

**KOINONIALE EN DIAKONALE GESTALTES VAN
DIE MISSIONALE GEMEENTE
BINNE 'N KONTEKS VAN MULTI-KULTURALITEIT**

Deur: Johannes Ries

*Proefskrif ingelewer ter voldoening aan die vereistes vir die graad
Doktor in die Teologie aan die Universiteit van Stellenbosch*

**Promotor: Prof. H.J. Hendriks
Departement Praktiese Teologie**

Maart 2012

VERKLARING

Deur hierdie proefskrif elektronies in te lewer, verklaar ek dat die geheel van die werk hierin vervat, my eie, oorspronklike werk is, dat ek die alleenouteur daarvan is (behalwe in die mate uitdruklik anders aangedui), dat reproduksie en publikasie daarvan deur die Universiteit van Stellenbosch nie derdepartyregte sal skend nie en dat ek dit nie vantevore, in die geheel of gedeeltelik, ter verkryging van enige kwalifikasie aangebied het nie.

Datum: 2 Februarie 2012.

OPSOMMING

Hierdie studie ondersoek die relasie tussen *koinonia* en *diakonia*. Waar *koinonia* en *diakonia* nader aan mekaar gebring word, ontstaan 'n geleentheid om individue vanuit verskillende kontekste byeen te bring. Dit baan die weg tot 'n inter-kulturele ontmoeting waarbinne individue vanuit verskillende kontekste mekaar wedersyds verwelkom en versorg.

In hoofstuk 3 van hierdie studie is 'n hermeneutiese raamwerk vir die noue relasie tussen *koinonia* en *diakonia* vanuit die Skrif en die teologie verskaf. Daar is geargumenteer vir “volle *koinonia*” wat beliggaam is deur Jesus Christus. Nie net het Christus onder die mensdom kom woon nie (*koinonia*), maar het Hy sy lewe vir ander afgelê (*diakonia*).

In Hoofstuk 4 word die vroeë Christelike kerk bespreek as 'n gemeenskap wat gestalte wou gee aan “volle *koinonia*”. In die kultureel diverse samelewing van die Romeinse Ryk, was die kerk in staat om die “ander” te verwelkom deur positief te reageer op bepaalde krisisse en uitdagings. Christelike hulp en ondersteuning het na vore getree as 'n unieke ondersteunings-netwerk.

In hoofstuk 5 is daar aan die hand van 'n interdisiplinêre benadering vanuit die sosiologie en gemeenskapsontwikkeling ondersoek ingestel na die verstaan van “volle *koinonia*” binne samelewingsverband. Beide dissiplines argumenteer vir 'n meer personalistiese of holistiese benadering, waar dit nie net gaan om individuele belange nie, maar die aanspreek van dieperliggende oorsake.

In hoofstuk 6 is daar vanuit 'n missionêre perspektief gesoek na 'n teologiese raamwerk wat so 'n “volle *koinonia*” bevorder. 'n Kruis-kulturele of inter-kulturele raamwerk vir diens word voorgestel. Ses belangrike beginsels is in die bevordering van “volle *koinonia*” uitgelig, naamlik die bevordering van openheid, aanvaarding, vertroue, lering, verstaan en diens.

Met hierdie hermeneutiese raamwerk as uitgangspunt, is die empiriese komponent van die studie in die volgende hoofstukke beskryf. Aan die hand van drie Christelike gemeenskapsprojekte, naamlik Shiloh Synergy, Sarfat Community Projects en die Elsie'srivier Care Centre is die ervaring van “volle *koinonia*” prakties getoets.

Die ontwerp van die empiriese deel van die studie (hoofstuk 7), was in die vorm van 'n vergelykende studie ter onderskeiding van: 1) Die prosesse en strukture van die inter-kulturele ontmoeting by Christelike gemeenskapsprojekte; en 2) 'n evaluering van die vlak van transformasie in verhoudinge. Die kwalitatiewe data is in hoofstuk 8 geanaliseer en bespreek.

Die gevolgtrekking van die studie, in hoofstuk 9, bied 'n interpretasie van wat “volle *koinonia*” in geloofsgebaseerde betrokkenheid behels en bereik.

Die literatuurstudie en die empiriese komponent van die navorsing het die hipotese bewys. Dit toon aan dat geloofsgebaseerde betrokkenheid op 'n persoonlike vlak ruim geleentheid bied vir die holistiese groei van die betrokkenes en die weg baan tot sosiale transformasie.

SUMMARY

This study examines the relationship between *koinonia* and *diakonia*. Where *koinonia* and *diakonia* are in proximity, an opportunity arises to draw individuals from different context together. This leads to an inter-cultural space where individuals from different contexts are encouraged to welcome and support each other in a mutual way.

Chapter 3 presents a hermeneutical Scriptural and a theological framework illustrating the important relationship between *koinonia* and *diakonia*. It is argued that such a “full *koinonia*” is embodied in the life of Jesus Christ. Not only did Christ come to live among human beings (*koinonia*) but He also gave his life to us (*diakonia*).

In chapter 4 the early Christian Church is evaluated as a community that exemplified a form of “full *koinonia*”. Within the cultural diverse community in the Roman Empire, the church was able to reach out to the so called “other” by their positive approach to the many crises and challenges of the day. Christian help and support presented itself as a unique support network.

In chapter 5 “full *koinonia*” is evaluated through an interdisciplinary approach by listening to sociology and community development. Both disciplines argue for a more personal or holistic approach in rendering service to communities. This calls for the addressing of greater societal issues over and above individual interests.

In chapter 6 “full *koinonia*” is discussed from a missional perspective. A cross-cultural or intercultural framework for servanthood is explored. Six principles for a “full *koinonia*” is outlined: openness, acceptance, trust, learning, understanding and serving.

With this hermeneutical framework as point of departure, the empirical component of the research is discussed in the following chapters. The research focuses on three Christian community projects, Shiloh Synergy, Sarfat Community Projects and the Elsiesrivier Care Centre exploring how they dealt with “full *koinonia*.”

The design of the empirical study in chapter 7 is presented in the form of a comparative study for the discernment of: 1) The processes and structures within inter-cultural Christian community projects; and 2) an evaluation of the level of a transformation in relationships. The qualitative data is analysed and discussed in chapter 8.

The study concludes in chapter 9 by establishing a meaningful interpretation of “full *koinonia*” in faith based involvement within a context full of societal challenges.

The literature study as well as the empirical component of the research proved the hypothesis that stated that faith based personal involvement leads to holistic growth for all concerned and contributes to social transformation.

BEDANKINGS

“(God) het ons deur Christus met Homself versoen en aan ons die bediening van die versoening toevertrou.” (2 Korintiërs 5:18)

Hierdie proefskrif is die gevolg van ’n merkwaardige lewensreis waaruit ek baie geleer het. Ek het baie boeke, ervarings en mense langs die pad leer ken wat my op baie maniere as mens gevorm het. Sonder hierdie lewensreis sou ek vandag soveel armer gewees het en daarvoor is ek die Hemelse Vader oneindig dankbaar. Deur sy genade, liefde en voorsienigheid het Hy my gedra.

Ek is dankbaar vir die finansiële steun van die Universiteit van Stellenbosch se beurs vir nagraadse studie en die Hope (OSP)- beurs wat dit vir my moontlik gemaak het om die studie te voltooi. Sonder hierdie ondersteuning sou ek nie voltyds met navorsing besig kon wees nie. ’n Reuse dankie aan Rhodene Amos vir jou omgee en belangstelling vanuit die beursekantoor.

Die empiriese studie het my in aanraking gebring met die ongelooflikste mense. Ek het vir almal met wie ek onderhoude gevoer het, gesê dat ek na hulle toe kom om te leer. En het ek nie geleer nie! Ek het die pragtigste kinders van die Here ontmoet. Vanuit hulle verhoudings met die Hemelse Vader en hulle oop harte vir andere, is ek in my eie geloof versterk. Dankie julle almal!

My groot voorliefde vir die Praktiese Teologie het as eerstejaarstudent in Prof. Jurgens Hendriks se klas begin. Sy passie vir die kerk, die sending en sy GROOT hart vir Afrika, was aansteeklik. Prof. Hendriks BAIE DANKIE vir die voorreg om hierdie reis saam met jou as promotor te kon aanpak. Dankie vir jou tyd, opofferings en moeite. Jy is ’n besondere vaderfiguur in my lewe!

Ek wil ook groot dank betuig aan Prof. Cornie Groenewald. Hy het my baie gehelp met die opstel van die vraelyste en die onderhoudsvrae. Dit was vir my so wonderlik om ’n sosioloog te ontmoet met so ’n groot hart vir die kerk. Nes my promotor, het ek by hom gesien dat as ’n mens afgetree is, jy alles behalwe klaar gewerk is!

Hierdie proefskrif word in besonder opgedra aan my ma, Annette Ries. Saam is ons deur soveel goeie en slegte tye. Jy het my geleer wat Psalm 37:5 beteken! Dankie dat jy my as klein seuntjie na die Here gelei het. Ek leer steeds so baie by jou. Dankie in besonder vir die ondersteuning deur die jare, die laat nagte en al die opofferings wat jy ter wille van my gemaak het. Jy is ’n ma duisend!

Soli Deo Gloria

Hannes Ries
Stellenryk
November 2011

INHOUDSOPGAWE

VERKLARING.....	II
SUMMARY.....	IV
BEDANKINGS	V
TABELLERING VAN NAVORSINGSRESULTATE.....	X
HOOFSTUK EEN: NAVORSINGSONTWERP	1
1.1 INLEIDING	1
1.2 NAVORSINGSPROBLEEM.....	3
1.2.1 <i>Missionêre uitdaging</i>	4
1.2.2 <i>Sosiologiese Uitdaging</i>	5
1.2.3 <i>Samevatting</i>	7
1.3 NAVORSINGSHIPOTESE.....	7
1.4 NAVORSINGSDOELWIT.....	8
1.5 MOTIVERING VIR DIE ONDERSOEK	8
1.6 WAARDE VAN DIE NAVORSING	9
1.7 SAMEVATTING	10
HOOFSTUK TWEE: NAVORSINGSMETODOLOGIE.....	11
2.1 METODOLOGIESE VERTREKpunt	11
2.2 OPERASIONALISERING IN PRAKTIESE TEOLOGIE	12
2.3 OPERASIONALISERING VAN NAVORSINGSONTWERP	14
2.4 IMPLEMENTERING	14
2.5 ONDERSOEKPLAN BY VELDWERKSTUDIE	15
2.5.1 <i>Die gebruik van die gevallestudie-metode van ondersoek</i>	15
2.5.2 <i>Toepassing van die gevallestudie-metode van ondersoek</i>	16
2.6 TERMINOLOGIE.....	17
2.6.1 <i>Diakonaat (sien ook diakonia)</i>	17
2.6.2 <i>Diakonia</i>	17
2.6.3 <i>Gemeenskapsontwikkeling</i>	18
2.6.4 <i>Inkarnasie (Christus se vleeswording)</i>	18
2.6.5 <i>Inter-kulturele ontmoeting (sien ook kultuur en multi-kulturaliteit)</i>	18
2.6.6 <i>Koinonia</i>	19
2.6.7 <i>Kultuur (sien ook multi-kulturaliteit en inter-kulturele ontmoeting)</i>	19
2.6.8 <i>Missionêr</i>	20
2.6.9 <i>Multi-kulturaliteit (sien ook kultuur en inter-kulturele ontmoeting)</i>	20
2.6.10 <i>Sosiale kapitaal</i>	21
2.7 SAMEVATTING	21
HOOFSTUK DRIE: KOINONIA EN DIAKONIA.....	22
3.1 NUWE-TESTAMENTIESE EN VROEG-CHRISTELIKE BENADERING VAN KOINONIA	22
3.2 DIE TEOLOGIESE IMPLIKASIES VAN KOINONIA.....	25
3.3 NUWE-TESTAMENTIESE EN VROEG-CHRISTELIKE BENADERING VAN DIAKONIA	26
3.4 DIE TEOLOGIESE IMPLIKASIES VAN DIAKONIA	27
3.5 KOINONIALE EN DIAKONALE BOUSTENE VAN 'N MISSIONALE IDENTITEIT	28
3.5.1 <i>Missionêre identiteit</i>	29
3.5.2 <i>God se inkarnasie in Christus as koinonia en diakonia</i>	30
3.5.3 <i>God se inkarnasie in Christus as 'n holistiese uitreik</i>	32
3.6 EKKLESIOLOGIESE BEGRONDING VAN KOINONIA EN DIAKONIA	34
3.6.1 <i>Die rol van die kerk in Koninkryksperspektief</i>	36
3.6.2 <i>Pluraliteit en diversiteit in die kerk</i>	37
3.6.3 <i>Koinonia en diakonia in 'n gesonde balans</i>	39
3.6.4 <i>Die herontdekking van "volle koinonia"</i>	40
3.6.5 <i>Die verhouding van die enkeling tot die groter gemeenskap</i>	41
3.7 SAMEVATTING	43

HOOFSTUK VIER: DIE VROEË CHRISTELIKE KERK	44
4.1 OMSKRYWING VAN 'N BYBELSE GELOOFSGEMEENSAP	44
4.1.1 <i>Die Ou-Testamentiese idee van 'n geloofsgemeenskap</i>	<i>45</i>
4.1.2 <i>Die Nuwe Testament en Jesus se idee van 'n geloofsgemeenskap</i>	<i>46</i>
4.1.3 <i>Geloofsgemeenskap by Paulus</i>	<i>47</i>
4.1.4 <i>Geloofsgemeenskap in die nie-Pauliniese briewe</i>	<i>48</i>
4.2 DIE VROEË CHRISTELIKE KERK EN GELOOF, TOT EN MET 350 N.C.	49
4.2.1 <i>Die vroeë Christelike kerk en koinonia</i>	<i>50</i>
4.2.2 <i>Die begin van 'n vervolgte gemeenskap</i>	<i>52</i>
4.2.3 <i>Die uitbreiding van die Romeinse Ryk</i>	<i>53</i>
4.2.4 <i>Die waarde van die Christelike geloof</i>	<i>54</i>
4.2.5 <i>'n Beweging sonder sentrale beheer</i>	<i>57</i>
4.2.6 <i>Die Christelike geloof gedurende die jare 250 tot 350 n.C.</i>	<i>59</i>
4.2.7 <i>Die invloed van krisisse en uitdagings</i>	<i>60</i>
4.3 SAMEVATTING	61
HOOFSTUK 5: GEMEENSAP EN GEMEENSAPSONTWIKKELING.....	62
5.1 GEMEENSAP BINNE 'N SOSIOLOGIESE PERSPEKTIEF	63
5.2 GEMEENSAP AS SAMELEWINGSFENOMEEN	65
5.3 DIE KOLLEKTIVISTIESE MODEL VAN GEMEENSAP	66
5.3.1 <i>“Gemeinschaft” as 'n vorm van kollektiwisme</i>	<i>67</i>
5.3.2 <i>Organiese solidariteit as 'n uitdrukking van kollektiwisme</i>	<i>68</i>
5.3.3 <i>Sosialisme as 'n vorm van kollektiwisme</i>	<i>69</i>
5.4 DIE OUTONOME MODEL VAN GEMEENSAP	69
5.4.1 <i>“Gesellschaft” as 'n ontsluiting van outonomieit</i>	<i>70</i>
5.4.2 <i>Outonomieit en 'n meganiese solidariteit</i>	<i>70</i>
5.4.3 <i>Outonomieit en individualisme</i>	<i>71</i>
5.5 DIE INTEGRATIEWE (PERSONALISTIESE) MODEL VAN GEMEENSAP	72
5.6 EVALUERING	74
5.7 DIE MENS-GESENTEERDE (PERSONALISTIESE) BENADERING VAN GEMEENSAPSONTWIKKELING	74
5.7.1 <i>Die term “gemeenskap” in ontwikkelingsdenke</i>	<i>75</i>
5.7.2 <i>Gemeenskapsontwikkeling as 'n holistiese proses</i>	<i>76</i>
5.7.3 <i>Gemeenskapsontwikkeling in die samelewingspraktyk</i>	<i>76</i>
5.8 SOSIALE BETROKKENHEID	78
5.8.1 <i>Vanaf liefdadigheid na sosiale bewegings</i>	<i>79</i>
5.8.2 <i>'n Nuwe praktyk van solidariteit</i>	<i>80</i>
5.8.3 <i>Die kerk as 'n sosiale beweging</i>	<i>80</i>
5.8.4 <i>Die bewerkstelliging van 'n “soft culture”</i>	<i>81</i>
5.9 TOETREDE TOT DIE PUBLIEKE ARENA	82
5.10 SAMEVATTING	83
HOOFSTUK 6: GELOOFSGEBASEERDE BETROKKENHEID	85
6.1 DIE UITREIK NA DIE NAASTE OOR KULTURELE GRENSE HEEN	87
6.1.1 <i>Die gebrekkige uitreik na die naaste van 'n ander kultuur</i>	<i>87</i>
6.1.2 <i>Die gebrek aan 'n Christelike vorm van nederigheid</i>	<i>89</i>
6.2 VERHOUDINGSBOU IN 'N MULTI-KULTURELE KONTEKS	90
6.2.1 <i>Openheid en gasvryheid</i>	<i>90</i>
6.2.2 <i>Aanvaarding</i>	<i>92</i>
6.2.3 <i>Vertroue</i>	<i>93</i>
6.2.4 <i>Gewilligheid om te leer</i>	<i>98</i>
6.2.5 <i>Opregte verstaan</i>	<i>102</i>
6.2.6 <i>Diensbaarheid</i>	<i>103</i>
6.3 SAMEVATTING	104
HOOFSTUK 7: DIE EMPIRIESE STUDIE	106
7.1 DIE UNIEKE AARD VAN DIE STUDIE	107
7.2 AFGRENSING	107
7.3 ASPEKTE VAN DIE ONDERSOEK	107
7.3.1 <i>Die pragmatiese benadering</i>	<i>108</i>

7.3.2	<i>Geloofsgebaseerde organisasies as sosiale kapitaal</i>	108
7.3.3	<i>Die morele/spirituele benadering</i>	108
7.3.4	<i>Die verantwoordbare (holistiese) benadering</i>	109
7.4	DIE GEVALLESTUDIE-METODE	110
7.4.1	<i>Die sterkpunte van die gevallestudie</i>	110
7.4.2	<i>Die swakpunte van die gevallestudie</i>	111
7.5	DIE UNIEKE ROL VAN DIE NAVORSER	111
7.6	EENHEDE VAN BENADERING IN DIE ONDERSOEKPROSES	112
7.6.1	<i>Etiese goedkeuring</i>	113
7.6.2	<i>Toegang tot die navorsingsveld</i>	113
7.6.3	<i>Waarnemingsproses</i>	114
7.6.4	<i>Die gebruik van kwantitatiewe data saam met 'n kwalitatiewe ondersoek</i>	114
7.6.5	<i>Die struktuur van vraelyste en onderhoude</i>	115
7.6.6	<i>Die aanwysing van belangrike proefpersone</i>	116
7.6.7	<i>Onderhoudsvoering</i>	116
7.7	DATA-VERSAMELING EN INTERPRETASIE	118
7.7.1	<i>Stappe in die hantering van bewyse</i>	118
7.7.2	<i>Die betroubaarheid van bewyse</i>	119
7.8	SAMEVATTING	120
	HOOFSTUK 8: NAVORSINGSRESULTATE	122
8.1	DIE GEMEENSKAPSPROJEKTE	123
8.1.1	<i>Shiloh Synergy</i>	123
8.1.2	<i>Sarfat Community Projects</i>	131
8.1.3	<i>Elsiesrivier Care Centre</i>	135
8.2	PROFIELOMSKRYWING VAN VERANDERINGSAGENTE	137
8.2.1	<i>Skuilname van veranderingsagente</i>	137
8.2.2	<i>Profielomskrywing van veranderingsagente</i>	138
8.3	PROFIELOMSKRYWING VAN BEMAGTIGDES	139
8.3.1	<i>Skuilname van bemagtigdes</i>	139
8.3.2	<i>Profielomskrywing van bemagtigdes</i>	140
8.4	VRAELYS- EN ONDERHOUD DATA	141
8.5	INTERPRETASIE	141
8.6	VRAELYS- EN ONDERHOUD DATA	142
8.6.1	<i>Tabellering van veranderingsagente se vraelyste</i>	142
8.6.2	<i>Tabellering van bemagtigdes se vraelyste</i>	145
8.6.3	<i>Evaluering</i>	147
8.7	ONDERHOUDE MET VERANDERINGSAGENTE EN BEMAGTIGDES	150
8.7.1	<i>Tabellering van veranderingsagente se onderhoude</i>	150
8.7.2	<i>Tabellering van bemagtigdes se onderhoude</i>	154
8.7.3	<i>Evaluering</i>	158
8.8	SAMEVATTING	160
	HOOFSTUK 9: GEVOLGTREKKING	162
9.1	DIE ONTWIKKELING VAN DIE PROBLEEMSTELLING	162
9.2	BESPREKING VAN RESULTATE	162
9.2.1	<i>Die missionêre benadering</i>	162
9.2.2	<i>Die sosiologiese benadering</i>	163
9.2.3	<i>Die empiriese studie</i>	164
9.2.4	<i>Samevatting</i>	167
9.3	AREAS VIR VERDERE STUDIE	167
	BRONNELYS	169
	ADDENDA	178
	ADDENDUM 1: ETIESE GOEDKEURING	178
	ADDENDUM 2: INWILLIGINGSVORMS AAN VERANDERINGSAGENTE	180
	ADDENDUM 3: INWILLIGINGSVORMS AAN BEMAGTIGDES	187
	ADDENDUM 4: PROEFPERSOON INLIGTINGSBLAD	194
	ADDENDUM 5: VRAELYS- EN ONDERHOUD DATA	199
	ADDENDUM 6: VRAELYS- EN ONDERHOUD DATA	206

ADDENDUM 7: VRAE VIR DIE ONDERHOUE MET VERANDERINGSAGENTE	213
ADDENDUM 8: VRAE VIR DIE ONDERHOUE MET BEMAGTIGDES	218
ADDENDUM 9: OPSOMMENDE DATA VAN VERANDERINGSAGENTE SE VRAELYTE.....	223
ADDENDUM 10: OPSOMMENDE DATA VAN BEMAGTIGDES SE VRAELYTE.....	235
ADDENDUM 11: OPSOMMENDE DATA VAN VERANDERINGSAGENTE SE ONDERHOUE	247
ADDENDUM 12: OPSOMMENDE DATA VAN BEMAGTIGDES SE ONDERHOUE.....	267

TABELLERING VAN NAVORSINGSRESULTATE

VRAELISTE VAN VERANDERINGSAGENTE:

<i>Tabel 1: Belangrikste faktore in die bevordering van 'n openheid (verwelkoming)</i>	142
<i>Tabel 2: Grootste uitdagings in die bevordering van 'n aanvaarding (betrekking)</i>	143
<i>Tabel 3: Belangrikste faktore in die bevordering van 'n onderlinge vertroue (nader beweeg)</i>	143
<i>Tabel 4: Belangrikste faktore in die bevordering van leer van mekaar</i>	143
<i>Tabel 5: Verandering in die siening van die "ander"</i>	144
<i>Tabel 6: Vlak van verstaan van diegene na wie uitgereik word (empatie/begrip)</i>	144
<i>Tabel 7: Onderwaardeerde vorme van gemeenskapsbetrokkenheid (diens)</i>	144

VRAELISTE VAN BEMAGTIGDES:

<i>Tabel 8: Belangrikste faktore in die bevordering van 'n openheid (verwelkoming)</i>	145
<i>Tabel 9: Die belangrikste redes/motiverings wat dui op 'n mate van aanvaarding (betrekking)</i>	145
<i>Tabel 10: Belangrikste redes/motivering vir die vertroue in gemeenskapsbetrokkenheid (nader beweeg)</i>	145
<i>Tabel 11: Belangrikste faktore in die bevordering van leer van mekaar</i>	146
<i>Tabel 12: Die verstaan van die belangrikste fokusareas van gemeenskapsbetrokkenheid</i>	146
<i>Tabel 13: Verandering in die siening van mense wat van buite betrokke raak</i>	146
<i>Tabel 14: Aangespreekte behoeftes in die lewe van die onderskeie bemagtigdes (diens)</i>	147
<i>Tabel 15: Fokus vir voortgaande gemeenskapsbetrokkenheid (diens)</i>	147

SEMI-GESTRUKTUREERDE ONDERHOUE MET VERANDERINGSAGENTE:

<i>Tabel 16: Motiverings om betrokke te raak</i>	150
<i>Tabel 17: Motiverings om betrokke te bly</i>	150
<i>Tabel 18: Invloed op geloof</i>	151
<i>Tabel 19: Ervaring van Christelike diens</i>	151
<i>Tabel 20: Klem van 'n Christelike gemeenskapsbetrokkenheid</i>	151
<i>Tabel 21: Ordening van 'n Christelike gemeenskapsbetrokkenheid</i>	152
<i>Tabel 22: Verbintenisse bewerkstellig</i>	152
<i>Tabel 23: Rol van verbintenisse</i>	152
<i>Tabel 24: Primêre betrokkenheid van tuisgemeente</i>	153
<i>Tabel 25: Plek/funksie van gemeentelike betrokkenheid</i>	153
<i>Tabel 26: Grootste uitdagings/behoeftes in die ondersteunde gemeenskap</i>	154

SEMI-GESTRUKTUREERDE ONDERHOUE MET BEMAGTIGDES:

<i>Tabel 27: Motiverings om betrokke te raak</i>	154
<i>Tabel 28: Motiverings om betrokke te bly</i>	155
<i>Tabel 29: Vlak van gemeenskapsbetrokkenheid deur gemeentes en/of gelowige vrywilligers (laaste vyf jaar)</i> ..	155
<i>Tabel 30: Invloed van godsdienstige gelowige uitreik</i>	155
<i>Tabel 31: Beleving/motivering van vrywilligers se betrokkenheid</i>	156
<i>Tabel 32: Wyses waarop betrokkenheid moet geskied</i>	156
<i>Tabel 33: Verbintenisse bewerkstellig</i>	156
<i>Tabel 34: Rol van verbintenisse</i>	157
<i>Tabel 35: Geleenthede vir gemeentelike betrokkenheid</i>	157
<i>Tabel 36: Grootste uitdagings in die eie gemeenskap</i>	157

HOOFSTUK EEN: NAVORSINGSONTWERP

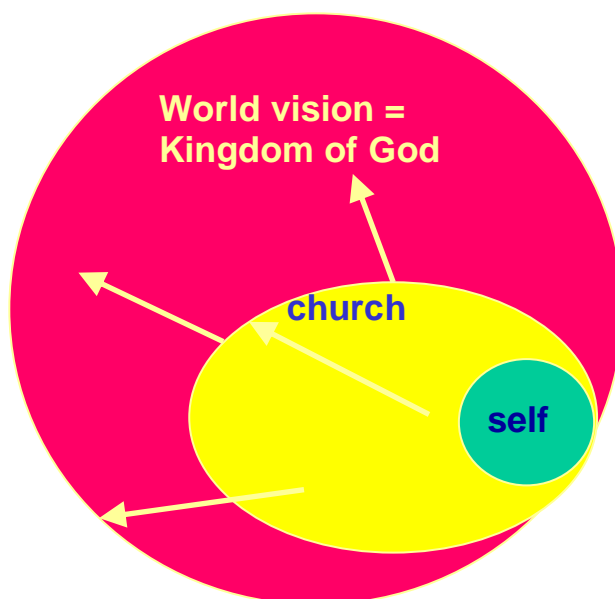
In hierdie hoofstuk sal 'n uiteensetting van die navorsingsprobleem verskaf word, asook die moontlike waarde van die navorsing vir die veld van Praktiese Teologie en die breër Christelike kerk.

1.1 INLEIDING

Vanuit 'n missionêre oogpunt lê die Christelike kerk se bestaansdoel in die verheerliking van die Skepper God, die soeke na sy Koninkryk en die verantwoordelike bekendmaking van hierdie Koning en sy wil in, en vir, die wêreld. Die kerk is geen bestaansdoel op sigself nie. Die kerk is daar vir die Koninkryk. Lesslie Newbigin (1981:4) skryf: “[T]he secret of the kingdom is given to those who have been chosen – chosen not for themselves but chosen to be bearers of the secret for others.”

Hierdie fokus op ander is egter nie net eie aan die missionêre opdrag, soos ons dit vind in die Nuwe Testament (vgl. Matt. 28:19 en Hand. 1:8) nie. Ons sien al so vroeg as by Abraham se roepingsverhaal in Genesis 12:1-4, dat God hom gekies het om tot 'n seëning vir al die nasies te wees.

Hierdie Koninkryksfunksie word op 'n besondere wyse deur die volgende illustrasie beskryf as 'n uitreik na die wêreld¹:

Figuur 1: Benadering van die kerk se missionêre roeping

Die Koninkryksbenadering van die kerk se betrokkenheid by die wêreld sal egter moeilik verstaan kan word sonder 'n refleksie aangaande God se sending in Jesus Christus en sy begeerte om in 'n verhouding met sy skepping te staan. Jesus Christus se koms na hierdie

¹ Hierdie illustrasie is deur Brian McLaren gebruik tydens 'n seminaar onder die tema “*Global economics in light of Jesus’ message about the Kingdom of God*,” 23 Maart 2006 te Stellenbosch. In hierdie illustrasie, neem die mens nie die belangrikste posisie in die Koninkryk van God in nie, maar is die mens alleen die eerste vlak op die weg na 'n veel groter doel: die versoening van die ganse wêreld met God.

wêreld getuig ten diepste daarvan dat God nie wil hê dat die mens moet bly voortleef in wanfunksionerende verhoudings en sisteme nie.

Jesus Christus het gekom sodat die mens, vanuit 'n bestaan van sondigheid en menslike nood, vrygemaak kan word en gebring word tot 'n herstelde verhouding met Hom. In Christus het God homself openbaar en die finale en deurslaggewende brug tussen Hom en die mens gebou. In Filippense 2:9-11 is geskryf:

Daarom het God Hom (Christus) ook tot die hoogste eer verhef en Hom die Naam gegee wat bo elke naam is, sodat in die Naam van Jesus elkeen wat in die hemel en op die aarde en onder die aarde is, die knie sou buig, en elke tong sou erken: 'Jesus Christus is Here!' tot eer van God die Vader.

Net soos wat God in Christus mens geword het, is Hy vandag deur die werking van die Heilige Gees in sy kerk teenwoordig en gebruik Hy gelowiges as instrumente om die hele kosmos met Hom te versoen en nou al te werk aan die uitbreiding van sy Koninkryk hier op aarde.

Die uitbreiding van God se Koninkryk getuig van die Christelike geloof se eskatologiese verwagting², waardeur geglo word dat alle gelowiges se lewens gerig is op 'n gemeenskaplike einddoel wat gelowiges met mekaar deel, ondanks ras, kultuur of ekonomiese status. Dit is 'n einddoel wat begrond word deur die hoop van 'n herstelde toekoms, 'n nuwe hemel en 'n nuwe aarde.

Tog gee die eskatologiese verwagting van God se Koninkryk nie alleen hoop in die aangesig van uitdagings in hierdie lewe nie, maar dit dien as 'n verdere motivering vir gelowiges om nou al betrokke te raak by die nood en behoeftes van die wêreld. Daarom is dit nodig dat die kerk voortdurend moet toets of sy getrou aan hierdie kosmiese roeping is, en of haar missionêre betrokkenheid met die voorbeeld van Christus en dié van sy apostels konformeer.

God se vleeswording in Christus getuig daarvan dat Hy op 'n persoonlike manier na die mensdom uitgereik het, en besorgd was oor die menslike toestand. As instrumente van God se voortgaande missionêre betrokkenheid, behoort die kerk se missionêre roeping ook na vore te tree met 'n ernstige besorgdheid oor die menslike toestand.

The thing that seems to stand out above all else in the sending forth of the Church then, is that it is sent with power and authority to extend the work of Jesus in this world. This work is service, *diaconia*, the second great characteristic of the ministry of Jesus and of the Church (Knoetze 2009:60).

Hierdie betrokkenheid van Jesus by die wêreld was veel meer as 'n uitreik na 'n diverse kulturele samelewing vir die uitbreiding van die kerk of selfs die Christelike geloof. Daardeur word maklik vergeet dat Jesus groot erns met die mens gemaak het in terme van sy/haar

² Hierdie eskatologiese verwagting verwys na die gedeelde geloof van Christene dat God, deur die versoeningsdood van Christus, reeds begin het om die aarde met Homself te versoen en dat hierdie versoening sy klimaks sal bereik by Christus se wederkoms. Tog het hierdie eskatologiese visie ook 'n teenwoordige dimensie waardeur Christene nou al daarna streef om die Koninkryk van God te laat realiseer (al is dit net gedeeltelik). Crenshaw (2005:146-147) skryf: "A sinless Jesus died on behalf of sinners ... Furthermore, he also rose from the grave and in doing so became the first fruits of believers' future resurrection. That conviction lies at the heart of the Christian faith."

gebroke menslike toestand. Net so was hierdie betrokkenheid van Jesus by die wêreld veel meer as die aanspreek van nood. Jesus het nie net gekom om alle vorme van nood aan te spreek nie, maar om in 'n verhouding met die mens te staan.

Jesus se betrokkenheid by die wêreld was omvattend. Hy wou die ganse wêreld met Homself versoen deur die mens in sy fisieke en geestelike nood te herstel.

God het die wêreld so lief gehad dat Hy sy enigste Seun gegee het, sodat dié wat in Hom glo, nie verlore sal gaan nie maar die ewige lewe sal hê. God het nie sy Seun na die wêreld toe gestuur om die wêreld te veroordeel nie, maar sodat die wêreld deur Hom gered kan word (Joh. 3:16-17).

1.2 NAVORSINGSPROBLEEM

Hierdie navorsing is op die waarneming gerig dat daar by geloofsgebaseerde uitreike wat hul lanseerbasis in hulpverlening en/of projekte (diakonia) het, dikwels verhoudingsbou (koinonia) ontbreek, of dat dit swak ontwikkel is.

In 'n post-apartheid Suid-Afrika, word die Christelike Kerk deur reuse sosiale uitdagings gekonfronteer. Die *South African Christian Leadership Assembly* (SACLA) lig die volgende uitdagings uit as die agt grootste uitdagings van die Suid-Afrikaanse samelewing: MIV/Vigs, geweld, rasisme, morele verval, armoede en werkloosheid, seksisme, die familie in krisis, misdaad en korrupsie³ (sien Joubert 2006).

In die gemeentepraktik gebeur dit egter dat die betrokkenheid by 'n diverse kulturele samelewing en sy uitdagings primêr na vore tree in terme van hulpverlening en/of projekte (as 'n vorm van *diakonia*). Dit lei daartoe dat verhoudingsbou (as 'n vorm van *koinonia*) onderontwikkel is, en in sommige gevalle selfs ontbreek.

Aan die hand van kerkspieël-navorsing in 1989, 1993, 1996, 2000 en 2005, wys Kobus Schoeman (2010:135) daarop dat dit een van die grootste uitdagings in die eenheidsgesprekke tussen die N.G. Kerk en haar drie susterskerke is. Hier kan veral verwys word na die eerste van kerkspieël se twee bevindings⁴: “Bringing members of the out-group nearer is more difficult, and supporting a ministry for them is much more acceptable than accepting them as members of one’s congregation.”

Die Eenheid vir Godsdienst en Ontwikkelingsnavorsing se navorsing aangaande gemeentes se betrokkenheid by plaaslike gemeenskappe in die Wes-Kaap (in Swart 2006b:369), toon aan dat gemeentes, saam met nie-regeringsorganisasies (NGOs), 'n hoë vlak van betrokkenheid by uitreikaktiwiteite en gestruktureerde inisiatiewe openbaar, maar, “... there has been little evidence that those networks and partnerships of collective action have proceeded beyond conventional activities of charity and immediate relief.”

³ Oorspronklik is daar net sewe sosiale uitdagings uitgelig, nl. MIV/Vigs, geweld, rassisme, morele verval, armoede en werkloosheid, seksisme, die familie in krisis, misdaad en korrupsie. In 2006, is die morele verval van die samelewing as 'n bykomende uitdaging ingesluit by die SACLA gebedsversoek van die eerste kwartaal van 2006. Dit kan besigtig word op die volgende webblad:

<http://www.sacla.za.net/?component=ddb&operation=page&page=15> (Afgelaai 17 Maart 2010).

⁴ Die tweede bevinding van kerkspieël sentreer rondom die feit dat daar, sedert 1989, 'n duidelike tendens van groter aanvaarding tussen die N.G. Kerk en haar susterskerke waarneembaar is. Schoeman (2010:135) skryf hierdie tendens toe aan die politieke en sosiale verandering wat in Suid-Afrika plaasgevind het.

Hierdie gebrek aan 'n gesonde saambestaan tussen 'n betrokkenheid by sosiale uitdagings in die breër samelewing (*diakonia*) en die bewerkstelling van verhoudingsbou oor grense heen (*koinonia*) hou 'n ernstige missionêre en sosiologiese uitdaging vir die Christelike kerk in.

1.2.1 Missionêre uitdaging

Sonder diepgaande verhoudings wat saamgebind word deur die Goeie Nuus van die evangelie, sal die *diakonia* beswaarlik sy missionêre funksie (die uitbreiding van God se Koninkryk) kan vervul. God het in die heilsgeskiedenis nie net uitgereik na die menslike nood nie, maar begeer om in 'n verhouding met sy skepping te staan. Dit kan meer toepaslik verstaan word in die lig van die *missio Dei*.

Die *missio Dei* (sending van God) word sterk belig deur die inkarnasie van Jesus Christus. In Jesus Christus, het God nie net gekom om by die mensdom te wees (in die vorm van *koinonia*) nie, of om vir die mens se sondenood te sterf nie (die hoogste vorm van *diakonia*). God het in Jesus vlees geword om die mensdom met Homself te versoen en onder hulle te kom woon. Dit het Hy gedoen vanuit sy verbondstrou. Daardeur het Hy deel van die mens se lewe geword. Hy het in die mens se plek kom sterf. Hy was besorg oor die ganse mens.

Volgens Knoetze (2009:50) is die grootste gevaar van 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid by noodverligting, en/of gemeenskapsprojekte, dat die *diakonia* losgemaak kan word van die bevordering van onderlinge verhoudings. Dan is dit gewoon net 'n verpligting waaraan gelowiges voldoen. Dit lei tot liefde sonder ware verhoudings.

It becomes people centred rather than God centred. We do “the right thing” for people to better their circumstances without seeking, together with them, the will of God or a relationship with God ... the risk increases that “those being developed” will lose their own identity and turned into mere objects (Knoetze 2009:50-51).

Hierdie benadering van *diakonia*, sonder enige wesenlike *koinoniale* impak, is ook deur De Klerk (1990c:29) beskryf in terme van die wyse waarop die kerk se diens van barmhartigheid deur die jare na vore getree het. Hy wys daarop dat die *diakonale* betrokkenheid bykans eksklusief met die diakenamp (sien Bybeltekste soos 1 Tim. 3:8-13 en Hand. 6:1-6) verbind is⁵, asook 'n siening dat dienswerk 'n sekere groepie mense se verantwoordelikheid is, terwyl die oorgrote meerderheid van gemeentelide onbetrokke staan.

Deur te fokus op die *diakonale* roeping, as 'n onderskeibare funksie van die gemeente, is dit in 'n groot mate van die gemeentelike *koinonia* losgemaak. Dit is 'n groot fout. Hendriks (1992:93-103) wys daarop dat die *koinonia* as 'n gestalte van kerkwees juis behoort uit te loop op 'n veelvoud van diensmodi. Daarsonder sal die *koinonia* niks méér wees as die instandhouding van 'n klub nie.

Navorsing in die sending wys daarop dat dieselfde gebrek aan *koinonia* voorgekom het in die sendingaktiwiteite van die twintigste eeu. So byvoorbeeld is die sending in Afrika grootliks beskou as die verspreiding van die goeie nuus vanaf die Westerse Wêreld na donker Afrika, en het dit gelei tot 'n siening van sendingaktiwiteite as “iets” wat vir mense gedoen word,

⁵ De Klerk (1990c:29) gaan selfs so ver om te sê dat gedeeltes soos Handeling 6:1-6 letterlik opgeneem is vir die diakenamp en dat daar selfs bepaal is dat nie meer as sewe diakens verkies of aangestel mag word nie!

sonder *koinonia*, sonder enige verhouding tussen die bekeerlinge en die sturende kerk, die liggaam van Christus.

Hendriks (2004:73) wys daarop dat in die sendinggeskiedenis wel pogings aangewend is om die plaaslike kulture te akkommodeer, maar dat daar 'n siening geheers het wat meer toepaslik as volg beskryf kan word: "Those from the 'superior civilisations' gave, in a one-way traffic, the Gospel to those who needed it to uplift them. That Africa could teach the West something was, and still is, not really conceivable."

Vanuit 'n missionêre oogpunt ontstaan daar dus 'n groot uitdaging wanneer die fokus van 'n uitreik op noodverligting en/of projekte val, terwyl daar nooit wesenlike erns met verhoudingsbou gemaak word nie. God het nie net die menslike nood, die sonde, kom versoen nie, maar volwaardig mens geword om in 'n verhouding met sy skepping te staan.

Hierdie verhouding van God met sy skepping behoort onder leiding van dieselfde God se gees, die Heilige Gees, steeds deel te wees van die Kerk se uitreik na haar naaste. Dit is 'n kenmerk van die vroeë Nuwe-Testamentiese kerk waardeur ongekende periodes van groei in die Christelike geloof ervaar is.

1.2.2 Sosiologiese Uitdaging

Die ongesonde skeiding tussen *koinonia* en *diakonia* getuig nie net van 'n missionêre uitdaging nie, maar ook 'n sosiologiese uitdaging. Hierdie neiging om "iets vir iemand anders te doen," in plaas van "saam te doen," is een van die grootste uitdagings in ontwikkelingsgesprekke.

In *Churches and the development debate: Perspectives on a fourth generation approach* (2006), het Ignatius Swart 'n studie van die sosioloog David Korten se drie generasies benadering⁶ tot sosiale kapitaal gemaak, en in diepte na die tekortkominge van elk, asook die behoefte aan 'n meer "mens-gerigte" (holistiese) benadering tot ontwikkeling ('n vierde generasie), verwys.

Korten (1990:124) beskryf hierdie behoefte as volg: "There is a need to energize decentralized action toward a people-centred development vision and on a much broader scale than is possible with the more focused interventions of either second or third generation strategies."

Om hierdie behoefte aan 'n meer "mensgerigte" benadering tot ontwikkeling te verstaan, is dit nodig om meer van armoede te weet. Armoede is meer as net 'n gebrek aan materiële middele. Baie van die inisiatiewe vir die aanspreek van armoede wat misluk, kan waarskynlik teruggevoer word na 'n foutiewe verstaan van die probleem, en/of 'n onvermoë om wesenlik erns te maak met die sisteme wat tot sodanige armoede lei.

⁶ Generasie een van David Korten het betrekking op nood en welsyn, generasie twee op gemeenskaps-ontwikkeling, generasie drie op 'n volhoubare sistemiese benadering, en generasie vier het betrekking op 'n meer holistiese benadering van menslike bemagtiging, 'n "*people's movement*" (soos ontleen vanuit Swart 2006:133). Hierdie bondige beskrywing dek egter net die mees onderskeibare kenmerke. Vir 'n meer volledig beskrywing is Swart (2006:97-188) se afdeling 4.2 "Three generations of NGO development" en hoofstuk vyf, "The dawn of a fourth generation approach" van groot waarde.

Johann van Tonder skryf in die *Sake-Rapport* van 22 Mei 2005 dat die regering se hantering van armoede, aan die hand van die regstellende-aksie beleid, juis die gaping tussen rykdom en armoede vergroot het “deurdat ’n betreklik klein deel van die swart bevolking se inkomste skerp gestyg het teenoor ’n stabiele werkloosheidskoers van 40%⁷.”

Hierdie mislukking van strukturele verandering getuig daarvan dat sosiale uitdagings soos armoede beswaarlik net deur strukturele verandering opgelos sal kan word. Daar is veel dieperliggende uitdagings wat ook aangespreek sal moet word. Daarom is dit nodig om verder na te dink oor die fenomeen van armoede wanneer ontwikkeling plaasvind.

Armoede kan as ’n sosiale fenomeen in twee kategorieë verdeel word, naamlik “absolute poverty” en “relative poverty.” Volgens Swanepoel en De Beer (2006:3) het “absolute poverty” betrekking op ’n afwesigheid van die mees basiese lewensmiddele (soos kos en behuising), en het “relative poverty” betrekking op behoeftes wat wyer strek as die basiese lewensmiddele. Hulle beskryf hierdie twee kategorieë as volg:

About one billion people in the world (20%) live in absolute poverty. Of these, 85% live in rural areas, mostly of the Third World. Relative poverty refers to people whose basic needs are met, but in terms of their social environment they still experience some disadvantages (Swanepoel & De Beer 2006:3).

Omdat armoede verskillende vorme aanneem, kan dit nie as ’n onderskeibare of onafhanklike fenomeen benader word nie. Chambers (1983:111) verkies hierom om eerder te praat van ’n “deprivation trap,” wat tot armoede, fisieke swakheid, weerloosheid, magteloosheid en isolering/vervreemding lei.

Die groot uitdaging by armoede is gevolglik nie net fisieke gebrek nie, maar ook bykomende faktore wat tot armoede lei. Daarom beskryf Knoetze (2009:52) die voorkoms van armoede in Afrika as “the result of the dysfunctional interaction between complex systems, especially the traditional African world, the modern Western world, and the environment.”

Om armoede teen te werk en finaal op te los (die doel van ontwikkeling), kan daar nie slegs op primêre hulpverlening gefokus word nie. Die lang geskiedenis van die Christelike kerk in Suid-Afrika en ook in ander wêrelddele, wys op ’n sosiale betrokkenheid by die sagte infrastruktuur soos skole, hospitale en welsynsorganisasies (Korten 1990:116; Kritzinger 1996: 4-12).

Tog het die kerk gedurende Suid-Afrika se vryheidstryd as ’n prominente opposisie teen die apartheidsbeleid na vore getree, deur ’n stem aan die stemloses te gee (Hofmeyer & Pillay 1991:275). In die huidige Suid-Afrikaanse konteks is dit vervolgens noodsaaklik dat kerke weereens só sal moet saamstaan teen ’n nuwe vyand, naamlik armoede.

Sosiologies wil dit dus voorkom asof gemeentes verkeerd optree deur op barmhartigheids-werk en noodverligting te fokus, terwyl die breër sosiologiese uitdagings soos fisieke swakheid, weerloosheid, magteloosheid en isolering/vervreemding oorgesien word. Daarom

⁷ Hierdie statistieke is ontleen vanuit Global Insight Southern Africa se “Regional economic focus,” wat beskou word as een van die omvattendste bronne van inligting oor die Suid-Afrikaanse ekonomie. Tans is daar ’n opgedateerde weergawe, die “Regional explorer.” Vir meer inligting hieroor, kan die webblad van IHS Global Insight besigtig word by <http://www.ihsglobalinsight.co.za/Products/> (Afgelaai: 24 Februarie 2010)..

word daar in ontwikkelingsgesprekke veel eerder gevra vir 'n holistiese benadering tot gemeenskapsbetrokkenheid⁸.

1.2.3 Samevatting

Vanuit die missionêre roeping van die Kerk, behoort gemeentes op grondvlak besorgd te wees oor die mens in sy totale mensheid. God se wil is dat die hele kosmos met Hom versoen word. Daarom behoort die Kerk nie net betrokke te wees by die aanspreek van ongeregtighede in die samelewing nie, maar behoort sy ook doelbewus te identifiseer met die armes in haar midde.

Gemeentes se betrokkenheid by uitdagings in die breër samelewing openbaar groot sosiologiese gebreke. Hiervan getuig die groot bemoeienis met primêre hulpverlening en/of projekte. Alhoewel dit nie verkeerd is om in die basiese lewensmiddele en behoeftes van diegene in nood te voorsien nie, word die eintlike uitdagings wat tot sodanige nood lei, selde of nooit aangespreek nie.

Vervolgens is dit nodig om te soek na 'n meer missionêre en meer sosiologies verantwoordbare uitdrukking van gemeentelike betrokkenheid. So 'n vorm van betrokkenheid blyk te lê in 'n meer holistiese benadering tot gemeentelike betrokkenheid, 'n benadering wat op verhoudingsbou berus.

1.3 NAVORSINGSHIPOTESE

Die sentrale hipotese in hierdie ondersoek kan as volg omskryf word: ***Waar 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid by 'n kultureel diverse samelewing sy lanseerbasis in verhoudingsbou (koinonia) het, sal 'n meer missionêre en 'n meer standhoudende/volhoubare aanspreking van sosiale uitdagings (diakonia) tot stand kom.***

Vanuit 'n missionêre perspektief kom *koinonia* en *diakonia* nader aan mekaar wanneer dit nie gaan om “iets” wat vir, of aan, iemand gedoen word nie, maar wanneer “iets” saam met iemand anders gedoen word deur verhoudingsbou (vergelyk die eerste gemeente in Hand. 2:44-47).

Wanneer die verband tussen *koinonia* en *diakonia* egter verlore raak, is die uitreik na die naaste geneig om een-dimensioneel en nie eie aan die *missio Dei* (die sending van God) te wees nie. Dit lei tot: 'n besorgdheid oor die mens (in terme van sy/haar saligheid en/of die integrering in 'n geloofsgemeenskap), sonder 'n wesenlike erns met die menslike toestand (fisieke omstandighede/nood); of omgekeerd, 'n besorgdheid oor die menslike toestand, sonder 'n wesenlike erns met die mens.

Waar die klem vanuit 'n missionêre perspektief op so 'n vorm van saam behoort val, wat getuig van 'n ware inter-kulturele ontmoeting op die vlak van verhoudingsbou oor grense (soos ras, taal, ens.), word vermoed dat dit sal lei tot:

1) 'n Meer spontane/opregte besorgdheid oor die behoeftes van die sogenaamde “ander” en 'n geloofsverryking;

⁸ In ontwikkelingsgesprekke word so 'n holistiese benadering vertolk in terme van die funksies van “bonding,” “bridging” en “linking,” as onderskeibare kenmerke van sosiale kapitaal. Sien 2.6.10 onder terminologie.

- 2) 'n Vorm van diens/betrokkenheid wat gerig is op die totale mens en nie net te vinde is in “iets” wat vir of aan iemand gedoen word nie; en
- 3) 'n Meer standhoudende/volhoubare verbetering van lewens.

1.4 NAVORSINGSDOELWIT

Vanuit die Christelike geloof se missionêre geroepenheid en verskeie sosiologiese faktore, blyk dit dat 'n meer holistiese benadering ten opsigte van 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid verlang word. Juis om hierdie rede het hierdie navorsing ten doel gehad om die vlak van verhoudingsbou by 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid in die breër samelewing te evalueer.

Waar dit voorkom dat verhoudingsbou onderontwikkel is, wou die navorser ondersoek instel aangaande die faktore (teologies en/of sosiologies) wat daartoe aanleiding gegee en/of gelei het. In terme van die sentrale hipotese, moes sodanige faktore geëvalueer word in terme van die effek wat onderontwikkelde verhoudingsbou uitoefen op gemeentelike betrokkenheid (sien die drie sekondêre hipoteses).

Waar dit voorkom dat verhoudingsbou goed/doelbewus ontwikkel word, wou die navorser ondersoek instel aangaande die faktore (teologies en/of sosiologies) wat daartoe aanleiding gegee en/of gelei het. In terme van die sentrale hipotese, moes sodanige faktore geëvalueer word in terme van die effek wat doelbewuste verhoudingsbou uitoefen op gemeentelike betrokkenheid (sien die drie sekondêre hipoteses).

1.5 MOTIVERING VIR DIE ONDERSOEK

Hierdie ondersoek spruit voort vanuit die navorser se eie lewensreis en worsteling om te onderskei wat God se wil vir sy lewe en die kerk van Christus is. Vir die eerste 10 jaar van sy lewe (1982-1992), het Johannes Ries grootgeword in Kraaifontein waar hy in aanraking gebring is met twee verskillende kontekste reg langs mekaar.

Aan die een kant het hy grootgeword in die konteks van 'n wit middelklas gemeenskap van Kraaifontein. Aan die ander kant (sowat drie kilometer van sy huis af), het hy te make gekry met 'n konteks wat heeltemal anders gelyk het – 'n konteks van armoede, waar derduisende arm swart mense in die plakkerskamp van Wallacedene gewoon het.

Hierdie spanning tussen twee uiteenlopende kontekste het op vele vlakke 'n impak gehad op sy eie beleving van God en die kerk. Dit kan opgesom word deur die volgende vrae: Is God en die kerk waarlik besorg oor die mense van Wallacedene? Hoekom ry ons so maklik by Wallacedene verby na ons huis en kerk?

In Kraaifontein, reg langs die Wallacedene plakkerskamp, kon 'n mens amper vergeet van die nood wat om 'n mens bestaan. Jy was omring deur mense net soos jy

Daar was wel uitreike na Wallacedene, en dit sou verkeerd wees om te sê dat die kerke in Kraaifontein van Wallacedene vergeet het. Jare later, as lidmaat van Stellenberg Gemeente en Studentekerk (Stellenbosch), sou die navorser deelneem aan sulke uitreike oor gemeentelike grense heen. Deur Stellenberg Gemeente het hy in aanraking gekom met Khayelitsha en, deur Studentekerk, met Khayamandi.

Maar, ten spyte van sy eie betrokkenheid by hierdie uitreike, het die navorser steeds 'n ernstige gevoel van onvergenoegdheid ervaar. Ja, hy het goed gevoel omdat hy iemand kon gaan help, maar diep in sy hart het hy gevoel iets is nie reg nie - iets ontbreek: elke keer maak hy homself los van die haglike omstandighede van andere en hy keer gewoon terug na sy gerieflike huis en mense net soos hy

As teologiese student, het die navorser 'n groot liefde vir die praktiese teologie en die missiologie ontwikkel. Al meer het hy ontdek hoedat God se uitreik 'n uitreik na sy kosmos - sy skepping - is en dat God self 'n sturende God is (*missio Dei*). Dit het hom tot die besef gebring dat daar 'n groot kortsluiting is wanneer ons die kerk ter wille van die kerk bestuur.

Die kerk behoort daar te wees vir die wêreld. Die kerk behoort nie net uit te reik na die wêreld in die vorm van 'n bediening (soos die diens van barmhartigheid) nie. Nee, die kerk behoort veel eerder haarself af te vra of sy regtig daar is vir die wêreld.

1.6 WAARDE VAN DIE NAVORSING

Vanuit die ondersoek word die faktore bepaal wat 'n gemeentelike betrokkenheid by 'n diverse kulturele konteks bevorder en/of verhoed. Waar sodanige faktore bepaal kan word, kan dit 'n belangrike rol speel op die weg na, wat Schoeman (2010:140) noem, 'n “‘social network’ of new belonging.”

Vandag is so 'n “netwerk van behoort” nie net 'n uitdaging vir gemeentelike betrokkenheid in 'n diverse kulturele samelewing nie, maar ook 'n groot uitdaging in die eenheidsgesprek tussen die N.G. Kerk en haar drie Susterskerke. Tans misluk soveel eenheidsgesprekke juis omdat versoening binne strukture gesoek word, en nie in effektiewe verhoudingsbou oor gemeentelike grense heen nie.

In sy boek, *One body, one spirit: Principles of successful multiracial churches*, wys George Yancey (2003:59) daarop dat gemeentes wat van mekaar in terme van rassiesamestelling verskil, maar in staat is om 'n effektiewe *netwerksverhouding van samewerking* tussen sodanige gemeentes tot stand te bring, meer sal groei as gemeentes wat doelbewus probeer om multi-rassig te wees.

Dit wys daarop dat 'n netwerk van verhoudings baie kragtiger is as 'n beleid of 'n institusionele eenheid, wat vra om 'n multi-rassige vereniging. In volume II van sy trilogie, *The power of identity* (2004), verwys die bekende sosioloog, Manuel Castells, spesifiek na die opkoms van 'n sogenaamde netwerkgemeenskap en die invloed wat dit uitoefen op identiteitsvorming.

Castells werk vanuit die veronderstelling dat 'n netwerk van saamwerk en saambestaan nie net 'n belangrike rol speel in identiteitsvorming, deur betekenis aan mense se lewens te gee nie, maar dat dit ook oor die vermoë beskik om betrokkenheid in die sosiale sfeer aan te moedig, of te kelder. Hier kan veral gewys word op die sentrale hipotese waarmee Castells (2004:7) werk:

I propose, as a hypothesis, that, in general terms, who constructs collective identity, and for what, largely determines the symbolic content of this identity and its meaning for those identifying with it or placing themselves outside of it.

Waar 'n “netwerk van behoort” op grondvlak tussen mense, vanuit diverse kulturele agtergronde, moontlik en standhoudend is, word 'n raamwerk vir 'n “etiek van vergifnis” 'n werklikheid. Vorster (2009:378-379) wys daarop dat Christene vanuit so 'n “etiek van vergifnis” nie net na vore tree as aktiewe agente by die herstel van gebroke verhoudings nie, maar dat hulle in staat is om op 'n meer effektiewe wyse te reageer op vorme van sosiale ongeregtigheid.

'n Evaluering van gevestigde gemeenskapsprojekte en die geloofsgebaseerde betrokkenheid by sodanige projekte kan vervolgens belangrike insigte verskaf aangaande die gespanne verhouding wat in baie situasies bestaan tussen die meer gevestigde gemeenskapsprojekte en die rol van gemeentes by sulke projekte. Dit kan as 'n tweeledige spanning beskryf word.

Aan die een kant is gemeentes geneig om betrokke te raak by die sosio-kerk-politieke en teologiese arena wanneer dit gaan om spesifieke uitdagings in 'n breër kulturele konteks; en, aan die ander kant, is gemeentes geneig om meer in die geestelike behoeftes van mense belang te stel, as in die sosiale welvaart van 'n gemeenskap (Knoetze 2009:54).

Waar die unieke bydrae van 'n godsdienstige of gemeentelike deelname by 'n diverse konteks in terme van verhoudingsbou bewys en beter verstaan kan word, kan dit groot waarde toevoeg tot bestaande gemeentelike uitreike in die bewerkstelling van 'n meer standhoudende/ volhoubare weergawe van betrokkenheid. Aan die ander kant, kan dit ook gemeentes, wat sukkel om oor gemeentegrense te beweeg, help om wesenlik te bou aan oorgrens verhoudings.

1.7 SAMEVATTING

In hierdie hoofstuk is 'n uiteensetting van die navorsingsprobleem, wat die navorser wil ondersoek, verskaf. Hierdie navorsingsprobleem is 'n missionêre (teologiese) en sosiologiese uitdaging. Alhoewel hierdie ondersoek sy vertrekpunt in 'n missionêre paradigma het, word 'n interdisiplinêre metodologie wat die wetenskaplike velde van die teologie en sosiologie in gesprek bring, gevolg. In die volgende hoofstuk sal aandag gegee word aan die wyse waarop so 'n metodologie in die praktyk na vore tree.

HOOFSTUK TWEE: NAVORSINGSMETODOLOGIE

In hierdie hoofstuk sal die metodologiese vertrekpunt van die navorsingsontwerp belig word, en 'n uiteensetting van die unieke operasionalisering en belangrikste terminologie sal verskaf word.

2.1 METODOLOGIESE VERTREKpunt

Osmer (2008:22) wys daarop dat alle navorsing hermeneuties is. Met ander woorde, dat navorsing nooit suiwer neutraal of objektief is nie, maar beïnvloed word deur die navorser se eie vooroordele en/of voorverstaan.

In hierdie ondersoek, vind die navorsing sy unieke oorsprong in 'n prakties-teologiese raamwerk. Vir die verstaan van hierdie raamwerk, is Hendriks (2004:24) se definisie van 'n praktiese teologie van groot waarde. Hierdie definisie lui as volg:

Teologie handel oor:

- Die missionêre praxis van die drie-enige God, Skepper, Verlosser en Heiligmaker
 - en oor God se liggaam, die kerk, 'n apostoliese geloofsgemeenskap
 - op 'n spesifieke tyd en plek in 'n geglobaliseerde wêreld (in 'n kontekstuele situasie)
 - waar lidmate betrokke is in 'n roepingsgebaseerde, konstruktiewe interpretasie van hulle huidige realiteite
 - wat in korrelasie gebring word met die Skrif as normatiewe bron en die geloofstradisie
 - in 'n strewe om binne hulle situasie die wil van God te onderskei ('n kritiese korrelatiewe hermeneutiek)
 - om as geloofsgemeenskap 'n teken van die Koninkryk van God te wees, geloofspelgrims op pad na 'n eskatologiese werklikheid
 - terwyl hulle gehoorsaam betrokke is in transformasie op verskillende vlakke:
 - i. persoonlik
 - ii. kerklik
 - iii. in die gemeenskap
 - iv. ekologies en
 - v. wetenskaplik
- ('n daadwerklike, bevrydende, transformasie-gerigte teologie wat lei tot strategisering, implementering en 'n evaluering van sodanige proses).

Deur te kyk na die sleutelmomente in Hendriks (2004:24) se definisie, kan vyf belangrike kenmerke van 'n praktiese teologie onderskei word:

- 1) Teologie gaan om identiteit: a) Die identiteit van God – hoe Hy homself openbaar vanuit sy bemoeienis met die mens en die groter skepping; en b) Die identiteit van die geloofsgemeenskap – wie hulle is in perspektief van God se bemoeienis en mandaat vir sy kerk.
- 2) Teologie gaan om die hede, die unieke konteks waarbinne die kerk gestalte vind en waarbinne sy geroepe is om missionêr betrokke te raak.

- 3) Teologie gaan om die Bybel, die hoofbron van ons bestaan, die bron waaruit ons meer leer oor ons verhouding met God. Saam met die Bybel gaan die geloofstradisie waarbinne die kerk staan en waardeur sy reeds eeue lank probeer om God se wil te ontsluit.
- 4) Teologie gaan om God se toekomstige Koninkryk, die voltrekking van God se doel vir sy skepping. In Jesus Christus het hierdie eskatologiese realiteit 'n werklikheid geword en is ons, as navolgers van Christus, nou al besig om iets van hierdie komende Ryk sigbaar te maak
- 5) Teologie gaan om die worsteling om die wil en leiding van God te onderskei. So 'n onderskeidingsproses behels nie alleen gehoorsaamheid aan God nie, maar ook 'n doelbewuste oorgaan tot aksie – 'n realisering van God se Koninkryk hier op aarde. Hiervoor word die leiding van die Heilige Gees en sy geopenbaarde Woord verlang.

Dit is belangrik om te vermeld dat hierdie vyf kenmerke van 'n praktiese teologie, nie 'n kronologiese volgorde van benadering voorstel nie. Dit wil lig werp op die feit dat 'n praktiese teologie in 'n voortdurende korrelatiewe dialogiese proses van interpretasie (onderskeiding) betrokke is.

2.2 OPERASIONALISERING IN PRAKTIESE TEOLOGIE

As deel van die ondersoekproses, wil 'n prakties teologiese ondersoek groter insig verkry aangaande spesifieke episodes, situasies of kontekste wat om interpretasie vra. Osmer (2008:34) beskryf so 'n ondersoek as “a matter of attending to what is going on in the lives of individuals, families and communities.”

Osmer (2008:39) beklemtoon dat 'n prakties teologiese ondersoek gaan om God en mense, nie dooie/lewelose objekte nie. Daarom behoort 'n kwantitatiewe ondersoek, by die veld van praktiese teologie, ook met 'n kwalitatiewe ondersoek aangevul te word. Aan die hand van so 'n kwalitatiewe ondersoek, wil vasgestel word wat aangaan in die lewens van individue, families en gemeenskappe.

As deel van hierdie kwalitatiewe aanslag tot 'n prakties teologiese ondersoek, onderskei Osmer (2008:4) tussen vier belangrike vrae vir die verloop van die ondersoekproses: “What is going on? Why is this going on? What ought to be going on? How might one respond?” Hierdie vier vrae beskou hy as die vier kernfunksies van 'n prakties teologiese ondersoek. Dit kan as volg uiteengesit word:

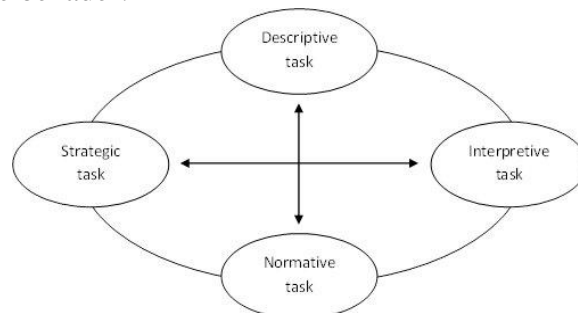
- 'n Beskrywende-empiriese funksie: 'n Versameling van informasie om bepaalde patrone en beweegredes vir spesifieke gebeure, situasies of kontekste te ontsluit. Osmer (2008:37) noem hierdie funksie “priestly listening” en beskryf dit as 'n “spirituality of presence.” Hier val die klem nie alleen op individue of diegene met wie daar reeds in 'n verbintenis gestaan word nie, maar spesifiek word ook ondersoek ingestel na die omstandighede en kulturele kontekste wat op formele en sistemiese wyses inwerk.
- 'n Interpretatiewe funksie: Die aanwending van teorieë om te verstaan en te verduidelik waarom bepaalde episodes, situasies en kontekste na vore tree. Osmer beskryf hierdie funksie as “sagely wisdom” en plaas die klem op drie belangrike kenmerke (Osmer 2008:82-86):

- 1) “Thoughtfulness.” Hier gaan dit om die tekortkominge of uitdagings wat vanuit spesifieke lewensvraagstukke en ’n opregte besorgdheid en gesindheid van omgee na vore tree. Volgens Osmer (2008:82) is albei kwaliteite belangrik vir ’n leier se omgang met sy naaste.
 - 2) “Theoretical interpretation.” Hier word van bepaalde teorieë vanuit die kunste en wetenskap vir die verstaan en hantering van spesifieke episodes, situasies en kontekste, gebruik gemaak.
 - 3) “Wise judgment” het betrekking op ’n interpretasie van episodes, situasies en kontekste op drie verwante wyses: ’n identifisering van faktore betrokke by spesifieke gebeure en omstandighede; ’n onderskeiding van morele verantwoordelikheid; en die vasstelling van die mees effektiewe wyse om sodanige morele verantwoordelikheid te laat realiseer.
- ’n Normatiewe funksie: Die gebruik van teologiese konsepte om spesifieke gebeure, situasies of kontekste te evalueer aan die hand van etiese norme “good practice.” Osmer (2008:133) beskryf hierdie normatiewe funksie as “priestly discernment” wat as “the discernment of God’s Word to the covenant people in a particular time and place” verstaan kan word. Dit behels ’n teologiese interpretasie, etiese refleksie en goeie praktyk.

As deel van die normatiewe funksie, beklemtoon Osmer die belang van ’n korrelatiewe dissiplinêre dialoog, waardeur ’n gesprek tussen twee of meer velde van ondersoek tot stand kom. So byvoorbeeld behoort teologiese interpretasie aangevul te word met sosiologiese interpretasie. Osmer (2008:163) beskryf so ’n korrelatiewe dissiplinêre dialoog as “a special form of rational communication in which the perspectives of two or more fields are brought into conversation.”

- ’n Pragmatiese funksie: Die vasstelling van strategieë van aksie vir die bewerkstelling van gewenste uitkomste en ’n refleksie aangaande die toepassing daarvan. As deel van hierdie funksie, plaas Osmer (2008:178) klem op die rol van leierskap in terme van drie funksies: “Task competence” – die vermoë om spesifieke take en rolle op ’n effektiewe wyse tot uitvoering te bring; “Transactional leadership” – die vermoë om andere pro-aktief te beïnvloed deur ’n proses van oorrading; en “Transforming leadership” – die vermoë om ’n organisasie te lei deur ’n proses van verandering, in terme van sy identiteit, roeping, kultuur en funksionering.

In die lig van bogenoemde vier funksies, wys Osmer (2008:11) daarop dat ’n prakties-teologiese ondersoek nie suiwer sistematies verloop nie. Al hierdie funksies staan in verhouding tot mekaar. Juis daarom verkies hy om ’n prakties-teologiese ondersoek soos ’n interpretatiewe spiraal te benader:

Figuur 2: Interpretatiewe spiraal van ’n prakties-teologiese ondersoek

In die volgende afdeling word 'n kort uiteensetting van die unieke operasionalisering in hierdie ondersoek verskaf.

2.3 OPERASIONALISERING VAN NAVORSINGSONTWERP

In die lig van die vyf kenmerke van Hendriks se definisie van 'n Praktiese Teologie (sien afdeling 2.1) en Osmer se vierledige kernfunksies van 'n prakties-teologiese ondersoek, sal die navorsing in terme van die volgende vier parameters benader word:

- In die eerste plek sal daar ondersoek ingestel word aangaande die relasie tussen *koinonia* en *diakonia* in die lig van die missionêre taak van die kerk. Dit vra om 'n benadering van God se bemoeienis met sy skepping en die roeping van die kerk vanuit die Bybel en die geloofstradisie ('n normatiewe benadering).
- In die tweede plek sal daar ondersoek ingestel word na die relasie tussen verhoudingsbou en nood/hulpverlening in die lig van die Sosiologie se klem op 'n meer holistiese benadering tot gemeentelike uitreike. Dit vra om 'n benadering van die konteks waarbinne die kerk haarself bevind en waarbinne sy as rentmeester van God geroepe is om verantwoordelik op te tree ('n normatiewe benadering).
- In die derde plek sal daar gebruik gemaak word van 'n veldwerkstudie vir die evaluering van die missionêre en sosiologiese faktore (soos belig by die eerste twee ondersoeke). Dit behels 'n ondersoek na die wyse waarop gemeentes probeer om iets van God se wil vir sy skepping sigbaar te maak ('n beskrywende-empiriese funksie).
- In die vierde plek (as deel van die veldwerkstudie) sal daar deur 'n proses van data-analisering bepaal word of die noue relasie tussen *koinonia* en *diakonia* wesenlik na vore tree by gemeentelike uitreike en, waar waarneembaar, of sulke uitreike getuig van 'n meer missionêre en/of sosiologies volhoubare vorm van gemeentelike uitreik ('n interpretatiewe funksie).
- In die vyfde plek sal bepaalde gevolgtrekkings verskaf word rondom die verhouding tussen *koinonia* en *diakonia* en die behoefte aan 'n raamwerk vir toekomstige gemeentelike uitreike in 'n diverse kulturele konteks. Dit behels 'n soeke na God se wil en leiding vir sy kerk ('n pragmatiese funksie).

Die eerste twee parameters vra om 'n literatuurstudie, waarna die bevindings getoets sal word aan die hand van die gevallestudie-metode van ondersoek (parameters drie en vier).

2.4 IMPLEMENTERING

'n Literatuurstudie is van groot waarde vir die voorbereiding en afgrensing van die ondersoekveld. Tog sal 'n literatuurstudie, sonder 'n beweging na die werklike konteks, nie nuwe insig verskaf nie.

Vanweë hierdie noue verband tussen 'n literatuurstudie en die konteks onder benadering, beskryf Gillman (2000:41) 'n literatuurstudie as 'n "intellectual discovery" waardeur die navorser tot insig kom van wat hy/sy binne die konteks onder benadering moet waarneem en op watter wyse hy/sy dit moet evalueer.

Aangesien dit in hierdie navorsing gaan om 'n evaluering van die noue verband wat daar tussen *koinonia* en *diakonia* bestaan in terme van verhoudingsbou (vanuit 'n missionêre en sosiologiese perspektief), is dit ook nodig om die insigte wat na vore tree vanuit 'n literatuurstudie te evalueer en toets aan die hand van die praktyk.

Die groot voordeel van so 'n veldwerkstudie is dat dit 'n meer volledige en betroubare ondersoek tot stand bring. Babbie (2010:296) skryf: "By going directly to the social phenomenon under study and observing it as completely as possible, researchers can develop a deeper and fuller understanding of it."

Op 'n soortgelyke wyse, voer Bill Gillman (2000:6) aan dat 'n veldwerkstudie nie op 'n "*priori*" (teoretiese feit) berus nie, maar eerder op die konteks wat ondersoek word. Hierom verskil 'n veldwerkstudie van suiwer wetenskaplike navorsing in dié sin dat dit nie in die eerste plek gaan om die beskrywing van 'n teorie nie, maar die unieke konteks waarbinne so 'n teorie voorkom.

2.5 ONDERSOEKPLAN BY VELDWERKSTUDIE

Enige navorsing het 'n duidelike plan van ondersoek nodig. Volgens Osmer (2008:53) het 'n ondersoekplan by 'n veldwerkstudie betrekking op:

1) Die mense, program of konteks wat ondersoek wil word; 2) Die spesifieke metodes wat aangewend sal word om data te versamel; 3) Die individue of navorsingspan wat die ondersoek gaan onderneem; en 4) Die volgorde van prosedures vir die uitvoering van die projek.

In hierdie navorsing wil daar spesifiek ondersoek ingestel word na die wyse waarop verhoudingsbou na vore tree by gemeentelike uitreike in 'n diverse kulturele konteks. Om die vlak van verhoudingsbou te evalueer, word 'n kwalitatiewe benadering tot die ondersoekveld benodig. So 'n kwalitatiewe benadering vind plaas deur die volgende stappe (sien Osmer 2008:55-56):

- Data-versameling
- Data-transkribering
- Data-analisering en interpretasie
- Aanbieding van navorsingsbevindings.

By 'n kwalitatiewe ondersoek is dit belangrik om soveel as moontlik waar te neem. Aangesien dit egter onmoontlik is om alles waar te neem, moet daar besluit word op 'n metode van ondersoek wat verteenwoordigend sal wees van 'n meer uitgebreide waarneming. Vir so 'n waarneming is 'n gevallestudie-metode van ondersoek 'n waardevolle instrument.

2.5.1 Die gebruik van die gevallestudie-metode van ondersoek

Aangesien gevallestudies neig om baie betekenis te hê, is daar waarde in 'n meer omvattende definisie vir die verstaan daarvan. So 'n definisie kan by Gillman (2000:1) gevind word waar hy 'n gevallestudie beskryf as:

a unit of human activity embedded in the real world; which can only be studied or understood in context; which exists in the here and now; that merges in with its context so that precise boundaries are difficult to draw.

Uit hierdie definisie kan afgelei word dat 'n gevallestudie 'n onderskeibare fenomeen wil ondersoek binne die oorspronklike (ware) konteks waarin dit bestaan. Hier gaan dit nie net om 'n gegewe uitkoms of eindproduk nie, maar die proses(se) wat daarby betrokke is (sien Gerring 2007:3). Sosiologies wil dit meer verstaan van individue en groepe (soos 'n familie of 'n sosiale klas), instellings (soos 'n skool) of gemeenskappe (soos 'n dorp).

Gillman (2000:11) onderskei tussen ses belangrike bydraes van 'n gevallestudie tot die navorsingsveld:

- 1) Dit maak 'n ondersoek moontlik waar ander metodes (soos eksperimente) nie prakties of eties bruikbaar is nie.
- 2) Dit ondersoek situasies waarvan min bekend is.
- 3) Dit benader 'n kompleksiteit wat nie geakkommodeer kan word deur "beheerde" benaderings nie.
- 4) Dit is in staat om versteekte inligting te bekom deur die gebruik van 'n informele benadering.
- 5) 'n Meer omvattende benadering van 'n geval is moontlik vanweë die feit dat dit vanuit die perspektief van die betrokkenes benader word.
- 6) Dit help navorsing om te fokus op die prosesse wat bydra tot bepaalde resultate en is sodoende nie net op resultate ingestel nie.

In die volgende afdeling sal die omvang van die gevallestudies wat in hierdie navorsing aangewend word, kortliks omskryf word.

2.5.2 Toepassing van die gevallestudie-metode van ondersoek

Aan die hand van drie gevallestudies word ondersoek ingestel na die vlak van verhoudingsbou by drie gemeenskapsprojekte waarby verskeie gemeentes in die noordelike voorstede van Kaapstad betrokke is. Gillman (2000:6) se fokuspunte by 'n veldwerkstudie word gevolg:

- 'n Verstaan van prosesse wat tot bepaalde uitkomst lei
- 'n Verstaan van veranderinge wat plaasvind
- 'n Kritiese benadering van veralgemenings; deur te fokus op die konteks (omstandighede) wat tot spesifieke data bydra
- Die invloed van die konteks (omstandighede) op gedragsvorming
- 'n Soeke na bewyse binne die konteks.

Die drie gevallestudies van hierdie ondersoek, is Shiloh Synergy, Sarfat Community Projects en die Elsiesrivier Care Centre. Die drie gemeenskapsprojekte berus op 'n Christelike/godsdienstige raamwerk vir betrokkenheid.

Benewens ooreenkomste, verskaf hierdie projekte 'n mate van diversiteit, wat die ondersoek vir navorsingsdoeleindes meer verteenwoordigend maak. Die projekte is werksaam in verskillende gemeenskappe, die informele nedersettings van Wallacedene, Bloekombos en Klipheuwel, asook die woonbuurt van Leonsdale in Elsiesrivier.

Om die vlak van verhoudingsbou by hierdie drie projekte te ondersoek, in die sin wat dit bydra tot 'n meer volhoubare betrokkenheid, was dit belangrik dat hierdie projekte reeds vir 'n redelike periode van tyd aktief/werksaam moes wees. Vyf jaar is geneem as 'n aanduiding van 'n redelik vlak van betrokkenheid en al drie gemeenskapsprojekte het aan hierdie kriteria voldoen.

Aan die hand van die sentrale hipotese van die ondersoek wou daar meer presies vasgestel word of:

... die klem van die godsdienstige/gemeentelike betrokkenheid op noodvoorsiening val en of daar effektiewe verhoudingsbou plaasvind. Hierbenewens wou ondersoek ook ingestel word aangaande die teologiese en/of sosiologiese faktore van 'n inter-kulturele ontmoeting wat deur sodanige gemeenskapsprojekte tot stand kom⁹.

2.6 TERMINOLOGIE

Aangesien hierdie navorsing teologiese en sosiologiese ondersoeke behels, word die volgende terme vanuit albei dissiplines kortliks omskryf:

2.6.1 *Diakonaat* (sien ook *diakonia*)

Die *diakonaat* het betrekking op die Christelike kerk se betrokkenheid by diens in 'n kerklike konteks. Dit is afgelei van die Griekse woord *διάκονος* (diaken). Die *diakonaat* word in die meeste gevalle verbind met 'n bediening vanuit 'n institusionele benadering van kerk. So 'n benadering van diens, as 'n bediening tussen verskeie ander bedienings, dra maklik daartoe by dat dit in die algemene bediening van die kerk eerder as 'n gespesialiseerde diens beskou word, en nie die taak van alle gelowiges nie. Kritzinger (1979:152) skryf dat die besondere dienste in die gemeente, as die dienswerk van die gelowiges (die sogenaamde leke), selde tot sy volledige ontplooiing gekom het en dat die *diakonale* amp in 'n groot mate oorbeklemtoon is. As gevolg van hierdie groot klem op die *diakonale* amp, vind die *diakonaat* meestal sy gestalte in een of ander vorm van 'n gestruktureerde betrokkenheid¹⁰.

2.6.2 *Diakonia*

Anders as die *diakonaat*, wat met een of ander gestruktureerde betrokkenheid by nood en armoede verligting verbind kan word, het *diakonia* betrekking op 'n meer spontane betrokkenheid by diens. Hier is diens deel van die lewe van alle gelowiges ('n leefstyl) en word dit gedryf deur naasteliefde. De Klerk (1990:6) wys daarop dat *diakonia*, of kerklike dienswerk, deur die Heilige Gees aan die hele liggaam van Christus (al die gelowiges)

⁹ Sien die omskrywing van die hipotese in afdeling 1.4. 'n Meer volledige bespreking van die navorsingsproses, is in hoofstuk 7 verskaf.

¹⁰ 'n Goeie voorbeeld hiervan is die NG Kerk se Diens van Barmhartigheid wat vandag bekend staan as BADISA¹⁰ en saam met die VG Kerk in Suid-Afrika se Sinodale Kommissie vir Diakonale Dienste bestuur word.

geskenk word om hulle vir diens in die Koninkryk toe te rus¹¹. So byvoorbeeld, lees ons in Handeling 2:44-47 van die eerste gemeente wat alles met mekaar gedeel het en selfs hul grond en besittings verkoop het om in die behoeftes van diegene in hul midde te voorsien. Tog is hierdie diens nie bloot 'n kenmerk van die kerk nie. By Christus vind ons die oorsprong van alle *diakonia*, want sy koms was nie alleen om in *koinonia* tot die skepping te staan nie, maar om te dien. Op die vraag waarom Hy na die wêreld gekom het, het Hy in Markus 10:45 geantwoord: “Die Seun van die mens het ook nie gekom om gedien te word nie, maar om te dien en sy lewe te gee as losprys vir baie mense.”

2.6.3 Gemeenskapsontwikkeling

Waar gepraat word van ontwikkeling in gemeenskapsontwikkeling, beskryf Kotze (1997:1) ontwikkeling as 'n positiewe sosiale, ekonomiese en politieke verandering in 'n land of gemeenskap. Daardeur word ontwikkeling sterk verbind met die ideale van kapitalisme, die vooruitgang van die industriële revolusie en die beywering vir 'n hoër vlak van die samelewing (ook Burkey 1993:27). In die praktyk lei hierdie ontwikkelingsdenke egter tot 'n marginalisering van die samelewing, massa werkloosheid, en hongersnood. Hierdie uitdagings noodsaak ontwikkelingsdenke om aandag te skenk aan die oorsake van armoede en ongeluk in die bewerkstelling van 'n groter gemeenskapsbewussyn. August (1999:19) beskryf gemeenskapsontwikkeling as 'n proses wat die onreg van sosiale, ekonomiese en politieke strukture wil aanspreek.

2.6.4 Inkarnasie (Christus se vleeswording)

Die inkarnasie het betrekking op God se vleeswording in die persoon Jesus Christus. Hierdie vleeswording gee op 'n besondere wyse uitdrukking aan die noue verband tussen *koinonia* en *diakonia* en word beliggaam in Jesus se selfontlediging (*kenosis*). Nie net het Hy deur sy menswording in *koinonia* met die mens getree nie, maar ook gekom om die mens te dien (*diakonia*). In Filippense 2:6-7 lees ons:

Hy wat in die gestalte van God was, het sy bestaan op Godgelyke wyse nie beskou as iets waaraan Hy Hom moes vasklem nie, maar Hy het Homself verneder deur die gestalte van 'n slaaf aan te neem en aan mense gelyk te word.

Brian McLaren (2000:149) wys daarop dat hierdie vleeswording getuig van God se solidariteit met ons wêreld en sy omgee vir die wêreld. Dit rig 'n oproep op gelowiges om ook só om te gee vir die wêreld:

It is about God leaving his distance, his transcendence, his safety, his glory, and getting caught up with the muck and blood and tears and spit and history of our world. It says that caring means entering and feeling solidarity with the problems of our world, so that “their” problems are our problems, too.

2.6.5 Inter-kulturele ontmoeting (sien ook kultuur en multi-kulturaliteit)

'n Inter-kulturele ontmoeting word in 'n missionêre perspektief verstaan as 'n evangeliese taak van die liggaam van Christus, waar gelowig getuig word oor die Evangelie van Jesus Christus. Dit verskil van 'n kruis-kulturele bediening in die sin dat die bediening nie net

¹¹ De Klerk (1990:6) verbind *diakonia* met die besondere geestesgawes (*charismata*) wat aan alle gelowiges gegee is om mekaar te bedien. Vergelyk Rom. 12:5-8; 1 Kor. 12:1.

sentreer rondom evangelisering van die sogenaamde “ander” oor kulturele grense heen nie, maar veel eerder vra om ’n aktiewe dialoog en wederkerigheid. Kritzinger (2002:146) wys daarop dat dit ten diepste vra om ’n sensitiwiteit vir verskillende kulture. Saayman (1990:316) beskryf dit vanuit ’n evangeliese oogpunt as ’n proses van vennootskap en gemeenskaplikheid, waar sowel die kulture van die evangelis as diegene wat geëvangelizeer word, geaffekteer word deur die getuigenis van die Evangelie. In hierdie navorsing word die inter-kulturele ontmoeting verstaan as so ’n wederkerige proses, waar die interaksie bydrae tot ’n verryking van diegene wat by ’n geloofsgebaseerde gemeenskapsbetrokkenheid betrokke is (diegene wat uitreik sowel as diegene wat gehelp of ondersteun word).

2.6.6 *Koinonia*

Koinonia kan op twee wyses benader word: ’n verhouding tussen mense onderling en ’n verhouding tussen God en mens. As deel van die verhouding tussen mense onderling, onderskei Nico Simpson (1992:17-18) tussen ’n “hermeneutiese as,” wat betrekking het op die verstaans- of uitlegprosesse (*kerugma*) en ’n “*diakoniese as*,” wat betrekking het op die sorg na binne en dienende getuigenisaksie na buite. Hierdie twee funksies word dikwels teen mekaar afgespeel in die gemeentepraktiek en lei maklik tot ’n ongesonde skeiding¹² van *koinonia*, waar studie- (groeï) groepe en sorg- (diens) groepe die gevolg is. De Klerk (1990c:24) skryf:

Die *koinoniale* verpligting moet nie net in woorde nie, maar ook in daad tot openbaring kom (vgl. Jak 1:11, 2:14-18; 1 Joh 3:18) en het nie slegs betrekking op die individuele lede van die liggaam van Christus in die onmiddellike omgewing, dit wil sê tot lidmate van die plaaslike gemeente, nie ... die diensbetoning hou enersyds verband met die Geestesgawes (*charismata*) wat die Heilige Gees vir die doel van die diens en uitdeling aan die behoeftiges skenk.

In hierdie navorsing word sterk geargumenteer vir “volle *koinonia*” wat die noue relasie tussen *koinonia* en *diakonia* wil beskryf (sien afdelings 3.6.3 en 3.6.4). God het reeds van die begin van die skepping begeer om in so ’n verhouding met die mens te staan. So byvoorbeeld, lees ons reeds in die skeppingsverhaal dat God die mens gemaak het, as sy verteenwoordiger en in sy beeld, om as rentmeesters om te sien na die skepping (Gen 1:26-28). In Jesus Christus en sy vleeswording het hierdie volle *koinonia* ’n sigbare werklikheid geword, waardeur God volwaardig mens geword het om die mensdom te verlos vanuit sy sondenood.

2.6.7 **Kultuur (sien ook multi-kulturaliteit en inter-kulturele ontmoeting)**

Kultuur is ’n sosiologiese konsep wat verbind kan word met gedeelde sienings, waardes, doelwitte en gebruike wat kenmerkend is van ’n sekere instelling, organisasie of groep.

¹² Hendriks (1987:27-29) kom tot die gevolgtrekking dat gesonde *koinonia* op vyf wyses tot stand kom, waar:

- 1) Die gemeenskap in die groep ontwikkel word. Hier leer mense mekaar ken, werk hulle saam, help hulle mekaar en leer hulle om ten spyte van verskille om te gaan.
- 2) Mense die geleentheid gebied word om as mens te ontwikkel. Hier word ruimte gemaak vir die opdoen van kennis en die aanleer van spesifieke waardes.
- 3) ’n Verhouding met die gemeente ontwikkel word. Hier leer ’n groep om sy plek in die groter gemeente raak te sien en aktief daarin betrokke te wees.
- 4) ’n Verhouding met die samelewing ontwikkel word. Die noue verband tussen die evangelie en die alledaagse lewe word hier raakgesien.
- 5) ’n Verhouding met God ontwikkel word. Hier val die klem op omgang met God, hetsy deur Bybelstudie en/of diens aan ander.

Orlando Espin (1996:62) beskryf kultuur as “the symbolisation of socially-constructed reality and the meaning(s) it bears in the experience of a people.” Antropologies word kultuur ook dikwels met fisieke (menslike) kenmerke soos ras verbind¹³. Gordon (1964:27) praat byvoorbeeld van “gene frequencies responsible for traits which, so far as we know are confined to physical manifestations such as skin colour or hair form.” In ’n diverse land soos Suid-Afrika, is daar ook nie sprake van ’n enkele kultuur nie, maar ’n veelvoud van kulture. Hoe hulle egter saambestaan, is die groot uitdaging by ’n multi-kulturele samelewing soos dié van Suid Afrika en daarom word in hierdie navorsing vir ’n inter-kulturele ontmoeting gepleit.

2.6.8 *Missionêr*

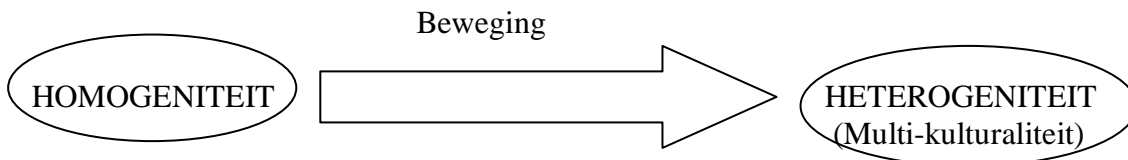
Die woord “missionêr” word met sending verbind. Tog is daar opmerklike verskille met die tradisionele verstaan van sending. Dit is meer as net evangelisasie. Dit gaan baie eerder om die sigbaar maak van God se bemoeienis met sy hele skepping. David Bosch (1991:390) beskryf dit nie net as “an activity of the church” nie, maar as “an attribute of God.” Die missionêre taak van die kerk is dus ’n omvattende saak wat uitkring na die hele wêreld. Sinoniem met “missionêr” is ook die woord “missionaal.” Terwyl “missionêr” na ’n aktiewe betrokkenheid by God se sending verwys, het “missionaal” veel eerder betrekking op die bestaanswyse (funksie) van die Christelike kerk, waarvolgens al die kerklike aktiwiteite deur haar geroepenheid tot God se sending na sy wêreld gedryf word. Waar hierdie roeping ernstig opgeneem word, skryf Bosch (1991:393) dat ons nie moet gryp na “a narrow, ecclesiocentric view of mission” nie. Dit gaan in die eerste plek nie om die kerk in ’n missionêre paradigma nie, maar om God se skepping wat Hy met Homself wil versoen.

2.6.9 **Multi-kulturaliteit (sien ook kultuur en inter-kulturele ontmoeting)**

Multi-kulturaliteit het ten diepste betrekking op die gesonde saambestaan van kulture in ’n inter-kulturele situasie. Hier staan multi-kulturaliteit in sterk kontras met inkulturasie en sosiale integrasie (waar dit spesifiek om die bevordering van ’n gegewe kultuur ten koste van ’n ander gaan). ’n Tipiese voorbeeld hiervan is globalisasie en die bevordering van ’n “wêreldkultuur.” Teenoor so ’n “wêreldkultuur” staan multi-kulturaliteit, waarin klem geplaas word op gelyke status en verdraagsaamheid teenoor verskillende kulture¹⁴. In sy boek, *The cross-cultural process in Christian history*, wys Walls (2002:29) daarop dat “Christian faith must go on being translated, must continuously enter into the vernacular culture and interact with it, or it withers and fades.” As deel van ’n inter-kulturele ontmoeting, kan multi-kulturaliteit grafies as ’n beweging (transformasie) vanaf homogeniteit na heterogeniteit (waar die verskillende kulture mekaar verryk) verstaan word:

¹³ Dié navorsing is nie ’n rassestudie nie. Daar word gelet op die wyse waarop verhoudingsbou tussen mense vanuit verskillende kulturele agtergronde plaasvind.

¹⁴ Die wyse waarop multi-kulturaliteit in hierdie navorsing benader word, kom sterk ooreen met die bevordering van ’n heterogene gemeenskap in ’n kerklike konteks. Hier word die wyse waarop só ’n heterogene gemeenskap tot stand kom, gedryf deur drie faktore: 1) Die konteks; 2) inklusiewe motiverings (’n pluralistiese uitkyk); en 3) doelwitformulering (’n doelbewuste fokus op diversiteit). Meer eenvoudig gestel: die konteks motiveer mense om vanuit hulle kulturele verskille saam te werk aan konkrete uitdagings (armoede en dies meer). Op sy beurt, lei sodanige samewerking tot die vestiging van multi-kulturele patrone (konkrete uitdrukkings van samewerking) deur die skryf van ’n gedeelde storie (van betrokkenheid in mekaar se lewens).

Figuur 3: Voorstelling van multi-kulturaliteit

2.6.10 Sosiale kapitaal

Ammerman (1997:362) beskryf sosiale kapitaal as “those connections of communication and trust that make the organization of a complex society possible.” Hierdie organisering van die samelewing word algemeen benader in terme van drie sosiale dimensies, naamlik “bonding,” “bridging” en “linking.” “Bonding” het betrekking op ’n bevordering van verbintenisse (assosiasie) tussen mense, dit word algemeen beskryf in terme van sosiale netwerke. Waar die faktore wat bydra tot sosiale verdeeldheid (soos byvoorbeeld godsdienste, etnisiteit, sosio-ekonomiese status en so meer) op ’n effektiewe wyse aangespreek en oorbrug word, vind “bridging” plaas. Alhoewel daar vir ’n lang periode in ontwikkelingsdenke klem geplaas is op “bonding” en “bridging,” word daar vandag besef dat ’n verdere stap nodig is. Diegene wat vervreemd is van basiese geleenthede, soos die armes, behoort in aanraking gebring te word met geleenthede (soos onderrig en werksgeleenthede). Dit veronderstel ’n proses van “linking”¹⁵. As deel van sosiale kapitaal, kan godsdienstige instellings ’n belangrike bydrae in terme van al drie hierdie dimensies lewer, mits dit reg bestuur word.

2.7 SAMEVATTING

In hierdie hoofstuk is die belangrikste metodologiese kenmerke van die navorsing uiteengesit. Vanweë die unieke aard van die ondersoek word daar, benewens ’n literatuurstudie, van ’n veldwerkstudie gebruik gemaak vir die toetsing van die sentrale hipotese, soos belig in afdeling 1.3. In hoofstukke 3 en 4 sal daar teologies gereflekteer word oor die konsepte van *koinonia* en *diakonia*, deur dit te vertolk in terme van ’n geloofsgebaseerde betrokkenheid by nood. So sal daar in hoofstuk 3 dieper ondersoek ingestel word na ’n praktiese teologiese verstaan van *koinonia* en *diakonia*, terwyl albei konsepte in hoofstuk 4 benader sal word in terme van die vroeë Christelike kerk. In hoofstukke 5 en 6 sal die sosiologiese en missionêre implikasies van ’n geloofsgebaseerde betrokkenheid by nood in groter besonderhede benader word. En in hoofstuk 5 sal gereflekteer word oor die sosiologiese implikasies van ’n gemeenskapsbetrokkenheid, wat in hoofstuk 6 verder benader sal word in terme van ’n inter-kulturele ontmoeting wat deur so ’n betrokkenheid tot stand kom. In hoofstuk 7 sal die nodige navorsingsparameters vir die empiriese studie verskaf word en dan word die empiriese data in hoofstuk 8 bespreek.

¹⁵ Swart (2005:29) beskryf dit as volg “What seems to be lacking, specifically in the South African context, besides ‘bonding’ and ‘bridging,’ is an added dimension, namely ‘linking.’ With linking ... The one-way movement from those who ‘generate’ social capital to those who ‘receive’ it is transformed into an equitable partnership, where holders of (political, economic, social) power are confronted and invited into a truly reciprocal transformation of society.”

HOOFSTUK DRIE: *KOINONIA* EN *DIAKONIA*

Een van die grootste gevare vir die kerk, is dat sy maklik van haar bestaansfunksie kan afwyk en in die organisatoriese handhawing van die kerk, as 'n instelling, opgaan. Waar dit gebeur, sal buitestaanders waarskynlik minder welkom wees en sal die *koinonia* daaronder lei. Net so kan dit maklik gebeur dat die kerk in die bevordering van 'n onderlinge *koinonia* opgaan, terwyl haar plek en rol in die breër samelewing sterk afgewater word (Knoetze 2009).

In sy boek, *The church in a post-liberal age*, skryf George Lindbeck (2002:155) dat die Christelike geloofsgemeenskap te alle tye beskou moet word as “witnesses that God has chosen,” en dat die kerk in terme van haar openbare mandaat, die belangrike taak het om die evangelie te verkondig en die wêreld te dien.

Aan die hand van die sentrale hipotese van die navorsing, wil daar in hierdie hoofstuk ondersoek ingestel word aangaande die missionêre identiteit van die Christelike kerk deur eksegeties te besin oor die beginsels van *koinonia* en *diakonia*. Daar word gehoop om deur hierdie eksegetiese besinning 'n raamwerk te onderskei vir verhoudingsbou en die uitreik na die sogenaamde “ander”¹⁶.

In afdelings 3.1 tot 3.4 sal die eksegetiese en teologiese implikasies van *koinonia* en *diakonia* bespreek word, waarna dit in afdeling 3.5 toegepas sal word in terme van 'n missionêre identiteit. In afdeling 3.6 sal daar meer spesifiek gereflekteer word oor die rol en implikasies van so 'n missionêre identiteit vir die breër Christelike kerk. 'n Ekklesiologiese begronding daarvan word voorgestel.

3.1 NUWE-TESTAMENTIESE EN VROEG-CHRISTELIKE BENADERING VAN *KOINONIA*

Vir die benadering van *koinonia*, kan sowat agt verskillende variante in die Griekse taal geïdentifiseer word:

- 1) Die naamwoord κοινός, wat na iets wat in gemeen gehou word, verwys;
- 2) Die werkwoord κοινώω, wat dui op 'n aksie om iets te veralgemeen, onrein of profaan te maak;
- 3) Die werkwoord κοινωνεω, wat na die aksie van deelname en uitdeling verwys;
- 4) Die naamwoord κοινωνία, wat dui op assosiasie, gemeenskap en deelname;
- 5) Die naamwoord κοινωνικός, wat na die praktyk van onderlinge mededeelsaamheid verwys;
- 6) Die naamwoord κοινωνός, wat na 'n metgesel, vennoot en aandeelhouer verwys;
- 7) Die naamwoord συγκοινωνός, wat na 'n deelnemer en 'n vennoot verwys; en
- 8) Die werkwoord συγκοινωνέω, wat na die handeling om iets met iemand te deel, of aan hom/haar verbind te wees, verwys (sien Schattenmann 1975:639).

Wat die voorkoms van *koinonia* in die Nuwe Testament betref, het Robinson (1979:752-753) tussen vyf vorme van gemeenskap onderskei:

- i) *Gemeenskap tussen gelowiges onderling*. In Handeling 2:42 word die naamwoord *koinonia* spesifiek gebruik om te verwys na die 3000 bekeerlinge by die Pinkstergebeure,

¹⁶ Diegene buite die onmiddellike grense van die plaaslike gemeente. Volf (1996:16) identifiseer identiteit en andersheid as sleutelkonsepte in die verstaan van 'n etiese en kultureel-pluralistiese konteks.

diegene wat hulle toegewy het aan die leer van die apostels, die onderlinge verbondenheid tussen gelowiges, die gemeenskaplike maaltyd en die gebede. Die werkwoord wat hier saam met *koinonia* gebruik word, *proskartereo* (“om gereeld by te woon” of “aktief betrokke te wees”), verwys na ’n sigbare en aktiewe handeling van hierdie eenheid en veronderstel nie net ’n geestelike vorm van affiliasie nie. Dit belig iets konkreet van die vroeë Jerusalem kerk en haar funksionering. Volgens Robinson (1979:753), is dit die enigste plek in die Nuwe Testament waar *koinonia* aangewend word om uitdrukking te verleen aan “gedeelde lewe” in ’n algemene sin.

- ii) *Gemeenskap tussen spesifieke groepe*. Een van die mees besondere gebruike van gemeenskap in die Nuwe Testament, is die wyse waarop Jood sowel as heiden in aanraking gebring is met dieselfde geestelike gawes. Paulus sê dat die heiden mede-aandeelhouer (*synkoinonos*) met die Jode aan die lewensap van die mak olyf se wortel geword het (Rom. 11:17). Hierdie vorm van gemeenskap word voorgehou as die mees sentrale voordeel van die evangelie (sien Ef. 2:11-21). So ’n gemeenskap tussen Jood en heiden veronderstel ’n wederkerigheid, waar ’n *koinonia* in geestelike dinge, wat die Christene gee, beantwoord word met ’n *koinonia* in materiële goedere, wat die heidene vir die arm gelowiges van Jerusalem gee (Rom. 12:13, 15:26; 2 Kor. 8:4, 9:13). ’n Soortgelyke wederkerigheid in die gebruik van *koinonia*, kan aangetref word in die sin van onderrig: “Iemand wat onderrig ontvang in die woord van God, moet sy leermeester laat deel in al die goeie dinge wat hy het” (Gal. 6:6). Net so, bedank Paulus (in Filippense 1:5) die gemeente van Filippi vir hulle ondersteuning (as antwoord op hul deel in die evangelie), maar, sê hy later, dat ander kerke nie dieselfde gemeenskap met hom het nie (Fil. 4:15). Sodoende, tree *koinonia* sterk na vore as ’n “neem” en “gee” en word die gemeenskaplike beginsel van mededeelsaamheid voorgestaan. In 2 Korintiërs 8:13-14, lees ons dat daar ’n ewewig moet wees sodat “... julle wat nou oorfloed het, dié help wat gebrek ly. Dan, as hulle weer oorfloed het en julle gebrek ly, kan hulle julle weer help. So kom daar ewewig.”
- iii) *Gemeenskap in Christus en die Heilige Gees*. In gedeeltes soos 1 Korintiërs 10:4 en Hebreërs 3:13, word daar gepraat van die noue band wat daar tussen gelowiges en die Here Jesus Christus bestaan, en word daar gesê dat die gelowiges deel het aan die Heilige Gees (sien Heb. 6:4). In Filippense 2:1 en 2 Korintiërs 13:14, word daar spesifiek gepraat van ’n “gemeenskap deur die gees.” Op ’n soortgelyke wyse, voer teksgedeeltes soos 1 Korintiërs 12:13 en 10:4 aan dat ons gedoop is in die een liggaam van Christus en die een Gees. Volgens Robinson (1979:753) kan hierdie noue band met Christus en die Gees met die Ou-Testamentiese beloftes van God se toekomstige heerskappy verbind word, en gaan dit gepaard met ’n “hemelse roeping” en ’n “gedeelde erflating”(vgl. Heb. 3:1 en Kol. 1:12). Vervolgens is dit juis hierdie deel in God se heerlikheid (by name Christus en die Heilige Gees) wat die geloofsgemeenskap motiveer om nou al vir mekaar te sorg.
- iv) *Deelname aan gemeenskaplike maaltye*. Alhoewel die gemeenskaplike maaltye in die Bybel met ’n onderlinge uitlewing van gemeenskap verbind kan word, is daar ’n onafwendbare dieper *koinonia* aanwesig as wat die objek van ’n maaltyd verteenwoordig. In 1 Korintiërs 10:16 wys Paulus daarop dat die beker van danksegging gemeenskap met die bloed van Christus is, en dat die brood, wat ons breek, gemeenskap met die liggaam van Christus is. Alhoewel Paulus nie by naam hierdie vorm van gemeenskap met die nagmaal verbind nie, kan ons aflei dat ons deel in *koinonia* nie net implikasies vir ons lewe as gelowiges het nie, maar ook ons verhouding met die Here Jesus Christus.

- v) *’n Geestelike saambestaan*. So ’n geestelike saambestaan tree op twee wyses na vore: In die eerste plek, behels dit ’n deelname aan die Goddelike openbaring tussen die apostels en diegene aan wie hierdie “Lewe” verkondig word (1 Joh. 1:1-7); en, in die tweede plek, behels dit ’n gevorderde vorm van gemeenskap met God die Vader en sy seun Jesus Christus, waardeur God ons lewens rig. In 2 Petrus 1:4 word hierdie vorm van gemeenskap as ’n deel in die “Goddelike natuur” beskryf.

Wat die verstaan van *koinonia* in ’n breë perspektief betref, wys die *Expository dictionary of Bible words* (2005:377) daarop dat *koinonia* in die meeste gevalle een of ander vorm van deelname impliseer, geestelik sowel as materieel. Hierdie geestelike dimensie is meer waarneembaar by die Christelike geloof, en Willis (2000:46) wys daarop dat *koinonia* in die Griekse leefwêreld veel eerder verbind is met ’n konkrete handeling, soos die byeenbring van soldate vir oorlog, die onderlinge lewe saam, huweliksverbintenisse, besigheidsvennootskappe, vriendskappe, asook ’n literêre gebruik in verskeie spreuke en gesegdes van die Griekse literatuur en filosofie.

Dit bring ons by die unieke afleiding dat *koinonia* in die Grieks-Hellinistiese wêreld primêr uitdrukking wou verleen aan die noue broederlike band wat daar tussen mense bestaan. So wou *koinonia* die klem laat val op ’n idealistiese en selfs utopiese verstaan van onderlinge gemeenskap. Hier kan verwys word na die filosoof Plato se aanspraak op die bevordering van ’n idealistiese utopie, waarin niemand iets as sy eksklusiewe eiendom beskou nie, maar alles as gemeenskaplike eiendom benader (sien Schattenmann 1975:640).

Tog, is daar in die Nuwe Testament min sprake van *koinonia* as die vergadering van ’n groepie mense wat wedersyds vir mekaar versorg. Soos reeds genoem, word die eerste wesenlike gebruik van die term *koinonia* in die sin van ’n groepie gelowiges (en die besondere band wat daar tussen hulle bestaan) in Handeling 2:42 aangetref. Daar staan geskryf: “Hulle het hulle heelhartig toegelê op die leer van die apostels en die onderlinge verbondenheid (*koinonia*), die gemeenskaplike maaltyd en die gebede.”

Blue (1997:376-377) beskryf hierdie gebruik van *koinonia* as ’n voor-Pauliniese kerklewe, waarvolgens huise (en nie die tradisionele tempel) die mees ideale ruimte gevorm het vir die bediening van die Nagmaal, die onderrigting van die geloof en die uitdeling van besittings om in mekaar se behoeftes te voorsien. Nie net glo hy dat hierdie aktiwiteite ’n eenheidsgevoel onder mekaar bevorder het nie, maar ook betekenis aan die gelowiges se eenheid in Christus verleen het.

Johnson (1977:189) is van mening dat Handeling 2 veel eerder uitdrukking wil verleen aan ’n eenvoudige en geïdealiseerde leefwyse waarna mense smag en wat op die Griekse leefwêreld, met sy klem op utopiese waardes, gemodelleer is. Daarom is daar ’n neiging in eksegetiese kringe om die gebruik van *koinonia* in Handeling 2 te beskou as ’n weergawe van tradisionele Griekse denke en nie soseer as ’n eg Christelike eienskap nie.

So ’n eensydige benadering is egter nie geloofwaardig nie. Hays (1996:123-124) stel eerder ’n middeweg voor. Hy voer aan dat die uitlewing van *koinonia* ’n realisering is van egte vriendskap in utopiese Griekse denke, maar dat dit ook tegelyk ’n realisering is van die broederlike vorm van gemeenskap, soos wat dit, van vroeg af, deel was van Israel se bestaan, en waarvan ons in meer besonderhede lees in Deuteronomium 15:7-8: “As daar in een van die dorpe in die land wat die Here jou God aan jou gee, ’n arme is, ’n mede-Israeliet, moet jy nie

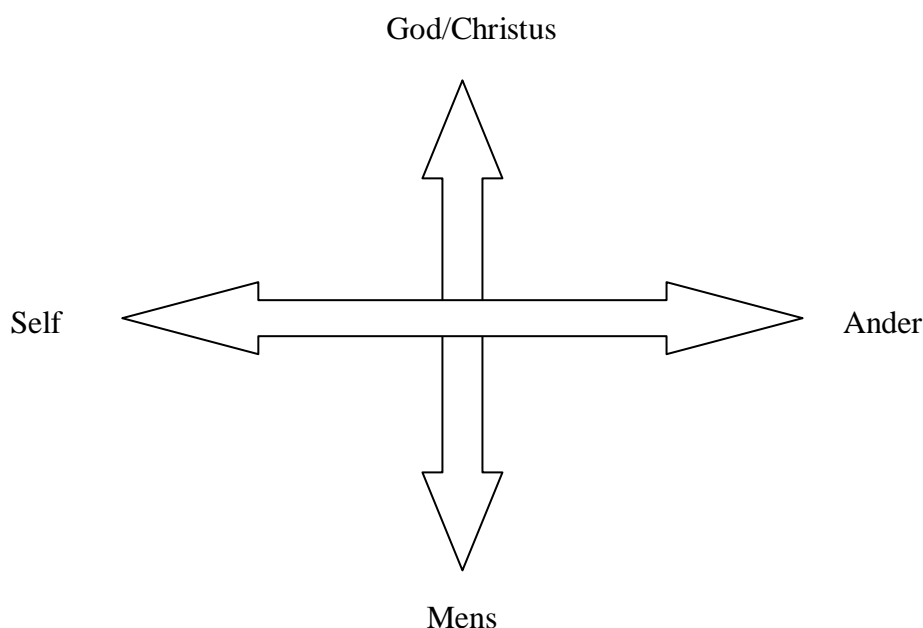
hard en suinig wees teenoor so 'n broer van jou wat arm is nie. Wees vrygewig teenoor hom en leen hom wat hy nodig het.”

Samevattend, kan *koinonia* inhoudelik op twee wyses verstaan word. In die eerste plek, as 'n verhouding met God, waarin gelowiges hulle eenheid vind; en, in die tweede plek, as 'n konkrete en selfs materiële verhouding waarin mense onderlinge wederkerigheid (sorg) beoefen. In die volgende afdeling, sal aandag gegee word aan die wyse waarop *koinonia* in die Christelike teologie verstaan word.

3.2 DIE TEOLOGIESE IMPLIKASIES VAN *KOINONIA*

Vir 'n benadering van *koinonia*, en die Christelike konnotasies wat daaraan gekoppel kan word, is die geskrifte van Paulus waarskynlik die mees geskikte bron. Die term *koinonia* kom die meeste in sy geskrifte na vore en hy het self verskeie Christelike konnotasies aan hierdie konsep ontleen.

Die eerste groot verskil van die algemene Griekse gebruik word in 1 Korintiërs gevind en die verwysing na die nagmaalsgebeure: “gemeenskap met die bloed van Christus”; “gemeenskap met die liggaam van Christus” (1 Kor. 10:16). Deur hierdie vorm van *koinonia*, verleen Christene nie net uitdrukking aan hul onderlinge gemeenskap nie, maar ook hul gemeenskap en eenheid met God en Christus.

Figuur 4: Voorstelling van 'n Christelike koinonia

Hierdie verstaan van *koinonia*, in die perspektief van die nagmaal, veronderstel nie net dat ons, as gelowiges, verenig is met Christus om in sy glorie (sy opstanding en versoening van die sondeskuld) te deel nie, maar ook dat ons opgeroep word om te deel in sy lyding. Dit moedig ons aan om, te midde van swaarkry/nood, te volhard en mekaar onderling te versorg en te help.

Nico Simpson (1992:3) wys daarop dat:

Die Christelike lewe is 'n persoonlike *koinonia* of deelname aan Christus. Dié verhouding is die grond vir deelname aan die liggaam van Christus, die *koinonia* van mede-gelowiges. Die vertikale dimensie van “*in Christus wees*” skep die horisontale *koinonia* wat Christene een maak.

Koinonia veronderstel dus 'n wederkerige verhouding tussen ons en God en tussen mense onderling. Daarom kan *koinonia* meer toepaslik verklaar word aan die hand van 'n liefdesgemeenskap. In 1 Korintiërs 13 wys Paulus daarop dat die liefde juis dié samebindende kenmerk van die kerk is.

Sodoende is “gemeenskap” meer as net 'n deelname in die gees; dit is ook 'n deelname aan die behoeftes van die ganse liggaam, wat beide materiële en geestelike behoeftes insluit. Net so, lê die betekenis van *koinonia* nie net by 'n gemeenskaplike ondersteuning of affeksie (soos in die geval van die sekulêre literatuur) nie, maar in die gemeenskaplike uitlewing van die gemeenskap in God Drie-enig. Dit word sterk weerspieël deur Paulus se afskeidsgroet: “Die genade van die Here Jesus Christus en die liefde van God en die gemeenskap van die Heilige Gees sal by julle almal wees” (2 Kor. 13:13).

3.3 NUWE-TESTAMENTIESE EN VROEG-CHRISTELIKE BENADERING VAN DIAKONIA

In die *New International Dictionary of New Testament Theology* het Hess (1975:544) na sowat drie verskillende variante van die konsep van diens verwys:

- i) In sowel die Sinoptiese Evangelies as die briewe van Paulus, word die Griekse term *diakoneo* algemeen gebruik. Hierdie werkwoord word primêr verbind met die betekenis van diens by 'n tafel (vgl. Matt. 8:15; Mark. 1:31; Lk. 4:39, 10:40; Jn. 12:2 en Hand. 6:2), maar gaan ook gepaard met die versorging van 'n persoon (vgl. Matt. 27:55; Mark. 15:41; Lk. 8:3; Matt. 4:11, 25:44) en diens in die konteks van die groter gemeente (vgl. 2 Tim. 1:18; Heb. 6:10; 1 Pet. 4:10). In die konteks van die gemeente, word *diakonia* primêr verbind met die diens van die diaken (1 Tim. 3:10,13), die insameling van liefdesgawes vir die heiliges in Jerusalem (Rom. 15:25; 2 Kor. 8:19) en die verkondiging van die evangelie (2 Kor. 3:3; 1 Pet. 1:12). Op 'n besonderse wyse word diens ook gekoppel aan Jesus se selfontleding deur sy gevolglike lyding en dood (Matt. 20:28; Mark. 10:45; Lk. 18:26).
- ii) Die naamwoord *diakonia* word net in Lukas 10:40 by die evangelies gebruik, maar kom gereeld by Handeling en die briewe van Paulus na vore. In die Nuwe Testament is die term spesifiek verbind met die amp wat deur die werkwoord geïmpliseer word, 'n dienaar, en word dit aan tafeldiens en die versorging van die weduwees verbind (vgl. Lk. 10:40; Hand. 6:1). Op 'n meer algemene wyse word hierdie naamwoord gebruik om te verwys na die spesifieke liefdesgawes wat ingesamel is deur kollektes en wat gedryf of gemotiveer is deur die geloofsgemeenskap se dankbaarheid teenoor God (Hand. 11:29, 12:25; Rom. 15:31; 2 Kor. 8:4, 9:1,12), asook die voortgaande sendingaktiwiteit van die kerk (2 Tim. 4:11; Hand. 6:4, 20:24, 12:13; 2 Kor. 3:7, 4:1, 5:18, 6:3; Kol. 4:17; 2 Tim. 4:5).
- iii) Die ander naamwoord *diakonos* verwys primêr na 'n dienaar in die algemeen (Matt. 20:26; Mark. 10:43; Lk. 18:26), 'n helper (Ef. 6:21, 4:7) en in Romeine 13:4 word die sekulêre heerser 'n dienaar van God genoem. Tog, sien ons in Filippense 1:1 en 1 Tim. 3:8-13 dat *diakonos* met die besondere amp wat 'n diaken in die kerk bekleem, verbind word. Maar,

by Paulus kry hierdie naamwoord 'n spesifieke Christelike betekenis: 'n dienaar van die nuwe verbond (2 Kor. 3:6), 'n dienaar van geregtigheid (2 Kor. 11:15), 'n dienaar van Christus (2 Kor. 11:23; Kol. 1:7; 1 Tim. 4:6), 'n dienaar van God (2 Kor. 6:4), 'n dienaar van die evangelie (Ef. 3:7; Kol. 1:23; 1 Kor. 3:5), en 'n dienaar van die kerk (Kol. 1:25). Ook Christus word deur Paulus 'n dienaar van die Jode genoem (Rom. 15:8) en, op 'n paradoksale wyse, 'n dienaar van die sonde (Gal. 2:17).

Vanuit 'n meer sekulêre Griekse oogpunt, skryf Hess (1975:544-545) 'n drie-ledige funksie aan *diakonia* toe, wat in baie opsigte ooreenkom met die funksie in die Bybel: a) tafeldiens (wat betrekking het op menslike onderdanigheid); b) sorg vir die behoeftes van die huishouding (as een van die basiese funksies van die mens); en c) diens in die algemeen (soos die beywering vir die gemeenskaplike welvaart van die samelewing).

Tog was die bevordering van *diakonia* nie net eie aan die Christelike of Griekse leefwêreld nie. Die versorging van armes en die betrokkenheid by sosiale aangeleenthede het ook 'n belangrike rol in die lewe van die Jode gespeel (Hess 1975:545). So is daar in die Wet voorsiening gemaak vir die beskerming van slawe/dienaars (sien bv. Lev. 25:42-55; Deut. 5:15, 15:15) en is die versorging van die armes as 'n belangrike handeling van godsdienstigheid beskou (sien Spr. 19:17).

Gevolglik, is dit nie vreemd dat Jeremias (1969:131) alreeds onder die vroeë Jode vorme van versorging waargeneem het nie (sien ook die bespreking van *koinonia* onder afdeling 3.1). So byvoorbeeld, is daar bewyse van 'n gebruik waarvolgens die armes op 'n Vrydag genoeg geld vir 14 maaltye ontvang het vanuit die sogenaamde "armmandjie" (*quppâh*) en het vreemdelinge daaglikos kos ontvang vanuit die armbak (*tamhûy*), wat afkomstig was van insamelings wat van huis tot huis geskied het.

3.4 DIE TEOLOGIESE IMPLIKASIES VAN *DIAKONIA*

Paschal (1992:747) wys daarop dat diens die beste uitdrukking verleen aan Jesus se bediening en die wyse waarop dissipelskap behoort te funksioneer. So kan Jesus se diens benader word in terme van sy gehoorsaamheid aan God en die aflegging van sy lewe vir andere. Vanuit hierdie selfopoffering kom 1 Johannes 3:16 tot die slotsom dat ons op 'n soortgelyke wyse ons eie lewe vir ons broers moet aflê. "Hieraan weet ons wat liefde is: Jesus het sy lewe vir ons afgelê. Ons behoort ook ons lewens vir ons broers af te lê."

Die oproep tot liefdesdiens plaas dus status en ander vorme van selfverheffing opsy ter wille van Christus en die behoeftes van andere. Daar is nie veel twyfel dat Jesus bedoel het dat die geloofsgemeenskap radikaal anders as die wêreld moet wees nie. Hierom sou hierdie selfopofferende liefde en besorgdheid vir die swakkeres en geringstes van die samelewing, ook 'n onderskeibare kenmerk van die Christelike gemeenskap en die mees tasbare en aantreklikste vorm van getuienis word.

Jesus se diens aan sy dissipels en die mens in die algemeen was egter nie alleen verteenwoordigend van God se liefde en sy wil vir die mensdom nie, maar het uitdrukking verleen aan 'n baie radikale verstaan van diens. So, byvoorbeeld, het Jesus deur die was van sy dissipels se voete geïllustreer dat die leier iemand moet wees wat self tot diens verbonde is en nie hoër geplaas is as die een wat bedien word nie (Lk. 22:26; Mat. 20:26; Mark. 10:43; Matt. 23:11).

Die gemeenskap by die gemeenskaplike maal en die implikasie van tafeldiens (Hand. 6:1), as die mees basiese betekenis van die *diakonia* in die Nuwe Testament, help ons ook om die funksionering van diens binne 'n gemeenskapsverhouding (*koinonia*) te ontsluit. So sien ons in 1 Korintiërs 11:17-34 dat die breking van die brood met die versorging van die armes gepaard gegaan het.

Hierdie diens aan andere vorm die mees belangrike en onderhoudende element van gemeenskap (vgl. 2 Kor. 9:13; Hand. 5:4; 2 Kor. 9:7). Daardeur word dit duidelik dat diens nie net op die plaaslike kerk gerig is nie, maar na ander wat hulp benodig, uitgebrei moet word. Ook die geestelike gawes, waarna Paulus in 1 Korintiërs 12 en Efesiërs 4 verwys, was nie alleen vir die opbou van die plaaslike kerk nie, maar het implikasies vir die groter geloofsgemeenskap gehad (vgl. 2 Kor. 8:4-5 en Ef. 4:12).

Tog het hierdie betrokkenheid by diens al meer in die Christelike kerk ontwikkel in 'n spesiale amp. So sien ons in 1 Timoteus 3:1-7 en 3:8-13 hoe die funksies van 'n ouderling en 'n diaken verbind is aan die materiële versorging van die gemeente. Hierdie verwikkeling in die kerk se verstaan van diens skryf Hess (1975:548) toe aan die institusionalisering van die kerk en wys hy daarop dat, deur hierdie gespesialiseerde bedieningsmodel, iets verlore geraak het van die dinamiese wyse waarop diens (in die perspektief van verskillende geestelike gawes) deur die groter geloofsgemeenskap uitgeleef moes word.

3.5 KOINONIALE EN DIAKONALE BOUSTENE VAN 'N MISSIONALE IDENTITEIT

Die basiese voorveronderstelling waarmee daar in hierdie navorsing gewerk word, is dat die kerk se missionêre identiteit 'n holistiese benadering van *koinonia* en *diakonia* veronderstel. So tree *koinonia* en *diakonia* na vore as twee wesentlike boustene van die kerk se openbare getuigenis en dien hulle as 'n vergestaltung van die Koninkryk van God.

Die rede waarom hier van *koinonia* en *diakonia* as boustene gepraat word, en nie as funksies van die kerk nie, is omdat funksies maklik beskou kan word as bedienings waarby lidmate betrokke kan/moet raak. Hierdie denke is tipies van die invloed van die modernisme en die bewerkstelliging van 'n meer professionele benadering ten opsigte van gemeentelike funksies¹⁷.

In die praktyk gebeur dit egter dat al meer gefokus word op die institusionele opbou van die kerk en die akkommodering (volgens spesifieke behoeftes) van kerklidmate¹⁸. Daardeur word nie net 'n verbruikerskultuur geskep nie, maar word 'n besorgdheid vir die groter Koninkryk van God (wat 'n plaaslike, sowel as wêreld-konteks insluit) erg afgeskeep¹⁹.

In Suid-Afrika kan die lidmateverlies van gevestigde kerke waargeneem word. Hendriks (2003:10) voer aan dat Gereformeerde Kerke onder die blanke bevolkingingroep met bykans 'n half miljoen lidmate afgeneem het (gedurende die laaste 20 jaar) en dat van hulle oorgeskuif

¹⁷ Vir meer oor die invloed van die modernisme en die bewerkstelliging van 'n professionele benadering ten opsigte van gemeentelike funksies, sien D.J. Bosch, *Transforming mission*, 1991, New York: Orbis Books; bl. 262-267

¹⁸ Hierdie fenomeen is tipies van 'n verbruikersmentaliteit. Guder (1998:1) wys daarop dat daar in die V.S.A. en Kanada 'n neiging onder mense bestaan om in God te glo, te bid en selfs godsdienstig te lewe, maar dat dit al meer onnodig word om aan 'n Christelike gemeente te behoort.

¹⁹ So, byvoorbeeld, word *koinonia* in die vorm van kleingroepe primêr beskou as 'n instrument om meer mense by 'n gegewe kerk te betrek (vgl. die *Church growth movement*).

het na Pinkster- en/of Nuwe Onafhanklike Kerke. Hy skryf dit toe aan die wêreldwye kultuurskuif, die gevolge van die apartheidsera, die interne eenwordingstryd en die onvermoë van ouer lidmate om by 'n nuwe situasie aan te pas.

Om hierdie wêreldwye tendens van agteruitgang in lidmaatskapgetalle teen te werk, tree baie gevestigde gemeentes pro-aktief op en implementeer hulle verskeie programme vir die opbou van die plaaslike gemeente. Darrell Guder (1998:3) wys daarop dat baie van hierdie pogings nie 'n volledige oplossing vir die problematiek van kwynende kerke vorm nie.

So byvoorbeeld, het kleingroepe, ten spyte van die opbloeï in gemeentelike betrokkenheid, in 'n gerigtheid na binne verval. Dit het veroorsaak dat hulle nie in staat is om diversiteit en kulturele verskille te kan hanteer nie weens “geprivatiseerde waardes of individualistiese spiritualiteite” (Wuthnow 1994:200).

Guder (1998:4) sê 'n antwoord op die krisis van kwynende kerke sal nooit in metodologieë of probleemoplossings gevind word nie. Hy glo dat die krisis veel dieper lê en eerder te make het met “who we are and what we are for.” Daarom behoort die kerk baie eerder haar funksie te ontsluit vanuit die *missio Dei* (“sending van God”) en 'n Koninkryks-gebaseerde roeping (in plaas van 'n kerk-gebaseerde roeping).

Wanneer die *missio Dei* asook die Koninkryk van God geneem word as vertrekpunt vir 'n missionale gemeente, beïnvloed dit nie alleen die wyse waarop die gemeente byeenkom nie, maar ook die wyse waarop sy haar gemeentelike betrokkenheid organiseer. Gevolglik is dit nodig om kritiese vrae te stel aan die wyse waarop lidmate hulle eenheid/verbintenis (*koinonia*) in 'n missionêre paradigma verstaan en hoe dit in die lig van die *missio Dei* bepaalde vereistes aan die gemeentelike betrokkenheid by diens (*diakonia*) stel.

Die sleutelvraag is: Hoe sal 'n kerk en haar ekklesiologie lyk as dit waarlik begrond word deur *koinonia* en *diakonia* in 'n missionêre perspektief?

3.5.1 Missionêre identiteit

Mission [is] understood as being derived from the very nature of God. It [is] thus put in the context of the doctrine of the Trinity, not of ecclesiology or soteriology. The classical doctrine of the *missio Dei* as God the Father sending the Son, and God the Father and the Son sending the Spirit [is] expanded to include yet another “movement”: Father, Son, and Holy Spirit sending the church into the world (Bosch 1991:390).

Bogenoemde definisie van David Bosch beklemtoon dat die kerk alleen 'n instrument van God se sending na die wêreld is. Net soos wat God sy Seun gestuur het, stuur Hy ook sy Kerk na die wêreld. Tog gebeur dit maklik dat die Kerk as die eintlike vertrekpunt van die Christelike lewe benader word.

Guder (1998:5-6) wys daarop dat die strukture en die teologie van die meer tradisionele Westerse kerke deur magtige tradisies, vooroordele en sosiale strukture gedryf word. Dit beskryf hy as 'n “funksionele Christendom,” waar die klem op die institusionele bewaring van die kerk val.

Op 'n soortgelyke wyse, wys McLaren (2000:27) daarop dat die kerk die sending in 'n groot mate gereduseer het tot 'n uitbeweeg na buite, ten einde groei na binne te bevorder. Dit het daartoe bygedra dat daar gefokus is op dissipelskap en die opbou van die sogenaamde “ingroep,” terwyl die uitdagings in die breër samelewing in 'n groot mate opsy geskuif is.

Alhoewel evangelisasie 'n belangrike deel van die kerk se missionêre roeping uitmaak, kan dit nooit slegs gaan om die opbou van die kerk as instelling nie. Volgens Bosch (1985:82), impliseer die kerk se missionêre identiteit nie net evangelisasie nie, maar ook sosiale betrokkenheid. Hy voer aan dat evangelisasie en sosiale betrokkenheid in 'n kreatiewe spanning tot mekaar staan: “... the ingathering dimension supports the serving dimension, while the serving dimension in turn supports the ingathering.”

Hierdie uitnodigende en dienende dimensie vra om 'n meer holistiese verstaan van die kerk se missionêre roeping. Só kan 'n gemeente nie net primêr besorg wees oor die geestelike versorging van die haar lidmate nie, maar daar moet doelbewus erns gemaak word met die plaaslike sowel as globale uitdagings waarmee 'n missionale gemeente te make kry.

In sy boek, *The Church in a post-liberal age*, praat George Lindbeck (2002:155) van 'n samewerkende karakter by die missionêre roeping van die kerk en wys daarop dat die verkondiging van die evangelie en diens aan die wêreld hand-aan-hand gaan. Hy skryf:

These communities need to be understood as witness that God has chosen ... to testify to his glory in both their faithfulness and unfaithfulness, in both his mercy and judgment. ... It is above all by the character of its communal life that it witnesses, that it proclaims the gospel and serves the world.

Wanneer ons nadink oor hierdie holistiese of samewerkende karakter van die kerk se missionêre roeping, tree die gemeentelike funksies van gemeenskap (*koinonia*) en diens (*diakonia*) sterk na vore. Nie net weerspieël hierdie funksies iets van God se rol in, en vir, die wêreld nie, maar dit getuig ook van die mens se funksie in, en vir, die wêreld. So vind die gemeenskap gestalte in die redding wat God deur Jesus Christus bewerkstellig het en word dit tot voordeel van die wêreld ervaar, bely en uitgeleef.

In hierdie interaksie, word mense nie net byeen gebring deur 'n gedeelde eenheid met God en Christus nie, maar word daar ook daadwerklik aandag gegee aan hulle onmiddellike behoeftes (fisiek sowel as geestelik). Daardeur word die geloofsgemeenskap 'n uitnodigende gemeenskap waar andere uitgenooi word om tot geloof in Christus te kom.

In die volgende afdeling sal daar verder nagedink word oor hierdie holistiese of samewerkende karakter van die kerk se missionêre roeping, deur aandag te gee aan die wyse waarop God in Jesus Christus na sy skepping uitgereik het, en die uitdagings wat so 'n uitreik vir die kerk se missionêre roeping inhou.

3.5.2 God se inkarnasie in Christus as *koinonia* en *diakonia*

God se bemoeienis met sy skepping getuig van 'n holistiese verband tussen *koinonia* en *diakonia*. Nêrens word dit meer konkreet beliggaam as by God se inkarnasie in Jesus Christus nie. Hierdie inkarnasie getuig daarvan dat God *koinonia* en *diakonia* met sy skepping begeer

het. In Kolossense 1:19-20 lees ons: “God het besluit om met sy volle wese in Hom te woon en om deur Hom alles met Homself te versoen. Deur die bloed van sy Seun aan die kruis het Hy die vrede herstel, deur Hom het Hy alles op die aarde en in die hemel met Homself versoen.”

Vandag is die inkarnasie uiters relevant tot die kerk se missionêre betrokkenheid by God se skepping, omdat ons vanuit Jesus se voorbeeld leer hoe om, gehoorsaam, sy boodskap van redding in ons verhoudings en optrede te vertolk (Vermeulen 1996:91).

Die inkarnasie veronderstel nie net dat God in Jesus Christus mens geword nie het, maar dat Hy ook deel van die ekonomiese realiteit, die politieke geskiedenis, die godsdienstige gevegte en sosiale grense van sy tyd geword het. Wainwright (1997:10) noem dit ’n menswording in die “thick texture of his human life.”

Vanuit hierdie *koinonia* met die eg menslike lewe, het Jesus sy *diakonia* in profetiese, priesterlike en koninklike funksies geleef²⁰ (Wainwright 1997:121-171). Hierdie funksies kan met kennis (profeties), mag (koninklik) en versoening (priesterlik) verbind word.

Anders as kennis en mag wat gebruik kan word om vervreemding tussen ’n onderdrukker en die randfigure van die samelewing te bevorder, wil Christus veel eerder daardeur gestalte gee aan ’n vorm van kennis en mag wat gekenmerk word deur die liefde. Wainwright (1997:173) beskryf dit as volg:

The prophetic office of Christ addresses the human questions of knowledge and meaning. The priestly office of Christ deals with human alienation and estrangement by providing a divine reconciliation and atonement. The royal office of Christ addresses the human questions of power and authority.

²⁰ Die profetiese funksie kan sterk verbind word met die beskrywing van Jesus as die “Woord” van God (vgl. Joh. 1). Hy is die verpersoonliking van God aan die mensdom wat na vore tree vanuit Sy uitsprake, Sy optrede (genesing, vergifnis en besorgdheid oor sondaars) en die besondere gebeurtenisse van Sy lewe en dood (Wainwright 1997:123). In Christus, het God homself volledig geopenbaar en die boodskap van die Ou Testament vervul. Christus sê in Matt. 5:17: “Moenie dink dat Ek gekom het om die wet of die profete ongeldig te maak nie. Ek het nie gekom om hulle ongeldig te maak nie, maar om hulle hulle volle betekenis te laat kry.” Vermeulen (1996:86) wys daarop dat “Jesus has now given a full account of the Father and we may have confidence that God is as Christ revealed Him.” Op ’n soortgelyke wyse sê Jesus self: “Ek is die weg en die waarheid en die lewe. Niemand kom na die Vader toe behalwe deur My nie. As julle My ken, sal julle my Vader ook ken. En van nou af ken julle Hom en sien julle Hom” (Joh. 14:6-7).

Die priesterlike funksie verwys primêr na die volkome versoening wat bewerkstellig is deur Jesus se kruisdood en Sy opstanding. “The primary goal of the incarnation was the Son’s participation in death, through which he nullified the devil’s ability to enslave the children of God through the fear of death ... the incarnation was the appropriate and necessary means of delivering the people of God from the devil’s tyranny and the fear of death” (Lane 1991:61). God wou in Christus die mag van die duiwel finaal vernietig. In Hebreërs 4:14-15 word Jesus op ’n besondere wyse “die groot Hoëpriester” genoem. Daar tree hierdie titel na vore as ’n opregte medelye met die swakhede van die mens. Hierdie medelye is ook meer as net ’n simpatisering met die mens, dit getuig van Jesus as God wat “suffer with humans in order to suffer for them” (Wainwright 1997:138).

Die Koninklike funksie het betrekking op die verhoogde Christus, wat Homself opgeoffer het as volkome versoening tussen God en mens (Wainwright 1997:161). Nie net het Hy die gestalte van ’n slaaf aangeneem en aan mense gelyk geword nie, maar was Hy gehoorsaam tot in die dood, die dood aan die kruis. Daarom het God Hom ook tot die hoogste eer verhef (Fil. 2:9-11). Vanuit hierdie koninklike funksie hou Christus aan om ons te beskerm en te bekwaam vir ons eie redding (Wainwright 1997:163). God laat nie die mensdom aan sy eie lot oor nie. Sy heerskappy lê in die liefde. In Johannes 3:16-17 lees ons: “God het die wêreld so lief gehad dat Hy sy enigste Seun gegee het, sodat dié wat in Hom glo, nie verlore sal gaan nie maar die ewige lewe sal hê. God het nie sy Seun na die wêreld toe gestuur om die wêreld te veroordeel nie, maar sodat die wêreld deur Hom gered kan word.”

Die wyse waarop Jesus nuwe betekenis aan kennis en mag wil gee, word beliggaam deur 'n verhouding waarin *koinonia* en *diakonia* aan mekaar verwant is. Hier gaan dit nie net om iets vir, of aan, iemand te doen (*diakonia*) nie, maar om ware solidariteit (*koinonia* en *diakonia*) met die mens te hê. So 'n verhouding beskryf Pederson (2007:384) as “deep in the flesh with one another and with all creation.”

Daar is 'n noue verband te bespeur aangaande Christus se vleeswording en menswaardigheid. Pederson (2007:385-386) glo dat menswaardigheid gevind word in 'n gedeelde storie, 'n verhouding waarin mense mekaar aanvaar ten spyte van hul vleeslike tekortkominge en dit wat die wêreld van hulle dink. Dit is 'n verhouding waarin God, deur Christus, met sy skepping kom staan het en waartoe die kerk missionêr geroepe is.

Vanuit hierdie missionêre roeping, rig die vleeswording 'n oproep om die goeie nuus van die evangelie te vertaal in die lewe en gedagtegang van mense. Vermeulen (1996:89) skryf: “In effect, the incarnational approach becomes an ethic of evangelism, based upon the humanity of Christ, whose life and actions are much the norm of obedient Christian living as are his words.”

Hierdie inkarnasionele benadering hou 'n belangrike interpretatiewe funksie vir die kerk se sending in (Vermeulen 1996:90). In die eerste plek vra 'n inkarnasionele benadering dat die partikulariteit en verskeidenheid van 'n kulture konteks met groot erns benader moet word. In die tweede plek vra 'n inkarnasionele benadering dat evangelisasie volgens Christus se voorbeeld gedoen moet word.

In die volgende afdeling sal daar spesifiek gereflekteer word oor God se inkarnasie in Christus en watter implikasies dit inhou vir gemeentelike sending.

3.5.3 God se inkarnasie in Christus as 'n holistiese uitreik

Aan die hand van Matteus 25:31-46 kan 'n Christologiese patroon vir die bediening saam, en vir mense in nood, onderskei word. Alhoewel daar vir 'n lang tyd geglo is dat die verwysing na die “geringstes” betrekking het op Christene of spesifieke groepe van Christene (soos die dissipels), word dit vandag al meer verbind met “those who are overlooked and who’s just claims are postponed” (Hoffmeyer 2009:153).

Die optrede waarvan Matteus 25:31-46 praat, kan maklik verbind word met die kerk se beoefening van *diakonia*: die gee van kos vir hongeres, die besoek van siekes en gevangenes, die verskaffing van klere vir diegene wat dit benodig. Tog dui die teks op veel meer. Die teks suggereer baie duidelik dat ons daardeur 'n ontmoeting met Jesus het.

Hoffmeyer (2009:155) wys daarop dat daar meestal, na gelang van die *imitatio Christi*, 'n appèl gerig word op Christene om Jesus se voorbeeld van liefde vir diegene wat swaarkry na te boots. Hier haal hy vir Luther aan:

Hence, as our heavenly Father has in Christ freely come to our aid, we also ought freely to help our neighbor through our body and its works, and each one should become as it were a Christ to the other that we may be Christs to one another and Christ may be the same in all.

Die teksgedeelte van Matteus 25:31-46 sê egter nie dat diegene wat die *diakonia* beoefen, aan Christus vir die naaste gestalte gee nie, maar dat Christus veel eerder na vore tree aan die ander kant van hierdie ontmoeting. Deur die gevangene te besoek, ontmoet die besoeker Jesus, “*the Human Being*” (Hoffmeyer 2009:155).

Tog lê daar in die beskrywing van hierdie ontmoeting ’n probleem opgesluit. Die “skape,” die mense wat geprys word vir hulle *diakonia*, erken dat hulle geen idee gehad het dat hulle deur die voeding van ’n honger persoon vir Jesus gevoed het nie. Hulle het nie die *diakonia* beoefen in die hoop of verwagting om Jesus te ontmoet nie.

Hoffmeyer (2009:157) verklaar hierdie probleem deur daarop te wys dat die *diakonia* van die “skape” nie die rede was om ’n ontmoeting met Christus te hê nie, en net so was dit ook nie die gevolg van een of ander teologiese oorweging nie. As dit gegaan het om ’n ontmoeting met Christus, of gedryf was deur ’n teologiese oorweging, sou dit gewoon om die self gegaan het. Teenoor die self, was Christus ’n eg relasionele persoon.

Bonhoeffer (1978:47) beklemtoon hierdie relasionele bestaan:

Christ is Christ not as Christ for himself, but in his relation to me. His being Christ is his being pro me. This being pro me is not to be understood as an effect originating from him, nor as an accident [i.e., of a substance]; rather it is to be understood as the essence, the being of the person himself. The very core of the person is the pro me. This being pro me of Christ is not a historical or an ontic statement, but an ontological one. That is, Christ can never be thought in his being in itself, but only in his relation to me.

Deur diegene te ontmoet vir wie Jesus op aarde geleef het, ontmoet ons gevolglik vir Jesus, selfs al het ons nie na Hom gesoek nie. Hoffmeyer (2009:158) beskryf dit as ’n sentripitale en sentrifugale mag: “Christians are drawn to Christ as the Word and Wisdom of God made flesh. Yet because Jesus is a center whose being is for others, to be drawn into that center is simultaneously to be drawn out to the other for whom Jesus existed.”

God se “*pro me*” (soos gebruik deur Bonhoeffer) gaan nie om myself of ’n religieuse vroomheid nie. Net so gaan dit nie om ’n godsdienstige opdrag waardeur gelowiges vermaan word om in solidariteit te staan met diegene in nood nie. Dit gaan om liefde, om die naaste waardig te ag.

Simone Weil, ’n Franse filosoof en aktivis, wys daarop dat dit belangrik is om die mens voor jou raak te sien. Sy skryf dat diegene wat swaarkry “do not need anything else in this world other than human beings capable of giving them attention” (Hoffmeyer 2009:159-160). Dit vra om ’n erkenning van menswaardigheid.

Hoffmeyer (2009:161) waarsku hierom teen die gevaar van ’n “*diaconal abstraction*”, waardeur omgee beskou word as ’n godsdienstige plig om Jesus of God se guns te wen. Hy wys daarop dat omgee veel eerder deel is van wie God in Christus is, want die “true experience of transcendence is Jesus’ ‘being for others’.” In hierdie ervaring speel die Heilige Gees ’n belangrike rol²¹.

²¹ Hoffmeyer (2009:162) wys daarop dat daar nie gedink moet word aan ’n ontwikkeling vanaf ’n Christologie na ’n pneumatologie nie; hulle behoort inherent tot mekaar. Hy skryf: “Christian theology can only distinguish, never separate the two. Christology must be pneumatological, and pneumatology must be Christological.”

Dit is deur die Heilige Gees wat Christus ontmoet word in die persoon wat honger of dors of mishandel word. Die “geringstes” is spesifieke mense met spesifieke name en gesigte, mense wat honger is, mense wat gevange is, mense wat siek is, mense wat nie beskerming of skuiling het nie.... “In their particularity they each specify, they each embody Christ” (Hoffmeyer 2009:162).

’n Groot gevaar vir die kerk is om te dink dat die *diakonia* iets is wat sy moet doen, ’n opdrag wat uitgevoer moet word. By so ’n benadering val die fokus vierkantig op mense met hulpbronne wat iets moet gaan doen, soos om die hongeres te gaan voed. Aan die een kant staan die gewers - diegene wat mense voed, diegene met hulpbronne, die agente, die verskaffers. En, aan die ander kant, die ontvangers - diegene wat gevoed word, diegene wat hulpbronne benodig, die slagoffers, diegene wat bedien moet word.

Waar daar Christologies besef word dat Christus liggaamlik teenwoordig is in die persoon wat honger, siek is of vervolgt word, word ’n nuwe perspektief moontlik. Hoffmeyer (2009:163) beskryf so ’n perspektief as een waar: “Each such person is a sacrament. Far from being simply a victim, a recipient with nothing to offer, she bestows the presence of Christ, the Human Being, the ultimate Adam.”

Waar ’n honger persoon, ’n siek persoon of ’n vervolgte persoon op so ’n wyse as kosbaar geag word, word ware verhoudings moontlik en vind ’n besondere interaksie plaas: Een persoon gee geld, kos, skuiling, geselskap. ’n Ander gee ’n storie, ’n tekening, menslike teenwoordigheid, ’n glimlag, ’n traan. Wat ook al die omvang, sulke verhoudings dra by tot menswaardigheid, sonder jammerhartigheid.

In die volgende afdeling sal daar ekklesiologies, vir die bediening van die Christelike kerk, gesoek word na ’n wyse om *koinonia* en *diakonia* in ’n kreatiewe spanning te benader ... sonder om te kies vir die een ten koste van die ander!

3.6 EKKLESIOLOGIESE BEGRONDING²² VAN *KOINONIA* EN *DIAKONIA*

Die konsep van *koinonia* tree sterk na vore in die ontsluiting van ’n prakties-teologiese ekklesiologie vir ’n kerk wat uit haar institusionele paradigma wil tree. Heitink (1999:279-280) wys daarop dat *koinonia* ’n deurslaggewende rol speel in die ontwikkeling van ’n prakties-teologiese ekklesiologie, want daardeur word die antropologiese en *diakonologiese* aspekte van kerkwees aan mekaar verbind.

In die praktyk is daar egter ’n neiging om *koinonia* op ’n institusionele wyse te benader, as ’n funksie naas ander funksies van die kerk. Cairns (1981:85) wys daarop dat die gemeentelike funksies (en veral die prediking) vanuit die Christendom era van nature geneig is om op die gebruikersgeoriënteerde behoeftes van gemeentelike gerig te wees, en tree dit maklik na vore as ’n “produk” vir die uitbreiding van die kerk.

Nie net het hierdie invloed uitgeloop op ’n ongesonde kompetering tussen gemeentes vir die verskaffing van die beste “produk” nie, maar dit het ook gelei tot ’n inwaartse gerigtheid

²² Furet (1986:589) beskryf ’n ekklesiologiese begronding as ’n teologiese teorie wat handel oor die sosiale manifestasie van die Christelike geloof, die realisering van oplossings vanuit geleenthede en die vervulling van ’n roeping wat in ’n spesifieke sosiale en kulturele konteks ontvang is.

(waardeur gemeentedelede gelukkig gehou moet word) en 'n grootskaalse onderwaarding van die dienskarakter (*diakonia*).

Samewerking met gemeentes of instansies is byvoorbeeld gering en meestal afwesig. Hierbenewens, is baie van die projekte geneig om 'n semi-professionele en selfs professionele vorm aan te neem en gebeur dit dat pastorale versorgers en maatskaplike werkers by die diens van barmhartigheid betrek word.

Manala en Dreyer²³ (2001:1096-1097) beskou dit as 'n groot gevaar, want daardeur kan die persepsie ontstaan dat diens (*diakonia*) gelyk is aan 'n "noodfonds wanneer uitdagings na vore tree" en nie soseer 'n leefstyl vir alle lidmate is nie. Hulle lig 'n aantal redes uit waarom die dienskarakter (*diakonia*) nooit wesenlik gerealiseer word nie. Dit kan samevattend as volg gelys word:

- Die onbetrokkenheid van lidmate rakende liefdadigheid en ander dienste;
- 'n Duidelike en selfs ontstellende gebrek aan *koinonia* en 'n sensitiwiteit vir menslike swaarkry;
- Die implementering van diakonale strukture sonder voldoende voorsiening in die kerkwet;
- Die afwatering van die diaken se taak tot 'n insamelaar van tiendes en 'n bedienaar by die nagmaal. Hierdie afwatering wys ironies genoeg op die wanvoorstelling van die Sondag offergawes (gawes van barmhartigheid) en die nagmaal, wat ten diepste bedoel is vir armes en die onderhoud van die kerk;
- 'n Afwesigheid van diensgroepe en strukture wat netwerk-koördinerings bevorder; 'n afwesigheid van wesenlike gespesialiseerdes in die relevante velde van betrokkenheid, sowel in die gemeente as op ander vlakke;
- Ongeletterdheid; 'n gebrek aan kennis en organiseringsvermoë;
- Uitermatige armoede onder kerklidmate;
- Die kerk se afhanklikheid van kulturele strukture om te voorsien in die behoeftes van die armes, weduwees en die senior burgers – strukture wat besig is om uitmekaar te val en in baie areas reeds in duie gestort het.

Hierdie benadering van Manala en Dreyer wys hoedat die professionele-paradigma as 'n prakties teologiese teorie vir die kerk 'n té groot klem plaas op ampsdraers en die rol van die predikant. Die uiteinde hiervan is dat kerklidmate se talente en vermoëns baie maal oorgesien word ten koste van 'n paar leidinggewende figure, en veroorsaak dit dat die wesenlike uitlewing van *diakonia* deur alle lidmate in die alledaagse lewe nooit tot sy reg kom nie.

Waar die *diakonia* egter in die sin van *koinonia* verstaan word, daag dit die statiese, selfgesentreerde strukture van die kerk uit en doen dit 'n oproep tot 'n geloofsgemeenskap waarin die lede lewende instrumente van onderlinge sorg, uitdeling en heling vorm. Hier beskryf Coleman (1964:27) die noue relasie tussen *koinonia* en *diakonia* as 'n lewenslange verhouding en verbind hy dit aan die persoon van Jesus wat deur sy aardse bediening nie 'n besorgdheid geopenbaar het oor projekte/programme om die menigte te bereik nie, maar om hulle te bedien deur hulle te onderrig, hulle te voed, die siekes onder hulle te genees en die kinders te sien.

²³ Manala en Dreyer skryf hier vanuit die perspektief van die Hervormde Kerk in Suid-Afrika.

Hierdie siening sluit sterk aan by Hoekendijk (1965:144) wat daarop wys dat die kerk, in haar geïnstitutionaliseerde natuur, heeltemal ontoereikend is om meelewend binne die leefwêreld van die mensdom op te tree. Hy skryf dit toe aan 'n ernstige gebrek, wat hy "solidariteit" noem, en beskou dit as 'n radikale verskraling van wat dit beteken om die kerk van Christus te wees in die wêreld van vandag. Hy skryf: "De klerikalisering heeft o.m. tot gevolg gehad, dat de diaconie uitgehold werd tot een dienstbetoon-zonder-solidariteit."

Omdat hierdie geïnstitutionaliseerde natuur van die kerk so maklik lei tot 'n onpersoonlike en selfs apatiese houding teenoor wêreldsake, benodig ons 'n transformasie: vanaf 'n vorm van individualisme na 'n vorm van kollektiwisme, vanaf selfbelang na korporatiewe belang, vanaf onafhanklikheid na saambestaan. Hall (1996:43) glo dat die gemeenskapskarakter van die Christelike geloof so 'n transformasie kan bewerkstellig omdat dit vra om 'n verhouding met God, met mense onderling, en met die skepping as 'n geheel.

Die kerk behoort effektief na vore te tree as 'n belydende kerk in die groter samelewing se perspektief, 'n kerk wat begenadig is deur die gekruisigde Een en as sy verteenwoordiger die ganse wêreld met Hom wil versoen (Hall 1996:64). Die kerk kan nie net vir haarself daar wees nie, maar vir 'n wêreld wat smag na die Koninkryk wat kom. Bill Hybels (2002:74) omskryf kerkwees treffend as volg: "... it is more than just working with other people, it's doing life deeply with one another as we serve together."

Samevattend, kan daar gesê word dat daar al meer besef word, dat daar 'n noue verband is tussen wat dit beteken om as geloofsgemeenskap byeen geroep te word, en betrokke te raak by die uitdagings van die groter samelewing. Die vraag is egter: Hoe lyk so 'n geloofsgemeenskap in die praktyk? Waar vind so 'n geloofsgemeenskap sy vertrekpunt? So 'n vertrekpunt lê by die Koninkryk van God.

3.6.1 Die rol van die kerk in Koninkryksperspektief

'n Belangrike vraag wat gevra moet word wanneer daar nagedink word oor die kerk se rol in die Koninkryk van God, is die verhouding van die kerk tot die wêreld. Hoe moet die kerk verstaan word: as 'n interim op weg na die Koninkryk van God, of as die doel van God se heilswerk in die wêreld? Volgens Heitink (1999:280) moet 'n brug tussen 'n Bybels-teologiese verstaan van die kerk en die werklike situasie waarin die kerk haar bevind gebou word.

In missionêre denke, word al meer besef dat evangelisasie gepaard gaan met sosiale betrokkenheid. Tog is daar baie teenstrydige benaderings (sien Vermeulen 1996:98-99). So, byvoorbeeld, bestaan daar 'n neiging om, vanuit 'n evangeliese oogpunt, die klem op 'n redding vanuit die wêreld, eerder as 'n redding van die wêreld te plaas.

'n Evangeliese benadering aangaande sosiale en politieke betrokkenheid kan verskeie vorme aanneem (Bosch 1979:202-203). Die mees ekstreme siening is om enige vorm van sosiale betrokkenheid te benader as 'n middel tot 'n weg. So, byvoorbeeld, kan opvoeding en gesondheidsorg maklik as hulpmiddels om mense "sag te maak," beskou word, sodat hulle met die evangelie gekonfronteer kan word, en bekeer kan word tot die Christelike kerk.

Die kerk kan egter vir geen oomblik 'n selfgenoegsame kerk wees nie; intendeel, die kerk is geen doel op sigself nie. Die kerk se diepste betekenis lê in die voleindende Koningsheerskappy van die Drie-enige God vir wie dit in die verlossing van sy kerk gaan om die herstel van sy omvattende skeppingswerk en die vestiging van sy universele Koninkryk

(Vermeulen 1996:99). Vanuit 'n missionêre oogpunt, is die evangelie nie op 'n mens se siel gerig nie, maar die mens as 'n geheel, nie net vir die individu nie, maar vir die samelewing.

Hall (2003:53) wys daarop dat Christene, as dissipels, ten diepste opgeroep word om 'n nuwe situasie met 'n gesindheid van openheid, waarneembaarheid en opregte medelye te benader. Tog voer hy aan dat baie Christene versuim om hierdie roeping uit te leef en geneig is om aparte ruimtes te wil ontwikkel, ruimtes waarin hulle hulself kan onttrek. Dit is 'n verdraaiing van die Christelike boodskap.

Aan die hand van die metafore van teks en konteks, wys Hall (2003:56) daarop dat Christelike identiteit deur albei geslyp word - 'n dialektiese relasie tussen tekstuele en kontekstuele waarnemings. Behalwe vir die Bybelse teks, speel die kontekstuele situasie 'n belangrike rol in die ontsluiting van God se wil en sy voortgaande getuienis in die wêreld.

Volgens Heitink (1999:281), is 'n "kerk vir andere" daarom die beste manier om die Christelike kerk se rol binne haar minderheidsposisie in die samelewing te verstaan. Hy plaas groot klem op, wat hy noem, 'n herinstelling van die *koinonia* karakter van die kerk, vir die verwelkoming van die sogenaamde "ander." Dit vra ook om 'n sensitiwiteit vir die minderheidstemme in haar geledere - die armes, die weduwees, die siekes, en so meer.

Wanneer ons praat van 'n "minderheidskerk" beteken dit egter nie dat die kerk se openbare invloed nie belangrik is nie. Die kerk het, en moet steeds, 'n leidinggewende invloed hê. Tony Campolo (2000:58) wys in sy boek, *Revolution and renewal: How churches are saving our cities*, daarop dat die regering as 'n leidinggewende instelling besig is om te faal en dat mense al minder reken op die leiding van groot regerings en groot besighede. Hy skryf:

It is now increasingly clear that we are facing a situation in which neither big business nor big government can be counted on to be the lead institution ... Many of us are convinced that the time is at hand for the church to step up and assume the mantle of change agent and to recognize that it is for just such a task that the church is now being called by God.

Vanweë hierdie ontugtering, kan die kerk 'n leidinggewende rol speel deur die aanspreek van diverse uitdagings. Nie deur mag nie, maar deur 'n sensitiwiteit vir minderheidstemme en die sogenaamde "ander," kan die kerk 'n vorm van *koinonia* tot stand bring wat nie grense sal ken nie. Volgens Campolo (2000:60) is dit tyd dat Christelike kerke bewus word van hierdie groter roeping (die bewerkstelling van God se Koninkryk) en sigbaar hul getuienis uitleef.

Samevattend, kan daar gesê word dat dit hoog tyd is dat gemeentes groter klem begin plaas op die rol van gemeentelêde in die perspektief van die Koninkryk van God, in plaas van 'n fokus op die verbruikersgeoriënteerde behoeftes van lidmate. Dit vra ten diepste om die bevordering van verhoudings (*koinonia*) oor grense heen, en 'n bereidwilligheid om op te staan vir reg en geregtigheid en 'n bediening van die naaste, soos wat God dit van sy kerk verwag.

3.6.2 Pluraliteit en diversiteit in die kerk

Vir 'n baie lang tyd is daar aan die plaaslike gemeente gedink as die beste uitdrukking van die kerk van Christus. So het die plaaslike gemeente in baie kontekste na vore getree as 'n tipe mikro-samelewing, wat nie net 'n belangrike rol gespeel het in die daaglikse lewenswandel nie, maar ook mense se uitkyk op die lewe gevorm het.

Volgens Heitink (1999:283), is hierdie mikro-samelewings gevorm deur wat hy beskryf as 'n outoritêre sisteem, waarin mense duidelik geweet het wat hulle rol is, en wat toelaatbaar is. Vir hom is hierdie konserwatiewe karakter tipies van tradisionele gemeentes en laat dit min, indien enige, ruimte vir 'n gees van leerbaarheid en selfs verandering/vernuwing. Hierdie konserwatiewe karakter ontlok groot weerstand wanneer pluraliteit²⁴ geakkommodeer moet word.

Heitink (1999:282) verbind pluralisme nie net met verskille tussen mense nie, maar ook 'n soeke na die waarheid en die uitlewing van verskillende geloofsuitdrukkings²⁵. Hy glo dat hierdie pluraliteit vandag vra dat daar sinvol omgegaan moet word met verskillende sienings en opinies.

Leonard Sweet (1999:54) skryf:

Postmodern preachers don't populate the pews; they connect people to the living Christ. Postmodern evangelism doesn't say to the world: "Come to church." Rather, it says to the church, "Go to the world." It recognises that God is already at work in people's lives before we arrived on the scene, and that our role is to help people see how God is present and active in their lives, calling them home.

In plaas daarvan om ruimte te maak vir pluraliteit en diversiteit as 'n geleentheid om by mekaar te kan leer, is kerke geneig om hul bedienings so te diversifiseer dat dit kan spreek tot mense in terme van hulle unieke behoeftes en verskille. So tref ons in die meeste gemeentes meer as een erediens aan. Die feit dat kerke so diversifiseer, skaad egter die eenheidsgevoel van die kerk en kan maklik op kerkskeuring uitloop.

Vir Heitink (1999:282) is kerkskeuring 'n reuse uitdaging en moet daar eerder gestreef word na 'n gesonde saambestaan van pluraliteit en diversiteit in 'n dinamiese verband. Sodoende, sal kerke doelbewus strukture in plek moet stel om gemeentede met verskillende sienings en behoeftes nader aan mekaar te bring, sonder om vervreemding aan te blaas.

Wat ten diepste verlang word, is die skep van 'n ruimte (*koinonia*) vir die akkommodering van pluraliteit sonder 'n polarisering van die groter geloofsgemeenskap. Daarbinne moet geleenthede wees om saam te kan leer, stories te deel en saam betrokke te raak by diens. Dit vra ten diepste om 'n "konsensus deur versoening," waarin 'n proses van onderskeiding deur die teenwoordigheid van die Heilige Gees tot stand kom.

Heitink (1999:283) wys daarop dat gemeentes wat suksesvol deur 'n proses van verandering/vernuwing gegaan het, op 'n effektiewe wyse vereenvoudigde vorme van gemeenskap (kleingroepe) aangewend het om pluraliteit te akkommodeer. Deur die interaksie in kleingroepe, is byvoorbeeld nie alleen by mekaar, en van mekaar, geleer nie, maar is daar doelbewus ruimte vir konflikhantering gemaak.

Hierdie versoening in 'n skynbaar minderheidsbeweging was ook kenmerkend van die vroeë Christelike geloof:

²⁴ Karl Rahner (in Arnold, Schuster & Rahner 1968:232) het al baie jare gelede gepraat van die opkoms van 'n invloedryke pluralisme wat nie geïnstitusioneel of selfs gereguleer sal kan word deur kerkleiers nie. Hier gaan so 'n pluralisme om 'n diversiteit wat verskillende tale, rasse en dies meer, insluit.

²⁵ In ons konteks, sou ons byvoorbeeld kon verwys na die spanning wat ontstaan wanneer Engelse liederes in die plek van Afrikaanse liederes aangewend word.

The local groups of Christians not only enjoyed a high level of cohesion and group identity, they also were made aware that they belonged to a larger movement, 'with all who invoke the name of our Lord Jesus Christ in every place' (1Cor. 1:2). In time they would invent a unique network of institutions to embody and protect this connection, and the resultant combination of intimate, disciplined local communities with a supralocal organization was a major factor in the social and political success of Christianity in the age of Constantine (Meeks 1983:107).

Waar *koinonia* in kerkgeledere aangemoedig word, moet dit so geadministreer word dat al die lede voortdurend daarvan bewus is dat hulle aan 'n groter groep behoort, wat op hul beurt weer aan 'n nog groter groep behoort, wat uiteindelik aan die universele kerk behoort. Die evangelie is nie die besitting van 'n kerk nie, maar moet altyd ontdek en herontdek word (Hall 2003:59).

3.6.3 *Koinonia* en *diakonia* in 'n gesonde balans

Koinonia en *diakonia* is van groot belang vir die getuienistaak van die kerk, maar daar sal doelbewus gewaak moet word teen 'n oorbeklemtoning van die een funksie ten koste van die ander. Albei hierdie funksies speel 'n wesenlike rol in die identiteit van die kerk en, waar daar nie 'n gesonde balans gehandhaaf word nie, ontstaan karakterverlies.

Waar groot klem geplaas word op *koinonia* in die konteks van die plaaslike gemeente, is daar egter 'n geneigdheid om kerklike strukture met 'n mate van agterdog te benader. So is die meeste strukture vir die bevordering van *koinonia* gerig op die kerk self en kom 'n self-gesentreerde kerk na vore, met 'n geringe, en soms afwesige, besorgdheid oor buitestaanders en die uitdagings binne 'n breër samelewingsperspektief.

Waar die diakonale funksie van die kerk weer oorbeklemtoon word, verabsoluteer dit die gestuurdheid van die kerk na die wêreld en is die kerk se funksie niks meer as maatskaplike hulpbetoon nie. Tog beskou Berkhof (1986:415) hierdie spanning as 'n noodsaaklike gebeurtenis in die beleving van *koinonia* en die uitlewing van *diakonia*. Hy beskryf hierdie spanning as volg:

Around the institution a congregation is being gathered, which subsequently is scattered among the peoples of the world as the people of God. Whatever comes before, this final development is the goal. But without all the preceding the latter lacks roots, drive, and force.

Koinonia is afhanklik van *diakonia* vir 'n egte gemeenskapslewe en *diakonia* is weer afhanklik van *koinonia* vir 'n meer doeltreffende en effektiewe betrokkenheid. Wanneer daar nie 'n wesenlike besorgdheid is oor die uitdagings in 'n breër konteks nie, lê die oorsaak dus nie net by 'n gebrekkige uitlewing van *diakonia* nie, maar ook by 'n gebrekkige uitlewing van *koinonia*.

Campolo (2000:72) wys daarop dat verbintenisse met die randfigure van die sameleving noodsaaklik is. Volgens hom, is dit die eerste stap op die weg na betekenisvolle herstel, samewerking en verandering. Hy glo dat sodanige verbintenisse ook mense bemagtig, aangesien hulle daardeur bewus word van gemeenskaplike probleme en vanuit dié solidariteit voel dat daar iets aan die saak gedoen kan word.

Koinonia wil dus nie net kohesie onder 'n klein groepie mense bevorder nie, maar lewenskragtige en lewensvatbare strukture tot stand bring om mense, ten spyte van verskille en sosiale groeperinge, te verenig. Miskien lê die na-binne gekeerdheid wat in klein- en/of selgroepe ervaar word, nie soseer in 'n gebrekkige *koinonia* nie, maar eerder in 'n onvermoë om *koinonia* in sy volheid te laat realiseer.

3.6.4 Die herontdekking van “volle *koinonia*”

Sekerlik een van die mees besondere gebeurtenisse aangaande die benadering van *koinonia* en *diakonia* in 'n gemeentelike konteks, was die vyfde konferensie van die Geloof en Orde beweging van die Wêreldraad van Kerke in Santiago de Compostela, Spanje²⁶. Vir hierdie konferensie is 'n verslag voorberei waarin daar gewys is op *koinonia* as 'n gawe van God, asook 'n roeping waarop gelowig gereageer moet word²⁷. Hierdie definisie van *koinonia* lui as volg:

Koinonia is above all a gracious fellowship in Christ expressing the richness of the gift received by creation and humankind from God. It is a many-dimensional dynamic in the faith, life and witness of those who worship the Triune God, confess the apostolic faith, share the Gospel and sacramental living and seek to be faithful to God in Church and world. This gift of God is extended to all creation and humankind and to those who respond in faith to Jesus Christ. As human beings created in God's image, we have been created to live in the atmosphere of divine life, to love one another as God is love, and to act as responsible stewards of creation. In creation, persons are created to be in relationship with God and each other so that their very identity is shaped through the encounter with others, as gift and calling. This dynamic impulse to communion through the activity of God is evident throughout the story of the people of Israel, even when the community breaks *koinonia*. God's gracious gift of *koinonia* is an orientation to openness to a consciousness of the calling to justice and truth (Best & Gassmann 1994:230).

'n Belangrike stelling wat gemaak is in hierdie bespreking van *koinonia*, is dat die dinamiese handeling waardeur God ons in gemeenskap betrek, 'n roeping behels waardeur Christene aangemoedig word om die *koinonia* te laat realiseer as 'n teken en voorsmaak van God se handeling met die groter mensdom en selfs die groter wêreld. Daardeur wil God ook spesifiek die sogenaamde “ander” in hulle andersheid, teologies, etnies en kultureel, byeenbring.

So 'n vorm van *koinonia* vra nie alleen om respek vir die “ander” en 'n bereidwilligheid om hulle te verstaan nie, maar vra ook om 'n ontmoeting met die “ander,” wat 'n *kenosis*, 'n selfontlediging en selfopoffering behels (Best & Gassmann 1994:233). Hier het 'n selfontlediging en selfopoffering spesifiek betrekking op die uitnodiging om self weerloos te word en afstand te doen van ons eie gevoel van meerderwaardigheid, sodat ons in gemeenskap met God en ander gebring kan word.

²⁶ Hierdie konferensie is tussen 3 en 14 Augustus 1993 byeengebring onder die tema “Towards *koinonia* in faith, life and witness.” Volgens Gassmann (in Best & Gassmann 1994:ix) was die hoofdoel van hierdie konferensie om die suksesse van die vorige dekades te evalueer, die struikelblokke in die weg van sigbare eenheid aan te spreek, “volle *koinonia*” in die kerk van Jesus Christus te identifiseer en rigting te gee aan die voortgesette Geloof en Orde beweging binne 'n wyer ekumeniese raamwerk.

²⁷ Vir 'n meer breedvoerige bespreking van *koinonia* as gawe en roeping, sien Best, T.F. & Gassmann, G. 1994. Official report of the fifth World Conference on Faith and Order: *On the way to fuller koinonia*. Geneva: WCC Publications, pp. 230-234.

Vanuit hierdie gemeenskap, word dit duidelik dat *koinonia* nie van *diakonia* losgemaak kan word nie.

The Church as *koinonia* is called to share not only in the suffering of its own community but in the suffering of all; by advocacy and care for the poor, needy, and marginalized; by joining in all efforts for justice and peace within human societies; by exercising and promoting responsible stewardship of creation and by keeping alive hope in the heart of humanity. *Diakonia* to the whole world and *koinonia* cannot be separated (Best & Gassmann 1994:233).

Om 'n meer omvattende verstaan van *koinonia* en die noue realasie tot die *diakonia* te laat posvat, is nege belangrike beginsels geïdentifiseer (Best & Gassmann 1994:234):

Koinonia behels:

- a) 'n Bymekaarhou deur die geloof, wat dui op 'n volkome vertrouwe in die Drie-enige God en 'n verandering van binne (Rom. 4);
- b) 'n Ontvang en uitdeling van apostoliese onderrig, gemeenskap in gebed, en 'n breek van die brood in *koinonia* (Hand. 2:42);
- c) 'n Vorm van dissipelskap wat gekenmerk word deur 'n deelname aan die lyding van Christus en gestalte vind in sy voorbeeld - 'n selfopofferende Christus (Fil. 3:10; 2 Kor. 4:7-11; 1 Pet. 4:13, 5:1);
- d) 'n Atmosfeer van geregtigheid en versoening, 'n deel in mekaar se blydschap, hartseer en lyding (2 Kor. 1:6-7; Heb. 10:33);
- e) Die moed om te stry vir die waarheid, selfs ten koste van gemak en vreedsame onbetrokkenheid (Gal. 2:5);
- f) Die dien van mekaar in liefde en 'n gemeenskaplike gee en neem van materiële en geestelike gawes (Rom. 15:26-27; 2 Kor. 8:1-15; Gal. 5:13);
- g) Die verkondiging van die Evangelie vir die ganse mensdom (Mat. 28:19-20; Hand. 2:14);
- h) Sorg vir harmonie in God se skepping (Kol. 1:14-18; Rom. 8:19-21);
- i) 'n Visie en verwagting na die gedeelde heerlijkheid wat gaan aanbreek wanneer alle dinge tot ware *koinonia* gebring word (Rom. 8:7; 1 Kor. 15:27; Ef. 1:10; Kol. 1:19-20).

Die afleiding waartoe die aanspraak op “volle *koinonia*” ons bring, is dat 'n Christelike geloofsgemeenskap beswaarlik tevrede kan wees met 'n gedeeltelike ervaring van *koinonia*. Vanuit die *koinonia* met God en met mekaar, is die geloofsgemeenskap ook geroepe om ooreenkomstig te leef met die *koinonia* wat God met sy ganse skepping begeer. Best en Gassmann (1994:234) beskryf hierdie gebeurtenis as 'n oproep tot *metanoia* en *kenosis*. Mense moet hulle bekeer vanuit hulle selfgerigtheid en valse sekuriteite, deur na God toe te draai en sy besorgdheid oor die groter skepping ook hul besorgdheid te maak.

3.6.5 Die verhouding van die enkeling tot die groter gemeenskap

Wanneer “volle *koinonia*” in 'n gemeentelike konteks nagejaag word, gaan dit nie net om die opbou (geloofsonderrig) van enkele of individuele lidmate nie, maar om die toerusting van lidmate om betekenisvol 'n verskil te maak in die groter gemeenskap waarin hulle werk, woon en leef.

Berkhof (1986:348-349) wys daarop dat die gemeenskapsbewussyn by die Reformasie sterk na vore getree het as 'n reaksie op die eeue lange vestiging van die kerk as instelling. Deur die Reformasie is opnuut besef: "The church is after all the mediating movement between Christ and his people. The final goal of the church cannot possibly be the individual believer. God wants a whole humanity for himself."

Dit beteken egter nie dat die kerk, as instelling, onbelangrik is nie, maar dat die benadering van die kerk, as instelling, nie sonder 'n gemeenskapsbewussyn kan bestaan nie. Daarom onderskei Berkhof (1986:349) veel eerder tussen 'n drievoudige karakterisering van die kerk. In die eerste plek as instelling, in die tweede plek as liggaam (samewerkende funksies), en in die derde plek, kerk as mense wat die vrug van God se genade dra.

Die onderbeklemtoning van so 'n gemeenskapsbewussyn, kan baie duidelik waargeneem word in die wyse waarop teologie deur die jare beoefen is. Müller (1970:189-194) het die gemeenskapsdimensie in die teologie, veral in die pastoraat, as ontoereikend ervaar en gepleit vir 'n veel groter beklemtoning van die gemeenskapsdimensie van die geloof. Hy (Müller 1970:190) waarsku baie sterk teen 'n:

... eensydige, individualistiese en psigoterapeutiese benadering waarin die mens as 'n individu aan die hand van 'n klinies-pastorale gespreksmetodiek behandel word.... Die persoon in sy totaliteit word allerweë beklemtoon, maar hy word as privaatmens behandel in terme van die individuele psigologie en veral psigopatologie, los van die sosiale dimensie van sy bestaan.

As oplossing vir so 'n eensydige, individualistiese en psigoterapeutiese benadering, voer Müller (1970:192) aan dat die pastorale sorg veel eerder *koinoniaal* gestruktureer moet word:

... dit moet uit die lewende geloofsgemeenskap voortvloei, d.i. konkrete *beoefening* van hierdie gemeenskap, vind in die atmosfeer daarvan plaas en lei heen tot 'n herstel van en in die geloofsgemeenskap. Dan word die gemeente weer deur die pastorale sorg gesien en benut as 'n helende, terapeutiese gemeenskap en geestelike kragcentrale.

Waar *koinonia* só 'n deurslaggewende plek inneem in die teologie, word vereis dat 'n gemeenskapsbeleving geskep moet word binne die ruimte van die groter gemeente. Dit noem Müller "integrationskerne" ('n konsep wat hy oorgeneem het by H.D. Wedland). Hierdie "integrationskerne" beskryf hy as "sterk bande van warme medemenslikheid en onderlinge steun waarin verdigting en kohesie sinvol kan plaasvind" (Müller 1970:192).

Die individu is dus nie onbelangrik in die bevordering van *koinonia* nie; intendeel, sy/haar funksie in die kerk as gemeenskap is deurslaggewend om die kerk te bring tot God se bedoeling vir sy kerk, sy wêreld, sy skepping. Berkhof (1986:426) wys daarop dat "the church is the place where we are constantly being compelled to step ahead ourselves, and where we learn to want more than the present state of affairs and what has so far been achieved."

Sodoende, is dit noodsaaklik dat gemeentes hul gemeentelêde op so 'n wyse sal toerus dat dit vir hulle in die eerste plek nie gaan om 'n tuiskoms in *koinonia* nie, maar dat daardie soeke na 'n *koinonia* tussen God en sy kerk, sy wêreld, sy skepping, juis vir hulle sal inspireer om te gaan bou aan ware "integrationskerne."

3.7 SAMEVATTING

Vanuit die benadering van *koinonia* en *diakonia* in hierdie hoofstuk, is daar bevestig dat 'n uitsluitlike bemoeienis met die eie kerkgemeenskap en die bevordering van 'n gemeentelike *koinonia*, sonder 'n besorgdheid vir die breër konteks vanuit 'n teologiese oogpunt onaanvaarbaar is. Dit ondersteun die sentrale hipotese van die ondersoek in dié sin dat die bevordering van 'n *koinonia* nie net op die eie gemeente gerig kan wees nie, maar doelbewus vra om 'n aanspreking van sosiale uitdagings binne 'n kultureel diverse samelewing.

Hierdie hoofstuk staan inhoudelik in skerp kontras met 'n sogenaamde na-binne gekeerdheid in kerkgeledere, waarvolgens daar gepoog word om die “ingroep” meer en beter te maak. Waar die kerk haar rol as 'n missionêre kerk of gemeenskap ernstig opneem, gaan dit in die eerste plek nie om die opbou van die kerk as 'n instelling nie, maar om 'n liefdevolle God wat Homself deur Christus met die wêreld wil versoen.

Vanuit hierdie missionêre roeping, kan die kerk vir geen oomblik 'n selfgenoegsame kerk wees nie, maar behoort die kerk funksioneel gerig te wees op die herstrukturering van God se Koninkryk, 'n voortgaande proses wat deur God se betrokkenheid in die wêreld begin is. Hierbinne kan 'n selfgesentreerde *koinonia* nie geduld word nie en behoort die kerk, en meer spesifiek haar lidmate, toegerus te word om 'n betekenisvolle verskil in die wêreld - God se wêreld - te maak.

Hier help die beginsel van “volle *koinonia*”, soos gedefinieer in hierdie hoofstuk, ons ook om te besef dat *koinonia* nooit los kan geskied van 'n betrokkenheid by die lewens van die sogenaamde “ander” en hulle uitdagings nie. Hall (2003:53) wys daarop dat Christene, in 'n wêreld vol uitdagings, geroepe is om hul historiese situasie te benader met 'n gesindheid van openheid, waarneembaarheid en opregte medelye.

Tog gebeur dit nie altyd in die praktyk nie. Baie kerke verkies om aparte ruimtes te ontwikkel, ruimtes waarin gemeentelike hulself kan onttrek vanuit die wêreld se probleme, versoekings en wreedaardigheid. God se inkarnasie in Jesus Christus en sy kruis leer ons egter iets anders! Vanuit God se liefde vir die wêreld, leer ons dat ook ons lief moet wees vir die wêreld en ons ons regmatige plek daarin moet inneem.

Om die behoeftes van ons naaste te leer ken, is in werklikheid die eerste stap op die weg na betekenisvolle herstel en verandering. Maar, dit vra om 'n verhouding - 'n verhouding waarin daar saam geluister word na verskeie uitdagings en saam opgetree word. Vir die bewerkstelling van so 'n verhouding, wys Heitink (1999:280) daarop dat die huidige stand van die kerk, na die val van die *corpus Christianum*, 'n Bybelse *koinonia* verlang.

In die Bybel, is daar baie te leer uit hoe die vroeë Christelike kerk in staat was om *koinonia* en *diakonia* met mekaar te versoen, en hoe so 'n holistiese benadering van hierdie twee gemeentelike funksies 'n belangrike rol gespeel het in die ontwikkeling van die Christelike geloof, vanaf 'n vervolgte geloof tot dié invloedrykste geloof in die Romeinse Ryk teen die vierde eeu n.C. Hieraan word in die volgende hoofstuk aandag gegee.

HOOFSTUK VIER: DIE VROEË CHRISTELIKE KERK

In die vorige hoofstuk is ontdek dat daar, vanuit 'n missionêre oogpunt, 'n onlosmaakbare band tussen *koinonia* en *diakonia* bestaan, en is geargumenteer dat daar veel eerder van “volle *koinonia*” gepraat moet word.

Hierdie hoofstuk wil ondersoek instel na die wyse waarop so 'n “volle *koinonia*” binne die vroeë Christelike kerk gefunksioneer het. Die doel is nie om 'n volledige sosiologiese en historiese uiteensetting te verskaf nie, maar om ondersoek in te stel na die wyse waarop die vroeë Christelike kerk in staat was om noue, en selfs intieme, bande van gemeenskap en diens te bevorder (’n versoening van *koinonia* en *diakonia*).

Aangesien die vroeë Christelike kerk nie los bestaan van haar historiese agtergrond (die Ou-Testamentiese geskiedenis) nie, sal daar ter inleiding tot hierdie hoofstuk nagegaan word hoe die eenheid tussen die volk van God in die Bybel verstaan is, en hoe sodanige verstaan ook 'n rol gespeel het in die vorm wat die vroeë Christelike kerk aangeneem het.

Sedert die kanonisering van die Nuwe Testament, het die Christelike kerk 'n periode van besondere groei ondergaan tot en met die jaar 350 n.C. (vgl. Stark 1996; Goodman 2000; Meeks 1983). Aan die hand van 'n meer sosiologiese benadering, word daar in die tweede deel van hierdie hoofstuk aangetoon hoe hierdie groei plaasgevind het, en hoe die vroeë Christelike kerk in staat was om so 'n kultureel-diverse Romeinse Ryk te bereik.

4.1 OMSKRYWING VAN 'N BYBELSE GELOOFSGEMEENSAP

Sam K. Williams (1985:307) beskryf 'n geloofsgemeenskap as 'n “communal association for the mutual benefit of those involved.” Veral twee gebeurtenisse in die Bybel word uitgelig as belangrike oorspronge van so 'n geloofsgemeenskap: 1) In die Ou Testament is dit die Sinaï verbond wat die Israeliete saamgebind het tot 'n hegte gemeenskap waarbinne 'n gedeelde roeping en onderlinge versorging tot stand gekom het; en 2) In die Nuwe Testament is dit die hegte band wat daar tot stand gekom het tussen die verskillende persone wat hul geloof in die opgestane Christus bely het.

Wat die funksionering van geloofsgemeenskap in die Bybel betref, skryf Wall (1992:1103) 'n drieledige funksie aan die konsep van 'n geloofsgemeenskap toe: 1) Die gesamentlike aanbidding van God; 2) die gedeelde ervaring van God se redding; en 3) die gedeelde roeping om betrokke te raak by God se voortgaande reddend-skeppende handeling in die groter wêreld.

In terme van hierdie drieledige funksie, neem Wall (1992:1103) 'n teologiese balans waar: aan die een kant, is dit 'n goeie God wat mense vanuit hulle vreemdheid roep om verenig te word in 'n verbondsgemeenskap wat gekenmerk word deur hoop en versorging, en, aan die ander kant, is dit 'n reaksie van geredde mense wat gelowig reageer op die ervaring van God se redding in hulle eie lewens.

Regdeur die geskiedenis van Israel en die vroeë kerk is spesifieke vorme van gemeenskap ontwikkel. Hierdie verskillende vorme van gemeenskap in die Skrif gee telkens vir ons 'n aanduiding van die soort gemeenskap wat ons in die moderne leefwêreld bedoel is om te wees. In die volgende paar afdelings sal daar oor hierdie vorme van gemeenskap gereflekteer word.

4.1.1 Die Ou-Testamentiese idee van 'n geloofsgemeenskap

Dit is belangrik om te beseft dat die Nuwe-Testamentiese oorsprong van *koinonia* (gemeenskap) sy wortels in die Ou Testament het, en dat 'n fundamentele kontinuïteit tussen die Ou-Testamentiese verbondsvolk en die Nuwe-Testamentiese *ekklesia* bestaan.

Wat die beginsel van Israel as verbondsvolk betref, kan daar verwys word na die Eksodus-gebeurtenis asook die besondere band tussen God en spesifieke voorvaders (mense soos Abraham en Jakob). Hier is die verbondsvolk mense wat God se reddende genade op een of ander wyse ervaar het en hul geloof in Hom as Verbondsgod bely het. Hanson (1987:28) beskryf hulle as 'n aanbidende gemeenskap wat God aanbid as:

... the one who acted in a specific event of history to deliver the oppressed from their oppressor, thereby revealing self as the incomparable God, majestic in holiness.

Israel se selfverstaan as 'n gemeenskap sluit 'n sterk etiese dimensie in. Vanuit God se goedheid, was hulle verplig om die onderdrukkende en uitbuitende praktyke in hul eie midde aan te spreek (vergelyk die etiese toepassing van die tien gebooie in Eksodus 21-23). Sodoende, moes hierdie *aanbidende gemeenskap* van Israel ook 'n *getuigende gemeenskap* wees en het die Torah die belangrikste rigsgnoer vir die lewe teenoor God en die medemens geword.

Met die opkoms van die monargie in Israel, het die benadering van gemeenskap egter baie verander. Wall (1992:1104) voer aan dat die werking van God al meer benader is in terme van 'n koninklike ("royalistic") vorm en dat God se heerskappy bemiddel is deur Israel se koning. Gevolglik het die behoud van Israel nie soseer gelê in die Sinaï verbond en die tien gebooie nie, maar eerder in die hand van 'n koning (as gesalfde van God). Die Here sê aan Dawid deur die profeet Natan in 2 Samuel 7:16: "Jou koningshuis en jou koningskap sal vir altyd vas staan; jou troon sal altyd voortbestaan."

Walter Brueggemann (1972:31-32) wys daarop dat hierdie Dawidsverbond al meer op 'n individualistiese wyse benader is, en dat die korporatiewe belange van die groter volk van God al meer vervang is met individuele belange waar die status van die monargie as die bestel van God ervaar is. Hierdie besondere status van die monargie in Israel se geloofslêwe het daartoe gelei dat die idee van gemeenskap al meer staties en sekulêr geword het.

Now men make the major decisions and live with the consequences of their choices. This is not writing without faith, for God is still present and decisive, but the style and assumptions are now radically secularized (Brueggemann 1972:32).

Teen so 'n vorm van 'n institusionalisering het die Ou-Testamentiese profete die volk van Israel gewaarsku (vgl. die profetiese geskrifte van Jesaja en Jeremia). Volgens Brueggemann (1978:32-35), het Israel in die tyd van die konings in drie gevaarlike rigtings beweeg:

- 1) 'n Besorgdheid oor die welvaart van die rykes wat gelei het tot 'n ekonomiese uitbuiting van die armes;
- 2) 'n Sosiale hiërargie wat gelei het tot die politieke onderdrukking van die groter gemeenskap ter wille van die monargie; en
- 3) Die bewerkstelliging van 'n amptelike en sinkretistiese kultus om die koning te dien.

In die laaste deel van die Ou-Testamentiese kanon, sien ons hoedat die profete 'n baie sentrale plek inneem. Brueggemann (1978:73) wys daarop dat die profete in werklikheid nuwe lewe in Israel se geloof ingeblaas het deur “the discernment of God in all his freedom, the dismantling of the structures of weariness, and the dethronement of the powers of fatigue.”

Die mag, wat in die hande van heersers geplaas is, moes teruggegee word aan die Verbondsgod wat die volk van Israel uit soveel gevare gered het. So 'n ontneming van mag het inderdaad ook gedurende die ballingskap-periode plaasgevind. Nie net het hierdie ontnugterende gebeure Israel gedwing om weer na God te draai nie, maar dit het die weg vir Christus se koms en 'n nuwe vorm van gemeenskap gebaan.

4.1.2 Die Nuwe Testament en Jesus se idee van 'n geloofsgemeenskap

Die vroeë Christene het nie alleen daarna gestreef om hul lewens in lyn te bring met die Skrif nie, maar ook om te volg in die voetspore van Jesus Christus. Volgens Wall (1992:1105) is hul geloof sterk beïnvloed deur die oortuiging dat Jesus die Messias was, en dat God deur Hom 'n nuwe Eksodus vir 'n eskatologiese Israel tot stand gebring het.

So het Jesus se messiaanse roeping die weg gebaan vir 'n gemeenskap van dissipels wat geglo het in God se woord (Torah) en wat Jesus se leefstyl nagevolg het as deel van God se wil. Aan hierdie messiaanse beweging was egter geen mag gekoppel nie, maar 'n opregte besorgdheid oor die wêreld. Hanson (1987:399) wys daarop dat Jesus “began with the heart of classical Yahwism, as it earlier had come to expression in the first commandment, the *šēma*, and Isaiah's call to trust in God.”

Tog wou Jesus deur sy benadering van gemeenskap nie net sy volgelinge oproep om terug te keer na God nie, maar Hy het ook die inklusiewe Joodse vereistes vir lidmaatskap (soos die besnydenis) kom uitdaag. Hy het kom aantoon dat die lidmaatskap en beloftes wat saam met die Torah gaan, ook uitgebrei moet word na buitestaanders – die geringstes, die laastes, die swakkes en die verlorene (Luk. 4:16-30, 7:36-8:21, 14:12-24, 19:1-10, 23:39-43). Wall (1992:1105) skryf:

The deeper logic of the ethical instruction of Matthew's Jesus follows directly from the Book of the Covenant: The righteousness and mercy of God, disclosed in the (old and new) Exodus events, should now be performed by the covenant people; thus, to love God (18:1-14) is to forgive and restore the neighbor (18:21-35).

Deur sy onderrig, wou Jesus aantoon dat God se reddend-skeppende handeling, soos by die Eksodus-gebeure, op 'n nuwe wyse openbaar sou word. Deur God se liefde in Christus se versoeningsdood sou nie net die verbondsvolk nie, maar ook alle mense (selfs die randfigure van die samelewing!) sou God kon nader. Dit laat Theissen (1978:8) die dissipels van Jesus beskryf as die mees “charismatiese” en “radikale” uitdrukking van gemeenskap in die vroegste vorm van die Christelike geloof.

Wall (1992:1105) wys daarop dat God in Jesus Christus 'n nuwe era in sy handeling met die mensdom wou kom inlui. Daardeur is God se genade geopenbaar in die vergifnis van sonde en die herstel van uitgeworpenes; is gehoorsaamheid aan 'n regverdige God geopenbaar deur 'n bereidwilligheid om self te dien; en is die onskuldige vervolging van Jesus

Christus verteenwoordigend van die hoë prys wat betaal moet word om God in 'n wêreld te volg waarin die norme en waardes van sy Koninkryk, selde waarneembaar is.

Hierdie radikale navolging van God vorm as 't ware die hart van Jesus se verstaan van gemeenskap vir sy volgelinge. Volgens Wall (1992:1105) het hierdie gemeenskap 'n spesiale funksie: "It forgives those whom the society forgets; it welcomes those turned away by 'official' religion; it loves even the nation's enemy; it shares equally in the experience of God's promised *šalôm*; and it obeys the Torah as interpreted and incarnated by the Messiah."

4.1.3 Geloofsgemeenskap by Paulus

Paulus maak by uitstek gebruik van die beskrywing van die "liggaam van Christus" om Christus se dood en opstanding te verbind met die kerk (*ekklesia*). Wanneer ons kyk na spesifieke teksgedeeltes soos Efesiërs 2:11-22, sien ons dat die gemeenskap se geloof in Jesus 'n tweevoudige funksie het, naamlik gemeenskap tussen God en mens, asook tussen mense onderling.

Hierdie eenheid van die liggaam van Christus, laat die hoop opvlam dat, soos wat God homself in die heilsgeskiedenis openbaar het (sien Rom. 3:21-26) en vir Jesus verhoog het (sien Fil. 2:9-11), Hy ook die ganse geloofsgemeenskap tot sy eskatologiese vervulling sal bring. Whiteley (1974:198) skryf: "It is primarily through the church that Christ continues to accomplish the final purpose for which He assumed human nature."

Daarom is die nagmaal ook só 'n belangrike gebeurtenis in die kerk, want daardeur word alle gelowiges verenig rondom die brood en beker van God se verlossing wat hulle deel deur Jesus Christus se dood en opstanding. Tog het hierdie eenheid van die liggaam van Christus tot verskeie spanninge in die vroeë Christelike kerk gelei.

Sommige het geglo dat hulle 'n sekere heilighedskode moes handhaaf om deel van die verbondsgemeenskap te kon bly, terwyl ander hulle weer as vry van sulke wettisisme beskou het (vgl. Rom. 7:6-8:2). As voorbeeld, kan ons verwys na die twis tussen gelowiges in Korinte rakende die eet van vleis wat aan afgode geoffer was, waar sommige dit as aanvaarbaar beskou het, en andere dit as in stryd met die navolging van Christus beskou het (1 Kor. 8:1-11:1).

In reaksie op hierdie spanning binne die liggaam van Christus, wys Paulus daarop dat die spesifieke optrede nie veroordeel moet word nie, maar dat alle optredes aan die groei/opbou van die geloofsgemeenskap gemeet moet word. Sodoende, moet alle optredes ooreenkomstig wees aan God se wil en dien as 'n geleentheid om die buitestaander te kan evangeliseer. Die sleutel vir die handhawing van die gemeenskap is dus: *Sensitiwiteit vir andere* (1 Kor. 11:1 en Rom. 15:1-13).

Dit bring ons tot die noodsaaklike gevolgtrekking dat die liggaam van Christus, vanuit sy getuieis en die uitlewing daarvan, ruimte behoort te maak vir diversiteit en dat hierdie diversiteit bymekaar gehou moet word deur 'n liefde vir die naaste – 'n nastrewing van Christus se liefde (sien 1 Kor. 8:11; Gal. 5:13-15; Ef. 5:2). Wall (1992:1107) beskryf die geloofsgemeenskap as 'n missionêre gemeenskap waar die lewe en geloof gedeel word.

Paulus het deurgaans in sy briewe groot klem geplaas op die skep van 'n goeie indruk (vgl. 1 Tess. 4:11-12; Gal. 6:10; Rom. 13:3-5; 1 Kor. 14:23-25). Daardeur gaan dit in die liggaam

van Christus nie alleen om die getuigenistaak van die Evangelie nie, maar ook 'n doelbewuste poging om buitestaanders te akkommodeer binne die liggaam van Christus. In 1 Korintiërs 10:33 lees ons: “Maak soos ek: ek probeer om almal in alles tegemoet te kom. Ek soek nie my eie belang nie maar dié van baie ander, sodat hulle gered kan word.”

Wat die beginsel van *koinonia* in die gedagtegang van Paulus betref, wys Wall (1992:1107) daarop dat daar na die geloofsgemeenskap verwys moet word as vennote van die geestelike, fisieke en materiële voordele van God se voorsienigheid. Tog voer Wall aan dat hierdie beginsel grootliks afwesig is in die deuterio-Pauliniese literatuur en dat daar (net soos by Israel se oorgang tot 'n monargie) eerder 'n institusionalisering te bespeur is, waar die geloofsgemeenskap gedefinieër word in terme van pastorale funksies (soos ouderling en diaken).

Ook Dunn (1977:21) wys daarop dat daar 'n duidelike spanning te bespeur is in die pastorale geskrifte rakende die *charismata* van die ganse geloofsgemeenskap en die daarstelling van formele strukture “... the Pastorals represent the fruit of a growing reappochment between the more formal structures which Jewish Christianity took over from the Synagogue and the more dynamic, charismatic structure of the Pauline churches after Paul's death.”

4.1.4 Geloofsgemeenskap in die nie-Pauliniese briewe

'n Meer apokaliptiese verstaan van die geloofsgemeenskap kan waargeneem word in die nie-Pauliniese briewe en meer spesifiek die boek van Openbaring. Hierdie geskrifte is inhoudelik sterk gemoeid met die bedreiging en ervaring van vervolging, asook die voorkoms van morele agteruitgang (sien Wall 1992:1108). Teen hierdie agtergrond het die apokaliptiek sterk na vore getree as 'n religieuse interpretasie van lyding en verdrukking.

Vanuit hierdie konteks van lyding en vervolging, het die geloofsgemeenskap ook al meer die karaktertrekke van 'n pelgrimsgemeenskap aangeneem. So wys Shaw (1990:214) daarop dat hierdie gemeenskap soos 'n kultus gefunksioneer het waardeur geloof nagejaag is as die hoop in 'n definitiewe einddoel, die *parousia* (wederkoms van Christus).

Vanuit hierdie hoop, het daar al meer 'n afstand tussen die geloofsgemeenskap en haar omliggende samelewing ontstaan. Te midde van vervolging en onderdrukking is daar veel eerder vasgehou aan 'n toekomstige benadering van die kerk, wat verbind kan word met 'n eskatologiese Israel (vgl. Heb. 1:2) en die seëninge van God (vgl. Heb. 11:8-16, 12:1-29 en Op. 2:7,11,17,26-28, 3:5,12,21).

Hierdie vervreemding (losmaking) van die pelgrimsgemeenskap van sy omliggende samelewing, kan op twee wyses benader word: 1) Religieus van aard. Deur vervreemding wou die pelgrimsgemeenskap hulself afsonder van die kompeterende godsdienstige klimaat van die dag (vgl. Heb. 13:9 en 2 Pet. 3:3-7); en 2) Polities van aard. Deur vervreemding wou die pelgrimsgemeenskap hulle veel eerder aan die kant van die armes en randfigure van die samelewing plaas (vgl. Jak. 2:1-13).

Gevolgtrek veronderstel 'n pelgrimsgemeenskap nie soseer 'n afskeiding of losmaking van buitestaanders nie, maar eerder 'n afskeiding van wêreldse belange in ruil vir hoop in die *parousia*. In die geskrifte van Johannes sien ons hoedat die ware geloofsgemeenskap na vore tree as die één wat nie “die sondige wêreld en die dinge van die wêreld” liefhet nie (vgl. 1 Joh. 2:12-17 en Op. 3:14-22).

In 1 Petrus (1:3-5,8-9), word God se toekomstige redding baie spesifiek verbind met Christus se dood en word daar onomwonde bely dat hierdie belofte nie sonder die implikasie van menslike lyding sal plaasvind nie (1:6-7). Dus het die heilsgeskiedenis, in perspektief van die pelgrimsmotief, 'n tweeledige implikasie: Daar is altyd die hoop op 'n toekomstige seëning/redding, maar daar is ook altyd die huidige teenwoordigheid van menslike lyding.

Alhoewel hierdie pelgrimsgemeenskap grotendeels bestaan het uit gelowiges wat in konflik met hulle omliggende omgewing geleef het, was hulle nie onbesorg oor die groter gemeenskap/breër samelewing nie. Op 'n besondere wyse het Jakobus (1:12) nie net klem op die ewige lewe geplaas nie, maar het hy hierdie klem ook aangevul met 'n besliste ommekeer van die sosio-ekonomiese en politieke omstandighede (vgl. 1:9-11, 2:5, 4:11-12).

4.2 DIE VROEË CHRISTELIKE KERK EN GELOOF, TOT EN MET 350 N.C.²⁸

Onder afdeling 4.1 het ons gesien hoe die Nuwe-Testamentiese verstaan van 'n geloofs-gemeenskap ten sterkste verbind word met die Eksodusgebeurtenis – 'n beweging vanaf vervreemding na versoening. So lees ons in 1 Petrus 2:10: “Julle was vroeër geen volk nie, maar nou is julle die volk van God. Julle het tóé geen barmhartigheid ontvang nie, maar nou het God aan julle barmhartigheid bewys.” Dit was juis hierdie belewing van uitverkiesing wat die onderlinge band tussen gelowiges bevorder het, maar hulle ook gemotiveer het om te getuig oor God se reddende handeling (vgl. veral 1 Pet. 2:9b).

Hierdie gelowiges was as verbondsvolk geroepe om te leef vanuit God se reddend-skeppende genade, maar moes ook as 'n alternatiewe gemeenskap buite die verkeerde norme en waardes van die omliggende sosiale orde leef. Hulle kon hulle egter nie daarvan (die sosiale orde) vervreem nie, maar moes juis daarvoor verantwoordelikheid neem.

Na aanleiding van Christus se aardse bediening en Paulus se sendingtogte, het daar 'n meer omvattende verstaan van die geloofsgemeenskap ontstaan. In 'n tyd waar daar groot klem geplaas is op die Joodse sending, is die sendingopdrag ook met 'n uitreik na die heidene verbind. Gevolglik het daar al meer 'n groter akkommoderende gesindheid teenoor die heersende kultuur tot stand gekom.

Ten spyte van baie lyding en vervolging, het die vroeë gelowiges nie weggekwyn nie, en is daar in afdeling 4.1.3 verwys na 'n sogenaamde pelgrimsgemeenskap wat gemotiveer is deur die belofte van die toekomstige *parousia*. Hierdie toekomsverwachting het die gelowiges aangevuur om te volhard in hul sendingtaak en het hulle aangemoeding om 'n herstel of verandering te bewerkstellig in die onderdrukkende sosio-ekonomiese en politieke bedeling van die dag.

Stark (1996) bespreek die wyse waarop die Christelike geloof in staat was om binne die bestek van 'n paar eeue te ontwikkel tot dié invloedrykste godsdienstige beweging in die Romeinse Ryk. Hierdie ontwikkeling skryf hy spesifiek toe aan die feit dat die Christelike geloof in staat was om sosiale (“oop”) netwerke te bevorder deur die klem te laat val op die bewerkstelliging van interpersoonlike verbintenisse²⁹ (sien Stark 1996:18).

²⁸ Die rede waarom hier van 350 n.C. gepraat word, is omdat daar 'n besondere opbloeï in die Christelike geloof tot en met hierdie periode waargeneem kan word (vgl. Stark 1996; Spickard & Cragg 1994; en Hastings 2000).

²⁹ Hier staan interpersoonlike verbintenisse in skerp kontras met geslote en semi-geslote netwerke. By laasgenoemde netwerke is dit moeilik en dikwels selfs onmoontlik om verbintenisse met buitestaanders te bewerkstellig en gaan die kapasiteit om te groei verlore.

Hierdie klem op sosiale netwerke en interpersoonlike verbintenisse is in werklikheid genoodsaak deur die politieke klimaat van die groter wordende Romeinse Ryk. Soos wat die politieke grense al meer uitgebrei is deur Romeinse imperialisme, moes daar voorsiening gemaak word vir die akkommodering van 'n groter wordende kulturele diversiteit. Volgens Stark (1996:20-21) was die Christelike geloof vanuit sy evangeliese roeping juis in staat om so 'n kulturele diversiteit te hanteer as deel van. wat hy noem, 'n groter wordende sosiale netwerk³⁰.

Die groot interessantheid van die vroeë Christelike kerk se vermoë om sulke oop strukture te handhaaf, is dat dit moontlik gemaak is deur bepaalde krisisse (uitdagings)³¹. Hierdie siening verbind Stark (1996:212) met die primêre deug van 'n genadige God wat op sy volk se beurt verlang om ook genadig te wees. Sodanige genade beskryf hy as die konkrete uitlewing van Christelike liefde en diensbaarheid aan almal wat die Naam van Jesus Christus aanroep, waar hulle ook al mag wees.

Dat die Christelike geloof in die periode na Christus, tot en met 350 n.C., verbintenisse beklemtoon, is onmiskenbaar. Hierdie verbintenisse was egter nooit gelyk aan wat ons vandag sal vergelyk met die lidmaatskap aan een of ander sosiale klub nie. Dit was veel meer dinamies en bedoel om 'n gemeenskap te wees wat sy eenheid in die bewerkstelling van God se Koninkryk hier op aarde vind. Mense moes leer om betekenisvol te deel in die reddende handeling van 'n God wat die ganse skepping met Homself wil versoen.

Die volgende paar afdelings sal in groter diepte ondersoek instel na die bestaansfunksie van die vroeë Christelike kerk, soos wat dit na vore tree in Handeling. Daar sal ook gebruik gemaak word van ander sosio-historiese bydraes vir 'n meer omvattende verstaan van die Christelike geloofsgemeenskap in dié periode.

4.2.1 Die vroeë Christelike kerk en *koinonia*

Alhoewel daar baie ander charismatiese leermeesters en “wondergenesers” in die eerste eeuse Judea was, het daar nie nog só 'n individu na vore getree wie se invloed op 'n beweging uitgeloop het nie. Vir Goodman (2000:16) is dit 'n belangrike leidraad vir die opkoms van die vroeë Christelike kerk.

Na Christus se wederkoms, ervaar die vroeë Christene 'n moeilike uitdaging: Hoe kan hulle Jesus se boodskap lewendig hou in 'n vyandige wêreld? Hoe gaan hulle sterk staan teen Joodse en heidense invloede? Hoe gaan hulle Jesus se opdrag om die evangelie van redding tot aan die uithoeke van die wêreld te verkondig, laat realiseer? Hoe moet hulle getrou bly aan die Christelike leefwyse te midde van so baie versoekings en vervolging?

Die vrug van Christus se dood, opstanding, hemelvaart en die uitstorting van die Heilige Gees was in werklikheid een van *koinonia*: samesyn en gemeenskap in die kerk. In Handeling 2:42 lees ons dat die gelowiges “hulle heelhartig toegelê [het] op die leer van die apostels en die onderlinge verbondenheid, die gemeenskaplike maaltyd en die gebede.”

Voor die Pinkstergebeure, was die volgelinge van Jesus in Jerusalem betreklik min. Volgens Handeling 1:14-15, het die gemeenskap uit “sowat honderd en twintig gelowiges” bestaan.

³⁰ 'n Netwerk wat gerig is op 'n groter geheel en ruimte skep vir potensiële bekeerlinge.

³¹ Meer hieroor in afdeling 4.2.7

Maar na Petrus se toespraak, op die dag wat die Heilige Gees uitgestort is, is “omtrent drie duisend mense” bygevoeg (Hand. 2:41).

Alhoewel die vroeë Christene geneig was om in die tempel te aanbid, het hulle vir die gemeenskaplike maaltye in huise byeengekom (Hand. 2:46). In Handeling 1, lees ons dat Jesus self vir ’n periode van 40 dae aan hulle verskyn het en selfs by hulle aan tafel was (Hand. 1:4). In hierdie sin, het die gelowiges se eie huise, benewens die tempel, ’n belangrike rol in hul godsdiensteoefening gespeel³².

In die vorige hoofstuk is daarop gewys dat die vroeë Christene in Handeling ook uitgebeeld is as “ideale gemeenskappe,” waar hulle alles met mekaar gedeel het (vgl. Hand. 2:46, 4:32,34). Dit was heeltemal vrywillig (vgl. Hand. 5:4) en nie ’n verpligting of ’n voorwaarde vir lidmaatskap nie.

In die openingsverse van Handeling 6, vind ons waarskynlik een van die eerste groot geskilpunte in die bestaan van die vroeë Christelike kerk. Daar sien ons hoedat die Griekssprekende gelowiges die Hebreeus-sprekende gelowiges daarvan beskuldig dat hulle die weduwees in die daaglikse versorging afskeep (Hand. 6:1).

Hierdie geskil was een van die vroegste situasies waar die *koinonia* begin skipbreuk lei het, omdat die omgee en versorging (*diakonia*) afgeskeep is. Vanweë die geweldige uitbreiding van die geloof, het dit waarskynlik moeilik geword om so getrou te kon bly aan die “ideale gemeenskap” waarvan Handeling 2:42 praat, en het daar ’n situasie ontstaan waarin die geloofsgemeenskap mekaar onderling beskuldig het³³.

Na aanleiding van hierdie beskuldigings, vind die 12 apostels dit nodig om hul eie posisie, asook dié van die *plethos* (die groter geloofsgemeenskap), te heromskyf. In Handeling 6:2-4, word gesê dat dit nie reg is dat die 12 apostels die “verkondiging van die woord van God moet verwaarloos om die versorging te kan behartig nie” en word voorgestel dat sewe mans wat “vol van die Heilige Gees is en wysheid het” aangewys word vir hierdie versorgingstaak.

Die sewe mans moes uit die geloofsgemeenskap self kom. Dit beklemtoon hoe belangrik die betrokkenheid by diens vir die vroeë Christelike kerk was. Benewens die versorging van die armes en die behoeftiges, is dit vanuit Handeling 6-8 duidelik dat hierdie diens méér was as net die fisieke versorging van mense. Ons sien hoe twee van hierdie mans, Stefanus en Filippus gepreek, onderrig verskaf, en selfs gedoop het³⁴.

³² Selfs na die aansienlike vermeerdering van gelowiges, sien ons in Handeling 12:12 dat gelowiges steeds in huise bymekaar gekom het. Daar lees ons van Christelike samekomste in die “huis van Maria, die moeder van Johannes wat ook Markus genoem is.”

³³ Hier het die beskuldiging tussen Hebreeussprekende en Griekssprekende gelowiges ook ten nouste saamgegaan met verskille in terme van taal. So was daar Hebreeussprekende gelowiges (Joodse Christene) wat in die oorgrote meerderheid Aramees gepraat het en Griekssprekende gelowiges (ook Joodse Christene) wat Grieks gepraat het. Laasgenoemde gelowiges was óf Griekssprekende Jode van die diaspora wat teruggekeer het na Jerusalem óf heidene wat tot die Jodedom oorgegaan het (vgl. Handeling 6:5).

³⁴ In Handeling 6:8 lees ons van Stefanus wat “groot wonders en tekens onder die volk doen” het en selfs voor die Joodse Raad gaan getuig het (7:1-53), en in Handeling 8:26-40 van Filippus wat getuig het en selfs ’n ontmande Etiopiër gedoop het.

Daar was waarskynlik nie so 'n groot onderskeid tussen die onderskeie funksies van 'n ouderling³⁵ en diaken in die vroeë Christelike kerk nie. Die aanstelling van die sewe mans beklemtoon ook dat die verantwoordelikheid van die daaglikse sorg nie weggeneem is van die Christelike gemeenskap nie, maar dat hulle juis moes toesien dat dit uitgevoer word.

4.2.2 Die begin van 'n vervolgte gemeenskap

Alhoewel ons in Handeling 6:7 lees dat die getal gelowiges in Jerusalem “geweldig toegeneem” het na die aanstelling van die sewe diakens, vind ons in Handeling 7 die onrusbarende verhaal van Stefanus wat deur die Joodse Raad gestenig is vanweë sy prediking en evangeliseringswerk³⁶. Hierdie gebeurtenis was in werklikheid die begin van 'n hewige vervolging van die Christelike gemeente in Jerusalem wat vir baie jare sou voortduur.

Die gelowiges is uitmekaar gejaag en verstrooi (Hand. 8:1-3). Wat besonders is, is dat hierdie verjaging en verstrooiing van gelowiges tot die fenomenale groei van die Christelike geloof bygedra het. Helmut Koester (1982:91-92) huldig die siening dat die kerk in Antiogieë reeds voor Paulus se bekering, sy oorsprong gehad het, vanweë hierdie evangelisering van vervolgte Christene.

Waar Saulus in Handeling 9:2 onderweg was na Damaskus vir die vervolging van Christene, lees ons dat daar reeds “aanhangers van die leer van die Here” was en word daar selfs in Handeling 9:31 verwys na Christelike gemeenskappe in Galilea en Samaria. Tog is Handeling in 'n groot mate stil oor hierdie evangeliseringswerk en bekerings.

Teen die tweede helfte van die eerste eeu, is Christene nie net deur vyandige Jode vervolgt nie, maar ook deur die Romeinse regering. Met die vernietigende brand in Rome (64 n.C.), is die Christene geblameer en het die eerste amptelike vervolging van Christene begin. Spickard en Cragg (1994:40) wys daarop dat die vervolging van Christene aan die kant van Rome nie so fel was as wat 'n mens mag dink nie. Hulle voer aan dat daar amptelike teenkanting aan die kant van die Romeinse regering was, maar dat dit veel eerder bendes was, wat na gelang van verskeie valse gerigte, hulle vervolgt het.

Die Christene in Rome is as roekelose “ateïste” beskou omdat hulle nie die gode van die Romeinse Ryk wou vereer nie, en is selfs daarvan beskuldig dat hulle vlees eet en bloed drink tydens geheime ontmoetings, 'n verkeerde vertolking van die nagmaal (Spickard & Cragg 1994:43). Daarom kan die Christelike vervolging baie eerder beskou word as die gevolg van die heersende kultuur as van die Romeinse regering. Dit verklaar waarskynlik waarom die grootste deel van die Nuwe Testament, behalwe vir Openbaring, positief is oor die Romeinse regering (vgl. Rom. 13; 1 Tim. 2:1-2; 2 Pet. 2:10; Jud. 8).

Hierdie positiewe benadering teenoor die Romeinse regering, bring ons die afleiding dat die uitbreiding van die Romeinse Ryk veel groter bedreigings ingehou het vir die Christelike geloof as fisieke vervolging. Nie net het die Christelike geloof vanuit hierdie uitbreiding te

³⁵ Daar word egter baie duidelik in Handeling 15 van ouderlinge gepraat. Net so word daar in Handeling 14:23 na die verkiesing van ouderlinge verwys. Tog word hulle unieke funksie nie in die boek Handeling gedefinieer nie en bestaan daar 'n moontlikheid dat die ouderlingsamp die funksie van die sogenaamde “sewe mans” vervang het.

³⁶ Hier het die beskuldigings teen Stefanus grootliks gesentreer rondom sy benadering van die Wet en die tempel en is hy ten sterkste veroordeel omdat hy gesê het dat die tempel “deur mense gemaak is” (vgl. Hand. 7:48). James Dunn (1977:267) wys daarop dat Stefanus juis daardeur die tempel geïdentifiseer het met 'n afgod, want “God die Allerhoogste, woon nie in geboue wat deur mense gemaak is nie.”

make gekry met vreemde volke en nasies nie, maar só 'n veranderende kulturele konteks het ook al meer gevra om 'n gesonde benadering en hantering van diversiteit.

4.2.3 Die uitbreiding van die Romeinse Ryk

Die vroeë Christelike kerk was 'n komplekse fenomeen. Alhoewel die leiers die 12 apostels en die sewe diakens (van Handeling 6) was, het die kulturele en taalkundige verskille tussen die Hebreeus- en Griekssprekende Christene aparte sinagoges en aanbidding genoodsaak. Hengel (1983:42) voer aan dat dit nie so 'n vreemde fenomeen was nie, want Christene het reeds van vroeg af die gewoonte gehad om apart van die Jode te aanbid.

Die vroeë Christelike kerk in Jerusalem is gekenmerk deur sy Hebreeus- en Griekssprekende diversiteit. Daar was egter 'n gemeenskaplike faktor wat hulle tot 'n volkome eenheid saamgebond het, naamlik die geloof in Jesus Christus. Gelowiges het deur die doop volgelingen van Christus geword. Hulle het die Evangelie gehoor en bely, asook hulself verbind tot getuies (vgl. Hand. 1:8).

Van vroeg af was dit duidelik dat die toekoms van die vroeë Christelike kerk nie alleen gelê het by die kerk in Jerusalem nie, maar ook buite die grense van Judea. In Handeling word hierdie sending primêr verbind met die persoon van Paulus en sy medewerkers. Hulle reis na plekke soos Antiogië, Efese, Korinte en selfs Rome.

Sulke sendinguitreike was vreemd in die antieke politeïstiese geesteklimaat³⁷, en bekerings tot 'n spesifieke geloof was bykans ondenkbaar. Stark (1996:59) maak die stelling dat die Christelike geloof twee keer meer kontinuïteit aan die Jode in die Romeinse Ryk gebied het as aan die heidene. Dit bring hom tot die afleiding dat 'n godsdiens makliker veld sal wen waar sodanige godsdiens 'n kulturele kontinuïteit openbaar met 'n reeds bestaande of gevestigde godsdiens.

Tog kon die Christelike geloof nie langer 'n al groter wordende heidense en diverse samelewing ignoreer nie. Soos wat die Romeinse Ryk uitgebrei het ná die Nuwe-Testamentiese periode, het die Christelike geloof in aanraking gekom met verskeie kulture. Goodman (2000:8) wys daarop dat Rome reeds teen die einde van die tweede eeu beheer gehad het oor die Oos-Mediterreense wêreld en, teen die einde van die derde eeu n.C., ook die Wes-Mediterreense wêreld ingepalm het.

Op grond van hierdie uitbreiding van die Romeinse Ryk, beweer Meeks (1983:17) dat die Christelike geloof al meer na vore getree het as 'n stedelike beweging. Vanuit die kontak met verskillende stede, kon al meer mense met die evangelie van Jesus Christus bereik word want: "... the people of the Roman Empire traveled more extensively and more easily than anyone before them did or would again until the nineteenth century."

Die nuwe kontak tussen die verskillende stede het verskeie voordele vir die Romeinse Ryk ingehou. Hier kan veral verwys word na die inisiatiewe van entrepreneurs wat deur verbeterde kommunikasielyne in staat was om oor voorheen bestaande grense te beweeg en sodoende vir hulself 'n groter rykdom op te bou.

³⁷ 'n Situasie waarin verskillende gelowe in harmonie saambestaan. Benewens die Jode wat spesifieke voorwaardes gestel het vir lidmaatskap (soos die besnydenis), is daar min bewyse van enige ander godsdienstige beweging in die Romeinse Ryk wat sulke eksklusiewe voorwaardes gehad het.

Wat die godsdienstige klimaat van die Romeinse Ryk betref, was die Romeinse samelewing, soos vroeër genoem, sterk politeïsties en is daar geglo dat die gode voorspoed sowel as teenspoed bring. Goodman (2000:10) wys daarop dat die hoeveelheid gode meer was as wat enige mens kon aanbid, en juis daarom is daar eerder gestreef na 'n gesonde saambestaan (saamleef) met die gode wat tradisioneel tot 'n gemeenskap behoort.

Hierdie politeïstiese klimaat was egter 'n groot uitdaging vir die vroeë Christene wat vasgehou het aan 'n geloofsuitdrukking waarbinne geen middeweg moontlik was nie (Hastings 2000:27). Hulle het verwag om vervolg te word. En alhoewel hulle nie veel publieke ambisie gehad het of noodwendig die strukture van die samelewing wou verander nie, was hul invloed onmiskenbaar, vanweë die unieke waardes wat hulle in 'n heidense leefwêreld nagestreef het.

Benewens hierdie politeïstiese klimaat, is die Christene uitgedaag deur spesifieke dwaalleringe wat na vore getree het. Van die mees prominente dwaalleringe was dié van die “gnostisisme”³⁸ onder die invloed van persone soos Marsion. Tog het al hierdie dwaalleringe eintlik 'n positiewe effek op die Christelike geloof gehad. Spickard en Cragg (1994:48) wys daarop dat die gnostisisme die Christelike geloof intellektueel gestimuleer het.

Ter samevatting, is dit belangrik om te beseef dat die Christelike geloof in die heidense stede van die Romeinse Ryk saambestaan het met 'n groot kulturele diversiteit. Hierdie kookpot van kulturele diversiteit het, volgens Stark (1996:144-145), nie alleen groot uitdagings gestel aan Rome en die bevordering van 'n sentrale regering nie, maar dit het inherent ook die opkoms van die Christelike geloof bevorder.

In die volgende afdeling sal daar meer presies gekyk word na hoe daar uitgereik is na so 'n diverse kulturele samelewing.

4.2.4 Die waarde van die Christelike geloof

Vir 'n heidense gehoor was die boodskap van die Christelike geloof baie vreemd, veral die belofte van 'n hiernamaals, waaroor die heiden nie baie besorg was nie. Een moontlike verklaring vir die heidene se bekering is waarskynlik die aanwesigheid van 'n besondere bekering met die uniekheid (selfs vreemdheid) van die Christelike geloof. Maar, om te dink dat die bekering tot die Christelike geloof aantreklik was vir die heidense leefwêreld, is 'n groot misverstand.

Stark (1996:99-100) onderskei tussen primêre en sekondêre bekerings, waardeur heidene by die Christelike geloof aangesluit het. By 'n primêre bekering speel die bekeerling self 'n aktiewe rol in sy/haar bekering, alhoewel verbintenisse steeds 'n komplementerende rol in geloofsvorming speel. By 'n sekondêre bekering, ontstaan 'n meer passiewe en dikwels

³⁸ Adrian Hastings beskryf “gnostisisme” as 'n dualistiese mistisisme waar klem geplaas word op 'n addisionele openbaring. Hy beweer dat hierdie beweging van Egipte afkomstig is, en deur rondreisende leermeesters versprei is. Dit het Christelike idees en terminologie in aanraking gebring met 'n veelvoud van onversoembare godsdienstige beginsels, wat meestal uitgeloop het op 'n verwerping van die Joodse geskrifte se aanspraak op 'n goeie wêreld wat geskep is deur die een God. Marsion het 'n teologie ontwikkel wat alles van die Ou Testament verwerp het en het 'n netwerk van Marsionitiese gemeentes regoor die Mediterreense wêreld tot stand gebring. Inhoudelik, het die Gnostici 'n komplekse teologie en kosmologie aangehang waarvolgens daar verskillende tipes wesens as tussengangers bestaan wat die wêreld geskep en onderhou het (sien Hastings 2000:29). In terme van sy wêreldbeskouing, onderskei die gnostiek ook tussen 'n geestelike dimensie wat as goed beskou word en 'n materiële dimensie wat as boos beskou word (Spickard & Cragg 1994:46).

huiwerende aanvaarding van geloof deur die verbintenis met 'n primêre bekeerling. So stem 'n persoon in tot bekering na aanleiding van 'n huweliksmaat se primêre bekering³⁹.

Behalwe vir hierdie huwelike tussen Christen vroue en heidense mans, en omgekeerd, is daar 'n sterk saak uit te maak dat die heidene deur die verhale van Christelike martelaarskap bemoedig is, waardeur die persepsie gekweek is dat die Christelike boodskap van só 'n groot waarde is, dat 'n mens selfs daarvoor sal sterf⁴⁰. Stark (1996:166) verwys byvoorbeeld na die siening van “hoe meer iemand ly vir sy/haar geloof, hoe groter die waarde van die beloning wat hy/sy sal ontvang.”

Tog het baie bekeerlinge gesterf sonder dat hulle “die Seun van die mens in die wolke sien kom [het] met groot krag en majesteit” (Mark. 13:26). Maar, ten spyte van hierdie uitgerekte *parousia*, het Christene deur hulle bereidwilligheid om te sterf vir hulle geloof, opnuut die waarde van die Christelike geloof beklemtoon. Stark (1996:187-188) voer aan dat die martelaarskap van Christene in werklikheid hul geloof versterk het in 'n tyd waar daar dikwels 'n krisis ontstaan het as gevolg van onvervulde profesieë.

Die Christelike geloof het egter nie net om martelaarskap gegaan nie, en net so was die vrug van die Christelike geloof ook nie net te vinde in 'n geestelike vorm nie. Stark (1996:172-174) lig sowat vyf praktiese (samelewings-) kenmerke uit wat 'n belangrike rol sou kon gespeel het in die rasonale keuse om aan te sluit by die Christelike geloof. Dit kan as volg gelys word:

- 1) Die Christelike geloof het sterk berus op die beginsel van 'n sosiale interaksie en optrede. Gevolglik, het individue makliker by 'n geloof ingeskakel wat kollektief bevorderbaar is (sien Stark 1996:173). Goeie voorbeelde is die gebruik van liturgieë, getuienisse, gebede, woordverkondiging en samesang wat aangebied word in die vorm van sosiale konstruksie⁴¹.
- 2) Die Christelike geloof was nie net leerstellig van aard nie, maar het ook verandering teweeggebring aangaande sosiale uitdagings, wat nie in sekulêre terme verklaar kon word nie. Goeie voorbeelde is die verbetering van die slaaf-en-meester verhouding, getrouheid in die huweliksverband, en die aanspreek van verskeie vorme van morele verval. Daardeur het die Christelike geloof, as 'n geloof wat “werk,” na vore getree.
- 3) Die godsdienstige leiers was nie gemotiveer deur materiële verryking nie. Stark (1996:174) wys daarop dat, waar 'n welvarende kerklui aangetref word, mense meer skepties sal wees as waar 'n kerklui vrywillig betrokke is. 'n Moontlike rede hiervoor is dat vrywilligers se boodskap vanuit 'n meer opregte gesindheid benader sal word, aangesien dit nie gepaardgaan met selfverryking nie⁴².
- 4) In aansluiting by die vorige punt, het martelaars kredietwaardigheid verleen aan die waarde van die Christelike geloof. Deur hul vrywillige vervolging en selfs teregstelling het hulle die hoogste prys van getrouheid aan hul geloof betaal. Stark (1996:174) wys daarop dat die Christelike martelare, deur hul getrouheid tot in die

³⁹ 'n Goeie voorbeeld hiervan is die verdraagsaamheid teenoor gemengde huwelike, in die hoop dat dit sou lei tot die bekering van die nie-Christen huweliksmaat (sien bv. 1 Kor. 7:12-16).

⁴⁰ Goodman (2000:19) is egter huiwerig om te veel klem te plaas op die rol van martelaarskap, aangesien die motivering daaragter baie uiteenlopend is. Hy wys daarop dat Jesus grootliks om politieke redes gekruisig is (want Hy het die goeie orde in Jerusalem versteur) en dat daar min bewyse bestaan dat die volgelinge van Jesus, in die vroeë jare van die Romeinse Ryk, beskou is as 'n soortgelyke bedreiging. Gevolglik wys hy op 'n relatiewe vreedsame uitbreiding van die kerk in Jerusalem tot en met die Joodse opstand in Rome in die jaar 66 nC.

⁴¹ Tog is daar ook 'n negatiewe waarde aan geloof as 'n sosiale konstruk gekoppel, want dit is maklik manipuleerbaar en nie gevrywaar teen bedrog nie (Stark 1996:173).

⁴² Dit staan in sterk kontras met 'n sogenaamde welvaartsteologie.

dood, waarde gegee het aan die Christelike geloof en selfs hulle heidense toeskouers verras het.

- 5) Die Christelike geloof het op die beginsel van kollektiewe optrede berus. Dit staan in skerp kontras met die lidmaatskap aan 'n sekere geloof om die begeerde voordeel daaruit te kry. Stark (1996:176) wys daarop dat die vroeë Christelike kerk se strukture juis só ingerig was dat verbintenisse en bydraes (betrokkenheid) verlang en aangemoedig is.

Die soeke na 'n geloof met 'n kollektiewe of sosiale besorgdheid, kan in die konteks van 'n stad soos Antiogieë waargeneem word. Volgens Stark (1996:149) was daar in hierdie relatiewe klein stad 'n digte bevolking van om en by 150,000 mense. Dit het tot verskeie uitdagings gelei. Nie net was die stede vuil nie, maar water was meestal net na die huise van ryk inwoners aangelê, en moes die armer inwoners water, wat baie maal besoedel was, in emmers aandra en was (Stark 1996:152).

Vanuit hierdie haglike omstandighede, is dit nie juis vreemd dat die meerderheid inwoners aan kroniese siektetoestande gely het wat pyn, ongeskiktheid en uiteindelik die dood tot gevolg gehad het nie. Stark (1996:155) verwys na die stad van Antiogieë as 'n "besmetting van aansteeklike siektes," maar glo dat juis hierdie konteks van swaarkry, chaos en vrees, die Christelike geloof na vore laat tree het as 'n meer lewensvatbare vorm van lewe. Daardeur kon nuwe norme en sosiale bande gesmee word vir die aanspreek van verskeie stedelike probleme.

Die volgende voordele word deur Stark (1996:161) uitgelig:

- Aan die huisloses en die armes het die Christene 'n gesindheid van omgee en hoop openbaar.
- Aan die stede wat gevul was met vreemdeling en vlugteling, het die Christelike geloof 'n grondslag vir die bewerkstelling van verbintenisse verskaf.
- Aan die weduwees en die weeskinders het die Christene 'n vorm van familie tot stand gebring.
- Aan die stede wat gebuk gegaan het onder etniese vyandigheid, het die Christelike geloof die weg gebaan tot groter solidariteit.
- Aan die stede wat uitgedaag is deur epidemies en natuurlike rampe, het die Christelike geloof effektiewe dienste vir versorging gebied.

Dit is belangrik om te besef dat die heidense inwoners van die stede ook sonder die Christelike geloof verskeie sosiale strukture op die been sou kon bring om baie van hierdie uitdagings aan te spreek. Hieroor is Stark (1996:162) ook baie eerlik, en beskou hy nie hierdie gebeure as sleutelmomente in die Christelike geloof se uitreik na die heidense leefwêreld nie.

Tog kan daar nie ontken word nie dat die Christelike geloof se vermoë om hierdie kroniese probleme aan te spreek, uiteindelik tot sy oplewing bygedra het (sien ook afdeling 4.2.7). So het die Christelike geloof na vore getree as 'n godsdienstige beweging in die Romeinse Ryk wat die lewe meer draaglik kon maak.

In 'n uitgebreide Romeinse Ryk en sy hoë vlakke van diversiteit en spanning tussen bevolkingsgroepe, het die Christelike geloof 'n nuwe rigting aangewys. Nie net het die Christelike geloof 'n liefde vir die eie familie en stam/volk openbaar nie, maar 'n liefde wat wyer uitgekring het na alle mense, sodat hulle ter wille van Jesus Christus gered kon word.

Gevolgtlik, is dit nie moeilik om 'n redelik gesonde saambestaan tussen die vroeë Christelike geloof en haar heidense omgewing te veronderstel nie. In 'n era waarin soveel geloofsuitdrukkings na vore getree het, het die Christelike geloof uitgestaan as een wat nie net getrou aan sy God en sy mense is nie, maar doelbewus daar is om andere te dien!

4.2.5 'n Beweging sonder sentrale beheer

In Handeling 1 is daar min sprake van konflik⁴³ tussen die vroeë Christelike kerk en die Romeinse owerheid (sien ook afdeling 4.2.2). Goodman (2000:21) beweer selfs dat die Romeinse goewerneur simpatiek gesind was teenoor die Christene. Hierdie positiewe benadering van die Christelike geloof, skryf hy toe aan die feit dat die Christelike geloof vir 'n lang periode van tyd 'n beweging sonder sentrale beheer was⁴⁴ en nie op mag of oorheersing ingestel was nie.

Soos wat Christene na vore getree het vanuit uitgestrekte en diverse geografiese areas, was die beywering vir 'n vorm van organisering egter onontbeerlik, en sien ons hoedat Paulus probeer het om 'n groter eenheid te bewerkstellig onder al sy “broers” in die geloof deur spesifieke uitdagings aan te spreek, soos die waarskuwing teen dwaalleringe en die toepassing van die besnydenis onder heidene (vergelyk die brief aan die gelowiges in Rome en Korinte).

Die vroeë Christelike kerk se strukture was egter nie só gestruktureerd as wat ons mag dink nie. Spickard en Cragg (1994:35) praat veel eerder van *ad hoc* kerkstrukture, wat moes pas binne die plaaslike tradisies en eienskappe van die gemeenskap, waarin dit na vore getree het. So, byvoorbeeld, het biskoppe in sekere kontekste 'n belangrike leierskaprol ingeneem, terwyl daar in ander kontekste groter klem op die leierskap van gewone lidmate geplaas is.

Volgens Goodman (2000:24) was die primêre fokus van die vroeë Christelik geloof een van hoop ... “hope for eternal life for the individual, and for salvation for all when, in the fullness of time, Christ would come again in glory and the world would end.” Sodoende, is die vroeë Christene nie deur 'n instelling saamgebind nie, maar deur die gemeenskaplike hoop van die Christelike geloof. En, alhoewel daar verskille was, is sodanige verskille grootliks en deels geakkommodeer.

Stark (1996:29) huldig selfs die siening dat die Christelike geloof in sy aanvangsjare na vore getree het as 'n beweging van mense sonder invloed. Hier het die Christelike geloof na vore getree as die geloof van slawe, arm mense en diegene wat binne die Romeinse bestel gemarginaliseer of geïsoleer was van ekonomiese en politieke geleenthede. As voorbeeld, het Paulus in sy brief aan die gemeente van Korinte aangetoon dat daar nie baie geleerdes of invloedrykes tot die Christelike geloof behoort nie⁴⁵.

Dink maar net, broers, aan wat julle was toe julle geroep is. Volgens die opvatting van mense was daar nie baie geleerdes of baie invloedrykes of baie mense van

⁴³ Daar bestaan egter wel Nuwe-Testamentiese geskrifte waarin vyandigheid duidelik waarneembaar is. In die Bybelboek Openbaring (17:5), wys die skrywer ter illustrasie daarop dat Babilon ('n verwysing na Rome), “die moeder van die sedeloses en van die losbandigheid op die aarde” tot 'n val sou kom.

⁴⁴ Goodman (2000:21) wys daarop dat van die mees onlangse navorsing aantoon dat 'n sentralisering van geloof en praktyk eers in die tweede eeu n.C. na vore getree het en dat die vroeë Christene hul geloof op verskeie/ diverse wyses uitgeleef het.

⁴⁵ Meer onlangs word hierdie benadering egter uitgedaag. So, byvoorbeeld, verwys Stark (1996:30) na E.A. Judge wat daarop wys dat 1 Korintiërs 1:26-28 nie gesê het dat daar geen geleerdes of invloedrykes was nie, maar wel min.

aansien onder julle nie. En tog, wat vir die wêreld onsin is, het God uitgekies om die sterkes te beskaam, en wat vir die wêreld sonder aansien of betekenis is, ja, wat niks is nie, het God uitgekies om wat iets is, tot niet te maak (1 Kor. 1:26-28).

Vanuit hierdie gebrek aan invloedryke persone en sentrale beheer, is die Christelike geloof ook maklik deur haar heidense leefwêreld beskou as 'n kultus⁴⁶. Volgens Stark (1996:45) begin sulke kultusse altyd klein en is daar 'n persoon of persone wat nuwe religieuse idees aanbied om andere by die geloof te betrek. Ter illustrasie, verwys hy spesifiek na die groot invloed van belangrike leiersfigure soos Paulus en Petrus in die Nuwe-Testamentiese periode.

Wat die Christelike geloof egter onderskei het van ander heidense kultusse, was die feit dat die Christelike geloof eksklusiewe verbintenisse⁴⁷ voorgestaan het (Stark 1996:204). So moes die volgelingen van Christus breek met enige ander afgod wat hulle sou vereer het. In hierdie kompeterende klimaat van verskeie gode en hulle verering, het dit by die Christelike geloof nie slegs gegaan om die verering van 'n goddelikheid nie, maar 'n leefwyse.

Hierom beskryf E.R. Dodds (in Stark 1996:207) die vroeë Christelike gemeente as volg:

A Christian congregation was from the first a community in a much fuller sense ... Its members were bound together not only by common rites but by a common way of life ... Love of one's neighbour is not an exclusively Christian virtue, but in [this] period Christians appear to have practised it much more effectively than any other group. The Church provided the essentials of social security ... But even more important, I suspect, than these material benefits was the sense of belonging which the Christian community could give.

Die wyse waarop die leierskap in die vroeë Christelike kerk na vore getree het, was baie anders as die wyse waarop leierskap in die Romeinse Ryk na vore getree het. Binne die Christelike kerk het leierskap nie neergekom op heerskappy/oorheersing nie, en is daar veel eerder sprake van noue bande wat bestaan het tussen die kerkleiers en die lede van die geloofsgemeenskap. Volgens Stark (1996:208) was die Christelike kerk radikaal anders gestruktureer as die tipiese Romeinse benadering van 'n organisasie met 'n "bo-na-onder" hiërargie.

Anders as die heidense gelowe, het die Christelike geloof in sy aanvangsjare nooit na vore getree as 'n geloof met 'n "bo-na-onder" hiërargie nie. Die Christelike geloof het veel eerder na vore getree as 'n beweging waarin klem geplaas word op verbintenisse en waarin daar gebruik gemaak is van die beste van alle bemarkingstegnieke, naamlik persoon-tot-persoon interaksie (Stark 1996:208).

Soos wat die aantal Christelike gelowiges aangegroei het, het hulle ook hul vriende, familielede en naastes uitgenooi om te kom deel in die "goeie nuus." Dit bring ons by 'n periode van groot opbloeï in die Christelike geloof.

⁴⁶ Stark (1996:33) onderskei tussen 'n kultus en 'n sekte. Volgens hom, het 'n sekte veel eerder betrekking op 'n skeuring in een of ander godsdienstige liggaam waar sekere persone 'n "ander-wêreldse" weergawe van die geloof begeer en daarna streef om die geloof tot 'n hoër vlak van die samelewing te verhef. Hierteenoor is 'n kultusbeweging nie 'n nuwe vorm van 'n ou geloof nie, hulle tree veel eerder na vore as nuwe gelowe binne die onmiddellike samelewing.

⁴⁷ Stark (1996:203) onderskei tussen twee vorme van godsdienstige organisasie: 1) Eksklusiewe verbintenisse – waar lede getrou is aan een vorm van godsdienstige betrokkenheid; en 2) Nie-eksklusiewe verbintenisse – waar lede deel in 'n veelvoud van godsdienstige betrokkenheid.

4.2.6 Die Christelike geloof gedurende die jare 250 tot 350 n.C.

Alhoewel die meeste historici geneig is om die uitbreiding van die Christelike geloof toe te skryf aan die belangrike rol van publieke prediking en wonderwerke, kan die eg menslike sy wat daarby betrokke is, nie oorgesien word nie. Na 'n deeglike ondersoek aangaande die wyse waarop mense tot bekering kom, het Stark (1996:17-18) tot die gevolgtrekking gekom dat diegene wat 'n geloofsverbintenis gemaak het, dit gedoen het vanuit interpersoonlike verbintenisse en ook verbintenisse met nie-lede. Hy skryf:

In effect, conversion is not about seeking or embracing an ideology; it is about bringing one's religious behavior into alignment with that of one's friends and family members.... Conversion to new, deviant religious groups occurs when, other things being equal, people have or develop stronger attachments to members of the group than they have to nonmembers.

Uit hierdie benadering, ontwikkel 'n sogenaamde “netwerkbeginsel” waardeur die eerste Christene hulle onmiddellike familie en vriende, asook vreemdelinge, betrek het. Vir Stark (1996:21) is hierdie “oop netwerke” die primêre rede waarom daar so 'n snelle groei gedurende die jare 250 en 350 n.C. waargeneem kan word. Hy voer aan dat, soos wat nuwe lede bygevoeg is, het die netwerk van verbintenisse met die groep en moontlike bekeerlinge verder uitgebrei.

Dit beteken egter nie dat godsdienstige leerstellinge nie belangrik of minder belangrik was nie. Stark (1996:211) wys daarop dat die Christelike leerstellinge juis 'n groot rol gespeel het om “*sustained attractive, liberating, and effective social relations and organizations*” tot stand te bring. Inhoudelik wou die Christelike leerstellinge spesifiek wys hoedat daar geleef moet word in 'n dreigende wêreldkonteks van siektes en plaë en verskeie vorme van morele agteruitgang.

Hierdie noue verband tussen Christelike leerstellinge en verbintenisse, kan in die gebruik van Latyn as die amptelike spreektaal van die Romeinse Ryk waargeneem word. Hastings (2000:30) wys daarop dat die Christelike geloof teen die einde van die tweede helfte van die tweede eeu nie net na vore getree het as 'n gevestigde godsdienstige beweging nie, maar dat die Christelike literatuur van daardie periode meer indrukwekkend was in terme van gedagtegang en verbeelding as in enige vroeër era.

Spickard en Cragg (1994:49) wys daarop dat daar teen die jaar 200 n.C reeds 'n standaardvorm vir die aanbidding en administrasie van die Christelike geloof ontwikkel is. So, byvoorbeeld, het Justinus die Martelaar gepraat van 'n viering van die nagmaal wat regdeur die Romeinse Ryk bekend was, en is daar sprake van 'n meer uniforme toepassing van die doop (die babas van gelowige ouers).

Ironies genoeg het die feit dat Christene so gevestig geraak het gedurende die tweede helfte van die derde eeu, daartoe bygedra dat die Romeinse keiser al meer agterdogtig geraak het oor die Christelike geloof en het hulle as 'n bedreiging beskou wat uitgeroei moes word. Dit staan vandag bekend as die begin van die “Groot Vervolging” en word sterk verbind met keiser Diokletius en sy opvolger, Galerius (Hastings 2000:34).

Volgens Spickard en Cragg (1994:53) wou die leierskap van die Romeinse Ryk (na 'n tydperk van verval) weer die Romeinse Ryk tot sy oorspronklike glorie herstel deur die vestiging

van 'n gesentraliseerde mag en die bevordering van 'n sosiale uniformheid. Omdat Christene as 'n bedreiging vir hierdie ideale beskou is, is hulle reeds in 298 n.C. onttrek vanuit alle vorme van burgerlike diens, insluitend die weermag.

In 303 n.C. het die keiser beveel dat Christelike kerke afgebreek moes word en dat Christelike geskifte verbrand word. Kerkleiers wat geweier het om saam te werk, is tereggestel omdat hulle nie aan die wet gehoor gegee het nie. Toe Diokletius in 305 n.C. uitgetree het, is hy opgevolg deur sy skoonseun, Galerius, wat 'n nóg sterker anti-Christen veldtog van stapel gestuur het, deur nie net kerkleiers nie, maar ook gewone lidmate, 'n martelaarsdood te laat sterf (Spickard & Cragg 1994:54).

Ten spyte van hierdie era van vervolging, het die Christelike geloof steeds 'n al groter mag in die Romeinse Ryk geword, en is die amptelike vervolging in 311 n.C. gestaak (Spickard & Cragg 1994:54). Alhoewel sporadiese vervolging steeds voorgekom het, was dit die begin van 'n era van aanvaarding. Nie deur mag nie, maar deur die getrouheid en toewyding van sy lede wanneer vervolging gedreig het, het Christene die grootste deel van die Romeinse bevolking aangegryp soos geen mag tevore nie.

4.2.7 Die invloed van krisis en uitdagings

Sonder bepaalde krisisse en uitdagings, sou die Christelike geloof nooit só 'n dominante geloof geword het nie. Nie net is Christene vanuit hulle vervolging saamgebind tot hegte verbintenisse nie, maar spesifieke gebeure het ook gelei tot die uitbreiding van die Christelike geloof.

Stark (1996:74-75) wys daarop dat, in die aangesig van bedreigings, die Christelike geloof oor drie belangrike kenmerke beskik het, wat dit baie aanvaarbaar gemaak het:

1. Die Christelike geloof het 'n meer aanvaarbare alternatief verskaf op die moeilike tye wat op die mensdom neergedaal het, deurdat dit die weg gebaan het tot 'n meer hoopvolle en selfs positiewe uitkyk op die toekoms.
2. Wanneer rampe plaasgevind het, was die Christelike geloof in staat om dit beter te kon hanteer vanuit die noue bande wat daar tussen die lede bestaan het en dit het ook bygedra tot hoër vlakke van oorlewing.
3. Die Christelike geloof het dit vir mense makliker gemaak om by hulle in te skakel. Diegene wat, in die Romeinse Ryk, geaffekteer was deur die groot epidemie van 165 n.C.⁴⁸, is in 'n groot mate losgemaak van die bande (politiek en selfs familiaal) wat hulle verhinder het om Christene te word.

Wat baie interessant is van die vroeë Christelike kerk se geskiedenis, is dat sodra die geloof meer struktureel georganiseerd geraak het, dit aan vervolging onderworpe was. Hiervan is die groot vervolging in die regeringstyd van keiser Diokletius (285-305) waarskynlik die beste voorbeeld. Toe is die Christelike geloof as 'n mag beskou wat 'n bedreiging ingehou het vir die ideale van 'n groter Romeinse Ryk (sien die vorige afdeling). Tog was dit nie die enigste voorbeeld van vervolging nie, en kan daar terugverwys word na die groot brand in Rome van 64 n.C. en die gepaardgaande vervolging van Christene (Spickard & Cragg 1994:42).

⁴⁸ Hierdie epidemie word as een van die grootste tragedies in die Romeinse Ryk beskou, en het ook die lewe van keiser Markus Aurelius geëis (Stark 1996:75).

Tussen hierdie twee groot vervolgings (64 n.C., en die regeringstyd van Diokletius), sien ons egter hoedat die Christelike geloof as 'n tipe “ondergrondse beweging” in staat was om te oorleef in 'n uiters gespanne politieke klimaat. Ironies genoeg, het dit selfs bygedra tot die Christelike geloof se geweldige uitbreiding. Gedurende daardie bedreigings, het die Christelike geloof na vore getree as 'n geloof wat nie net gelowiges onderling byeenbring nie, maar ook die uitdagings binne die groter Romeinse Ryk wil aanspreek.

4.3 SAMEVATTING

In hierdie hoofstuk is die vroeë Christelike kerk benader en is daar spesifiek ondersoek ingestel aangaande die wyse waarop die kerk in staat was om noue en intieme bande van gemeenskap en diens te bevorder (“volle *koinonia*”). Hier het die vroeë Christelike kerk baie sterk die sentrale hipotese van die ondersoek ondersteun in dié sin dat verhoudingsbou (*koinonia*), binne 'n diverse kulturele konteks, onlosmaakbaar deel is van diensbetoning (*diakonia*), en bydra tot 'n meer volhoubare betrokkenheid.

Die vroeë Christelike kerk het, ten spyte van 'n minderheidsposisie in die Romeinse Ryk, waar die gelowiges hulself beskou het as die *paroikoi* of *paroikountes* (wat vertaal kan word as “inwonende vreemdelinge” of “gevestigde immigrante”), periodes van aansienlike groei ondergaan. Diegene wat die Christelike geloof aangeneem het, het nie net lede van die Christelike geloof geword nie, maar het hulle ook hulself heelhartig verbind tot die aanspreek van geweld, imperialisme, verdrukking en natuurlike rampe.

Williams (2005:39) skryf: “They illustrate what the language of the Church as a holy assembly of aliens came to mean in practice, and why martyrdom remained a touchstone of the Church’s integrity ... The martyr is the conduit of divine presence who vindicates the claim to another citizenship.”

Alhoewel die vroeë Christelike kerk nie soseer beskou moet word as 'n weergawe van die perfekte “kerklewe” nie, is daar baie te leer uit die vermoë om 'n kultureel-diverse samelewing te bereik deur die verkondiging van die evangelie, en is daar ook baie te leer oor die koste van lidmaatskap in die vorm van 'n betrokkenheid by naastediens.

Op 'n soortgelyke wyse, word die moderne kerk van vandag nie alleen uitgedaag om erns te maak met die hoë vlakke van diversiteit wat in haar midde geakkommodeer moet word nie, maar word sy ook aangemoedig om uitdagings en omstandighede te omskep tot geleenthede om God se genade aan andere uit te deel.

Dit bring ons by die gevolgtrekking dat die Christelike geloof vandag, in die aangesig van soveel krisis en uitdagings soos misdaad, armoede, MIV/Vigs en dies meer, steeds 'n belangrike bydrae kan en behoort te lewer in die Suid-Afrikaanse samelewing. Stark (1996:21) wys daarop dat die geloof vra om “oop netwerke” waarby mense nie net aansluit nie, maar die wêreld wil gaan dien.

In die volgende hoofstuk sal daar, aan die hand van die sosiologie en die veld van gemeenskapontwikkeling, as 'n prakties-teologiese dissipline, verder ondersoek ingestel word aangaande die wyse waarop so 'n netwerkbeginsel en 'n “volle *koinonia*” as “oop netwerke” bevorder kan word.

HOOFSTUK 5: GEMEENSKAP EN GEMEENSKAPSONTWIKKELING

In die vorige twee hoofstukke is daar, vanuit 'n teologiese raamwerk, beskryf hoe *koinonia* en *diakonia* na vore tree as twee belangrike kenmerke van God se bemoeienis met sy skepping. Daar is ontdek hoe die betrokkenheid vra om 'n besondere *metanoia* (beking) en *kenosis* (selfontlediging), waar die mens wegdraai, vanuit sy selfgerigtheid en valse sekuriteite, na God en sy besorgdheid oor die groter skepping ook die mens se besorgdheid maak.

Waar *koinonia* vanuit 'n raamwerk van “volle *koinonia*” (soos gedefinieer in hoofstuk 3) verstaan word, gaan dit in die eerste plek nie om iets (soos die behoefte aan sosialisering) wat die mens daaruit kan kry nie, maar die bewerkstelliging van 'n verhouding waarbinne die naaste gedien word. Op 'n soortgelyke wyse gaan *diakonia* nie om die aanspreek van 'n skuldgevoel of 'n oppervlakkige aanspreek van nood nie, maar is dit onlosmaakbaar deel van 'n verhouding met die naaste.

Aan die hand van die industriële en koloniale periode van die wêreldgeskiedenis, wys Swart (2006:12) daarop dat die Christelike kerk se betrokkenheid by sosiale uitdagings primêr in die vorm van liefdadigheid na vore getree het⁴⁹. Volgens hom getuig dit van 'n gesindheid en 'n ideologiese vooroordeel aan die kant van kerke, waardeur kerke streng gesproke probeer het om die status quo te handhaaf, terwyl die lyding en belange van 'n arm meerderheid 'n minder belangrike rol ingeneem het. Sodoende, was egte gemeenskap gering of, in baie gevalle, selfs afwesig.

Aangesien gemeenskap as 'n samelewingsfenomeen op verskeie uiteenlopende wyses benader kan word, is dit nodig om te soek na 'n omskrywing wat die beste uitdrukking sal verleen aan die kompleksiteit van dié konsep. In sy boek, *Re-defining community*, vat Edmund Aku (2000:9-10) die vlak van interaksie by gemeenskap saam in drie modelle van 'n sosiologiese benadering:

1) *'n Kollektivistiese gemeenskapsmodel*: Die benadering van gemeenskap as 'n spontane uitvloeisel van homogeniteit. Hiervolgens berus gemeenskap op kulturele bande (soos bloedverwantskap of grondbesit) of kollektiewe identiteite wat met ideologiese uitdrukkings van kohesie (soos kommunisme of kollektivisme) saamgaan.

2) *'n Outonome gemeenskapsmodel*: Die benadering van gemeenskap as 'n vrywillige besluit vir die beskerming van bepaalde belange. Hiervolgens word “gemeenskap” vertolk as die vestiging van 'n kontraktuele band waarbinne die individu sy/haar plek vind (soos die lidmaatskap aan een of ander vorm van assosiasie).

3) *'n Personalistiese gemeenskapsmodel*: 'n Benadering van gemeenskap vanuit die perspektief van 'n persoon. By hierdie vorm van gemeenskap word die mens beskou as 'n intensionele subjek wie se optrede implikasies inhou vir andere. Daardeur val die klem op die inherente waarde van die menslike persoon.

⁴⁹ Swart (2006:12) skryf: “This assumption (which can be found explicitly in a number of the essays and implicitly in the others) is that in those instances where the churches did in fact respond to the plight of the poor and the social problems that erupted in the wake of the social changes brought about by the industrial revolution and subsequent colonial expansion, the response in general merely involved a mode of social engagement that could be defined by the notion of charity.”

Aan die hand van die sentrale hipotese van die ondersoek, wil daar in hierdie hoofstuk, deur 'n interdisiplinêre benadering wat die dissiplines van die sosiologie en teologie met mekaar in gesprek wil bring, gereflekteer word oor die unieke bydrae van 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid by 'n diverse kulturele samelewing en sy uitdagings. Osmer (2008:163) skryf: "... cross-disciplinary dialogue is a special form of rational communication in which the perspectives of two or more fields are brought into conversation."

Sodoende, wil daar dieper ondersoek ingestel word aangaande die wyse waarop so 'n godsdiensstige ondersteuningsnetwerk bevorder kan word, deur nie slegs besorg te wees oor die onderlinge eenheid tussen die verskillende lede nie, maar ook om wesenlik te streef na 'n betrokkenheid wat verder reik as 'n oppervlakkige liefdadigheid (sonder 'n wesenlike *koinoniale* impak).

5.1 GEMEENSKAP BINNE 'N SOSIOLOGIESE PERSPEKTIEF

Alhoewel gemeenskap 'n bekende term is, is die betekenis en toepassing uiteenlopend en kan hierdie konsep nie tot 'n enkele definisie beperk word nie. Tog kan 'n aantal definisies help om 'n beter verstaan van gemeenskap te bewerkstellig.

Op 'n vereenvoudigde wyse, beskryf Daly en Cobb (1989:170) gemeenskap as 'n term "that suggests that people are bound up with one another, sharing, despite differences, a common identity ... in shaping the larger grouping of which all are members."

Bogenoemde definisie lig die belangrikheid van 'n gemeenskaplike identiteit uit, wat 'n noodsaaklike rol speel in die bevordering van 'n samehorigheid tussen mense, ongeag die aanwesigheid van onderskeibare verskille. Volgens Aku (2000:17), beskik so 'n gemeenskaplike identiteit oor vier eienskappe wat op verskeie wyse 'n invloed uitoefen.

Hierdie eienskappe van gemeenskap, is: homogeniteit (verwantskap), ligging, die selfaktualisering van die persoon in gemeenskap, en menslike samehorigheid.

- Homogeniteit (verwantskap)

Die term "homogeniteit" beteken letterlik "van dieselfde soort" en dui op die onderskeibare kenmerke wat meer as een lid in 'n groepverband met mekaar in gemeen hou (Aku 2000:17). Hier is die mees basiese uitdrukking van homogeniteit die familie, wat Giddens (2001:689) beskryf as "a group of individuals related to one another by blood ties, marriage or adoption."

Robert Bellah en sy medeskrywers wys daarop dat homogeniteit selfs in die vorm van verwantskap ("kinship") nie alleen tot bloedverwantskap beperk kan word nie. Die rede is dat verwantskap in sommige kontekste ook 'n belangrike rol speel in die wyse waarop mense hulle verhouding (relasie) tot mekaar verstaan:

In more complex societies that remain traditional, kinship may provide a rich vocabulary of relationship that can be extended to people who are not related (in blood). In such societies, it would not be rude for a young person to address an unrelated older person as "uncle," or "aunt" "grandfather," or "grandmother." Even in a brief encounter, such kinship terminology establishes a pattern of expected interaction (Bellah *et al.* 1985:113-114).

Daarom sal dit verkeerd wees om homogeniteit op 'n monolitiese wyse te benader deur dit met fisieke kenmerke soos bloedverwantskap te verbind. Dit is veel beter om aan homogeniteit te dink as 'n relasie ('n vorm van assosiasie), wat nie noodwendig pluraliteit of diversiteit uitsluit nie. Volgens Aku (2000:18) wil 'n homogeniteit deur 'n “*shared narrative*” in gesprek tree met 'n pluraliteit of 'n diversiteit⁵⁰.

- Ligging

“Ligging” verwys meestal na 'n geografiese ruimte. Tog kan gemeenskap, in terme van ligging, nie net aan 'n sentrale plek of kern gekoppel word nie. Gemeenskap kan ook sonder 'n geografiese ruimte bestaan. Hiervan is die Jode 'n goeie voorbeeld (Aku 2000:19). Ten spyte van die feit dat hulle regoor die wêreld op verskillende plekke aangetref word, is hulle steeds deur die verbintenis met hul tuisland saamgebind.

Saam met ligging as 'n kenmerk van gemeenskap, gaan egter vorme van diskriminasie. Volgens Aku (2000:19) openbaar ligging en nasionaliteit altyd noue bande met tradisie en dra dit daartoe by dat 'n groep maklik hulself verhef tot die belangrike of “natuurlike inwoners” van 'n land, terwyl andere (gewoonlik buitelanders) as die vreemdelinge of immigrante beskou word.

Die groot uitdaging by ligging, as 'n kenmerk van gemeenskap, lê in die bewerkstelling van 'n oop en akkommoderende gesindheid waar plek gemaak word vir mense wat eenkant uitgeskuif word in die samelewing (die sogenaamde immigrante en vreemdelinge). So 'n akkommoderende gesindheid vra om 'n proses van “*mutual aid*” waardeur mense vanuit onderskeibare grense doelbewus byeengebring word (Aku 2000:19).

Ligging bestaan dus nie net uit geografiese grense nie; dit veronderstel ook politieke, kulturele, taalkundige en kulturele grense. Daarom behoort 'n egosentriese benadering van ligging skerp uitgedaag te word met 'n meer heterogene sosiale struktuur. Aku (2000:20) noem dit 'n “*being-in-the-world*,” 'n gesindheid waar 'n eksklusiewe outonomieit of individualiteit uitgedaag word om groter verdraagsaamheid aan te leer.

- Die selfaktualisering van die persoon in gemeenskap (menswaardigheid)

Die menslike persoon vorm die belangrikste komponent van gemeenskap. Aku (2000:21) skryf: “The person is at once the chief actor and spectator, both donor and recipient of community.” Sodoende soek 'n individu nie soseer na 'n gemeenskap wat by sy/haar identiteit pas nie, maar ontdek hy/sy veel eerder sy/haar identiteit binne die gemeenskap. Hierdie verstaan sluit sterk aan by die beginsel van *ubuntu*, waardeur 'n persoon sy/haar betekenis binne gemeenskap vind.

Die feit dat elke mens in 'n gemeenskap gebore word en daarbinne sy/haar persoonlikheid ontwikkel, sluit egter nie die menslike persoon se rol in sy/haar selfaktualisering uit nie. Aku (2000:21) skryf: “As persons it behoves us to sustain, nurture and nurse community so that its fruits will always flow to our nourishment.” Sodoende, vorm elke persoon ook 'n belangrike agent van gemeenskap en hou sy/haar optrede belangrike implikasies vir andere in.

⁵⁰ Die etikus, Stanley Hauerwas (1994:159), gebruik die beeld van 'n musiekuitvoering om hierdie pluraliteit of diversiteit in die vorm van homogeniteit te verduidelik. Volgens hom, bestaan homogeniteit (in die vorm van die musiekuitvoering) uit drie elemente: 'n gedeelde identiteit of belangstelling ('n liefde vir musiek); samewerking (die aanwending van verskillende instrumente); en 'n gemeenskaplike voordeel (die vermaak van die gehoor).

Aangesien die menslike eienskap die belangrikste komponent van gemeenskap vorm, tree die funksionele, morele, emosionele en historiese aspekte van die menslike bestaan ook sterk na vore. Robert Nisbet (1966:47-48) beskryf daarom gemeenskap as 'n "fusion of feeling and thought, of tradition and commitment, of membership and volition."

Dit is dus duidelik dat die menslike persoon se funksie by gemeenskap méér is as dié van 'n handelende persoon of 'n rasonale agent. Daarom is dit noodsaaklik om ook aandag te verleen aan die emosionele, relasionele en morele dimensies van persoonskap, wat by gemeenskap aan die orde kom⁵¹.

- Menslike samehorigheid (interafhanklikheid en "*fellowship*")

Nóu verwant aan die benadering van persoonskap, is die konsep van samehorigheid. Volgens Aku (2000:21) het samehorigheid betrekking op die doelbewuste bewerkstelling van 'n bilaterale interaksie tussen 'n persoon en die gemeenskap waartoe hy/sy behoort deur die skep van 'n "gevoel van behoort."

By so 'n menslike samehorigheid val die klem op respek en 'n optrede tot voordeel van andere. Dit kan meer toepaslik beskryf word as 'n vorm van wederkerigheid, waar "... one is with others in community. They all work together to sustain the community and each other therein" (Aku 2000:22).

5.2 GEMEENSKAP AS SAMELEWINGSFENOMEEN

Die uitlig van bogenoemde vier eienskappe van gemeenskap, naamlik homogeniteit, ligging, die selfaktualisering van die persoon, en menslike samehorigheid, rig 'n oproep tot die bewerkstelling van 'n meer pluralistiese/diverse samelewing. Al hierdie kenmerke veronderstel een of ander vorm van 'n diversiteit waardeur mense, ten spyte van skynbare verskille, byeengebring kan word in 'n ruimte van egte menswaardigheid.

So, byvoorbeeld, is daar ontdek dat homogeniteit in sy diepste wese nie soseer gelyksoortigheid veronderstel nie, maar eerder 'n versoening van pluraliteit/diversiteit in die raamwerk van 'n verhouding of gedeelde identiteit. Net so is daar ontdek dat ligging eintlik relatief is en dat mense deur sogenaamde "*mutual aid*" nader aan mekaar gebring kan word en dat dit bydra tot 'n gevoel van samehorigheid.

Aku (2000:22) skryf dat daar in die samelewing van vandag 'n behoefte is aan 'n samelewing "*that affirms the identity and diversity of its peoples, showing due respect and responsibility for them and allowing all of them due opportunity to exercise some responsibility for it (society).*"

In ander woorde: daar is 'n ernstige behoefte aan ruimtes (as 'n vorm van gemeenskap) waarbinne mense hul gawes kan ontdek en aanwend tot die voordeel van 'n groter samelewing. Daly en Cobb (1989:174-175) wys daarop dat "gemeenskap" juis bevorder moet word op 'n wyse waar die mag in die hande van die mense op grondvlak geplaas word.

Aku (2000:23) wys daarop dat so 'n desentralisering van mag "... would prevent to some extent a situation where serious decisions would have to be made by those who, probably due

⁵¹ Vanweë die belangrike rol wat die persoon in gemeenskap speel, is 'n meer in-diepte benadering ook nodig. Sien afdeling 5.4.

to communication or relational distance, hardly feel responsibility for and rarely commit themselves to the need of these people (members).”

Tog is dit belangrik om daarvan bewus te wees dat daar, waar mag in die hande van minderhede geplaas word, ’n belangrike, invloedryke of gewilde minderheid ook hul eie ego-sentrisme kan verbloem. Aku (2000:23) beskryf hierdie gesagsmisbruik van minderheids-groepe as die defekte van ’n gedesentraliseerde sisteem. Vervolgens lê die ware toets vir gemeenskap in die wyse waarop dit nie afgestomp raak vir die breër sosiologiese implikasies en uitdaging van ’n groter samelewing nie.

Vanuit ’n sosiologiese oogpunt, benader Aku (2000:32) die relasies tussen gemeenskap en die groter samelewing aan die hand van drie basiese modelle van menslike assosiasie – ’n *kollektivistiese gemeenskapsmodel*, ’n *outonome gemeenskapsmodel* en ’n *personalistiese gemeenskapsmodel*.

Die sosioloog, Gibson Winter (1981:27), brei verder op hierdie personalistiese gemeenskapsmodel uit. Wat baie besonders van sy werk is, is dat hy hierdie derde model (die personalistiese gemeenskapsmodel) as “*artistic*” beskryf en dat hy dit nie net met die mens verbind nie, maar ook met die ekosisteem/natuur.

Deur hierdie “*artistic*” benadering, argumenteer Winter (1981:27) vir ’n groter sensitiwiteit aangaande die onderdrukkende en meganiese strukture van die samelewing, wat nie net ’n destruktiewe effek op gemeenskap uitoefen in terme van die mens nie, maar ook in terme van die ekosisteem/natuur.

In die volgende drie afdelings, sal die sosiologie se verstaan van gemeenskap in terme van drie modelle verder ontleed word. Hulle is die kollektivistiese-, die outonome- en die integratief-intensionele (personalistiese) model. Alhoewel hierdie drie modelle onderskeibare kenmerke openbaar, is hulle almal noodsaaklik vir ’n holistiese verstaan van gemeenskap.

Hierdie drie modelle vra inhoudelik om ’n benadering van gemeenskap in terme van gedeelde belange en ideale (kollektivistiese ideale), die selfaktualisering van die individu in die samelewing (outonomistiese ideale) en ’n bemoeienis met die groter geheel (personalistiese ideale).

In afdeling 5.6 sal hierdie drie modelle verder geëvalueer word en sal daar gepoog word om ’n model te onderskei wat die beste, of ten minste die meeste, verteenwoordigend is van ’n gemeenskapsbetrokkenheid by ’n gemeentelike uitreik.

5.3 DIE KOLLEKTIVISTIESE MODEL VAN GEMEENSAP

Die kollektivistiese model staan vir die bevordering van ’n kollektiewe gees tussen individue vanuit staats- en samelewingsverbande. Aku (2000:46) beskryf kollektivisme as “an adoration of ‘collective consciousness’ guarded by the mechanism of repressive penal laws.”

Ander sosioloë, soos Emile Durkheim (1984:48), verkies egter om sulke “wette” (“*penal laws*”) te benader in terme van “... elementary aggregates, almost of a family nature” vir die

bevordering van 'n gees van onderlinge mededeelsaamheid. Anders as Aku, verkies Durkheim om eerder te praat van solidariteit⁵² as kollektivisme.

In hierdie afdeling, sal daar gepoog word om hierdie uiteenlopende perspektiewe in balans te bring, deur in besonder te reflekteer oor Tönnies se benadering van “*Gemeinschaft*”, Durkheim se benadering van 'n organiese solidariteit, en Aku se benadering van sosialisme (met 'n verwysing na kommunisme).

5.3.1 “*Gemeinschaft*” as 'n vorm van kollektivisme

Kollektiewe ideale kom sterk tot uitdrukking in Tönnies (1955:42) se gebruik van “*Gemeinschaft*” as 'n “perfect unity of human wills ... which is preserved in spite of actual separation.” Hiervolgens benader Tönnies die familie as die mees intieme en volhoubare vorm van “*Gemeinschaft*” op die volgende drie vlakke: die verhouding tussen 'n ma en haar kind; die verhouding tussen man en vrou; en die verhouding tussen broers en susters.

Tönnies (1955:48) glo dat so 'n “*Gemeinschaft*” van verwantskap ook verder differensieer in 'n “*Gemeinschaft*” van ligging (wat berus op 'n gedeelde habitat, soos 'n woonbuurt) en 'n “*Gemeinschaft*” van samewerking (wat berus op die bewerkstelling van 'n gemeenskaplike doelwit).

Tönnies se benadering van “*Gemeinschaft*” kan vanweë hierdie differensiasie in drie vorme van gemeenskap benader word: i) familieverwantskap⁵³; ii) die gemeenskaplike lewe in 'n gedeelde habitat (woonbuurt)⁵⁴; en iii) doelgerigte samewerking⁵⁵ (ook beskryfbaar as vriendskap).

Volgens Aku (2000:52), wys die fisieke eienskap (verwantskap; woonbuurt) en intellektuele eienskappe van “*Gemeinschaft*” (soos vriendskap) op 'n siklus in die ontwikkeling van verhoudings. Terwyl families die mees intieme vorm van “*Gemeinschaft*” uitmaak, is gildes, klubs, en selfs kerke, reeds 'n stappie verder verwyderd van die wese van “*Gemeinschaft*” en openbaar dit kenmerke van “*Gesellschaft*” (waar kohesie op 'n sosiale kontrak berus).

Hierdie spanning tussen “*Gemeinschaft*” en “*Gesellschaft*” is sterk waarneembaar in Tönnies se benadering van die self en die persoon. Aku (2000:52) voer aan dat Tönnies die self met “*Gemeinschaft*” verbind, en die persoon met “*Gesellschaft*”⁵⁶. So sien Tönnies die self as 'n organiese en natuurlike eenheid en die persoon as 'n subjek, wat soos enige ander organisme,

⁵² Durkheim (1984:23) benader solidariteit as “the most essential condition of social life, provided that it were conceived of in all its rational extent, namely, as being applied to the whole range of our various activities of all kinds, instead of being limited, as only too common, to mere material uses.”

⁵³ 'n Familieverwantskap sentreer rondom 'n familie of huishouding, en word mees algemeen gekenmerk deur die ruimte van 'n huis. “Here people live together under one protecting roof, here they share their possessions and their pleasures; they feed from the same supply, they sit at the same table” (Tönnies 1955:48-49). Tog val die klem nie op die huis as 'n gedeelde ruimte nie, maar eerder die vlak van die verbintenisse.

⁵⁴ Die gemeenskaplike lewe in 'n gedeelde habitat word mees toepaslik geïllustreer deur 'n woonbuurt in 'n landelike dorpie. In so 'n woonbuurt bestaan gemeenskaplike strukture (bymeekaarkomplekke), wat kontak tussen mense onafwendbaar maak en bydra tot 'n meer intieme kennis van mekaar (Tönnies 1955:49).

⁵⁵ Doelgerigte samewerking word deur Tönnies (1955:49) beskryf as vriendskap. Volgens hom is dit onafhanklik van verwantskap of 'n gedeelde habitat en tree dit na vore vanuit ooreenkomste (“*commonality*”) en intellektuele keuses. Hier is die vlak van verhoudings nie so organies (intiem) as by die vorige twee vorme nie, en berus veel eerder op 'n rasonale besluit.

⁵⁶ Vir 'n meer omvattende omskrywing van die onderskeid tussen “*Gemeinschaft*” en “*Gesellschaft*” sien Tönnies (1955:22-23).

gevorm word deur die verhoudings en interaksies wat met ander lede van sy/haar onmiddellike omgewing bewerkstellig word.

'n Belangrike aspek van kollektiwisme wat deur Tönnies se benadering van "*Gemeinschaft*" uitgelig word, is die funksionering van gesag. Volgens hom, tree gesag binne "*Gemeinschaft*" in die vorm van diens na vore: "Each authority can be regarded as service and each service as authority, provided the particularity involved is taken into consideration" (Tönnies (1955:52).

Op 'n soortgelyke wyse kan gesê word dat diens sy grootste betekenis vind binne 'n gemeenskapsverhouding waarbinne elke deelnemer dit as sy/haar plig of dienstaak beskou. Hierdie vorm van gesag beskryf Aku (2000:54) as 'n vaderlike gesag: "... the tenderness with which the father exercises his power and the benevolence and goodwill, it gives rise to sentiments of honour and reverence."

Hierdie bevordering van gemeenskap tot die voordeel van andere openbaar sektariese of nasionalistiese sentimente. Dít het Durkheim (1984) vertolk in terme van die beywering vir 'n groter organiese solidariteit. Volgens Aku (2000:57) het so 'n organiese solidariteit ten doel "... to develop a model of society that would be neither individualistic nor nationalistic, one that would combine social goods associated with individual rights with those associated with a common good."

Sodoende, gaan gemeenskap nie net om die bewerkstelling van intieme bande tussen 'n paar individue nie, maar ook die bevordering van solidariteit met diegene in sy/haar onmiddellike omgewing.

5.3.2 Organiese solidariteit as 'n uitdrukking van kollektiwisme

Die benadering van solidariteit in die werk van Emile Durkheim (1984) openbaar twee waarneembare vorme, naamlik:

- 1) 'n Meganiese solidariteit, waar gesag in die hande van 'n sentrale beheerpunt lê en waarbinne reëls en selfs strafbare wette aangewend word vir die handhawing van sodanige eenheid; en
- 2) 'n Organiese solidariteit, waar gesag gedentraliseer is deurdat dit verdeel is tussen die verskillende lede van 'n gemeenskap en dit as 'n gedeelde verantwoordelikheid benader word.

Durkheim (1984:83) voer aan dat albei vorme deel van 'n "*positive solidarity*" is, en "two facets of one and the same reality" is. Tog is daar 'n duidelik onderskeibare kenmerk waarneembaar: Waar 'n meganiese solidariteit tot stand gebring word deur 'n sentrale beheerpunt (wat bepaal wat nodig is vir die gemeenskap in die vorm van 'n wet of regulasie), tree 'n organiese solidariteit na vore vanuit 'n gedeelde verantwoordelikheid (wat berus op 'n vlak van verbintenis).

Hier kan Durkheim se verstaan van 'n organiese solidariteit verbind word met die bevordering van 'n gedeelde (kollektiewe) bewussyn, waar die verskillende lede se optrede ten doel het om uit te loop op 'n gedeelde of gemeenskaplike voordeel. In so 'n organiese benadering van solidariteit lê 'n groot gevaar in die sin dat 'n kollektiewe bewussyn maklik kan uitloop op 'n gebrek aan menswaardigheid, waar die individu se eie regte oorgesien of misken word ter wille van 'n gemeenskaplike doelwit.

Aku (2000:63) beskryf dit as “altruistic suicide, where collective consciousness absorbs the individual essence, leaving little or no room for the realisation of the dignity of the individual.”

5.3.3 Sosialisme as ’n vorm van kollektivisme

By sosialisme word kollektivisme op ’n unieke wyse benader. Alhoewel dit steeds gaan om die bewaring van ’n kollektiewe bewussyn, voer Aku (2000:63) aan dat die fokus daarbinne eerder val op ekonomiese en markverwante sisteme as kulturele uitdrukkings. So, byvoorbeeld, word daar algemeen aan sosialisme gedink as ’n ekonomiese sisteem wat die foute van haar voorganger, liberale kapitalisme, wil regstel.

Capitalism, according to socialism, concentrated power and freedom on one class of people. Socialism intended to correct this error by ensuring at least, a fair distribution of material power. In other words it wanted to extend freedom to the weak, to whom the crude competition in the market, rarely allowed any opportunity (Aku 2000:64).

Alhoewel sosialisme ten doel het om ’n “brotherhood and solidarity” te bevorder, wys Aku (2000:64) daarop dat dit maklik kan lei tot ’n ongelyke verdeling van materiële goedere, veral waar ’n “one-sided, collective class-egoism” na vore tree. Daardeur word min ruimte gelaat vir die individu en sy/haar individuele belange.

Waar sosialisme in sy mees ekstreme vorm na vore tree, is daar feitlik geen ruimte vir vryheid en private eiendom (die kenmerk van kapitalisme en individuele behoeftes) nie, en openbaar sosialisme veel eerder die kenmerke van ’n kommunistiese vorm van die ekonomie. Dit beskryf Aku (2000:66) as ’n kommunistiese sosialisme, waar die lede tot ’n “single, all-inclusive economy” behoort. “It is less concerned about the common welfare of all as to their unity.”

Vanuit ’n kritiese oogpunt is sosialisme se grootste tekortkoming dat daar maklik vergeet word dat mense nie stemloos is nie. Elke individu se optrede (as deelname, of gebrek aan deelname) bepaal die groei en volhoubaarheid van die samewerking. Alhoewel sosialisme in baie kontekste voorgedhou word as ’n “geneesmiddel” vir die nadelige effek van kapitalisme, skuil gesagsmisbruik telkens daaragter. Aku (2000:69) beskryf dit as ’n “solidarity only for a particular class.”

Vervolgens is dit duidelik dat ’n vorm van sosialisme verlang word wat nie net gaan om die bevordering van gemeenskaplike (kollektivistiese) ideale nie, maar ook erns maak met die individu en sy/haar waarde. Na so ’n vorm van solidariteit sal later teruggekeer word onder die benadering van die persoon as ’n metafoor vir gemeenskap. Teenoor die bevordering van gemeenskaplike ideale, staan individualistiese ideale. Dit word in die volgende afdeling beskryf.

5.4 DIE OUTONOME MODEL VAN GEMEENSKAP

Die betekenis van die woord “outonomie” kan aangetref word in die wortel van die woord *auto-nomos*, wat beteken self-wet of selfregering. Tog verskil dit van ’n egoïsme of ’n selfsugtige individualisme in die sin dat dit die individu wil benader in terme van sy/haar groter sosiale verantwoordelikheid (Aku 2000:72).

Sodoende, openbaar die outonome model van gemeenskap groot ooreenkomste met Tönnies se benadering van “*Gesellschaft*” (as ’n organisering van individue in ’n samelewingsverband), Durkheim se benadering van ’n meganiese solidariteit (as die vereniging van individue in ’n “samelewingskontrak”), en Aku se benadering van individualisme (vanuit ’n kapitalistiese raamwerk).

5.4.1 “*Gesellschaft*” as ’n ontsluiting van outonomieit

Tönnies (1955:79) se gebruik van die term “*Gesellschaft*” is sterk verteenwoordigend van ’n outonome verstaan van gemeenskap, deurdat dit betrekking het op “separate individuals all of whom are busy for the general *Gesellschaft* inasmuch as they seem to be active in their own interests and who are working for their own interests.”

Vanuit Tönnies se omskrywing, kan ons aflei dat “*Gesellschaft*” na vore tree as ’n “ekonomiese” of “kommersiële” verbintenis, waartoe individue behoort vir die bevordering van sy/haar eie belange. Daarom is dit ook nie vreemd dat “*Gesellschaft*” deur baie sosioloë verbind word met die ideale van ’n kapitalistiese sisteem nie (sien Aku 2000:73).

By so ’n kapitalistiese sisteem gaan dit primêr om resultate en prestasie, waar elke betrokke party daarna streef om die grootste voordeel daaruit te kry, selfs ten koste van andere. Tönnies (1955:89) wys daarop dat daar ook in die mees edele vorme van samewerking “*formless contracts*” bestaan, waarvolgens iemand vir elke goeie daad wat hy/sy doen “expects, even demands, at least an equivalent.”

Hierdie selfsugtige bemoeienis met die belange van die individu is die grootste verskil tussen Tönnies (1955:89) se onderskeid tussen “*Gesellschaft*” en “*Gemeinschaft*”, waardeur die laasgenoemde gekenmerk word deur ’n meer intieme vorm van gemeenskap.

Since all relations in the *Gesellschaft* are based upon a comparison of possible and offered services, it is evident that the relations with visible, material matters have preference, and that mere activities and words form the foundation for such relationships only in an unreal way. In contrast to this, *Gemeinschaft* as a bond of “blood” is in the first place a physical relation, therefore expressing itself in deeds and words.

Waar samewerking verstaan word in terme van “*Gesellschaft*”, ontstaan daar ’n ongesonde situasie waar die hoogste waarde van die individu in terme van sy/haar produktiwiteit vir die samelewing gesoek word, en word daar vergeet dat die individu waarde in hom- of haarself het, wat sy/haar produktiwiteit voorafgaan (Aku 2000:75).

“*Gesellschaft*” kan dus nie as die mees gepaste uitdrukking van gemeenskap verstaan word nie. Daardeur tree die mens primêr na vore as die produk van ’n sisteem. Durkheim se benadering van ’n meganiese solidariteit sluit ook sterk aan by Tönnies se benadering van “*Gesellschaft*”, en sal in die volgende afdeling bespreek word.

5.4.2 Outonomieit en ’n meganiese solidariteit

Durkheim (1984:152) is baie krities teenoor ’n meganiese vorm van samewerking, wat op ’n kontrak (of wet) berus vir ’n gemeenskaplike voordeel:

... nothing arises to check the egoisms confronting one another, each self finds itself in relation to the other on a war footing, and any truce in this perpetual antagonism cannot be of long duration ... Today it is useful for me to unite with you; tomorrow the same reason will make me your enemy. Thus such a cause can give rise only to transitory links and associations of a fleeting kind.

Dus is dit ook nie vreemd dat 'n meganiese solidariteit maklik lei tot wat Durkheim (1984:295) noem 'n gesindheid van "*every man for himself*" nie. Daardeur sê hy egter nie dat 'n spesialisering in terme van die arbeidsmark verkeerd is nie, maar dat dit veel eerder as 'n sosiale entiteit van samewerking benader moet word. Hy skryf: "The diversity of functions is both useful and necessary. But, as unity, which is no less indispensable, does not arise from it spontaneously, the task of realising and maintaining it will have to constitute a special function of the social organism" (Durkheim 1984:295).

Sodoende, is 'n verskeidenheid van funksies nie verkeerd nie, maar selfs nodig vir die realisering van 'n gedeelde doel/visie. Aku (2000:81-82) wys egter daarop dat spesialisasie in ekonomiese terme veel eerder verstaan word as produktiwiteit (vir die optimale aanwending van sosiale bronne) en dat so 'n meganiese samewerking uitloop op 'n siening dat "independent individuals ... could make it all alone, needless and regardless of others."

Waarvoor Durkheim dus vanuit 'n meganiese solidariteit argumenteer, is die bewerkstelling van 'n sosiale bewussyn, waar daar nie net omgesien word na die belange van individue nie, maar 'n situasie geskep word waar individuele bydraes benader word in terme van 'n groter samelewingsdoelwit. Sodoende, staan hy, soos Tönnies, krities teenoor individualistiese ideale. Daarom is dit nodig om verder rondom die fenomeen van individualisme te reflekteer.

5.4.3 Outonomieit en individualisme

'n Enkele definisie vir individualisme is moeilik om te vind. Vanuit 'n ekonomiese perspektief verbind Aku (2000:87) dit met "self-love, self-interest and absolutised freedom as tool for egocentric exploitations."

In 'n vrye mark ekonomie is die belangrikste rolspelers diegene met kapitaal. Binne so 'n kapitalistiese sisteem is daar nie veel ruimte vir 'n besorgdheid oor die behoeftes en menswaardigheid van die werker nie. Aku (2000:88) beskryf werkers in 'n kapitalistiese sisteem as instrumente "that serve an impersonal, inhuman and profit oriented capital."

Aan die een kant, weet hierdie ekonomiese sisteem hoe afhanklik dit is van andere in die besigheidswêreld maar, aan die ander kant, is daar nie veel ruimte vir "*common good*" nie, en gaan dit eerder om die "sum of individual goods, organized under the tyranny of the market" (Bellah *et al.* 1992:95).

Vir Aku (2000:91) is daar in die benadering van so 'n kapitalistiese sisteem, 'n ernstige behoefte aan 'n vorm van gesag, wat gedryf word deur 'n "moral law that on the basis of 'justice and love' attaches social responsibility and 'moral consciousness' to obligations." Hy skryf:

The social (national economy) is 'no empty property theory'. It has much in connection with humans. The goods are produced by humans, brought forth,

exchanged and distributed by humans. Human business, human relations, and goals are in question here (Aku 2000:92).

Hierdie harmonisering van individuele en openbare belange berus op die beginsel dat alle individue deel van 'n sosiale netwerk is. Dit beteken egter nie dat individuele vryheid in beginsel verkeerd of sleg is nie, maar, volgens Aku (2000:93-94), dit raak boos wanneer dit bydra tot 'n ongesonde kompetering en aanleiding gee tot 'n situasie waar die swakkeres (diegene sonder gesag en invloed; die minderheidsgroepe) op die invloedrykes aangewese is en aan hulle uitbuiting uitgelewer is.

Vir die aanspreek van so 'n uitbuiting van die swakkeres (die armes, die stemloses) is sosialisme vir 'n lang tyd voorgestaan. Tog het sosialisme self die slagoffer geword van 'n gees van selfbelang, hier nie soseer van die individu nie, maar eerder van 'n sekere klas of samelewing (sien Aku 2000:95).

Vanweë die uitbuiting van die kapitalistiese sisteem en die mislukking van sosialisme om dit aan te spreek, word daar vandag al meer besef dat 'n vorm van solidariteit benodig word wat erns maak met die ganse persoon, in terme van sy/haar diversiteit. In die volgende afdeling sal so 'n vorm van solidariteit aan die hand van die personalistiese model van gemeenskap benader word.

5.5 DIE INTEGRATIEWE (PERSONALISTIESE) MODEL VAN GEMEENSAP

In die sosiologie is daar al meer 'n bewussyn dat dit noodsaaklik is om weg te beweeg vanaf 'n kollektivistiese (homogene) en 'n outonome (individualistiese) benadering van gemeenskap na 'n meer personalistiese benadering van gemeenskap, wat in werklikheid 'n versoening van eersgenoemde twee modelle wil wees (Aku 2000:96)

Vir sosioloë, soos John Macmurray, het gemeenskap betrekking op 'n positiewe en persoonlike vereniging van persone, waar 'n holistiese benadering van persoonlikheid tot stand kom. Sodoende, word die persoon nie net in terme van sy/haar eie individualiteit benader nie, maar ook in terme van die samelewing waarin hy/sy leef.

Any human society is a unity of persons ... its unity as a society is not merely matter of fact, but matter of intention ... Any human society, however primitive, is maintained by the intention of its members to maintain it ... Its basis is the universal and necessary intention to maintain the personal relation which makes the human individual a person, and his life a common life (Macmurray 1961:127-128).

Waar gemeenskap tussen 'n groepie persone bevorder word, bestaan daar egter altyd elemente van vrees en onpersoonlikheid. Vir die aanspreek van hierdie vrees en onpersoonlikheid, glo Macmurray (1961:161) dat gemeenskap op 'n eerste vlak vra om 'n bevordering van affiliasie (waar die menslike individualiteit mekaar wedersyds verryk) en op 'n tweede vlak aangevul moet word met 'n gemeenskaplike doelwit of oorhoofse band van samesyn.

Gibson Winter (1981:27) brei op hierdie personalistiese perspektief (waar die individualiteit van die mens gebring word in versoening met 'n gemeenskaplike doelwit) uit deur te verwys na 'n "*artistic process*" vir die bewerkstelling van "*human dwelling*." So 'n "*artistic process*"

beskryf hy as 'n positiewe versoening van die organiese, intieme vorme van gemeenskap en 'n besorgdheid oor die breër samelewing.

Deur 'n "*artistic process*" as deel van gemeenskap te benader, laat Winter op 'n unieke wyse die klem val op die skeppende potensiaal (in die vorm van samewerking) van gemeenskap en die implikasies wat dit vir die groter kosmos inhou. Op 'n soortgelyke wyse, voer Durkheim (1984:64) aan dat daar inherent twee "bewussynne" bestaan wanneer mense in gemeenskap tree. Hy skryf:

Two consciousnesses exist within us: the one comprises only states that are personal to each of us, characteristic of us as individuals, whilst the other comprises states that are common to the whole of society ... although distinct, these two consciousnesses are linked to each other, since in the end they constitute only one entity, for both have one and the same organic basis.

Die menslike persoon tree dus nie na vore as slegs 'n passiewe agent by gemeenskap nie, maar ook as 'n aktiewe agent wie se funksies definitiewe implikasies inhou in 'n breër sosiale raamwerk (die samelewing en selfs die groter kosmos). Aku (2000:107) voer aan dat 'n personalistiese benadering van gemeenskap nie net gaan om 'n voorsiening in die primêre behoeftes van die mens nie, maar ook die morele vorming van die mens vir die openbare welvaart van die ganse samelewing.

As aktiewe agent word die mens vanuit 'n personalistiese benadering dus opgeroep om nie net uitdrukking te verleen aan 'n fisieke teenwoordigheid of 'n fisieke voorsiening in behoeftes van andere nie, maar om ook 'n belangrike rol te speel in die morele ontwikkeling van die mens. Vir die verstaan van hierdie holistiese proses, verskaf Aku (2000:163) hier die beeld van 'n kind:

The child needs to be brought up as a person with the warmth of love. How would a child born and abandoned by the roadside, not cared for by the parents or by any social institution survive or actually experience life as proper persons? Besides, this contact with fellow humans is a precondition for the moral development of the child or persons in general.

By 'n personalistiese benadering van gemeenskap gaan dit dus om die bewerkstelling van verbintenisse op twee vlakke:

- 1) Die bewerkstelling van interpersoonlike verbintenisse of aangesig-tot-aangesig verbintenisse (sosialisering); en
- 2) Die bewerkstelling van meer uitgebreide verbintenisse wat gepaard gaan met moraliteit en waardes soos geregtigheid, eerlikheid, lojaliteit en betroubaarheid.

Volgens Macmurray (1961:158) is 'n bevordering van verhoudingsbou op grond van hierdie twee vlakke veral deurslaggewend waar hoë vlakke van diversiteit geakkommodeer moet word. Hy wys daarop dat die interaksie met 'n diverse samelewing nie net om 'n fisieke uitreik vra nie, maar ook die bevordering van waardes soos gelykheid en geregtigheid.

Samevattend kan ons sê dat 'n personalistiese benadering van gemeenskap die egoïsme van die kapitalistiese sisteem en die klasse-verdeling van die samelewing ten sterkste wil verwerp. Tog veronderstel dit nie 'n sosialistiese benadering waar die *societas* alles is nie. Daar wil veel

eerder beywer word vir 'n meer omvattende verstaan van gemeenskap, waar erns gemaak word met die mens in terme van sy eie diversiteit en sy/haar funksie binne die breër samelewing.

5.6 EVALUERING

In afdelings 5.3 tot 5.5 is drie modelle bekendgestel vir die benadering van gemeenskap as 'n samelewingsfenomeen, deur dit te benader in terme van kollektivistiese ideale, die selfaktualisering van die individu en 'n meer omvattende sosiale bewussyn. Daar is ontdek dat daar 'n besondere band bestaan tussen die persoon en die groter samelewing (wat organies of kontraktueel van aard is) en wat 'n belangrike rol speel in die vorming van die individu as 'n handelende en rasionele agent.

John Macmurray (1961:66) skryf dat die menslike persoon in 'n dinamiese verhouding tot andere leef en groei vanuit afhanklikheid na interafhanklikheid "If the terminus a quo of the personal life is a helpless total dependence on the Other, the terminus ad quem is not independence, but a mutual interdependence of equals."

Hierdie agentskap beteken dus nie net dat 'n individu behoort tot 'n breër sosiologiese raamwerk nie, maar dat hy/sy 'n belangrike bydrae kan lewer en dat daar doelbewus gestreef moet word na die erkenning en waardering van die individu as 'n volwaardige persoon. Sodoende, behoort persoonskap nie primêr gesoek te word in die funksionele kapasiteit van die mens nie, maar in die bevordering van respek en menswaardigheid.

Vandag is 'n groot uitdaging egter die bevordering van gemeenskap in 'n diverse en individualistiese samelewing. In lyn met die navorsingsprobleem, blyk dit dat gemeenskap by die uitreik in 'n diverse kulturele wêreld erg onderontwikkel is. Hier kan 'n personalistiese benadering van gemeenskap ons waarskynlik help om 'n meer intieme vorm van gemeenskap tot stand te bring, terwyl daar doelbewus ruimte vir diversiteit gemaak word.

In die volgende afdeling sal daar in meer diepte gereflekteer word oor so 'n personalistiese benadering van gemeenskap deur dit te ontsluit vanuit die dissipline van gemeenskapsontwikkeling.

5.7 DIE MENS-GESENTEREERDE (PERSONALISTIESE) BENADERING VAN GEMEENSKAPSONTWIKKELING

Vir 'n benadering van gemeenskapontwikkeling, is dit nodig om eers duidelikheid te verkry oor wat onder "ontwikkeling" verstaan word. Ontwikkeling kan meer toepaslik beskryf word as 'n positiewe sosiale, ekonomiese en politieke verandering in 'n land of gemeenskap (Kotze 1997:1).

Burkey (1993:27) praat op soortgelyke wyse van ontwikkeling as ekonomiese groei en 'n beywering vir 'n hoër vlak van die samelewing. Hy wys egter onomwonde daarop dat hierdie edele motiewe in die praktyk nie die gewenste uitkomst gehad het nie en veel eerder aanleiding gegee het tot 'n marginalisering van die samelewing, massa werkloosheid, en hongersnood.

Vanuit hierdie negatiewe uitwerkings, is daar deur die jare al meer aandag begin skenk aan die aanspreek van sodanige armoede en ongelykheid. Hiervan is die Verenigde Nasies se

Ontwikkelingsprogram (UNDP) en die Wêreld Bank se betrokkenheid by die uitwissing van armoede goeie voorbeelde. Hierbenewens, is daar ook verskeie nie-regeringsorganisasies (NGOs) en universiteite wat hulle tot hierdie doel verbind (sien Kotze 1997:3).

Soos die naam dui, gaan 'n personalistiese of 'n mensgesentreerde benadering van ontwikkeling nie net om die oorsake van gemeenskapsuitdagings nie, maar om mense. In die volgende afdelings word nagedink oor 'n aantal beginsels wat ter sprake kom by so 'n mensgesentreerde ontwikkeling in die navorsingsveld van gemeenskapsontwikkeling.

5.7.1 Die term “gemeenskap” in ontwikkelingsdenke

Soos aangedui, is geen gemeenskap homogeen nie. Om dié rede wys Burkey (1993:40-41) die harmonie-beginsel in gemeenskapsontwikkeling af. Hy voer aan dat mense in ontwikkeling nie objekte is nie, maar die subjekte wat deur ontwikkeling gehelp moet word. Daarom word daar verkies om eerder te praat van “bemagtigdes” wat deur gemeenskapsprojekte bedien en opgehef word.

Hierdie beskrywing sluit aan by August (2000:52) se verwysing na 'n gemeenskaplike bewussyn van probleme en behoeftes binne gemeenskapsontwikkeling. Hy wys daarop dat mense, ten spyte van verskille in sosio-ekonomiese status, leef binne 'n invloedseer van sosiale, ekonomiese en politieke strukture wat alle mense affekteer.

Gemeenskapsontwikkeling gaan ten diepste om 'n doelbewuste proses waardeur die onreg van strukture aangespreek wil word. By die Cambridge Summer Conference on African Administration in 1948, is gemeenskapsontwikkeling beskryf as 'n beweging vir die bewerkstelliging van 'n beter lewenstandaard vir die hele gemeenskap (August 2000:53).

Van Baalen (1996:23) beskryf gemeenskapsontwikkeling as 'n proses wat uit twee belangrike elemente bestaan:

- 1) Die deelname van die gemeenskap self om hul eie lewenstandaarde te bevorder, en
- 2) die verskaffing van tegniese en ander dienste, wat sal bydra tot eie inisiatief en self-help.

Daar is dus twee dimensies ter sprake by ontwikkeling. Dalal-Clayton *et al.* (2003:91) beskryf dit as 'n “van-bo” en 'n “van-onder” ontwikkeling. Eersgenoemde verwys na die prosedure waardeur ontwikkelingsplanne uitgewerk word deur professionele persone om bepaalde uitkomst te bewerkstellig, terwyl die “van-onder” ontwikkeling betrekking het op inisiatiewe vanuit die gemeenskap self.

Van Baalen (1996:24) vat gemeenskapsontwikkeling saam in sewe belangrike punte:

- 1) Die bevordering van deelname in alle fases van ontwikkeling, asook die verskaffing van materiaal en tegniese bystand ten einde volhoubaarheid te verseker.
- 2) Die bewaring van die gemeenskap se behoeftes (en nie-waarneembare behoeftes) as die basiese beginpunt van gemeenskapsontwikkeling.
- 3) Die bevordering van norme en waardes.
- 4) Die bestuur van verandering vanuit die gemeenskap self.
- 5) Die betrekking van eksterne en interne veranderingsagente, met die klem op 'n holistiese en geïntegreerde betrokkenheid.
- 6) Respek vir die unieke plaaslike omstandighede van 'n gemeenskap.

- 7) Die benadering van gemeenskapsontwikkeling as 'n metode en 'n proses, waar gemeenskappe en eksterne ontwikkelingsagente saamwerk.

Gemeenskapsontwikkeling kom effektief tot stand waar die gemeenskap nie as objekte behandel word wat gehelp moet word nie, maar wat daadwerklike deelnemers in die ontwikkelingsproses is. Dit moedig die plaaslike gemeenskap aan om verantwoordelikheid te neem vir verandering en groter vertroue te hê in verskillende instellings/agentskappe se uitreik na hulle en hul nood.

5.7.2 Gemeenskapsontwikkeling as 'n holistiese proses

In die moderne wêreld, kan die positiewe en negatiewe bydraes van die sogenaamde industriële era steeds waargeneem word. Benewens die vooruitgang wat gemaak is op soveel terreine (soos byvoorbeeld dié van tegnologie), word die wêreld steeds uitgedaag deur die sogenaamde donker kant van die industriële era. Aan die hand van André Biéler se verslag, *Gradual awareness of social, economic problems (1750-1900)*, aan die Wêreldraad van Kerke, lig Swart (2006:15-16) drie negatiewe gevolge van die industriële era uit, dit is:

- i) 'n Sosiologiese en antropologiese uitdaging, waardeur die menslike persoon ontnem word van eiendom, lewensonderhoubare hulpbronne, familie en samelewingsverbintenisse. Dit dra by tot 'n vorm van ekonomiese afhanklikheid en 'n gebrek aan die mees basiese menseregte.
- ii) 'n Agteruitgang in die menslike moraal, waarvolgens “werk” al meer beskou word as 'n middel tot 'n doel (oorlewing). So 'n beskouing dra by tot 'n bouse kringloop van roekeloosheid en 'n onvervulbare leefstyl.
- iii) Die voorkoms van sosiale ongeregtigheid vanuit 'n strukturele oogpunt. Hiervolgens lê armoede en die gevolge van armoede (soos genoem in i) en ii)) nie alleen by natuurlike oorsake en/of in persoonlike optrede nie, maar ook in strukturele oorsake wat aanleiding gee tot ongeregtigheid, ongelykheid en afhanklikheid.

Bogenoemde drie gevolge van die industriële era, wys daarop dat armoede, en/of nood, nie slegs in terme van natuurlike/fisieke gevolge verstaan kan word nie, maar moet ook in terme van strukturele uitdagings vertolk word.

5.7.3 Gemeenskapsontwikkeling in die samelewingspraktyk

Gemeenskapsontwikkeling gaan ten diepste om die aanwend van hulpbronne (fisiek, finansiële en menslik) binne die gemeenskap, asook dié van eksterne ontwikkelings-agentskappe. August (2000:55) wys daarop dat die klem op die beginsel van self-help val, terwyl daar ook voorsiening gemaak word vir samewerking met verskillende agentskappe ten einde 'n geïntegreerde plaaslike ontwikkeling tot stand te bring. Eksterne betrokkenheid (buite die gemeenskap) berus sodoende op tegniese ondersteuning en bemagtiging.

August (2000:55) haal vir Swanepoel aan wat gesê het dat gemeenskapsontwikkeling nie 'n leerproses kan wees as dit nie oor die prosesse van deelname, implementering en evaluering beskik nie. Die basiese voorveronderstelling is dat mens nie in 'n soort vakuum sonder enige kennis bestaan nie. Hierdie drie prosesse verwerk August in sy navorsing deur te praat van die

drie basiese elemente in gemeenskapsontwikkeling, naamlik deelname, bemagtiging en volhoubaarheid.

- Deelname

Die deelname in gemeenskapsontwikkeling kan basies op twee wyses benader word:

Eerstens kan deelname gesien word as 'n aktiewe proses waarbinne die gemeenskap die inisiatief neem en self betrokke raak. Volgens August (1999:24-25), moet die gemeenskap toegelaat word om hul eie besluite rakende ontwikkeling te neem. Burkey (1993:50) sluit hierby aan deur te sê dat gemeenskapsontwikkeling selfvertroue, trots, inisiatief, kreatiwiteit, verantwoordelikheid en samewerking moet bevorder.

In die tweede plek, veronderstel deelname 'n definitiewe ontwikkelingsbeplanning tot die voordeel van die gemeenskap wat bedien wil word. So, moet daar deeglik beraadslaag word oor hoe spesifieke hulpbronne aangewend kan word om bepaalde uitkomst in die toekoms te bereik of verwesenlik. Tog is dit noodsaaklik om ook hier die aktiewe betrokkenheid van die gemeenskap by die formele beplanningsproses te bewaar (August 1999:25).

Samevattend, sou 'n mens kon sê dat die bevordering van deelname die middelpunt of doelwit van die proses van gemeenskapsontwikkeling is.

- Bemagtiging

August (1999:26) het twee basiese benaderings tot die konsep van bemagtiging geïdentifiseer. Volgens die eerste, behels bemagtiging die aanleer of bevordering van spesifieke aanlegte of vermoëns vir die wesenlike bestuur en/of implementering van ontwikkelingsprogramme. Die tweede benadering beskou bemagtiging as 'n noodsaaklike proses waardeur mense doelbewus betrek word in die besluitnemingsproses en aangemoedig word tot aktiewe deelname.

Samevattend, sou 'n mens kon sê dat bemagtiging is 'n proses, wat gemeenskappe wil help deur bepaalde hulpbronne beskikbaar te stel om spesifieke uitkomst te bewerk.

- Volhoubaarheid

Tradisioneel word "volhoubare ontwikkeling" verstaan as ontwikkeling wat vir 'n bepaalde periode gehandhaaf kan word. Sodoende, is dit meer as net volhoubare ekonomiese groei. Repetto (in August 1999:27) sien volhoubare ontwikkeling as 'n ontwikkelingstrategie wat beheer uitoefen oor alle bates - natuurlike en menslike hulpbronne - om langtermyn rykdom en welvaart te verseker.

Die mees algemene voorvereiste vir volhoubaarheid is dat ontwikkeling nie sal afneem oor tyd nie. Volgens Liebenberg (1996:61) lê die groot uitdaging by volhoubaarheid by die voorsiening van hulpbronne vir die ontwikkelingsproses. Ook Burkey (1993:208) wys daarop dat volhoubare ontwikkeling ten diepste vra vir die voortdurende toegang tot hulpbronne, asook die mobilisering daarvan om in die ontwikkelingsbehoefte van die gemeenskap te voorsien.

Samevattend, sou 'n mens kon sê dat volhoubaarheid die ware toets is vir gemeenskapsontwikkeling.

5.8 SOSIALE BETROKKENHEID

Die Christelike kerk openbaar 'n ryk geskiedenis van sosiale betrokkenheid. Tog lê die grootste tekortkoming van sodanige betrokkenheid by die groot klem op liefdadigheidswerk en Christene en kerke se onvermoë om die omvang van sosiale uitdagings, soos armoede, te verstaan.

Vanuit die industriële revolusie en die koloniale periode, gee Swart (2006:17-28) drie redes waarom sosiale betrokkenheid (vanuit 'n Christelike oogpunt) neig na liefdadigheid:

- i) Liefdadigheid getuig van 'n betrokkenheid by sosiale en ekonomiese uitdagings op 'n eerste vlak.

Liefdadigheid was van vroeg af 'n kenmerk van Christene en kerke. Swart (2006:17-18) wys daarop dat dit gemobiliseer is vanuit 'n geloofsoogpunt en dat 'n aktiewe minderheid baie moeite, energie, tyd en geld daarin belê het. Onmiskienbare bydraes is deur die jare op verskeie terreine van die samelewing gelewer, soos byvoorbeeld op die vlak van onderwys, gesondheidsorg en sosiale welsyn.

Ten spyte van hierdie positiewe bydraes, is daar egter min gedoen om die samelewing ten goede te verander. Swart (2006:19) voer aan dat die meeste liefdadigheidswerk verrig is deur 'n sogenaamde middelklas wat nie wesenlik die invloed van mag (sosiaal, politiek en ekonomies) kon insien nie. Dit noem hy 'n "psychological comfort that they (the middle-class Christians) derived from being the actual benefactors and directors of the social process."

- ii) Die betrokkenheid by liefdadigheid, aan die kant van kerke, getuig van 'n onvoldoende kapasiteit vir 'n kritiese en 'n sosio-teoretiese verstaan van sosiale uitdagings.

Die betrokkenheid by liefdadigheid aan die kant van die middelklas en die bevoordeelde lede van die samelewing is onderhou deur 'n sielkundige gemaksonde, waardeur die bestaande sosiale orde as "goed" beskou is (Swart 2006:20). Daardeur is min, indien enige, aandag gegee aan die ideologieë en strukture wat tot sosiale uitdagings lei.

Dit sal egter verkeerd wees om te sê dat kerke in 'n kulturele vakuum geleef het. Dit blyk egter dat hulle neig om hul sosiale betrokkenheid te vertolk in terme van "neutrale liefdadigheidswerk," terwyl die politieke, ekonomiese en sosiale betrokkenheid sterk onderwaardeer is (Swart 2006:24).

- iii) Liefdadigheidswerk getuig van 'n vorm van paternalisme en 'n historiese vervreemding tussen Christen kerke aan die een kant, en die werkersklasse en armes aan die ander kant.

Die betrokkenheid by liefdadigheid getuig van 'n vorm van paternalisme waardeur 'n afstand tussen die gewer en ontvanger van 'n spesifieke vorm van hulp gehandhaaf is (Swart 2006:24-25). So 'n paternalisme getuig in wese van 'n naïwiteit aan die kant van die gewer of weldoener aangaande sy/haar onvermoë om die afstand raak te sien, en die ontvanger as 'n waardige subjek van die sosiale proses te erken. Dit noem Swart 'n "self-centredness on the part of the former."

Hierdie paternalistiese gesindheid aangaande liefdadigheidswerk het bygedra tot 'n onoor-kombare en permanente vervreemding tussen Christelike kerke en die armes wat gehelp wou word. Swart (2006:26-27) skryf dat dit aan die kant van armes gelei het tot 'n groot wantroue en selfs antagonisme rakende godsdiens en die kerk waardeur die armes ervaar het dat die hulp nie verder reik as onmiddellike (korttermyn) ingryping nie.

Samevattend, kan daarop gewys word dat die betrokkenheid by Christelike liefdadigheids-werk in 'n groot mate ervaar is deur die armes en werkersklas as oppervlakkig en ontoereikend. In sommige gevalle, is dit selfs as 'n verlengstuk van kapitalistiese ideale ervaar. Dit het daartoe bygedra dat die armes en werkersklas geen ware vennote in die Christelike kerk of godsdiens gehad het nie (Swart 2006:27).

Vanweë hierdie tekortkoming word daar vanuit die kerk en Christelike godsdiens se betrokkenheid by gemeenskapsontwikkeling besef dat:

- 1) Daar verby liefdadigheid beweeg moet word na 'n vorm van sosiale betrokkenheid;
- 2) Dat die individue en groepe wat sosiaal betrokke raak, sensitief moet wees vir strukture en ideologieë wat inspeel in die sosiale proses;
- 3) Dat die ervaring van 'n toegewyde minderheid, wat betrokke is by sosiale uitdagings, geëvalueer moet word aan die hand van die groter organisatoriese struktuur.

5.8.1 Vanaf liefdadigheid na sosiale bewegings

Vanuit 'n ontwikkelingsoogpunt is dit nodig dat kerke in terme van sosiale betrokkenheid wyer moet dink as primêre hulpverlening en noodverligting. Korten (1990:163-169) lig die belangrikheid van 'n "*reconciliation*" en 'n "*spiritual development*" uit. Op hierdie twee terreine kan die Christelike geloof en kerk 'n deurslaggewende rol speel in "changing and nurturing people's inner spirit and consciousness towards caring relationships and a sense of structural justice" (Swart 2006:191).

Om die rol van die kerke, as sosiale beweging, beter te verstaan, beskryf Swart (2006:192) kerke as "*voluntary organisations (VOs)*" wat bestaan en funksioneer in ooreenstemming met hulle geloof en die morele verbintenis van hul lede. Op 'n soortgelyke wyse, kan kerke ook benader word as "*people's organisations (POs)*" wat kollektief bestuur en besit word deur hul lede op grond van hul gedeelde geloof en waardes.

Bogenoemde twee beskrywings baan die weg tot die beskrywing van die kerk as "*citizen volunteers*." Integraal deel van die kerk se sending, is die voorbereiding en uitstuur van hul lede om hul geloof en waardes uit te leef in die wêreld. As 'n sosiale beweging, besit kerke die unieke vermoë om 'n sosiale beweging, wat berus op waardes en aktiewe betrokkenheid, aan die gang te sit vanuit hulle materiële, organisasionele, opvoedkundige en geestelike inkleding (Swart 2006:193).

Vir die ontwikkeling vanaf gemeentelike betrokkenheid by liefdadigheid na 'n meer omvattende betrokkenheid (wat erns maak met die aanspreek van onbillike strukture en ideologieë), word kerke deur nuwe sosiaalwetenskaplike insigte en vaardighede uitgedaag om 'n nuwe "*solidarity praxis*" aan te neem en te bevorder (Swart 2006:193).

5.8.2 'n Nuwe praktyk van solidariteit

Swart (2006:195-196) wys daarop dat daar by sosiologiese konsepte, soos ekonomiese groei, sosiale geregtigheid en selfstandigheid, al meer gebruik gemaak word van 'n "*people-centred development emphasis*." By so 'n "*people-centred*" benadering, val die klem nie op abstrakte ekonomiese of politieke uitkomst nie, maar op "what happens to people in the social change process."

Waar klem geplaas word op die bevordering van solidariteit op die vlak van gemeentelike betrokkenheid, word die kerk opgeroep om 'n volwaardige agent van ondersteuning/diens te wees vir die vervreemdes van die samelewing. Nie net veronderstel dit 'n pragmatiese aanpak nie, maar ook 'n radikale verandering in gesindheid. Swart (2006:197) skryf: "Here development has become a question of transformed lifestyles, structures and institutions, beginning with the rich and their societies ... [a] spiritual renewal and deepening on which such a comprehensive transformation depends."

Solidariteit veronderstel dus nie net dat 'n transformasie van omstandighede aan die kant van die gemarginaliseerdes en onderdruktes bewerkstellig word nie, maar ook 'n transformasie van gesindheid. Deur solidariteit wil mense aangemoedig word om 'n groter sensitiwiteit te ontwikkel vir diegene in nood, sodat hulle in hul daaglikse wandel 'n positiewe verskil kan maak in die aanspreek van onbillike samelewingsstrukture.

Vervolgens, behoort gemeentelike betrokkenheid, as 'n vorm van solidariteit, nie net die klem te laat val op fisieke/aktiewe betrokkenheid nie, maar ook op die bewerkstelling van 'n spirituele bewuswording, waardeur 'n sensitiwiteit teenoor die naaste tot stand gebring word. In die volgende afdeling sal daar verder aandag gegee word aan vorme van sosiale bewegings en die rol van die kerk.

5.8.3 Die kerk as 'n sosiale beweging

Swart (2006:198-199) wys daarop dat kerke op die vlak van sosiale bewegings belangrike bydraes kan lewer tot die ontwikkelingsgesprek. Hy lig die volgende drie bydraes uit:

- 1) Die ondersteuning van sosiale bewegings vir 'n positiewe verandering op 'n nie-gewelddadige wyse;
- 2) Die bevordering van sogenaamde "*sacramental politics*", wat gekenmerk word deur vrede en geregtigheid; en
- 3) Die opkoms van 'n feministiese teologie, waardeur "[a] new language of the spirit" ontwikkel is.

Saam met bogenoemde drie bydraes, kan die invloed van die bevrydingsteologie bygevoeg word. Dit word op 'n vereenvoudigde wyse beskou as "a response to marginalization" - 'n beweging wat vanuit godsdiens en politiek (as die twee belangrikste motiveerders) ten doel het om sosiale verandering te bewerkstellig (Swart 2006:199).

Waar die bevrydingsteologie 'n wesenlike rol in die kerk se sosiale agenda speel, beskik dit oor die vermoë om nie net 'n "*resistance identity*" te wees nie, maar om die weg te baan tot 'n "*project identity*" (sien Castells 2004:422-423). Sodoende, wil die bevrydingsteologie nie net die armes, gemarginaliseerdes en onderdruktes ondersteun nie, maar hulle ook bemagtig (as deel van 'n "*project identity formation process*").

’n Goeie voorbeeld van “*project identity*” is die *Ecclesial base communities*⁵⁷ (CEBs) van Suid-Amerika. Hierdie gemeenskappe gee op ’n unieke wyse gestalte aan wat David Korten (1990:100) beskryf as “*people’s organisations*.” Daarinne ontvang die tradisionele gemarginaliseerdes en onderdruktes die geleentheid om om saam te dink, te praat en op te tree (Swart 2006:201).

Ulrich Duchrow (1995:246-247) verwys soortgelyk na die “*La Poudrière*,” ’n gemeenskap van ongeveer vyf interafhanklike gemeenskappe van meer as 100 mense, wat in die omgewing van Brussels woon. Hulle het as ’n groepie huislose en werklose mense byeengekom om allerhande afvalprodukte te herwin. Mettertyd, het hulle ontwikkel tot ’n uiters gesofistikeerde en selfonderhoudende gemeenskap.

Vir die bevordering van sulke projekte, is die bewerkstelling van netwerkverbintenisse van ’n uiterste belang. Duchrow (1995:274) wys daarop dat individuele of geïsoleerde groepe, sonder sulke verbintenisse feitlik geen kans op oorlewing sal hê nie. Tog kan die besondere uitdagings met betrekking tot samewerking nie oorgesien word nie.

Samewerking is dikwels swak en oppervlakkig, veral in die lig van finansiële eise. Net so tree kompetisie en persoonlik botsings maklik na vore en veroorsaak die afwesigheid van effektiewe organisasionele fasiliteite, sodat te veel verantwoordelikhede op ’n klein groepie mense afgeforseer word.

Daar is egter vanuit die perspektief van “*social movements*” ’n reuse geleentheid vir kerke om vanuit die netwerke, waarbinne hulle staan, nie net betrokke te raak by liefdadigheidswerk nie, maar deur effektiewe samewerking (verhoudingsbou) die naaste se uitdagings ook hul uitdagings te maak en saam te werk aan die oplossing daarvan.

Dit beteken nie dat liefdadigheidswerk noodwendig verkeerd is nie; daar is wel kontekste waarbinne sulke werk betekenisvol en selfs noodsaaklik is (sien Swart 2006:205). Dit beteken veel eerder dat die kerk opgeroep word om aandag te gee aan die strukture wat die meer aangrypende voorkoms van nood in stand hou.

5.8.4 Die bewerkstelling van ’n “*soft culture*”

Geïnspireer deur kerke se eie boodskap van ’n bevrydingsteologie en die model van *Ecclesial base communities*, word kerke/gemeentes al meer uitgedaag om erns te maak met die mens in terme van sy geestelike, politieke, sosiale, kulturele en ekonomiese uitdagings (veral in die lig van die gemarginaliseerdes, die armes en die onderdruktes) as ’n tipe “*peoples organization*.” Swart (2006:206) skryf:

It depicts the local church/congregation as a new community engaging in various new initiatives: spiritual, social, cultural, political and economic ... it is not the church/congregation that goes out to render some project service for the people. Instead, it is a case of the church/congregation constituting the constant base from where people engage in a process of comprehensive and concrete renewal ... to have sustainable, systemic, escalating and permanent effect within the local and regional community at large.

⁵⁷ Die oorspronklike naam is *las Comunidades Eclesiales de Base* (CEB). Hierdie CEB model tree na vore as ’n uitgebreide gemeenskap van die kerk, wat sentreer rondom ’n spesifieke “base, a neighborhood, hamlet, school, ethnic community, social movement” (Swart 2006:201).

So 'n benadering beteken egter nie dat die kerk of Christelike geloof al die omgewings-, ekonomiese, politieke en sosiale probleme moet oplos nie. Dit beteken veel eerder dat die kerk en Christelike geloof 'n onmiskenbare bydrae kan maak tot die aanspreek daarvan. Swart (2006:208-209) omskryf hierdie onmiskenbare bydrae as 'n "*spiritual renewal*" en die vestiging van 'n "*soft culture*" met die volgende kenmerke⁵⁸:

- Die ontwikkeling van 'n groter besorgdheid (’n hulpvaardige gees) teenoor die sogenaamde ander, asook die bewerkstelling van respek (’n gees van aanvaarding) vir elke ander persoon of groep – volgens ras, etnisiteit of godsdienstigheid;
- Die ontwikkeling van ware medelye met diegene wat ly, met 'n spesiale besorgdheid oor kinders, bejaardes, armes, gestremdes, vlugtelingen en vervreemdes;
- Die bevordering van gemeenskaplike respek en erkenning ten einde 'n gesags- en/of magmisbruik, asook die moontlikheid van botsings weens uiteenlopende belange, te voorkom;
- 'n Herwaarderung van matigheid en nederigheid in die plek van 'n onbevredigbare stryd om geld, prestasie en verbruik;
- Die bewerkstelling van 'n gees van betroubaarheid in alle verhoudings, in plaas van oneerlikheid, skynheiligheid en opportunisme;
- Die ontwikkeling van gemeenskaplike respek, vennootskap en bedagsaamheid by persoonlike en familiële verhoudings, in plaas van patriargale oorheersing en afbreking;
- Die skep van 'n gees van 'n gedeelde besorgdheid, aanvaarding, gereedheid vir versoening en liefde, in plaas van een of ander vorm van besitlikheid of misbruik.

In die lig van bogenoemde kenmerke van 'n "*soft culture*," is dit gepas om te praat van die bewerkstelling van 'n getransformeerde identiteit, 'n identiteit wat spesifiek na vore tree by versoening en 'n nuwe ervaring van godsdienstigheid (spiritualiteit). Dit dra daartoe by dat die Christelike kerk in die unieke posisie staan om nuwe idees, waardes en verhoudings te vestig wat oor die potensiaal beskik om blywende verandering te bewerkstellig. "Here it becomes possible for local churches to fully participate in a global project, to conscientise the global citizen" (Swart 2006:210).

5.9 TOETREDE TOT DIE PUBLIEKE ARENA

Swart (2006:225) wys daarop dat kerke se toetrede tot die publieke arena mees effektief tot stand kom deur samewerking met nie-regeringsorganisasies en reeds bestaande gemeenskapsprojekte, veral in terme van die ontwikkeling van 'n meer "*people-centred*" benadering.

Being the less skilled, less informed and less experienced affiliate today, the churches are to seek renewed cooperation, affiliation and integration in the field of development with their NGO counterparts. Through, and only through, seeking alliances with and becoming part of an ever more sophisticated NGO network, which is increasingly challenging but also cooperating with the world's major policy-makers (such as the World Bank, United Nations, governments).

Samewerking met die nie-regeringsorganisasies is egter moeilik, veral vanweë die feit dat hulle meestal 'n sekulêre vorm aanneem en betrokke is op verskillende vlakke van formele

⁵⁸ Hierdie kenmerke is ontleen vanuit die dokument "Declaration toward a global ethic" wat in 1993 voorgelê is by 'n byeenkoms van die Parliament of the World's Religions (sien Swart 2006:207).

ontwikkeling, los van kerke. Waar kerke wel die geleentheid gebied word om saam te werk, word hulle grootliks gemaan om op 'n sekulêre wyse deel te neem, en nie hul identiteit (soos kultus, aanbidding, pastorale sorg, ens.) voorop te stel nie (Swart 2006:225).

Tog beteken dit nie dat kerke stil moet wees oor hulle teologie of geloofsverstaan nie. Aan die hand van Korten se klem op “geestelike ontwikkeling,” wys Swart (2006:230-231) daarop dat kerke as “religious and idea institutions” ’n legitieme en betekenisvolle bydrae kan lewer tot ontwikkelingsgesprekke deur die weg te baan tot die bewerkstelling van wat hy noem ’n “*soft culture*.” Dit definieer Swart as:

... a description of society and human behaviour in which the cultural element merges with the aspect of spirituality, values and ethics. In this sense, ‘soft culture’ constitutes the counterpoint to a contemporary society characterised by hard, macho (male) culture, aggression and egoism ... as a concept giving contents to new meaningful expressions of thinking, living, doing and relating in society as a whole.

Op ’n soortgelyke wyse rig ’n “*soft culture*” ’n oproep tot die bewerkstelling van ’n groter menswaardigheid in die samelewing. Galtung (1996:411) wys byvoorbeeld op die “notion of religion as linking, connecting, unifying.” Daardeur val die klem op godsdiens se besondere vermoë om gemeenskap en solidariteit te bevorder vanuit ’n gees van omgee vir andere.

Die etikus Stanley Hauerwas (1981:97) beskryf hierdie belangrike funksie van godsdiens as ’n “significant narrative ... [that] claims and shapes our lives” vanuit die verskillende verbintenisse waartoe die mens behoort. Sodoende, is karakter- en deugdevorming by gemeentelike uitreike nie passief nie, maar speel dit ’n deurslaggewende rol in die uitreik na die naaste.

5.10 SAMEVATTING

Die bevordering van ’n personalistiese of mens-gesentreerde benadering vanuit die sosiologie en die veld van gemeenskapsontwikkeling, het die sentrale hipotese van die ondersoek sterk ondersteun. By so ’n benadering gaan dit in die eerste plek nie om liefdadigheidswerk (’n vorm van *diakonia*) nie, maar om ’n opregte besorgdheid en vereenselwiging (’n vorm van *koinonia*) met die gemarginaliseerdes, die armes en die onderdrukte.

In hierdie hoofstuk is daar sosiologies besin oor die konsep van gemeenskap as ’n samelewingsfenomeen. Sosiologies tree gemeenskap na vore as ’n komplekse begrip en veronderstel dit méér as net ’n homogene entiteit. Dit vra om ’n besondere saambestaan tussen die individualistiese ideale van die individu en die ideale van die samelewing waarin hy/sy leef.

Om hierdie spanning tussen ’n kollektivistiese en individualistiese benadering van gemeenskap te oorbrug, word daar in die Sosiologie gevra vir ’n personalistiese model wat hierdie twee vorme van gemeenskap in harmonie wil bring. Daardeur word veronderstel dat die menslike persoon nie net as ’n individu los van sy/haar samelewingsstrukture benader kan word nie, en net so ook nie misken kan word by ’n aanspreking van samelewingstrukture nie.

Hierdie beweging na ’n meer personalistiese benadering in die Sosiologie is in ’n groot mate weerspieël deur die ontwikkelingsdenke. In die veld van gemeenskapsontwikkeling word juis geargumenteer vir ’n meer mens-gesentreerde benadering tot ontwikkeling, wat in ’n groot mate aansluit by die Sosiologie se verstaan van ’n personalistiese model van gemeenskap.

Vanuit 'n gemeentelike oogpunt, wys Swart (2006:241) daarop dat die kerk se fokus rakende gemeentelike betrokkenheid soortgelyk nie net behoort te lê by vorme van liefdadigheid en projekte nie, maar die:

... creation of a society (globally speaking) that truly progresses on the path towards greater humanisation ... that seek to transform the traditional areas of development as well as to go beyond those areas to emphasise other dimensions or aspects of human and social life.

Dit daag die Christelike geloof en kerk uit om hul ware sterkpunte en bydraes tot ontwikkeling te ontdek (néé, herontdek!) vir die bewerkstelling van 'n meer regverdige en menswaardige samelewing. Sodoende, behoort naastediens (*diakonia*) nie tot stand te kom sonder 'n wesenlike verhoudingsbou (*koinonia*) nie.

By 'n gemeentelike betrokkenheid by sosiale uitdagings gaan dit, in die eerste plek, nie slegs om liefdadigheid of projekte nie, maar die skep van “new relationships of solidarity and coalition with the contemporary movements of the poor and civil society with which they have (or ought to have) much in common” (Swart 2006:242).

In die volgende hoofstuk sal daar missiologies verder nagedink word oor die wyse waarop so 'n gemeentelike betrokkenheid beliggaam word.

HOOFSTUK 6: GELOOFSGEBASEERDE BETROKKENHEID

In die vorige hoofstuk, is die sosiologiese benaderings ten opsigte van gemeenskap belig ten einde die unieke plek en rol van gemeentelike betrokkenheid in ontwikkelingsgesprekke te onderskei. Aan die hand van 'n meer mens-gesentreerde (personalistiese) benadering van gemeenskapsontwikkeling, is daar bevind dat daar groot geleenthede vir geloofsinstellings bestaan om by te dra tot 'n groter menswaardigheid in die samelewing⁵⁹.

Hierdie betrokkenheid by sosiale uitdagings veronderstel 'n besondere missionêre identiteit aan die kant van die Christelike kerk. Bevans en Schroeder (2004:8) voer aan dat die kerk se sending vra om 'n aflegging van 'n besorgdheid oor die kerk as instelling, na 'n besorgdheid oor die wêreld, sy geskiedenis, kultuur en menselewens. Dit vra om 'n voortdurende oorgrensbeweging om die heerskappy van God sigbaar te maak.

In hierdie hoofstuk, wil daar vanuit 'n missionêre perspektief ondersoek ingestel word aangaande die sentrale hipotese van die ondersoek, naamlik: ***Waar 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid by 'n kultureel diverse samelewing sy lanseerbasis in verhoudingsbou (koinonia) het, 'n meer missionêre en standhoudende/volhoubare aanspreking van sosiale uitdagings (diakonia) tot stand sal kom.***

Alhoewel daar nie doelbewus gepoog word om nét in die basiese behoeftes van mense te voorsien nie, kan dit maklik gebeur dat die gemeente se uitreik ervaar word as 'n welsynsorganisasie wat voorsien in die basiese lewensmiddele. Dit is 'n groot fout. August (2000:66) voer aan dat gemeentelike betrokkenheid by ontwikkeling altyd oor twee dimensies beskik, naamlik 'n teologiese en kontekstuele dimensie.

Teologies gesproke, lei die gemeente haar missionêre opdrag af vanuit haar verstaan van God, die mens, die sondeval, redding en die Koninkryk van God. Dit veronderstel 'n ontmoeting met God en mens ('n *koinonia*). Kontekstueel, poog die gemeente om deur die ontwikkelingsproses behoeftige gemeenskappe te bemagtig en vir hulle toegang te gee tot menslike, ekonomiese en materiële hulpbronne ('n *diakonia*).

Verkuyil (1978:3,395) wys daarop dat die *missio Dei* altyd lei tot *diakonia*, waar die missionêre betrokkenheid nie net 'n verkondiging van God se Evangelie veronderstel nie, maar 'n deelname in die verskeie funksies van naastediens. Die betrokkenheid by ontwikkeling lê dus nie by die behoefte om gemeenskappe ekonomies te ontwikkel nie, maar die bevordering van die verhouding met God en die naaste ("volle *koinonia*").

In Kolossense 3:10-14, skryf Paulus dat ons as die volgelingen van Christus moet leef uit die wete dat Hy (Christus) "alles is en in almal" is. Maar, nog meer belangrik, sê Paulus dat ons mekaar moet liefhê met 'n liefde wat ons almal saambind in 'n "volmaakte eenheid." Hierdie najaag van 'n volmaakte eenheid is die strewe van die Christelike kerk.

Iets van hierdie volmaakte eenheid word vergestalt deur die verwysing na gelowiges as "die volk van God" - mense wat deur hulle eenheid met Hom aan mekaar verbonde is. Net so, verwys sowel die Hebreeuse woord *qahal* as die Griekse woord *ekklesia* na diegene wat bymekaar geroep is vanuit die wêreld vir God self. August (1999:30) wys daarop dat hierdie

⁵⁹ Dit is deur Swart (2006:230-232) beskryf as die bewerkstelling van 'n "soft culture" waar godsdiens bydra tot 'n hoër vlak van solidariteit, wat gekenmerk word deur 'n omgee vir die "ander" (sien afdeling 5.5.4).

mense geroep word vanuit diverse vorme van gebondenheid na die ware vryheid wat daar in God is⁶⁰.

In die proses, ontvang gelowiges 'n nuwe identiteit – 'n identiteit wat gewortel is in God se geregtigheid en barmhartigheid vir die herstel van die ganse skepping tot *shalom*. Juis hierom is die kerk nie bloot 'n nuwe gemeenskap, of die gevolg van sosiale of historiese gebeurtenisse nie, maar volwaardig in die wêreld om God se skepping met Homself te versoen.

Die Christelike benadering tot ontwikkeling is dus holisties. Kotze (1997:65) praat van 'n kontemporêre holisme. Hierdie vorm van holisme impliseer dat die ganse ontwikkelingsproses belangrik is en dat nie een aspek uitgelig kan word nie. So kan 'n herstel van die mens moeilik plaasvind sonder geestelike en fisieke versorging.

Hierdie holisme is baie sterk waarneembaar in die Bybel. Jesus het nooit gekies tussen die bevrediging van fisieke en geestelike hongerte nie. Telkens, wanneer Hy groot skares in die Nuwe Testament toegespreek het, het Hy hulle van kos voorsien (vgl. Matt. 14:16). Net so het Hy mense genees om hulle in die regte verhouding met God stel (vgl. Matt. 8:1-4).

Samuel en Sudgen (1987:236) gaan selfs so ver as om te sê dat 'n onderskeid tussen die geestelike en die fisieke behoeftes van mense 'n blatante dwaalleer is, want dit gee aanleiding tot 'n onbybelse onderskeid. Hulle voer aan dat geen aspek van die kerk se aardse bediening oorbeklemtoon mag word nie. Die kerk as geloofsgemeenskap behoort nie net mense te versoen met God nie, maar ook met mekaar en die omgewing/natuur.

Vir die evaluering van gemeentes se betrokkenheid by sosiale uitdagings as 'n holistiese uitreik waarbinne *koinonia* en *diakonia* onlosmaakbaar aan mekaar verbind is, is dit nodig om erns te maak met die aanwesigheid van kultuurverskille. Elmer (2006:12) wys daarop dat enige uitdrukking van diensbaarheid sterk beïnvloed word deur die aanwesigheid van kultuur.

In die vorige hoofstuk, is daar, in terme van 'n meer personalistiese benadering tot ontwikkeling, gewys op die belangrikheid van deelname, bemagtiging en volhoubaarheid. Vir Elliston (1989:173-174) is sodanige wesenskenmerke van ontwikkeling deel van 'n omvattende verhoudingsbou ("volle *koinonia*"), wat deur die volgende beginsels in stand gehou word:

- Die veranderingsagent se aktiewe betrokkenheid by die gemeenskap (wat bedien word). Hier is dit selfs van waarde om onder die gemeenskap te bly.
- 'n Fokus op die mense van die gemeenskap en hulle behoeftes.
- 'n Benadering van mense binne hul unieke verwysingsraamwerk.
- 'n Soeke na God se wil vir 'n spesifieke tyd en plek.
- Die veranderingsagent se samewerking met die gemeenskap en besondere deelname in hul lewenservaringe.
- Die vermyding van 'n objektivering van die sogenaamde ander, ter wille van 'n benadering vanuit die "binnekring" (die gemeenskap self).

Shaw en Van Engen (2003:42) wys soortgelyk daarop dat die kommunisering van die Evangelie ten diepste gaan om die bevordering van verbintenisse tussen kultuurgebonde mense en die kultuur-vrye God, wat die Skepper van die heelal is.

⁶⁰ Sien ook die omskrywing van 'n Ou- en Nuwe-Testamentiese geloofsgemeenskap in hoofstuk 3.

Vervolgens, word Duane Elmer se model tot “*cross-cultural servanthood*”⁶¹ aangebied as ’n raamwerk vir die identifisering en evaluering van spesifieke prosesse by ’n gemeentelike betrokkenheid in die vorm van ’n “volle *koinonia*”⁶². Hierdie model is reeds in meer as 20 lande suksesvol aangewend in verskeie praktykevalueringe (sien Elmer 2006:150).

In die eerste afdeling, sal daar spesifiek aandag gegee word aan die unieke uitdagings wat na vore tree by ’n multi-kulturele uitreik, terwyl daar in die tweede afdeling dieper ondersoek ingestel sal word na die onderskeibare elemente van ’n inter-kulturele ontmoeting. Hierdie elemente sal op so ’n wyse aangebied word dat dit sal dien as ’n raamwerk waarbinne die empiriese studie (hoofstuk 8) geëvalueer kan word.

6.1 DIE UITREIK NA DIE NAASTE OOR KULTURELE GRENSE HEEN

Diakonia - om uit te reik na diegene in nood - is nie bloot ’n Christelike deug nie, maar ’n daadwerklike opdrag. In Matteus 25:42-45 sien ons selfs dat ons optrede teenoor die armes, implikasies inhou vir ons verhouding met Christus self. Daar sê Jesus: “Ek was honger en julle het My niks gegee om te eet nie; Ek was dors en julle het My niks gegee om te drink nie.”

Bogenoemde teksgedeelte is in afdeling 3.5.3 van hoofstuk 3 deeglik bespreek en verbind met ’n holistiese (inkarnasionele) uitreik, waar diegene wat uitreik na die armes en diegene in nood, nie net die sogenaamde “ander” help nie, maar ook vir Christus deur daardie handeling ontmoet.

Die Christelike leefwyse gaan dus nie net om die geestelike bediening van die geloofs-gemeenskap nie, maar ook ’n breër sosiale bewussyn en ’n besorgdheid oor die nood van die ganse mensdom. Sheppard (1985:201) beskryf daarom die kerk as ’n instelling wat in die mees behoeftige areas van die samelewing gewortel is.

In terme van die wyse waarop die kerk se geloof en aanbidding in die praktyk uitgeleef word, kan sy haar nie losmaak van ontwikkeling en die herstel van die ganse mens nie. Wanneer mense só bedien en versorg word vanuit ’n “volle *koinonia*”, verkry die Woord van God gestalte vir digene wat uitreik en diegene wat gehelp word. Tog word hierdie gemeenskaps-betrokkenheid uitgedaag deur twee uitdagings wat nou aan mekaar verwant is.

6.1.1 Die gebrekkige uitreik na die naaste van ’n ander kultuur

Volf (1996:150) wys daarop dat die moderne samelewings van vandag grootliks bedreig word deur die onvermoë van mense om in ’n verbond (vaste verbintenis) tot mekaar te staan. So ’n verbond omskryf hy as: “... an indefeasible and a continuing relationship. The bond is relatively unconditional, relatively indissoluble ... The bond contemplates open-ended and diffuse obligations, implicates the whole person or group, and creates a salient status.”

⁶¹ Daar bestaan ’n neiging om kruis-kultureel en inter-kultureel op ’n soortgelyke en ’n ander (kontrasterende) wyse te benader. Hierdie onderskeid is onder die terminologie van afdeling 2.6.5 bespreek. Duanne Elmer se benadering van kruis-kultureel kom inhoudelik sterk ooreen met die verstaan van ’n inter-kulturele ontmoeting, waar die klem op ’n aktiewe dialoog en wederkerigheid val.

⁶² Hierdie model vra inhoudelik om ’n interdisiplinêre benadering waardeur die sosiologiese implikasies van verhoudingsbou aan ’n meer teologiese raamwerk gemeet word (sien Elmer 2006:150).

Vir Volf (1996:154) gaan so 'n verbond met die naaste nie alleen om 'n eenheid na gelang van een of ander gemeenskaplikheid nie, maar ook om 'n morele verbintenis. Hierdie morele verbintenis verbind hy spesifiek aan identiteitsvorming, waardeur “the very identity of each is formed through relation to others.”

In ander woorde kan gesê word dat 'n verbond met die naaste vra om 'n perspektiefverskuiwing vanaf my benadering tot dié van 'n ander. Nie net veronderstel dit ruimte maak vir verandering in onself nie, maar ook 'n herooring van ons eie identiteit in die aangesig van 'n ander (Volf 1996:154).

Volf (1996:155) voer aan dat so 'n perspektiefverskuiwing by God se menswording en kruisdood plaasgevind het, want by die kruis is God se ewige versoeningsverbond met die mens verseël. Deur hierdie menswording en kruisdood, het God nie alleen deel gekry aan die menslike bestaan nie, maar ook die verhouding tussen God en mens is herstel, selfs al was Hy nie skuldig aan die verbreking van die oorspronklike verbond nie.

Dit is juis hierdie ewige verbond van God wat, deur sy selfopoffering aan die kruis, gelowiges aanmoedig om onverbiddelik te bly werk aan die herstel van hierdie verhouding. Volf (1996:156) skryf: “The new covenant is God’s embrace of the humanity that keeps breaking the covenant; the social side of that new covenant is our way of embracing one another under the conditions of enmity.”

Vervolgens is ons taak as gelowiges wat deel in hierdie ewige verbond, om ons naaste nader te trek na God, selfs te midde van weerstand. Hierdie uitreik na die naaste vergelyk Volf (1996:156) met 'n omhelsing, as die “*inner side*” van die verbond, en die verbond, as die “*outer side*” van 'n omhelsing. (Vir meer hieroor sien afdeling 6.2.)

Die Instituut vir Geregtigheid en Versoening (IGV)⁶³ het in hul versoeningsbarometer vir die jaar 2009 (IGV 2010:3) groot klem geplaas op die belangrikheid van so 'n godsdienstige of mediese/terapeutiese raamwerk vir die “genesing van individuele slagoffers, die suiwering van mense (katarsis), en/of die herstel van gebroke verhoudings” (IGV 2010:4).

Daar is ontdek dat daar in die praktyk min sprake is van so 'n uitreik. Aan die hand van die versoeningsbarometer⁶⁴ het die IGV bevind dat slegs 49% van Suid-Afrikaners voel dat die verhoudinge tussen die verskillende rasse groepe verbeter het, teenoor 61% in 2006. Vertroue in 'n “gelukkige toekoms vir alle rasse” het ook vanaf sy hoogste vlak, 86% in 2005 geval tot 62% in 2009 (IGV 2010:12-14).

⁶³ Die IGV realiseer sy visie, “Building fair, democratic and inclusive societies in Africa,” deur die volgende areas van operasionalisering:

- Navorsing en 'n evaluering van ekonomiese, sosiale en politieke tendense.
- Die bevordering van versoening en herstel in post-konflik gemeenskappe.
- Die verskaffing van onderrighulpbronne in die bevordering van versoening.
- Publieke dialoog en politieke ingryping vir die vestiging van inklusiewe samelewings.

Sien die webblad: <http://www.ijr.org.za/about-us.php> (Afgelaai: 8 Desember 2010)

⁶⁴ Hierdie versoeningsbarometer berus op 'n ondersoek in 2003, deur die IGV, aangaande die faktore wat onder die Suid-Afrikaanse publiek die grootste invloed uitoefen in die bevordering van versoening, naamlik menslike sekuriteit, die heersende politieke bestel, politieke relasies oor grense heen, dialoog, historiese konfrontasie en rasseverhoudings. Jaarliks word hierdie faktore getoets aan die hand van die volgende hipotese: “It is hypothesised that when the indicators strengthen or improve, reconciliation is likely to be advanced.” (IGV 2010:5).

Resultate toon verder dat daar onder Suid-Afrikaners 'n gebrekkige interaksie bestaan tussen mense van verskillende rasse-groepe in die daaglikse lewe. In 2009, het een uit vier (24%) Suid-Afrikaners aangedui dat hulle nooit praat met mense van ander rasse “*on a typical day during the week, whether at work or otherwise*” nie, en is daar vanuit 'n integrasieoogpunt ontdek dat daar ook min gevorder is op die weg na beter begrip vir mekaar. In 2003, het 59% saamgestem dat dit moeilik is om die “*customs and ways*” van mense van verskillende rasse-groepe te verstaan, en teen die jaar 2009, staan hierdie persentasie steeds op 59%.

Dit is duidelik dat daar groter erns gemaak moet word met versoening in die bevordering van 'n ware inter-kulturele ontmoeting. Veral die feit dat minder as die helfte van Suid-Afrikaners met mense van verskillende histories-gedefinieerde bevolkingsgroepe op 'n gemiddelde dag praat, verg groot aandag. Alhoewel dit kenmerkend is van 'n gebrek aan sosiale integrasie, is dit volgens die IGV (2010:15) ook die gevolg van voortgaande afskeiding en uitsluiting.

6.1.2 Die gebrek aan 'n Christelike vorm van nederigheid

Die gebrekkige uitreik na die naaste kan waarskynlik ook toegeskryf word aan 'n gebrek aan nederigheid in die ontmoeting met die sogenaamde ander. Elmer (2006:17) wys daarop dat 'n gesindheid van meerderwaardigheid een van die grootste uitdagings by 'n missionêre betrokkenheid in die breër kulturele samelewing is, en dat dit verhoudingsbou ernstig skaad. Volgens hom manifesteer so 'n meerderwaardigheid op die volgende wyses:

- “I need to correct their error (meaning I have superior knowledge).”
- “My education has equipped me to know what is best for you (so let me do most of the talking while you do most of the listening and changing).”
- “I am here to help you (so do as I say).”
- “I can be your spiritual mentor (so I am your role model).”
- “Let me disciple you, equip you, train you (often perceived as ‘let me make you into a clone of myself’).”

Hierdie meerderwaardige gesindheid in die ontmoeting met die naaste verskil skerp van God se missionêre betrokkenheid in die lewe van die mens. Toe God besluit het om in 'n verbintenis met die mens te staan, het Hy gekies om dit te doen vanuit 'n nederige gesindheid; bowendien, Hy het sy Goddelikheid prysgegee. Nie net is Hy gebore in 'n eenvoudige stal nie, maar Hy het selfs teen die einde van sy aardse bediening op 'n vernederende en veragtelike wyse aan 'n kruis gesterf.

Wêreldse grootheid was nooit Jesus se doelwit nie, maar wel *diakonia*, tot voordeel van die mens. Hy het uitgereik na die verlore nes, Hy het wonderwerke verrig, Hy het Hom ontferm oor die armes en gemarginaliseerdes, Hy het duiwels uitgedryf, Hy het goed gedoen, Hy het mense oor die waardes van die Koninkryk onderrig, Hy het mense gevoed, Hy het gebid, Hy het gevas en op verskeie wyse die mensdom bedien. (Elmer 2006:25) skryf: “In the world, greatness is judged by the power a person exercises over others. In the kingdom, greatness is judged by service to people.”

Nêrens word Jesus se nederigheid ter wille van *diakonia* beter uitgebeeld as aan die hand van Jesus se samesyn met sy dissipels tydens die Paasfees in Johannes 13 nie. Dáár het Jesus die geleentheid aangegryp om die ondenkbare te doen. Hy het die voete van sy dissipels gewas – 'n funksie wat tot die geringste van alle dienaars behoort het. Deur hierdie optrede het Hy vir sy dissipels geïllustreer dat die waardes van God se Koninkryk anders is as dié van die

wêreld. Nie net wil Hy in 'n verhouding met hulle staan nie, maar wil Hy ook vir hulle dien (“volle *koinonia*”).

Alhoewel nederigheid, vanuit 'n Christelike oogpunt, dalk mag klink na 'n minsame of bevorderlike deug vir die lewe en getuienistaak van gelowiges, is daar 'n belangrike uitsondering. In Kolossense 2:18-23, waarsku Paulus die gelowiges om te waak teen 'n selfsugtige vorm van nederigheid. Elmer (2006:29) beskryf so 'n selfsugtige nederigheid as 'n “showy, conspicuous humility” vir groter aansien.

Vervolgens gaan ware nederigheid nie net om 'n gebaar van nederigheid nie, maar 'n leefstyl waardeur “die een die ander hoër ag as homself” (vgl. Filippense 2:3), en 'n opregte verstaan en waardering van diegene na wie uitgereik word. Elmer (2006:32) beskryf hierdie gesindheid as volg:

We repent of the ignorance which assumes that we have all the answers and that our only role is to teach. We have very much to learn. We repent also of judgmental attitudes. We know that we should never condemn or despise another culture, but rather respect it. We advocate neither the arrogance which imposes our culture on others, nor the syncretism which mixes the gospel with cultural elements incompatible with it, but rather a humble sharing of the good news – made possible by the mutual respect of a genuine friendship.

Nederigheid in 'n gegewe kulturele konteks tree dus nie net na vore in 'n enkele daad van nederigheid nie, maar as 'n gesindheid waardeur die hele menslike lewe gekenmerk word. In die volgende afdeling, sal ondersoek ingestel word aangaande die elemente wat noodsaaklik is vir die bevordering van so 'n nederige verhoudingsbou (“volle *koinonia*”) in 'n multi-kulturele konteks.

6.2 VERHOUDINGSBOU IN 'N MULTI-KULTURELE KONTEKS

Die uitreik na die naaste word op 'n besondere wyse deur Volf (1996:140) beskryf as 'n omhelsing wat nie alleen dien as 'n beeld vir menseverhoudings nie, maar ook staan vir 'n versoening tussen mense onderling.

Tog is dit nie soseer die gebaar van 'n omhelsing wat vir Volf (1996:141) belangrik is nie, maar eerder die dinamiese *koinonia* tussen die self en die ander wat deur so 'n omhelsing gesimboliseer word.

Daarom moet daar by die bevordering van verhoudingsbou in 'n multi-kulturele konteks ook groot erns gemaak word met spesifieke prosesse, wat 'n “volle *koinonia*” beïnvloed. Elmer (2006:38) onderskei tussen ses sulke prosesse.

6.2.1 Openheid en gasvryheid

Elmer (2006:39) definieer openheid as “the ability to welcome people into your presence and make them feel safe.” 'n Voorbeeld van so 'n openheid vind ons in Lukas 15:2, waar Jesus saam met die sondaars, veragtes en verwerptes van die samelewing geëet het. Deur daardie eenvoudige gebaar, het Jesus anders as die heersende kultuur opgetree deur die gemarginaliseerdes van die samelewing onvoorwaardelik te aanvaar.

Vir die aanneem van so 'n “*countercultural*” openheid, onderskei Elmer (2006:39-40) tussen drie vereistes:

1. In die eerste plek vra 'n openheid om 'n besondere vermoë (aanleg) wat ingeoefen en verbeter moet word;
2. In die tweede plek is 'n openheid gerig op mense – mense soos ons, maar ook mense anders as ons; en
3. In die derde plek moet 'n openheid tot uitdrukking kom op 'n kultureel aanvaarbare wyse, sodat andere welkom en veilig kan voel in ons teenwoordigheid.

Volf (1996:29) vat bogenoemde drie kenmerke van 'n openheid saam wanneer hy praat van 'n “*embrace*.” So 'n *embrace* beskryf hy as: “The will to give ourselves to others and ‘welcome’ them, to readjust our identities to make space for them, is prior to any judgment about others, except that of identifying with them in their humanity.”

In die Bybel, vind ons ook 'n wye verskeidenheid van aansprake wat gemaak word op 'n openheid, veral in die vorm van gasvryheid (vgl. Rom. 12:13, 16:23; Tit. 1:8; 1 Pet. 4:9; 3 Joh. 3). Inhoudelik is die Griekse woord wat vir gasvryheid (φιλοξενίαν) gebruik word, 'n samevatting van twee Griekse woorde wat meer letterlik vertaal sou kon word as “liefde vir die vreemdeling” (Elmer 2006:43).

Keifert (1992:8) wys daarop dat so 'n gasvryheid teenoor die vreemdeling in die meeste gevalle verbind kan word met 'n “strive to allow the stranger into our private worlds for the moment, to make the stranger feel at home.” Tog, beteken dit nie vir Keifert dat die gasvryheid misluk het indien die vreemdeling nie 'n vriend sou word nie. Gasvryheid gaan vir hom oor baie meer as net 'n ervaring van vriendskap.

Vir Keifert (1992:58), begin gasvryheid veel eerder by God se selfopofferende, bevrydende teenwoordigheid. Volgens hom, hou hierdie gasvryheid twee belangrike implikasies in. In die eerste plek, word God se teenwoordigheid geopenbaar in, en deur, die vreemdeling; en, in die tweede plek, tree God na vore as 'n genadige God wat voorsien in die behoeftes van die vreemdeling. Hy skryf:

It requires a decentering of our self-centered lives that is most disturbing. It requires risk and wisdom, since the stranger can and does do us harm. It means that we must be prepared to have the tables turned, to discover that we are guests in need of hospitality.

Aan die hand van 'n ondersoek van Malcolm Gladwell, wys Elmer (2006:48) egter daarop dat die gemiddelde persoon tussen 2.4 en 4.6 sekondes neem om te besluit of hulle in 'n verbintenis met 'n ander persoon wil staan of nie, en word so 'n besluit meestal gemaak vanuit 'n visuele waarneming. So, byvoorbeeld, word mense beoordeel volgens hul velkleur, hul lengte, hul gewig, hul kleredrag, hul haarstyl, en selfs fisieke gelaatstrekke.

Erger nog, mense word nie net binne 'n bepaalde kategorie geplaas nie, maar positiewe of negatiewe kenmerke word ook baie maal toegevoeg. Waar iemand se hare byvoorbeeld deurmekaar is, oordeel ons maklik dat so 'n persoon ongedissiplineerd, ongeorganiseerd, en so meer, is (Elmer 2006:49). Sulke stereotiperings maak 'n openheid onmoontlik en veroorsaak dat ons onself van andere afsluit.

Vanuit 'n openheidsoogpunt, is dit dus noodsaaklik om 'n meer inklusiewe benadering, ten opsigte van kulturele verskille te bewerkstellig, ten einde gasvryheid teenoor die sogenaamde “ander” te openbaar. Aan die hand van die beeld van 'n omhelsing, skryf Volf (1996:141) dat die oopmaak van die arms vra om 'n begeerte na die ander, 'n aflegging van my eie “*self-enclosed*” identiteit, sodat die sogenaamde ander deel van my lewe kan wees.

So 'n ruimteskepping veronderstel 'n verdere oopmaak van die arms, 'n “*self-emptying*” (Volf 1996:142) waardeur die menslike selfbelang opsy geskuif word, sodat andere binne genooi kan word. So 'n uitnodiging is baie soos 'n oop deur waardeur 'n onverwagte vriend uitgenooi word om in te kom en waar daar, deur 'n “*soft knock*” aan daardie vriend se deur, na hom/haar uitgereik word.

Deur waarlik oop te wees, kan ons op ons beurt makliker beweeg na 'n aanvaarding. Dit vra egter van ons om nederig te wees en ruimte te skep vir so 'n doelbewuste ontmoeting. Die bevordering van so 'n openheid is 'n belangrike kenmerk van “volle *koinonia*”, en kan sterk verbind word met 'n gesindheid waar ons afstand doen van ons eie gevoel van meerderwaardigheid, sodat ons gebring kan word in *koinonia* met God en ander (vergelyk punt a van afdeling 3.6.4 se bespreking van “volle *koinonia*”).

6.2.2 Aanvaarding

Elmer (2006:58) definieer aanvaarding as “the ability to communicate value, worth and esteem to another person.” Hierdie definisie verbind hy met Paulus se opdrag in Romeine 15:7: “Aanvaar mekaar dan, soos Christus julle ook aanvaar het, tot eer van God.”

Wanneer ons hierdie opdrag van nader beskou, kan drie belangrike funksies ontsluit word:

- 1) Eerstens is dit 'n erkenning dat God ons onvoorwaardelik aanvaar;
- 2) Tweedens vra dit van ons om ook andere onvoorwaardelik te aanvaar; en
- 3) Derdens gaan 'n aanvaarding van andere ten nouste saam met die verering van God.

Hierdie drie funksies bring Elmer tot die unieke afleiding dat aanvaarding vanuit 'n Christelike perspektief vra om 'n besondere band van eenheid met die naaste. Tog gaan dit vir hom ook om meer as net 'n band van eenheid, want daardie einste verbintenis openbaar iets van God self, waardeur Hy sy seëninge aan die groter wêreld wil uitdeel. Elmer (2006:62) skryf: “We cannot live alone, counting our own blessings. Rather, the act of blessing affirms God’s multicultural intention for creation. In blessing and being blessed, we discover the reestablishment of the true unity willed by God.”

Daarom getuig hierdie band van eenheid met die naaste van 'n opregte menswaardigheid, wat berus op die wete dat God die mensdom geskape het na sy beeld en dat Hy wil hê dat ons sy gesig in die gesig van andere moet sien (Elmer 2006:65). Vanuit 'n Christelike oogpunt, beteken dit dus dat die mens se hoogste waarde nie soseer lê in sy/haar funksionele vermoë nie, maar in die feit dat God hom/haar onvoorwaardelike liefhet.

Vir die kommunisering van so 'n aanvaarding, is Volf (1996:143) se beeld van die toemaak van die arms by 'n omhelsing van groot waarde. Hy wys daarop dat so 'n toemaak van die arms alleen eg sal wees indien so 'n omhelsing waarlik wederkerig is en uitloop op 'n wedersydse gee en neem. Vir so 'n vrye gee en neem, plaas Volf groot klem op 'n “*soft touch*.”

Volgens Volf (1996:144), is so 'n "*soft touch*" baie meer as om iemand te probeer verstaan vanuit die "eie-raamwerk." Veel eerder vra dit om "*the-ability-not-to-understand*," waar die ander onvoorwaardelik aanvaar word. Hy skryf: "without the *ability-not-to-understand* a genuine embrace is impossible." Sodoende, vereis 'n aanvaarding ten diepste 'n kommunikasie van respek en menswaardigheid teenoor die sogenaamde "ander."

Van nature is 'n mens egter geneig om andere te evalueer in terme van die wyse waarop hulle aansluit by ons eie standaarde: As hulle opweeg, aanvaar ons hulle; as hulle nie opweeg nie, probeer ons hulle verander of handhaaf ons 'n afstand. Daarom kan die grootste uitdaging, in terme van aanvaarding, ook omskryf word as die bewerkstelling van 'n gesindheid van onvoorwaardelike liefde (Elmer 2006:74).

By onvoorwaardelike liefde gaan dit om 'n aanvaarding van die ander, sonder om hulle te veroordeel of soos "ons" te probeer maak. Vanuit 'n Christelike oogpunt, word daar geglo dat alle mense na die beeld van God geskape is, en dat die wyse waarop ons optree teenoor mense ook belangrike implikasies inhou vir ons verhouding met God self. Elmer (2006:44) skryf:

Because every human being is made in the image of God, each is intrinsically connected to him and is therefore sacred, being stamped with God's own imprint. How I treat 'the least of these' is how I treat their Creator. If I extend to them hospitality, I reveal God's beauty and grace. If I am uncharitable toward another person, I fail to honor the God who gave them dignity. Jesus's identification with us is so intense that whatever touches us touches him.

Somtyds kom aanvaarding juis tot stand dáár waar ons bereid is om 'n ontvanger te wees van die goedheid en gasvryheid van die sogenaamde ander (Elmer 2006:47). Dit vra egter om 'n gesindheid van nederigheid en die aflegging van vooroordele, veral waar kulturele verskille voorkom.

Deur die sogenaamde ander vanuit 'n onvoorwaardelike liefde te aanvaar, word daar nie net nader aan mekaar beweeg nie, maar word 'n vertrouensverhouding moontlik. Waar so 'n aanvaarding tot stand kom, is die gevolg "*volle koinonia*" waar dit gaan om 'n wedersydse deel met mekaar in materiële en geestelike gawes (vgl. punt f van afdeling 3.6.4 se bespreking van "*volle koinonia*").

6.2.3 Vertroue

Verhoudings floreer waar vertroue bewerkstellig word. Dit vra egter van ons om verantwoordelik te wees en op te tree in die beste belang van andere. Elmer (2006:77) definieer daarom vertroue as "the ability to build confidence in a relationship so that both parties believe the other will not intentionally hurt them but will act in their best interest."

Elmer (2006:77-78) onderskei tussen vier belangrike vereistes vir die bewerkstelling van vertroue:

- 1) In die eerste plek, word vertroue oor tyd bewerkstellig. Elmer (2006:77) beskryf dit as "small incremental steps over time." Deur 'n wye verskeidenheid van ervarings, tree ons al meer in dieper verhoudings met mekaar. 'n Goeie vertrekpunt lê byvoorbeeld in die aanleer van die taal van die plaaslike mense.

- 2) In die tweede plek, vra vertroue om risiko's, meestal emosie. Botsings is onvermydelik, maar waar misverstande opgeklaar word, waar foute erken word, waar vergifnis gesoek en gegee word, word vertroue aansienlik versterk (Elmer 2006:77).
- 3) In die derde plek, moet vertroue vanuit die perspektief van die sogenaamde "ander" benader word (Elmer 2006:77). Mense ervaar nie noodwendig vertroue op dieselfde wyse nie. Vervolgens is goeie mensekennis onontbeerlik.
- 4) In die vierde plek, moet vertroue opgepas word. Hier tree die Triniteit sterk na vore as die mees ideale model vir verbintnisse, deurdat dit staan vir 'n besondere band van "absolute vertroue" (Elmer 2006:78). Nie net staan die drie Persone van die Godheid in 'n volkome eenheid nie, maar tree hulle ook ooreenkomstig op.

Elmer (2006:79) brei op die laasgenoemde punt uit, deur daarop te wys dat God se karakter van vertroue getuig. Volgens Elmer, vind hierdie vertroue sy wortels in die menslike bedeling van die skepping, waar God die mens gemaak het en hom/haar toevertrou het met sy eie beeld (Gen. 1:27). In die skepping, het God selfs so ver gegaan as om die bestuur van sy skepping aan die mens toe te vertrou (Gen. 1:28). Hiermee saam, het Hy aan die mens die geleentheid gegee om Hom lief te hê, of om Hom te verag – 'n keuse tussen goed en kwaad.

Waarskynlik dié grootste gebaar van God se vertroue, is te vinde in sy menswording in Jesus Christus en die aflegging van sy lewe vir 'n weerbarstige mensdom (Rom. 5:7-8). Met sy hemelvaart, het Christus die mensdom verder toevertrou met die voortsetting van sy sending om die lig in die wêreld te wees, om sy genade aan die behoeftiges te bewys, om geregtigheid te laat seëvier en Hom as die weg, die waarheid en die lewe bekend te stel (Elmer 2006:80).

Batista (1995:248) wys daarop dat die sendingopdrag van God aan sy kinders spesifiek vra dat die helende en versorgende dimensie van die Evangelie in die samelewing uitgeleef word. Hy skryf: "The mission of God's people is related to the healing and caring dimension of the Gospel in our societies. Mission is nurtured by a deep pastoral concern on how to reconstruct communities in our societies."

God se vergifnis van die sonde weerspieël iets van die noue band wat tussen vertroue en vergifnis bestaan. In sy vergifnis van die mens se sonde, is die vertroue tussen God en mens hernu, en só is die verhouding tussen Hom en sy skepping ook herstel (Elmer 2006:80). Om dié rede is dit só belangrik om andere te vergewe wanneer vertroue skade gely het. Elmer skryf dat "Living in unforgiveness is refusing to live like Christ."

In die Bybel, sien ons op 'n besondere wyse hoedat God aan die kant van die verdrukke en die arme is - 'n God wat luister na die versugtinge van die stemlose en wat die uitroepe van die magteloses aanhoor (Volf 1996:105). Hierdie aanvaarding van God vanuit sy ontferming oor die randfigure van die samelewing, dien as 'n besondere model van aanvaarding vir mense onderling.

In hierdie aanvaardingsproses, onderskei Volf (1996:100) tussen die volgende funksies: "repentance", "forgiveness," "making space in oneself for the other" en "healing of memory."

- Skuldbelydenis

As uitvloeisel van die liefde, plaas Volf groot klem op die belangrikheid van skuldbelydenis ("repentance"). So 'n skuldbelydenis beteken vir hom meer as net 'n ommeswaai in gedrag. Volf (1996:113) beskryf dit as volg: "To repent means to make a turnabout of a profound

moral and religious import. Repentance implies not merely a recognition that one has made a bad mistake, but that one has sinned.”

Volf (1996:114) wys daarop dat dit nie net die oortreder is wat gebring moet word tot 'n skuldbelydenis nie, maar ook die een teenoor wie oortree is. Volgens hom, moet die slagoffer bevry word van die “understandable but nonetheless inhumane hatred in which their hearts are held captive.” Waar 'n slagoffer gebring kan word tot so 'n skulderkenning, word hy/sy ook bemagtig. Hy skryf: “It ‘humanizes’ the victims precisely by protecting them from either mimicking or dehumanizing the oppressors” (Volf 1996:116).

Skuldbelydenis is aan die kant van die oortreder sowel as aan die kant van die slagoffer nodig vir die bevordering van 'n vertroue en vra om 'n nuwe gesindheid - 'n gesindheid wat Volf (1996:119) beskryf as 'n “politics of the pure heart.” Daarsonder sal die vernietigende siklus van haat en wraak maar net verder voortgesit word.

- Vergifnis

Volf (1996:119) maak die stelling dat ware skulderkenning veel eerder 'n geskenk van God is, as 'n menslike moontlikheid. Hy skryf: “For good reasons, Christian tradition thinks of genuine repentance not as a human possibility but as a gift of God.” Tog is so 'n skulderkenning alleen die eerste stap op die weg na versoening.

Die volgende stap op die pad na versoening, is vergifnis wat Volf (1996:121) as volg beskryf: “Forgiveness breaks the power of the remembered past and transcends the claims of the affirmed justice and so makes the spiral of vengeance grind to a halt.”

Sodanige vergifnis is egter nie 'n plaasvervanger vir geregtigheid nie. Net so, veronderstel dit ook nie 'n “ontlading” van 'n slagoffer se woede of 'n oortreder se skuldgevoelens nie. Volf (1996:123) skryf dat daar veel eerder gesoek word na 'n raamwerk waardeur geregtigheid in die aangesig van onreg verstaan kan word, en heling en herstel bevorder kan word.

Om te vergewe, is egter nie maklik nie, want dit is baie moeilik om ons eie honger vir wraak deur vergifnis stil te maak. Volf (1996:124) wys daarop dat vergifnis juis misluk omdat ons as mense die neiging openbaar om nie alleen die vyand uit te sluit vanuit die “community of humans” nie, maar omdat ons ook onself so maklik uitsluit vanuit die “community of sinners.”

In die lig van God se groot liefde vir sondige mense, kan ons egter nie anders as om na onself te kyk vanuit God se geregtigheid en ook ons eie sondigheid raak te sien nie (Volf 1996:124). Waar ons dan in hierdie “vergewende teenwoordigheid” van God se genade gebring word, leer ons dat vergifnis waarlik vir almal moontlik is en word ons gemotiveer om ook ons oortreders te vergewe. Tog, so 'n menslike vergifnis bly maar net wat Volf (1996:125) noem 'n “echo” van die vergifnis van 'n regverdige en liefdevolle God.

- Die skep van ruimte as gemeenskap (*koinonia*)

Volf (1996:125) wys daarop dat Christus se kruis vergifnis die beste saamvat, want dit is “at the same time (representative) of the destructiveness of human sin and of the greatness of God’s love.” Net so, vra vergifnis ook om die bou van 'n brug tussen die slagoffer en oortreder.

Daarom sal dit verkeerd wees om, ná die bewerkstelling van vergifnis, te dink dat die slagoffer en oortreder gewoon net hul eie rigting kan ingaan. Tog is mense geneig om te dink: “Te veel ongeregtigheid het plaasgevind, ons sal nooit vriende kan wees nie; te veel bloed is vergiet, ons sal nooit saam kan bly nie.”

Laasgenoemde sienings hou egter ’n problematiese onderskeid tussen “ons” en “hulle” in stand. Volgens Volf (1996:126) staan so ’n onderskeid in skerp kontras met die kruis wat nie die mens wou verdeel nie, maar almal, ten spyte van hul sondigheid, met Homself wou verbind. Hy skryf:

The cross is the giving up of God’s self in order not to give up on humanity; it is the consequence of God’s desire to break the power of human enmity without violence and receive human beings into divine communion ... The arms of the crucified are open – a sign of a space in God’s self and an invitation for the enemy to come in.

Hierdie gee van die self en die ontvangs van die ander, vorm twee belangrike momente in wat Volf (1996:127) beskryf as die “internal life” van die Triniteit. Anders as ’n hiërargiese benadering van die Triniteit, kan die Triniteit ook benader word as ’n “self-giving and other-receiving love” wat nie op ’n hiërargie berus nie. Aan die hand van so ’n nie-hiërargiese benadering, word geglo dat elke identiteit van die Triniteit nie los van die ander persone gedefinieer kan word nie. “The Son is the Son because the Father and the Spirit indwell him; without this interiority of the Father and the Spirit, there would be no Son. Every divine person is the other persons, but he is the other persons in his own particular way” (Volf 1996:128).

Vanuit hierdie intieme band van die Triniteit, reik God uit na die wêreld en meer spesifiek na die mensdom. Aan die hand van ’n beeld, skryf Volf (1996:128) dat die Seun en Gees na vore tree as God se twee arms waarmee Hy die mensdom gemaak het en waardeur Hy die mensdom omhels.

Waar God dan só die mensdom omhels, is die gevolg die kruis, en by die kruis gee Hy Homself as ’n offer om sondige mense in te nooi. Hierdie omhelsing van God leer ons om self ook ruimte te maak vir andere en hulle in te nooi, selfs ook ons vyande. Vir Volf (1996:130) word so ’n uitnodiging op ’n besondere wyse beliggaam deur die nagmaal:

In the Eucharist, then, we celebrate the giving of the self to the other and the receiving of the other into the self that the triune God has undertaken in the passion of Christ and that we are called and empowered to live such giving and receiving out in a conflict-ridden world.

Dus kan ons sê dat, omdat ons vanuit ons sondige en vyandige bestaan omhels is deur die uitgestrekte arms van ’n gekruisigde God, ons, vanuit ons besondere verhouding met God, ook ons arms behoort uit te strek vir andere om die ewige omhelsing van die Drie-enige God te kan ervaar. Nie net geld dit vir dié wat ons die liefste het nie, maar ook ons vyande.

- Die heling van herinneringe

Selfs nadat skuld erken is, die vyand vergewe is, en ons ’n openheid tussen die slagoffer en oortreder bewerkstellig het, is ’n verdere stap op die pad na versoening noodsaaklik. Volgens

Volf (1996:131), is 'n spesifieke vorm van vergeet nodig, waardeur die oortreder finaal vrygespreek kan word en die slagoffer in staat gestel word om hul wonde te genees. Tog is dit nodig om op die regte wyse te onthou:

If the victims remember rightly, the memory of inhumanities' past will shield both them and all of us against future; inhumanities; if the perpetrators remember rightly, the memory of their wrongdoing will help restore their guilty past and transform it into the soil on which a more hopeful future can grow (Volf 1996:131).

Maar, sonder 'n gewilligheid om te vergeet, sal so 'n "regte onthou" nie moontlik wees nie. Wanneer ons bloot bly vaskyk teen die onreg wat ons ervaar aan die hande van ons naaste, sal ons doodeenvoudig vasgevang bly in 'n verhouding van "nonreconciliation" (Volf 1996:133).

Teenoor so 'n verhouding stel Volf (1996:139) voor dat daar veel eerder gedink moet word aan onreg as 'n "pre-condition of a nontragic future," wat hy beskryf as 'n eskatologiese versoening. So 'n eskatologiese versoening beskryf hy as:

... redemption that will one day make us lose the memory of hurts suffered and offenses committed against us. For ultimately, forgetting the suffering is better than remembering it, because wholeness is better than brokenness, the communion of love better than the distance of suspicion, harmony better than disharmony (Volf 1996:139).

'n Goeie bybelse voorbeeld van iemand wat iets van so 'n eskatologiese versoening openbaar het, is Josef wat deur sy broers in slawerny verkoop is. Volgens Volf (1996:139), is Josef se lewe gekenmerk deur hierdie "vreemde vergewe." Ja, hy sou beslis kon onthou wat sy broers hom aangedoen het maar, ten spyte daarvan, kon hy sy broers omhels en die betekenis daarvan insien. Nie net het hy deur daardie omstandighede hul redder in 'n droogte geteisterde wêreld geword nie, maar ook sy eie redder (vgl. Genesis 46:1).

Samevattend, is dit belangrik om te besef dat, waar vertroue bevorder wil word, tree dit op verskillende wyses in verskillende kulture na vore. Die rede hiervoor is dat spesifieke handeling wat getuig van vertroue in een kultuur baie maklik in 'n ander skade kan aandoen.

So, byvoorbeeld, sal 'n persoon wat laat opdaag vir 'n afspraak, in 'n Westerse konteks, maklik as onbetroubaar beskou word, terwyl dit vanuit 'n Afrika-konteks as heel normaal beskou sal word, aangesien mense dikwels ver afstande te voet moet aflê en daarom laat is (sien Elmer 2006:81-82).

Dit is nodig om weereens te beklemtoon hoe belangrik dit is om die plaaslike kultuur te verstaan vir die bevordering van vertroue. Elmer (2006:83) wys daarop dat ons nie alleen ander kulture moet leer ken nie, maar hulle ook doelbewus moet waardeur en oppas. Hy skryf:

Our inability to value cultural and ethnic diversity increases the complexity of building and maintaining trust ... trust is fragile. It breaks easily. One day a friendship is strong, then one person does something the other was not expecting and trust is shattered (Elmer 2006:83).

Omdat vertrouwe só broos is, is vergifnis baie belangrik. Elmer (2006:87) wys daarop dat dit nie alleen gaan om die oplos van konflik op 'n regverdige wyse nie, maar ook die bewaring van die betrokke partye se menswaardigheid. Net so, voer hy aan dat ware vertrouwe net oor tyd bewerkstellig kan word. Om iemand te veel en te vinnig te vertrou, getuig volgens hom van 'n ernstige naïwiteit.

Vervolgens, is dit belangrik om te weet watter optredes vertrouwe bevorder, of selfs benadeel. Hier tree 'n gemeenskaplike leerproses na vore. Vir die bevordering van vertrouwe, is daar vanuit 'n verstaan van “volle *koinonia*” gewys op die bevordering van versoening en die beywering vir geregtigheid. Dit staan in skerp kontras met 'n gemaksugtige en vreedsame onbetrokkenheid (vgl. punt e van afdeling 3.6.4 se bespreking van “volle *koinonia*”).

6.2.4 Gewilligheid om te leer

Vanuit 'n missionêre oogpunt, wys Elmer (2006:91) daarop dat sommige sendelinge met die voorveronderstelling werk dat hulle nie veel geestelike hulpbronne sal kan verkry in 'n plaaslike gemeenskap nie. Volgens hom, is dit die gevolg van 'n gesindheid waarvolgens 'n mens vanuit sy/haar geleerdheid min ruimte laat vir bespreking en ook geneig is om te dink dat daar min te leer is by diegene wat as “minder opgevoed” of “minder spiritueel” beskou kan word.

Waar daar nie 'n sensitiwiteit bestaan vir die wyse waarop mense 'n persoon se bydraes (as kennis) benader nie, kan kennis baie maklik as 'n arrogante en onsensitiewe gesindheid ervaar word. Elmer (2006:92) wys daarop dat die sogenaamde “telling approach” ook baie negatiewe uitwerkinge in die vroeë sending gehad het, en steeds vandag 'n negatiewe uitwerking het. Hierom is nederigheid baie belangrik.

As deel van sy beeld van 'n omhelsing, wys Volf (1996:143-144) daarop dat, nadat die arms oopgemaak word vir 'n omhelsing, daar nederig gewag moet word vir die ander. Die rede daarvoor, is dat daar gewaak moet word teen 'n omhelsing wat “eenkantig” is. Volgens hom, beteken 'n omhelsing nie om mense op *ons* voorwaardes te ontmoet nie, maar die voorwaardes van die *ander* te leer ken.

Daarom moet ons gewillig wees om te wag vir ander, sodat ons meer van hom/haar kan leer ten einde hom/haar waarlik te ontmoet. Dit noem Elmer (2006:93) “nederige lering,” wat hy omskryf as “the ability to glean relevant information about, from and with other people.” Hierdie drie leerprosesse kan as volg uiteengesit word:

1) Die leer oor andere

Soos wat 'n nuwe kultuur binnegetree word, is dit nodig om meer te leer oor die mense van daardie kultuur. Hiervoor kan verskeie hulpbronne aangewend word. Ons kan, byvoorbeeld, meer lees oor die kultuur of selfs gesels met mense wat vertrou is met sodanige kultuur. By die aanwending van sodanige bronne, gaan dit ten diepste om 'n meer betekenisvolle interaksie met die plaaslike kultuur te bewerkstellig.

Elmer (2006:95-96) lig die volgende bydraes uit van so 'n leer oor andere:

- Dit help ons om meer akkurate verwagtings te hê wanneer 'n ander kultuur binnegetree word.
- Dit berei ons fisiek, emosioneel, verstandelike en geestelik voor vir 'n nuwe lewe op 'n nuwe plek, met meer realistiese verwagtinge.
- Dit help ons met die formulering van belangrike vrae wat aan die plaaslike gemeenskap gestel wil word om hulle beter te leer ken.
- Inligting word op 'n nie-dreigende wyse oorgedra deurdat dit nie 'n direkte konfrontasie met die praktyk veronderstel nie.

'n Groot gevaar by die leer oor andere, is 'n siening dat die mense van 'n ander kultuur binne ons verstaansvermoë is (Elmer 2006:94-95). Sodoende, word daar maklik gedink dat ons genoeg oor andere weet en ons daarom tot hul beste voordeel kan optree. Dit lei baie maklik daartoe dat probleme aangespreek word sonder 'n wesenlike beraadslaging met diegene na wie uitgereik word, en word verhoudingsbou ook grootliks as onnodig beskou, omdat mense reeds “weet” wat hulle benodig en nie verder hoef uit te reik nie.

Die uiteinde van so 'n eensydige leer oor die ander, is 'n roekelose objektivering waardeur ons hulle met ons wysheid, teenwoordigheid, antwoorde en hulpbronne moet bedien. Elmer (2006:95) skryf dat so 'n roekelose objektivering lei tot afhanklike verbintenisse waardeur die “ander” afhanklik is van ons hulpbronne en ons ondersteuning. Hartseer genoeg lei dit ook tot stereotipering, waarvolgens ons dink dat ons andere ken, sonder om nuwe kennis oor hulle te oorweeg.

Aan die hand van *The Canadian International Development Agency (CIDA)*, wys Elmer (2006:96-97) daarop dat die belangrikste leerproses in die ontmoeting met 'n nuwe kultuur in die aanleer van interpersoonlike aanlegte lê. Daardeur impliseer hy nie dat spesifieke ambagskennis vir ontwikkeling onnodig is nie, maar dat daar meer erns gemaak moet word met die bou en onderhouding van verhoudings.

Vervolgens, is dit nodig om nie net oor andere te leer nie, maar om van hulle te leer vir die bevordering van verhoudings.

2) Die leer van andere

Die leer *van* andere word beskou as van 'n groter waarde as die leer *oor* andere. Elmer (2006:97-98) skryf:

When we learn from someone, it is one of the great honors we bestow on them.
When we ask questions, seek understanding and probe their thoughts, we are saying, in effect: I need you to teach me. I can't do this alone. I may even fail unless you help me with your knowledge and insights.

Waar moeite gedoen word om van andere te leer, word die meeste stereotiperings, vooroordele en rassisme skerp uitgedaag (Elmer 2006:98). Daar leer ons nie mense ken oor 'n afstand nie, maar gee ons doelbewus erkenning aan hulle as volwaardige medemense en word daar ruimte vir interpersoonlike verbintenisse geskep.

Om dié rede vra die leer van andere om kommunikasie. By kommunikasie gaan dit nie alleen om 'n poging om die idees en gedagtes van andere te leer ken nie, maar om dit te verstaan. Elmer (2006:99) wys daarop dat dialoog, vriendskap en solidariteit vra om 'n vorm van

interafhanklikheid, waardeur ons erken dat ons mekaar nodig het. Sodoende, word mense in die eerste plek gewaardeer. Dit beskryf Elmer as 'n lewenslange leerproses.

Dit beteken egter nie dat resultate onbelangrik is nie; intendeel, daar behoort veel eerder gepoog te word om take deur middel van verhoudings te verrig. Daarom is mentorskap vir die bevordering van verhoudings baie belangrik. In die lig hiervan, verkies Schenk en Louw (1995:191) om eerder aan die veranderingsagente se funksie te dink as fasiliteerders in die leerproses om andere te help om hul eie kreatiewe en innoverende kwaliteite te ontdek. Dit bring ons by die derde leerproses.

3) Die leer saam met andere

Die leer saam met andere, is 'n redelik onbekende fenomeen. Elmer (2006:103) beskryf dit as 'n leerproses wat plaasvind "in relationship, in mutuality, in partnership where neither side is above or beneath." Waar sodanige lering plaasvind, vind 'n respekvolle interaksie plaas, wat wedersydse verryking tot gevolg het. "By learning from and with each other, we sharpen our vision and practice in ways that could never happen alone. We need each other. Our connected lives (and cultures) make us better people" (Elmer 2006:103).

In gemeenskapsontwikkeling, en meer spesifiek 'n mens-gesentreerde benadering tot ontwikkeling, word groot klem geplaas op die belangrikheid van 'n gemeenskaplike leerproses in die gemeenskap wat bedien wil word. Hier wys Schenk en Louw (1995:191) spesifiek op die belangrikheid van spesifieke tegnieke soos werkswinkels, dinkskrumme, drama, die sing van liedere, dans, en selfs teken.

By so 'n gemeenskaplike leerproses wil die ontwikkelingsagent en gemeenskap nie net meer van mekaar leer nie, maar ook saam leer wat die beste wyse vir die aanspreek van spesifieke uitdagings is. Schenk en Louw (1995:191) beskryf hierdie funksie as volg: "Learning together is the facilitation of the sharing of existing knowledge and skill or acquisition of knowledge and skill as decided by the community. What the community want to learn and how they want to learn are decided by them."

Samevattend, kan daar geargumenteer word dat waar daar nie doelbewus in een of ander vorm van verbintenis met die mense van 'n plaaslike kultuur getree word nie, sal dit feitlik onmoontlik wees om hul omstandighede akkuraat te kan interpreteer: hul pyn, hul waardes, hul strukture, hul sosiale uitdagings, hul drome en doelwitte (Elmer 2006:104).

Waar gemeentes by 'n spesifieke gemeenskap betrokke raak, gaan dit ten diepste om 'n bemagtiging van mense en 'n besondere gesindheid aan die kant van gemeentes teenoor die gemeenskap wat hulle wil bedien. Batista (1995:244-245) beskryf so 'n gesindheid aan die hand van vyf funksies:

- 1) *'n Ernsmaking met die agenda van andere*. Christene word op 'n besondere wyse opgeroep om nie net begaan te wees oor hul verhouding met God nie, maar ook met hul naaste. Iets hiervan het Jesus gekommunikeer toe Hy die inhoud van die wet saamgevat het as 'n liefde vir God en 'n liefde vir die naaste (sien Matt. 22:37-40). Daarom word 'n ontlediging (*kenosis*) van gemeentes se eie doelwitte ter wille van God se wil en die behoeftes van die naaste verlang.

- 2) *Die bewerkstelling van 'n ekumeniese gees*. Niemand het omvattende oplossings vir die wêreld se probleme nie. Terwyl die meeste instellings 'n gebrek aan samewerking openbaar, beskik gemeentes veel eerder oor die unieke vermoë om mense byeen te kan bring ten einde saam te soek na oplossings.
- 3) *Die vestiging van 'n kultuur van solidariteit*. Gemeentes is ten diepste bewus van die lyding en hoop van mense in die alledaagse lewe. Hulle is in staat om mense aan te moedig om weerstand te bied teenoor ongeregtighede in die samelewing deur hulle tot pro-aktiewe optrede te motiveer. Maar, mees belangrik, gemeentes beskik oor die belofte van hoop vir die beywering van 'n beter toekoms.
- 4) *Die vestiging van 'n kultuur van lewe*. Die lewe van alle mense is kosbaar, dit is die hart van die Evangelie. Christus het juis gesterf sodat ons die lewe in oorvloed kan hê (sien Joh. 10:10). Hierdie boodskap speel 'n belangrike rol in die stryd om geregtigheid, vrede en herstel (herscheping).
- 5) *Onderrig in mede-burgerskap*. Batista (1995:246) maak die stelling dat die gemeenskapsbeginsel van die Christelike geloof 'n besondere raamwerk vir die breër samelewing vorm. Daardeur word individue in gemeenskap geleer om saam te bou aan mekaar, en 'n samelewing tot stand te bring wat op gemeenskap gebou is.

Van nature, is Christene egter geneig om in hul uitreik na 'n ander kultuur te soek na ander Christene, dan sien hulle baie maklik die markplein, plaaslike woonbuurtes, hospitale, banke en so meer oor. Sodoende mis hulle grootliks uit op wat geleer kan word by die plaaslike mense. Volgens Elmer (2006:109) is dit 'n groot fout. Hy skryf: "Witness not grounded in the local cultural realities has historically led to the claim that Christianity is a 'white man's religion' or 'foreigners' religion'."

Wanneer ons egter doelbewus 'n openheid ervaar teenoor almal in 'n nuwe kultuur, kan ons vir hulle laat voel dat ons hulle aanvaar, kan ons 'n vertrouensverhouding tot stand bring en kan ons vanuit ons bereidwilligheid om van hulle te leer, Christus op 'n meer getroue wyse aan hulle bekendstel. Dit noem Elmer (2006:109-110) 'n proses van kontekstualisering.

So 'n kontekstualisering veronderstel egter nie 'n relativisering van die Christelike geloof nie, maar veel eerder 'n proses van onderskeiding. By so 'n onderskeidingsproses bly die Bybel die finale gesagsbron waaraan die waarheid gemeet word. Tog lê 'n groot uitdaging in die regstel van verkeerde opvattinge. Vir Elmer (2006:113) is dit belangrik dat ons nie mense moet laat skaam voel of hulle verneder nie.

Vir die korrigerende van verkeerde opvattinge, stel Elmer (2006:114) voor dat stories/storie-vertelling gebruik moet word om mense te oortuig. Vir hom, gaan dit eerstens nie om te doen wat reg is volgens ons eie kultuur nie, maar om kennis te verkry vanaf die plaaslike mense, om van hulle te leer, om hul kulturele waardes te verstaan en hulle binne hul kultuur te ondersteun.

Waar 'n ander kultuur betree word, ontstaan 'n geleentheid om te leer. Tog is daar by so 'n leerproses nie veel ruimte vir 'n "ons-hulle" onderskeid nie, maar eerder 'n solidariteit in die vorm van 'n "ons." Waar so 'n gemeenskaplike leer tot stand kom, word "volle *koinonia*" bevorder in dié sin dat 'n wederkerige ontvang en uitdeling plaasvind (vergelyk punt b van afdeling 3.6.4), en leer ons om met ander oë na die sogenaamde ander te kyk.

6.2.5 Opregte verstaan

Elmer (2006:125) definieer “verstaan” as “the ability to see patterns of behavior and values that reveal the integrity of a people.” In ander woorde, daar kan gesê word dat gestreef moet word na ’n verstaan van menslike gedrag en waardes soos wat dit inpas binne ’n spesifieke kulturele patroon.

Waar ’n kultuur nie verstaan word nie, sal gedrag maklik as vreemd voorkom en sal dit die vlak van verhoudings wat bewerkstellig wil word, nadelig beïnvloed. Elmer (2006:126) skryf: “... to those outside of that culture, it doesn’t make sense. It’s hard to understand why people do what they do. Until we understand, it will be difficult to effectively communicate or to develop any meaningful relationships.”

Maar wanneer ’n kultuur beter verstaan word, sal spesifieke gedrag al hoe meer sin maak. Tog tree so ’n kulturele verstaan stadig na vore en vind dit gewoonlik plaas oor ’n lang periode van tyd. Elmer (2006:128) wys daarop dat dit maande en selfs jare kan neem, maar dat so ’n verstaan ook doelbewus bevorder behoort te word waar blootstelling van korte duur is.

Hierdie verstaan van die ander word op ’n besondere wyse vergestalt deur die losmaak van die arms na afloop van Volf (1996:144) se beeld van ’n omhelsing. Hy wys daarop dat ’n omhelsing nie ten doel het om “two bodies one” te maak nie. Die rede wat hy aanvoer, is dat diversiteit nooit in ’n finale vorm vasgevang kan word nie. Daarom verskil dit ook sterk van inkulturasie as ’n vorm van proselietmaking.

Veel eerder gaan dit by ’n omhelsing om mekaar te verstaan vanuit ’n behoefte aan die ander se teenwoordigheid, wat plek maak vir andere. Daardeur word selfbelange opsy geskuif en word daar ruimte gemaak om die ander in te nooi. Tog kan ’n verstaan van die ander nie net deur ’n enkele omhelsing bewerkstellig word nie, en verdere omhelsings word ook benodig. Volf (1996:145) skryf:

The end of an embrace is, in a sense, already a beginning of an embrace, even if that other embrace will take place only after both selves have gone about their own business for a while. Though embrace itself is not terminal, the movement of the self to the other and back has no end.

Vervolgens is daar groot waarde in die ware kennismaking met die plaaslike mense. Daardeur word ’n “*insider*” se perspektief verkry en begin mens om al meer te sien wat die plaaslike mense sien. Elmer (2006:136) beskryf dit as die ontwikkeling van ’n “*double vision*”: “... seeing the world through your own cultural lenses and also being able to see more and more clearly through the lenses of another culture.”

Schenk en Louw (1995:189) wys daarop dat so ’n kennismaking mees effektief tot stand gebring word deur ’n kleingroep (sien Swanepoel 1992). Deur die aanwesigheid van individue in so ’n groepsverband, is die veranderingsagent in staat om nie net meer te leer van die gemeenskap nie, maar om ook meer effektiewe behoefte-identifisering, beplanning, implementering, bestuur en evaluering tot stand te bring (sien ook Korten 1990).

Om te kyk na iemand vanuit sy/haar perspektief, is egter nie maklik nie, vanweë die aanwesigheid van etnosentrisme en die vooroordele wat dikwels daarmee gepaard gaan (sien Elmer 2006:142). Sodanige etnosentrisme veroorsaak ook maklik dat mense bloot as objekte

benader word, en word daar so maklik vergeet van hul menswaardigheid en dat ook hulle na die beeld van God geskape is.

Wanneer ons egter ander kulture leer ken en hulle as waardig ag, leer ons nie net meer van hulle nie, maar ontdek ons ook meer van onself en leer ons God op soveel ander en unieke wyses ken, wat ons so maklik sou gemis het sonder 'n uitreik. Waar so 'n verstaan van mekaar tot stand kom, word “volle *koinonia*” bevorder in die sin dat ons leer om in mekaar se blydschap, hartseer en lyding te deel (vergelyk punt d van afdeling 3.6.4). Dit help ons om ons naaste meer effektief te bedien.

6.2.6 Diensbaarheid

Volgens Elmer (2006:145), kan ons alleen andere bedien as ons hulle as ons gelyke erken. Daarom kan die hele proses van 'n inter-kulturele ontmoeting op die vlak van verhoudingsbou (*koinonia*) ook as diens (*diakonia*) beskryf word, en gee so 'n inter-kulturele ontmoeting juis gestalte aan “volle *koinonia*”. So het Jesus die mensdom kom bedien toe hy die gestalte van 'n slaaf (mens) aangeneem het en sy lewe vir andere afgelê het. Volf (1996:146-147) skryf:

The equality and reciprocity that are the heart of embrace can be reached only through self-sacrifice (Mark 10:41-45), even if self-sacrifice is not a positive good, but a necessary via dolorosa in a world of enmity and indifference toward the joy of reciprocal embrace. Such self-sacrifice is modeled on Christ's self-sacrifice.

In die lig van Jesus se onbaatsugtige aardse bediening, definieer Elmer (2006:146) diens as “the ability to relate to people in such a way that their dignity as human beings is affirmed and they are more empowered to live God-glorifying lives.” Vir hierdie diensskap, onderskei hy tussen drie belangrike kenmerke: 1) Verhoudingsbou; 2) Respek vir die menswaardigheid van andere; en 3) Die bemaatiging van andere (vanuit 'n ontmoeting met Jesus Christus).

Die bediening van die naaste, vanuit 'n Christelike oogpunt, is dus baie meer as net die voorsiening in een of ander nood of behoefte. Elmer (2006:148) skryf dat die beste bediening van die naaste na vore tree vanuit 'n verhoudingsbou met die naaste en selfs die maak van foute insluit: “Servanthood ... is, after all, an attitude that, when embedded within us, finds an appropriate way to express itself in every situation.”

Alhoewel Christelike diens nie gemeet kan word in terme van iets wat vir, of aan, iemand gedoen word nie, is daar wel een onveranderlike uitkoms in die ganse bediening van die naaste. Volgens Volf (1996:147) kan 'n ware omhelsing nie een of albei partye onveranderd laat nie.

In die eerste plek behoort diens nie te gemeet word in terme van dit wat vir 'n ander gedoen word nie, maar in terme van die verhoudings wat oor grense heen bewerkstellig is. By so 'n “volle *koinonia*” wil hierdie noue relasie tussen verhoudings (*koinonia*) en diens (*diakonia*) juis sigbaar uitdrukking verleen aan 'n vorm van saam behoort en omgee as 'n vergestaltung van die gedeelde heerlikheid wanneer alle dinge tot ware *koinonia* gebring sal word (vgl. punt i van afdeling 3.6.4).

6.3 SAMEVATTING

Vanuit 'n missionêre perspektief, is daar in hierdie hoofstuk ontdek dat 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid ten diepste vra om 'n inter-kulturele ontmoeting waardeur 'n "volle *koinonia*" bevorder wil word. By so 'n betrokkenheid, gaan dit om veel meer as een of ander vorm van dienslewering (*diakonia*). Groot klem moet op die bemagtiging van mense en die respektering van hulle menswaardigheid geplaas word, deur in 'n verhouding (*koinonia*) met hulle te tree.

Vir die evaluering van so 'n inter-kulturele ontmoeting vanuit 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid, is Elmer se model van diensskap van groot waarde vir die ontsluiting van effektiewe verhoudingsbou oor kulturele grense heen. Die ses elemente van hierdie model is deurgaans in hierdie hoofstuk bespreek as openheid, aanvaarding, vertroue, lering, verstaan en diens.

Omdat 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid by nood baie eerder om die bevordering van 'n omvattende verhoudingsbou ("volle *koinonia*") gaan, stel Elmer (2006:150-151) voor dat sy model van agter na voor benader moet word:

- *Diens*. 'n Mens kan beswaarlik 'n ander bedien as jy nie vir hom/haar verstaan nie. Net so kan versoening ook nie tot stand gebring word sonder 'n ontmoeting tussen die oortreder en die lydende party vir die verstaan van die omvang van 'n oortreding nie. Sonder so 'n verstaan, sal diens en/of versoening geforseerd en onopreg wees (Elmer 2006:150).
- *Verstaan*. 'n Mens kan nie 'n ander verstaan as jy nie bereid is om van hom/haar te leer nie. Uiteindelik behoort daar saam geleer te word. Vir Elmer (2006:151) getuig so 'n leerbare gesindheid van nederigheid en 'n gewilligheid om met andere te identifiseer.
- *Leer*. Dit is baie moeilik om van andere te leer indien daar nie 'n vertrouensverhouding bestaan nie. Mense sal beswaarlik belangrike inligting met iemand deel wat hulle nie vertrou nie, veral in 'n multi-kulturele konteks (Elmer 2006:151).
- *Vertroue*. Vertrou kan nie bevorder word as daar nie aanvaarding bestaan nie. Wanneer andere voel dat jy hulle waardeur as waardige medemense, word vertroue moontlik (Elmer 2006:151).
- *Aanvaarding*. Dit is onmoontlik om andere te waardeur en te aanvaar indien hulle nie in jou teenwoordigheid welkom en veilig voel nie (Elmer 2006:151). Dit vra ten diepste om 'n openheid teenoor die ander.
- *Openheid*. Openheid vra van diegene in 'n ander kulturele raamwerk om vanuit hul gemaksones te beweeg en volhoubare verbintenisse tot stand te bring in 'n konteks van kulturele verskille (Elmer 2006:151). Hier gaan dit in essensie om menswaardigheid, om elke persoon te midde van verskille aan te sien as beeldraer van God.

Soos wat die sentrale hipotese in hierdie ondersoek te vinde is in die noue relasie tussen *koinonia* en *diakonia*, voer Elmer (2006:151) aan dat diens nie so seer 'n doelwit is nie, maar eerder 'n uitvloeisel van verhoudingsbou is. Diensbaarheid tree baie eerder na vore waar ons oop is teenoor andere, andere aanvaar, vertroue bewerkstellig, leer en mekaar verstaan.

Dus kan ons diensbaar wees as veranderingsagente deur gewoon net 'n gesindheid van openheid te openbaar. Elmer (2006:151) beskryf sy dienaarsmodel as 'n sirkelvormige model sonder 'n spesifieke begin of eindpunt. So, byvoorbeeld, kan 'n persoon sy/haar diensbaarheid begin deur bloot net gewillig te wees om by andere te leer.

In hoofstuk 8, sal hierdie sesvoudige model aan die hand van 'n praktykevaluering getoets word. 'n Groot uitdaging lê vervolgens in die feit dat mense en agentskappe goed bekend is met die taal van 'n meer mens-gesentreerde benadering, maar dat die praktyk veel eerder dui op onderontwikkeling en onbemagtiging (sien Schenk & Louw 1995:176).

Benewens 'n teoretiese ondersoek aangaande die unieke bydrae van 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid tot ontwikkelingsgesprekke (soos belig in die vorige hoofstukke), sal daar, aan die hand van die praktyk, gekyk word op watter wyse verhoudingsbou, as 'n vorm van “volle *koinonia*”, vanuit 'n inter-kulturele ontmoeting by 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid tot stand kom.

HOOFTUK 7: DIE EMPIRIESE STUDIE

In die vorige hoofstuk, is 'n raamwerk verskaf waarvolgens 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid by gemeenskapsprojekte, in die vorm van 'n inter-kulturele ontmoeting, geëvalueer kan word. By sodanige raamwerk, val die klem op 'n meer mens-gesentreerde of holistiese benadering tot ontwikkeling, en openbaar dit merkbare ooreenkomste met 'n “volle *koinonia*” (soos gedefinieer in hoofstuk 3).

Drie gemeenskapsprojekte, Sarfat Community Projects, Shiloh Synergy en die Elsiesrivier Care Centre word nou in die vorm van gevallestudies aangebied om die sentrale hipotese van die navorsing te ondersoek. Dit kan as volg omskryf word:

Waar 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid by 'n kultureel diverse samelewing sy lanseerbasis in verhoudingsbou (koinonia) het, sal 'n meer missionêre en 'n meer standhoudende/volhoubare aanspreking van sosiale uitdagings (diakonia) tot stand kom.

Vanuit 'n missionêre perspektief, kom *koinonia* en *diakonia* nader aan mekaar wanneer dit nie gaan om “iets” wat vir, of aan, iemand gedoen word nie, maar wanneer “iets” saam met iemand anders gedoen word deur verhoudingsbou (vgl. die eerste gemeente in Handeling 2:44-47).

Wanneer die verband tussen *koinonia* en *diakonia* egter verlore raak, is die uitreik na die naaste geneig om een-dimensioneel te wees en nie eie aan die *missio Dei* (die sending van God) nie. Dit lei tot:

'n Besorgdheid oor die mens (in terme van sy/haar saligheid en/of die integrering in 'n geloofsgemeenskap), sonder 'n wesenlike erns met die menslike toestand (fisieke omstandighede/nood); of omgekeerd, 'n besorgdheid oor die menslike toestand, sonder 'n wesenlike erns met die mens.

Aan die hand van die drie genoemde projekte, wil daar spesifiek ondersoek ingestel word aangaande⁶⁵:

- 1) Die prosesse en strukture van 'n inter-kulturele ontmoeting, wat vanuit 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid by gemeenskapsprojekte na vore tree; en
- 2) 'n Evaluering van die vlak van 'n transformasie van verhoudinge wat deur sodanige prosesse/strukture tot stand gebring word ('n toetsing van die sentrale hipotese).

Die feit dat persone vanuit 'n geloofsagtergrond betrokke raak by die uitdagings in die breër samelewing, wys daarop dat hulle hul breër sosiale verantwoordelikheid ernstig opneem. Tog is dit nodig om te bepaal of so 'n betrokkenheid oor voldoende strukture en vermoëns beskik om 'n transformasie van verhoudinge te bewerkstellig.

Belangrike vrae by 'n gemeenskapsbetrokkenheid is: Hoe moet die betrokkenheid bevorder word? Of, anders gestel, op watter wyse dra die betrokkenheid by tot die aanspreek van spesifieke uitdagings? Lê die betrokkenheid primêr by fisieke dienslewering (*diakonia*) of word daar ook wesenlik aandag geskenk aan effektiewe verhoudingsbou (*koinonia*), wat van 'n meer holistiese benadering tot ontwikkeling getuig?

⁶⁵ Sien ook die navorsingsdoelwit onder afdeling 1.4 in hoofstuk 1.

7.1 DIE UNIEKE AARD VAN DIE STUDIE

In hoofstuk 5, is daarop gewys dat die veld van gemeenskapsontwikkeling al meer besef dat daar nie net voorsien kan word in die basiese behoeftes van mense nie, maar dat daar doelbewus aandag gegee moet word aan die bevordering van 'n meer mens-gesentreerde (holistiese) betrokkenheid.

Die aanwend van individuele persone en organisasies se aanlegte en hulpbronne (*diakonia*) in gemeenskapsbetrokkenheid vra ten diepste om verbintenisse (*koinonia*) waarbinne vertrouwe 'n belangrike rol speel. Goldsmith (2002:102-103) beskryf dit as 'n “spirit of cooperation and mutual assistance through a community.”

Hierdie gees van samewerking en ondersteuning sluit sterk aan by die sentrale hipotese van die ondersoek, dat waar 'n gemeentelike betrokkenheid (*diakonia*) by 'n kultureel diverse samelewing sy lanseerbasis in verhoudingsbou (*koinonia*) het, 'n meer standhoudende/volhoubare aanspreking van sosiale uitdagings tot stand sal kom.

Vir die bewerkstelling van so 'n “gees van samewerking” word 'n spesifieke hantering van diversiteit binne 'n multi-kulturele konteks verlang. Hier is dit juis die doel van die navorsing om aan die hand van drie gemeenskapsprojekte groter insig te verkry aangaande die unieke aanslag van 'n inter-kulturele ontmoeting.

7.2 AFGRENSING

Die bedoeling van hierdie navorsing is nie om die Christelike kerk se roeping tot *koinonia* af te speel teenoor haar *diakonale* roeping nie, maar om eerder te kyk op watter wyse hierdie twee dimensies van kerkwees aan mekaar verwant is, en hoe dit in die praktyk tot uitdrukking kan kom.

Die navorsing wil verder nie 'n historiese analise van die Christelike kerk se betrokkenheid by gemeenskapsontwikkeling wees nie. Daar wil veel eerder gelet word op die wyse waarop gewone gelowiges se betrokkenheid by spesifieke gemeenskapsprojekte bydra tot 'n inter-kulturele ontmoeting.

Goldsmith (2002:9) voer aan dat die grootste tekortkoming by gemeenskapsprojekte nie soseer lê in gebrekkige dienslewering nie, maar eerder by die gebrekkige vestiging van “solid values (‘principal moral ends’)” en 'n “sense of community (‘psychological gratifications’).”

Waar “hulpgewer” (as veranderingsagente) en “hulpontvanger” (as bemagtigde) so met mekaar in aanraking gebring word, ontstaan 'n besondere ruimte waarbinne 'n inter-kulturele ontmoeting kan plaasvind en waarbinne nuwe verbintenisse moontlik word.

7.3 ASPEKTE VAN DIE ONDERSOEK

Daar is vandag 'n groot debat aan die gang of geloofsgroepe effektiewe diensverskaffers in die samelewing kan wees. Goldsmith (2002:110-122) wys in antwoord hierop dat geloofs-gebaseerde organisasies op vier terreine belangrike bydraes in die samelewing kan lewer: pragmaties, sosiale kapitaal, moreel/spiritueel en as verantwoordbare (holistiese) versorgers van die ganse mens.

Bogenoemde bydraes tree in die benadering van die drie gevallestudies as belangrike fokuspunte na vore:

7.3.1 Die pragmatiese benadering

By die pragmatiese benadering word gelet op die wyse waarop betrokkenheid vanuit gedeelde belange op die aanspreek van konkrete probleme gerig is. So, byvoorbeeld, beskik geloofsinstellings oor die unieke vermoë om, vanuit 'n gedeelde geloof, makliker saam te werk en 'n netwerk van gemeentes tot stand te bring vir 'n meer omvattende aanspreek van uitdagings.

Daar is 'n tipe betrokkenheid wat daadwerklik die omstandighede verbeter en, aan die ander kant, is daar 'n tipe betrokkenheid wat die proses strem. So, byvoorbeeld, is dit baie belangrik dat geloofsgebaseerde organisasies saamwerk en dat hulle deursigtig sal wees in terme van hul optrede, soos onder meer in die wyse waarop fondse aangewend word.

Vanuit 'n pragmatiese oogpunt, word daar gepoog om die verskillende prosesse van samewerking te onderskei en te evalueer. Belangrike vrae is: Hoe lyk die vlak van samewerking waar gemeentes of gelowiges betrokke raak? Hoe word hulpbronne aangewend vir die aanspreek van spesifieke uitdagings?

7.3.2 Geloofsgebaseerde organisasies as sosiale kapitaal

Geloofsgebaseerde organisasies word gesien as sosiale kapitaal wanneer hulle verbintenisse bevorder en mense mobiliseer om verantwoordelikheid te neem vir hul gemeenskappe en, meer spesifiek, hul naaste. Sodoende, lê gemeentes se grootste bydrae tot die sosiale sfeer nie primêr in fisieke dienslewering nie, maar hul vermoë om mense betrokke te kry by die aanspreek van die grootste uitdagings waarmee hulle worstel.

Ter illustrasie, wys Goldsmith (2002:112) daarop dat diegene wat in die V.S.A. tot 'n geloofsinstelling behoort, gemiddeld 2.3% van hul totale inkomste vir liefdadigheid (*charity*) gee, teenoor die 1.3% van diegene wat nie aan 'n geloofsinstelling behoort nie. Soortgelyk, stel sowat 76% van alle Amerikaners wat aan een of ander geloofsinstelling behoort, hulself beskikbaar vir vrywillige dienslewering. Dit verskil aansienlik van die nasionale gemiddelde van 55.5%.

Waar verder nagedink word oor geloofsgemeenskappe se unieke bydrae tot sosiale kapitaal, is die belangrike vrae: Wat is die interaksie tussen die veranderingsagente en die bemagtigdes? Is daar sprake van 'n ondersteunende gemeenskap waarbinne gevoel word dat hy/sy behoort en na kan terugkeer wanneer hulp nodig word?

7.3.3 Die morele/spirituele benadering

Wat die morele/spirituele benadering in gemeenskapsontwikkeling betref, wil geloofsinstellings nie alleen 'n agentskap van sosiale kapitaal, in terme van voorsiening in mense se fisieke behoeftes, wees nie, maar wil daar ook aandag verleen word aan hul morele/spirituele behoeftes. Daar is 'n besondere relasie tussen fisieke en geestelike behoeftes te bespeur.

Vir Goldsmith, is die betrokkenheid by spesifieke sosiale uitdagings nie soseer 'n bediening nie, maar eerder 'n getuienis wat waarde aan alle gemeentelike bedienings en die Christelike

kerk self wil toevoeg. Goldsmith (2002:117-118) wys daarop dat die blote siening dat die kerk 'n heilige plek is, 'n positiewe effek op die gedrag van mense kan hê.

'n Meningspeiling van die *Human Sciences Research Council of South Africa* (HSRC 2000) toon dat geen ander sosiale instelling groter vertroue in die publieke sfeer ontlok as Christelike kerke nie (Swart 2006b:346). Vanuit 'n morele/spirituele oogpunt beskou, beskik gemeentes oor die unieke vermoë om mense te leer om waarlik vir hulle naaste om te gee.

Vanuit 'n morele/spirituele oogpunt, is belangrike vrae: Watter rol speel 'n geloofsoortuiging in die bevordering van diensbaarheid en die vestiging van 'n gemeenskap van omgee? Op watter wyse vind die geestelike ontmoeting plaas? Loop dit uit op 'n proselietmaky, of baan dit die weg tot 'n ware inter-kulturele ontmoeting?

7.3.4 Die verantwoordbare (holistiese) benadering

Die verantwoordbare benadering tree na vore as 'n uitvloeisel van 'n pragmatiese benadering, die bevordering van sosiale kapitaal en die morele/spirituele benadering by 'n geloofs-gebaseerde betrokkenheid. Hiervolgens, word geglo dat daar nie net aan die fisieke of geestelike behoeftes van die mens aandag gegee word nie, maar dat daar veel eerder gestreef moet word na 'n holistiese bediening wat die geestelike, verstandelike, fisieke, finansiële, sosiale, gesins- en ander komponente van die menslike bestaan insluit.

Goldsmith (2002:121) verwys na Frank Alexander, 'n kerkleier en projektebestuurder van 'n gemeenskapsprojek in Indianapolis, wat hierdie holistiese benadering as volg beskryf:

The motivation of many community development corporations, for instance, is to help people from an economic and social standpoint. My work always comes from a motivation to help people become who God created them to be. So it's a spiritual motivation ... a value system that is not shared by a regular community development corporation.... The holistic idea carries with it an idea of caring about people spiritually, economically, socially, emotionally, what have you.

Alhoewel daar 'n neiging bestaan om op betekenisvolle suksesse (wat meestal fisiek en groot in omvang is) te fokus, word daar vanuit 'n holistiese benadering besef dat daar ook gereflekteer behoort te word oor die vlak van verbintenisse wat vanuit sodanige betrokkenheid na vore tree. In alle gemeenskapsprojekte ontstaan 'n geleentheid vir 'n besondere inter-kulturele interaksie waar mense dien, en wedersyds bedien kan word.

Olgen Williams (in Goldsmith 2002:163) skryf:

If a neighborhood is going to experience empowerment, then people need to unify – not divide – themselves, and their leaders need to accomplish three things: forgiveness between people that have experienced wrongs, trust so that you can work together, and faith in God and in the belief that if you keep working together, you will succeed.

Verhoudingsbou word daarom voorgehou as 'n belangrike metafoor waardeur 'n meer holistiese benadering tot gemeenskapsprojekte tot stand gebring kan word, en waarbinne die veranderingsagente en bemagtigdes in 'n dinamiese relasie gebring word om mekaar wedersyds te bedien as 'n vorm van “volle *koinonia*” (sien hoofstuk 3).

7.4 DIE GEVALLESTUDIE-METODE

Die hoofrede vir die navorser se besluit om van die gevallestudie-metode van navorsing gebruik te maak, is omdat die noue relasie tussen *koinonia* (gemeenskap) en *diakonia* (diens) nie wesenlik deur kwantitatiewe ondersoeke benader kan word nie. Alhoewel die vlak van betrokkenheid wel deur statistiek weergegee kan word, kan die relasie tussen *koinonia* en *diakonia* in die bevordering van 'n inter-kulturele ontmoeting alleen benader word aan die hand van 'n kwalitatiewe veldwerkstudie.

Goldsmith (2002:125) skryf:

Faith groups have a higher standard of success, but not necessarily as tangible as regular secular efforts. We can't take away the value of people ... We see results in changed lives. Sometimes we sow a seed and may not realize the results for years ... More tangible documentation of success comes from things like reduction of crime, which can't be attributed only to secular services. But it is hard to always show which program has helped.

Wat die gebruik van 'n gevallestudie egter so aantreklik gemaak het vir dié ondersoek, is dat dit in werklikheid 'n omvattende benadering van 'n sosiale fenomeen is. Belangrike afleidings word geëvalueer aan die hand van die praktyk. Hierdie besondere kenmerk van gevallestudies noep Gillman (2000:1) om die gevallestudie beskryf as: "... a unit of human activity embedded in the real world; which can only be studied or understood in context; which exists in the here and now; that merges in with its context so that precise boundaries are difficult to draw."

Hierdie navorsingsdoelwit is nie slegs vir gevallestudies belangrik nie, maar sluit ook aan by wat Praktiese Teologie as 'n teologiese dissipline wil bereik. So, byvoorbeeld, kom John Swinton (2006:v-vi) se beskrywing van 'n Praktiese Teologie in 'n groot mate ooreen met wat die gevallestudie as 'n metode van ondersoek wil bereik:

Practical Theology has a particular focus on specific situations in order to enable the development of a transformative and illuminating understanding of what is going on within these situations ... Thus through a process of critical reflection on situations, the Practical Theologian seeks to ensure faithful practice and authentic human living in the light of scripture and tradition.

In die volgende twee afdelings, sal die sterk- en swakpunte van die gevallestudie as 'n metode van ondersoek bespreek word.

7.4.1 Die sterkpunte van die gevallestudie

In sy boek, *Case study research*, wys Robert Yin (2003:1) daarop dat gevallestudies 'n ideale instrument vorm vir die benadering van die "how" of "why" vrae, veral waar die navorser min beheer het oor die gebeurtenisse of waar een of ander fenomeen binne 'n "real-life context" benader wil word.

Aangesien 'n gevallestudie op 'n uitgebreide wyse gebruik maak van 'n veelvoud bewyse, tree dit na vore as 'n ideale instrument vir dataversameling. Yin (2003:2-3) skryf dat: "... the case

study method allows investigators to retain the holistic and meaningful characteristics of real-life events.”

Dit baan die weg tot drie belangrike ondersoekprosesse: 1) Ontdekking; 2) Beskrywing; en 3) Verduideliking.

Omdat gevallestudies die konteks beskryf, verskil dit van eksperimentering (die afleidende “*deductive*” metode). Dit maak eerder van ’n “*emergent design*” gebruik, waarbinne ’n ontluikende (“*inductive*”) teoretisering plaasvind (Gillman 2000:6).

John Gerring (2007:4-5) wys daarop dat daar, in die sosiale wetenskap, al meer besef word dat “*experimental*” data van sosiale bewegings per definisie nie genoegsaam is nie, en dat gevallestudies die kompleksiteit van sosiale gedrag baie beter kan bestudeer. So, byvoorbeeld, kan gevallestudies uitgebreide verklarings van oorsaak en gevolg baie beter belig.

7.4.2 Die swakpunte van die gevallestudie

Die aanwending van gevallestudies het eers onlangs in die wetenskap tot sy reg begin kom. Gillman (2000:2) wys daarop dat daar vir ’n lang tyd binne die sosiale wetenskap aangevoer is dat “only observable, and verifiable, phenomena could be the subject matter of science; this excluded subjective phenomena or ‘unverifiable’ theories.”

Dit het daartoe bygedra dat daar eers neergesien is op ’n gevallestudie as ’n metode van ondersoek. Van die grootste kritici voer aan dat gevallestudies berus op los geformuleerde en algemene teorieë, partydige seleksie, informele ontwerp en selfs ’n vorm van determinisme (Gerring 2007:6).

Nog ’n kritiek teen ’n gevallestudie is dat dit baie lank kan neem en dikwels tot uitgebreide, onleesbare dokumente lei. Yin (2003:11) wys egter daarop dat dit ’n wanpersepsie is en dat die gevallestudie nie noodwendig om ’n uitgebreide benadering vra nie. Hy skryf:

[C]ase studies are a form of inquiry that does not depend solely on ethnographic or participant-observer data. You could even do a valid and high-quality case study without leaving the library and the telephone or Internet, depending on the topic being studied.

Samevattend, is dit duidelik dat die gevallestudie se grootste uitdaging dié van betroubaarheid is. Vir die aanspreek van hierdie uitdaging voer Gerring (2007:84) aan dat daar gebruik gemaak moet word van ’n “ceaseless back-and-forth, cross-level nature of case study research,” deur die fenomeen van soveel as moontlike hoeke te benader.

7.5 DIE UNIEKE ROL VAN DIE NAVORSER

Waar ’n gevallestudie as ’n vorm van veldwerk aangewend word, is dit belangrik om te let op die rol van die navorser. Gillman (2000:7) beskryf die rol van die veldwerknavorsers in ’n gevallestudie as “a participant observer who acknowledges (and looks out for) their role in what they discover ... asking questions, clarifying procedures, collecting data.”

Babbie (2010:299) voer aan dat alle bewyse objektief waargeneem wil word “at the scene of the action.” Alhoewel hy onderskei tussen drie onderskeibare rolle, kom al drie hierdie rolle op een of ander wyse aan die orde. Die ondersoek self sal bepaal watter rol die navorser moet aanneem om so ’n objektiewe waarneming tot stand te bring.

- Die volwaardige deelnemer (“*complete participant*”) tree na vore as ’n navorser wat doelbewus by sy/haar navorsingsprojek betrokke is of ten minste voorgee dat hy/sy ’n ware deelnemer is. Waar so ’n navorser se status bekend word, kan dit die ondersoek nadelig beïnvloed⁶⁶. Die proefpersone wat benader word, kan die navorser wegwys of hulle gedrag op so ’n wyse aanpas om dit meer aanvaarbaar te maak. Dit kan daartoe bydra dat die uitkomst van die sosiale proses heeltemal anders oorkom as wat dit werklik is (sien Babbie 2010:300).
- Die deelnemer, as waarnemer (“*participant-observer*”), neem soos die volwaardige deelnemer deel aan die geval onder benadering, maar verskil in die sin dat hy/sy dit baie duidelik stel dat navorsing onderneem word. Vir Babbie (2010:300) is die grootste gevaar by so ’n benadering dat diegene wat ondersoek word “may shift much of their attention to the research project rather than focusing on the natural social process, making the process being observed no longer typical.” Om dié rede is dit belangrik om deurgaans toe te sien dat die navorser se wetenskaplike objektiwiteit nie in die gedrang kom nie.
- Die volwaardige waarnemer, die “*complete observer*,” neem ’n sosiale proses waar, sonder om op een of ander wyse daarby betrokke te raak of sigbare kontak te maak. So gebeur dit dat die subjekte onder benadering baie keer nie eens weet dat hulle bestudeer word nie. Babbie (2010:300) wys egter daarop dat, alhoewel ’n volwaardige waarnemer meer objektief is as die eerste twee vorme van waarneming, “she or he is also less likely to develop a full appreciation of what’s being studied. Observations may be more sketchy and transitory.”

Vanuit die unieke aard van die empiriese studie onder hande, het die navorser se rol meer gelê op die vlak van ’n volwaardige waarnemer. Benewens die feit dat die navorser op geen wyse betrokke was, of is, by die onderskeie gevalle nie, het die navorser doelbewus toegesien dat sy betrokkenheid nie die normale verloop van die projek beïnvloed het nie.

Die navorser was regdeur die ondersoekproses oop en eerlik oor sy status as navorser, en het te alle tye toegesien dat sy status nie as ’n afstand ervaar sou word deur diegene wat genader is nie. Die gebruik van meer as een benadering in die ondersoekproses (’n vraelys en semi-gestruktureerde onderhoud) het die interaksie verryk en tot ’n meer betroubare weergawe van feite bygedra (meer hieroor in die volgende afdeling).

7.6 EENHEDE VAN BENADERING IN DIE ONDERSOEKPROSES

Vir die bewerkstelling van toegang tot die navorsingsveld, is dit belangrik om soveel inligting as moontlik daarvoor te bekom. Hier kan tussen sowat vyf belangrike take in die versameling van data onderskei word (sien Yin 2003:73):

⁶⁶ As voorbeeld wys Babbie (2010:299) daarop dat dit nie gepas sal wees vir die navorser om, in die geselskap van ongeletterde persone, soos ’n professor of student van ’n universiteit op te tree nie.

1. Die verkryging van toegang tot belangrike organisasies en persone vir onderhoude.
2. Die bewerkstelling van toegang tot hulpbronne (soos 'n persoonlike rekenaar en skryfmateriaal).
3. Die aanwending van bykomende hulp (soos dié van ander navorsers en kollegas).
4. Die opstelling van 'n duidelike skedule vir data-versameling, binne 'n sekere periode van tyd.
5. Die voorsiening vir onverwagte gebeurtenisse (byvoorbeeld die moontlikheid van onderhoude).

Bogenoemde take in die versameling van data, sal in die volgende afdelings bespreek word in terme van die drie gevallestudies, naamlik Sarfat Community Projects, Shiloh Synergy en die Elsiesrivier Care Centre.

7.6.1 Etiese goedkeuring

Voor die aanpak van die empiriese studie, is 'n proses van etiese goedkeuring gevolg. In April 2011 is formeel aansoek gedoen om etiese goedkeuring van die Universiteit van Stellenbosch se Navorsingsetiekkomitee: Menslike Navorsing (Humanora). Amptelike goedkeuring is verkry van die projekteleiers en bestuur van die drie gemeenskapsprojekte vir die uitvoering van die navorsing. Laasgenoemde dokumente word vir veilige bewaring in die kluis van die Fakulteit Teologie se biblioteek gestoor. Aangesien die empiriese studie gebruik maak van vraelyste en semi-gestruktureerde onderhoude, was etiese goedkeuring noodsaaklik. Sodanige goedkeuring⁶⁷ is formeel op 19 Julie 2011 ontvang, verwysingsnommer 545/2011, waarna die gestruktureerde waarnemings gedurende Augustus 2011 en September 2011 voltrek is.

7.6.2 Toegang tot die navorsingsveld

Voordat die navorsing van 'n bepaalde geval onderneem kan word, is dit belangrik om soveel inligting as moontlik daaroor te bekom. Benewens literatuur oor sodanige gevalle, is daar groot waarde daarin om eers kontak te maak met van die lede, en 'n vertrouwensverhouding met so 'n persoon of persone te ontwikkel. Babbie (2010:316) skryf: "This aspect of your preparation is likely to be more effective if your relationship with the informant extends beyond your research role."

Die navorser moet die informasie van informante versigtig benader. Alhoewel hulle (as informante) die beste ingelig is aangaande die geval, is hul insigte (volgens Babbie 2010:316) 'n mengsel van "*fact and point of view*." Juis hierom is 'n meer omvattende verstaan van die geval onontbeerlik en is dit van waarde om self ondersoek in te stel aangaande die invloede wat op 'n gegewe geval inwerk.

Vir die gevallestudies, is die onderskeie gemeenskapsprojekte se projekteleiers gekontak om toegang tot die onderskeie gevalle te verkry. Hulle is ingelig oor die onderwerp en die doelwitte van die voornemende studie en die inligting is deur hulle gekommunikeer aan die breër bestuur, waarna skriftelike goedkeuring ontvang is. Hierdie projekteleiers het 'n belangrike kontakpunt vir die inwin van primêre en sekondêre data gevorm (sien afdeling 7.6.6).

⁶⁷ Sien addendum vir die toepaslike brief van etiese goedkeuring van die Navorsingsetiekkomitee: Mens-navorsing (nie-gesondheid).

In die volgende afdeling, sal die ondersoekproses, wat vir die onderskeie gevallestudies aangewend is, in groter besonderhede verduidelik word.

7.6.3 Waarnemingsproses

Vir die uitkoms van die ondersoek, was diegene wat vanuit 'n gemeentelike konteks betrokke is by die onderskeie gemeenskapsprojekte (Shiloh, Sarfat en die Elsiesrivier Care Centre) as veranderingsagente, asook diegene wat deur die onderskeie programme bedien of gehelp word, as bemagtigdes van sentrale belang.

Wat die besondere ondersoekproses betref, is die volgende skedule gebruik:

1) In die eerste plek, is ongestruktureerde waarnemings gebruik. Gillman (2000:54) wys daarop dat sulke waarnemings aangewend word vir 'n beskrywing van die geval: die omgewing, die mense, die aktiwiteite, en die gebeurtenisse. Daardeur wil 'n “gevoel” van die geval tot stand gebring word vir die identifisering van meer gestruktureerde waarnemings, waar sodanige bewyse direk verband hou met die teorie of hipotese.

Deur gereelde besoeke, het die navorser die onderskeie gemeenskapsprojekte se verskillende projekte waargeneem sonder om die normale gang of prosedure te beïnvloed. Hierdie kontak het die navorser in staat gestel om te bepaal of sodanige projek aan die nodige kriteria voldoen. As belangrike gevalle was dit belangrik dat die verskillende projekte ooreenkomste moes openbaar⁶⁸.

2) In die tweede plek is daar gebruik gemaak van meer gestruktureerde waarnemings in die vorm van vraelyste en semi-gestruktureerde onderhoude. Gillman (2000:54) beskryf hierdie tipe waarnemings as ondersoeke, wat op 'n objektiewe en gedissiplineerde wyse, een of ander teorie of hipotese vanuit soveel hoeke as moontlik wil benader. Gillman beskou so 'n omvattende benadering as 'n belangrike “*convergence*” van bewyse.

Aan die hand van meer gestruktureerde waarnemings, is daar, in terme van die sentrale hipotese, vasgestel op watter wyse die gemeentelike betrokkenheid in staat is om blywende verbintenisse te bewerkstellig wat verder reik as primêre nood of hulpverlening. Hier wou die besondere interaksie tussen die vrywilligers (die veranderingsagente) van buite, en die plaaslike mense wat deur sodanige gemeenskapsprojekte gehelp of opgehef word (die bemagtigdes), in groter diepte benader word om te voldoen aan wat Gillman (2000:12-13) beskryf as die ontdekking van 'n besondere “*ground theory*”⁶⁹.

Die aanwending van só 'n omvattende waarnemingsproses by 'n gevallestudie, sal in die volgende afdeling aandag ontvang.

7.6.4 Die gebruik van kwantitatiewe data saam met 'n kwalitatiewe ondersoek

Gevallestudies is tradisioneel beskou as 'n kwalitatiewe metode van ondersoek wat op 'n objektiewe benadering berus, en nie primêr gebruik maak van kwantitatiewe data, soos die

⁶⁸ Al drie hierdie gemeenskapsprojekte toon groot ooreenkomste. Tog is daar verskille in terme van die omvang van sodanige projekte. Vir meer oor die vergelyking van die gemeenskapsprojekte, sien die omskrywing van elk in die eerste deel van hoofstuk 8.

⁶⁹ Gillman (2000:12) beskryf 'n “ground theory” as “theory that is grounded in the evidence that is turned up.”

aanwending van vraelyste en statistieke nie (Gillman 2000:10). Tog vra 'n gevallestudie om meer as 'n suiwer objektiewe benadering van een of ander geval.

Gerring (2007:11) wys daarop dat daar in die Sosiologie al meer wegbeweeg word vanaf 'n suiwer objektiewe benadering (van een of ander sosiale fenomeen) na 'n meer komplementerende en diepgaande ondersoek. Hy skryf: "... virtually all case studies produced in the social sciences today include some quantitative and qualitative components ... the purely narrative case study, one with no numerical analysis whatsoever, may not even exist."

Vervolgens word gevallestudies al meer in die wetenskap waardeur as 'n metode van ondersoek wat die twee metodologiese modelle van kwantitatief en kwalitatief met mekaar versoen. Vir Gillman (2000:46) tree dit by gevallestudies na vore in twee tipes waarnemings:

1. *Deelnemend*: Hierdie tipe waarneming is gewoonlik beskrywend (kwalitatief) en gaan saam met 'n betrokkenheid aan die hand van die navorser, waar hy/sy verslag lewer.
2. *Onafhanklik/gestruktureerd*: Hierdie tipe waarneming word van "buite" waargeneem deur dit wat waargeneem word te tel of te klassifiseer (kwantitatief).

Daarom kan gesê word dat alle bewyse en die verband wat daartussen bestaan, van kardinale belang is vir 'n navorser wat gebruik maak van 'n gevallestudie. Sodoende, vergelyk Gillman (2000:10) die rol van 'n navorser met dié van 'n regter "[who] turns no evidence away but assesses what faith can be placed in it, and relates it to other evidence at hand."

In die ondersoek, is daar nie slegs van onderhoude gebruik gemaak nie, maar ook van vraelyste. Hierdie vraelyste het noodsaaklike sekondêre bewyse gevorm en het 'n belangrike voorbereidende funksie gehad vir die onderhoude wat met die verskillende proefpersone gevoer is. Sodanige vraelyste wou inhoudelik die kwaliteit van die inter-kulturele ontmoeting evalueer in terme van die ses kenmerke van 'n inter-kulturele ontmoeting, soos geïdentifiseer in die vorige hoofstuk.

7.6.5 Die struktuur van vraelyste en onderhoude

Volgens Yin (2003:73), is daar 'n belangrike saak uit te maak vir die aanwending van "*open-ended*" onderhoude by gevallestudies, om te kan beweeg in wat hy noem "*the world of the subject being studied rather than the reverse*." Om hierdie rede het die onderhoude wat in die navorsing aangewend is, ook 'n semi-gestruktureerde vorm aangeneem⁷⁰.

Babbie (2010:270) beskryf so 'n semi-gestruktureerde onderhoud as: "... a conversation in which the interviewer establishes a general direction for the conversation and pursues specific topics raised by the respondent. Ideally, the respondent does most of the talking."

Op 'n soortgelyke wyse, het die vraelyste, vir die evaluering van die inter-kulturele ontmoeting, 'n wesenlike oop benadering gehad, ten einde genoegsame ruimte te gee vir die beskrywing van die unieke ervaring van die onderskeie proefpersone. Hierdie vraelyste was

⁷⁰ Sien addendum vir die finale vrae wat in die semi-gestruktureerde onderhoud vir die veranderingsagente en die bemagtigdes aangewend is.

so gestruktureer dat die onderskeie proefpersone in hul eie woorde die ontmoeting kon beskryf⁷¹.

Die gebruik van so 'n oop-struktuur is volgens Gillman (2000:62) baie effektief, veral wanneer:

- 1) 'n Kleiner aantal mense benader word.
- 2) Hulle toeganklik is.
- 3) Hulle vir die ondersoek belangrik is.
- 4) 'n Meer uitgebreide antwoord of verduideliking verlang word.

7.6.6 Die aanwysing van belangrike proefpersone

Die kontak met die verskillende projekbestuurders het 'n belangrike rol in die aanwysing van die proefpersone gespeel. Aangesien die ondersoek ten diepste gaan om persoonlike verbintenisse of verhoudinge, en wil kyk op watter wyse sodanige verbintenisse bydra tot 'n meer volhoubare betrokkenheid, was dit belangrik dat die proefpersone by die gemeenskapsprojek vir 'n redelike periode van tyd betrokke moes wees. Hier is 'n periode van vyf jaar geïdentifiseer as aanduiding van 'n "redelike periode."

Dit was ook noodsaaklik om 'n gebalanseerde waarneming te verseker. Dus moes proefpersone uit die twee groepe van die inter-kulturele ontmoeting by gemeenskapsprojekte gekies word. Dit is die vrywilligers wat van buite betrokke raak (die veranderings-agente), en diegene wat deur so 'n betrokkenheid bedien of opgehef word (die bemagtigdes).

Die betrokkenheid oor tyd was die vernaamste kriteria waarvolgens die onderskeie proefpersone gekies is. Daar is aangeneem dat ten minste tien persone by elk van die gemeenskapsprojekte sou wees wat aan hierdie kriteria, in terme van betrokkenheid, sou voldoen. Hierdie identifisering was nie gekoppel aan geslag of ouderdom nie.

Aan die hand van rekords van betrokkenheid, het die onderskeie projekteleiers die navorser gehelp om tien proefpersone (vyf veranderingsagente en vyf bemagtigdes) by elk van die drie projekte te identifiseer. In totaal, is daar voorsiening gemaak vir 30 vraelyste en 30 semi-gestruktureerde onderhoude. Hierdie vraelyste en onderhoude word in die tweede deel van hoofstuk 8 bespreek.

7.6.7 Onderhoudsvoering

Volgens Osmer (2008:61-62), is die sukses van kwalitatiewe navorsing grootliks opgesluit in effektiewe onderhoudvoering. Hy beskryf 'n onderhoud as "a conversation between two people in which one of the parties is seeking information from the other for a particular purpose." Hier tree die onderhoudvoerder na vore as 'n aktiewe luisteraar wat doelbewus let op die verbale en nie-verbale reaksies van diegene met wie onderhoude gevoer word.

Die vraelyste en semi-gestruktureerde onderhoude moes bepaal op watter wyse die gemeentelike betrokkenheid by gemeenskapsprojekte bydra, of bygedra het, tot die vestiging van verbintenisse oor kulturele grense. Vervolgens het die fokus nie geval op die uitkomst (in die

⁷¹ Sien addendum vir die vraelyste van die veranderingsagente en bemagtigdes.

vorm van fisieke dienslewering) nie, maar die wyse waarop inter-kulturele verbintenisse of tot stand gebring word, of nie.

Diegene wat vanuit 'n gemeentelike agtergrond betrokke is by gemeenskapsprojekte (die veranderingsagente) en diegene wat deur sodanige projekte gehelp of bedien word (die bemagtigdes), moes help om die faktore te bepaal wat deelname bevorder en/of benadeel⁷². Herbert en Irene Rubin (1995:19) wys daarop dat daar aan die hand van semi-gestruktureerde onderhoude juis gepoog word om te hoor en te verstaan wat die respondente self sê.

Voordat daar oorgegaan is tot die ontmoeting met die informante, is daar gebruik gemaak van drie eksperimentele onderhoude en vraelyste om die duidelikheid van vrae te toets in die proses van onderhoudsvoering⁷³. Vir hierdie toetsproses is twee stelde vrae geïdentifiseer wat vir die veranderingsagente en bemagtigdes onderskeidelik aangewend sou word. Hierdie toetsproses is in die Junie-vakansie, voor die amptelike empiriese studie, gedoen.

Wat die praktiese aspekte van die onderhoudsproses betref, is 'n tydsduur van tussen 30 en 60 minute geskeduleer. Alhoewel dit nodig is om so 'n tydsduur as maatstaf te neem, moet dit nie op 'n rigiede wyse toegepas word nie (Gillman 2000:66). Wat die vloei van die onderhoude betref, is toegesien dat daar by die onderwerp gebly word, veral omdat die vrae by semi-gestruktureerde onderhoude 'n "oop" en onvoorspelbare natuur het⁷⁴.

Die deelname aan hierdie onderhoude en die invul van vraelyste was volkome vrywillig en daar is eers gevra om 'n toepaslike inwilliging tot deelname vanaf die proefpersone te bekom⁷⁵. Hierdie inwilligingsvorms is in sowel Engels as Afrikaans aangebied. Eers nadat 'n suksesvolle inwilliging ontvang is, is sodanige proefpersoon van die toepaslike vraelys voorsien en is 'n geskikte tyd en plek geskeduleer vir die semi-gestruktureerde onderhoud. Die onderhoude is digitaal opgeneem vir transkribering.

Noudat daar gewys is op die wyse waarop die navorsingsveld benader is, is dit ook nodig om aandag te gee aan die laaste belangrike fase van die ondersoekproses, naamlik die data-versameling en die interpretasie van bewyse.

⁷² Hier het die sewe riglyne, wat Gillman (2000:67) voorhou vir suksesvolle onderhoudsvoering, 'n deurslaggewende rol gespeel: a) Identifiseer belangrike onderwerpe; b) Formuleer vrae (tussen vyf en tien is aanbeveelbaar); c) Sien toe dat die vrae werklik "oop" is; d) Diegene met wie 'n onderhoud gevoer word, moet die antwoorde bepaal; e) Besluit op belangrike aspekte van die ondersoek waaraan herinner moet word; f) Moedig diegene met wie die onderhoud gevoer word aan om meer te vertel rondom 'n onderwerp (bv: Ek verstaan dat dit so funksioneer, maar verduidelik 'n bietjie meer); g) Neem die onderhoud op. Om alles woord vir woord op te teken kan die vloei van 'n onderhoud belemmer en kan veroorsaak dat belangrike aspekte gemis word.

⁷³ Volgens Mouton (2001:103-104), is so 'n evaluering van die finale vrae noodsaaklik om onder meer te waak teen: Teenstrydige of vae stellings; Vrae waarin twee vrae opgesluit is ("double-barrelled questions"); Die ordening van vrae vir die vloei van die onderhoud; Onvanpaste vraagstelling (waarvan die respondente geen kennis het nie); 'n Beïnvloeding (manipulering) van die respondente deur die vraagstelling; Negatief geparafraseerde vrae (veral waar mense gevra word om saam, of teen, te stem); Onderhoude wat onnodig lank is; Vrae wat onsensitief is teenoor die respondente of 'n bedreiging inhou.

⁷⁴ Vir die effektiwiteit van sulke semi-gestruktureerde onderhoude, lig Osmer (2008:63) sowat ses hulpmiddels uit asook 'n aantal reaksies aan die kant van die navorser: 1) Duidelikheid – "Ek is nie seker wat jy bedoel nie, vertel my meer"; 2) Verklaring – "Wat laat jou dink dat x aanleiding gee tot y?"; Relevansie – "Ek is nie seker hoedat x aansluit by jou vorige stelling nie. Kan jy dalk verduidelik hoedat jy dit as verwant beskou?"; Voorbeelde – "Gee my 'n voorbeeld van wat jy bedoel as jy van x praat"; Uitbreiding op 'n stelling – "As jy sê dat x gelei het tot y, wat het verder gebeur? Wat was die reaksie?"; Ordening – "Ek is nie seker ek het die gebeure in die regte volgorde nie. Het x gelei tot y of was y die oorsaak van x?"

⁷⁵ Sien addendum vir die inwilligingsvorms van die veranderingsagente en bemagtigdes.

7.7 DATA-VERSAMELING EN INTERPRETASIE

Wat die data-versameling betref, is die gevalle as 'n vergelykende studie⁷⁶ benader en as belangrike gevalle⁷⁷ (“*crucial cases*”) gehanteer. Dit moes die hipotese toets. Die ingesamelde data, die vraelyste en onderhoude, is in 'n navorsingsopgawe⁷⁸ saamgevat, en in die kluis van die Fakulteit van Teologie se biblioteek geplaas vir veilige bewaring. Die voltooië vraelyste is in hul oorspronklike formaat, soos ingevul, bewaar en die onderhoude is in 'n getranskribeerde vorm bewaar. Die transkribering het kort na die aflegging van die onderhoude plaasgevind, omdat dit nog vars in die geheue van die navorser was (Gillman 2000:71).

7.7.1 Stappe in die hantering van bewyse

Die volgende werksprosedure is in hierdie navorsing aangewend (sien ook Gillman 2000:71-75):

1. Die vraelyste en transkripsies van die onderhoude is individueel benader.
2. Belangrike stellings wat gemaak is, is gemerk. Herhalings en ander irrelevante materiaal is geïgnoreer.
3. Daar is toegesien dat verskillende stellings iets unieks bydra tot die navorsing. Waar dit herhalend was, is dit benader as versterking van 'n reeds bestaande stelling en nie as 'n nuwe stelling nie.
4. Daar is doelbewus toegesien dat daar nie te veel transkripsies na mekaar gedoen is nie. Waar 'n groot aantal transkripsies na mekaar gedoen word, beïnvloed dit die konsentrasie van die navorser en lei dit maklik tot 'n foutiewe interpretasie (sien Gillman 2000:72).
5. Nadat al die transkripsies gedoen is, is hulle 'n tweede keer deurgegaan. Sodoende, is daar gesoek na belangrike stellings wat dalk oorgesien is.
6. Na 'n deeglike bestudering van die transkripsies, is daar begin met wat Gillman (2000:72) die “*creative stage*” noem. In hierdie fase, is die belangrikste stellings in kategorieë gerangskik.
7. Nadat die stellings in terme van verskillende kategorieë geïdentifiseer is, is kategorieë gekombineer of verder verdeel.

⁷⁶ Die benadering van die gevallestudies in 'n vergelykende studie, het sterk aangesluit by wat Gerring (2007:131) beskryf as 'n gelyksoortige metode van ondersoek, waar 'n paar gevalle aangewend word om die veranderlikes onder benadering waar te neem. Hier is die mees algemene gebruike, dié van hipotese-vormend en hipotese-toetsend. Alhoewel “exact matching” volgens Gerring (2007:135) onmoontlik is, help so 'n vergelyking van gevalle om 'n meer betroubare weergawe van oorsaaklike meganismes tot stand te bring.

⁷⁷ Volgens Gerring (2007:115), het so 'n gevallestudie een van twee funksies: 1) 'n Identifisering van belangrike gevalle wat aansluit by 'n gegewe teorie, om die geldigheid daarvan te bewys (“most-likely case”); of 2) 'n identifisering van gevalle wat ten sterkste van 'n gegewe teorie afwyk om die ongeldigheid daarvan te bewys (“least-likely case”). Aangesien belangrike gevallestudies maklik manipuleerbaar is om by die bevindings van 'n navorser aan te sluit, skryf Gerring (2007:117) dat “*the theories most amenable to crucial-case analysis are those that are lawlike in their precision, degree of elaboration, consistency, and scope.*” Hierdie studie berus dus op konkrete afleidings en bewyse (en nie aannames nie).

⁷⁸ Gillman (2000:23) wys daarop dat 'n navorsingsopgawe (“research log”) elektronies saamgestel kan word, maar dat 'n skryfboek waarskynlik die beste is. Daarbinne kan bewyse (soos gesprekke en waarnemings) en persoonlike notas (soos insigte, voorgevoelens en idees) maklik opgeteken word. Hier is dit van groot waarde om dit te organiseer in terme van: 1) Die verskillende bewyse wat ontdek is; 2) die prioriteite van die studie onder hande; 3) die navorsingsdoelwitte en vrae; en 4) volgens teoretisering (waaroor die bewyse gaan en op watter wyse dit verstaan kan word).

8. Hierna is die kategorieë 'n tweede keer benader om seker te maak dat die geïdentifiseerde kategorieë verteenwoordigend is van die stellings. Soos wat die kategorieë weer benader is, het stellings wat nie duidelik in 'n bepaalde kategorie ingepas het nie, gelei tot die herformulering van die kategorie.
9. Na 'n uitklaring van die verskillende kategorieë, is sodanige kategorieë op 'n tabel geplaas vir die interpretasie van die data (sien fig. 5). Aan die hand van Gillman (2000:73) se voorstel om nie al die transkripsies op een tabel te plaas nie, is verskeie tabelle gebruik.
10. By hierdie tabelle is elke belangrike stelling (waar moontlik) van elke transkripsie met 'n kategorie verbind. Stellings wat nie met 'n kategorie verbind kon word nie, is as "ander" geklassifiseer.

Kategorie						
Respondent	Stelling 1	Stelling 2	Stelling 3	Stelling 4	Stelling 5	Stelling 6
1						
2						
3						
4						
5						

Figuur 5: Voorbeeld van tabel vir data-benadering

7.7.2 Die betroubaarheid van bewyse

Aangesien 'n gevallestudie maklik tot vooroordele en foute lei, moet daar so ver moontlik toegesien word dat die bevindinge van 'n hoogstaande gehalte is. Daarom is daar van drie gemeenskapsprojekte gebruik gemaak, om 'n meer verteenwoordigende benadering tot stand te bring.

Verder, is daar regdeur die data-versamelingsproses gepoog om bewyse van verskillende bronne te korreleer in terme van akkuraatheid. Hier het die versameling van data in die vorm van 'n navorsingsopgawe (wat uit vraelyste en onderhoude bestaan) ook 'n belangrike rol in die algehele navorsingsproses gespeel.

Vir die aanbieding van die gevallestudies, is daar in hierdie navorsing doelbewus gewaak teen wat Gillman (2000:22) beskryf as "*overtly narrative*," en is daar groot erns gemaak met die deeglike opstelling van bewyse om aan die gevallestudie sy wetenskaplike begronding te verleen.

Na aanleiding van Gillman (2000:24) se aanbeveling, is die inhoud in die volgende vier kategorieë verdeel:

- 1) volgens die verskillende bewyse wat gevind is;
- 2) volgens die prioriteite van die studie onder hande;
- 3) volgens die navorsingsdoelwitte en vrae; en
- 4) volgens teoretisering (waaroor die bewyse gaan en op watter wyse dit verstaan kan word).

Die groot voordeel van so 'n verwerking van die data aan die hand van 'n tabel (soos geïllustreer in figuur 5), is dat dit die interpretasieproses vergemaklik en ook lig werp op addisionele data wat verlang mag word. Daardeur is doelbewus toegesien dat die bewyse 'n “waardige” refleksie vorm van die ondersoek en die werklike “wêreld” wat benader word (Gillman 2000:25).

7.8 SAMEVATTING

In hierdie hoofstuk, is gepoog om die belangrikste metodologiese kenmerke van die navorsing uiteen te sit. Vanweë die unieke aard van die ondersoek, word daar benewens 'n literatuurstudie (hoofstukke 3 tot 6) ook van 'n veldwerkstudie gebruik gemaak vir die toetsing van die onderliggende hipoteses, soos in afdeling 1.3 van hoofstuk 1 belig. Die veldwerk is met 'n gevallestudie-metode gedoen.

Aangesien daar 'n neiging bestaan om gevallestudies as kwalitatiewe navorsing en van mindere wetenskaplike waarde te beskou, is daar in hierdie hoofstuk gelet op die waarde van die gevallestudie as 'n metode van ondersoek. Daar is bevind dat 'n gevallestudie nie net kwalitatief van aard wil wees nie, maar baie eerder die kwalitatiewe en kwantitatiewe metodes van ondersoek met mekaar wil versoen.

Die struktuur wat 'n gevallestudie aanneem, hang ook af van die uniekheid van die studie onder hande. So, byvoorbeeld, is dit by sommige gevallestudies nodig om op meer as een geval te fokus, terwyl dit in ander gevallestudies van waarde is om 'n meer in-diepte studie van een of twee gevalle te maak. In die betrokke studie, is sowat drie gevalle geïdentifiseer wat in 'n vergelykende benadering aangebied is.

Vervolgens wou daar, aan die hand die gevallestudie-metode van ondersoek, 'n intensiewe benadering van 'n klein groepie gevalle tot stand gebring word vir die toetsing van die sentrale hipotese van die ondersoek. Hier val die klem op die nasporing van kwalitatiewe, sowel as kwantitatiewe bewyse, op 'n gegewe moment (sinkronies), of oor 'n bepaalde periode van tyd (diakronies)⁷⁹.

Die wyse waarop die gevallestudies in hierdie navorsing aangewend is, het deur vraelyste en onderhoude vasgestel of die doelbewuste verband tussen *koinonia* (gemeenskap) en *diakonia* (diens) in die vorm van 'n inter-kulturele ontmoeting bygedra het tot 'n meer volhoubare betrokkenheid wat verder reik as primêre hulpverlening (liefdadigheid).

Die vraelyste wou inhoudelik die kwaliteit van die inter-kulturele ontmoeting evalueer aan die hand van die ses kenmerke van 'n inter-kulturele ontmoeting. Sodanige vraelyste wou as sekondêre data ook help om 'n basisteorie te onderskei vir 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid in 'n ander kultuur, en het 'n belangrike voorbereidende rol vir die semi-gestruktureerde onderhoude ingeneem.

Aan die hand van die primêre data, die semi-gestruktureerde onderhoude, wou daar aan die hand van die sentrale hipotese bepaal word:

⁷⁹ Mouton (1990:176) voer juis aan dat die konvergensie en komplementariteit van hierdie twee tipes bewyse ons help om “meer van die mens [te] kan begryp.”

- 1) Hoe die betrokkenheid by sosiale uitdagings ontstaan het (die motiverings wat tot die betrokkenheid bygedra het);**
- 2) Wat die vlak van betrokkenheid is (in terme van verhoudingsbou, die bevordering van uitkomst en resultate en die bemagtiging van diegene na wie uitgereik word); en**
- 3) Hoe volhoubaar die betrokkenheid is (die motiverings wat bydra tot die voortgaande betrokkenheid en die betrokkenheid, of ondersteuning, vanuit 'n geloofsgebaseerde agtergrond.**

In hoofstuk 8 sal die belangrikste navorsingsresultate aangebied en geïnterpreteer word aan die hand van 'n vergelykende studie.

HOOFSTUK 8: NAVORSINGSRESULTATE

Sowat 30 proefpersone het aan die empiriese studie deelgeneem. Al 30 het inwilligingsvorme onderteken om 'n vraelys in te vul en aan 'n geskeduleerde onderhoud deel te neem. Al 30 geskeduleerde onderhoude is gedurende Augustus 2011 en begin September 2011 voltrek en 26 van die 30 uitgereikte vraelyste is terug ontvang. Die navorser het die uitstaande vier vraelyste opgevolg en sodanige proefpersone het dit duidelik gekommunikeer dat die voltooiing daarvan, nie vir hulle moontlik was nie⁸⁰.

Die onderhoude is in sowel Afrikaans as Engels gevoer. Twee van die onderhoude is deur middel van 'n vertaler gevoer, aangesien daardie spesifieke persone dit aan die navorser duidelik gestel het dat hul konseptualisering van die Engelse taal nie na wense is nie en hulle sou verkies om deur 'n vertaler te werk. Hier is 'n vertaler vanuit die gemeenskap bekom, wat volledig tweetalig (Xhosa en Engels) is en deur die twee proefpersone vertrou word.

In terme van hul konkrete betrokkenheid, is die onderskeie proefpersone by die gemeenskapsprojek wat hulle verteenwoordig, in twee kategorieë verdeel. Waar proefpersone van buite (as deel van 'n gemeenskapsprojek) betrokke is in 'n ander/diverse gemeenskap, is hulle as “veranderingsagente” beskryf. Waar proefpersone deel is van die gemeenskap wat deur een of ander gemeenskapsprojek bedien word, is hulle as “bemagtigdes” beskryf.

Die vraelyste was vooraf aan die verskillende proefpersone uitgereik, en is as sekondêre data in terme van die sentrale hipotese gehanteer. Hierdie vraelyste het ten doel gehad om die kwaliteit van verbintenisse te bepaal, in terme van die ses beginsels van 'n inter-kulturele ontmoeting, soos uiteengesit in hoofstuk 6. Daardeur het die navorser nie alleen die hoofkenmerke van so 'n inter-kulturele ontmoeting hanteer nie, maar ook die onderskeie proefpersone voorberei op die semi-gestruktureerde onderhoude.

Aangesien die sentrale hipotese van die ondersoek veronderstel dat 'n meer missionêre en standhoudende/volhoubare aanspreek van sosiale uitdagings tot stand kom, waar die betrokkenheid sy lanseerbasis in verhoudingsbou (*koinonia*) het, en verbintenisse oor kulturele grense bewerkstellig is, was die vraagstelling van hierdie onderhoude spesifiek gerig op:

1. Die vasstelling of bepaling van die onderskeie veranderingsagente en bemagtigdes se motiverings om betrokke te raak, en te bly by die verteenwoordigde gemeenskapsprojek;
2. Die geloofsinvloed van hierdie betrokkenheid en die kenmerke van Christelike dienslewering;
3. Die evaluering van die sentrale hipotese, waarvolgens bepaal wil word of 'n inter-kulturele verhoudingsbou 'n wesenlike rol in die bevordering van 'n volhoubare gemeenskapsbetrokkenheid speel;
4. Die konkrete bepaling of vasstelling van inter-kulturele verbintenisse wat deur 'n gemeenskapsbetrokkenheid bewerkstellig word; en
5. 'n Onderskeiding van die rol van gemeentes by gemeenskapsprojekte in 'n ander/diverse kultuur.

Ter inleiding tot hierdie hoofstuk word 'n kort omskrywing van die drie gemeenskapsprojekte verskaf, waarna 'n profielomskrywing van die verskillende proefpersone, asook die konkrete

⁸⁰ Dit dra by tot 'n navorsingsafval van 12.3% by die aangewende vraelyste.

navorsingsresultate van sowel die vraelyste as die onderhoude aangebied sal word. Hierdie navorsingsresultate word op 'n kronologiese wyse aangebied, soos wat dit vanuit die navorsingsproses ontdek is.

8.1 DIE GEMEENSKAPSPROJEKTE

Die drie gemeenskapsprojekte van hierdie ondersoek word kortliks, in terme van die volgende eienskappe, bespreek:

- 1) Oorsig en ontwikkelingsfase
- 2) Visie
- 3) Missie/doelwit
- 4) Aktiwiteite/projekte
- 5) Geleenthede vir betrokkenheid.

Die beskrywings word op 'n narratiewe wyse aangebied.

8.1.1 Shiloh Synergy

Shiloh Synergy se oorsprong kan teruggevoer word na 1993 toe pastoor Nanda Govender in die Wallacedene informele nedersetting saam met André Beeton begin werk het. Daardie jaar is 'n werkkomitee op die been gebring om die Wallacedene Sopkombuis te bestuur. In 1997, is die Shiloh Christian Upliftment Centre gestig en amptelik as 'n artikel 21 nie-winsgewende organisasie (NPO 005-048) geregistreer. Hierdie naam is later, op 4 November 2009, verander na Shiloh Synergy, wat in 2010 geregistreer is onder dieselfde NPO nommer by die Departement van Sosiale Ontwikkeling (Shiloh Synergy 2010:4).

Shiloh Synergy funksioneer vanuit hul kantore by die volgende adres:

Dirkie Uys 6
Protea Hoogte
Brackenfell.

Visie:

Shiloh Synergy se visie lê in die ondersteuning en opheffing van minder goeie gemeenskappe ten einde te voorsien in hul fisieke, emosionele en geestelike behoeftes, terwyl daar ook omgee word vir diere en die omgewing (Shiloh Synergy 2011:3).

Missie:

Deur sosiale opheffingswerk, wat op Bybelse beginsels gebaseer is, streef Shiloh Synergy uitnemendheid na, asook effektiewe kommunikasie tussen die verskillende projekte, borge, donateurs en vrywilligers (Shiloh Synergy 2011:3).

Sosiale doelstelling:

Om die mense van minder goeie gemeenskappe te help om hul inherente waarde as kinders van God te ontdek, deur hulle toe te laat om te groei en hul volle potensiaal te ontwikkel. Hierdie bemagtiging vind plaas aan die hand van geestelike, intellektuele en sosiale ontwikkeling, waardeur positiewe verandering in die lewens van mense en hulle gemeenskappe nagestreef word (Shiloh Synergy 2011:3).

Geestelike doelstelling:

Daar is 'n praktiese harmonie of sinergie tussen die vertikale geloof in God en die horisontale werke in 'n behoeftige wêreld. Geloof is sowel geestelik as prakties (Shiloh Synergy 2011:3).

Leidinggewende beginsels:

Toegewydheid, dissipline, uitnemendheid, deursigtigheid, goeie gewoontes, geloof, passie, resultate en waarheid (Shiloh Synergy 2011:3).

Teikengroepe:

Die volgende teikengroepe maak 'n belangrike deel uit van Shiloh Synergy se sosiale betrokkenheid (Shiloh Synergy 2011:3):

- Diegene wat 'n ernstige behoefte aan voeding en versorging het.
- Voorskoolse kinders, leerders, jeug, ouers en senior burgers.
- Families waar kinders die hoof van die huishouding is.
- Kinders/jeug en die risiko's wat hulle konfronteer.
- Potensiële studente en jeug vir opleiding as Jubilee onderwysers, en rekenaarvaardigheid.
- Die primêre besorgdheid lê by die opheffing en verskaffing van ondersteuning aan kinders en mense wat in daadwerklike nood leef.

Projekte:

Shiloh Synergy se primêre betrokkenheid lê by: a) Shiloh Klipheuwel, b) Shiloh Kinderhuise, c) Shiloh Wallacedene, en d) Shiloh Voedselprodusering (Community In Action).

A) Shiloh Klipheuwel

Schalk Burger, 'n sakeman, het vir meer as 20 jaar elke Sondag kerkdienste vir die gemeenskap van Klipheuwel gehou. Tydens 'n konferensie van Ed Siloso, is hy deur die Here tot die oortuiging gebring dat 'n gemeenskapopheffingsprojek in Klipheuwel nodig is (Shiloh Synergy 2011:9). Saam met die vrou van 'n boer in die omgewing en verskeie ander belangstellendes, is 'n komitee in 2004 gevorm vir die koördinerende van projekte. Hierdie komitee is *Masincedesane* gedoop, wat beteken "Kom ons help mekaar." Vanuit hierdie komitee, het die pre-primêre skool, *Klippie Kids*, en verskeie ander projekte voortgespruit. In 2007, het hierdie komitee by Shiloh Synergy aangesluit en is die naam, *Masincedesane*, in 2010 verander na Shiloh Klipheuwel (Shiloh Synergy 2011:9).

Die volgende subprojekte het ontwikkel:

- *Klippie Kids*

Van die begin af was die *Masincedesane*-komitee van plan om 'n pre-primêre skool vir die kinders van die gemeenskap tot stand te bring en om volwassenes vanuit die gemeenskap aan te stel en op te lei as onderwysers. Deur die kinders en onderwysers, sou hulle die ouers bereik en sodoende die hele gemeenskap, en hulle ook aan Bybelse en godsdienstige waardes bekendstel (Shiloh Synergy 2011:9). Aanvanklik sou daar van laaikiste ("containers") gebruik gemaak word, maar bruikbare boumateriaal is bekom. Die eerste boufase is aan die begin van 2006 voltooi en op 2 Maart 2006 het *Klippie Kids* sy deure geopen. Sowat 120 kinders word deur hierdie pre-primêre skool geakkommodeer en word van ontbyt, 'n laatoggend versnapering, 'n middagetete en 'n laatmiddag versnapering voorsien (Shiloh Synergy 2011c: "Klipheuwel Klippie Kids Pre School").

- *Jubilee Excellence Schools (J.E.S.) Curriculum*

By *Klippie Kids* word 'n unieke kurrikulum aangewend vir die opvoeding van kinders tussen die ouderdomme van drie en ses jaar. Hierdie kurrikulum verskil van ander pre-primêre skole in die sin dat 'n Jubilee-program (die "*Jubilee System*"), wat op die bybelse skeppingsverhaal gebaseer is, en saam met Montessori-apparate gebruik word. Onderwysers word vir 'n periode van tien weke opgelei hoe om die apparate te gebruik en is ook die agtergrondkennis geleer om die kleuters te kan onderrig (Shiloh Synergy 2011:6). Die klaskamers word in ses areas verdeel: Praktiese lewe, Sensories, Wiskundig, Taal, Kultuur (die "*Jubilee System*") en Kuns. Al die apparate word op rakke uitgestal en die kinders het die vryheid om self te kies waarmee hulle wil werk. Wat die inhoud van die "*Jubilee System*" betref, word die bybelse skeppingsverhaal gebruik om meer te leer oor tyd, ruimte, plante, diere, die mens en God (Shiloh Synergy 2011:7).

- *Klipheuwel Borg-'n-kind-projek*

Die meeste van die ouers wie se kinders die pre-primêre skool, *Klippie Kids*, bywoon, kan slegs 'n deel van die skoolfooie betaal. Vervolgens, word borge verlang wat hierdie kinders finansiële ondersteun. Sowat 63 van die 120 kinders word tans geborg. Shiloh Synergy hoop om binnekort borge vir elkeen van hierdie kinders te hê, wat hom/haar kan bystaan met skoolfondse en gebedsondersteuning (Shiloh Synergy 2011d). As deel van die borgskap, word daar gehoop dat betrokkenes deel sal word van die lewens van die verskillende kinders deur byvoorbeeld op hulle verjaardae vir hulle 'n klein geskenkie te gee en so baie vreugde in hul lewens te bring.

- *Klipheuwel Huiswerkklasse*

Onderwysers en skoliere van die El Shaddai Christian School help tussen 50 en 75 kinders vanuit Klipheuwel op 'n Dinsdagmiddag gedurende die skoolkwartale met hul huiswerk. Aanvanklik is slegs kinders vanaf graad 7 bygestaan, maar die hulp is uitgebrei om alle kinders vanaf graad 3 te akkommodeer. Hierdie hulp is uiters noodsaaklik, omdat baie ouers nie in staat is om hulle kinders te help nie (Shiloh Synergy 2010:8).

- *Klipheuwel Geletterdheidsklasse*

Sedert begin 2011 word geletterdheidsklasse vir die volwassenes van Klipheuwel aangebied en is op die ABET-program gebaseer. Diegene wat die klasse bywoon, wissel tussen volwassenes wat nooit skool bygewoon het nie, en jongmense wat die skool om verskeie redes verlaat het. Die klasse het met 20 mense begin. Getalle het egter afgeneem toe die klasse begin moeilik raak het, en toewyding verlang is. Die groot uitdaging is vervolgens ondersteuningsstrukture vir leerders om mekaar te help. Tans is sowat ses vroue daarby ingeskakel en is daar hoop dat daar meer sal bykom (Shiloh Synergy 2011b:6).

- *Klipheuwel Dream Girls*

'n Program word op Vrydagaande aangebied vir tienermeisies vanuit Klipheuwel (Shiloh Synergy 2010:8). Tussen 10 en 20 meisies woon hierdie program by. Dissipelskap en lewensoriëntering vorm die hoofkenmerke van hierdie program. Die meisies word doelbewus aangemoedig om bydraes in die gemeenskap te lewer, soos byvoorbeeld behulpsaam te wees by die senior burgers se Kersfeespartytjie, by begrafnisse te help en uitstappies te reël.

- *Klipheuwel Soccer Boys*

Sowat twee sokkerspanne word tans op Klipheuwel afgerig. Daar is 24 onder-18 spelers wat op 'n Maandagmiddag oefen, en 29 onder-13 spelers wat op 'n Vrydagmiddag oefen (Shiloh Synergy 2010:8).

- *Klipheuwel Bybelstudiegroep*

Sommige van die seuns wat deel is van die sokkerspanne van Klipheuwel, het gevra om 'n Bybelstudiegroep te begin. Vanuit hierdie behoefte is 'n Bybelstudiegroep gebore, wat een keer per week onder leiding van die afrigter van die sokkerspanne vergader (Shiloh Synergy 2011b:7).

- *Klipheuwel Rekenaarklasse*

Op Vrydagmiddae, word rekenaarklasse vir sowat 178 graad 3 tot 7 kinders by die Klipheuwel Pre-primêre Skool aangebied. Die kinders van elke graad word in groepe van nie meer as 14 kinders verdeel. In totaal, is daar 14 groepe en elke groep ontvang elke tweede week opleiding (Shiloh Synergy 2010:9)

- *Gesondheid en welsyn*

'n Welsynswerker werk saam met die gesondheidskliniek om medikasie te voorsien aan persone wie se gesondheid geaffekteer word deur tuberkulose en MIV/Vigs. Ondersteuning en berading word aan die slagoffers van verkragting en seksuele misbruik, verskaf. Sulke persone word na die polisiestatie, krisis(hulp)-sentrums en hospitale geneem. Verskeie ouer persone is reeds met hul aansoeke om staatspensioene bygestaan. Die hoofokus by hierdie projek is om mense na toepaslike dienste vir verdere of meer gespesialiseerde hulp te verwys (Shiloh Synergy 2011b:7-8).

- *Klipheuwel Senior Burger Klub*

In 2009, is 'n klub vir die bejaardes van Klipheuwel begin om 'n gevoel van betekenis en waarde aan hul lewens te verleen. Tussen 12 en 25 bejaardes woon weekliks die byeenkomste by. Sedert die begin is daar vir 'n sportdag geoefen, en drie uitstappies, en 'n Kersfeespartytjie gereël. Aanvanklik moes alles vir die senior burgers gereël word, maar sedertdien neem hulle self die inisiatief om aktiwiteite te organiseer (Shiloh Synergy 2010:10).

- *Klipheuwel Kosvoorsieningsprojek*

Die Klipheuwel kosvoorsieningsprojek help sowat 30 families wat gebalanseerde etes twee maal per week ontvang. Hierdie kos word by die Shiloh Gemeenskap in Aksie Projek (CIA) in 'n bevrore vorm gekoop en word vanuit die pre-primêre skool se kombuis verhit en versprei (Shiloh Synergy 2011c: "Klipheuwel Food for the Hungry").

- *Klipheuwel Groentetuine*

Die inwoners van Klipheuwel word aangemoedig om groente te kweek vir hul gesin se behoeftes en om dit aan die gemeenskap te verkoop. Waar beskikbaar, word hulle van tuintoerusting, saad en advies voorsien, waar nodig. Hierdie tuine verg harde werk om hulle te onderhou want water moet vanaf gemeenskaplike krane aangedra word, wat dikwels ver van die tuine is. Tog is daar 'n paar mooi tuine om te besigtig (Shiloh Synergy 2010:11).

- *Klipheuwel Second Time Around*

Klipheuwel Second Time Around is 'n tweedehandse winkel. Alle geskenkte kombuisware, linne, gordyne ensovoorts, word gesorteer, gemerk en teen baie lae pryse verkoop. Twee persone van buite oefen kontrole uit en 'n dame vanuit die gemeenskap behartig die verkope. Hierdie winkel is slegs aan die einde van 'n maand oop en op die dae wat pensioene uitbetaal word. Aan die einde van 'n seisoen, word 'n spesiale snuffeltafel gehou (Shiloh Synergy 2010:11).

- *Klipheuwel Vaardighedsontwikkeling*

Verskeie vaardighedsontwikkelingsprojekte word by Klipheuwel aangebied en aangemoedig. Hiervoor word opgeleide mense betrek om die vaardighede vir die mense van Klipheuwel aan te leer. Die volgende is voorbeelde:

Naaldwerkklasse word elke Woensdag vanaf 10.00 tot 13.00 vir ongeveer tien vroue uit Klipheuwel aangebied. Hulle het aanvanklik begin met tweedehandse naaimasjiene, maar het gedurende 2007 sowat ses nuwe masjiene ontvang (Shiloh Synergy 2011c: “Sewing Project Klipheuwel”).

’n “Easy Stitch” program⁸¹ word aangebied om handvaardighede aan te leer vir die kinders van Klipheuwel. Die doel agter hierdie projek is nie net om die kinders kreatiewe vaardighede te leer nie, maar om hulle ook te leer hoe om ’n kleiner besigheid te bestuur (Shiloh Synergy 2011b:6).

- *Klipheuwel Diere-projek*

’n Gekwalifiseerde veearts neem leiding in hierdie projek. Sy gaan in die informele nedersetting rond en gee aandag aan die diere wat hulp benodig. Die eienaars word geleer hoe om vir hulle diere te sorg. Vrywilligers word ook, in samewerking met die *Animal Rescue*-organisasie, betrek om diere vir sterilisasie bymekaar te maak en siek diere vir die nodige behandeling te bring (Shiloh Synergy 2010:11).

- *Klipheuwel Bouprojek*

Shiloh Klipheuwel is tans besig met die saamstelling van planne vir ’n gemeenskapsentrum. So ’n sentrum word vir uitgebreide vaardighedsopleiding benodig. Die polisie, gesondheids- en welsynsprojekte, tweedehandse winkels en ander klein besighede sal ook vanuit so ’n sentrum bedryf kan word. Die belangrikste is egter dat die gemeenskap ’n plek moet hê waarvandaan hulle verskeie funksies kan organiseer (Shiloh Synergy 2011c: “Klipheuwel Building Project”).

B) Shiloh Kinderhuise

Dit is vir Shiloh Synergy baie belangrik om verwaarloosde kinders op te hef en hulle te laat terugkeer skool toe. Tog kan geen van hierdie inisiatiewe help as hawelose kinders weer moet terugkeer na haglike omstandighede nie (Shiloh Synergy 2011:11). Daarom ondersteun Shiloh Synergy tans drie individuele kinderhuise:

Die *Shiloh Kraaifontein Children’s Home*

Die *House of Grace*

Die *Bright Stars Safe House*

- *Shiloh Kraaifontein Children’s Home*

Die *Shiloh Kraaifontein Children’s Home* het sy oorsprong vanuit die geïdentifiseerde behoeftes van kinders in Wallacedene gehad. Vir jare was dit ’n begeerte van Vidia en Nanda Govender om ’n kindershuis te begin vir hierdie kinders. Die belangrikste inligting (soos beleid, begroting, reëls en regulasies) is van die Durbanville Kindershuis bekom (Shiloh Synergy 2010:24). ’n Huis reg langs dié van Vidia en Nanda is in November 2008 gekoop en die eerste 11 kinders kon in Januarie 2009 intrek. Hierdie kindershuis word geadministreer

⁸¹ ’n Maatskappy wat betrokke by opheffingswerk is, wou iemand vanuit Klipheuwel bystaan om ’n klein besigheid te begin. Hulle het op ’n dame uit die gemeenskap besluit en haar gestuur vir ’n “Easy Stitch”-opleidingkursus, waarvoor hulle betaal het. Sy bied tans handwerkklasse aan vir die kinders vanaf graad 1 tot 7 en elke kind betaal R5 per sessie (Shiloh Synergy 2011b:6).

onder die vaandel van die Durbanville Kinderhuis. Dit beteken dat 11 kinders deur die hof geplaas is in hierdie spesifieke kinderhuis en deur die Durbanville Kinderhuis van professionele dienste, soos terapie en berading, voorsien word. Die huis is egter totaal afhanklik van donasies en word deur Shiloh Synergy ondersteun (Shiloh Synergy 2011:12).

- *House of Grace*

Aletta en Gerrie Herbst het hierdie kinderhuis tien jaar gelede begin. Vir baie jare het hulle gesukkel om op hul eie te oorleef. Sedert 2009, het Shiloh Synergy begin om hulle te ondersteun. Hulle woon tans op die eiendom van 'n hoenderboerdery in die buitewyke van Klipheuwel en Wellington, waar hulle verlate en mishandelde kinders van hospitale, die S.A. Polisie diens en welsynsorganisasies vir veilige bewaring ontvang (Shiloh Synergy 2011:14). Aletta werk nou saam met die Welsyn en die Staat in die hantering van hofsake met betrekking tot hierdie kinders. Daar is soveel as 24 kinders in hul sorg, bo en behalwe, die kinders wat permanent in hul sorg geplaas is. Sewe van die kinders wat permanent in Aletta se sorg is, woon die *Klippie Kids* Pre-primêre skool in Klipheuwel by (Shiloh Synergy 2010:27).

- *Bright Stars Kinderhuis in Kraaifontein*

Dié kinderhuis is begin deur Brenda en Pierre Jooste, wat tans 12 kinders in hul huis het. Aangesien die egpaar vir baie jare op hul eie rondom die voortbestaan van die kinderhuis gesukkel het, het Shiloh Synergy besluit om hulle as een van hul projekte aan te neem en aan hulle soveel as moontlik ondersteuning te verskaf. *Bright Stars* is egter nie 'n geregistreerde kinderhuis nie, maar kinders word na Brenda en Pierre gebring deur die SA Polisie diens en welsynsorganisasies vir hul pleegsorg. Die pleegsorgtoelae is die enigste finansiering wat hulle ontvang en is nie voldoende om die huis in stand te hou nie. Hulle benodig finansiële ondersteuning sowel as skenkings in die vorm van voedsel (Shiloh Synergy 2011:15).

C) Shiloh Wallacedene

Shiloh Wallacedene funksioneer primêr vanuit 'n gemeenskapsentrum in die informele nedersettings van Wallacedene en Bloekombos, naby Kraaifontein. Benewens 'n veeldoelige gebou, is daar 'n 22-meter laaiki ("container") en vyf "Wendy-huise" (Shiloh Synergy 2010:16).

Die volgende subprojekte word in geen spesifieke volgorde uiteengesit:

- *Wallacedene Voedingskemas*

Sowat drie voedingskemas in die vorm van sopkombuise word in die Wallacedene-Bloekombos area aangetref:

1) *Die Wallacedene sopkombuis*. Dié sopkombuis bedien om en by 120 behoeftige kinders en volwassenes op 'n daaglikse basis met 'n voedsame maaltyd by die Shiloh Wallacedene gemeenskapsentrum (Shiloh Synergy 2010:16). Behoeftiges vanuit die naby geleë gemeenskappe, Scottsdene en Scottsville, word ook deur hierdie sopkombuis bygestaan (Shiloh Synergy 2011c: "Wallacedene Soup Kitchen").

2) *Die Bloekombos sopkombuis*. Dié sopkombuis bedien sowat vier dae per week 'n voedsame maaltyd aan ongeveer 100 kinders na skool. Hierdie maaltye word deur Shiloh Wallacedene versprei en word vanuit 'n woning in Bloekombos bedien (Shiloh Synergy 2011c: "Bloekombos Soup Kitchen").

3) *Die Wallacedene HIV en TB Kliniek Sopkombuis*. Dié sopkombuis stel meer as 100 maaltye daaglik aan pasiënte beskikbaar. Sodanige pasiënte word deur mediese personeel

geïdentifiseer as persone wat 'n ernstige behoefte/nood het aan voeding (Shiloh Synergy 2011c: “Wallacedene HIV & TB Clinic Soup Kitchen”). 'n Voedsame maaltyd word aan die pasiënte bedien (Shiloh Synergy 2010:16).

- *Wallacedene Klereprojek en winkel vir besigheidsopleiding*

Elke Vrydag word klere wat deur gemeentes en individue geskenk is, verkoop om inkomste te genereer. Die idee agter hierdie projek is klein besigheidsontwikkeling. Tans is sowat 40 vroue in staat om vanuit die aankoop en verkoop van klere vir hulle 'n inkomste te verdien. Die opbrengs van hierdie klereprojek word aangewend vir die voedingskema. Deur hierdie projek poog Shiloh om mense selfonderhoudend te maak en hulle sodoende te bemagtig (Shiloh Synergy 2010:17).

- *Wallacedene Back-To-School-projek*

Die “Back-To-School”-projek wil kinders uit behoeftige omstandighede met skoolklere (vir die somer en winter), skryfbehoeftes en skoolfondse help. Hierbenewens, word ook gesoek na persone om die kinders op 'n emosionele vlak te ondersteun deur belangstelling in hulle te openbaar en hulle te motiveer. Saam met hierdie projek, gaan die bevordering van spesifieke aanlegte soos rekenaarsvaardigheid, kralewerk en sport (Shiloh Synergy 2011c: “W/D Back To School Project – Children/General”).

- *Wallacedene Rekenaarsentrum*

'n Rekenaar-opleidingsfasiliteit, as uitvloeisel van die “Back-To-School”-projek is begin. 'n Laaikis (“container”) is aangekoop. Twee rekenaargeletterde persone vanuit die gemeenskap het opleiding ontvang om as instruktors die kursusmateriaal aan te bied. 'n Nege-weke lange kursus word afgelê en 'n SkillsPro Sertifikaat word ontvang na voltooiing van die kursus (Shiloh Synergy 2011c: “Wallacedene Computer Room”).

- *Wallacedene Kersfeesprojek*

Kersfees is 'n belangrike tyd in Wallacedene en Bloekombos vir die kinders en daarom word daar jaarliks vir hulle Kerspakkies opgemaak. Vir baie kinders is dit waarskynlik al Kersgeskenk wat hulle ontvang. Tans word hierdie projek bestuur deur die kinders van die Good News Club self, en word die pakkies opgemaak by die N.G. Kerk Parow Welgelegen (Shiloh Synergy 2010:17).

- *Wallacedene Gimnastiekspan*

'n Dame uit een van die ondersteunende gemeentes en 'n plaaslike gimnastiekklub, die Eversdal Klub, het die inisiatief geneem om 'n gimnastiekspan te vorm. Hierdie span het vanaf 16 na 20 kinders gegroei. Die kinders oefen elke Vrydagmiddag. Teen 2010, het vyf van die kinders wat afrigting ontvang het, WP Provinsiale kleure ontvang (Shiloh Synergy 2011c: “Wallacedene Gymnastics Team”).

- *Wallacedene Kralewerkklasse*

Deur die kralewerkprojek probeer Shiloh Wallacedene om kinders vaardighede te leer en selfstandigheid te bevorder. Nie net word hulle handvaardighede geleer nie, maar hulle word ook opgelei vir die bemaking van sodanige produkte (Shiloh Synergy 2011c: “Wallacedene Beadwork Classes”).

- *Wallacedene Creche / Dagsorg*

Na 'n rampspoedige brand op 1 Oktober 2009, kon die Shiloh Dagsorg weer sy deure op 10 Januarie 2011 open. Nuwe “Wendy”-huise is opgerig as tussentydse gebruiksaansaaie tot dat 'n

behoorlike sentrum gebou kan word. By die toekomstige sentrum wil meer voorskoolse kinders geakkommodeer word om werkende moeders te ondersteun en aan hulle 'n veilige vesting te gee. Personeel stel die kinders bekend aan stories, liedjies en aktiwiteite wat op die Bybel gebaseer is (Shiloh Synergy 2011c: "Wallacedene Creche/Day Care Centre").

- *Wallacedene Mediasentrum*

'n Klein biblioteek is opgerig en met boeke en tydskrifte toegerus vir skoolprojekte, ensovoorts. Die doelwit van hierdie sentrum is om soveel as moontlik Engelse en Afrikaanse storieboeke, ensiklopedieë en ander nuttige materiaal te versamel wat die mense van Wallacedene kan help (Shiloh Synergy 2011c: "Wallacedene Media Centre").

- *Wallacedene Omgewingsprojek*

Dit is vir Shiloh Wallacedene belangrik om die mense van Wallacedene te leer om vir hul omgewing te sorg. Deur middel van onderrig met 'n praktiese aanslag, soos die aanmoediging om tuin te maak, bome aan te plant en vullis vanuit die gebied te verwyder, wil hierdie uitdaging aangespreek word (Shiloh Synergy 2011c: "Wallacedene Environment Project").

- *Wallacedene Diereprojek*

Wanneer mense geen kos het nie en swaarkry, is die laaste ding op hul lys van prioriteite om vir diere te sorg. As gevolg hiervan, is baie van die diere in die informele nedersettings in 'n baie swak toestand. Dit is 'n doelwit van Shiloh Wallacedene om deur middel van verskeie programme en persoonlike betrokkenheid, die mense van Wallacedene te leer van die Goddelik opdrag om te sorg vir kinders, diere en die omgewing (Shiloh Synergy 2011c: "Wallacedene Animal Project").

- *Wallacedene Evangelisasie (sien ook Wallacedene Gemeente)*

Baie moeite word gedoen om die kinders en volwassenes van Wallacedene te evangeliseer. 'n Evangeliese program word vir sowat 100 kinders vanuit Wallacedene aangebied, en mense vanuit die gemeenskap word ook opgelei vir Sondagskoolklasse. In die Bloekombos-area, is twee persone op 'n soortgelyke wyse betrokke by evangelisasie deur die *Good News Club*, wat sowat 60 kinders en 45 volwassenes bereik (Shiloh Synergy 2010:17). Pastoor Nanda Govender het in April 2007 met tentbedienings begin, waardeur hy mense wil verwelkom in die onderrig en prediking van die Evangelie, deur mense te motiveer om hul lewens aan Jesus Christus te gee en oor Hom te getuig. Wanneer mense deur hierdie tentbedienings vir Jesus as hul Verlosser aanneem, word opvolgbesoeke gereël om hulle te ondersteun en te lei in dissipelskap (Shiloh Synergy 2011c: "Wallacedene Tent Ministries").

- *Wallacedene Gemeente*

Die Wallacedene Gemeente kom gereeld in Shiloh se veeldoelige vertrek bymekaar vir aanbidding. Hierdie gemeente streef daarna om die mense van Wallacedene en die omliggende gebiede te bereik deur evangelisasie. Die Wallacedene Gemeente het begin met "*prayer walks*," waardeur hulle die gemeenskap van Wallacedene wil bereik. Elke Maandag en Woensdag word lidmate opgelei vir hierdie evangelisasie. Op Dinsdae, word 'n gebedsbyeenkoms gehou, en op Donderdae kom 'n selgroep bymekaar. Jeugbyeenkomste vind elke Vrydagaand plaas. Ongeveer 50 kinders woon hierdie jeugbyeenkomste by, waar hulle hoor van Jesus, geleer word hoe om te leef vanuit bybelse waardes, en verseker word van Jesus se liefde en omgee vir elkeen. Sondag-eredienste begin om 10:00 en sowat 210 mense woon hierdie eredienste by. Die gemeente is ook betrokke by sendingwerk in Indië (Shiloh Synergy 2010:19-20).

C) Shiloh Kosprojek (Community In Action)

In 2001, het Danie Heyns en 'n groepie boere en sakemanne bymekaar gekom om 'n voedsel-verwerkingsbasis, "Community In Action" (CIA), vir die arm gemeenskappe in die Kaapse Metropool te stig. Die CIA het in 2002 begin opereer vanaf 'n plaaslike gemeente. Onverwerkte kos is gebring, verwerk en versprei na behoeftiges. In Augustus van dieselfde jaar, is die werksaamhede na Goodwood (Kaapstad) verskuif, en is sowat 8000 maaltye in een groot pot gekook. In 2003, het die CIA na sy huidige werkplek geskuif in Brackenfell, 'n ou slaghuis, wat as 'n kombuis ingerig is. Twee potte was op daardie stadium gebruik om sowat 10 000 maaltye per maand voor te berei. In Augustus van daardie jaar is die CIA geaffilieer by die Shiloh Christian Upliftment Organization (vorige naam van Shiloh Synergy) as 'n nie-winsgewende organisasie en, in 2006, is die kapasiteit verhoog deurdat drie groot kookpotte, met 'n kapasiteit van 700 liter elk, gebruik is. Daardeur kon sowat 18 organisasies van 25 000 maaltye voorsien word. Teen 2008 is sowat 30 000 maaltye per maand voorberei en het die CIA amptelik deel van die formele inisiatiewe van Shiloh Synergy geword. Twee bykomende kookpotte is geïnstalleer in hierdie jaar en die aantal etes is aansienlik uitgebrei in 2009 tot sowat 63 000 per maand (Shiloh Synergy 2010:21-22). Tans is daar planne om die aantal etes tot 100 000 maaltye per maand te verhoog. Hierdie maaltye bestaan uit 'n goed gebalanseerde samestelling van stysel, proteïene en verskeie groentes. Daar is ook vyf verskillende spyskaarte om afwisseling te verseker (Shiloh Synergy 2011:18).

Betrokkenheid en behoeftes:

Alle persone word aangemoedig om betrokke te raak by Shiloh Synergy en hul projekte. Hulle definieer betrokkenheid op die volgende drie vlakke (Shiloh Synergy 2011c: "How can you become involved ?"):

- 1) 'n Skenker wat finansieel wil bydra tot Shiloh Synergy se administratiewe fonds. Sodanige skenkings word vir die algemene bestuur van Shiloh Synergy en sy projekte aangewend.
- 2) 'n Borg wat 'n spesifieke projek wil ondersteun. So 'n borgskap word uitsluitlik gebruik vir die spesifieke projek wat ondersteun wil word en terugvoer word oor enige verwikkelings aangaande die projek verskaf. 'n Borg sal ook by magte wees om die toekenning van fondse na te gaan.
- 3) 'n Vrywilliger is 'n persoon wat sy/haar tyd en energie tot die beskikking van 'n Shiloh Synergy projek stel. So 'n persoon sal op hoogte gehou word van die vordering van die projek, en uitgenooi word na enige gebeurtenis rondom die projek.

8.1.2 Sarfat Community Projects

Sarafat Community Projects is in 1993 deur gemeenskap- en kerkleiers van die noordelike voorstede van die Kaapse Metropool gestig. In die aanvangsjare, is gefokus op die bevordering van entrepreneurskap. 'n Aantal werklose mense is hierdeur gehelp om selfstandige besighede tot stand te bring. So, byvoorbeeld, het daar vanuit hierdie hulp 'n selfonderhoudende kwekery en bakkerij gespruit. In 1996, het 'n afvaardiging van kerkleiers in Bloekombos vir Sarfat genader om hulp aangaande ontwikkelings- en opheffingswerk. Hierdie kerkleiers was besorg oor die nood van die plaaslike gemeenskap. Hierdie besorgdheid het daartoe gelei dat Sarfat as 'n geregistreerde nie-winsgewende organisasie (NPO 004-407) en 'n openbare welsynsorganisasie (PBO 930005488) al meer begin fokus het op gemeenskapsontwikkeling – om mense te help om hulself te help in die informele nedersetting van Bloekombos (Sarafat Community Projects 2011b:3).

Sarfat Community Projects funksioneer vanuit 'n kantoor by die volgende adres:
N.G. Kerk Kraaifontein
Tiende Laan 136
Kraaifontein.

Visie:

As vennote in Christus wil daar in liefde saamgewerk word om mense hul Godgegewe potensiaal te laat ontdek en ontwikkel (Sarfat Community Projects 2011b:3).

Sending:

Om deur gemeenskaps-ontwikkelingsprojekte te help bou aan die Koninkryk van Christus, ten einde die betrokke gemeenskap se kwaliteit van lewe te bevorder (Sarfat Community Projects 2011b:3).

Doelwitte:

Die volgende doelwitte word deur Sarfat Community Projects uitgelig (Sarfat Community Projects 2011: "Home"):

- Om die deelname van kerke, die private sektor, die staat, plaaslike regering, skole, die publiek en sosiale en welsynsorganisasies te fasiliteer.
- Om lewensonderhoudende dienste, waar hierdie dienste ontbreek of ondersteuning verlang word, vir mense in nood te verskaf.
- Om ontwikkelingsprojekte te koördineer wat opvoeding en/of werkskepping bevorder.

Projekte:

- *Sisonke Educare Centre*

Die *Sisonke Educare Centre* is amptelik op 25 Augustus 2002 ingewy. Hierdie gebou het 'n informele nedersetting vervang wat sedert 1998 as 'n crèche gebruik is. Die *Sisonke Educare Centre* verskaf dagsorg vir sowat 70 voorskoolse kinders tussen die ouderdomme van twee en ses jaar. Benewens 'n program van leer en speel, ontvang die kinders daaglik ontbyt, middagete en 'n namiddag versnapering. Twee onderwyseresse volg 'n program wat op die opvoedkundige en ontwikkelingsbehoefte van voorskoolse kinders gerig is. Hierdie program sluit tyd vir leer, stories, sang, speel en rus in. Die kok maak seker dat die kinders se energievlakke en ontwikkeling in stand gehou word deur gesonde maaltye voor te berei. Die *Sisonke Educare Centre* is geregistreer as 'n "Early Childhood Development" (ECD) deur die Departement van Sosiale Ontwikkeling (Sarfat 2011b:4).

- *Sisonke Educare Beursfonds*

Van die ouers wie se kinders die pre-primêre skool, *Sisonke Educare Centre*, bywoon, kan nie die skoolfooie betaal nie. Vervolgens, word borge verlang wat hierdie kinders finansiële ondersteun. Tans word vier kinders se maandelikse fooie sedert 2010 geborg en word gehoop om nog borge te bekom (Van Zyl, 30 Mei 2011).

- Kind Borgskap Program

In Bloekombos ondersteun hierdie program weerlose kinders wie se lewens geraak word deur MIV/Vigs. Die projek word bestuur in vennootskap met 'n oorsese organisasie, wat sowat 36 kinders op 'n maandelikse basis ondersteun. Die ondersteuning is 'n finansiële bydrae wat aangewend word vir byvoorbeeld kos en klere. Hierdie finansiële bydrae word streng geadministreer deur Sarfat om te verseker dat dit aangewend word tot voordeel van die kind en nie deur ander familieledes misbruik word nie. Deur hierdie projek, wil Sarfat hoop gee aan

kinders - hoofsaaklik weeskinders - wat gestigmatiseer word deur die samelewing en sonder ondersteuning gelaat is. Sarfat het ook borge onder Suid-Afrikaners gewerf en, op die oomblik, word twee kinders deur Suid-Afrikaners geborg. Daar is 'n "Kind Borgskap"-assistent wat gereeld tuisbesoeke doen en ondersteuning en advies verskaf aan die versorgers en families. Die deursigtigheid van hierdie program word verder verseker deurdat die assistent gereeld verslae skryf aangaande die vordering van elke kind en dit aan die oorsese organisasie en Suid-Afrikaanse borge stuur (Sarfat Community Projects 2011b:5).

- Kids Club

Die *Kids Club* is vir die kinders wat deel van die Kind Borgskap Program vorm, en is ingestel om kinders holisties te laat ontwikkel deur hulle te onderrig in lewensvaardighede en Bybel-gebaseerde beginsels. Hier neem 'n jeugleier en jeuggroep van 'n ondersteunende gemeente elke Vrydag verantwoordelikheid vir die aanbidding van 'n opwindende Bybel-gefundeerde program. *Kids Club* verskaf 'n ruimte waar kinders hulself kan wees, en ontsnap uit hul alledaagse bekommernisse en vrese (Sarfat Community Projects 2011b:5).

- Masikuhle MIV/Vigs Ondersteuningsgroep

Die *Masikuhle* MIV/Vigs Ondersteuningsgroep is in 2002 gestig, in samewerking met die plaaslike MIV/Vigs raadgewer. Hierdie groep verskaf emosionele, fisieke en geestelike ondersteuning aan sowat 12 tot 15 vroue uit Bloekombos wat MIV-positief is. Benewens die verskaffing van ondersteuning, sluit die weeklikse program opleiding in handwerk, soos byvoorbeeld kralewerk en lapverfskildery, in. 'n Voedsame ete, wat voorberei word deur vrywilligers, word by elke byeenkoms voorsien en 'n weeklikse kospakkie word uitgedeel om te help bou aan hierdie vroue se immuunstelsel (Sarfat Community Projects 2011b:5).

- Bloekombos Kliniek Ondersteuningsprojek

Na 'n behoeftebepaling by die Bloekombos Kliniek in Februarie 2010, is ontdek dat daar 'n groot behoefte bestaan aan rolstoel en voeding vir die buitepasiënte wat medikasie moet neem. Sarfat het in vennootskap getree met 'n gemeente van Kaapstad wat ongeveer 20 rolstoel verskaf het. Hierdie gemeente verskaf ook op 'n weeklikse basis sop en brood aan die buitepasiënte. Sarfat het intussen 'n verdere vrywilliger betrek om donasies in te samel om op 'n bykomende dag kos aan die pasiënte te voorsien (Sarfat Community Projects 2011b:6-7).

- Evangelisasie- en dissipelskap-programme

Evangeliese uitreike na dele van die gemeenskap, en veral na die vroue en kinders wat deel vorm van Sarfat se projekte, is in 2010 bekendgestel en word opgevolg deur 'n dissipelskap-program wat weekliks aangebied word. Sarfat het hierdie geestelike betrokkenheid as 'n groot nood in Bloekombos geïdentifiseer, maar is tans nie in staat om hierdie programme uit te brei nie, weens die gebrek aan 'n veeldoelige opleidingsentrum. Sodra 'n sodanige sentrum opgerig kan word, is daar die potensiaal om hierdie projek uit te brei na die hele gemeenskap (Sarfat Community Projects 2011b:6).

Twee gemeentede neem tans leiding vir die aanbidding van 'n dissipelskapgroep vir die vroue van die *Masikuhle* MIV/Vigs Ondersteuningsgroep. Deur die inisiatief van die projekbestuurder, is daar met Bybelklasse vir die kinders van Bloekombos begin. 'n pastoor vanuit Khayelitsha bied Saterdagoggende tussen 09:00 en 12:00 'n Bybelles, wat op die Child Evangelism Fellowship (CEF) se kurrikulum gebaseer is, aan. Dit word bygewoon deur sowat 40 kinders tussen die ouderdomme van tussen ses en sestien jaar. Hierdie Bybelklasse is oop vir die gemeenskap (Van Zyl, 30 Mei 2011).

'n Sarfat gebedsgroep is deur 'n lidmaat van een van die plaaslike gemeentes in die omgewing begin. Hierdie groep tree deur gebed in vir spesifieke uitdagings en behoeftes en ondersteun sodoende die personeel wat by die gebedsgroep ingeskakel is. Sedert 2008, het een van die kantoorpersoneel begin om spesifieke inligting en gebedsversoeke met die groep te deel (Van Zyl, 30 Mei 2011).

- Tweedehandse klere projek

Sarfat ontvang goeie gehalte tweedehandse klere, linne, en dies meer, van verskeie kerke en donateurs. Hierdie klere word teen lae pryse verkoop aan werklose persone om weer verkoop te word in die plaaslike gemeenskap. Daardeur word drie doelwitte bereik: Werklose mense ontvang die geleentheid om 'n inkomste te maak, klere word teen bekostigbare pryse aan arm mense voorsien, en 'n inkomste word vir Sarfat gegenereer vir die dekking van lopende uitgawes (Sarfat 2011: "Projects").

- Bouprojek

'n Veeldoelige sentrum word gebou langs die Sisonke Educare fasiliteit in Bloekombos. Die visie vir hierdie sentrum is (Sarfat Community Projects 2011b:6):

1. Om opleiding, wat kan lei tot indiensneming, te verskaf.
2. Om 'n nasorg vir laerskoolkinders op die been te bring.
3. Om advies aan die gemeenskap, soos die opstel van CVs, en toegang tot belangrike hulpbronne te verskaf.
4. Om bestaande projekte uit te brei.
5. Om kerkdienste te hou asook evangelisasie- en dissipelskap-programme aan te bied.
6. Om die kosprojek uit te brei, veral vir pasiënte van die plaaslike MIV/Vigs Kliniek wat 'n gebalanseerde maaltyd nodig voordat hulle hul medikasie kan neem.

Sarfat hoop om deur hierdie bouprojek 'n daadwerklike rol in die opheffing van die Bloekombosgemeenskap te speel, deur as ontwikkelingsagent by te dra tot werkskepping en die opleiding van volwassenes om selfonderhoudend te word, of 'n werk te kry. R2 miljoen word egter steeds vir hierdie bouprojek nodig (Sarfat Community Projects 2011: "Projects"). Sodra die sentrum voltooi is, sal dit 'n waardevolle bron van inkomste vir Sarfat wees. Hierdie sentrum sal onder meer uitverhuur kan word aan besighede in die omliggende industriële-area vir vaardigheidsontwikkeling, aan die munisipaliteit as 'n biblioteek, en aan die plaaslike kerk as 'n plek van aanbidding.

- Einde van die jaar projekte

Verskeie projekte aan die einde van die jaar word onderneem. Dit sluit die volgende in (Sarfat Community Projects 2011: "Projects"):

- Uitstappie na die see vir kinders van Sisonke Educare Sentrum.
- Uitstappie na die see vir die *Kids Club* kinders.
- Kerspartytjie vir die kinders van die *Sisonke Educare Centre*.
- Kerspartytjie vir die *Kids Club* kinders.
- Kerspartytjie vir die versorgers van kinders wat deel van die Kind Borgskap Program vorm.
- Uitstappie vir die lede van die *Masikhule* MIV/Vigs-Ondersteuningsgroep.
- Kerspartytjie vir die lede van die *Masikhule* MIV/Vigs-Ondersteuningsgroep.

Betrokkenheid en behoeftes:

Mense kan by Sarfat op 'n wye verskeidenheid van wyses betrokke raak (Sarfat Community Projects 2011b:7-8):

- Finansiële ondersteuning.
- Donasies in die vorm van kos, skoonmaakmiddels, verf, klere, opvoedkundige speelgoed en enige tweedehandse goedere (in 'n goeie en werkende toestand).
- Vrywilligers (bv. die aanbied van verskillende klasse soos musiek, kuns, vaardighede vir kinders of volwassenes).
- Die aanbieding van gratis professionele dienste (bv. loodgieter, bouers, verwers, skrynwerkers, onderwysers, maatskaplike werkers, ensovoort.)

8.1.3 Elsiesrivier Care Centre

Die *Elsiesrivier Care Centre* (ECC) is in 2004 begin, en is in Leonsdale, 'n residensiële woonbuurt in Elsiesrivier, geleë. Hierdie projek is in werklikheid gebore vanuit 'n gemeentelike betrokkenheid in die breër gemeenskap van Elsiesrivier, waardeur die projekbestuurder in aanraking gebring is met die residensiële woonbuurt van Leonsdale en die groot nood daar raakgesien is. Aanvanklik is daar net begin met geestelike byeenkomste in die plaaslike gemeenskapsaal, maar daaruit het verskeie projekte ontwikkel (Dreyer, 25 Augustus 2011). Die ECC is tans as 'n nie-winsgewende organisasie (NPO 054-587) geregistreer, en daar word ongeveer 350 volwassenes en 140 kinders weekliks deur die onderskeie projekte bedien (ECC 2011: "Home").

Die Elsiesrivier Care Centre funksioneer vanuit 'n kantoor in die Leonsdale Gemeenskapsentrum by die volgende adres:

Twaalfde Laan
Leonsdale
Elsiesrivier.

Visie:

Die visie van die ECC is om mense te wen vir die Koninkryk van Jesus Christus, om hulle geestelik te versterk en om aan hulle nuwe hoop te gee. Sodoende, gaan die betrokkenheid nie alleen om 'n voorsiening in die fisieke behoeftes van mense nie, maar ook om die doelbewuste begeleiding van mense in die ontwikkeling van hulle volle potensiaal (ECC 2011: "Home").

Doel:

Om mense te wen vir die Koninkryk van God.
Om mense emosioneel en geestelik op te hef.
Om fisieke behoeftes te identifiseer en, waar moontlik, dit aan te spreek.
Om mense die geleentheid te bied om hul volle potensiaal te bereik.
(ECC 2011: "Purpose").

Projekte:

Die ECC fokus vanuit verskeie projekte op die volgende drie areas van betrokkenheid: a) geestelike versorging, b) fisieke versorging, en c) opleiding.

A) Geestelik:

Weeklikse geestelike byeenkomste, gebed en Bybelstudie vind plaas (ECC 2011: "Spiritual & Physical Care"):

- Op 'n Dinsdagoggend word 'n groot Christelike byeenkoms in die Leonsdale gemeenskapsaal gehou. Behalwe vir 'n persoon wat op 'n gereelde basis verantwoordelikheid

neem, word gassprekers en musikante genooi vir die aanbidding van 'n geestelike boodskap en lofprysing en aanbidding.

- Op 'n Woensdagoggend, word daar 'n ondersteuningsgroep aangebied vir jong moeders in die Leonsdale gemeenskapsaal, wat sterk op Christelike waardes en kinder-opvoeding gebaseer is.
- Op 'n Donderdagoggend, word 'n Bybelstudie en gebedsbyeenkoms in 'n private vertrek/lokaal by die kantore van die ECC aangebied.

B) Fisiek:

Verskeie voedingskemas en ander vorme van fisieke versorging word tot die beskikking van die inwoners van Leonsdale gestel (ECC 2011: "Spiritual & Physical Care"):

- 'n Groot sopkombuis word gedurende die wintermaande bedryf.
- Sowat 170 gesinne ontvang kospakkies, wat teen 'n minimale bedrag te koop aangebied word.
- Na afloop van die geestelike byeenkomste, word tee en 'n toebroodjie (of 'n koppie sop) teen 'n minimale bedrag verskaf.
- Toebroodjies is op 'n daaglikse basis beskikbaar vir die kinders van Leonsdale.
- Markdae vir die verkoop van geskenkte items teen minimale koste word gehou.
- Jong moeders (as deel van die geestelike bearbeiding) word ondersteun in die fisieke versorging van hulle kinders.
- Sowat 140 volwassenes het oogkundige versorging ontvang en het gesubsidieerde brille ter waarde van R20 000 ontvang.

C) Opvoedkundig:

Die opvoeding van die gemeenskap om hulself selfstandig te kan maak, is baie belangrik vir die ECC. Daarom fokus hulle op verskeie opvoedkundige projekte (ECC 2011: "Educational & Child Care"):

- Die ECC Crèche en voedingskema is in 2010 begin. Sowat 102 kinders word deur die crèche geakkommodeer. Daar is 'n laaikis (*container*) wat aangewend word as 'n kombuis, wat volledig toegerus is met toerusting soos gasstowe, 'n vlekvrystaal werkoppervlakte en 'n yskas vir die voorbereiding van meer as 300 etes en versnaperinge. Onlangs (in 2011) is 'n pragtige waskamer ook aangebring.
- 'n ABET-opleidingsprogram is suksesvol aangebied. Sowat 24 studente het opleiding ontvang, waarvan 13 nie kon lees of skryf nie.
- 'n Aktiewe naaldwerkprojek word bedryf. Verskeie persone van buite neem leiding vir hierdie projek. Hierbenewens, is 'n vaardige dame vanuit die gemeenskap self ook betrek en neem sy self 'n leidende rol.
- Dwelms is 'n groot probleem in Elsiesrivier, veral tik. In samewerking met SANCA, is dwelmbewus-makingsveldtogte geloods en is 'n rehabilitasie program gevolg.

Finansies:

ECC plaas groot klem daarop dat die gemeenskap mede-verantwoordelik is vir die generering van fondse deur verskeie inisiatiewe soos basaars, konserte en ander sosiale geleenthede te reël. Geen staatshulp word ontvang nie, en ECC is uitsluitlik afhanklik van donasies vanuit die private sektor (ECC 2011: "Funds").

Betrokkenheid en behoeftes:

Die volgende behoeftes word uitgelig (ECC 2011: “Needs”):

- Maandelikse finansiële ondersteuning vir die voedingskema.
- Die ondersteuning van ’n dwelmbewus-makingsinisiatief.
- Fondse vir die ABET opleidingsprogram.
- Babakos, toiletware en klere.
- Fondse om die voeding van kinders uit te brei.
- Geestelike ondersteuning in die vorm van gebede.

8.2 PROFIELOMSKRYWING VAN VERANDERINGSAGENTE

Die proefpersone wat in hierdie navorsing as veranderingsagente genader is, word in die volgende paar afdelings bespreek, in terme van die skuilname wat aan hulle toegeken is, hul ras/etnisiteit, hul moedertaal, die hoogste kwalifikasies behaal, hul sosio-ekonomiese status, hul relasionele status, hul geloofstatus, hul geloofstradisie, kerk-affilasie en die periode van betrokkenheid.

8.2.1 Skuilname van veranderingsagente

Die verskillende veranderingsagente is van ’n skuilnaam voorsien⁸² om hul onderskeie identiteite te beskerm. Hulle kan, in terme van die gemeenskapsprojekte wat hulle verteenwoordig, as volg uiteengesit word:

Gemeenskapsprojek A

AVAM56
AVAM51
AVAV66
AVAM65
AVAV47

Gemeenskapsprojek B

BVAV55
BVAV56
BVAV65
BVAV50
BVAM59

Gemeenskapsprojek C

CVAV33
CVAV53
CVAV62
CVAV53
CVAV29

⁸² Elkeen van die skuilname verskaf belangrike biografiese inligting oor die proefpersoon. AVAM56 dui byvoorbeeld die spesifieke gemeenskapsprojek aan: A = die vlak van betrokkenheid binne die gemeenskapsprojek; VA = Veranderingsagent; geslag = M (manlik as voorbeeld); en ouderdom = 56.

Die profielomskrywing van die onderskeie veranderingsagente, word in die volgende afdeling uiteengesit en bespreek om 'n moontlike identifisering van proefpersone en gemeenskapsprojekte te voorkom. Sodanige inligting het betrekking op die betrokkenheid binne die gemeenskapsprojekte wat verteenwoordig word; die ras/etnisiteit en moedertaal; hoogste kwalifikasie behaal en beroep; sosio-ekonomiese status en relasionele status; geloofstatus en gelooftradisie; asook kerkaffilasie en betrokkenheid binne kerkgenootskap.

8.2.2 Profielomskrywing van veranderingsagente

Aangesien hierdie studie ten diepste gaan om 'n ondersoek aangaande die redes waarom mense betrokke raak by godsdienstige uitreike in 'n ander kultuur, en wil vasstel wat sodanige betrokkenheid meer volhoubaar maak, is daar gesoek na die proefpersone wat die langste betrokke is binne elk van die gemeenskapsprojekte wat benader wil word. Die volgende biografiese inligting rondom die veranderingsagente word vervolgens verskaf.

8.2.2.1 Periode van betrokkenheid binne gemeenskapsprojek

Die gemiddelde betrokkenheid⁸³ binne die onderskeie gemeenskapsprojekte, is 8.5 jaar. Hier is die langste betrokkenheid 24 jaar, en die kortste betrokkenheid 4 jaar. Drie van die proefpersone is langer as 10 jaar betrokke, vyf is langer as 5 jaar betrokke, vier is 5 jaar betrokke en drie is 4 jaar betrokke.

8.2.2.2 Ras/etnisiteit en moedertaal

Alhoewel die navorser dit op die inligtingsblad van die proefpersone duidelik gestel het dat hy nie die kunsmatige kategorieë van ras/etnisiteit goedkeur nie, is dit wel aangevra om die diversiteit van proefpersone te bepaal. Vervolgens is 13 wit, 1 bruin en 1 van Asiatiese afkoms geïdentifiseer. In terme van die moedertaal, is 12 Afrikaanssprekend, 1 Engelsprekend, 1 Duitssprekend, en 1 Tamilsprekend ('n Asiatiese spreektaal).

8.2.2.3 Hoogste kwalifikasie en beroep

Wat die hoogste akademiese kwalifikasies van die proefpersone betref, het 8 tersiêre opleiding ontvang, 5 'n seniorsertifikaat verwerf, 1 sekondêre skoolopleiding tot graad 10 ontvang en 1 primêre skoolopleiding tot graad 7 ontvang. In terme van beroep, is 5 persone werksaam binne die gemeenskapsprojekte wat hulle verteenwoordig, 5 binne 'n ander professionele beroep, 4 tuisteskeppers, en 1 is 'n pensioenaris.

8.2.2.4 Sosio-ekonomiese en relasionele status

Wat die sosio-ekonomiese status van die proefpersone betref, het 4 persone hul status aangedui as bogemiddeld, 10 as gemiddeld en 1 het verkies om geen aanduiding te verskaf nie. Wat die relasionele status van die proefpersone betref, is 2 enkellopend⁸⁴, 12 getroud en 1 geskei.

⁸³ Hierdie betrokkenheid is nie alleen 'n aanduiding van die betrokkenheid by die gemeenskapsprojek as organisasie nie, maar ook die betrokkenheid in die gemeenskap wat deur die onderskeie gemeenskapsprojekte bedien word.

⁸⁴ Daar is gevind dat daar op die Engelse inligtingsblad nie voorsiening gemaak is vir 'n kategorie vir wewenaars of weduwees nie; daarom kan die enkellopende persone ook moontlik wewenaars en/of weduwees insluit.

8.2.2.5 Geloofstatus en geloofstradisie

Wat die geloofstatus van die proefpersone betref, het al 15 aangedui dat hul gelowig is en dat hul die Christelike geloof as geloofstradisie bely.

8.2.2.6 Kerkaffilasie en betrokkenheid binne kerkgenootskap

Wat die kerkaffilasie van die proefpersone betref, behoort 8 persone tot die N.G. Kerk, 1 tot 'n evangeliese kerktradisie, 1 tot die Methodiste kerk, 3 tot 'n onafhanklike kerkgenootskap, 1 tot 'n huiskerk (onafhanklik van 'n institusionele kerkgenootskap) en het 1 verkies om geen kerkaffilasie aan te dui nie. Wat die vlak van betrokkenheid in die onderskeie kerkgenootskappe van die proefpersone betref, het 10 aangedui dat hul besonder betrokke is, 3 'n gemiddelde betrokkenheid, 1 geen betrokkenheid, en 1 het verkies om geen melding van betrokkenheid te maak nie.

8.3 PROFIELOMSKRYWING VAN BEMAGTIGDES

Die proefpersone wat in hierdie navorsing as bemagtigdes benader word, word in die volgende paar afdelings bespreek in terme van die skuilname wat aan hulle toegeskryf word, hul ras/etnisiteit, hul moedertaal, die hoogste kwalifikasies behaal, hul sosio-ekonomiese status, hul relasionele status, hul geloofstatus, hul geloofstradisie, kerk-affilasie en die periode van betrokkenheid.

8.3.1 Skuilname van bemagtigdes

Die bemagtigdes word elk voorsien van 'n skuilnaam⁸⁵ om hul onderskeie identiteite te beskerm. Hulle kan, in terme van die gemeenskapsprojekte wat hulle verteenwoordig, as volg uiteengesit word:

Gemeenskapsprojek A

ABMM41
ABMV53
ABMV41
ABMV44
ABMV30

Gemeenskapsprojek B

BBMV50
BBMV57
BBMV70
BBMV65
BBMV37

⁸⁵ Elkeen van die skuilname verskaf belangrike biografiese inligting oor die proefpersoon. ABMM41 dui byvoorbeeld die spesifieke gemeenskapsprojek aan: A = die vlak van betrokkenheid binne die gemeenskapsprojek; BM = Bemagtigde; geslag bv. M = manlik; en ouderdom = 41.

Gemeenskapsprojek C

CBMV55
CBMV64
CBMV38
CBMV55
CBMV41

Die profielomskrywing van die onderskeie bemagtigdes, word in die volgende afdeling uiteengesit en gesamentlik bespreek om 'n moontlike identifisering van proefpersone en gemeenskapsprojekte te voorkom. Sodanige inligting het betrekking op die betrokkenheid binne die gemeenskapsprojekte wat verteenwoordig word; die ras/etnisiteit en moedertaal; hoogste kwalifikasie behaal en beroep; sosio-ekonomiese status en relasionele status; geloofstatus en gelooftradisie; asook kerkaffilasie en betrokkenheid binne kerkgenootskap.

8.3.2 Profielomskrywing van bemagtigdes

Aangesien hierdie studie ten diepste gaan om 'n ondersoek aangaande die redes waarom mense betrokke raak by godsdienstige uitreike in 'n ander kultuur en wil vasstel wat sodanige betrokkenheid meer volhoubaar maak, is daar gesoek na die proefpersone wat die langste betrokke is of gehelp word deur elk van die gemeenskapsprojekte wat benader wil word. Die volgende biografiese inligting rondom die bemagtigdes word vervolgens verskaf.

8.3.2.1 Periode van betrokkenheid binne gemeenskapsprojek

Die gemiddelde betrokkenheid binne die onderskeie gemeenskapsprojekte, is 7.8 jaar. Hier is die langste betrokkenheid 15 jaar en die kortste 3 jaar. Vyf van die proefpersone is 10 jaar en langer betrokke, vyf is langer as 5 jaar betrokke, een is 5 jaar betrokke, een is 4 jaar betrokke, en drie is 3 jaar betrokke.

8.3.2.2 Ras/etnisiteit en moedertaal

Alhoewel die navorser dit op die inligtingsblad van die proefpersone duidelik gestel het dat hy nie die kunsmatige kategorieë van ras/etnisiteit goedkeur nie, is dit wel aangevra om die diversiteit van proefpersone te verlig. Vervolgens is 10 as bruin en 5 as swart geïdentifiseer. In terme van die moedertaal, is 10 Afrikaanssprekend, 4 Xhosa-sprekend, en 1 Zulusprekend..

8.3.2.3 Hoogste kwalifikasie en beroep

Wat die hoogste akademiese kwalifikasies van die proefpersone betref, het 1 tersiêre opleiding ontvang, 2 'n onderwysersertifikaat verwerf, 1 'n seniorsertifikaat verwerf, 5 sekondêre skoolopleiding tot graad 11 ontvang, 1 sekondêre skoolopleiding tot graad 10, 1 sekondêre skoolopleiding tot graad 9, 1 primêre skoolopleiding tot graad 7, 1 primêre skoolopleiding tot graad 6, 1 primêre skoolopleiding tot graad 5, en 1 primêre skoolopleiding tot graad 4. In terme van beroep, is almal voltyds betrokke binne die gemeenskapsprojekte wat hulle verteenwoordig.

8.3.2.4 Sosio-ekonomiese en relasionele status

Met betrekking tot die sosio-ekonomiese status van die proefpersone: 2 hul status aangedui as bogemiddeld, 5 as gemiddeld, en 8 as ondergemiddeld. Wat die relasionele status van die proefpersone betref, was 5 enkellopend⁸⁶, 9 getroud⁸⁷, en 1 geskei.

8.3.2.5 Geloofstatus en gelooftradisie

Wat die geloofstatus van die proefpersone betref: al 15 het aangedui dat hul gelowig is en dat hul die Christelike geloof as geloofstradisie bely.

8.3.2.6 Kerkaffilasie en betrokkenheid binne kerkgenootskap

Met betrekking op die kerkaffilasie van die proefpersone: 2 behoort tot die V.G. Kerk, 7 tot 'n evangeliese kerktradisie, 1 tot die Anglikaanse Kerk, 2 tot die Ou Apostoliese Kerk, 1 tot die Nuwe Apostoliese Kerk, 1 tot die Zioniste Kerk en 1 tot die Methodiste Kerk. Wat die vlak van betrokkenheid in die onderskeie kerkgenootskappe van die proefpersone betref, het 12 aangedui dat hul besonder betrokke is, 2 'n gemiddelde betrokkenheid, en 1 geen betrokkenheid.

8.4 VRAELYS- EN ONDERHOUD DATA

Die opsommings van data, wat aan die hand van die vraelyste en onderhoude verkry is, word in die addenda verskaf. Dit is uiteengesit volgens die projekte wat die onderskeie proefpersone verteenwoordig. Die volledige transkripsies is ook beskikbaar en word vir veilige bewaring in die kluis van die Fakulteit Teologie se biblioteek gestoor.

8.5 INTERPRETASIE

Die sentrale hipotese van hierdie ondersoek is:

Waar 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid by 'n kultureel diverse samelewing sy lanseerbasis in verhoudingsbou (koinonia) het, sal 'n meer missionêre en 'n meer standhoudende/volhoubare aanspreek van sosiale uitdagings (diakonia) tot stand kom.

Daar is veronderstel dat waar hierdie interaksie uitloop op effektiewe verhoudingsbou, dit sal bydra tot 'n meer spontane en hoër vlak van betrokkenheid en 'n meer volhoubare vorm van diens wat verder reik as primêre hulpverlening (liefdadigheid).

Vraelyste is deur sowel die veranderingsagente as bemaagtigdes ingevul om vas te stel wat die kwaliteit van sodanige interaksie is, deur dit te evalueer aan die hand van die elemente van 'n inter-kulturele interaksie geïdentifiseer in hoofstuk 6. Die terugvoer soos wat dit binne die verskillende gemeenskapsprojekte gevind is, is saamgevat in addenda 9 en 10.

Semi-gestruktureerde onderhoude is gevoer met albei die veranderingsagente en bemaagtigdes om die sentrale hipotese te toets aan die hand van die verskillende gemeenskapsprojekte. Die

⁸⁶ Daar is gevind dat op die Engelse inligtingsblad nie voorsiening gemaak is vir 'n kategorie vir wewenaars of weduwees nie en daarom kan die enkellopende persone ook moontlik wewenaars en/of weduwees insluit.

⁸⁷ Een van die proefpersone het aangedui dat die persoon getroud is, maar dat die eggenoot hom/haar verlaat het.

terugvoer soos wat dit binne die verskillende gemeenskapsprojekte gevind is, is saamgevat in addenda 11 en 12.

Aan die hand van die sentrale hipotese, wou daar vasgestel word:

- 1) Hoe die betrokkenheid by sosiale uitdagings ontstaan het (doelbewus of spontaan);
- 2) Wat die vlak van betrokkenheid is; en
- 3) Hoe standhoudend/volhoubaar so 'n betrokkenheid is.

In die volgende twee afdelings word die data (vraelyste en onderhoude) geïnterpreteer aan die hand van 'n vergelykende studie deur die data in verskillende tabelle te plaas, volgens die kriteria van die ondersoek.

8.6 VRAELYTE VAN VERANDERINGSAGENTE EN BEMAGTIGDES

In die volgende twee afdelings, word die ingevulde vraelyste van die veranderingsagente en die bemagtigdes bespreek volgens die gemeenskapsprojekte wat hulle verteenwoordig. Hier gaan dit ten diepste om die vasstel van die mees verteenwoordigende kategorieë⁸⁸ rakende die onderskeie kenmerke van 'n inter-kulturele ontmoeting.

8.6.1 Tabellering van veranderingsagente se vraelyste

Die terugvoer van die onderskeie veranderingsagente rakende hulle betrokkenheid in die onderskeie gemeenskappe wat hulle bedien, word in die volgende tabelle saamgevat:

Tabel 1: Belangrikste faktore in die bevordering van 'n openheid (verwelkoming)

Gemeenskap Projek	Liefde/ warmte	Persoonlike ontwikkeling/ vaardighede (veranderings- agent self)	Samesyn/tyd/ luister	Nie voorskryf	Ander
Projek A	1	1	1	0	1
Projek B	0	0	4	1	0
Projek C	0	1	2	0	1
Totaal (13)	1	2	7	1	2

⁸⁸ Die totale response vir die benadering van die terugvoer, word in die totaal kolom tussen hakies aangedui.

Tabel 2: Grootste uitdagings in die bevordering van 'n aanvaarding (betrekking)

Gemeenskap Projek	Agendas/ vooroordele/ stereotipes	Taal	Persoonlike genesing (veranderings-agent self)	Wantroue	Geen
Projek A	2	1	1	0	0
Projek B	4	0	0	1	0
Projek C	0	1	0	2	1
Totaal (13)	6	2	1	3	1

Tabel 3: Belangrikste faktore in die bevordering van 'n onderlinge vertroue (nader beweeg)

Gemeenskap Projek	Tyd/ Volharding	Gee van self	Woord hou	Christelike Getuienis	Gelyke hantering	Ander
Projek A	2	1	1	0	0	0
Projek B	0	0	0	4	1	0
Projek C	1	0	0	1	0	2
Totaal (13)	3	1	1	5	1	2

Tabel 4: Belangrikste faktore in die bevordering van leer van mekaar

Gemeenskap Projek	Sensitiwiteit/ belangstelling	Tyd/ betrokkenheid	Ander
Projek A	3	1	0
Projek B	3	2	0
Projek C	2	1	1
Totaal (13)	8	4	1

Tabel 5: Verandering in die siening⁸⁹ van die “ander”

Gemeenskap Projek	Positiewe siening	Negatiewe siening	Positiewe sowel as negatiewe siening	Geen verandering
Projek A	3	0	1	0
Projek B ⁹⁰	4	0	1	0
Projek C	3	1	0	0
Totaal (13)	10	1	2	0

Tabel 6: Vlak van verstaan⁹¹ van diegene na wie uitgereik word (empatie/begrip)

Gemeenskap Projek	Beter verstaan	Nie altyd beter verstaan	Geen verandering
Projek A	4	0	0
Projek B	3	2	0
Projek C	2	2	0
Totaal (13)	9	4	0

Tabel 7: Onderwaardeerde vorme van gemeenskapsbetrokkenheid (diens)

Gemeenskap Projek	Kinders	Menswaardigheid/ emosies/ selfontwikkeling	Omgee (warmte)	Verhouding met God (geestelik)	Ander
Projek A	1	3	0	0	0
Projek B	0	4	1	0	0
Projek C	0	1	0	2	1
Totaal (13)	1	8	1	2	1

⁸⁹ Hier gaan dit spesifiek om veranderinge in die veranderingsagente se benadering/siening van die mense/gemeenskap waarna hulle uitreik. Daardeur wou vasgestel word of die leerervaring wat oor 'n redelike periode van tyd (n periode van 5 jaar word deur die navorsing aangevoer as 'n aanduiding van redelike betrokkenheid) tot stand gekom het, gelei het tot 'n positiewe, 'n negatiewe, of geen noemenswaardige verandering.

⁹⁰ Een van die proefpersone wys daarop dat hy 'n positiewe siening ontwikkel het, maar spreek ook onsekerheid daaroor uit.

⁹¹ Hier gaan dit spesifiek om die vasstelling van die veranderingsagente se vermoë om empatie/begrip te openbaar teenoor die mense/gemeenskap waarna hulle uitreik.

8.6.2 Tabellering van bemagtigdes se vraelyste

Die terugvoer van die bemagtigdes word in die volgende tabelle saamgevat:

Tabel 8: Belangrikste faktore in die bevordering van 'n openheid (verwelkoming)

By gemeenskapsprojek C lig een proefpersoon twee verteenwoordigde kategorieë uit.

Gemeenskap Projek	Liefde/vriendelikheid/omgee	Christelike getuienis/byeenkomste	Persoonlike ontwikkeling (bemagtig)	Ander
Projek A	1	1	3	0
Projek B	1	2	2	0
Projek C	2	2	0	0
Totaal (14)	4	5	5	0

Tabel 9: Die belangrikste redes/motiverings wat dui op 'n mate van aanvaarding⁹² (betrekking)

Gemeenskap Projek	Vriendskap/verhouding	Familie-gevoel	Hegte band	Betrokkenheid/hulp	Ander
Projek A	1	2	2	0	0
Projek B	0	1	3	1	0
Projek C	0	2	1	0	0
Totaal (13)	1	5	6	1	0

Tabel 10: Belangrikste redes/motivering vir die vertroue⁹³ in gemeenskapsbetrokkenheid (nader beweeg)

Gemeenskap Projek	Besorgdheid oor gemeenskap	Eerlikheid/deursigtigheid	Ander
Projek A	4	1	0
Projek B	0	4	1
Projek C	2	1	0
Totaal (13)	6	6	1

⁹² Die proefpersone is gevra of hulle gemis sou word indien hulle van die projek sou onttrek. Al 13 proefpersone het aangedui dat hulle gemis sou word

⁹³ Die proefpersone is gevra of hulle die verteenwoordigde gemeenskapsprojek vertrou wat in hulle gemeenskap werksaam is. Al 13 proefpersone het aangedui dat hulle daardie spesifieke gemeenskapsprojek vertrou.

Tabel 11: Belangrikste faktore in die bevordering van leer van mekaar⁹⁴

By gemeenskapsprojek B lig twee proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit.

Gemeenskap Projek	Spesifieke sosialiserings-geleenthede	Christelike byeenkomste	Spesifieke aktiwiteite/projekte	Ander
Projek A	1	2	2	0
Projek B	2	2	1	2
Projek C	2	0	0	1
Totaal (15)	5	4	3	3

Tabel 12: Die verstaan van die belangrikste fokusareas van gemeenskapsbetrokkenheid⁹⁵

By gemeenskapsprojek A lig een proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit; en by gemeenskapsprojek B lig een proefpersoon drie verteenwoordigde kategorieë uit en twee proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë.

Gemeenskap Projek	Gemeenskap te verbeter/menswaardigheid bevorder	Jongmense/kinders	Geestelike groei	Ander
Projek A	2	2	2	0
Projek B	3	3	3	0
Projek C	3	0	0	0
Totaal (18)	8	5	5	0

Tabel 13: Verandering in die siening van mense wat van buite betrokke raak

Gemeenskap Projek	Positiewe verandering	Negatiewe verandering
Projek A	5	0
Projek B	5	0
Projek C	3	0
Totaal (13)	13	0

⁹⁴ Al 13 van die 15 proefpersone het aangedui dat hulle ook van hulle kant af uitreik en diene wat binne hulle gemeenskap werksaam is, beter probeer ken.

⁹⁵ Al 13 van die 15 proefpersone het aangedui dat hulle verstaan wat die gemeenskapsprojek waarby hulle betrokke is in hulle gemeenskap wil bereik.

Tabel 14: Aangespreekte behoeftes⁹⁶ in die lewe van die onderskeie bemagtigdes (diens)

By gemeenskapsprojek A lig een proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit; by gemeenskapsprojek B lig drie proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit; en by gemeenskapsprojek C lig twee proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit.

Gemeenskap Projek	Selfvertroue/ innerlike genesing	Bediening van gemeenskap (bemagtig)	Geestelike groei/ ondersteuning	Vriendskap	Ander
Projek A	3	1	2	0	0
Projek B	1	3	2	2	0
Projek C	2	2	1	0	0
Totaal (19)	6	6	5	2	0

Tabel 15: Fokus vir voortgaande⁹⁷ gemeenskapsbetrokkenheid (diens)

By gemeenskapsprojek A lig een proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit.

Gemeenskap Projek	Menswaardigheid/ Selfontwikkeling	Substans-afhanklikheid en buitemuurse aktiwiteite ⁹⁸	Selfstandigheid van gemeenskap (bemagtiging)	Evan-gelisasie	Ander
Projek A	1	2	2	1	0
Projek B	0	4	0	0	1
Projek C	0	2	0	0	1
Totaal (14)	1	8	2	1	2

8.6.3 Evaluering

Die evaluering van die vraelyste wat aan die verskillende proefpersone uitgereik is in terme van hulle betrokkenheid as veranderingsagente en bemagtigdes, word gesamentlik aangebied. Aangesien hierdie vraelyste die kwaliteit van die inter-kulturele ontmoeting, wat by 'n geloofsgebaseerde gemeenskapsbetrokkenheid tot stand kom, aan die hand van die praktyk wou gaan toets, word daar juis vir so 'n gesamentlike benadering gepleit.

Van die totale 30 vraelyste wat uitgereik is, is 26 terugbesorg, waarvan 13 deur die veranderingsagente en bemagtigdes onderskeidelik voltooi is. Albei die veranderingsagente en bemagtigdes kon wesenlik gestalte gee aan hul ervaring van die inter-kulturele ontmoeting,

⁹⁶ Al 13 van die 15 proefpersone het daarop gewys dat die verteenwoordigde gemeenskapsprojekte spesifieke behoeftes in hul lewens aangespreek het.

⁹⁷ Al 13 van die 15 proefpersone het aangedui dat die verteenwoordigde gemeenskapsprojekte moet voortgaan om hulle gemeenskap te bedien.

⁹⁸ Die meeste van die proefpersone wat substansafhanklikheid uitlig, wys op die noodsaaklikheid van buitemuurse aktiwiteite wat op die jeug gerig is vir die aanspreking/oplossing van sodanige uitdaging.

waar persone van buite by 'n gemeenskap betrokke raak om sodanige gemeenskap te ondersteun.

Daar is vanuit die terugvoer 'n konstruktiewe replikasie en saturasie waarneembaar. Wat die evaluering van die wesenlike kenmerke van die inter-kulturele ontmoeting betref, kan die volgende afleidings gemaak word:

1) Openheid

Veranderingsagente:

In terme van die bevordering van 'n openheid, het die meerderheid veranderingsagente aangetoon hoe belangrik die doelbewuste samesyn met diegene na wie uitgereik word, oor 'n bepaalde periode van tyd is. In die tweede plek, is die belangrikheid van 'n persoonlike ontwikkeling in die persoon self (die veranderingsagent), deur die aanleer van spesifieke vaardighede soos luister- en beradingsvaardighede, uitgelig.

Bemagtigdes:

Op soortgelyke wyse het die meerderheid bemagtigdes aangetoon hoe belangrik 'n doelbewuste samesyn is. Vir hulle was so 'n samesyn die beste bewerkstelliging waar dit gepaard met 'n geloofs/godsdienstige onderbou gegaan het. In die tweede plek, het hulle gevoel dat daar nader aan mekaar beweeg is omdat hulle nie as passiewe agente gehanteer is nie, maar doelbewus betrek is om self diensbaar te kon wees. In die derde plek, het hulle gewys op die liefde, vriendelikheid en omgee wat vir hulle na die gemeenskapsprojek gedryf het.

2) Aanvaarding

Veranderingsagente:

In die bewerkstelliging van aanvaarding het die oorgrote meerderheid veranderingsagente aangetoon dat agendas, stereotipes en vooroordele van die grootste uitdagings by die uitreik na 'n ander gemeenskap is. Tweedeens is 'n gevoel van wantroue beskryf, en derdens, die struikelblok van taalverskille.

Bemagtigdes:

Die meerderheid bemagtigdes het aangetoon dat die afstand wat so maklik na vore tree by 'n gemeenskapsgebaseerde uitreik (sien bogenoemde uitdagings, soos agendas en stereotipes), na hul mening, die beste aangespreek is waar 'n besondere band of verbintenis tot stand gebring is, wat hulle ook as 'n "familie-gevoel" beskryf het.

3) Vertroue

Veranderingsagente:

Die meerderheid veranderingsagente het daarop gewys dat hulle gevoel het dat hulle die grootste vertroue (in die gemeenskap wat bedien word) bevorder het deur hulle Christenskap uit te leef, hetsy deur doelbewuste geestelike byeenkomste of hul eie Christelike voorbeeld. Nôu verwant hieraan, het hulle gevoel dat die betrokkenheid oor 'n wesenlike periode van tyd, 'n groot verskil gemaak het.

Bemagtigdes:

Al die bemagtigdes het daarop gewys dat hulle die verteenwoordigde gemeenskapsprojek vertrou, dat hierdie vertroue spesifiek bevorder is waar hulle 'n opregte besorgdheid vir die

gemeenskap ervaar het, en waar die uitreik op 'n eerlike en deursigtige wyse na vore getree het.

4) Lering

Veranderingsagente:

Die veranderingagente het daarop gewys dat dit noodsaaklik is om diegene, na wie uitgereik word, beter te leer ken en dat dit geskied langs die weg van 'n opregte sensitiwiteit en belangstelling in diegene na wie uitgereik word. Nôu verwant hieraan, voel hulle dat dit alleen bevorder kan word waar die betrokkenheid oor 'n wesenlike periode van tyd strek.

Bemagtigdes:

Al die bemagtigdes het op die belangrikheid gewys om by mekaar te leer - diegene wat uitreik en diegene na wie uitgereik word. Volgens hulle het so 'n gesamentlike leer die beste na vore getree waar dit eerstens saamgegaan het met spesifieke sosialisering-geleenthede (bo en behalwe die projek). Tweedens, het dit met gesamentlike Christelike byeenkomste geskied, en derdens, waar daar binne die projek self belangstelling in mekaar geopenbaar is.

5) Verstaan

Veranderingsagente:

Die oorgrote meerderheid veranderingsagente het ervaar dat hul betrokkenheid in die vorm van spesifieke projekte, hul siening van diegene na wie hulle uitreik, hulle op 'n positiewe wyse laat verander het. Die oorgrote meerderheid het ook gevoel dat hulle diegene na wie hulle uitreik, beter leer verstaan het en 'n besondere vorm van empatie vir hulle ontwikkel het.

Bemagtigdes:

Al die bemagtigdes het ervaar dat die betrokkenheid by spesifieke projekte het hul siening van diegene, wat na hul gemeenskap uitreik, in 'n positiewe rigting verander het. Almal het ook aangedui dat hulle verstaan wat die verteenwoordigde gemeenskapsprojek in hulle gemeenskap wil bereik. In die eerste plek, is 'n begeerte om die gemeenskap te verbeter genoem, in die tweede plek, 'n besorgdheid oor kinders, en gelyk daarmee, die geestelike bearbeiding van die gemeenskap.

6) Diens

Veranderingsagente:

Die oorgrote meerderheid van die veranderingsagente het aangetoon dat die bevordering van mense se menswaardigheid en die aandag aan hulle emosies en selfontwikkeling die meeste by gemeenskapsbetrokkenheid ontbreek, en daarom groter aandag verdien. Tweedens, is die belangrikheid van die bevordering van 'n verhouding met God by die gemeenskap (as 'n evangeliseringstaak) uitgelig.

Bemagtigdes:

Die meerderheid bemagtigdes beskryf die grootste waarde wat die verteenwoordigde gemeenskapsprojek in hulle lewens toegevoeg het, as die bevordering van hul selfvertroue en 'n innerlike genesing en, gelyk daarmee, 'n bemagtiging om self die gemeenskap te verbeter. In die tweede plek, lig hulle 'n besondere geestelike groei/ondersteuning uit, en derdens, die waarde van opregte vriendskap wat tot stand gebring is.

8.7 ONDERHOUDE MET VERANDERINGSAGENTE EN BEMAGTIGDES

In die volgende afdelings, word die semi-gestruktureerde onderhoude met die veranderings-agente en die bemagtigdes ontleed volgens die gemeenskapsprojekte wat hulle verteenwoordig. Hier gaan dit ten diepste om die vasstel van die mees verteenwoordigende kategorieë⁹⁹ rakende die sentrale hipotese van die ondersoek.

8.7.1 Tabellering van veranderingsagente se onderhoude

Die terugvoer van die onderskeie veranderingsagente word in die volgende tabelle saamgevat:

Tabel 16: Motiverings om betrokke te raak

By gemeenskapsprojek A lig een proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit; en by gemeenskapsprojek C lig drie proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit.

Gemeenskap Projek	Roeping/opdrag van God	Verandering van nood/behoefte/ hulp	Vaardighede leer vir Gemeenskap	Christelike getuigenis/ evangelisasie	Ander
Projek A	4	2	0	0	0
Projek B	3	0	1	1	0
Projek C	2	5	0	1	0
Totaal (19)	9	7	1	2	0

Tabel 17: Motiverings om betrokke te bly

By gemeenskapsprojek B lig vier proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit; en by gemeenskapsprojek C lig drie proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit.

Gemeenskap Projek	Geloofsoortuiging	Bevrediging/passie om te help	Verbintenisse	Ander
Projek A	2	2	1	0
Projek B	3	3	3	0
Projek C	3	4	1	0
Totaal (22)	8	9	5	0

⁹⁹ Die totale response vir die benadering van die terugvoer, word in die totaal kolom tussen hakies aangedui.

Tabel 18: Invloed op geloof

Gemeenskap Projek	Gehoorsaamheid en vertroue	Dankbaarheid	Christenskap uitleef (liefde bewys)	Geloofs-bewys/ versterking	Ander
Projek A	1	1	1	2	0
Projek B	1	1	1	2	0
Projek C	1	1	2	1	0
Totaal (15)	3	3	4	5	0

Tabel 19: Ervaring van Christelike diens

Gemeenskap Projek	Nederig/ onbaatsugtig	Goddelike kragbron/ dryfkrag	Diep verhouding/ liefde bewys	Evangelisasie/ verandering van binne	Ander
Projek A	1	1	1	2	0
Projek B	2	1	0	2	0
Projek C	0	1	3	1	0
Totaal (15)	3	3	4	5	0

Tabel 20: Klem van 'n Christelike gemeenskapsbetrokkenheid

Gemeenskap Projek	Verhoudings-bou	Projekte & Uitkomste	Bemagtiging/ eienaarskap
Projek A ¹⁰⁰	3	0	2
Projek B ¹⁰¹	4	0	1
Projek C ¹⁰²	3	2	0
Totaal (15)	10	2	3

¹⁰⁰ Die twee proefpersone wat die klem op die bemagtiging van die gemeenskap plaas, voer egter aan dat dit in die eerste plek geskied deur verhoudingsbou. Die bemagtiging van die gemeenskap en verhoudingsbou gaan daarom vir hulle hand-aan-hand.

¹⁰¹ Die proefpersoon wat die klem op die bemagtiging van die gemeenskap (in die vorm van menswaardigheid) plaas, voer aan dat so 'n bemagtiging deur verhoudingsbou bevorder word.

¹⁰² Een van die proefpersone wat die klem op projekte en uitkomste plaas, wys daarop dat dit met verhoudingsbou saamgaan, want "jy moet mens- en taak-georiënteer wees." Die ander proefpersoon wat die klem op projekte en uitkomste plaas, beskou die bevordering van projekte en uitkomste as iets wat sy die beste regkry, maar voer ook aan dat dit saamgaan met verhoudingsbou.

Tabel 21: Ordening van 'n Christelike gemeenskapsbetrokkenheid

Gemeenskap Projek	Verhoudings; Projekte/ uitkomste; Bemagtiging	Verhoudings; Bemagtiging; Projekte/ Uitkomste	Verhoudings gelyk met bemagtiging; Projekte/ Uitkomste	Verhoudings; Projekte/ uitkomste gelyk met bemagtiging	Projekte/ uitkomste gelyk met verhoudings; Bemagtiging
Projek A	2	0	2	1	0
Projek B	2	0	3	0	0
Projek C	1	2	0	0	2
Totaal (15)	5	2	5	1	2

Tabel 22: Verbintenisse bewerkstellig

Gemeenskap Projek	Ja	Nee	Onseker
Projek A	5	0	0
Projek B	5	0	0
Projek C ¹⁰³	3	1	1
Totaal (15)	13	1	1

Tabel 23: Rol van verbintenisse

Gemeenskap Projek	Geestelike deelgenoot	Verstaan en liefde vir verskillende mense (begrip)	Ondersteuning (vriendskap)	Vooroordele uitgedaag	Ander
Projek A	1	2	1	1	0
Projek B	0	2	2	0	1
Projek C	1	4	0	0	0
Totaal (15)	2	8	3	1	1

¹⁰³ Die proefpersoon wat aandui dat daar nie 'n besondere verbintenis tot stand gekom het nie, voer wel aan dat die "belangstelling altyd meer op die groep" gerig was. Daarom het sy wel positiewe ervarings rondom die interaksie.

Tabel 24: Primêre betrokkenheid van tuisgemeente

By gemeenskapsprojekte A en C lig een proefpersoon twee verteenwoordigde kategorieë uit.

Gemeenskap Projek	Fisiek/ materieël/ vrywilligers	Finansieel/ bemarking	Sub-projekte/ programme	Emosionele en geestelike versorging van (veranderings-sagent)	Geen/ onseker
Projek A	2	1	2	1	0
Projek B	2	0	0	1	2
Projek C ¹⁰⁴	1	0	1	1	3
Totaal (17)	5	1	3	3	5

Tabel 25: Plek/funksie van gemeentelike betrokkenheid

By gemeenskapsprojek A lig vier proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit; by gemeenskapsprojek B lig een proefpersoon twee verteenwoordigde kategorieë uit; en by gemeenskapsprojek C lig twee proefpersone drie verteenwoordigde kategorieë uit en een proefpersoon twee verteenwoordigde kategorieë.

Gemeenskap Projek	Christelike getuienis/ evange-Lisasie	Versorging van veranderings-Agente	Geestelike versorging van projek	Blootstelling-geleenthede/ samebinding	Fisieke betrokkenheid (bv. vaardighede)
Projek A	1	2	1	3	2
Projek B	1	0	1	3	1
Projek C	0	2	2	1	5
Totaal (25)	2	4	4	7	8

¹⁰⁴ Een van die proefpersone wat geen ondersteuning aangetoon het nie, wys daarop dat dit nie vir die persoon nodig was om hulp te vra nie.

Tabel 26: Grootste uitdagings/behoefte in die ondersteunde gemeenskap

By gemeenskapsprojek A lig een proefpersoon drie verteenwoordigde kategorieë en twee proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit; by gemeenskapsprojek B lig twee proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit en sonder een proefpersoon geen behoeftes uit nie; en by gemeenskapsprojek C lig drie proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit.

Gemeenskap Projek	Weerlose kinders	Substansafhanklikheid	Infrastruktuur (finansies, voertuie, geboue)	Emosies (liefde)	Christelike opvoeding (volwassenes en jongmense)	Werk-skepping/vaardighede
Projek A	1	1	3	0	3	1
Projek B	1	2	1	1	0	1
Projek C ¹⁰⁵	0	0	3	0	0	5
Totaal (23)	2	3	7	1	3	7

8.7.2 Tabellering van bemagtigdes se onderhoude

Die terugvoer van die onderskeie bemagtigdes word in die volgende tabelle saamgevat:

Tabel 27: Motiverings om betrokke te raak

By gemeenskapsprojek A lig een proefpersoon twee verteenwoordigde kategorieë uit; by gemeenskapsprojek B lig twee proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit; en by gemeenskapsprojek C lig een proefpersoon twee verteenwoordigde kategorieë uit.

Gemeenskap Projek	Roeping/opdrag van God	Christelike getuienis/byeenkomste	Verandering van nood/Behoeftes	Behoeftes aan vriendskap	Ander
Projek A	3	1	2	0	0
Projek B	1	4	1	1	0
Projek C	0	2	4	0	0
Totaal (19)	4	7	7	1	0

¹⁰⁵ Al vyf proefpersone lig 'n groot behoefte in terme van vaardigheidsontwikkeling uit. Drie van hierdie vyf spreek ook 'n behoefte aan infrastruktuur uit, spesifiek vir hierdie doeleinde.

Tabel 28: Motiverings om betrokke te bly

By gemeenskapsprojekte B en C lig een proefpersoon twee verteenwoordigde kategorieë uit.

Gemeenskap Projek	Geestelike ondersteuning/ groei in persoon self	Bevrediging/ passie om verskil te maak	Waarde van Betrokkenheid	Ervaring van liefde	Ander
Projek A	2	3	0	0	0
Projek B	2	3	0	1	0
Projek C	1	2	1	1	1
Totaal (17)	5	8	1	2	1

Tabel 29: Vlak van gemeenskapsbetrokkenheid deur gemeentes en/of gelowige vrywilligers (laaste vyf jaar)

Gemeenskap Projek	Toename in Betrokkenheid	Afname in Betrokkenheid	Staties (min Verandering)	Beduidend meer in die verlede
Projek A ¹⁰⁶	4	0	0	1
Projek B	3	0	2	0
Projek C ¹⁰⁷	0	4	1	0
Totaal (15)	7	4	3	1

Tabel 30: Invloed van godsdienstige gelowige uitreik¹⁰⁸

By gemeenskapsprojek A lig een proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit; en by gemeenskapsprojek B lig drie proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit.

Gemeenskap Projek	Groei in verhouding met God	Verandering/ verbetering as mens	Leer van diens-baarheid	Geen invloed	Ander
Projek A	2	3	1	0	0
Projek B	5	0	3	0	0
Projek C	2	0	0	2	1
Totaal (19)	9	3	4	2	1

¹⁰⁶ Twee van die vier proefpersone wat 'n toename in betrokkenheid ervaar, lig besondere betrokkenheid in die verlede uit.

¹⁰⁷ Een van die proefpersone wat 'n afname in betrokkenheid vermeld, voer aan dat vrywilligers betrokke is maar dat donasies weerhou word.

¹⁰⁸ 12 van die 15 proefpersone dui aan dat hulle geloof versterk is deur die betrokkenheid by die gemeenskapsprojek. Een proefpersoon wys daarop dat haar geloof deur negatiewe/slegte werksomstandighede binne die projek getoets is. Twee ander proefpersone dui aan dat die gemeenskapsprojek geen effek op hulle geloof gehad het nie, maar dat hulle nou vyandig voel teenoor mense wat betrokke raak.

Tabel 31: Beleving/motivering van vrywilligers se betrokkenheid

By gemeenskapsprojekte A en B lig twee proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit; en by gemeenskapsprojek C lig een proefpersoon twee verteenwoordigde kategorieë uit.

Gemeenskap Projek	Roeping/opdrag van God	Verandering van nood/behoefes	Christelike getuienis/evangelisasie	Liefde uitdeel en ontvang	Ander
Projek A	2	2	1	2	0
Projek B	2	2	1	2	0
Projek C ¹⁰⁹	0	4	1	1	0
Totaal (20)	4	8	3	5	0

Tabel 32: Wyses waarop betrokkenheid moet geskied

By gemeenskapsprojek A lig twee proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit; en by gemeenskapsprojek B lig een proefpersoon twee verteenwoordigde kategorieë uit.

Gemeenskap Projek	Bevordering van verantwoordelikeid	Opregte belangstelling in individu	Christelike getuienis/evangelisasie	Ander
Projek A	3	3	1	0
Projek B	1	3	2	0
Projek C	2	3	0	0
Totaal (17)	6	9	3	0

Tabel 33: Verbintenisse bewerkstellig

Gemeenskap Projek	Ja	Nee	Onseker
Projek A	4	0	1
Projek B	5	0	0
Projek C	3	1	1
Totaal (15)	12	1	2

¹⁰⁹ Twee van die proefpersone wat die betrokkenheid verbind met 'n verandering van nood/behoefes, wys daarop dat dit nie altyd die hoofmotief is nie en wys daarop dat baie vrywilligers (al is hulle gelowig) “korrup” is en die hulp nie altyd “betroubaar” is nie.

Tabel 34: Rol van verbintnisse

By gemeenskapsprojek C lig twee proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit.

Gemeenskap Projek	Vertroueling gevind	Geestelik gegroei (deel met mekaar)	Gemotiveer tot groter betrokkenheid	Ander
Projek A	3	1	1	0
Projek B	1	0	3	1
Projek C	3	0	2	2
Totaal (17)	7	1	6	3

Tabel 35: Geleenthede vir gemeentelike betrokkenheid

By gemeenskapsprojek A lig drie proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit; by gemeenskapsprojek B lig een proefpersoon twee verteenwoordigde kategorieë uit; en by gemeenskapsprojek C lig twee proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit.

Gemeenskap Projek	Fisieke teenwoordigheid (bewys van liefde en omgee)	Christelike getuienis/ evangelisasie	Aanbieding van aktiwiteite (soos jeug en sekere vaardighede)	Ander
Projek A	3	3	2	0
Projek B	1	2	2	1
Projek C	3	3	0	1
Totaal (21)	7	8	4	2

Tabel 36: Grootste uitdagings in die eie gemeenskap

By gemeenskapsprojekte A en C lig vier proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit; en by gemeenskapsprojek B lig drie proefpersone twee verteenwoordigde kategorieë uit

Gemeenskap Projek	Gebrek aan buitemuurse aktiwiteit (veral jeug)	Hantering/ aanspreking van substans-afhanklikheid (jeug en ouers)	Behoeftte aan vaardighede (werkloosheid)	Geweld	Behuising	Ander
Projek A	3	2	3	0	1	0
Projek B	0	4	1	1	1	1
Projek C	2	2	2	2	0	1
Totaal (26)	5	8	6	3	2	2

8.7.3 Evaluering

Die semi-gestruktureerde onderhoude wat met die veranderingsagente en bemagtigdes gevoer is, het ten doel gehad om as primêre data die navorsingshipotese te ondersoek. Daardeur wou bepaal word of die verhoudingsbou wat deur die betrokkenheid tot stand gekom het:

- 1) 'n Motiverende rol gespeel het in die redes vir die betrokkenheid (om betrokke te raak en betrokke te bly);
- 2) 'n Wesenlike deel uitmaak van die betrokkenheid; en
- 3) Bydra tot 'n meer volhoubare/standhoudende betrokkenheid.

Net soos in die geval by die vraelyste, was dit belangrik om onderhoude met die veranderingsagente sowel as die bemagtigdes te voer. Hier het dit egter nie soseer gegaan om die vasstelling van die kwaliteit van die inter-kulturele ontmoeting wat daardeur tot stand gebring word nie maar om die hipotese te ondersoek. Daar is onderhoude met al 30 geïdentifiseerde proefpersone gevoer.

Wat die evaluering van die sentrale hipotese in hierdie ondersoek betref, kan die volgende afleidings gemaak word:

1) Motiverings vir betrokkenheid (die spontaniteit van die betrokkenheid)

Veranderingsagente:

Die meerderheid veranderingsagente wys daarop dat hulle betrokke geraak het by gemeenskapswerk, omdat hulle 'n definitiewe roeping of opdrag van God ontvang het. Nôu gepaard hiermee, is die betrokkenheid ook deur hulle begeerte om 'n verandering te bewerkstellig onder behoeftige gemeenskappe of gemeenskappe in nood gemotiveer.

Die meerderheid veranderingsagente het aangetoon dat die rede waarom hulle al so lank betrokke is, teruggevoer kan word na 'n gevoel van bevrediging of 'n passie vir die werk wat hulle binne die gemeenskapsprojek doen. Verder word 'n geloofsoortuiging uitgelig en, in die derde plek, die bewerkstelling van verhoudings met diegene na wie uitgereik is.

Bemagtigdes:

Die meerderheid bemagtigdes wys daarop dat hulle by die gemeenskapsprojek ingeskakel het vanweë die doelbewuste geestelike bearbeiding wat in die vorm van evangelisasie tot stand gekom het. Saam hiermee, het hulle gevoel dat hulle in staat gestel is om self 'n verandering in die nood en behoeftes van hulle gemeenskap te kon bewerkstellig. In die derde plek, voel hulle dat dit God se wil vir hulle lewens is om so betrokke te wees.

Ooreenkomstig aan die motiverings om betrokke te raak, wys die meerderheid bemagtigdes daarop dat die bevrediging om 'n verskil te kan maak hulle gemotiveer het om betrokke te bly en word daar gewys op die geestelike ondersteuning en groei in die persoon (die bemagtigde) self.

2) Beskrywing/omvang van betrokkenheid

Veranderingsagente:

Al die veranderingsagente het daarop gewys dat die betrokkenheid 'n daadwerklike invloed op hulle geloof gehad het. Hier wys die meerderheid op 'n ervaring van geloofsbewys en versterking. Nôu gepaard hiermee, word die belangrikheid van die uitleef van 'n Christelike

getuigenis (lewenswyse) beskryf en word daar, in die derde plek, 'n gehoorsaamheid aan God en, vierdens, 'n ervaring van dankbaarheid, beskryf.

Die meerderheid veranderingsagente het daarop gewys dat geloofsgebaseerde betrokkenheid spesifiek vra om evangelisering waardeur 'n verandering van binne bewerkstellig word. Nou gepaard hiermee, is klem geplaas op diep (ware) verhoudings, 'n wete dat God in beheer is, en dat 'n nederige gees aan die kant van diegene wat uitreik, verlang word.

In terme van die sentrale hipotese dat verhoudingsbou 'n wesenlike rol behoort te speel in 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid, het die meerderheid veranderingsagente aangedui dat hul betrokkenheid by 'n Christelike uitreik eerstens gemotiveer was deur die bevordering van verhoudings.

Wat die ordening van 'n Christelike gemeenskapsbetrokkenheid betref, het die veranderingsagente aangetoon dat dit in die eerste plek gaan om die bewerkstelling van verhoudings. Eers na sodanige verhoudings bewerkstellig is, moet daar begin word met spesifieke projekte en moet die gemeenskap aan die einde van die dag bemagtig word om self eienaarskap te neem vir spesifieke projekte. Soortgelyk is daarop gewys dat die bemagtiging saam met die verhoudingsbou moet geskied (waardeur die gemeenskap deel bly van die betrokkenheid) en dat daar eers daarna met projekte begin moet word.

Betreffende die omvang van die verhoudingsbou wat tot stand kom by geloofsgebaseerde betrokkenheid, het die oorgrote meerderheid veranderingsagente aangedui dat hulle gevoel het dat diepgaande verhoudings (wat beskryf is as 'n geestelike of emosionele band) bewerkstellig is. Volgens hulle het sodanige verhoudings primêr bygedra tot 'n groter verstaan en liefde vir verskillende mense.

Bemagtigdes:

Die meerderheid bemagtigdes toon aan dat hulle 'n definitiewe toename in terme van 'n gemeenskapsbetrokkenheid deur gelowiges en/of gemeentes in hulle gemeenskap ervaar. Die meerderheid wys verder daarop dat, omdat die verteenwoordigde gemeenskapsprojek 'n Christelike onderbou gehad het, dit in die eerste plek bygedra het tot 'n groei in hulle verhouding met God, in die tweede plek vir hulle tot diensbaarheid gemotiveer het, en in die derde plek, vir hulle as mens verbeter het.

In terme van die sentrale hipotese dat verhoudingsbou 'n wesenlike rol in 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid behoort te speel, het die bemagtigdes ervaar dat die betrokkenheid van buite gemotiveer is deur 'n begeerte om 'n verandering aan die nood en behoeftes van hulle gemeenskap te bewerkstellig, om tweedens, liefde te deel en ontvang, en derdens, 'n Christelike waarde/deug of opdrag van God te gaan uitleef.

Die meerderheid bemagtigdes voel dat geloofsgebaseerde betrokkenheid eerstens behoort te gaan om 'n opregte belangstelling in die individu, dat daar tweedens, klem op die bevordering van verantwoordbaarheid aan die kant van die gemeenskap self geplaas moet word, en derdens, meer van evangelisasie gemaak moet word.

Wat die omvang van verhoudingsbou betref, het die oorgrote meerderheid bemagtigdes aangedui dat hulle gevoel het dat diepgaande verhoudings (wat beskryf is as 'n geestelike of emosionele band) bewerkstellig is. Volgens hulle, het dit in die eerste plek daartoe bygedra

dat hulle 'n ware vertroueling gevind het, en het daardie verhoudings hulle ook verder aangespoor om meer betrokke te raak.

3) Die volhoubaarheid van die betrokkenheid (ondersteuningstrukture)

Veranderingsagente:

Benewens die persoonlike oorwegings wat aangevoer is vir die betrokkenheid oor tyd (sien motiverings vir betrokkenheid), is die veranderingsagente in 'n groot mate verdeeld oor die ondersteuning wat hulle vanuit hulle tuisgemeentes ontvang, en 'n gelyke aantal veranderingsagente dui aan dat hulle fisiek/materieel ondersteun word, dat hulle glad nie ondersteun word nie, en/of onseker is oor die ondersteuning.

Wat die geleenthede betref vir gemeentes om betrokke te raak en so ondersteuning te verskaf, word 'n fisieke betrokkenheid in die vorm van onder meer die aanleer van vaardighede, uitgelig. Verder word klem geplaas op die bevordering van spontane (nie-bedreigende) blootstellingsgeleenthede en word die geestelike versorging van die projek (nie so seer evangelisasie nie, maar intersessie) en die versorging van veranderingsagente uitgelig.

Die twee grootste behoeftes in terme van die verskillende gemeenskapsprojekte, word uitgelig as 'n behoefte aan infrastruktuur (soos finansies, geboue en voertuie) en die bevordering van werkskeppingsgeleenthede in die vorm van vaardighede. In die gesamentlike derde plek, word die belangrikheid van 'n Christelike opvoeding van jonk en oud, asook die aanspreek van substansafhanklikheid genoem.

Bemagtigdes:

Die meerderheid bemagtigdes wys daarop dat 'n volhoubare betrokkenheid aan die kant van gemeentes wat betrokke wil raak, in die eerste plek moet geskied in die vorm van 'n Christelike getuigenis of evangelisasie. Tweedens is klem op die belangrikheid van fisieke teenwoordigheid in die gemeenskap self geplaas, as bewys van liefde en omgee. Nie net behels so 'n fisieke teenwoordigheid 'n sosialisering binne die gemeenskap self nie, maar ook buite die gemeenskap - daar waar diegene wat uitreik woon of kerk bywoon. In die derde plek is die aanbied van spesifieke aktiwiteite of programme wat op die jeug en spesifieke vaardighede gerig is, uitgelig.

Die grootste uitdaging wat in die eie gemeenskap deur die bemagtigdes uitgelig is, was die hantering/aanspreek van substansafhanklikheid. Nie net is daar klem geplaas op die ondersteuning van die jeug teen substansafhanklikheid nie, maar ook die doelbewuste ondersteuning van ouers om sodanige substansafhanklikheid te hanteer. In die tweede plek is gewys op die groot behoefte aan vaardighede om werkloosheid teen te werk. Derdens, is die bevordering of uitbreiding van buitemuurse aktiwiteite (veral vir die jeug) uitgelig, en vierdens, die aanspreek van misdaad en, in die vyfde plek, die verbetering van behuising.

8.8 SAMEVATTING

Die bespreking van die resultate sluit die empiriese deel van die studie af. In hierdie hoofstuk, is die terugvoer van die proefpersone aan die hand van die vraelyste en semi-gestruktureerde onderhoude geïnterpreteer in terme van 'n vergelykende studie waar daar van 'n tabellering gebruik gemaak is.

Die sentrale hipotese van die ondersoek is bo alle twyfel bewys. Die belangrikheid van verhoudingsbou (*koinonia*), saam met 'n geloofsgebaseerde uitreik in 'n ander kultuur (*diakonia*), is vanuit die drie gemeenskapsprojekte se vraelyste en die semi-gestruktureerde onderhoude met die veranderingsagente en bemagtigdes belig. Hier het dit 'n belangrike deel uitgemaak van die motiverings vir die betrokkenheid, die omvang van die betrokkenheid en die volhoubaarheid van die projek.

Vanuit die inter-kulturele ontmoeting, is daar 'n wesenlik skuif waarneembaar vanaf 'n primêre besorgdheid oor nood en/of hulpverlening na 'n vorm van verhoudingsbou, waarbinne diegene na wie uitgereik word bemagtig word. Swart (2006:230-231) beskryf hierdie skuif as “the counterpoint to a contemporary society characterised by hard, macho (male) culture, aggression and egoism ... to [a] new meaningful expressions of thinking, living, doing and relating in society as a whole.”

HOOFTUK 9: GEVOLGTREKKING

Dié studie is gebore uit die oortuiging dat die Christelike geloof sy bestaansdoel in die verheerliking van die Skepper God, en die koms na sy Koninkryk in die wêreld, vind (hoofstuk 1). Eweneens, het Christus se koms na die aarde in die eerste plek nie gegaan om die Self of die kerk nie, maar om die ganse wêreld met Hom te versoen.

9.1 DIE ONTWIKKELING VAN DIE PROBLEEMSTELLING

In Hoofstuk 1 is die probleem, wat die navorsing wou aanspreek, soos volg geformuleer:

Hierdie navorsing is gerig op geloofsgebaseerde uitreike wat hul lanseerbasis in hulpverlening en/of projekte (diakonia) het, terwyl verhoudingsbou (koinonia) ontbreek of swak ontwikkel is.

Die hipotese wat 'n antwoord op hierdie probleem voorsien, is:

Waar 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid by 'n kultureel diverse samelewing sy lanseerbasis in verhoudingsbou (koinonia) het, sal 'n meer missionêre en 'n meer standhoudende/volhoubare aanspreking van sosiale uitdagings (diakonia) tot stand kom.

Daar is vermoed dat so 'n vorm van saam behoort, wat getuig van 'n ware inter-kulturele ontmoeting op die vlak van verhoudingsbou oor grense (soos ras, taal, ens.) sou lei tot:

- 1) 'n Meer spontane/opregte besorgdheid oor die behoeftes van die sogenaamde “ander” en 'n geloofsverryking (dat die inter-kulturele ontmoeting vanuit 'n spirituele of morele oogpunt mense sou motiveer om betrokke te raak, betrokke te bly, en ook hul geloofservaring beïnvloed);
- 2) 'n Vorm van diens/betrokkenheid tot stand sal kom wat gerig is op die totale mens (dat die inter-kulturele ontmoeting vanuit 'n pragmatiese oogpunt die weg sou baan tot 'n vorm van diens wat verder reik as 'n projekgedrewe oriëntasie, en tot 'n hoër vlak van verstaan en empatie lei); en
- 3) 'n Meer standhoudende/volhoubare verbetering van lewens (dat die inter-kulturele ontmoeting as 'n vorm van sosiale kapitaal diegene wat ondersteun word in aanraking sou bring met die nodige ondersteuning en/of hulpbronne).

9.2 BESPREKING VAN RESULTATE

9.2.1 Die missionêre benadering

Een van die grootste gevare vir die Christelike kerk, is dat sy maklik van haar ware bestaansfunksie kan afwyk, en in die organisatoriese handhawing van die kerk as 'n instelling opgaan. Aan die hand van die hipotese van die navorsing, is in hoofstuk drie ondersoek ingestel aangaande die missionêre identiteit van die Christelike kerk, deur te besin oor die beginsels van *koinonia* en *diakonia*.

Vanuit die benadering van *koinonia* en *diakonia*, is daar ontdek dat 'n uitsluitlike bemoeienis met die eie kerkgemeenskap en die bevordering van 'n gemeentelike *koinonia* sonder 'n besorgdheid vir die breër konteks, teologies onregvaarbaar is. Dit ondersteun die hipotese van die ondersoek in die sin dat die bevordering van 'n *koinonia* nie net gerig kan wees op die eie gemeente nie, maar doelbewus vra om 'n aanspreking van sosiale uitdagings binne 'n kultureel diverse samelewing.

Vanuit 'n missionêre perspektief is aangevoer dat “volle *koinonia*” noodsaaklik is. Met die term “volle *koinonia*” beklemtoon die navorser dat *koinonia* nooit los kan geskied van 'n diakonale betrokkenheid by die lewens van die sogenaamde “ander” en hulle uitdagings nie. “Volle *koinonia*” is op 'n besondere wyse beliggaam in Jesus Christus. Christus het onder ons kom woon (*koinonia*) en sy lewe vir ons afgelê (*diakonia*). Filippense 2 se *kenosis* begrip spel die implikasie en betekenis van “volle *koinonia*” duidelik uit.

Deur die benadering van spesifieke Bybeltekste en Bybelwetenskaplike navorsing, is daar verder op gewys dat die volk van Israel en die vroeë Christelike kerk se sendingopdrag juis gevra het om 'n besondere sending na die gemarginaliseerdes van die samelewing, die vreemdelinge, die armes, die weduwees en die wese. In hoofstuk vier is aangetoon dat die vroeë Christelike kerk juis in staat was om 'n groot en kultureel diverse Romeinse Ryk te bereik deur die bevordering van interpersoonlike verbintenisse en 'n positiewe hantering van krisisse en uitdagings as 'n vorm van “volle *koinonia*.”

Op 'n soortgelyke wyse word die hedendaagse kerk nie alleen uitgedaag om erns te maak met die hoë vlakke van diversiteit wat in haar midde geakkommodeer moet word nie, maar word sy ook aangemoedig om uitdagings te omskep tot geleenthede om God se genade aan andere uit te deel. Stark (1996:21) pleit vir die doelbewuste bevordering van “oop netwerke,” nie bloot vir die bevordering van die Christelike geloof nie, maar vir die aanspreking van die uitdagings van die totale samelewing.

9.2.2 Die sosiologiese benadering

Die navorsing het sy probleemstelling en hipotese aangespreek deur eerstens daarop te wys dat die twee sleutelbegrippe, *koinonia* en *diakonia*, skriftuurlik en in die vroeë kerk nie van mekaar losgemaak kan word nie. Dit is dié studie se normatiewe uitgangspunt, sy basisteorie. Die navorser verwys hierna as “volle *koinonia*.” Voorts wil die navorser konstruktiewe replikasie uit ander wetenskappe tot sy argument betrek.

Aan die hand van die sosiologie en die veld van gemeenskapontwikkeling, as 'n praktiese teologiese dissipline, is daar in hoofstuk vyf ondersoek ingestel aangaande die wyse waarop so 'n netwerkbeginsel van 'n gedeelde lewe as “oop netwerke” bevorder kan word. Vanuit 'n sosiologiese oogpunt is aangetoon dat die Christelike kerk se betrokkenheid by sosiale uitdagings telkens in die vorm van liefdadigheid na vore getree het, en dat 'n egte gemeenskap met die slagoffers of behoeftiges van die samelewing gering is of, in baie gevalle, selfs afwesig is (Swart 2006:12). Dit rym dus teologies gesproke nie met wat die Skrif in dié verband leer nie.

Aangesien gemeenskap, as 'n samelewingsfenomeen, op uiteenlopende wyses benader kan word, is daar doelbewus gesoek na 'n omskrywing wat die beste uitdrukking sou verleen aan die kompleksiteit van die konsep. Die vraag oor die unieke bydrae van 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid by 'n diverse kulturele samelewing en sy uitdagings, waar dit (in lyn met die

hipotese) nie net gaan om 'n oppervlakkige liefdadigheid sonder 'n wesenlike *koinoniale* impak nie, is in fokus gehou.

Vanuit die sosiologie, is die behoefte aan 'n personalistiese model van gemeenskap beklemtoon, waarbinne individualistiese en kollektiewe ideale in balans gehou word. Dit veronderstel dat die menslike persoon nie net as 'n individu los van sy/haar samelewingsstrukture benader kan word nie, maar dat die outonomieit (die selfwaarde van die mens) en die sosiale interaksie mekaar wedersyds beïnvloed of affekteer. In teologiese taal stel dit dus ook “volle *koinonia*” voor.

Hierdie personalistiese model van gemeenskap het inhoudelik sterk ooreenkomste getoon met Swart (2006:242) se aanspraak dat gemeentelike betrokkenheid in die samelewing nie net behoort te lê by vorme van liefdadigheid en projekte nie, maar die skep van “new relationships of solidarity and coalition with the contemporary movements of the poor.” Dit het inhoudelik aangesluit by 'n mens-gesentreerde benadering tot gemeenskapsontwikkeling.

Om dit prakties te verwesenlik, is daar spesifiek ondersoek ingestel na die moontlikheid van sulke verbintenisse, wat getuig van 'n besondere solidariteit en bondgenootskap aan die kant van die samelewing se gemarginaliseerdes. Vir die beskrywing van sodanige verbintenisse, is 'n model benodig vir die evaluering van geloofsgebaseerde betrokkenheid by sosiale uitdagings, as 'n holistiese uitreik in 'n multi-kulturele konteks.

In hoofstuk ses is Duane Elmer se model vir 'n “*cross-cultural servanthood*” as 'n nuttige raamwerk aangebied vir die identifisering en evaluering van spesifieke prosesse van 'n gemeentelike betrokkenheid by ontwikkeling¹¹⁰ in 'n multi-kulturele konteks. Dit het inhoudelik sterk ooreenkomste met Miroslav Volf se beeld van 'n omhelsing by 'n inter-kulturele ontmoeting getoon.

Die model is vervolgens getoets in drie Christelike gemeenskapsprojekte, naamlik Sarfat Community Projects, Shiloh Synergy en die Elsiesrivier Care Centre. Die vraag was: Op watter wyse kom 'n mens-gesentreerde benadering op die vlak van verhoudingsbou (“volle *koinonia*”) tot stand by 'n inter-kulturele ontmoeting en kan daar vanuit 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid verby 'n mentaliteit van liefdadigheid beweeg word?

9.2.3 Die empiriese studie

In hoofstuk sewe is die metodologie vir 'n empiriese studie uiteengesit. Hoofstuk agt gee die navorsing en sy data, asook die interpretasie van die data, weer. In geheel, het die ondersoek aangetoon dat 'n inter-kulturele ontmoeting op 'n effektiewe wyse deur gevestigde gemeenskapsprojekte op die vlak van effektiewe verhoudingsbou bevorderbaar is, en dat daar wonderlike geleenthede vir gemeentelike betrokkenheid bestaan.

Die bevinding van die vraelyste:

Die vraelyste wou in die eerste plek die inter-kulturele ontmoeting evalueer, soos wat dit tussen die veranderingsagente en die bemaatigdes van die drie gemeenskapsprojekte wat ondersoek is, tot stand kom. 'n Uitsers positiewe benadering van die inter-kulturele ontmoeting binne die geloofsgebaseerde betrokkenheid by gemeenskapsprojekte het na vore getree.

¹¹⁰ Hierdie model vra inhoudelik om 'n interdisiplinêre benadering waardeur die sosiologiese implikasies van verhoudingsbou gemeet word aan 'n meer teologies-georiënteerde basisteorie (sien Elmer 2006:150).

Die meerderheid veranderingsagente het 'n meer positiewe siening en verstaan van die sogenaamde “ander” oor tyd ontwikkel, en die bemagtigdes het ook aangedui dat hul siening van diegene wat van buite betrokke raak, in 'n meer positiewe rigting verander het. Die bemagtigdes wys verder daarop dat hulle nou (na 'n periode van tyd) beter verstaan wat die gemeenskapsprojek in hul gemeenskap wil bewerkstellig. So 'n verstaan is verbind met 'n verbetering van die gemeenskap en 'n bevordering van menswaardigheid. Soortgelyk, het die bemagtigdes aangedui dat hul selfvertroue in 'n groot mate deur die betrokkenheid verbeter is, en dat hulle geleer het om ook self die gemeenskap te bedien.

Dit is dus duidelik dat, wat teologies onder “volle *koinonia*” verstaan word, in hierdie gemeenskapsprojekte tot sy reg gekom het. Dit is verder geïllustreer deur die volgende ontdekkings:

Aan die kant van die veranderingsagente, is die belangrikheid van 'n doelbewuste samesyn oor tyd uitgelig. Betrokkenheid word egter skerp uitgedaag deur bepaalde agendas, vooroordele en stereotipes. Tog, na hul mening, is sodanige agendas, vooroordele en stereotipes juis aangespreek waar dit gepaard met 'n doelbewuste Christelike getuigenis gegaan het, en waar volharding oor tyd plaasgevind het. Volgens hulle, het dit om 'n opregte sensitiwiteit en belangstelling gevra.

Aan die kant van die bemagtigdes, is die belangrikheid van 'n geestelike betrokkenheid in die vorm van geestelike byeenkomste en die persoonlike ontwikkeling (of opbou van die persoon self) sterk uitgewys. Volgens hulle, het die toenadering op hierdie vlak in 'n groot mate daartoe bygedra dat hulle gevoel het dat daar nader aan mekaar beweeg is, en hulle beskryf ervarings van 'n hegte band en 'n familie-gevoel. Hulle wys daarop dat hul vertroue juis op twee wyses versterk is, naamlik deur die eerlikheid/deursigtigheid van die betrokkenheid, en die gevoel van 'n opregte besorgdheid.

Die positiewe benadering van die inter-kulturele ontmoeting is inhoudelik sterk geïllustreer deurdat die terugvoer van die veranderingsagente en die bemagtigdes mekaar in 'n groot mate aangevul het (sien die evaluering van vraelyste onder afdeling 8.6.3). Sodanige aanvullings of ooreenkomste kan egter nie as radikaal beskryf word nie, maar toon wel aan dat die verskillende proefpersone 'n bewustheid van die problematiek en komplekse aard van 'n inter-kulturele ontmoeting by gemeenskapsbetrokkenheid toon.

Die bevinding van die onderhoude:

Ter aanvulling van hierdie positiewe antwoord op die navorsingsprobleem, was dit nodig om, aan die hand van die sekondêre hipoteses, verder ondersoek in te stel aangaande hierdie inter-kulturele ontmoeting, en te bepaal of die betrokkenheid by geloofsgebaseerde gemeenskapsprojekte gelei het tot:

1) 'n Meer spontane/opregte besorgdheid oor die behoeftes van die naaste en 'n geloofsverryking (motivering vir betrokkenheid); 2) 'n Vorm van diens/ betrokkenheid wat gerig is op die totale mens (omvang van betrokkenheid); en 3) 'n meer volhoubare betrokkenheid (bevordering van standhoudende ondersteuning).

Die benadering van die eerste hipotese, naamlik dat 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid tot 'n meer spontane/opregte besorgdheid oor die behoeftes van die naaste bydra, het aangetoon dat die betrokkenheid van die veranderingsagente sterk gemotiveer was deur 'n roeping van God

en ware omgee-liefde. Soortgelyk, wys die meerderheid van bemagtigdes daarop dat hul betrokkenheid die gevolg was van geestelike bearbeiding of evangelisering van die gemeenskap en 'n begeerte om 'n verskil in hul eie gemeenskap te maak.

Dit het die navorser tot die gevolgtrekking gebring dat:

'n Geloofsgebaseerde betrokkenheid vra om 'n definitiewe morele/spirituele oortuiging in die bevordering van diensbaarheid (aan die kant van diegene wat betrokke wil raak) en die vestiging van 'n gemeenskap van omgee.

In terme van die tweede hipotese, naamlik dat 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid tot 'n hoër vlak van betrokkenheid bydra, is aangetoon dat die invloed van geloof ook nie in die betrokkenheid oorgesien mag word nie. Vir die veranderingsagente moet die holistiese evangeliseringstaak spesifiek die mees sentrale plek inneem. Eweneens wys die bemagtigdes daarop dat die Christelike gemeenskapsprojekte tot 'n definitiewe versterking van hulle geloof bygedra het, en hulle tot diens aangespoor het.

Dit het die navorser tot die gevolgtrekking gebring dat:

'n Geloofsgebaseerde betrokkenheid vra om die doelbewuste implementering van geestelike byeenkomste, wat inhoudelik ook vertolk kan word as evangelisering. Dit behoort die vertrekpunt of motivering vir alle betrokkenheid te wees.

In terme van die tweede hipotese, naamlik dat 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid tot 'n hoër vlak van betrokkenheid bydra, is dit verder duidelik dat verhoudingsbou bevorder moet word deur dit doelbewus na te streef. Die projekte self is feitlik 'n sekondêre faktor. As deel van verhoudingsbou is daarop gewys dat daar doelbewus aandag gegee moet word aan die menswaardigheid (in die vorm van 'n bemagtiging) van diegene na wie uitgereik word. Ook die bemagtigdes het gevoel dat 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid, in die eerste plek, behoort te gaan om 'n opregte belangstelling in die individu, en van hulle moet gevra word om self verantwoordelikheid te neem. Albei veranderingsagente en bemagtigdes wys op die belangrikheid van sterk gevestigde verhoudings.

Dit het die navorser tot die gevolgtrekking gebring dat:

'n Geloofsgebaseerde betrokkenheid behoort te gaan om die bevordering van verhoudings tussen diegene wat uitreik, en diegene na wie uitgereik word. In die verband, is die bevordering en/of implementering van projekte die middel tot die doel.

In terme van die derde hipotese, naamlik dat 'n meer volhoubare betrokkenheid vanuit geloofsgebaseerde betrokkenheid tot stand kom, is ontdek dat daar, benewens die persoonlike motiverings om betrokke te bly, meer gemaak kan word van gemeentelike ondersteuning. Hier was die veranderingsagente in 'n groot mate verdeeld oor die ondersteuning wat hulle vanuit hulle tuisgemeente ontvang, en 'n gelyke aantal veranderingsagente dui aan dat hulle fisiek/materieel ondersteun word; ook glad nie ondersteun word nie; en/of onseker is oor die ondersteuning.

Die het die navorser gebring tot die gevolgtrekking dat:

'n Geloofsgebaseerde betrokkenheid vra om die doelbewuste ondersteuning van diegene wat uitreik, bo en behalwe die fisieke/materiële ondersteuning van die projek. Diegene wat uitreik, gee juis “arms en bene” aan 'n gemeente se getuienistaak.

In terme van die derde hipotese, naamlik dat 'n meer volhoubare betrokkenheid vanuit 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid tot stand kom, het die veranderingsagente aangetoon dat daar 'n groot geleentheid vir gemeentes bestaan om op 'n fisieke/konkrete vlak betrokke te raak, en die aanleer van vaardighede is uitgelig. Nôu verwant hieraan, is klem op die skep van spontane (nie-bedreigende) blootstellingsgeleenthede en die geestelike versorging van die projek (intersessie) geplaas. Die bemaagtigdes lig weer die belangrikheid van 'n Christelike getuienis en evangelisasie uit, en wys ook op die belangrikheid van 'n fisieke teenwoordigheid.

Dit het die navorser tot die gevolgtrekking gebring dat:

'n Geloofsgebaseerde betrokkenheid vra om 'n fisieke teenwoordigheid, waar dit nie slegs om 'n projekgedrewe oriëntering gaan nie, maar die skep van nie-bedreigende blootstellingsgeleenthede en die ondersteuning van reeds bestaande projekte (wat geestelike ondersteuning insluit).

9.2.4 Samevatting

Geloofsgebaseerde betrokkenheid bied ruim geleentheid vir die holistiese groei van al die individue (veranderingsagente en bemaagtigdes) wat daarby betrokke is. Dit baan die weg tot 'n ware sosiale transformasie.

Die sentrale hipotese van die studie, naamlik dat:

Waar 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid by 'n kultureel diverse samelewing sy lanseerbasis in verhoudingsbou (koinonia) het, sal 'n meer missionêre en 'n meer standhoudende/volhoubare aanspreking van sosiale uitdagings (diakonia) tot stand kom,

is bewys. Nie net is dit as 'n Skriftuurlike beginsel uitgelig en in die vroeë kerk waargeneem nie, maar ook vanuit verskillende wetenskaplike teorieë onderskryf. Die empiriese deel van hierdie navorsing het op 'n besondere wyse die kontekstuele gestalte van die hipotese aangetoon en, sonder twyfel, die waarheid daarvan bevestig.

9.3 AREAS VIR VERDERE STUDIE

Met die afronding van hierdie studie, het by die navorser die bewustheid ontstaan dat daar steeds onbeantwoorde vrae tussen die lyne van die argument bestaan. Die studie poog egter nie om die laaste woord oor geloofsgebaseerde betrokkenheid by gemeenskapsprojekte te wees nie. Areas wat, volgens die navorser, sinvol verder ondersoek sou kon word, is die volgende:

a) Die gespanne verhouding tussen gemeentes en gemeenskapsprojekte.

Vanuit die empiriese studie is dit duidelik dat die betrokkenheid by gemeenskapsprojekte, in sommige gevalle, as 'n kompetisie vir die gemeente se “normale” belange geag word. Dit is 'n

groot uitdaging, aangesien so 'n betrokkenheid juis uitdrukking wil verleen aan 'n gemeente se getuienistaak en bestaansdoel.

b) Die wyse waarop gemeenskapsprojekte die ekumene bevorder.

Die proefpersone wat in die ondersoek aangewend is, was vanaf 'n wye verskeidenheid van denominasies afkomstig, wat onder andere die N.G. Kerk, die Metodiste Kerk en verskeie charismatiese kerke ingesluit het. Dit het by die navorser die gedagte laat ontstaan dat gemeenskapsprojekte juis tot 'n unieke vorm van ekumenisiteit kan bydra, en tot meer positiewe en verrykende samewerking kan lei.

c) Die kriteria waarvolgens gemeentes gemeenskapsprojekte identifiseer en betrokkenheid aanmoedig.

Die semi-gestruktureerde onderhoude wat met die veranderingsagente gevoer is, het getoon dat gemeentes in baie gevalle nie 'n definitiewe mandaat vir 'n sosiale betrokkenheid het nie. Waar 'n groot aantal projekte ondersteun word, beïnvloed dit waarskynlik die effektiwiteit van die betrokkenheid op 'n negatiewe wyse, terwyl 'n meer gefokusde betrokkenheid (minder projekte) 'n meer positiewe uitkoms tot gevolg sal hê.

Die sake sal tot vrugbare navorsing kan lei.

BRONNELYS

- Aku, Edmund. 2000. *Re-defining community*. Frankfurt: Peter Lang
- Ammerman, Nancy T. 1997. *Congregation and community*. New Brunswick: Rutgers University Press
- Arnold, F.X., Schuster, H. & Rahner, K. 1968. *Handboek van de pastoraaltheologie: Praktische theologie over de kerk in haar huidige situasie*. Hilversum: Brand
- August, Karel Th. 1999. *A curriculum for community development in Practical Theology*. Universiteit van Stellenbosch
2000. Facilitating people-centred participatory development as a faith based organization. *NGTT* 41: Maart en Junie 2000
- Babbie, Earl R. 2010. *The practice of social research*. Belmont: Wadsworth Cengage
- Batista, I. 1995. "God's people in civil society" in *The reconstruction and development programme (RDP): The role of the church, civil society and NGOs* (ed. R. Koegelenberg). The World Council of Churches (WCC) Programme Unit III; bl. 223-249
- Bellah, Robert N. (ed.), Madsen, Richard, Sullivan, William M., Swidler, Ann & Tipton, Steven M. 1985. *Habits of the heart: Individualism and commitment in American life*. California: University of California Press
1992. *The good society*. New York: Vintage Books
- Berkhof, Hendrikus. 1986. *Christian faith: An introduction to the study of faith*. Grand Rapids: Eerdmans
- Best, Thomas F. & Gassmann, Gunther (eds). 1994. *Official report of the Fifth World Conference on Faith and Order – On the way to fuller koinonia*. Geneva: WCC Publications
- Bevans, Stephen B. & Schroeder, Roger P. 2004. *Constants in context: A theology of mission for today*. New York: Orbis Books
- Blue, Bradley B. 1997. "Food, food laws, table fellowship" in *Dictionary of the Later New Testament and its developments* Ralph P. Martin & Peter H. Davids (eds.) Illinois: InterVarsity Press
- Bonhoeffer, D. 1978. *Christ the Center* (translated by Edwin H. Robertson). New York: Harper and Row
- Bosch, David J. 1991. *Transforming mission: Paradigm shifts in theology of mission*. New York: Orbis Books

- Brueggemann, Walter. 1972. *In Man we trust: The neglected side of biblical faith*. Richmond: Knox Press
1978. *The prophetic imagination*. Philadelphia: Fortress Press
- Burkey, Stan. 1993. *People first: A guide to self-reliant participatory rural development*. Londen: Zed
- Cairns, Earle E. 1981. *Christianity through the centuries: A history of the Christian church*. Grand Rapids: Academic Books
- Campolo, Tony. 2000. *Revolution and renewal: How churches are saving our cities*. Kentucky: John Knox Press
- Castells, Manuel. 2004. *The power of identity* (second edition). Malden: Blackwell Publishing
- Chambers, Robert. 1983. *Rural development: Putting the last first*. New York: Wiley
- Coleman, Robert E. 1964. *The master plan of evangelism*. New Jersey: Westwood
- Crenshaw, James L. 2005. *Defending God: Biblical responses to the problem of evil*. New York: Oxford University Press
- Dalal-Clayton, Barry, D., Dent, David & Dubois, Olivier. 2003. *Rural planning in developing countries*. Londen: Earthscan Publications Ltd
- Daly, Herman E. & Cobb, John B. 1989. *For the common good: Redirecting the economy toward community, the environment, and a sustainable future*. Massachusetts: Beacon Press Books
- De Klerk, J.J. 1990. "Inleiding" in *Die Diens van barmhartigheid en die Nederduitse Gereformeerde Kerk* (red. J.J. de Klerk). Kaapstad: NG Kerk-Uitgewers; bl. 3-10
- 1990b. "Die Teosentriese uitgangspunt" in *Die diens van barmhartigheid en die Nederduitse Gereformeerde Kerk* (red. J.J. de Klerk). Kaapstad: NG Kerk-Uitgewers; bl. 11-20
- 1990c. "Die diens van barmhartigheid as koinoniale bediening" in *Die diens van barmhartigheid en die Nederduitse Gereformeerde Kerk* (red. J.J. de Klerk). Kaapstad: NG Kerk-Uitgewers; bl. 21-35
- Die Bybel* (Nuwe Vertaling). 1983. Kaapstad: Bybelgenootskap van Suid-Afrika
- Dreyer, Hanlie. Persoonlike onderhoud te Edmond Rostand 14, Chantecler op 25 Augustus 2011
- Duchrow, Ulrich. 1995. *Alternatives to global capitalism: Drawn from biblical history, designed for political action*. Utrecht

- Dunn, James D.G. 1977. *Unity and diversity in the New Testament: An inquiry into the character of earliest Christianity*. London: SCM Press
- Durkheim, Emile. 1984. *The division of labour in society*. (Translator W.D. Halls) New York: The Free Press
- Elliston, Edgar J. 1989. *Christian relief and development: Development for effective ministry*. Dallas: Word Publishers
- Elmer, Duane. 2006. *Cross-cultural servanthood: Serving the world in Christlike humility*. Illinois: IVP Books
- Elsiesrivier Care Centre (ECC). 2011. "Elsiesrivier Care Centre" Amptelike Webblad: <http://www.elsiesrivier.co.za> (Afgelaai 3 Mei 2011)
- Espin, Espín, Orlando O. 1996. "A multicultural church? Theological reflections from below" in *The multicultural church: A new landscape in US Theologies* (ed. William Cenkner). New York: Paulist Press
- Expository Dictionary of Bible Words*. 2005. (ed. Stephen D. Renn) Massachusetts: Hendrickson Publishers
- Galtung, Johan. 1996. "On the social costs of modernization: Social disintegration, atomie/anomie and social development" in *Development and Change* 27(2); bl. 379-413
- Gerring, John. 2007. *case study research: Principles and practices*. Cambridge: Cambridge University Press
- Giddens, Anthony. 2001. *Sociology* (Fourth ed.). Oxford: Blackwell Publishers
- Gillman, Bill. 2000. *Case study research methods*. London: Continuum
- Goldsmith, Stephen. 2002. *Putting faith in neighborhoods: Making cities work through grassroots citizenship*. Noblesville: Hudson Institute
- Goodman, Martin. 2000. "The Emergence of Christianity" in *A World History of Christianity*, Adrian Hastings (red.). Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing
- Gordon, Milton. 1964. *Assimilation in American life*. New York: Oxford University Press
- Guder, Darrell L. 1998. *Missional church: A vision for the sending of the Church in North America*. Michigan: William B. Eerdmans Publishing Company
- Hall, Douglas J. 1996. *Confessing the Faith*. Minneapolis: Fortress Press
2003. *The cross in our context*. Minneapolis: Augsburg Fortress
- Hanson, Paul D. 1987. *The people called: The growth of community in the Bible*. San Francisco: Harper & Row Publishers

- Hastings, Adrian. 2000. *A world history of Christianity*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing
- Hauerwas, Stanley. 1981. *A community of character: Toward a constructive Christian social ethic*. Notre Dame: University of Notre Dame
1994. *Dispatches from the front: Theological engagements with the secular*. Duke: Duke University Press
- Hays, Richard B. 1996. *Moral vision of the New Testament*. San Francisco: Harper
- Heitink, Gerben. 1999. *Practical Theology: History, theory, action domains*. Grand Rapids: Eerdmans
- Hendriks, H. Jurgens. 1992. *Strategiese beplanning in die gemeente*. Wellington: Hugenote-Uitgewers
2003. *Die toekoms van die kerk, die kerk van die toekoms*. (Professorale rede). Stellenbosch: Universiteit Stellenbosch Drukkery
2004. *Studying congregations in Africa*. Wellington: Lux Verbi BM
- Hengel, Martin. 1983. *Between Jesus and Paul: Studies in the earliest history of Christianity*. London: SCM Press
- Herbert, Rubin J. & Rubin, Irene S. 1995. *Qualitative interviewing: The art of hearing data*. California: Sage
- Hess, Klaus. 1975. *διακονέω* in *The New International Dictionary of New Testament Theology* Vol. 3. Colin Brown (ed.). Exeter: The Paternoster Press
- Hoekendijk, Johannes C. 1965. *De Kerk binnenste buiten*. Amsterdam: Ten Have
- Hoffmeyer, John F. 2009. "Christology and *diakonia*" in *Who is Jesus Christ for us today?* Andreas Schuele & Günter Thomas (eds.). Kentucky: Westminster John Knox Press
- Hofmeyer, J.W. & Pillay, G.J. (eds). 1991. *Perspectives on Church history: An introduction for South African readers*. Pretoria: Haum
- Hybels, Lynne & Hybels, Bill. 1995. *Rediscovering church*. Grand Rapids: Zondervan
- IHS Global Insight. 2010. "Regional Explorer" in *Products and services*. Webbladsy: <http://www.ihsglobalinsight.co.za/Products/> (Afgelaai: 24 February 2010)
- Instituut vir Geregtigheid en Versoening (IGV). 2009. *SA reconciliation barometer survey report 2009*. Webbladsy: <http://www.ijr.org.za/about-us.php> (Afgelaai: 8 Desember 2010)
- Jeremias, J. 1969. *Jerusalem in the time of Jesus*. Philadelphia: Fortress Press

- Johnson, Luke T. 1977. *The literary function of possessions in Luke-Acts*. Missoula: Scholars Press
- Joubert, W. 2006. *SACLA Call to prayer for South Africa* (no. 7: First Quarter 2006) Webbladsy: <http://www.sacla.za.net/?component=ddb&operation=page&page=15> (Afgelaai: 17 March 2010)
- Keifert, Patrick R. 1992. *Welcoming the stranger: A public theology of worship and evangelism*. Minneapolis: Fortress Press
- Knoetze, Hannes. 2009. "Missional *diaconia*: A perspective on ministry in our context" in *Missionary perspectives in the New Testament*. (Eds.: J. du Plessis, E. Orsmond & H. van Deventer). Wellington: Bible Media; bl. 49-62
- Koegelenberg, Renier. 1995. "Church structures to enhance development" in *The Reconstruction and Development Programme (RDP): The role of the church, civil society and NGOs* (ed. R. Koegelenberg). The World Council of Churches (WCC) Programme Unit III; bl. 295-297
- Koester, Helmut. 1982. *History, culture and religion of the Hellenistic age*. Philadelphia: Fortress Press
- Korten, David C. 1990. *Getting to the 21st Century: Voluntary action and the global agenda*. Connecticut: Kumarian Press
- Kotze, D.A. 1997. *Development administration and management: A holistic approach*. Pretoria: Van Schaik
- Kritzinger, J.J. 1979. *'n Missionêre bediening*. Pretoria: NGK Boekhandel
1996. Die stryd teen armoede. In *Instituut vir Reformatoriese Studie*, FI(340); bl. 1-19
2002. A question of mission: A mission of questions. *Missionalia* 30:1; bl. 144-173
- Lane, W.L. 1991. "Hebrews 1-8" in *Word biblical commentary*. Waco: Word Publishers
- Liebenberg, Frederick S. 1996. *Participatory development: A functional model for Christian non-governmental organization*. University of Stellenbosch
- Lindbeck, George. A. 2003. *The church in a post-liberal age*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing
- MacMurray, John. 1961. *Persons in relation*. London: Faber & Faber Limited
- Manala, M.J. & Dreyer, T.F.J. 2001. "A service model for diakonia in the Hervormde Kerk in Suidelike Afrika." In *Hervormde Teologiese Studies* 57(3&4); bl.1096-1118
- McLaren, Brian D. 2000. *The church on the other side*. Michigan: Grand Rapids

2006. Seminar presented under the theme: “Global economics in light of Jesus’ Message about the Kingdom of God,” 23 March 2006, Stellenbosch
- Meeks, Wayne A. 1983. *The first urban Christians: The social world of the apostle Paul*. Yale University Press
- Mouton, Johann. 2001. *How to succeed in your Master’s and Doctoral studies: A South African guide and resource book*. Pretoria: Van Schaik
- Müller, Bethel A. 1970. “Die terapeutiese waarde van die gemeenskap van die Heiliges in die pastorale sorg.” In *NGTT*: Junie 1970. Kaapstad: N.G. Kerk-Uitgewers
- Newbigin, Lesslie. 1981. *Sign of the kingdom*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company
- Nisbet, Robert A. 1966. *The sociological tradition*. New York: Basic Books
- Odham’s Dictionary of the English Language*. 1964. (Eds. A.H. Smith & J.L.N. O’Loughlin). London: Odham Books Limited
- Osmer, Richard R. 2008. *Practical Theology: An introduction*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company
- Paschal, R. Wade, Jr. 1992. *Dictionary of Jesus and the Gospel*. (eds.: Joel B. Green & Scot McKnight). Leicester: InterVarsity Press
- Pederson, Anne M. 2007. “Christmas and the reality of incarnation: *Finitum capax infiniti*” in *Word & World* 27(4); bl. 381-389
- Robinson, D.W.B. 1979. Communion; fellowship in *The International Standard Bible Encyclopedia*. (Ed.: Geoffrey W. Bromiley.) Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing
- Saayman, Willem. 1990. Intercultural evangelisation. *Missionalia* 18:3; bl. 308-319
- Samuel, Vinay & Sugden, Christopher. 1987. *The church in response to human need*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company
- Sarfat Community Projects. 2011. “Sarfat Community Projects” Amptelike webblad: <http://www.sarfat.co.za> (Afgelaai 5 Mei 2011)
- 2011b. “Value proposal” Sarfat Community Projects (June 2011)
- Schattenmann, J. 1975. *κοινωνία* in *The New International Dictionary of New Testament Theology* (Ed. Colin Brown). Exeter: The Paternoster Press
- Schenk, C & Louw, H. 1995. “People-centred community development” in *The Reconstruction and Development Programme (RDP): The role of the church, civil society and NGOs* (Ed. R. Koegelenberg). The World Council of Churches (WCC) Programme Unit III; bl. 175-195

- Schoeman, Kobus. 2010. "The racial discourse and the Dutch Reformed Church: Looking through a descriptive lens ... towards a normative task" in *ACTA Theologica* 30:2 (Desember); bl. 130-151
- Shaw, Joseph M. 1990. *The pilgrim people of God: Recovering a biblical motif*. Minneapolis: Augsburg Press
- Shaw, R. Daniel & Van Engen, Charles E. 2003. *Communicating God's word in a complex world: God's truth or hocus pocus?* New York: Rowman & Littlefield Publishers.
- Sheppard, David. 1985. *Bias to the poor*. London: Hodder and Stoughton
- Shiloh Synergy. 2010. "2009-2010 Annual Report" in *Shiloh Synergy Annual Report* (August 2010)
2011. "'Connecting you to the needy' – Uplift with integrity" in Shiloh Synergy Projects Application For Funding (15 March 2011)
- 2011b. Shiloh Klipheuwel Jaarverslag. 1 April 2010 tot 31 Maart 2011
- 2011c. "Shiloh Initiative" Amptelike webblad: <http://www.shiloh.org.za> (Afgelaai: 6 Mei 2011)
- 2011d. "Besoek aan Shiloh Projekte" (Besoekersprogram: 2 Junie 2011)
- Simpson, Nico W. 1992. "n Teorie oor die funksionering van die kleingroep in die gemeente" (Magister in die Teologie). Stellenbosch: Fakulteit Teologie
- Spickard, Paul R. & Kevin, M. Cragg. 1994. *God's peoples: A social history of Christians*. Michigan: Baker Books
- Stark, Rodney. 1996. *The rise of Christianity: A sociologist reconsiders history*. San Francisco: Harper Collins
- Swanepoel, Hennie. 1992. *Community development: Putting plans into action*. Johannesburg: Juta Academic
- Swanepoel, Hennie & De Beer, F. 2006. *Community development: Breaking the cycle of poverty*. Lansdowne: Juta Academic
- Swart, Ignatius. 2006. *Churches and the development debate: Perspectives on a fourth generation approach*. Stellenbosch: Sun Press
- 2006b. "Churches as a stock of social capital for promoting social development in Western Cape Communities." In *Journal of Religion in Africa* 36(3-4); bl. 346-378
- Sweet, Leonard I. 1999. *Soul tsunami: Sink or swim in new millenium culture*. Michigan: Zondervan
- Swinton, John. 2006. *Practical theology and qualitative research*. London: SCM Press

- Theissen, Gerd. 1978. *Sociology of Early Palestinian Christianity*. Philadelphia: Fortress Press
- Tönnies, Ferdinand. 1955. *Community and association*. (Translated by Charles P. Loomis). London: Routledge & Kegan Paul Ltd.
- Van Baalen, J.P.J. 1996. *Strategiese beplanning vir gemeenskapsontwikkeling*. Universiteit van Stellenbosch
- Van Tonder, Johann. "Meer in S.A. in armoede klem" in *Sake-Rapport*. Rapport van Sondag 22 Mei 2005
- Van Zyl, Carien. Persoonlike onderhoud te N.G. Kerk Kraaifontein, Tiende Laan 136 op 30 Mei 2011
- Verkuy, Johannes. 1978. *Contemporary missiology: An introduction*. Grand Rapids: Eerdmans
- Vermeulen, Pieter. 1996. "Mission in Christ's way: An incarnational model for mission." Universiteit van Stellenbosch: MTh verhandeling
- Volf, Miroslav. 1996. *Exclusion and embrace: A Theology exploration of identity, otherness, and reconciliation*. Nashville: Abingdon Press
- Vorster, J.M. 2009. "An ethics of forgiveness" in *Verbum Et Ecclesia* 30(1); bl. 365-383
- Wainwright, Geoffrey. 1997. *For our salvation: Two approaches to the work of Christ*. Michigan: William B. Eerdmans Publishing
- Wall, Robert W. 1992. "New Testament *koinonia*" in *The Anchor Bible Dictionary*. (Ed.: David Noel Freedman). New York: Doubleday
- Walls, Andrew F. 2002. *The cross-cultural process in Christian history: Studies in the transmission and appropriation of faith*. New York: Orbis Books
- Whiteley, Denys E.H. 1974. *The theology of St. Paul*. Oxford: Blackwell Press
- Williams, Rowan. 2005. *Why study the past? The quest for the historical church*. Michigan: William B. Eerdmans Publishing Company
- Williams, Sam K. 1985. Fellowship in *Harper's Bible Dictionary* (Ed.: Paul J. Achtemeier) San Francisco: Harper & Row Publishers
- Willis, Wendell. 2000. "Fellowship" in *Eerdmans Dictionary of the Bible* (Eds.: David Noel Freedman, Allen C. Myers & Astrid B. Beck.) Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing
- Winter, Gibson. 1981. *Liberating creation: Foundations of Religious Social Ethics*. New York: Crossroads Publishing Company

- Wuthnow, Robert. 1994. *Sharing the journey: Support groups and America's new quest for community*. New York: The Free Press
- Yancey, George. 2003. *One body, one spirit: Principles of successful multiracial churches*. Downers Grove: InterVarsity Press
- Yin, Robert K. 2003. *Case study research: Design and methods*. California: Sage Publications

ADDENDA

ADDENDUM 1: ETIESE GOEDKEURING

UNIVERSITEIT•STELLENBOSCH•UNIVERSITY
jou kennisvennoot • your knowledge partner

19 July 2011

Tel.: 021 - 808-9183
Enquiries: Sidney Engelbrecht
Email: sidney@sun.ac.za

Reference No. 545/2011

Mr J Ries
Department of Practical Theology & Missiology
University of Stellenbosch
STELLENBOSCH
7602

Mr J Ries

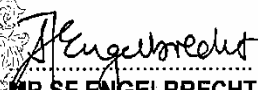
LETTER OF ETHICS CLEARANCE

With regards to your application, I would like to inform you that the project, *Die missionêre implikasies van koinonia en diakonia in 'n inter-kulturele paradigma*, has been approved on condition that:

1. The researcher/s remain within the procedures and protocols indicated in the proposal;
2. The researcher/s stay within the boundaries of applicable national legislation, institutional guidelines, and applicable standards of scientific rigor that are followed within this field of study and that
3. Any substantive changes to this research project should be brought to the attention of the Ethics Committee with a view to obtain ethical clearance for it.

We wish you success with your research activities.

Best regards

MR SF ENGELBRECHT
Secretary: Research Ethics Committee: Human Research (Humanora)

ADDENDUM 2: INWILLIGINGSVORMS AAN VERANDERINGSAGENTE

UNIVERSITEIT•STELLENBOSCH•UNIVERSITY
jou kennisvennoot • your knowledge partner

**UNIVERSITEIT STELLENBOSCH
INWILLIGING OM DEEL TE NEEM AAN NAVORSING**

**Semi-gestruktureerde onderhoud met die veranderingsagente in 'n ander/diverse
gemeenskap en die invul van 'n meegaande vraelys**

Die missionêre implikasies van *koinonia* en *diakonia* in 'n inter-kulturele paradigma

Sarfat, Shiloh en die Elsie'srivier Care Centre as belangrike gevallestudies

U word gevra om deel te neem aan 'n navorsingstudie wat uitgevoer word deur Johannes Ries en Prof. Jurgens Hendriks van die departement Praktiese Teologie aan die Universiteit van Stellenbosch. Die resultate wat vanuit hierdie studie gegenereer word, vorm deel van die navorsingskomponent van 'n PhD proefskrif in die Teologie (Praktiese Teologie). U is as moontlike deelnemer aan die studie gekies omdat u aktief betrokke is as werker/hulpgewer/vrywilliger by een van die bogenoemde gemeenskapsprojekte.

1. DOEL VAN DIE STUDIE

Hierdie studie wil kyk op watter wyse verhoudingsbou vanuit 'n Christelike agtergrond tot stand kom tussen diene wat hul hulp aanbied (die vrywilligers en ander betrokkenes) en diene wat deur spesifieke gemeenskapsprojekte bedien word (die armes, die magteloses en die slagoffers van die samelewing). In die Bybel ontvang die Christelike kerk en geloof 'n opdrag om doeltreffend te reik na die vreemdeling, die armes, die weduwees, en die wees. Hierdie opdrag impliseer 'n vorm van verhoudingsbou wat meer is as net fisieke hulp (*diakonia*), deurdat dit van gelowiges vra om ook besondere bande van vriendskap (*koinonia*) tot stand te bring tussen die naaste en ook met God. Hierom wil daar gekyk word na die wyse waarop verhoudingsbou naas fisieke hulp by 'n Christelike-geloofsgebaseerde gemeenskapsprojek tot stand kom en op watter wyse sodanige verhoudings in staat is om bepaalde grense soos kultuurverskille, ras en dies meer, te akkommodeer en selfs te oorkom.

2. PROSEDURES

Indien u inwillig om aan die studie deel te neem, vra ons dat u deur 'n vraelys en 'n geskeduleerde onderhoud die navorser meer sal vertel van u betrokkenheid by die gemeenskapsprojek en op watter wyse u 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid benader/verstaan. Daardeur wil die navorser graag meer uitvind oor u motivering om betrokke te raak by die projek, hoe u eerste kontak met die mense wat u bedien tot stand gekom het, op watter wyse u betrokke is, wat die omvang van hierdie betrokkenheid is, watter stappe of pogings gehelp het om die mense beter te leer ken en hoe u betrokkenheid by die projek u siening van mense wat nie noodwendig soos u is (in terme van sosiale status, ras en so meer) oor tyd verander het. Tog hoef u nie te voel dat u 'n lang gesprek vir die onderhoud hoef voor te berei nie. 'n Paar eenvoudige vrae sal gebruik word om die gesprek te lei. 'n Tydskedule tussen 30 en 60 minute word vir die onderhoud voorgelê, maar u is vry om solank te gesels oor u betrokkenheid en ervaring as wat vir u gemaklik is. 'n Tyd en plek sal met u gereël word vir die terugbesorging van die vraelys en die uitvoering van die onderhoud. Die gesprek wat met u gevoer word, sal digitaal opgeneem word vir latere transkribering.

3. MOONTLIKE RISIKO'S EN ONGEMAKLIKHEID

Die navorser glo dat daar geen wesenlike risiko bestaan vir u deelname aan hierdie navorsing nie. Indien u egter op enige tydstip ongemaklik of gestres sou voel deur die navorser se teenwoordigheid of die beantwoording van vrae gedurende die onderhoud, sal die navorser die betrokke vraag wat ongemak veroorsaak oorsien, 'n breuk neem, die onderhoud staak of onttrek vanuit die projek in geheel. Die voltooiing van die vraelys is ook heeltemal vrywillig en u behou die reg om enige vraag onbeantwoord te laat of selfs die hele vraelys onbeantwoord terug te gee.

4. MOONTLIKE VOORDELE VIR PROEFPERSONE EN/OF VIR DIE SAMELEWING

Vanuit die ondersoek word gehoop om die faktore te bepaal wat 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid by 'n diverse kulturele konteks bevorder en/of verhoed. Waar sodanige faktore bepaal kan word, kan dit 'n belangrike rol speel in effektiewe verhoudingsbou waar vlakke van ongelykheid bestaan. Waar die suksesse en uitdagings van 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid by gemeenskapsprojekte beter verstaan word, kan dit 'n belangrike bydrae lewer tot die bevordering van 'n meer standhoudende/volhoubare weergawe van betrokkenheid. Aan die ander kant, kan dit ook geloofsgemeenskappe (wat sukkel om oor gemeentegrense te beweeg) help om wesenlik te gaan bou aan verhoudings oor grense heen, veral in kontekste waar gebroke verhoudings bestaan.

5. VERGOEDING VIR DEELNAME

U deelname aan die navorsing is volledig vrywillig en geen finansiële vergoeding sal vir u deelname ontvang word nie. Op die beurt sal daar geen finansiële eise aan u gestel word nie en sal u ook onder geen verpligting wees indien u vir watter rede ook al aan die navorsing sou onttrek nie.

6. VERTROULIKHEID

Enige inligting wat deur middel van die navorsing verkry word en wat met u in verband gebring kan word, sal vertroulik bly en slegs met u toestemming bekend gemaak word of soos deur die wet vereis. Vertroulikheid sal gehandhaaf word deurdat alle deelnemers aan die navorsing se anonimiteit bewaar sal word deur die gebruik van skuilname. So byvoorbeeld sal u 'n skuilnaam ontvang, asook alle persone en instansies na wie u verwys. Die onderhoud wat met u gevoer word en die meegaande vraelys, sal deel uitmaak van 'n navorsingsopgawe wat vir 'n periode van vyf jaar in die Kweekskool Biblioteek se kluis bewaar sal word. Sodanige opgawe sal na die vyf jaar vernietig word. Benewens die navorser, sal alleen die toesighouer (Prof. H.J. Hendriks) toegang tot hierdie inligting hê.

7. DEELNAME EN ONTTREKKING

U kan self besluit of u aan die studie wil deelneem of nie. Indien u inwillig om aan die studie deel te neem, kan u te eniger tyd u daaraan onttrek sonder enige nadelige gevolge. U kan ook weier om op bepaalde vrae te antwoord, maar steeds aan die studie deelneem. Die ondersoeker kan u ook aan die studie onttrek indien omstandighede dit sou noodsaaklik, soos veronderstel onder punt 3.

8. IDENTIFIKASIE VAN ONDERSOEKERS

Indien u enige vrae of besorgdheid omtrent die navorsing het, staan dit u vry om in verbinding te tree met:

Johannes Ries (hoofondersoeker)

Adres: Le Chasseur 52
Stellenrykstraat
Durbanville 7550

Tel: 021-9193940

Sel: 0725516677

OF

Prof. Jurgens H. Hendriks (toesighouer)
Adres: Die Fakulteit Teologie
Kamer 2024
Stellenbosch 7600
Tel: 021-8083260

9. REGTE VAN PROEFPERSONE

U kan te eniger tyd u inwilliging terugtrek en u deelname beëindig, sonder enige nadelige gevolge vir u. Deur deel te neem aan die navorsing doen u geensins afstand van enige wetlike regte, eise of regsmiddel nie. Indien u vrae het oor u regte as proefpersoon by navorsing, skakel met Me Maléne Fouché [mfouché@sun.ac.za; 021 808 4622] van die Afdeling Navorsingsontwikkeling.

VERKLARING DEUR PROEFPERSOON OF SY/HAAR REGSVERTREENWOORDIGER

Die bostaande inligting is aan my, _____, gegee en verduidelik deur Johannes Ries in Afrikaans/Engels en ek is dié taal magtig. Ek is die geleentheid gebied om vrae te stel en my vrae is bevredigend beantwoord.

Ek wil hiermee vrywillig in om deel te neem aan die studie. 'n Afskrif van hierdie vorm is aan my gegee.

Naam

Naam van regsvertegenwoordiger (indien van toepassing)

Handtekening

Datum

VERKLARING DEUR ONDERSOEKER

Ek verklaar dat ek die inligting in hierdie dokument vervat verduidelik het aan _____. Hy/sy is aangemoedig en oorgenoeg tyd gegee om vrae aan my te stel. Dié gesprek is in Afrikaans gevoer en geen vertaler is gebruik nie.

Handtekening van onderzoeker

Datum

UNIVERSITEIT • STELLENBOSCH • UNIVERSITY
jou kennisvennoot • your knowledge partner

**STELLENBOSCH UNIVERSITY
CONSENT TO PARTICIPATE IN RESEARCH**

Semi structured interviews with the change agents in a other/diverse community and the completion of a supplementary survey

The missional implications of *koinonia* and *diakonia* in an inter-cultural paradigm

Sarfat, Shiloh en die Elsiesrivier Care Centre as important case studies

You are asked to participate in a research study conducted by Johannes Ries and Prof. Jurgens Hendriks of the department of Practical Theology of the University of Stellenbosch. The results of this research will contribute towards the research component of a PhD study in Theology (Practical Theology). You were selected as a possible participant in this study because you are actively involved as a worker/helper/volunteer within one of the above mentioned community based outreach programs.

1. PURPOSE OF THE STUDY

This study wants to enlighten the ways in which relationship building, from a Christian background, are formed between the volunteers (those from outside the local community) and those being served or supported (the poor, the powerless and the marginalised of society) through specific community projects. In the Bible the Christian church and faith receives a very special task to reach out to the foreigner, the poor, the widow and the orphan. This task implies a unique form of relationship building which is more than just physical help (*diakonia*), but also asks of believers to reach out and build relationships (*koinonia*) with their neighbour/ fellow man and also with God. Therefore this research wants to look at the ways in which sustainable relationship building through Christian Faith-based community projects are being established and to find out how they are able to handle and even overcome specific challenges such as culture differences, race, and many more.

2. PROCEDURES

If you volunteer to participate in this study, we ask of you to tell the researcher through a questionnaire and a scheduled interview more about your involvement with the relevant Faith-based community project and the way in which you approach/understand such a religious participation. Here the researcher wants to know more about your motivations to become involved with the specific outreach project or program, how the first contact was established with those being served, what the scope of your participation is, what steps or approaches was taken to get to know others better and how your involvement contributed to a change in your own perceptions of people who are not necessarily the same as you (in terms of social status, race, etc.). You do not need to feel that you must prepare a long conversation for the interview. A few easy questions will be used as a guide. A time schedule between 30 and 60 minutes is outlined, however, this is only an indication and you are free to speak about your participation and experience for as long as you want. An appropriate time and place will be scheduled for the return of the questionnaire and the conducting of the interview. This conversation will be recorded digitally for later transcription.

POTENTIAL RISKS AND DISCOMFORTS

The researcher foresees no real risks for your participation in this research. In case you should feel at any point stressed or uncomfortable through the researcher's presence or the answering of questions during the interview, the researcher will oversee such questions, take a brake, stop the interview or even withdraw from the project as a whole. The completion of the questionnaire is also completely voluntary and you reserve the right to leave a question unanswered or even return the whole questionnaire unanswered.

3. POTENTIAL BENEFITS TO SUBJECTS AND/OR TO SOCIETY

This research hopes to discover the factors that promote or hinder a faith-based participation in a diverse cultural context. Where such factors are distinguishable, it can play a valuable role in the establishing of relationship building, especially where inequality is present. When the successes and challenges of a faith-based participation in community projects are better understood, it can lead to a much more sustainable/lasting form of participation. On the other hand, it can also help faith communities (that are struggling to reach out over the boundaries of the local congregation) to start meaningfully relationships, especially where broken relationships are prevalent.

4. PAYMENT FOR PARTICIPATION

Your participation in this research is completely voluntary and you will receive no financial contribution for your participation. In addition no financial obligations will be placed upon you and you will also be under no obligations if you were to withdraw from the research for whatever reason.

5. CONFIDENTIALITY

Any information that is obtained in connection with this study and that can be identified with you will remain confidential and will be disclosed only with your permission or as required by law. Confidentiality will be maintained by means of pseudonyms. Here you and all of the persons and/or organisations that you refer to will receive a different name. The interview in its digital form and completed questionnaire will form part of a research log that will be kept for 'n period a five years in the safe deposit of the Theological Seminary's library of Stellenbosch, after which it will be destroyed. Apart from the researcher, only the supervisor (Prof. H.J. Hendriks) will have access to such information.

6. PARTICIPATION AND WITHDRAWAL

You can choose whether to be in this study or not. If you volunteer to be in this study, you may withdraw at any time without consequences of any kind. You may also refuse to answer any questions you don't want to answer and still remain in the study. The investigator may withdraw you from this research if circumstances arise which warrant doing so, see point 3.

7. IDENTIFICATION OF INVESTIGATORS

If you have any questions or concerns about the research, please feel free to contact:

Johannes Ries (researcher)
Adress: Le Chasseur 52
Stellenryk Street
Durbanville 7550
Tel: 021-9193940 or Cell: 0725516677

OR

Prof. Jurgens H. Hendriks (promotor)
Adress: Faculty of Theology
Room 2024
Stellenbosch 7600
Tel: 021-8083260

8. RIGHTS OF RESEARCH SUBJECTS

You may withdraw your consent at any time and discontinue participation without penalty. You are not waiving any legal claims, rights or remedies because of your participation in this research study. If you have questions regarding your rights as a research subject, contact Ms Maléne Fouché [mfouche@sun.ac.za; 021 808 4622] at the Division for Research Development.

SIGNATURE OF RESEARCH SUBJECT OR LEGAL REPRESENTATIVE

The information above was described to _____ by Johannes Ries in English and I am in command of this language or it was satisfactorily translated to me. I was given the opportunity to ask questions and these questions were answered to my satisfaction.

I hereby consent voluntarily to participate in this study. I have been given a copy of this form.

Name of Subject/Participant

Name of Legal Representative (if applicable)

Signature of Subject/Participant or Legal Representative

Date

SIGNATURE OF INVESTIGATOR

I declare that I explained the information given in this document to _____. He/she was encouraged and given ample time to ask me any questions. This conversation was conducted in English and *no translator was used/this conversation was translated into* _____ by _____.

Signature of Investigator

Date

ADDENDUM 3: INWILLIGINGSVORMS AAN BEMAGTIGDES

UNIVERSITEIT • STELLENBOSCH • UNIVERSITY
jou kennisvenoot • your knowledge partner

**UNIVERSITEIT STELLENBOSCH
INWILLIGING OM DEEL TE NEEM AAN NAVORSING**

**Semi-gestruktureerde onderhoud met die bemaatigdes vanuit die plaaslike gemeenskap
en die invul van 'n meegaande vraelys**

Die missionêre implikasies van *koinonia* en *diakonia* in 'n inter-kulturele paradigma

Sarafat, Shiloh en die Elsie'srivier Care Centre as belangrike gevallestudies

U word gevra om deel te neem aan 'n navorsingstudie wat uitgevoer word deur Johannes Ries en Prof. Jurgens Hendriks van die departement Praktiese Teologie aan die Universiteit van Stellenbosch. Die resultate wat vanuit hierdie studie gegenereer word, vorm deel van die navorsingskomponent van 'n PhD proefskrif in die Teologie (Praktiese Teologie). U is as moontlike deelnemer aan die studie gekies omdat u bedien/ondersteun word deur een van die bogenoemde gemeenskapsprojekte.

1. DOEL VAN DIE STUDIE

Hierdie studie wil kyk op watter wyse verhoudingsbou vanuit 'n Christelike agtergrond tot stand kom tussen diene wat hul hulp aanbied (die vrywilligers en ander betrokkenes) en diene wat deur spesifieke gemeenskapsprojekte bedien word (die armes, die magteloses en die slagoffers van die samelewing). In die Bybel ontvang die Christelike kerk en geloof 'n opdrag om doelbewus uit te reik na die vreemdeling, die armes, die weduwees, en die wees. Hierdie opdrag impliseer 'n vorm van verhoudingsbou wat meer is as net fisieke hulp (*diakonia*), deurdat dit van gelowiges vra om ook besondere bande van vriendskap (*koinonia*) tot stand te bring tussen die naaste en ook met God. Hierom wil daar gekyk word na die wyse waarop verhoudingsbou naas fisieke hulp by 'n Christelike-geloofsgebaseerde gemeenskapsprojek tot stand kom en op watter wyse sodanige verhoudings in staat is om bepaalde grense soos kultuurverskille, ras en dies meer, te akkommodeer en selfs te oorkom.

2. PROSEDURES

Indien u inwillig om aan die studie deel te neem, vra ons dat u deur 'n vraelys en 'n geskeduleerde onderhoud die navorser meer sal vertel van die wyse waarop u gehelp word deur die gemeenskapsprojek en hoe u dink dit verskil van gewone hulpverlening. Hier wil die navorser graag meer weet oor u beweegrede om die projek te nader, op watter wyse u in kontak gebring is met een of ander vorm van hulp, wat die vorm van hulp behels het, watter stappe of pogings gehelp het om diene wat na u uitgereik het beter te leer ken en hoe u betrokkenheid u siening van mense wat nie noodwendig soos u is (in terme van sosiale status, ras en so meer) oor tyd verander het. Tog hoef u nie te voel dat u 'n lang gesprek hoef voor te berei nie. 'n Paar eenvoudige vrae sal gebruik word om die gesprek te lei. 'n Tydskedule tussen 30 en 60 minute word vir die onderhoud voorgehou, maar u is vry om solank te gesels oor u betrokkenheid en ervaring as wat vir u gemaklik is. 'n Tyd en plek sal met u gereël word vir die terugbesorging van die vraelys en die uitvoering van die onderhoud. Die gesprek wat met u gevoer word, sal digitaal opgeneem word vir latere transkribering.

3. MOONTLIKE RISIKO'S EN ONGEMAKLIKHEID

Die navorser glo dat daar geen wesenlike risiko bestaan vir u deelname aan hierdie navorsing nie. Indien u egter op enige tydstip ongemaklik of gestres sou voel deur die navorser se teenwoordigheid of die beantwoording van vrae gedurende die onderhoud, sal die navorser die betrokke vraag wat ongemak veroorsaak oorsien, 'n breuk neem, die onderhoud staak of onttrek vanuit die projek in geheel. Die voltooiing van die vraelys is ook heeltemal vrywillig en u behou die reg om enige vraag onbeantwoord te laat of selfs die hele vraelys onbeantwoord terug te gee.

4. MOONTLIKE VOORDELE VIR PROEFPERSONE EN/OF VIR DIE SAMELEWING

Vanuit die ondersoek word gehoop om die faktore te bepaal wat 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid by 'n diverse kulturele konteks bevorder en/of verhoed. Waar sodanige faktore bepaal kan word, kan dit 'n belangrike rol speel in effektiewe verhoudingsbou waar vlakke van ongelykheid bestaan. Waar die suksesse en uitdagings van 'n geloofsgebaseerde betrokkenheid by gemeenskapsprojekte beter verstaan word, kan dit 'n belangrike bydrae lewer tot die bevordering van 'n meer standhoudende/volhoubare weergawe van betrokkenheid. Aan die ander kant, kan dit ook geloofsgemeenskappe (wat sukkel om oor gemeentegrense te beweeg) help om wesenlik te gaan bou aan verhoudings oor grense heen, veral in kontekste waar gebroke verhoudings bestaan.

5. VERGOEDING VIR DEELNAME

U deelname aan die navorsing is volledig vrywillig en geen finansiële vergoeding sal vir u deelname ontvang word nie. Op die beurt sal daar geen finansiële eise aan u gestel word nie en sal u ook onder geen verpligting wees indien u vir watter rede ook al aan die navorsing sou onttrek nie.

6. VERTROULIKHEID

Enige inligting wat deur middel van die navorsing verkry word en wat met u in verband gebring kan word, sal vertroulik bly en slegs met u toestemming bekend gemaak word of soos deur die wet vereis. Vertroulikheid sal gehandhaaf word deurdat alle deelnemers aan die navorsing se anonimiteit bewaar sal word deur die gebruik van skuilname. So byvoorbeeld sal u 'n skuilnaam ontvang, asook alle persone en instansies na wie u verwys. Die onderhoud wat met u gevoer word en die meegaande vraelys, sal deel uitmaak van 'n navorsingsopgawe wat vir 'n periode van vyf jaar in die Kweekskool Biblioteek se kluis bewaar sal word. Sodanige opgawe sal na die vyf jaar vernietig word. Benewens die navorser, sal alleen die toesighouer (Prof. H.J. Hendriks) toegang tot hierdie inligting hê.

7. DEELNAME EN ONTTREKKING

U kan self besluit of u aan die studie wil deelneem of nie. Indien u inwillig om aan die studie deel te neem, kan u te eniger tyd u daaraan onttrek sonder enige nadelige gevolge. U kan ook weier om op bepaalde vrae te antwoord, maar steeds aan die studie deelneem. Die ondersoeker kan u aan die studie onttrek indien omstandighede dit sou noodsaaklik, soos veronderstel onder punt 3.

8. IDENTIFIKASIE VAN ONDERSOEKERS

Indien u enige vrae of besorgdheid omtrent die navorsing het, staan dit u vry om in verbinding te tree met:

Johannes Ries (hoofondersoeker)

Adres: Le Chasseur 52
Stellenrykstraat
Durbanville 7550

Tel: 021-9193940

Sel: 0725516677

OF

Prof. Jurgens H. Hendriks (toesighouer)
Adres: Die Fakulteit Teologie
Kamer 2024
Stellenbosch 7600
Tel: 021-8083260

9. REGTE VAN PROEFPERSONE

U kan te eniger tyd u inwilliging terugtrek en u deelname beëindig, sonder enige nadelige gevolge vir u. Deur deel te neem aan die navorsing doen u geensins afstand van enige wetlike regte, eise of regsmiddel nie. Indien u vrae het oor u regte as proefpersoon by navorsing, skakel met Me Maléne Fouché [mfouche@sun.ac.za; 021 808 4622] van die Afdeling Navorsingsontwikkeling.

VERKLARING DEUR PROEFPERSOON OF SY/HAAR REGSVERTREENWOORDIGER

Die bostaande inligting is aan my, _____, gegee en verduidelik deur Johannes Ries in Afrikaans en ek is dié taal magtig. Ek is die geleentheid gebied om vrae te stel en my vrae is bevredigend beantwoord.

Ek wil hiermee vrywillig in om deel te neem aan die studie. 'n Afskrif van hierdie vorm is aan my gegee.

Naam

Naam van regsvertegenwoordiger (indien van toepassing)

Handtekening

Datum

VERKLARING DEUR ONDERSOEKER

Ek verklaar dat ek die inligting in hierdie dokument vvat verduidelik het aan _____. Hy/sy is aangemoedig en oorgenoeg tyd gegee om vrae aan my te stel. Dié gesprek is in Afrikaans gevoer en geen vertaler is gebruik nie.

Handtekening van onderzoeker

Datum

UNIVERSITEIT • STELLENBOSCH • UNIVERSITY
jou kennisvennoot • your knowledge partner

**STELLENBOSCH UNIVERSITY
CONSENT TO PARTICIPATE IN RESEARCH**

Semi structured interviews with the empowered of the local community and the completion of a supplementary survey

The missional implications of *koinonia* and *diakonia* in an inter-cultural paradigm

Sarfat, Shiloh en die Elsiesrivier Care Centre as important case studies

You are asked to participate in a research study conducted by Johannes Ries and Prof. Jurgens Hendriks of the department of Practical Theology of the University of Stellenbosch. The results of this research will contribute towards the research component of a PhD study in Theology (Practical Theology). You were selected as a possible participant in this study because you are in some form served or supported by one of the above mentioned community based outreach programs.

1. PURPOSE OF THE STUDY

This study wants to enlighten the ways in which relationship building, from a Christian background, are formed between the volunteers (those from outside the local community) and those being served or supported (the poor, the powerless and the marginalised of society) through specific community projects. In the Bible the Christian church and faith receives a very special task to reach out to the foreigner, the poor, the widow and the orphan. This task implies a unique form of relationship building which is more than just physical help (*diakonia*), but also asks of believers to reach out and build relationships (*koinonia*) with their neighbour/ fellow man and also with God. Therefore this research wants to look at the ways in which sustainable relationship building through Christian Faith-based community projects are being established and to find out how they are able to handle and even overcome specific challenges such as culture differences, race, and many more.

2. PROCEDURES

If you volunteer to participate in this study, we ask of you to tell the researcher through a questionnaire and a scheduled interview more about the ways in which you are supported by the relevant Faith-based community project and how you think this religious form of help differs from support in general. Here the researcher wants to know more about your motivations to approach the outreach project or program, how you were introduced to a specific form of support, what the support consists of, what steps or approaches was taken by those who reached out to you to get to know you better and how your own perceptions of people who are not necessarily the same as you (in terms of social status, race, etc.) have changed over time. You do not need to feel that you must prepare a long conversation for the interview. A few easy questions will be used as a guide. A time schedule between 30 and 60 minutes is outlined, however, this is only an indication and you are free to speak about your participation and experience for as long as you want. An appropriate time and place will be scheduled for the return of the questionnaire and the conducting of the interview. This conversation will be recorded digitally for later transcription.

3. POTENTIAL RISKS AND DISCOMFORTS

The researcher foresees no real risks for your participation in this research. In case you should feel at any point stressed or uncomfortable through the researcher's presence or the answering of questions during the interview, the researcher will oversee such questions, take a brake, stop the interview or even withdraw from the project as a whole. The completion of the questionnaire is also completely voluntary and you reserve the right to leave a question unanswered or even return the whole questionnaire unanswered.

4. POTENTIAL BENEFITS TO SUBJECTS AND/OR TO SOCIETY

This research hopes to discover the factors that promote or hinder a faith-based participation in a diverse cultural context. Where such factors are distinguishable, it can play a valuable role in the establishing of relationship building, especially where inequality is present. When the successes and challenges of a faith-based participation in community projects are better understood, it can lead to a much more sustainable/lasting form of participation. On the other hand, it can also help faith communities (that are struggling to reach out over the boundaries of the local congregation) to start meaningfully relationships, especially where broken relationships are prevalent.

5. PAYMENT FOR PARTICIPATION

Your participation in this research is completely voluntary and you will receive no financial contribution for your participation. In addition no financial obligations will be placed upon you and you will also be under no obligations if you were to withdraw from the research for whatever reason.

6. CONFIDENTIALITY

Any information that is obtained in connection with this study and that can be identified with you will remain confidential and will be disclosed only with your permission or as required by law. Confidentiality will be maintained by means of pseudonyms. Here you and all of the persons and/or organisations that you refer to will receive a different name. The interview in its digital form and completed questionnaire will form part of a research log that will be kept for 'n period a five years in the safe deposit of the Theological Seminary's library of Stellenbosch, after which it will be destroyed. Apart from the researcher, only the supervisor (Prof. H.J. Hendriks) will have access to such information.

7. PARTICIPATION AND WITHDRAWAL

You can choose whether to be in this study or not. If you volunteer to be in this study, you may withdraw at any time without consequences of any kind. You may also refuse to answer any questions you don't want to answer and still remain in the study. The investigator may withdraw you from this research if circumstances arise which warrant doing so, see point 3.

8. IDENTIFICATION OF INVESTIGATORS

If you have any questions or concerns about the research, please feel free to contact:

Johannes Ries (researcher)
Adress: Le Chasseur 52
Stellenryk Street
Durbanville 7550
Tel: 021-9193940 or Cell: 0725516677

OR

Prof. Jurgens H. Hendriks (promotor)
Adress: Faculty of Theology
Room 2024
Stellenbosch 7600
Tel: 021-8083260

9. RIGHTS OF RESEARCH SUBJECTS

You may withdraw your consent at any time and discontinue participation without penalty. You are not waiving any legal claims, rights or remedies because of your participation in this research study. If you have questions regarding your rights as a research subject, contact Ms Maléne Fouché [mfouche@sun.ac.za; 021 808 4622] at the Division for Research Development.

SIGNATURE OF RESEARCH SUBJECT OR LEGAL REPRESENTATIVE

The information above was described to _____ by Johannes Ries in English and I am in command of this language or it was satisfactorily translated to me. I was given the opportunity to ask questions and these questions were answered to my satisfaction.

I hereby consent voluntarily to participate in this study. I have been given a copy of this form.

Name of Subject/Participant

Name of Legal Representative (if applicable)

Signature of Subject/Participant or Legal Representative

Date

SIGNATURE OF INVESTIGATOR

I declare that I explained the information given in this document to _____. He/she was encouraged and given ample time to ask me any questions. This conversation was conducted in English and *no translator was used/this conversation was translated into* _____ by _____].

Signature of Investigator

Date

ADDENDUM 4: PROEFPERSOON INLIGTINGSBLAD

Demografiese inligting:

(Vul in of merk met 'n X)

Naam.....

Van.....

Geboortedatum.....

Ras/etnisiteit: (Let wel: Die navorsers aanvaar nie, en keur nie die geldigheid van die kunsmatige kategorieë hieronder goed nie, en aanvaar dat individue hulleself op baie verskillende maniere mag kategoriseer, bo en behalwe hulle rassigheid.)

Wit	Bruin	Swart	Indiër	Ander/Spesifiseer

Moedertaal:

Afrikaans	Engels	Xhosa	Ander/Spesifiseer:

Hoogste kwalifikasie behaal.....

.....

Beroep.....

.....

Sosio-ekonomiese status:

Bogemiddeld	Gemiddeld	Ondergemiddeld

Relasionele status:

Enkellopend	Getroud	Geskei	Lewensgenoot	Ander/Spesifiseer:

Geloofstatus:

Gelowig	Ongelowig	Nie-belangstellend	Onseker

Geloofstradisie:

Christen	Joods	Hindoe	Moslem	Ander/Spesifiseer:

Kerk-affilasie :

NG Kerk	VG Kerk	Evangeliese Tradisie	Anglikaan	Afrika Tradisioneel (African Independent Churches)	Ander/Spesifiseer:	Geen

Vlak van betrokkenheid in kerkgenootskap:

Besonder betrokke	Gemiddeld betrokke	Geen betrokkenheid	N.V.T.

**Op watter wyse is u betrokke by die gemeenskapsprojek wat u verteenwoordig?
(Verskaf ook periode van betrokkenheid)**

.....

.....

.....

Demographical Information

(Please fill in or mark with a X)

Name:

Surname:

Date of Birth:

Race/Ethnicity: (Please note: The researchers do not acknowledge or endorse the legitimacy of the artificial categories below, and accept that individuals might categorize themselves in a number of different ways over-and-above, or other than just, ethnicity.)

Black	Brown	White	Asian	Other/Specify:

Mother tongue:

English	Xhosa	Afrikaans	Other/Specify:

Highest qualification achieved:

.....

Career:

.....

Sosio-economic status:

Above Average	Average	Under Average

Relational status:

Single	Married	Divorced	Life partner	Other/Specify:

Religious status:

Believer	Unbeliever	Not Interested	Unsure

Faith Tradition:

Christian	Jewish	Hindu	Muslim	Other/Specify:

Church Affiliation:

DRC	URC	Evangelical	Anglican	African Traditional (African Independent Churches)	Other/Specify:	None

Level of participation within a church affiliation:

Very involved	Average involvement	No involvement	Not Applicable

What is your role/ level of involvement within the community based project that you represent? (Also indicate period of involvement)

.....

.....

.....

ADDENDUM 5: VRAELYTE VIR VERANDERINGAGENTE

VRAE VIR VRAELYS TE WAT INGEVUL MOET WORD DEUR DIE VERANDERINGSAGENTE

Hierdie vraelys wil die kwaliteit van verhoudings bepaal wat tot stand kom by godsdienstige uitreike. Waar mense vanuit verskillende agtergronde byeengebring word en die vlak van so 'n verhouding diepgaande is, word vermoed dat dit bydrae tot 'n meer standhoudende vorm van gemeenskapsbetrokkenheid. Deur die invul van hierdie vraelys sal jy bydrae tot 'n evaluering van die verhoudingsbou wat tot stand kom tussen mense van verskillende agtergronde by gemeenskapsprojekte.

Instruksie: Beantwoord asseblief die onderstaande vrae so volledig as moontlik in die afgemerkte spasies onder elke vraag.

1. Wat is volgens jou die spesiale gawes of inisiatiewe wat benodig word om jou as 'n vreemdeling in 'n onbekende situasie te laat tuis voel?

2. Kon jy bogenoemde gawes of inisiatiewe in jou eie bediening ontwikkel/ervaar/toepas? Indien wel, beskryf asseblief.

3. Vanuit jou ervaring, watter faktore veroorsaak dat vreemdelinge moeilik aanvaar word by 'n groep en aan die ander kant, watter faktore veroorsaak dat jy as buitestaander moeilik aanvaar word by 'n vreemde groep?

4. Watter van bogenoemde faktore was vir jou die moeilikste om aan te spreek en hoekom?

5. Wat was vir jou die belangrikste dinge wat moes gebeur om onderlinge vertroue te bevorder binne die ander/vreemde kulturele konteks?

6. Hoe het jy so 'n vertroue bewerkstellig?

7. Wat het jy gedoen om die sogenaamde "ander" (vreemdelinge) beter te leer ken?

8. Vanuit jou ervaring, wat sal jy nou sê is die belangrikste of noodsaaklikste dinge wat moet gebeur om andere/vreemdelinge beter te leer ken?

9. Het jou siening van die mense by wie jy betrokke geraak het, sedert jy hier begin werk het, verander? Beskryf hoe dit verander het – in 'n positiewe rigting, 'n negatiewe rigting, of het dit dieselfde gebly?

10. Verstaan jy nou hierdie mense beter as voordat jy by hulle betrokke geraak het? Indien wel, verduidelik hoe jy hulle "beter verstaan"; indien nie, wat is volgens jou die redes daarvoor?

11. Watter menslike behoeftes dink jy bly maklik agterweë, en verdien meer aandag, in die uitreik na ons naaste in ons onmiddellike omgewing?

QUESTIONS FOR QUESTIONNAIRES THAT MUST BE COMPLETED BY CHANGE AGENTS

This questionnaire wants to determine the quality of relationships that are established through faith based outreaches. Where people from different backgrounds are brought together and the quality of such relationships is high/genuine, it is expected that a more sustainable form of community involvement will be realised. Through the completion of this questionnaire you will contribute to the evaluation of the relationship building within community based projects between people of different backgrounds.

Instruction: Please answer the following questions as completely as possible in the supplied space underneath each question.

1. What will you describe as the necessary gifts or initiatives needed to make a stranger feel home/welcome in an unfamiliar setting?

2. Could you develop/experience/implement the above named gifts or initiatives through your own involvement? If so, please describe.

3. Through your experience, what factors contribute to the fact that strangers are difficult to be accepted in a new setting and on the other hand, what factors make it difficult for you as "outsider" to be accepted by the so called "others."

4. Of the above named factors, what was the most difficult for you to address and why?

-
-
5. What will you describe as the most important things that must first happen to establish mutual trust within a foreign/other cultural context?

-
-
-
-
-
-
-
6. How have you promoted trust through your involvement?

-
-
-
-
-
-
-
7. How did you get to know the so called "other" (stranger) better?

-
-
-
-
-
-
-
8. Through your experience, what will you say is the most important or necessary steps that must be taken to get to know others/strangers?

-
-
-
-
-
-
-
9. Did your view of those to whom you are reaching out to, change over time? Describe how it has changed – in a positive direction, a negative direction, or did it stay the same?

10. Would you say that you understand those to whom you are reaching out to better than before you became involved? If so, explain how you "better understand," if not, what are the reasons according to you?

11. What human needs do you think remain left behind or deserve more attention through our outreach to our fellow man?

ADDENDUM 6: VRAELYTE VIR BEMAGTIGDES

VRAE VIR VRAELYS TE WAT INGEVUL MOET WORD DEUR DIE BEMAGTIGDES

Hierdie vraelys wil die kwaliteit van verhoudings bepaal wat tot stand kom by godsdienstige uitreike. Waar mense vanuit verskillende agtergronde byeengebring word en die vlak van so 'n verhouding diepgaande is, word vermoed dat dit bydrae tot 'n meer standhoudende vorm van gemeenskapsbetrokkenheid. Deur die invul van hierdie vraelys sal jy bydrae tot 'n evaluering van die verhoudingsbou wat tot stand kom tussen mense van verskillende agtergronde by gemeenskapsprojekte.

Instruksie: Beantwoord asseblief die onderstaande vrae so volledig as moontlik in die afgemerkte spasies onder elke vraag.

1. Het diegene wat na jou uitgereik het, iets spesiaals gedoen om jou belangrik en welkom te laat voel? Indien wel, wat het hulle gedoen?

2. Beskik hierdie persone oor spesiale gawes of talente om na mense te kan uitreik en verhoudings aan te knoop? Indien wel, watter gawes of talente is nodig?

3. As jy nou sou onttrek van die projek, dink jy die ander mense wat na jou uitgereik het, sal jou mis? Indien wel, wat laat jou so voel?

4. Wat maak dat mense nie mekaar vertrou nie?

5. Vertrou of wantrou jy die mense wat na jou en jou gemeenskap uitreik? Hoekom voel jy so?

6. Wat het die mense wat na jou en jou gemeenskap uitgereik het, gedoen om julle beter te leer ken?

7. Wat het jy en jou gemeenskap gedoen om hierdie mense beter te leer ken?

8. Verstaan jy en jou gemeenskap nou hierdie mense beter, m.a.w. wat hulle wil bereik deur die uitreik?

9. Is jou siening van die mense wat na jou en jou gemeenskap uitreik nou anders as voorheen? Indien wel, verduidelik hoe jy hulle "beter verstaan"; indien nie, wat is volgens jou die redes daarvoor?

10. Watter behoeftes is in jou lewe deur hierdie mense en hulle uitreik aangespreek?

11. Voel jy hulle behoort jou en jou gemeenskap verder te bedien? Indien ja, waarom sê jy so en waarop moet verderaan gekonsentreer word? Indien nee, wat is die redes vir jou standpunt?

QUESTIONS FOR QUESTIONNAIRES THAT MUST BE COMPLETED BY THE EMPOWERED

This questionnaire wants to determine the quality of relationships that are established through faith based outreaches. Where people from different backgrounds are brought together and the quality of such relationships is high/genuine, it is expected that a more sustainable form of community involvement will be realised. Through the completion of this questionnaire you will contribute to the evaluation of the relationship building within community based projects between people of different backgrounds.

Instruction: Please answer the following questions as completely as possible in the supplied space underneath each question.

1. Did those who reached out to you do something specific to make you feel important or welcome? If so, what did they do?

2. Did those who reached out to you, possess certain gifts or talents to reach out to others in order to build relationships? If so, what gifts or talents did you observe and if not, what gifts or talents do you think are necessary?

3. If you were to withdraw from the project, do you think that those who reached out to you will miss your presence? Why do you feel this way?

4. What causes people not to trust each other?

-
-
5. Do you trust or mistrust those who are reaching out to you and your community? Why do you feel this way?

6. What have those who reached out to you and your community done to get to know you better?

7. What have you and your community done to get to know the people reaching out to you and your community better?

8. Do you and your community now understand those reaching out better, in other words, what they wanted to achieve through their outreach?

9. Did your view of those who are reaching out change over time? Describe how it has changed – in a positive direction, a negative direction, or did it stay the same?

10. What needs in your life were addressed through those reaching out and their specific outreach?

11. Do you feel that they should serve you and your community further? If so, why do you say so and what needs to be addressed in the future? If not, what are the reasons for your viewpoint?

ADDENDUM 7: VRAE VIR DIE ONDERHOUE MET VERANDERINGSAGENTE

VRAE EN ORDE VIR DIE SEMI-GESTRUKTUREERDE ONDERHOUD MET DIE VERANDERINGSAGENTE

Bekendstelling en Inleiding

Goeie more/middag/naand _____. My naam is Hannes Ries.

Ek is tans besig met navorsing oor die redes hoekom mense betrokke raak by godsdienslike uitreike in 'n ander kultuur en ek probeer om vas te stel hoe so 'n betrokkenheid meer standhoudend kan wees.

Hierdie onderhoud vorm deel van my navorsing vir die voltooiing van my graad en hierom sal jou identiteit nie openbaar gemaak word nie.

Mag ek hierdie onderhoud met jou voer en is dit reg as ek dit opneem om seker te maak dat ek nie op belangrike inligting uitmis nie?

Jy is totaal vry om te weier om enige van die vrae te beantwoord en om ook die onderhoud te beëindig as dit jou enigsins ongemaklik sou laat voel.

Nie-dreigende vrae:

1. Vir 'n begin wil ek graag hê dat jy my meer vertel oor hoe lank jy al betrokke is by _____ en wat daardie betrokkenheid behels?

2. Het jy dalk voorheen al ander gemeenskapswerk gedoen?
Indien wel, waar?

Eintlike vrae:

3. Wat sal jy sê is die hoofredes hoekom jy betrokke geraak het by _____?

4. Wat het jou gehelp om so lank betrokke te kon bly?

5. Watter rol het jou geloofsoortuiging, indien enigsins, gespeel in jou betrokkenheid?
En aan die ander kant, hoe het jou betrokkenheid jou geloof beïnvloed?

6. Dink jy dat "Christelike diens" anders is as gewone dienslewering en hoe sal jy "Christelike diens" vanuit jou ervaring beskryf?

7. Waar sou jy die klem/fokus in jou betrokkenheid by _____ plaas, m.a.w. is dit vir jou belangrik om:

- a) Die uitkomst of resultate van die projek te verwesenlik?
- b) Die verhoudings tussen verskillende kulturele groepe te bevorder?
- c) Waarlik deel te raak van die mense se lewens en hulle as gelyke vennote te hanteer sodat hulle mede-eienaarskap kan neem vir hul uitdagings?

8. Sou jy hierdie drie doelstellings van dienslewering in 'n spesifieke rangorde plaas en indien wel, hoe en hoekom?

9. Sedert jy hier betrokke geraak het, kon jy 'n betreklik standhoudende verbintenis op 'n

emosionele en/of geestelike vlak met iemand na wie uitgereik is, bewerkstellig?

Indien wel: Hoe het so 'n verbintenis tot stand gekom en ontwikkel?

Indien nie: Wat sal jy sê is nodig of moet gebeur om sulke verbintenisse te bewerkstellig met iemand van 'n ander kultuur?

10. Watter rol het hierdie verbintenis gespeel in jou lewe?

Indien nie: Dink jy dat verbintenisse in 'n ander kultuur hoegenaamd nodig is of dat dit enige voordele inhou?

11. Hoe is jy of word jy tans deur jou eie gemeente in terme van jou betrokkenheid ondersteun?

12. Hoe dink jy behoort gemeentes in die algemeen hul betrokkenheid en rol by gemeenskapsprojekte te sien en te vervul?

13. Is daar gemeenskapsbehoeftes by _____ wat nou dringend aangespreek moet word of behoeftes wat jy dink groter aandag verlang?

14. Gee geleentheid vir gesprek om wendinge wat dit wou neem maar ter wille van die gestruktureerdheid eers "geparkeer" is, nou te bespreek.

Baie dankie vir jou deelname aan hierdie navorsing, dit word opreg waardeer.

Questions and order for the semi structured interviews with change agents
--

Meeting and Introduction

Good morning/day/evening _____ . My name is Hannes Ries.

I am currently busy with research on the reasons why people become involved with faith based outreach programs in a different culture. Through this research I hope to determine the factors that make such an involvement sustainable.

This interview is part of my research for the completion of my degree and therefore your identity will remain anonymous.

May I conduct this interview with you and is it in order if I record it to ensure that I do not miss out on important information?

You are entitled to refuse to answer any of the questions and also to withdraw from the entire interview if it makes you uncomfortable in any way.

Non-threatening questions:

- 1. For a start I would like to know how long have you been involved with _____ and what does that involvement consist of?**
- 2. Have you previously been involved in any other community work? If so, where?**

Necessary questions:

- 3. What will you describe as the main reasons for your involvement with _____?**
- 4. Through the years, what has helped you to remain involved?**
- 5. What role has your faith, if any, played in your involvement? And on the other hand what role has your involvement played in your faith?**
- 6. Do you think that "Christian service" differs from service in a more general sense and how will you define "Christian service" through your own experience?**
- 7. Where will you place the emphasis/focus of your involvement with _____? In other words, was it important for you to:**
 - d) Achieve the outcomes or results underlying the specific project?**
 - e) Build relationships between people of different culture groups?**
 - f) Truly become involved in the lives of others and treat them as equal partners?**
- 8. Would you place these underlying goals of service delivery in any specific order and if so, why?**
- 9. Since you've become involved, were you able to develop a reasonable sustainable relationship on an emotional and/or spiritual level with someone to whom you reached out to?**

If so: How was this relationship formed and developed?

If not: What would you say is necessary to establish a relationships with somebody from another culture?

10. What role has this relationship played in your life?

If not: Do you think that relationships between people from different cultures are necessary or that it can lead to positive outcomes?

11. In terms of your current involvement, how are you supported by your local congregation?

12. How do you think should congregations in general see or perceive their involvement and role within community projects?

13. Are there needs or challenges within _____ that need urgent addressing or require greater attention?

14. Give opportunity to discuss conversations that was "parked," due to the structuredness of the interview.

Closing:

Thank you very much for your participation in this research, it is much appreciated.

ADDENDUM 8: VRAE VIR DIE ONDERHOUE MET BEMAGTIGDES

VRAE EN ORDE VIR DIE SEMI-GESTRUKTUREERDE ONDERHOUD MET DIE BEMAGTIGDES

Bekendstelling en Inleiding

Goeie more/middag/naand _____. My naam is Hannes Ries.

Ek is tans besig met navorsing oor die redes hoekom mense betrokke raak by godsdienstige uitreike in 'n ander kultuur en ek probeer om vas te stel hoe so 'n betrokkenheid meer standhoudend kan wees.

Hierdie onderhoud vorm deel van my navorsing vir die voltooiing van my graad en hierom sal jou identiteit nie openbaar gemaak word nie.

Mag ek hierdie onderhoud met jou voer en is dit reg as ek dit opneem om seker te maak dat ek nie op belangrike inligting uitmis nie?

Jy is totaal vry om te weier om enige van die vrae te beantwoord en om ook die onderhoud te beëindig as dit jou enigsins ongemaklik sou laat voel.

Nie-dreigende vrae:

1. Sê vir my hoe lank is jy reeds betrokke by _____ en by watter projekte skakel jy in?
2. Was jy dalk al voorheen ingeskakel by ander projekte in jou gemeenskap? Indien wel, waar?

Eintlike vrae:

3. Wat sal jy sê is die hoofredes hoekom jy betrokke geraak het by _____?
4. Wat het jou gehelp of gemotiveer om so lank betrokke te bly?
5. Dink jy gemeentes of gelowige vrywilligers is nou meer betrokke by jou gemeenskap as 5 jaar gelede, of dalk minder, of dieselfde?
6. Het jou betrokkenheid by _____ jou geloof en jou verhouding met God enigsens beïnvloed? Indien wel, beskryf asseblief hoe.
7. Wat dink jy is die redes waarom die gemeentes of gelowiges betrokke raak by jou gemeenskap en ander gemeenskappe soos joune?
8. Op watter wyse dink jy kan mense van gemeentes wys dat hulle waarlik omgee en wil help in jou gemeenskap? Wat moet hulle doen en nie doen nie?
9. Was daar iemand van buite wat by jou of jou gemeenskap betrokke geraak het, met wie jy 'n besondere vriendskap kon aanknoop?

Indien wel: Wat het hierdie persoon gedoen sodat julle vriende geword het?

Indien nie: Wat is volgens jou nodig om vriende te raak met mense van buite jou gemeenskap?

10. Wat het jy gedoen om die vriendskap te versterk?

Indien nie: Het jy al self probeer om iemand wat na jou en jou gemeenskap uitgereik het beter te leer ken? Indien wel, beskryf asseblief.

11. Wat beteken hierdie vriendskap vir jou?

Indien nie: Dink jy dat vriendskappe met mense buite jou gemeenskap nodig is?

12. Wat kan gemeentes doen om waarlik betrokke te wees by jou gemeenskap en ander soortgelyke gemeenskappe?

13. Watter gemeenskapsbehoeftes bestaan daar wat nou/dringend aangespreek moet word of wat groter aandag verlang?

14. Gee geleentheid vir gesprek om wendinge wat dit wou neem maar ter wille van die gestruktureerdheid eers "geparkeer" is, nou te bespreek.

Baie dankie vir jou deelname aan hierdie navorsing, dit word opreg waardeer.

Questions and order for the semi structured interviews with the empowered
--

Meeting and Introduction

Good morning/day/evening _____. My name is Hannes Ries.

I am currently busy with research on the reasons why people become involved with faith based outreach programs in a different culture. Through this research I hope to determine the factors that make such an involvement sustainable.

This interview is part of my research for the completion of my degree and therefore your identity will remain anonymous.

May I conduct this interview with you and is it in order if I record it to ensure that I do not miss out on important information?

You are entitled to refuse to answer any of the questions and also to withdraw from the entire interview if it makes you uncomfortable in any way.

Non-threatening questions:

1. How long have you been involved with _____ and what are the projects that you are part of?
2. Have you previously been involved in any other projects in your community? If so, what were they?

Necessary questions:

3. What will you describe as the main reasons for your involvement with _____?
4. What has helped or motivated you to remain involved for so long?
5. Do you think churches or Christian volunteers are now more involved in your community than 5 years ago, or maybe less or the same?
6. Did your involvement with _____ influence your faith and relationship with God in any way? If so, please describe how.
7. What do you think are the main reasons why churches or Christians become involved in your community and other similar communities?
8. How do you think do people from a religious background show that they truly care and want to make a difference in your community? What must they do or not do?
9. Was there somebody from outside your community that reached out to you or your community with whom you could form a special bond of friendship?

If so: What did that person do that contributed to your friendship?

<i>If not: What are according to you necessary to form a friendship with people from outside your community?</i>
--

10. What did you do to develop this friendship?

If not: Did you try to get to know someone who is reaching out to you and your community better? If so, please describe what you did.

11. What has this friendship meant to you?

If not: Do you feel that friendships with people outside your community are necessary?

12. What can churches do to become truly involved with your community and other similar communities?

13. What communal needs are there that needs to be addressed urgently or that require greater attention?

14. Give opportunity to discuss conversations that was “parked,” due to the structuredness of the interview.

Closing:

Thank you very much for your participation in this research, it is much appreciated.

**ADDENDUM 9: OPSOMMENDE DATA VAN VERANDERINGSAGENTE SE
VRAELYTE**

Bespreking van die veranderingsagente se vraelyste volgens projek

Die vraelyste het ten doel gehad om die kwaliteit van verhoudinge te evalueer in terme van die ses beginsels wat in hoofstuk 6 geïdentifiseer is vir 'n inter-kulturele ontmoeting, naamlik openheid, aanvaarding, vertroue, lering, verstaan en diens. Die vraelyste se vrae is op so 'n wyse geformuleer dat dit uitdrukking sou verleen aan hierdie ses beginsels. Nie net wou dit die kwaliteit van sodanige inter-kulturele verhoudings bepaal nie, maar ook vasstel hoe hierdie ses¹¹¹ beginsels in die praktyk gestalte vind.

In die volgende afdelings, word die ingevulde vraelyste van die veranderingsagente bespreek volgens die gemeenskapsprojekte wat hulle verteenwoordig. Herhalings is doelbewus uitgelaat en alle byvoegings vir die verstaanbaarheid van die stelling, is tussen hakies aangedui.

Gemeenskapsprojek A

Van die vyf proefpersone van gemeenskapsprojek A, het vier die vraelyste voltooi en terugbesorg. Hulle terugvoer word as volg bespreek:

- Openheid

Die betrokke gawes wat vir die bewerkstelling van 'n openheid genoem is, is as volg:

“Geduld”; “deursettingsvermoë”; “nederigheid”; “geloof in wat jy doen dat dit is wat die Here jou voor geroep het en dat dit binne sy wil is”; “love and accept [sic]”; “'n goeie selfbeeld”; “sosiale vaardigheid”; “luistervaardigheid”; “verhoudingsbou”; “luister na hulle behoeftes en evalueer”; “saam met hulle te werk”; “leiereienskappe”; en “kennis met hulle te deel.”

Wat die implementering van bogenoemde gawes betref, skryf die volgende proefpersone:

AVAM56: “[B]aie geduld is nodig, voordat enige projek begin word moet die gemeenskap genader word en met hulle bespreek watter behoeftes hulle het. Hulle moet bepaal wat moet eerste aangespreek word en dan is dit jou werk om hulle daarby te betrek, te lei en te help. [W]at in 'n normale gemeenskap of gemeente in een jaar tot stand sal kan kom sal seker maklik 5 tot 10 jaar neem in die informele gemeenskap.”

AVAM51: “Yes I can love and accept, because I have Christ and I need to show the same love and acceptance that I received.”

AVAV66: “[M]y selfbeeld [het] baie ontwikkel as gevolg van die positiewe bydrae [wat] ek kon maak... [W]aar ek kontak gehad het met Xhosas en 16 jaar lank gewoon het op 'n plaas waar ek kontak gehad het met kleurlinge, het gemaak dat sosiale kontak met persone uit ander rasse-groepe maklik was. Ek het luistervaardighede aangeleer deur kursusse in beradingstegnieke en het die geleentheid gekry om dit te beoefen en verder te ontwikkel.”

AVAM65: “Punte is soos byvoorbeeld ervaring, leierskap, befondsing.”

- Aanvaarding

Die faktore wat veroorsaak dat mense moeilik aanvaar word, word as volg gelys:

¹¹¹ Waar ondersoek ingestel word aangaande die verstaan van die sogenaamde ander, word ook voorsiening gemaak vir 'n vasstelling van 'n verandering in siening. Daarom word die vraelyste meer presies op sewe vlakke benader, terwyl dit op die ses beginsels gebaseer is.

“Cultural difference”; “race”; “language”; “beliefs”; “religious beliefs”; “vooroordele”; “stereotipering”; “iemand wat nie seker is van homself en nie spontaan kan wees in ’n betrokke situasie nie”; “in ’n leiersposisie... is dit jou verantwoordelikheid om dit makliker te maak vir ’n buitestaander om in te skakel en ook om samehorigheid in die groep te bewerk”; “[Arm gemeenskappe] word gereeld, daaglik misbruik deur mense vir finansiële en politieke gewin”; “[B]aie kerke en organisasies... gee gou moed op, plaaslike mense ervaar dat jy hulle in die steek laat en leë beloftes maak”; “Baie organisasies word oorweldig deur nood wat hulle nie kan aanspreek nie en dit veroorsaak maklik konflik tussen die plaaslike mense en die wat wil hulp aanbied”; en “Beter wetigheid [sic], nie luister na hulle opinie.”

Wat die hantering van bogenoemde uitdagings betref, word dit deur die volgende proefpersone beskryf as die moeilikste:

AVAM56: “Die mense in die kerke en besighede aan die een kant is die donateurs en die mense in die arm woongebiede is die ontvangers. Elkeen het sy eie agenda en voorwaardes hoe middele aangewend moet word wat so ver soos die ooste van die weste van mekaar verskil... Jy is geduurig [sic] in die spervuur en dit is, was en sal maar altyd die grootste uitdaging wees as jy tussen twee gemeenskappe werk.”

AVAM51: “Language – Afrikaans and Xhosa is not our language, thus making communication very difficult.”

AVAV66: “Ek moes self eers emosionele genesing ontvang voor ek van myself kon gee. Reg aan die begin het ek die eerste probleem wat opgeduik het persoonlik opgeneem, maar toe het my oë [sic] daarvoor oopgegaan en kon ek my daarna daarvan distansieer. Toe ek weer kon wegkyk van myself, kon ek die seer en nood in ander raaksien en het die besef dat ek hulle kan help my tot aksie laat oorgaan. Daarvandaan het dinge spontaan gebeur.”

AVAM65: “Om soos hulle te dink en op hulle vlak te opereer.”

- Vertroue

Die belangrikste voorwaardes wat vir die bewerkstelling van ’n vertroue genoem is, is as volg:

“Jy moet tyd met hulle spandeer”; “Hulle leer lief kry en verstaan hoekom hulle anders as jy dink”; “Gereeld saam met hulle beplan [en] werk en teen hulle tempo die werk en opheffing aanpak”; “Daar moet ook baie aan morele waardes, Christelike beginsels, soos eerlikheid, betroubaarheid... gewerk word voordat groot projekte aangepak word”; “Die heel belangrikste is, as jy hulle nie by Jesus uit bring nie sal dit nie werk nie”; “People must trust you and have confidence in you”; “Individue se persoonlike probleme moet eers aangespreek word. Om persone te kry om oop te maak, moet ’n veilige ruimte geskep word waarbinne hulle hul diepste wese kan blootlê. Omdat die probleme binne die groep aangespreek word, weet almal waarmee elkeen worstel en het hulle begin om mekaar te ondersteun. As gevolg van hierdie strategie is hegte bande oor rassegrense heen gevorm.”

Die wyse waarop vertroue deur die onderskeie proefpersone bevorder is, word as volg beskryf:

AVAM56: “Deur jare se uithou, aanhou, geduld, eerlike betrokkenheid en hoop. Want net God kan dit laat werk.”

AVAM51: “By persevering and continuing in my calling. Because we have been in the community for sixteen years, the community trust us and know that we [are] genuinely interested in them for their benefit and not ours.”

AVAV66: “Ek het ondervind dat ek so ’n ruimte skep wanneer ek my ondervindings met die groep deel. Waar hulle my te vore as ver van hulle ervaar het, word ek daarna as een van hulle beleef wat

met dieselfde probleme geworstel het as dit waarmee hulle te make het.”

AVAM65: “Woord te hou wat jy belowe het en vertrou te vestig deur dit aanhoudend te doen.”

- Lering

Leer van mekaar is op die volgende wyses beskryf:

“Saam met hulle geleer, geëet, saam met hulle kerk gehou, saam met hulle hul noodsituasies aangepak en die beste van ’n slegte saak gemaak”; “Daar gewees as hulle jou nodig gehad het, leiding gegee as hulle jou gevra het en hulp en fondse van buite beheer en geadministreer het”; “Wanner ’n mens so intiem met mense werk leer jy hulle baie goed ken. Jy is nie net op hoogte van hul probleme nie, maar deel ook hul vreugdes en leer hul familie en vriende ken”; “Met hulle te gesels, te kuier en belang te stel.”

Wat die proefpersone beskou as die belangrikste gebeurtenisse in die bevordering van ’n leer van mekaar, is:

AVAM56: “Die meeste kerke of organisasie wat by die nood van ander wil betrokke raak wil dit op hulle eie doen met geen vorige ondervinding... My raad is dat enige iemand of kerk wat by ander betrokke wil raak, sal gaan kyk waar werk God reeds met mense in daardie gebied. Sluit dan by hulle aan, leer wat jy kan en gaan dan waar die Here jou lei.”

AVAM51: “Be patient, kind, loving and don’t give up. See the good in a person.”

AVAV66: “Om ’n vreemdeling werklik te leer ken is dit noodsaaklik om in hom as mens belang te stel... [D]eur belang te stel, te luister, inligting te onthou en op te volg, word bande gesmee.”

AVAM65: “Betrokkenheid en tyd.”

- Verandering in die siening van diegene na wie uitgereik word

Op die vraag of die proefpersone se siening van diegene na wie hulle uitreik verander het, het 3 proefpersone ’n positiewe verandering beskryf en 1 ’n positiewe en negatiewe ervaring¹¹². Dit sluit onder meer die volgende stellings in:

AVAM56: “[J]y het ontdek dat daar baie, baie getroue kinders van die Here is, wat net soos jy ook maar net ’n kans in die lewe nodig het om op te staan en uit die armoede te tree”; “Baie van hulle het die kans wat die Here na hulle toe laat kom het, aangegryp en gebruik”; “Daar was ook egter [sic] baie wat net vir eie gewin jou probeer misbruik”; “Wat my geraak het is dat ons so baie weerlose kinders gehad het wat regtig opgestaan het en ’n sukses van hulle lewe gemaak het. Hulle kom gereeld terug om dankie te sê.”

AVAM51: “I learned to speak the language, I understood that we had cultural differences. More compassionate and sensitive to their need, emotional, physical and spiritual after learning about their background.”

AVAV66: “Sodra ’n mens die omstandighede waaruit hulle kom en die probleme wat hulle moet trotseer, beter ken, besef mens hoeveel karakter nodig is om bo alles uit te styg... Dis asof hulle aanvanklik nie die behoefte gehad het en/of nie kon glo dat hulle bo hulle omstandighede kon uitstyg nie, maar al gaande het hulle een vir een besef dat met die nuwe geleenthede wat aan hulle gebied word, is dit moontlik.”

¹¹² Die negatiewe ervaring word beskryf as ’n ervaring van “misbruik” vir die eie gewin van ’n persoon of persone.

AVAM65: “Dit het my laat besef dat daar baie juwele uit hierdie eenvoudige gemeenskap is met baie integriteit, eerlikheid, mense wat baie naby aan die Here leef.”

- Verstaan van diegene na wie uitgereik word

Al vier proefpersone wys daarop dat hulle diegene na wie hulle uitreik, beter verstaan:

AVAM56: “Ja dis wonderlik om te verstaan dat hierdie mense net soos ek en jy deur God gemaak is met talente wat net ontwikkel moet word. Ons kom goed oor die weg en het baie projekte suksesvol bedryf en is tans nog met baie sulke projekte besig. Baie van hulle het ook nou self verantwoordelikheid vir hulle eie mense en omgewing aanvaar.”

AVAM51: “Yes, I understand them better by acknowledging that each person is an individual with special gifts. There are cultural differences.”

AVAV66: “Ek verstaan hulle beslis beter. ’n Mens verwag gewoonlik dat indien jy aan hulle geleentheid bied vir selfverbetering hulle dit sal aangryp. Ek besef egter dat hulle so lank in hopelose omstandighede vasgevang was dat dit ’n geleidelike proses is tot hulle by die punt kom waar hulle dit self begeer. Ek het ook geleer om wanneer ek hul optrede nie verstaan nie, te dink oor hoe dit beïnvloed is deur hulle omstandighede.”

AVAM65: “Baie beslis.”

- Diens

Op die vraag wat aan die proefpersone gestel is rakende behoeftes wat meer aandag verdien in die uitreik na die naaste, is die volgende vermeld:

AVAM56: “O daar is so baie armoede en behoeftes maar ons fokus veral op die kinders. As ons vir ons kinders ’n goeie Christelike basis kan gee in hulle eerste agt jaar van hulle lewe het hulle ’n kans om uit die omstandighede te kom. As jy dan ook by die kinders betrokke is, het jy ’n oop deur in hulle huise en raak jy ook betrokke by hulle ouers en so die hele gemeenskap.”

AVAM51: “I cannot satisfy all the needs of people. Emotional, self-motivation, self-confidence, human dignity and worth need much attention.”

AVAV66: “Instansies is geneig om die fisieke nood aan te spreek en die persoonlike ontwikkeling te verwaarloos. Ja, die fisieke nood moet aangespreek word, want mense het in die eerste plek voedsel en behuising nodig, maar as die hulp daartoe beperk word sal die behoefte altyd voortbestaan. Dit is eers wanneer persoonlike ontwikkeling plaasvind en mense die geleentheid gebied word tot selfontwikkeling dat die moontlikheid bestaan om die siklus te verbreek.”

AVAM65: “Onderskatting van hulle vermoëns, hulle uitkyk op die lewe. Hulle verwagtinge van die lewe is maar dieselfde as ander [s’n], net eenvoudiger.”

Gemeenskapsprojek B

Van die vyf proefpersone van gemeenskapsprojek B, het al vyf die vraelyste voltooi en terugbesorg. Hulle terugvoer word as volg bespreek.

- Openheid

Die betrokke gawes wat vir die bewerkstelling van ’n openheid genoem is, is as volg:

“Om hulle te verwelkom”; “Om ander die kans te gee om hul opinie te lug”; “Om konsekwent en

regverdig te wees”; “Gevra om my van hulle gemeenskap te vertel”; “Jou woord moet jy hou”; “Hulle moet jou motiewe leer ken”; “Hulle moet nooit voel dat jy beheer wil kom neem nie”; “Christus in jou lewe”; “Omgee vir jou medemens”; “’n innerlike begeerte om ’n verskil in stukkende mense se lewens te maak”; “Om onvoorwaardelik lief te hê”; “Nie met voorwaardes en vooropgestelde idees vorendag te kom of te gaan nie”; “Gehoorsaamheid aan die Heilige Gees. Slegs God kan harte verander sodat Hy die Waarheid kan openbaar en uitkoms en genesing kan bewerkstellig”; “Opheffing van gemeenskap se verwysingsraamwerk”; “Oortuiging dat jy gestuur is”; en “Baie moed.”

Wat die implementering van bogenoemde gawes betref, skryf die volgende proefpersone:

BVAV55: “Ja – om saam eienaarskap te neem van die projek. Saam godsdiens doen en tee drink. Saam verkeer – gesels en deel spontaan hulle hartseer.”

BVAV56: “Vir 3 maande lank het ek net die mense leer ken en saam met hulle tee gedrink en gevra om van hulle gemeenskap te vertel. Hulle moet jou motiewe leer ken. Hulle moet nooit voel dat jy beheer wil kom neem nie.”

BVAV65: “Ja, deur betrokkenheid by welsyns uitreikings, maar op ’n meelewende wyse met gesprekke, begrip en bemoediging wat dan verdere uitnodigings tot gevolg gehad het en deure oopgemaak het vir o.a. geestelike bediening sodat die totale mens, gees siel en liggaam bedien kan word.”

BVAV50: “Gaan nooit met ’n gesindheid om te “preek” nie. Nooit iets van iemand te verwag as ons nie self bereid is om dit te leef nie. Dit is so groot seën om te sien hoe Hy deur die werking van die Heilige Gees mense tot oortuiging en verandering beweeg. Ten spyte van terugslae, is daar wel ’n sigbare vooruitgang en groei.”

BVAM59: “Deur te besef dat wanneer jy van jou bates gee, jy dit uit oorvloed doen. Maar wanneer jy jou belangrikste bate (tyd) gee, gee jy werklik.”

- Aanvaarding

Die faktore wat veroorsaak dat mense moeilik aanvaar word, kan as volg gelys word:

“Kan jaloesie ervaar teenoor eie ras”; “(M)ense was geneig om groeperinge (geslote groepe) te vorm, wat dit moeilik gemaak het vir andere om ook betrokke te raak”; “(W)antrouig oor motiewe”; “Mense wie die behoefte se fyn aanvoeling onderskat en soort van beterweterig wil wees”; “Vooropgestelde idees, oordeel en opinies te vorm voordat jy persoon werklik leer ken en kennis dra van sy situasie (leefstyl en verblyf omstandighede); “Politieke agendas”; en “As daar vir hulle niks in is nie, kry geen *“handouts.”*”

Wat die hantering van bogenoemde uitdagings betref, word dit deur die volgende proefpersone beskryf as die moeilikste:

BVAV55: “Om werklik hul leefwêreld te verstaan, in te dink hoe hulle met hul uitdagings moet saam te leef [sic] en sensitief te wees vir hul omstandighede.”

BVAV56: “Die onderlinge wantroue en die swak verhoudings onder mekaar. Dit is so vasgewortel in daardie gemeenskap, die kultuur lyk so.”

BVAV65: “Om geduldig te wees tot hul jou begin vertrou, want jy het gewoonlik ’n agenda of doelstelling, maar jy moet eers hul vertrou wen om hul samewerking te verkry.”

BVAV50: “Die bewustheid dat ons nie daar is om hulle te verander of te veroordeel nie, maar om hulle te help om self te ontwikkel in die [mens] wat God bedoel het hulle moet wees. Omdat ’n

gesindheid van ontvang geleef het, was dit baie moeilik om hulle te oortuig dat hulle in staat is om hulle self te help en 'n positiewe bydrae te maak tot hulle eie omstandighede.”

BVAM59: “Om mense se lewenspersepsies te verander.”

- Vertroue

Die belangrikste voorwaardes wat vir die bewerkstelling van 'n vertroue genoem is, is as volg:

“Ons maak geen uitsondering, almal is een – ek as buitestaander is net so 'n kind van die Here soos hulle ”; “Ons moedig hulle aan om vriendinne te wees en om te gee vir mekaar”; “Daar moes eers geestelike groei wees, rolmodel vir hulle wees”; Vir hulle wys dat die nuwe manier van doen vrugte afwerp”; “Jouself eerlik bloot te stel as net 'n mens met foute en tekortkominge sodat hul ook vrymoedigheid kan hê; “Individuele geselsies met hul [en] intensiewe luister sodat jyself meer begrip vir hul omstandighede kan ontwikkel”; “Waar moontlik te help met fisieke voorsiening, sodat die daad ook by die woord gevoeg word; “Betroubare sigbaarheid”; “Werklike Jesus Liefde te betoon en te gee ondanks morele standaarde [waarmee jy nie noodwendig saamstem]”; en “Om mense te laat besef [die] lewe is meer as net besittings en ons motiewe is suiwer, t.o.v. opheffing.”

Die wyse waarop vertroue deur die onderskeie proefpersone bevorder is, word as volg beskryf:

BVAV55: “Maak groot deel uit van hul geestelike arbeid. Omdat daar 'n geestelike vertroue en ondersteuningsbasis is maak dat hulle maklik deel.”

BVAV56: “Daar is baie belê in hulle geestelike groei. Ek moes alles saam met hulle doen, ek moes uit my “comfort zone” uitkom. Verskilpunte is deurgepraat en daar is gesê hoekom jy iets op 'n sekere manier doen, deursigtigheid.

BVAV65: “Deur individuele geselsies met intensiewe luister en oor 'n tydperk daar te wees en hul ook geestelik op te bou.”

BVAV50: “Diensbaarheid en nederigheid, “humbleness,” kweek 'n positiewe gesindheid in groepe. Daar is geen witbroodjies in God se oë nie. Hy trek niemand voor of sonder niemand uit nie. Sy sien en genade en vergifnis is ewe veel vir elke persoon op aarde.”

BVAM59: “Om 'n ware Christusbeeld te skep.”

- Lering

Leer van mekaar is op die volgende wyses beskryf:

“Die verhouding vanuit die projek het gehelp om hulle beter te leer ken en mekaar te vertrou... Daardie kontak het gemaak dat ek nader beweeg het”; Jy verkeer op 'n sosiale vlak. Jy reël spesiale geleenthede, soos 'n tee, 'n pannekoekdag, uitstappies, “fun walk” ensovoort; “Het ook 'n oop-deur beleid gehandhaaf, waar hulle ook van my mag verskil, daar is 'n briewebus geplaas waarin behoeftes, afsprake gemaak kon word en ook briefies vir my geskryf kon word”; “.hul spesiaal verwelkom deur drukkie/handdruk, 'n komplement oor bv. mooi vel, hare, krale en belangstelling getoon”; “Tyd te maak om te luister!!!”; “Respek te hê vir hulle omstandighede”; “Kleingroep byeenkomste”; “Een tot een gespreksvoering”; “Besook aan huise”; “Leiers, gemeenskapwerkers in eie gemeenskap te nooi vir groepsbesprekings” en “Teenwoordigheid en voortdurende gesprekke met veral mense wat neutraal of apaties staan.”

Wat die proefpersone beskou as die belangrikste gebeurtenisse in die bevordering van 'n leer van mekaar, is:

BVAV55: “Dit kan nie forseer word nie en neem tyd. Hulle het gesien dat ek betrokke is by hulle – nie net vir die kort termyn nie.”

BVAV56: “Ek voel die fondasie is belangrik en dat dit nie net ’n “good idea” is nie, maar God se plan. Jy moet baie bedag wees op die patrone wat rondom jou ontstaan. Het bv. vanuit die geestelike byeenkomste ontdek dat hulle nie hulle Bybels bring nie, want party kon nie lees nie of het swak oë gehad. Daarna kon ek dadelik werkgemaak met ’n ABET [volwasse onderrig] program en ’n oogtoetsprojek.”

BVAV65: “Gesels belangstellend met vreemdelinge oral waar jy kom. Probeer ’n sel begin met kleingroep. Wanneer gevestig moedig hul aan om vriende te bring. Maak gereeld behoefte bepalings. Ons behoefte is nie noodwendig hulle sin. Probeer planne maak saam met hul oor vervulling van spesifieke behoeftes. Help hul om dit te bereik. Wees daar vir hul en kry ’n gebedsgroep agter jou wat kan intree by die Vader!”

BVAV50: “Bereid wees om tyd te maak en ’n pad saam met hulle te stap. Bereid wees om uit jou eie gemaksone te beweeg.”

BVAM59: “Maak blootstelling en probeer mense betrek en veilig voel.”

- Verandering in die siening van diegene na wie uitgereik word

Op die vraag of die proefpersone se siening van diegene na wie hulle uitreik verander het, het vier van die vyf proefpersone ’n positiewe verandering beskryf en een ’n positiewe sowel as negatiewe verandering. Een van die proefpersone wat ’n positiewe verandering aangedui het, dui ook aan dat hy steeds onseker voel oor diegene na wie hy uitreik se motiewe.

BVAV55: “Ek het nie gegaan om vooropgestelde siening van myself te verander nie, maar om te dien. [Maar ek] het ontdek hoe baie ons in gemeen het as kinders van die Here.”

BVAV56: “Definitief in ’n positiewe rigting. Dit het my met ander oë laat kyk na mense van ’n ander kultuur en mense in nood en werkloses. My vooropgestelde idees is uitgedaag en verander.”

BVAV65: “Positief. Baie by hulle geleer en insig verkry in omstandighede wat nie deel van my wêreld was nie - die omvang van hul praktiese armoedige omstandighede, ens.”

BVAV50: “Soms positief maar ook negatief aangesien prosens na verandering tydwend is en terugval op ou weë deurlopend gebeur, a.g.v. hulle omstandighede, opvoedingsvlak, en huidige lewenssituasie (bendes, losbandigheid, drank en dwelms). [Die] selfgesentreerde leefstyl, om mekaar niks te gun nie, het werklik ’n negatiewe invloed.”

BVAM59: “My siening het verander. Kon sien die geestelike oplewing. Sien ook fisieke verandering. [Maar] ek is nie seker of almal se motiewe suiwer is nie – soek nog “handouts.”

- Verstaan van diegene na wie uitgereik word

Drie van die vyf proefpersone wys daarop dat hulle diegene na wie hulle uitreik, beter verstaan. Tog benadruk twee van die vyf dat mens nooit volledig sal verstaan nie.

BVAV55: “Natuurlik het ons nader aan mekaar beweeg. Ons het mekaar beter verstaan deur te deel uit die verskillende kulture – bv. moeilike omstandighede in almal se lewe.”

BVAV56: “Dit bly altyd ’n uitdaging, ek dink mens kan nooit sê jy verstaan iemand volledig nie. Maar ek het definitief meer sensitiwiteit ontwikkel vir hulle manier van dink.”

BVAV65: “Ja. Is nie meer die stuurman op die wal. Besef waarmee hul te kampe het elke dag, die armoede, tik, familie in gevangenis en hoeveel edel Godskinders daar ook onder hulle is. Besef hoe maklik dit is om sommer net oor te gee aan die soms haglike omstandighede en dat net Christus hul behoud is.”

BVAV50: “Verseker verstaan ons hulle gedrag beter omdat ons meer bewus is van hulle omstandighede, leefwêreld en beskikbaarheid van vooruitgang. Hulle ruimte binne huise en erwe bied geen positiewe bydrae tot persoonlike ontwikkeling nie a.g.v. getalle, gedrag en ouderdomsverskille per eenheid.”

BVAM59: “Ek verstaan beter, maar glo nie ek is al in hulle koppe. Ek verstaan mos nie hulle belewenis van die wêreld nie. Sal nog lank neem om te verstaan wat hulle beleef.”

- Diens

Op die vraag wat aan die proefpersone gestel is rakende behoeftes wat meer aandag verdien in die uitreik na die naaste, is die volgende vermeld:

BVAV55: “Persoonlike omgee – drukkie gee – warmte en liefde uitleef. Dit kan so maklik net werk wees.”

BVAV56: “Hulle vrese, hulle hartseer, hulle fisieke nood en omstandighede – omdat mens jou nie werklik daarin kan inleef nie.”

BVAV65: “Om mense wie swaarkry in empatie raak te sien, vir ’n oomblik by hul stil te staan en waar nodig ’n hand uit te steek en hulp te verleen. Die verwaarlosing van kindertjies.”

BVAV50: “Erkenning te gee dat elkeen kosbaar en spesiaal is. Die verlies aan beskikbaarheid en bronne rondom intellektuele en emosionele groei van kinders en volwassenes. Mense se noodsaaklike behoeftes is nie werklik verskillend nie. Om werklik om te gee, te luister, te help waar ons kan en aanvullend tot mekaar te wees. Die opheffing van die mens en sy verhouding met God is seker een van die belangrikste behoeftes wat agterweë bly a.g.v. armoede. In die proses om uit te reik ervaar ons altyd geneesing vir ons eie terkortkominge. Met geestesoe te kyk en te doen.”

BVAM59: “Om mense te laat voel hulle is iets werd. Apatie van die wêreld [aan die kant van diegene wat betrokke raak].

Gemeenskapsprojek C

Van die vyf proefpersone van gemeenskapsprojek C, het vier van die vyf die vraelyste voltooi en terugbesorg. Hulle terugvoer word as volg bespreek.

- Openheid

Die betrokke gawes wat vir die bewerkstelling van ’n openheid genoem is, is as volg:

“Vriendelikheid”; “Uitreik na ander”; “Positiewe ingesteldheid”; “Selfvertroue”; “Hoë emosionele intelligensie”; “Liefde vir jou naaste”; “Goeie kommunikasie vaardighede”; “Die vermoë om met mense van verskillende rasse/kulture, taalgroepe en ouderdomme te ‘connect’”; “Nederigheid”; “Goeie luister vaardighede”; “Jy moet empatie hê”; “Behoeftes kan identifiseer”; “Vorige ondervinding maak die blootstelling aan ander groepe maklik”; “Die gebruik van Afrikaans en Engels dra jou deur [in terme van kommunikasie]”; “Die belangstelling was vir hulle van belang”; “’n Mens moet kan wys in eerlikheid dat jy [hulle] aanvaar vir wie hulle is”; “Gasvryheid”; en “Motivering oor hoekom jy daar is.”

Wat die implementering van bogenoemde gawes betref, skryf die volgende proefpersone:

CVAV33: “Sekere eienskappe wat deel is van my as persoon soos vriendelikheid kom natuurlik voor in my werksituasie. Die vaardighede wat ek aangeleer het, soos kommunikasie, luistervaardighede, ens., moet ek gereeld toepas.”

CVAV53: “Deur te luister kon ek dit toepas.”

CVAV62: “Ek het myself voorgestel – my huisgesin, my kerkverband. Met ander woorde, ek was ’n ope boek.”

CVAV29: “Ons is hopelik gasvry teenoor ons vriende daar, ons probeer baie hard om hulle te bederf. Ons ervaar ook hoe ons tuis kom bymekaar elke week. Verhoudings neem tyd om te bou, en namate [mens]... mekaar se name leer ken, hoe gemakliker raak almal met mekaar.”

- Aanvaarding

Die faktore wat veroorsaak dat mense moeilik aanvaar word, kan as volg gelys word:

“Oordeel”; “Wantroue”; “Onbekendheid”; “Stereotipering”; “’n Gebrek aan empatie”; “Vrees”; “Onsekerheid”; “Ongemaklikheid”; “Selfgesentreerdheid”; “Die groep self sal ook bepaal hoe moeilik of hoe maklik hulle iemand aanvaar – ek verwys hier na die groep se lede, kultuur, konteks, ens.”; “Vreemde tradisies en gebruike”; “Taalgrense”; “Die verlede se politieke gebeure nog vars in die geheue”; “Godsdiens kan ’n probleem wees”; “As daar nie goeie verhoudings is nie”; “As jy as individu nie wil deelneem en ook oopmaak teenoor die groep nie, gaan hulle nie moeite doen nie”; “’n Klomp onderstrominge kan ook verhoudings bemoeilik, bv. magsverhoudings ens.

Wat die hantering van bogenoemde uitdagings betref, word dit deur die volgende proefpersone beskryf as die moeilikste:

CVAV33: “Oordeel, wantroue en stereotipering, omdat die mense van Afrika kulture baie lank neem om mense van ander kulture te vertrou en Suid-Afrika se apartheidsgeskiedenis het baie wantroue veroorsaak.”

CVAV53: “Wantroue, want jy weet nooit in watter graad dit voorkom nie.”

CVAV62: “Geen”

CVAV29: “Om die taal te leer (dankie tog vir ons tolk!) en dan voortvloeiend daaruit verhoudings te bou.”

- Vertroue

Die belangrikste voorwaardes wat vir die bewerkstelling van ’n vertroue genoem is, is as volg:

“Om verhouding te bou deur geleenthede te skep om mekaar beter te leer ken en ook die ander kultuur te leer ken”; “Om ook nie vals beloftes te maak nie en deur te voer wat ek gesê het ek sal doen”; “Om gespreksvoering aan die gang te sit sodat ek hulle kon oortuig dat my bedoelings opreg was”; “...kursusse begin... sodat hulle dadelik kon toepas wat hulle geleer was”; en “Ek moes opregte belangstelling toon.”

Die wyse waarop vertroue deur die onderskeie proefpersone bevorder is, word as volg beskryf:

CVAV33: “Ek het ken mekaar speletjies/aktiwiteite ingebring. Ek het Xhosa klasse geneem en meer van die kultuur geleer. Ek het van die personeel in hulle huise besoek.”

CVAV53: “Deur net myself te wees en Jesus se lig te laat skyn.”

CVAV62: “Hulle (het) eienaarskap aanvaar. Ek het hulle gehelp sodat hulle hulself kan help.”

CVAV29: “Ek moet week na week teruggaan, al is ek nie lus nie en al kom (niemand) saam nie.”

- Lering

Leer van mekaar is op die volgende wyses beskryf:

“Om spesifieke vrae te vra oor hulself”; “Gesit en saam ’n maaltyd geniet wat deur my voorberei is”; “Baiekeer is daar van hulle wat sukkel en het jy daardie een tot een hulp wat jy aanbied of een van die groep sal help om die taalkwessie te laat vlot”; “Deur speletjies, gesels en deur die maatskaplike werker”; “As mens so lank by die kinders betrokke is, word hulle voor mens se oë groot en leer ken jy hulle vreugdes en hartseer.”

Wat die proefpersone beskou as die belangrikste gebeurtenisse in die bevordering van ’n leer van mekaar, is:

CVAV33: “Jy moet dié [die leer ken van andere] ’n baie spesifieke doelwit maak, maar dit moet ook natuurlik kom.”

CVAV53: “Uitreike na en van hulle asook gesprekvoering en behoeftebepaling.”

CVAV62: “Jy moet ’n passie het [sic] vir mense. Jy moet mense leer verstaan en sensitief [wees]. Wat dit vir my maklik gemaak het [was] omdat ek ’n kursus gedoen het in vrede maak. Die 5 jaar tydfaktor het dinge vir my maklik gemaak.”

CVAV29: “Mens moet hulle taal kan praat (of ten minste ’n goeie poging aanwend). En dan moet jy doelbewus van jouself gee en moeite maak om hulle tuis by jou te laat voel.

- Verandering in die siening van diegene na wie uitgereik word

Op die vraag of die proefpersone se siening van diegene na wie hulle uitreik verander het, het drie van die vier proefpersone ’n positiewe verandering beskryf en een ’n negatiewe verandering.

CVAV33: “A.g.v. die Xhosa-kultuur se aanbidding van die voorvaders en ‘witchcraft’, al noem hulle hulself Christene, is my siening ongelukkig verander vanaf positief na negatief. Die tradisionele gebruike van hierdie kultuur is teenstrydig met die Woord van God.”

CVAV53: “Positief – waar jy mekaar raakloop word daar verneem na die welstand en behoeftes.”

CVAV62: “[Positief is gemerk] Vir my was dit maklik ek het grootgeword tussen ander kulture. Ek het saam met hulle gewerk. Aanbiddingsplekke het dinge vergemaklik – dit (het) grense afgebreek.”

CVAV29: “Dit het positief verander, die ‘hulle’ het regte mense geword. Dis nie meer die [kinders van die gemeenskap nie], maar [regte name]. Wanneer ons hoor daar is moeilikheid, dan hardloop ’n mense se gedagtes eerste na die kinders toe, is hulle ok [sic]?”

- Verstaan van diegene na wie uitgereik word

Al vier proefpersone wys daarop dat hulle diegene na wie hulle uitreik, beter verstaan. Tog voel een persoon dat sy nie altyd verstaan nie en ’n ander persoon dat ’n mens nooit volledig sal verstaan nie.

CVAV33: “Ek verstaan hulle baie beter, omdat ek meer van hulle positiewe en negatiewe aspekte

geleer het. Ek het geleer dat hulle ten spyte van moeilike omstandighede nog steeds kan oorleef. Maar die werklikheid van hulle tradisionele praktyke was vir my 'n skok omdat ek geglo het dat dit slegs in die landelike areas nog relevant is.”

CVAV53: “Ja ek verstaan hulle beter en ek moes eers leer dat weens die stigma wat aan H.I.V. kleef, hulle eintlik anoniem wil bly vir die wêreld daar buite.”

CVAV62: “Daar is tye wat jy hulle nie verstaan. Daar is diegene wat somtyds negatiewe [sic] en diegene wat positief (is in terme van gesindheid), maar groepsdruk maak dat die positiewe oorskyf [sic] na negatief omdat hulle bang is vir wat buite kan gebeur.”

CVAV29: “Ek is nie seker of mens ooit ander mense sal verstaan nie, maar ek het 'n baie beter begrip van wat hierdie kinders elke dag moet deurmaak en het BAIE respek gekry vir hulle oorlewingsvermoë. Die taalverskil maak dinge soms moeilik, maar tog is iets soos 'n glimlag of 'n drukkie 'n universele taal. Soms verstaan ek sekere goed glad nie, maar tog is daar beter begrip en dit maak deernis moontlik.”

- Diens

Op die vraag wat aan die proefpersone gestel is rakende behoeftes wat meer aandag verdien in die uitreik na die naaste, is die volgende vermeld:

CVAV33: “Die geestelike behoeftes en die waarheid uit God se Woord. Dat jy nie twee gode mag dien nie.”

CVAV53: “Geestelike behoeftes.”

CVAV62: “Dit is goed om te gee, te leer, maar jy verwag ook dat hulle einaarskap [sic] moet neem en voortbou wat in geploeg word want dit kan net van hulle beter mense maak. So betrokkenheid moet vir beide partye [die wat uitreik en na wie jy uitreik] vir mekaar verryk. Dit is verhoudings.”

CVAV29: “Ek sou sê fisieke, materiële behoeftes, nie soseer klere of komberse nie, maar groter goed, soos standvastige huisvesting, fondse vir studies, werk ens. Tog is dit 'n ingewikkelde saak omdat maatskaplike dienste daaraan aandag gee. Ek dink ook dat die mense waarmee ek werk, baie te doen kry met ongebalanseerde magsverhoudings en nie in 'n posisie is om daarteen om [sic] te staan nie omdat dit dikwels strukturele mag is, bv. baie van die meisies wat in die laat hoërskool is, word huishulpe, al is hulle hoe intelligent. Maar dis sisteme van ons land se verlede en hede wat veroorsaak dat hierdie meisies huishulpe moet word. En ek voel ook magteloos om hierdie sisteme te kan verander.

ADDENDUM 10: OPSOMMENDE DATA VAN BEMAGTIGDES SE VRAELYS

Bespreking van die bemagtigdes se vraelyste volgens projek

Die vraelyste het ten doel gehad om die kwaliteit van verhoudinge te evalueer in terme van die ses beginsels wat in hoofstuk 6 geïdentifiseer is vir 'n inter-kulturele ontmoeting, naamlik openheid, aanvaarding, vertroue, lering, verstaan en diens. Hierom is die vraelyste se vrae ook op so 'n wyse geformuleer dat dit uitdrukking sou verleen aan hierdie ses beginsels. Nie net wou dit die kwaliteit van sodanige inter-kulturele verhoudings bepaal nie, maar ook vasstel hoe hierdie ses¹¹³ beginsels in die praktyk gestalte vind.

In die volgende afdelings, word die ingevulde vraelyste van die bemagtigdes bespreek volgens die gemeenskapsprojekte wat hulle verteenwoordig.

Gemeenskapsprojek A

Van die vyf proefpersone van gemeenskapsprojek A, het al vyf die vraelyste voltooi en terugbesorg. Hulle terugvoer word as volg bespreek.

- Openheid

Die spesiale gawes/talente wat as belangrik beskou word om na mense te kan uitreik en verhoudings aan te knoop, word as volg gelys:

“Hierdie mense het 'n verhoudingsgawe om met mense te werk”; “Baie georganiseerde mense”; “Ek glo hulle het 'n diepe verhouding met hul Maker, want dit is baie belangrik om hier betrokke te raak”; “Bereidwilligheid en ook nederigheid speel 'n groot rol”; “'n 'teachable spirit' te hê”; “Hulle is lief daarvoor om met jou te praat”; “Jy kan met hulle jou probleme deel en ek voel hulle verstaan”; “Hulle het vir my gebed en geestelik versorg”; “Voel 'n warmte, ek voel nie eensaam nie”; “Some of them are father figures in a community where there was no fathers who can correct you in loving way”; “They are genuine in everything”; “Some of them have been helping [the community] for more than 14 years that's true love”; “Jy moet jou naaste liefhê soos jouself”; “Jy moet iemand wees wat kan luister en geduld het”; “Jy moet die mense kan verstaan”; “Daar wees wanneer hul jou nodig het.”

Op die vraag of diegene wat na hulle uitgereik het, iets spesiaals gedoen het om hulle belangrik en welkom te laat voel, het al vyf proefpersone positief gereageer.

ABMM41: “Die mense wat ek persoonlik ken wat 'n invloed in my lewe gemaak het. Al die mense wat ek in aanraking gekom het, het 'n passie vir mense. Ek het geen diskriminasie ervaar nie. Almal het daai begeerte om te sien dat die persone opgelig word.”

ABMV53: “Hulle het my baie gehelp. Hulle het my gevra om kerk toe te kom en my kinders kom ook na die kerk toe. Dit is lekker om tussen hulle te wees, jy voel gelukkig om tussen hulle te wees.”

ABMV41: “Their love to us by giving their time and not only time even the gifts and preaching Jesus in a practical way.”

ABMV44: “Hulle het my gehelp om myself te vind, om te weet wie ek is en waarheen ek op pad is. As geskeide vrou met 4 kinders het my lewe bestaan uit werk toe kerk toe en huistoe. Ek was stukkend van binne en a.g.v. van [sic] die wonde hier binne in my het ek vertroue in myself verloor.

¹¹³ Waar ondersoek ingestel word aangaande die verstaan van die sogenaamde ander, word ook, soos by die vraelyste aan veranderingsagente, voorsiening gemaak vir 'n vasstelling van 'n verandering in siening. Daarom word die vraelyste meer presies op sewe vlakke benader, terwyl dit op die ses beginsels gebaseer is.

ABMV30: “Hulle het my eerstens vertrou om as ’n onderwyser te help by die kleuterskool. En later het hulle my talente gesien en wat ek geniet om te doen. En later en nogsteeds help hulle my om ’n klein besigheidjie te bestuur. Die egtheid en die gevoel dat die mense vir jou omgee, was net daar.

- Aanvaarding

Om vas te stel of die betrokke proefpersone aanvaar word, is die vraag aan hulle gestel of hulle voel dat hulle gemis sal word indien hulle om een of ander rede sou onttrek. Van die vyf proefpersone, het al vyf aangedui dat hulle gemis sal word. Tog was twee van die vyf huiwerig om namens andere te praat. Die redes wat hulle aanvoer is as volg:

ABMM41: Hulle sal my mis. Die vriendelikheid, vriendskap. Die sin vir humor. ’n Vriend waarop hulle altyd staat kan gemaak het. Ek glo ons het gebond [sic].

ABMV53: As ek een dag nie hier is nie, dan weet ek hulle het my gemis. Hulle vra ook of daar dalk ’n probleem is waarmee ek kan help.

ABMV41: “Yes because I am now part of the big family and I vow to give also back to the ones who reached out to me and community.”

ABMV44: “Ja ek dink hul sal my mis, want ons het soos ’n familie geword. Ons huil saam, lag saam en bid saam.”

ABMV30: “Ja, aldan [sic] ek hoop so, ons het ’n goeie en ’n gehegde bond [sic] en ek sal wel hulle mis.”

- Vertroue

Die belangrikste faktore wat ’n vertroue bedreig, word deur die proefpersone as volg gelys:

“Wanneer mense nie hul woord hou nie. Maak beloftes en dit nooit doen nie”; “Ek is by voorbaat wantrouig, want ek ken nie die persoon nie”; “Veral in terme van mens se veiligheid voel mens onseker”; “Other people come with hidden motives and promises lot [sic] of things which will never be fulfilled”; “Leuens”; “Om ’n geheim te verklap”; “Jy moet ook eers die motiewe van mense wat jy nie ken nie, ondersoek.”

Al vyf proefpersone dui aan dat hulle die verteenwoordigde gemeenskapsprojek in hulle gemeenskap vertrou:

ABMM41: “Ek wantrou mense, want hulle is nie altyd hier vir die langtermyn nie – only for a season. Dit veroorsaak baie seer en wantroue. Ek vertrou wel vir [die gemeenskapsprojek] omdat die motiewe nie is om mense seer te maak of te misbruik nie.”

ABMV53: “Ek vertrou hulle want hulle is baie oop met hulle harte en motiewe. Hulle geestelike betrokkenheid laat my voel soos ’n ander mens en hulle stel belang.”

ABMV41: “I do trust [them] for all their programs they all [sic] doing their level best to equip the community in honest and fair way. [They have been here for a long time] serving the community.”

ABMV44: “Ek vertrou hulle want hulle het my gehelp om my denke te verander en om vir my gemeenskap iets te beteken.”

ABMV30: “Ek vertrou die mense wat [na] my en ons gemeenskap uitreik, omdat hulle regtig omgee vir die mense en kinders in die gemeenskap en net die beste wil hê en vir veral die kinders in ons gemeenskap.”

- Lering

Al vyf proefpersone dui aan dat diegene wat van buite betrokke raak, moeite doen om die mense van die gemeenskap beter te leer ken. So 'n beter leer ken, is op die volgende wyses bewerkstellig:

ABMM41: “Ons was baie uitgenooi na hul huise waar ons saam gefellowship het. Ons was baie keer saam hulle [sic] op geestelike uitreike, voorbeeld Zimbabwe.”

ABMV53: “Deur hulle projekte probeer hulle werklik die mense beter te leer ken. Daar word baie geleenthede geskep om mense van buite en in [ons gemeenskap] bymekaar te bring.”

ABMV41: “They invited me to the church and prayed for me and encouraged me to make a difference in the community.”

ABMV44: “Toe hulle by ons kom het een van ons vroue in die gemeenskap alreeds met 'n sopkombuis begin. Dit het maar moeilik gegaan tot dat [sic] Here hulle op ons pad gebring het. Hulle het vir ons gereeld brood gebring, selfs later vir ons die bestandele [sic] vir die sop gebring. Later het hul met naaldwerk, lapverf as ook krale en mosaic klasse begin.”

ABMV30: “Ons wat almal saamwerk by die kleuterskool het altyd 'n periode tyd wat ons saamsit en met mekaar gesels. Ons het ook tye wat ons saam vir mekaar bid en ons het sommige tye bybelstudie saam.

Vier van die vyf proefpersone het aangedui, dat hulle ook van hul kant af moeite doen om diegene wat na hulle uitreik beter te leer ken. Een van die proefpersone het egter hierdie vraag onbeantwoord gelaat. So 'n beter leer ken van hulle [die gemeenskap] se kant af, word op die volgende wyses beskryf:

ABMM41: “Elke jaar is daar 'n Christmas play waar ons hulle uitnooi om te sien wat hulle namens ons kinders en gemeenskap doen. [Ook] hier waar ons fellowship.”

ABMV41: “I have joined them to do community work together with them. So I am an extended hand on their behalf. On every Mondays and Wednesdays door to door Evangelising to our community in groups.

ABMV44: “Ons het die klasse bygewoon asook die gebed sessies en so het ons beter leer ken.”

ABMV30: “My belangstelling en die omgee vir ander mense het 'n bydrae gehad en het mense begin sien dat ek regtig wil help. En [ek] het ook my vriendskap gegee.”

- Verstaan van betrokkenheid in gemeenskap

Op die vraag of die proefpersone verstaan wat die gemeenskapsprojek in hul gemeenskap wil bereik, het al vyf proefpersone positief gereageer.

ABMM41: “Ja, om die gemeenskap te uplift en ons suksesvol te sien. Om ownership te vat van ons lewe.”

ABMV53: “Ja, hulle wil baie die jongmense help en hulle geestelik bearbei. Hulle wil die gemeenskap probeer ophelp.”

ABMV41: “Yes I now do understand better that their aim is to develop us spiritually and personally [sic] to the full potential as God desire us to be.”

ABMV44: “Ja hulle wou ons help om 'n beter bestaan te maak, om nie te sit en wag dat dinge vir ons

gedoen moet word nie maar om vir jouself iets te doen en ook om uitteryk [sic] na ander mense.”

ABMV30: “Ja, en dit is wonderlik om te weet daar is mense wat regtig omgee. En dat hulle die jongmense wil help om ’n beter toekoms vir hulleself te skep.

- Verandering in die siening aangaande diegene wat uitreik

Op die vraag of die proefpersone se siening van diegene wat na hulle gemeenskap uitreik verander het, het al vyf proefpersone ’n positiewe verandering beskryf.

ABMM41: “Ons verstaan hulle 100% Hoe? Jy voel nie meer rasisme [sic] nie en jy is gelyk in hul teenwoordigheid.”

ABMV53: “Buitemense is baie vriendelik wat hier kom. Die betrokkenheid het gehelp om nie velkleur raak te sien nie.”

ABMV41: “Yes for the positive their love is growing stronger and stronger and I have learn one thing that we are all human beings with same blood its not the colour of the skin. We are brothers and sisters.”

ABMV44: “Ja hulle is mense wat saam met jou ’n pad wil loop, mense wat uitreik in liefde wat omgee ongeag in watter omstandighede ons woon, hulle wou help om ’n verskil in ons gemeenskap te maak, hulle wil ’n oor wees.”

ABMV30: “Ja, my siening is nou heeltemal anders. Ek verstaan nou eers die [sic] beter nadat ek self met hulle in aanraking gekom het.”

- Diens

Op die vraag wat aan die proefpersone gestel is rakende behoeftes wat in hulle lewens aangespreek is, is die volgende vermeld:

ABMM41: “My selfvertroue is verbeter aangesien ek gestuur was na workshops. Beter leierskap eienskappe. Improvement of ownership: op die projekte. Opvoeding van die gemeenskap tot stand gekom. Ons mens wees is ook verbeter.”

ABMV53: “Om kinders [van die gemeenskap] kos te gee. Geestelike bearbeiding van die gemeenskap.”

ABMV41: “There is spiritual growth in my life and my faith, in word of God has improved and my prayer life is not the same. Now I have made friendships. The most important one is I now know my purpose as a child of God and spiritual gifts.”

ABMV44: “Innerlike genesing het plaas gevind in my eie lewe. Ek het ook die geleentheid gekry om verder te studeer, geleer om iewers te kom in die lewe en my medemens in ons gemeenskap [sic] te bedien en om hulle beter te verstaan.”

ABMV30: “Wel ek is op die oomblik ’n baie beter mens as wat ek gewees het. En ek het ook ontdek wat my beroep regtig in die lewe is.”

Op die vraag of die betrokke gemeenskapsprojek voort moet gaan om die gemeenskap te bedien, het al vyf proefpersone positief gereageer. Twee proefpersone wys egter daarop dat dit ook belangrik is om “bietjie terug te staan,” omdat “mense moet ook kan leer om op hul eie oor die weg te kom.” Die volgende behoeftes is vervolgens as die belangrikste geïdentifiseer:

ABMM41: “Ja, personal development in our staff and community. Evangelism always needed.”

ABMV53: “Ja. Sal graag wil sien dat daar verder aandag gegee word aan dwelmmisbruik, drank en baie euwels.”

ABMV41: “Yes because they are trustworthy and their interests are of benefit to us as a community I personally would like to see more attention paid to substance abuse, the creation of more activities for the youth and specific recreational activities to combat gangsterism and pregnancies [sic].”

ABMV44: “Ja dit sal lekker wees as hul ons nog kan bedien; maar ek dink hul moet ’n bietjie terug staan en net so af en toe kom kyk hoe die gemeenskap vorder of hul sterk genoeg is om op hul eie aan te gaan.”

ABMV30: “Ek voel dat die mense moet voortgaan met wat hulle doen. Ek sal sê vir my is dit net, mense kan na jou uitreik en wonderlike dinge in jou gemeenskap doen, maar baie kere waardeur die gemeenskap nie altyd wat vir hulle gedoen word nie en word dit vir hulle moeilik om op hulle eie aan te gaan. [M]aar mense moet ook kan leer om op hul eie oor die weg te kom.”

Gemeenskapsprojek B

Van die vyf proefpersone van gemeenskapsprojek B, het al vyf die vraelyste voltooi en terugbesorg. Hulle terugvoer word as volg bespreek.

- **Openheid**

Die spesiale gawes/talente wat as belangrik beskou word om na mense te kan uitreik en verhoudings aan te knoop, word as volg gelys:

“Hartlikheid”; “omgee”; “liefdevol”; “’n oor om na klagtes te luister”; “uitreik na kinders wat mishandel word en swaarkry”; “ruimhart [sic] vir kinders”; “die onvangs [sic]”; “eerlikheid”; “vertroulikheid”; “voor koms [sic] is baie goed”; “’n baie goeie passie vir mense”; “daar is mense wat aan die deur kom klop, maar strier [sic] hulle nie weg”; “om die moraal van mense in gemeenskap te verander”; “hulle te motiveer om hulle lewensstyl te verbeter”; “basis van alles is die geestelike beginsel.”

Op die vraag of diegene wat na hulle uitgereik het, iets spesiaals gedoen het om hulle belangrik en welkom te laat voel, het al vyf proefpersone positief gereageer.

BBMV50: “Die eerste oggend toe ek by die saal ingestap het, het [die persoon] my welkom geheet met hierdie woorde: Jy gaan nog baie beteken vir hierdie gemeenskap. En dit het my onmiddelik [sic] so goed laat voel. Daarom is ek vandag nog besig met gemeenskapswerk na sewe jaar.

BBMV57: “In die groep[byeenkomste] het hulle my welkom laat voel. En die geestelikheid en dit het my baie welkom laat voel. En ons het baie met mekaar gedeel.”

BBMV70: “Die een wat my baie goed en welkom laat val het [was ’n spesifieke persoon], ’n persoon wat baie, baie omgee het. Mense wat probleme [het en] honger is, [die persoon] was daar vir hulle.”

BBMV65: “Ek het saam met [persoon] geeslik [sic] byeenkoms bymekaar gekom. (Die persoon) het belang gestel en gebed vir my. So het ek [persoon] lief kom kry.”

BBMV37: “Definitief. Hulle het my laat voel dat ek ’n verskil kan maak in gemeenskap. Baie vriendelik, gemaklike toenadering.”

- Aanvaarding

Om vas te stel of die betrokke proefpersone aanvaar word, is die vraag aan hulle gestel of hulle voel dat hulle gemis sal word indien hulle om een of ander rede sou onttrek. Van die vyf proefpersone, het al vyf aangedui dat hulle gemis sal word. Die redes wat hulle aanvoer is as volg:

BBMV50: “Ek dink mense sal my mis omrede as ek vir ’n dag of twee wegbly sal mense my bel of besoek by my huis. Want hulle is besorg oor my.”

BBMV57: “Hulle gaan my mis, want [projekbestuurder] sê ek is [die persoon se] regterhand. Want ek is altyd gewillig om te help.”

BBMV70: “As ek vir my ontrek [sic] sal hulle vir my verskriklik mis. Want ek vol liefde en sagmoedig.”

BBMV65: “Die mense sal my mis, maar die kinders sal my baie meer mis want my liefde groot. [Persoon wat hier van buite betrokke is] het ek baie lief en al die mense wat hier is het ek ook baie lief.”

BBMV37: “Ja, omdat dit wat hulle in my geploeg het is ek tans besig om terug te ploeg in gemeenskap. Ons is ’n familie wat baie omgee vir mekaar.”

- Vertroue

Die belangrikste faktore wat ’n vertroue bedreig, word deur die proefpersone as volg gelys:

“Baie van ons mense is afgunstig op mekaar, miskien oor die werk wat jy doen of in hulle oë is jy te belangrik in jou werkgewer se oë. Dan sal hulle leuens versprei”; “Baiekeer is mense oneerlik; “onbetroubaar, want hulle bly nie by hulle woord nie”; “as jy iets belowe het en jy bly nie by jou belofte”; “hulle moet vra en nie vat nie, hulle moet eerlikwees [sic]”; Teleurstelling wat hulle ondervind het; Geen selfvertrou dat hulle lewens vir die beter kan verander.”

Al vyf proefpersone dui aan dat hulle die verteenwoordigde gemeenskapsprojek in hulle gemeenskap vertrou:

BBMV50: “Ek vertrou volkome. Voor ons begin met ’n ding sal ons eers rustig sit en saam besluite neem. En hulle het nog nooit vir my ’n rede gegee wat my vertroue in hulle geskok het nie.”

BBMV57: “Ek vertrou hulle betrokkeheid [sic] want hulle is baie eerlike [sic] mense. En alles wat [projekbestuurder] doen sal sy altyd vir ons in lig [sic]. Sy sal nooit sonder ons iets doen nie.”

BBMV70: “Ek vertrou hulle ten volle want hulle is baie, baie eerlik. Hulle gee nie vir my rede om hulle te wantrou nie.”

BBMV65: “Ek vir trou [sic] die mense van die [projek]. Hulle is eerlik en virtroubaar [sic].

BBMV37: “Vertrou hulle heelhartig. Wat [projekbestuurder] doen is opbouend. Niks word gedoen sonder Jesus se toestemming. Die Here is eerste in alles daarom kan jy die positiewe verandering sien.”

- Lering

Al vyf proefpersone dui aan dat diegene wat van buite betrokke raak, moeite doen om die mense van die gemeenskap beter te leer ken. So ’n beter leer ken, is op die volgende wyses bewerkstellig:

BBMV50: “Uitstappies, “high” tee, etes. Maar veral toe ons begin het met geestelike ondersteuningsgroepe. Mens het meer gebond.”

BBMV57: “Hulle geregtig [sic] om vir die mense. Hulle luister graag na die mense se behoefte en probeme [sic].”

BBMV70: “Hulle het met gebede by ons begin. Godelike [sic] byeenkoms waar ons saam bid. Tee drinkery en saam wees.”

BBMV65: “Deur die werk het ons begin gesels en gedeel van megaar [sic].”

BBMV37: “Eerstens probeer om die situasie te verstaan, daarby aanvul om beter kwaliteit en waarde uit gemeenskap [te bevorder].

Al vyf proefpersone het aangedui dat hulle ook van hul kant af moeite doen om diegene wat na hulle uitreik beter te leer ken. So ’n beter leer ken van hulle [die gemeenskap] se kant af, word op die volgende wyses beskryf:

BBMV50: “Die hartlikheid en gasvryheid om mense van buite af welkom te laat voel.”

BBMV57: “Ons onvangs [sic] is warm en vriedelik [sic]. En ons is ook baie eerlik teenoor hulle. Ons bid ook vir hulle en hulle vir ons.”

BBMV70: “Ek het my vriendinnetjies genooi om te kom kyk wat hier besig is om te gebeur. Met mense van buite kon ons by byeenkomste by mekaar fellowship.”

BBMV65: “Om ek by hulle betroke [sic] is en hulle uit vra hoe dit gaan.”

BBMV37: “Ons bid vir mekaar, probeer om altyd te ondersteun waar moontlik.”

- Verstaan van betrokkenheid in gemeenskap

Op die vraag of die proefpersone verstaan wat die gemeenskapsprojek in hul gemeenskap wil bereik, het al vyf proefpersone positief gereageer.

BBMV50: “Hulle het mense hulle menswaardigheid terug laat kry. Mense geestelik kom voed. Kinders ’n ander uitkyk op die lewe kom gee.”

BBMV57: “Ons verstaan vir mekaar wat beryk [sic] wil word. Vir al die jongmense en kinders te sorg. Dit ly [sic] tot ’n beter toekoms.”

BBMV70: “Hulle het so baie beteken vir ons, ons het groot vertrouwe vir hulle. Hulle beteken so baie, baie vir ons.”

BBMV65: “Ja ek vir staan [sic]. Hulle wil ons geestelik help en die mense.

BBMV37: “Ja ek verstaan. Hulle reik uit na die kinders en [wil hulle] beter toekoms bied. Hulle wil hê die gemeenskap moet Jesus aanneem.”

- Verandering in die siening aangaande diegene wat uitreik

Op die vraag of die proefpersone se siening van diegene wat na hulle gemeenskap uitreik verander het, het al vyf proefpersone ’n positiewe verandering beskryf.

BBMV50: “Ja ek verstaan hulle beter. My sienswyse van mense wat van buite af ingekom het is:

Hulle het my geleer om na ons eie mense in die gemeenskap deur ander oë te sien. Om ook ons hart en hand oop te maak vir mense wat in nood is.”

BBMV57: “Dit het my vertrouwe in mense baie vir beter [sic]. Ek voel die mense wat hier na [sic] toe kom het ’n groot ver skul [sic] kom maak.”

BBMV70: “My siening het baie, baie verander teenoor die mense. Hulle gee regtig om vir ons mense met ’n Godelike [sic] liefde. Hulle het ’n groot verandering hier gebring.”

BBMV65: “Ek voel baie baie beter om daar wit mense hier [is] want hulle gesels en hulle bid vir my.”

BBMV37: “Hulle gee regtig om, hulle is hart en siel in die projek. Hulle het dit oortyd [sic] bewys en ek verstaan hulle nou beter.”

- Diens

Op die vraag wat aan die proefpersone gestel is rakende behoeftes wat in hulle lewens aangespreek is, is die volgende vermeld:

BBMV50: “Ek was baie teruggetrokke. Ek het baie gegroei vir die tydperk wat ek hier betrokke (was): (1) Ek het baie meer selfvertroue, (2) geleer om my hand oop te maak vir mense met ’n nood, (3) Meer liefdevoller [sic] teenoor mense, en (4) Gee meer om vir kinders en oue van dae’s.”

BBMV57: “Ek wil altyd [sic] gemeenskap werk [sic] gedoen het. Ek voel ek kan dit uit dra [sic]. Die verhoudings behoefte is aangespreek [sic].

BBMV70: “My eensaamheid was aangespreek om my besig te hou by die [projek]. Nuwe vriendinnetjies gevind.”

BBMV65: “Om dat [sic] ek omgee vir mense en ouers [sic] van dae en geestelik kon groei [sic].”

BBMV37: “Ek het ’n wonderlike geestelike familie ontmoet.”

Op die vraag of die betrokke gemeenskapsprojek voort moet gaan om die gemeenskap te bedien, het al vyf proefpersone positief gereageer. Die volgende behoeftes is vervolgens as die belangrikste geïdentifiseer:

BBMV50: “Ja – vir my voel dit hulle moet nooit ophou met hierdie projek nie. Al waaraan daar meer aandag gegee moet word is aan die jeug, bv. (1) bende geweld, (2) Dwelm smokkel.”

BBMV57: “Ek voel die [projek] moet angaan [sic] want daar is nog die draks [sic] en die gangster moet uit geroei [sic] word, soos die drank en tik.”

BBMV70: “Baie, baie beslis moet hulle bly. Die waarde wat hulle is by ons is ontelbaar. Daar moet regtig aangespreek word teen die delms [sic] verkope.”

BBMV65: “Ja hulle moet bly, wat gaan van my word. Die behoefte [sic] is ’n groot soup kombuis [sic]. Meer polies [sic] moet huur [sic] in ons woongebied [sic] weet [sic].

BBMV37: “Beslis, opleiding vir ouers bv. hoe om ouers te help met kinders met dwelm probleme.

Gemeenskapsprojek C

Van die vyf proefpersone van gemeenskapsprojek C, het drie van die vyf proefpersone die vraelyste voltooi en terugbesorg. Hulle terugvoer word as volg bespreek.

- Openheid

Die spesiale gawes/talente wat as belangrik beskou word om na mense te kan uitreik en verhoudings aan te knoop, word as volg gelys:

“Hulle is baie vriendelik”; “Bou mooi verhoudings met ons geestelik en ook vleeslik”; “Ons word ’n tiepe [sic] soort van ’n familie”; “Bou al hoe meer vertrou in mekaar op”; “they make one feel welcome”; “They show they are really interested in me – giving hugs and smiling”; “Introducing their names and also mine”; “Like to listen [sic] to other people views”; they [are] also good prayer worries [sic]; “good preacher”; “most of all they respect God.”

Op die vraag of diegene wat na hulle uitgereik het, iets spesiaals gedoen het om hulle belangrik en welkom te laat voel, het al drie proefpersone positief gereageer.

CBMV55: “Ek het [gemeenskapprojek] genader om dat [sic] ek hulle hulp nodig gehad het. [Om ons] vertrou te wen, hulle het ons tuis laat voel. Om dat [sic] die projek baie gees telik [sic] en vriendelik was het ons om middelik [sic] tuis gevoel en waar deur [sic] ons wat hulle vir ons doen.”

CBMV64: “We greet each other warmly. I felt that I could speak easily. Was worried about the language difference. They told me we were family, friend[s] and are starting a journey together. There were openness, I could ask something if I wanted to.”

CBMV38: “The people of [the project] love God very much. They love to help other people. Those are the things that are important to me.”

- Aanvaarding

Om vas te stel of die betrokke proefpersone aanvaar word, is die vraag aan hulle gestel of hulle voel dat hulle gemis sal word indien hulle om een of ander rede sou onttrek. Van die drie proefpersone, het al drie aangedui dat hulle gemis sal word. Die redes wat hulle aanvoer is as volg:

CBMV55: “Ja, om dat [sic] ons ’n mooi verhouding het en mekaar vertrou en ook om dat [sic] ons soos ’n familie is en baie kan deel met mekaar. En hulle my ook kan gebruik waar nodig.”

CBMV64: “Yes they will, they are my family. I feel them and they also feel me. If I’m not in the meeting, everyone will ask where is [my name]. And I am full of jokes.”

CBMV38: “They gonna miss me, because I was very close with them. And most of all things they understand me. Because I am very humbling person.”

- Vertroue

Die belangrikste faktore wat ’n vertrou bedreig, word deur die proefpersone as volg gelys:

“Om dat [sic] sommige [sic] mense nie eerlik met mekaar is nie”; “soms is ons jaloers onder mekaar”; “soms is ek jaloers vir die posisie waar in [sic] jy is”; “If you haven’t got the truth, you don’t trust the person”; “No secrets, it must be open”; “There must also be a Christian background, everything is then on the table”; “no hidden agendas”; “You can only depend on God, not the person.”

Al drie proefpersone dui aan dat hulle die verteenwoordigde gemeenskapprojek in hulle gemeenskap vertrou:

CBMV55: “Om dat [sic] ek al gesien het dat mense wat in ons gemeenskap [sic] werk die Here hulle wonderlik gebruik. Hulle gee om vir ons en kyk ook na ons omstandig hede [sic] en behoefte. Ek dink waarlik dat hulle met ’n doel om goed te doen kom.

CBMV64: “I trust them, they are in the community. In the community there are needs and they come and help us. Those who are involved are all Christians, they are there because of God, He sent them. They show how to make a difference.”

CBMV38: “Yes. If they are transparent and have passion, I feel that way.”

- Lering

Al drie proefpersone dui aan dat diegene wat van buite betrokke raak, moeite doen om die mense van die gemeenskap beter te leer ken. So 'n beter leer ken, is op die volgende wyses bewerkstellig:

CBMV55: “Het nader aan die gemeenskap [sic] gekom deur saam te gaan in die gemeenskap [sic] deur hulle tuis te maak in ons plakker huisies [sic]. Saam deur die gemeenskap [sic] te beweeg en self saam in ons plakker kerke [sic] te kom dien. Ja [gemeenskapprojek] het baie vir ons kom doen en doen nog altyd baie vir ons.”

CBMV64: “There were many gatherings on Sundays. They wanted to be well known and make sure that everyone doesn't have questions on what is happening in the community.”

CBMV38: “Firstly I can build relationship with them. And after that I have to love them truly.”

Al drie proefpersone het aangedui dat hulle ook van hul kant af moeite doen om diegene wat na hulle uitreik beter te leer ken. So 'n beter leer ken van hulle [die gemeenskap] se kant af, word op die volgende wyses beskryf:

CBMV55: “Deur respek en deel te wees aan projekte wat hulle aan bied [sic]. Baie belangrik [is] Bybel klasse kinderprojek te [sic] om behulpsaam te wees waar ons kan. Eerlik en opreg te wees en dank baar [sic] te wees vir wat vir ons gedoen word.”

CBMV64: “We were also reaching out. Were choirs and also plays that we held through specific gatherings. There were also socializing where one could get to know each other better, like tea. They were also playing with our kids and they brought their kids along.”

CBMV38: “I have to be a good listener to their needs and the willingness to help them. And I have to try to be humbly [sic] to them. And I try to give them a [sic] respect.”

- Verstaan van betrokkenheid in gemeenskap

Op die vraag of die proefpersone verstaan wat die gemeenskapsprojek in hul gemeenskap wil bereik, het al drie proefpersone positief gereageer. Tog het een van die proefpersone aangedui dat dit nie vir almal geld nie.

CBMV55: “Ja ek verstaan [sic] dat hulle eintlik wil ons kom leer en help om vir ons self iets te doen en help om vir hulle self [sic] op die einde van die dae iets in die gemeenskap te doen.”

CBMV64: “Not everyone understands. Some of them just want something out of the deal. But others, like myself, know what they want to achieve. I know they have a specific goal, they want to make a difference and not just give and give.”

CBMV38: “They are looking [out] for person[s], listen hear their cry for help. Specific the women and the children.”

- Verandering in die siening aangaande diegene wat uitreik

Op die vraag of die proefpersone se siening van diegene wat na hulle gemeenskap uitreik verander het, het al drie proefpersone 'n positiewe verandering beskryf.

CBMV55: “Ek is seker dat mense wat betrokke raak met 'n goeie doel kom en ons weet dat hier die [sic] mense kom om dat [sic] die Here hulle met 'n doel van omgee gestuur het.”

CBMV64: “It changed in a positive direction. They saw the needs and really made a difference. I now know where to direct someone for help.”

CBMV38: “Yes [that's why] I've [become] involve in community work. [They] involve for the community status [benefit]. I always knew they were here to help.”

- Diens

Op die vraag wat aan die proefpersone gestel is rakende behoeftes wat in hulle lewens aangespreek is, is die volgende vermeld:

CBMV55: “Ek het baie meer kom leer en ek waar deur [sic] wat ek geleer het, geeslik [sic] en vleestelik [sic]. En [ek het] baie meer vertrou. En my laat voel ek het dit geniet om saam met almal hier betrokke te wees.”

CBMV64: “I was worried about the kids on the street, because some of them don't have money or parents are sick. Through [the community projet's] involvement I can now visit them at home. The children are now more involved in church. Now there is a place to go, they are not just sitting at home over weekends.”

CBMV38: “To be [an] educated learner and gain knowledge to help the community, for them to get skill.”

Op die vraag of die betrokke gemeenskapsprojek voort moet gaan om die gemeenskap te bedien, het al drie proefpersone positief gereageer. Die volgende behoeftes is vervolgens as die belangrikste geïdentifiseer:

CBMV55: “Ek sou graag nog van [die gemeenskapsprojek] by ons wou hê want ons kinders word groot en ek weet as gemeenskap projek [sic] kan hulle nog baie leer. Bv. soos films wat [gemeenskapsprojek] wys en nog meer. Daar [is] so baie wat [gemeenskapsprojek] doen.”

CBMV64: “They must remain in [community]. Before it was dark, now there is a light. Although there is up and downs, God is there to solve the problems through prayer. There is the marathon, you can be tired but you remain going forward. God is calling you to go forward, don't sit down, you are going to get your prize. There is a need to get the youngsters more involved, bring in more activities, like play soccer and then introduce them to God through it.”

CBMV38: “Yes, learning the skills for community and underprevalage [sic] people. To train unreachable people to their level.”

**ADDENDUM 11: OPSOMMENDE DATA VAN VERANDERINGSAGENTE SE
ONDERHOUDE**

Bespreking van veranderingsagente se onderhoude

Die onderhoude het ten doel gehad om die redes te bepaal hoekom mense betrokke raak by godsdienstige uitreike in 'n ander kultuur. Daardeur is gehoop om die faktore te onderskei wat so 'n betrokkenheid meer standhoudend maak. Hierom is die vrae wat gestel is aan die veranderingsagente direk gerig op hulle betrokkenheid. Hierdie vrae sal in terme van die volgende kategorieë bespreek word en volgens gemeenskapsprojek uiteengesit word. Sodanige bespreking word ter opsomming aangebied en alle aanhalings word ter verheldering gebruik.

Gemeenskapsprojek A

Semi-gestruktureerde onderhoude is met al die geïdentifiseerde proefpersone gevoer en hulle terugvoer word in die volgende afdelings bespreek.

- Motiverings om betrokke te raak by die verteenwoordigde gemeenskap

Proefpersoon AVAM56 beskryf sy motivering om betrokke te raak as 'n leiding van die Here. Hy glo die Here wou vir hom meer geduld leer en ook gebruik om gemeentes in die gemeenskap betrokke te kry.

Proefpersoon AVAM51 beskryf sy motivering om betrokke te raak as 'n leiding van die Heilige Gees. Die dryfkrag daaragter is "the love of God."

Proefpersoon AVAV66 beskryf haar motivering om betrokke te raak as 'n behoefte om mense in nood te help. Sy vermeld dat sy vantevore by 'n projek betrokke was en gesien het dat sy 'n bydrae kan lewer. Gevolglik wou sy weer by 'n soortgelyke projek betrokke raak.

Proefpersoon AVAM65 beskryf sy motivering om betrokke te raak as 'n opdrag van die Here. Dit wat tot stand gebring is, is "die Here se plan." Al die idees is maar net "instrumente."

Proefpersoon AVAV47 beskryf haar motivering om betrokke as die begeerte om mense se lewens te sien verander en om in lyn te bly met wat God langs die weg sê. "God has a plan and purpose for that dirty, snotty nosed little kid, rolling around in a squatter camp."

- Motiverings om betrokke te bly by die verteenwoordigde gemeenskap

Proefpersoon AVAM56 beskryf sy motivering om betrokke te bly as die Here se genade en die persoonlike bevrediging om iemand te kan help.

Proefpersoon AVAM52 beskryf sy motivering om betrokke te bly as die passie vir God, die liefde vir God en mense. "The agent behind this whole thing, is that we love God. We love God. And because we love God, we love people."

Proefpersoon AVAV66 beskryf haar motivering om betrokke te bly as 'n innerlike bevrediging en die uitlewing van 'n passie.

Proefpersoon AVAM65 beskryf sy motivering om betrokke te bly as 'n passie en medelye met arm of minderbevoorregte mense.

Proefpersoon AVAV47 beskryf haar motivering om betrokke te bly toe aan die verhoudings wat bewerkstellig is met die mense, die deel in hul lewenservaring.

- Invloed van geloof

Proefpersoon AVAM56 wys op 'n groot geloofsinvloed en voer aan dat gehoorsaamheid aan die Here sentraal staan. Verder wys hy daarop dat die betrokkenheid hom ook geleer het van die belangrikheid van vertroue en rentmeesterskap “dit is nie my geld nie, dit is die Here se geld.”

Proefpersoon AVAM51 wys daarop dat alles wat gedoen word, geskied uit 'n hart van dankbaarheid aan God. Deur goed te doen laat jy ook 'n vraag by mense, wie is jy. Daar kom jou Christelike getuigenis in. Hy wys daarop dat God hom deur sy betrokkenheid soveel vreugde verskaf “He brought me such great joy, I found myself drawn closer to God, my life has changed.”

Proefpersoon AVAV66 wys daarop dat dit wat jy in die lewe doen, jy nie kan losmaak van jou geloofslawe nie. Die geloof in God se liefde, motiveer haar om daardie liefde uit te dra aan ander. Sy wys daarop dat haar geloof “geweldig versterk” is en dat sy geleer het om te verstaan hoekom God deure oop of toe maak.

Proefpersoon AVAM65 wys daarop dat hy geleer het om die evangelie te verstaan. Hy het ook baie geleer by andere deur hulle waardestelsels te leer ken en te sien daar is mense wat net so baie integriteit het en selfs groter geloofshelde as hy is. Dit het hom ook geleer om nederig te wees en lief te kry.

Proefpersoon AVAV47 wys daarop dat dit waaraan sy blootgestel is, haar gemotiveer het om meer te wil leer. Sy voer ook aan dat haar geloof in God versterk is wanneer daar veranderings in mense se lewens kom en dien dit as “an encouragement that there is a God, because there is no other way that He could have got where he is today.” Dit het haar gemotiveer om gelowig te bid en na ander mense te kyk deur God se oë.

- Ervaring van Christelike diens

Proefpersoon AVAM56 wys daarop dat diens as 'n Christen nie beteken om iets daaruit te kry nie. Jy lewer diens as 'n Christen, iets wat deel behoort te wees van jou alledaagse lewe. Vir hom verskil dit van die sekulêre wêreld, want “wat jy daaruit kry is veel groter as enigiets wat jy in die wêreld kan kry, jy is gered, dis die ewige lewe, dit kan nie met wêreldse goed vergoed word nie.”

Proefpersoon AVAM51 wys daarop dat Christelike diens maak dat jy nooit uitgeput raak nie. Hy wys daarop dat as jy net tussen die armes is, sal jy uitgeput raak. As Christen is daar 'n bonatuurlike krag wat jou laat slaag in die werk wat jy geroepe is om te doen. “Firstly I am a worshipper of God, secondly I walk with God, thirdly I work for God.”

Proefpersoon AVAV66 wys daarop dat Christelike diens is gebaseer op diep verhoudings en liefde tussen mense. Sy voer aan dat die humanisme kan ook aanleiding gee tot liefde, maar betwyfel die volhoubaarheid daarvan. Omdat jy alles vanuit jou Christelike beginsels doen, sal dit volgens haar meer volhoubaar wees.

Proefpersoon AVAM65 wys daarop dat Christelike diens 'n navolging van Jesus se voorbeeld is. Hy het gekom vir die armes, die bemoedies. Hy wys verder daarop dat alhoewel jou dade jou nie rein of regverdig maak nie, andere daaruit sal kan sien of jy 'n Christen is of nie.

Proefpersoon AVAV47 wys daarop dat Christelike diens anders is. Sy voer aan dat enige iemand kan goed doen, maar as Christen stel jy nie net belang in wat buite aangaan nie, maar begeer jy ook in 'n transformasie van binne “their belief system, their self worth, their self acceptance, all that has to change.”

- Klem en ordening van betrokkenheid

Proefpersoon AVAM56 wys daarop dat verhoudings voorop staan, maar dit gaan in die tweede plek vir die proefpersoon nou saam met die bevordering van menswaardigheid, sodat diegene na wie uitgereik word ook na hul eie mense kan uitreik. In die derde plek staan projekte. Aangesien projekte sekere doelwitte het, is dit vir hom belangrik dat dit die Here se doelwitte moet wees.

Proefpersoon AVAM51 wys daarop dat om mense te bemagtig is eintlik die oorhoofse doelwit, maar dit nie kan gebeur sonder verhoudings nie. Net so is projekte ook nie onbelangrik nie, maar kan dit ook nie sonder verhoudings en waardes slaag nie. Vir die proefpersoon staan verhoudings met mense en God dus in die eerste plek, die bemagtiging (wat nou gepaard gaan met verhoudings) in die tweede plek en projekte in die derde plek.

Proefpersoon AVAV66 wys daarop dat verhoudings die basis is vir alles. Voor die projek is dit belangrik en ook wanneer daar projekte is. Sy wys verder daarop dat projekte en eienaarskap eintlik vir haar gelyk staan, in die tweede en derde plek onderskeidelik. Volgens haar wil mens resultate hê, maar wil jy ook mense bemagtig en op 'n stadium kan oorgee.

Proefpersoon AVAM65 wys daarop dat verhoudings baie belangrik is. Dit help in die tweede plek om die gemeenskap te leer ken en die behoeftes raak te sien sodat dit deur projekte aangespreek kan word. Dan, sodra die gemeenskap sien jy en jou projekte is hier tot hulle voordeel, dan neem hulle in die derde plek makliker eienaarskap van dit waarmee jy besig is.

Proefpersoon AVAV47 wys daarop dat die oorhoofse doelwit van 'n uitreik moet wees om die mense na wie uitgereik word, self verantwoordelikheid te laat neem vir hulle omstandighede. Sy wys daarop dat dit eerstens plaasvind deur verhoudingsbou. So 'n verhoudingsbou bepaal in die tweede plek die behoeftes en op die beurt die projekte wat benodig word. Aan die einde van die dag, in die derde plek, is dit belangrik dat die mense self moet eienaarskap neem vir dit wat in hulle gemeenskap bewerkstellig is.

- Verbintenisse bewerkstellig

Proefpersoon AVAM56 wys daarop dat daar verskeie goeie verhoudings bewerkstellig is, ook op 'n geestelike vlak. Dit het gelei tot geestelike groei in die persoon self. Daar is ontdek watter wonderlike verhoudings mense met die Here het, iets wat jy nie sou ontdek sonder betrokkenheid en verhoudings nie. “Jy dink jy gaan soontoe om hulle te help, maar jy kom baie meer verryk terug.”

Proefpersoon AVAM51 wys daarop dat daar heelwat sulke verhoudings bewerkstellig is, deur net rondom hulle te wees. “It just developed, automatically people saw us and they came around us, the children were eating with us, the parents came around us, they joined our church and we just started growing.” Hy wys daarop dat hy wel bekend en geliefd in die gemeenskap is.

Proefpersoon AVAV66 verwys in besonder na 'n “diepe diepe vriendin” wat gevind is in die gemeenskap. Sy wys daarop dat daar diep kontak gemaak is deur 'n kursus oor selfbeeldbou en innerlike genesing. Dit het gelei tot 'n “diep geestelike band.” Sy beskou die persoon as 'n “geestelike suster” en hulle sien dinge presies eenders. Hierdie verhouding het spontaan ontwikkel deur saam kursusse by te woon en saam te bid.

Proefpersoon AVAM65 wys daarop dat daar definitief nader aan mekaar beweeg is. Hy wys daarop dat daar baie antagonisme afgebreek is. Hy wys daarop dat hy baie huisbesoek vooraf gedoen het. Behalwe vir die huisbesoek dink hy ook dat die wyse waarop projekte aangepak is, 'n groot rol gespeel. Hy voer aan dat die kwaliteit en hoë standaard vir die mense laat voel het dat hulle nie minderwaardig is nie.

Proefpersoon AVAV47 wys daarop dat daar besondere verhoudings gevorm is deur die projek. Sy gee die voorbeeld van 'n seun wat deur die projek 'n sukses van sy lewe kon maak. Sy het hom uitgedaag ("challenge") en onvoorwaardelike liefde aan daardie persoon bewys, selfs toe hy die Christelike geloof verwerp het. Vir die proefpersoon is daar min waarde in groot evangeliese uitreike. Dit gaan veel eerder om 'n saamreis, waar jy 'n persoon op 'n geestelike vlak uitdaag.

- Rol van verbintenisse

Proefpersoon AVAM56 wys daarop dat hy deur 'n diep verhouding in staat was om persoonlike dinge, soos bekommernisse, kon deel en saam met die spesifieke persoon kon bid. Hy wys daarop dat daar word so maklik gedink ons moet uitreik en vir hulle (die mense van die gemeenskap) bid, maar "ons moet vir mekaar bid." Deur daardie nader beweeg aan mekaar, het die verhouding gegroei.

Proefpersoon AVAM51 wys daarop dat die verbintenisse vir hom geleer het om verskillende mense verskillend te verstaan. Omdat mense nie noodwendig baie kennis het van ander rassegroepe nie, kan sodanige rassegroepe maklik verkeerd verstaan word. Hy wys daarop dat daar vir hom 'n deurbraak gekom het, toe hy ontdek het dat God mense verskillend gemaak het en dat hy net moet liefhê. Vir hom is dit baie duidelik dat "if you don't love a race, don't work among them."

Proefpersoon AVAV66 wys daarop dat sy opnuut die waarde van vriendskap leer ken het. Elke mens het 'n behoefte daaraan. Vir die haar het die verhouding geweldig baie beteken op 'n tyd wat sy dit nodig gehad het en dit nie op 'n ander plek gevind het nie.

Proefpersoon AVAM65 wys daarop dat besondere vriendskappe gemaak is. Vooroordele vanuit die apartheidsera is vir hom afgebreek. Daar is geleer om werklik lief te wees oor rassegrense heen. Hy voel nou so besorg oor die gemeenskap, dat hy net nog meer vir hulle wil doen.

Proefpersoon AVAV47 wys daarop die verhoudings haar gemotiveer het om nog verder te gaan studeer en het sy ook 'n hart ontwikkel vir gemeenskappe wat half vergete is. Deur hierdie verhoudings met die mense van die gemeenskap, het sy ook meer wys geword en geleer dat dit nodig is om mense uit te daag. "Because you know I am going to ask the hard questions to see what is behind the sob story."

- Betrokkenheid van tuisgemeente

Proefpersoon AVAM56 wys op ondersteuning vanuit sy plaaslike gemeente. Hy is onder ander gehelp in terme van infrastruktuur en kantoorbehoefte. Hy wys daarop dat daar by tye verskille was, veral waar verskillende denominasies bymekaar kom. Waar sulke verskille bestaan, veral tussen gemeentelêde, is dit vir hom belangrik om dit deur te praat.

Proefpersoon AVAM51 wys daarop dat hy ondersteun word deur sy plaaslike gemeente in terme van voltydse personeel, wat by die gemeenskapsprojek betrokke is.

Proefpersoon AVAV66 wys daarop dat sy binne haar gemeente die geleentheid ontvang het om terugvoer oor die projek te kon gee. Verder is sy geweldig baie ondersteun deur een van die gemeente se pastore.

Proefpersoon AVAM65 wys daarop dat hy nie direk sy gemeente genader het om hulp nie. Toe die gemeente egter die kwaliteit van die projek sien, kon hulle nie anders as om betrokke te raak nie. Sondagskoolkinders help byvoorbeeld met die tuin en vakansieprogramme. Net so help die gemeente ook finansieel.

Proefpersoon AVAV47 wys daarop dat individuele gemeentelêde se betrokkenheid in werklikheid die groter kerk se horisonne verbreed. Volgens haar het haar plaaslike gemeente ook baie ondersteuning

verskaf. Daar is byvoorbeeld verantwoordelikheid geneem vir spesifieke programme wat binne die projek aangebied is.

- Plek/funksie van gemeentelike betrokkenheid

Proefpersoon AVAM56 wys daarop dat dit in die eerste plek gaan om die Koninkryk van die Here uit te brei. Hy wys egter daarop dat gemeentes graag wil sê “die gemeente doen dit en is daar betrokke.” Dit maak ook dat hulle maklik skuldig voel as hulle nie êrens betrokke is nie. Vervolgens voer hy aan dat gemeentes nie iemand wat êrens betrokke is as ’n bedreiging moet beskou vir die gemeente nie, maar eerder so ’n persoon moet gaan ondersteun. Gemeentes moet gemeentede bemaatig om betrokke te gaan raak terwyl hulle funksie meer lê in terme van ’n toesighoudende rol.

Proefpersoon AVAM51 ervaar groot waardering vir die finansiële ondersteuning van gemeentes om projekte te bestuur en wys daarop dat tussen 80% en 90% van die totale inkomste van gemeentes afkom. Hy wys verder op die belangrikheid van gebed aan die kant van gemeentes, want baie maal is die uitdagings meer as finansiële. Net so nooi hy ook gemeentes uit om in persoon te kom besoek aflê. Daar is soveel geleenthede om persoonlik betrokke te kan raak en oor grense te beweeg. Hy glo dat die so ’n betrokkenheid nodig is vir die heling van hierdie land.

Proefpersoon AVAV66 wys daarop dat geen gemeente as sulks betrokke is by haar spesifieke projek nie. Daar is wel gemeentede en hulle word deur hul onderskeie gemeentes ondersteun. Dit beskou sy as ’n goeie ding. Tog voer sy aan dat daar geleenthede vir gemeentes is om by kleiner projekte binne die groter projek betrokke te raak. So byvoorbeeld is daar ’n behoefte aan gemeentes om die individue wat binne die projekte werksaam is, te ondersteun, hetsy hulle gemeentede is of nie.

Proefpersoon AVAM65 voorsien ’n groot geleentheid vir gemeentes (veral N.G. Gemeentes) om op ’n verantwoordelike wyse betrokke te raak by gemeenskapsprojekte en ’n samebindingsproses tot stand te bring wat rassisme kan afbreek. Volgens hom is daar in gemeentes geweldige breinkrag wat kreatief in gemeenskapsprojekte aangewend kan word en selfs tot werkskepping kan lei.

Proefpersoon AVAV47 voer aan dat gemeentes behoeftige gemeenskappe baie kan bied, maar dat sulke gemeenskappe ook gemeentes baie kan bied deur onder andere vooroordele uit te daag. Volgens haar is ’n groot gevaar dat mense behoeftige gemeenskappe nader as ’n “expert.” Sy glo dat daar eerder klem geplaas moet word op blootstelling en dat sodanige blootstelling veilig gehou moet word.

- Grootste uitdagings in gemeenskappe wat bedien word

Proefpersoon AVAM56 wys daarop dat daar binne sy projek ’n groot fokus op kinders is, omdat hulle die meeste weerloos is en daar in baie gesinne ook nie meer ouers is nie en kinders dan na kinders moet kyk (“child inherited families”). Vir hom is dit belangrik om die kinders Christelike beginsels te leer en om hulle so lank as moontlik te help. TB en Vigs eis sy tol en die morele waardes van die mense bedreig die toekoms van die kinders. Vervolgens is daar ’n groot behoefte aan gefokusde projekte om kinders ’n Christelike opvoeding te gee.

Proefpersoon AVAM51 wys daarop dat van die grootste uitdagings lê in terme van infrastruktuur, bykomende personeel, finansies en ’n voertuig. Hy glo dat dit belangrik is om mense van buite blootstelling aan die projek te gee, sodat hulle self kan sien wat benodig word. Volgens hom word mense daardeur geïnspireer en wil hulle gee. Baie maal sal hulle self vra wat word benodig. In terme van die gemeenskap, lig hy ’n groot behoefte aan behuising, klere en komberse (veral in die winter) uit.

Proefpersoon AVAV66 lig die behoefte aan kerke uit om in die gemeenskap te gaan kerkdienste hou. Volgens haar is nie almal tuis in die een gemeente wat daar is nie en kom baie nie by kerke uit nie. Sy wys verder daarop dat die laerskool te vêr van die gemeenskap af is en dat daar ’n groot behoefte aan grond is. Met bykomende grond sal baie gemeenskapsbehoeftes aangespreek kan word.

Proefpersoon AVAM65 wys daarop dat daar 'n groot behoefte aan grond vir die uitbreiding van bestaande projekte is. Dit is ook volgens hom nodig om die laerskool nader te bring en om 'n gemeenskapsentrum op te rig. Hy wys daarop dat dwelms verskriklik toegeneem het en skryf dit in 'n groot mate toe aan ledigheid. Op die beurt voorsien hy 'n behoefte aan meer werkskeppingsprojekte, sodat die gemeenskap nie heeltyd op ander mense se gunste en gawes lewe nie.

Proefpersoon AVAV47 wys daarop dat daar baie uitdagings is. Om dit aan te spreek, is dit vir haar nodig om te begin by die opleiding/onderrigting van ouers. Daar is 'n behoefte aan positiewe rolmodelle. Om sosiale uitdagings soos tik en tiener- swangerskappe aan te spreek, is dit nodig dat ouers ook weet hoe hulle dit moet hanteer. Daardeur glo die proefpersoon kan vernietigende kringlope verbreek word.

Gemeenskapsprojek B

Semi-gestruktureerde onderhoude is met al die geïdentifiseerde proefpersone gevoer en hulle terugvoer word in die volgende afdelings bespreek.

- Motiverings om betrokke te raak by die verteenwoordigde gemeenskap

Proefpersoon BVAV55 wys daarop dat sy gemaklik is met die vaardigheid wat sy deur die gemeenskapsprojek aanbied en dat sy iets wou doen waarmee sy gemaklik is. Sy wys daarop dat sy graag uit die huis wou kom en êrens betrokke raak. Deur vriendinne wat reeds betrokke was, het sy by die projek uitgekom. Die proefpersoon wys verder daarop dat dit wat die Here haar gegee het, sy met andere wou deel.

Proefpersoon BVAV56 wys daarop dat dit 'n roeping van die Here was. Dit was en is vir haar 'n stap van gehoorsaamheid, soos Abraham wat sy geboorteland moes verlaat en wegtrek, sonder om te weet waarheen hy moes gaan. Sy wys op 'n vorige projek, waar sy as deel van 'n gemeente onder 'n wanindruk gebring is. Vir haar was die geestelike versorging van die gemeenskap die grootste motivering om betrokke te raak, maar nie vir die gemeente nie. Iemand het die proefpersoon toe vertel van Jesus wat vir sy dissipels gesê het dat hulle hul nete aan die ander kant moet gaan uitgooi (vergelyk Lukas 5:4-7) en so het sy deur dieselfde gemeenskap gery en bruikbare infrastruktuur geïdentifiseer vir die hou van geestelike byeenkomste.

Proefpersoon BVAV65 het by die verteenwoordigde gemeenskapsprojek 'n geestelike konferensie aangebied. Sy is geraak deur die dierbaarheid van die mense, hulle swaarkry, hulle omstandighede en die vreugde te midde van moeilike omstandighede. Gevolglik wou sy weer kom en het sporadies op uitnodiging gegaan. Later is sy gekontak om die geestelike bediening oor te neem en word daar weekliks 'n geestelike program aangebied.

Proefpersoon BVAV50 vind dit moeilik om te sê hoekom sy betrokke geraak het, maar dink dit is die pad wat die Here met haar gestap het. Sy wys daarop dat sy baie ander goed graag sou wou doen, maar iets het in haar hart gebeur. Dit is vir haar 'n antwoord op die Here wat haar soontoe gestuur het. Deur die projekbestuurder is sy genooi om die gemeenskap te besoek en iets geestelik te kom aanbied. Sy het onmiddellik tuis gevoel en geweet dit is waar sy haar tyd wil spandeer.

Proefpersoon BVAM59 wys daarop dat dit nie hy is wat in die gemeenskap betrokke wou raak nie, maar die Here wat dit wou hê. Die proefpersoon wys daarop dat jy min positiewe goed in die gemeenskap sien en dat jy emosioneel taai moet wees. Net soos wat die Here nie met homself moed opgee nie, gee hy ook nie moed op met die gemeenskap nie. Die Here het met hom gedurende 'n Desember vakansie gepraat en hom tot die insig gebring dat dit nie gaan "om myself te verryk nie, maar om my medemens." Deur 'n gesprek met 'n predikant het hy te hore gekom van die gemeenskap waar hy tans bedien en het die Here hom nog nooit laat voel dat hy êrens anders betrokke moet wees nie.

- Motiverings om betrokke te bly by die verteenwoordigde gemeenskap

Proefpersoon BVAV55 wys daarop dat dit vir haar lekker in die gemeenskap is en wanneer sy terugkom na haar huis, dat sy die Here se seën so groot ervaar. Noudat sy minder gaan, voel dit asof dit beter gewerk het toe sy meer gegaan het.

Proefpersoon BVAV56 wys daarop dat sy nog nooit nie lus was om te gaan nie. Intendeel sy kan nie wag om in haar kar te klim nie. Sy haal Moeder Theresa aan wat gesê het dat “die wonderwerk is nie dat jy die werk doen nie, die wonderwerk is dat jy nie moeg word om dit te doen nie, dat jy net aanhou en dat dit vir jou lekker is.” Dit is die energie wat sy by die Here kry.

Proefpersoon BVAV65 wys daarop dat as jy by mense se emosionele pyn betrokke raak, jy outomaties betrokke is. Vir haar is dit soos ’n klein familetjie en wil sy daar wees vir hulle. Hierbenewens wil sy wat uit gunstige omstandighede kom, hulle help uitstyg. Vir die proefpersoon is dit ook lekker om daar te wees, sy voel tuis, daar is ’n warmte en gemoedelike atmosfeer.

Proefpersoon BVAV50 wys daarop dat sy lief geraak het vir die mense en dit het baie groei ook in haar lewe gebring. Sy wys op redelike verhoudinge wat gebou is binne die projek en die gemeenskap. Niks is verskuil binne die projek nie, alles is deursigtig in terme van die bestuur en dit is vir die proefpersoon belangrik. Net so sien sy ook die omgee en guns van God in daardie gemeenskap, hoe Hy elke dag voorsien.

BVAM59 – Die proefpersoon wys daarop dat die nood van die mense hom motiveer om betrokke te bly. Daar is nie ’n sosio-ekonomiese probleem wat die gemeenskap nie het nie. Hy wys ook daarop dat hy selfs tussen die mense sal gaan bly. Hy het nooit gevoel hy is onwelkom nie. Hy het nog altyd net liefde, warmte gekry en ry met trane in sy oë daar weg.

- Invloed van geloof

Proefpersoon BVAV55 wys daarop dat dit vir haar belangrik is om godsdiens te hou saam met diegene wat deur haar projek bedien word. Sy wys daarop dat dit ook vir haar lekker is om hulle ervarings, dit wat hulle rondom die Bybel ken en verstaan, aan te hoor. Sy vra gereeld die Here om vir haar die regte woord te gee, sodat sy by die Woord sal bly. Sy wil hê dat die mense krities moet wees teenoor dit wat hulle buite hoor en terugkom na die Bybel toe. Vir haar is dit belangrik om gehoorsaam te wees aan die Here, ook in die klein dingetjies. Vanuit haar betrokkenheid voel sy dat haar geloof daadwerklik versterk is.

Proefpersoon BVAV56 wys daarop dat haar betrokkenheid vanaf dag een ’n roeping was, ’n roeping wat vir haar sterk by Jesaja 61 aansluit. Sy wys verder daarop dat mens nie hierdie werk sonder geloof kan doen nie, want jy sal nie volhou nie. Daar is heeldyd berge in die pad. Die proefpersoon weet dat net die Here verandering aan al die maatskaplike euwels kan bring en sy wys daarop dat sy daardie beloftes uit sy Woord kry. Verder sien sy ook hoe word haar gebede verhoor en gebeur daar goed wat haar geloof versterk. So byvoorbeeld verskaf sy voorbeelde van hoe die Here self vir haar gelei het op die wyses wat sy betrokke moet raak en hoe die Here elke keer voorsien het.

Proefpersoon BVAV65 glo dat haar geloof in Jesus Christus die basis van haar hele bediening is. Daarsonder sou sy nie die drang gehad het om in ander mense se pyn te beweeg nie. Sy glo ook dat die betrokkenheid deel is van God se plan vir haar lewe nou. Deur die mense se vreugde te midde van moeilike omstandighede is sy lesse geleer, om nie oor nonsens goedjies te kla en te kerm nie. So daarom wat dit vir haar ’n geestelike aanmoediging om by hulle te wees. Die hoofsaak wat sy geleer is, is dankbaarheid vir wat sy het. Sy voel die Here het haar geestelik voorberei om te kan uitgee. Maar soos wat sy uitgee ontvang sy ook. Sy voel sy groei saam met almal en leer baie.

Proefpersoon BVAV50 wys daarop dat haar geloof versterk is en dat sy geleer het dat as jy bereid is om te gee, sal God voorsien. Sy voel God het haar bekwaam gemaak om betrokke te wees. Dit gaan

intendeel nie vir haar om bekwaamheid nie, sy glo God self plaas alles in plek om te doen wat gedoen moet word. Dit het gelei tot 'n geweldige skuif in haar geloof, dit het gevra om God se voorsiening altyd, in alles te vertrou. Sy wys daarop dat jy daardie geloof moet gaan leef in die gemeenskap en dat jy by die mense moet staan totdat God die uitkoms bring. Maar wanneer daardie verskil kom, gee dit hoop en 'n verwagting.

Proefpersoon BVAM59 wys daarop dat dit in die eerste plek sy geloof was, wat hom na die gemeenskap toe gedryf het. In die gemeenskap beleef hy Christus en is dit vir hom soos 'n uitlaatklep waar hy kan leef soos 'n kind van die Here. Dit voel vir hom of dit die plek is waar hy die naaste aan die Here kan beweeg en Hom beleef. As hy daar weggaan voel dit asof hy op die wolke loop en wil hy ook ander aanmoedig om hierdie belewing daagliks te hê. Dit het hom 'n rebelsheid teenoor materiële welvaart gegee. Wanneer hy betrokke is, gee dit hom die gevoel van “ek doen nou wat die Here wil hê ek moet doen.”

- Ervaring van Christelike diens

Proefpersoon BVAV55 wys daarop dat Christelike diens in die eerste plek nie evangelies konfronterend moet wees nie. Dit gaan vir haar om mekaar spasie te maak en te deel, ten einde mekaar te verstaan. Maar die Woord staan vir haar sentraal en daarom moet daar met alles wat gebeur, teruggekeer word na die Woord.

Proefpersoon BVAV56 wys daarop dat Christelik diens beteken dat jy met die Here instap in 'n gemeenskap. Die proefpersoon wys daarop dat daar begin is met wat die Here uit die Woord gegee het, 'n visie. Dit is om mense vir Jesus Christus te wen. Dit is die hoofdoel met alles wat daar begin is.

Proefpersoon BVAV65 wys daarop dat Christelike diens maak 'n reuse verskil, want die almagtige God is in beheer van alles, Hy lei jou deur sy Gees. “Wanneer jy bid en vir die Vader vra om jou te lei waar Hy jou nou wil hê en jy is binne sy wil, op die regte plek, op die regte tyd, dan geniet jy sy seën en Hyself maak die pad vir jou gelyk.” Sy wys daarop dat wanneer jy so deur God gelei word, dit wonderlik is hoe die resultate daar is.

Proefpersoon BVAV50 wys daarop dat Christelike diens is soos “om brood op die water te werp.” Jy moet nooit iets terug verwag nie en jy hoef nooit resultate te verwag nie. Dit gaan om gehoorsaamheid, “om te doen wat jy nou moet doen en om te sê wat jy nou moet sê en te gaan waarheen jy moet gaan.” Dit is nie beloning gerig nie, die beloning behoort nie aan jou nie. Dit is anders as die sekulêre wêreld, waar jy altyd beloon moet word.

Proefpersoon BVAM59 voel dat Christelike diens behoort deel te wees van alles diens. As jy diensbaar is, dan is jy gehoorsaam aan iets of word dit gedryf deur 'n skuldgevoel. Maar die feit dat jy diens sien vanuit die opdrag wat jy uit die Bybel gekry het, maak dat daar 'n geestelike komponent by is. Dit gaan om die regte motiewe, dit gaan nie om vergoed te word nie. Vir hom sit geestelike diens 'n ander dimensie op betrokkenheid. Dit bring 'n “warmte dimensie.” Hy verwys na Moeder Theresa wat gesê het dat “die teenoorgestelde van liefde is nie haat nie, dit is apatie.” Hy wys verder daarop dat empatie verandering meebring, dit is die absolute liefde vir die medemens, die absolute Christus-liefde. Dit vra om 'n gee van jouself sonder voorwaarde, sonder voorbehoud. Jy kom by 'n punt wat jy amper sê, daar is nog soveel meer wat ek kon doen.

- Klem en ordening van betrokkenheid

Proefpersoon BVAV55 wys daarop dat verhoudings die belangrikste is en om mense te help om eienaarskap te neem. Dit gaan nie vir die proefpersoon eintlik oor projekte en resultate nie. Verhoudings is vir haar die kern, verhoudings met die groep en die enkeling. Vervolgens word 'n rangorde van verhoudingsbou, die bemagtiging van mense en projekte vir die bevordering van resultate, voorgehou.

Proefpersoon BVAV56 wys daarop dat verhoudings baie belangrik is en om deel van hulle te word. “Jy moet letterlik deel van die mense word, jy moet hulle psige verstaan, jy moet hulle denke verstaan, jy moet ook verstaan wat hulle deurmaak.” Uit die verhouding spruit baie ander funksies. “As jy ’n goeie verhouding met iemand het, dan kan jy ook ’n geestelike gesprek aangaan en hy vertrou jou, want jy nie vir hom ’n vreemdeling.” Vir haar is resultate belangrik, maar sy raak nie moedeloos as daar nie sukses is nie. Sy voel ook dat dit belangrik is dat die gemeenskap eienaarskap moet vat, want die projek moet nie om ’n persoon draai nie. Alhoewel sy die drie funksies as vervleg beskou, voel sy dat daar begin moet word met verhoudings en deursigtigheid. “Dat jy nie daar is om te wil oorneem, regeer of jou droom op hulle kom afdwing nie.” Eers daarna kom projekte in. In terme van haar betrokkenheid, voel sy egter dat sy nie planne gehad het nie. Die Here het self vir haar kom wys wat om te doen. Sy glo dat bemagtiging eers heelwat later gebeur. Sy glo mense moet gereed gemaak word daarvoor en daarom kan dit afhangende van die projek en die gemeenskap tyd neem.

Proefpersoon BVAV65 wys daarop dat die wegspring gaan om verhoudinge, want daarsonder kan jy niks bereik nie. Daarsonder kan jy nie ’n behoeftebepaling maak nie. Hierdie verhoudinge gaan ook vir haar nou saam met mede-eienaarskap, sodat die mense selfstandig kan funksioneer en leiers geïdentifiseer kan word wat voor kan loop. Mens begin by verhoudingsbou, daarsonder kan jy nie ’n behoeftebepaling van buite maak nie. Wanneer jou verhoudingsbou en mede-eienaarskap goed bevorder is, dan kom die projek eers in. Sy gee die voorbeeld van ’n huis vir dwelmverslaafdes. Omdat jy ’n goeie verhoudingsbou bewerkstellig het, ken jy die mense en weet jy hoe om hulle in die praktyk te gebruik.

Proefpersoon BVAV50 wys daarop dat verhoudingsbou die belangrikste is en ook dat die gemeenskap deur die verhouding, op sy eie, by daai doelwitte uitkom. Die resultate en projekte neem vir die proefpersoon ’n meer sekondêre rol in. Die verhoudingsbou vergelyk die proefpersoon met sigbaarheid, ’n betrokkenheid en inskakel by wat reeds daar gebeur. Sy glo dat jy deur die verhoudings die behoeftes en leemtes sal sien. Waar dit dan geïdentifiseer is, is dit belangrik om te kyk of die gemeenskap nie selfs by die antwoorde kan uitkom en eienaarskap kan neem nie. Die proefpersoon beskryf eienaarskap egter as ’n baie lang proses, maar wys daarop dat die gemeenskap voortdurend moet voel jy vertrou hulle. Vervolgens is dit beter om aan jou rol te dink as een van ondersteuning. Tog die vermoë om eienaarskap te neem sterk beïnvloed deur die tipe projek en is sekeres makliker om van eienaarskap te neem.

Proefpersoon BVAM59 wys daarop dat vir hom belangrik is om mense se menswaardigheid terug te gee, hulle ’n kans op die lewe te gee, “dat dit die moeite werd is.” Hierom is dit nodig om mense te bemagtig op ’n materiële wyse, maar ook op ’n wyse waardeur hulle verantwoordelikheid sal neem. Volgens hom geskied so ’n bemagtiging in die eerste plek deur verhoudingsbou, waar jy aan iemand se menswaardigheid bou. Dit gaan egter nie vir hom om iemand soos homself te maak nie. Net die Christelike kultuur (as ’n leefwyse) is vir hom ononderhandelbaar. In terme van die persoon se menswees, moet hulle die geleentheid gegun word om self besluite te kan neem. Resultate is vir hom gewoon ’n toevalligheid en tree dit eers op ’n tweede vlak na vore. Vir hom is dit baie belangrik om dit wat bereik is, weer terug te gee aan die gemeenskap. Tog beteken dit nie vir hom dat jy jouself losmaak nie, jy neem eerder die rol van ’n voog in en dit neem tyd. So ’n eienaarskap beskou hy as ’n langtermyn doelwit, wat op ’n derde vlak na vore tree. Dit beteken egter nie dat die mense wat gehelp word minderwaardig is nie, maar dat daar gewoon leiding gegee word. Volgens hom het omstandighede, soos die van die verlede (apartheid), veroorsaak dat daar ’n ontwikkelingsagterstand is.

- Verbintenisse bewerkstellig

Proefpersoon BVAV55 lig ’n spesifieke verhouding uit, waar iemand vanuit die gemeenskap haar gekontak het rakende ’n erge probleem. Sy wys daarop dat sy daardie persoon leiding kon gee, waarheen om te gaan en wat om te doen. Dit het haar nader aan die persoon gebring. Intussen is sy ook al na daardie persoon se huis genooi. Daardie verbintenis is vir haar “verskriklik lekker.”

Proefpersoon BVAV56 verwys na heelwat verhoudings wat bewerkstellig is. Daar is nou nog van die oorspronklike mense, vanuit die gemeenskap, wat saam met haar die projek begin het. Sy beskryf dit as “standvastige verhoudings.” Sy wys daarop dat sy van haar beste vriendin al daar het en dat sy hulle vertrou en hulle vir haar. Soos enige vriendskap het dit oor tyd ontwikkel en glo sy dat die tydfaktor die verhoudings laat groei het.

Proefpersoon BVAV65 wys daarop dat daar ’n sterk verhouding bewerkstellig is met “’n groot deel van hulle.” Dit het volgens haar tot stand gekom deur gesprekke, bo en behalwe die amptelike bymekaarkom van die projek. Die spontane beweeg tussen die mense van die gemeenskap, het gemaak dat daar nou mense is wat die proefpersoon bel om te bid of om te help met ’n probleem. Die tydperk van betrokkenheid en ook die deel van die proefpersoon self, glo sy het ’n verskil gemaak. Sy het ook doelbewus geprobeer om die afstand af te breek deur byvoorbeeld dit duidelik te stel dat sy op haar naam genoem moet word. Dit het gemaak dat die mense van die gemeenskap baie eie met haar voel.

Proefpersoon BVAV50 wys daarop dat daar baie verhoudings bewerkstellig is. In die eerste plek het sy ontdek mense se harte is nie rêrig anders nie. Op ’n kulturele- en ’n kennisvlak kan daar verskille wees, maar nie in terme van emosie. Die proefpersoon wys daarop dat sy die gemeenskap se hartseer en behoeftes verstaan. Hulle het dieselfde ideale as alle mense. Die geestelike, emosionele en liggaamlike behoeftes bly dieselfde. Hiervan is die geestelike behoeftes vir die proefpersoon die belangrikste. Sy voel dat sy deur die alledaagse menswees daardie emosionele band bewerkstellig, deur net spontaan saam te wees, soos byvoorbeeld saam tee te drink, te gesels en te luister wat gaan rêrig aan.

Proefpersoon BVAM59 wys op ’n warm gevoel wat hy ervaar omdat hy aanvaar word. Hy wys ook op die liefde wat hy daar in die gemeenskap kry. Hy wys daarop dat hy maklik kommunikeer met die mense na wie hy uitreik en dat hy “tuiser” is tussen hulle. Daardie mense gee hulle liefde, hulle warmte. Dit is die belangrikste ding wat ’n mens wil hê. Vir hom het daardie verhouding spontaan ontwikkel, deur net jouself te wees tussen die mense.

- Rol van verbintnisse

Proefpersoon BVAV55 wys daarop dat die verbintnisse vir haar geleer het om beskikbaar te wees, sodat daardie persoon die vrymoedigheid sal hê om haar te kontak en te weet sy sal vir die persoon “deurkom.” Dit vra ook van haar ’n verantwoordelikheid om beskikbaar te wees en selfs bereidwillig te wees om baie tyd met die persoon te spandeer.

Proefpersoon BVAV56 wys daarop dat haar lewe baie beïnvloed is. Voorheen het sy meer tyd vir haarself gehad en moes sy vriendskappe in haar eie omgewing afskaal. Haar vriendskappe in die gemeenskap is, soos enige vriendskap, vir haar kosbaar. Sy wys daarop dat die mense eerlik is, “hulle gee nie voor nie” en is baie lojaal. Dit is ’n ervaring wat sy veral deel met diegene met wie sy al ’n lang pad geloop het. Dit het haar geleer dat die lewe is meer as “die paar vriendetjies wat jy in jou onmiddellike omgewing het, waar dit gemaklik is.”

Proefpersoon BVAV65 wys daarop dat die verbintnisse haar insig gegee het in situasies wat nie deel van haar lewe was nie. Sy kyk nou heeltemal anders na mense. Sy het begrip vir die gevolge van swaarkry. So byvoorbeeld het sy begrip vir gebrekkige mediese voorsiening en vir mense wat laat kom. Mens is laat, “want dit is afstande te voet, somtyds met ’n seer been en ’n seer heup, in wind en in weer.”

Proefpersoon BVAV50 wys daarop dat sy deur die verbintnisse gegroei het. So byvoorbeeld het sy geestelik gegroei, “dit leer vir jou om ook in meer afhanklikheid rêrig stil te word en te luister wat is dit wat God van jou verwag om te doen.” Sy het ook baie geleer uit die gemeenskap se vermoë om baie probleme te hanteer te midde van teenstand. Sy voel haar siening oor baie dinge het verander. “Dit vat jou selfgesentreerdheid weg, dit gaan nie net oor jou nie, dit gaan oor die een wat saam met my leef en wat in my lewe deel word, al is hy nie eers familie nie.”

Proefpersoon BVAM59 wys daarop dat die verbintenisse 'n onmiskenbare rol gespeel het in sy lewe. In die eerste plek het dit hom rebels gemaak teenoor oormatige welvaart. Dit het hom ook krities gemaak teenoor sy eie lewe, teenoor besittings. Hy besef hy het in die eerste plek 'n verantwoordelikheid teenoor sy gesin, maar dit sal vir hom maklik wees om al sy besittings te verkoop en tussen die arm mense te gaan bly. As die verbintenisse enige iets in sy lewe verander het, dan is dit dat dit hom negatief teenoor die wêreld gemaak het.

- Betrokkenheid van tuisgemeente

Proefpersoon BVAV55 wys daarop dat sy enige tyd na haar tuisgemeente kan gaan en dat hulle vir haar materieel ondersteun.

Proefpersoon BVAV56 wys daarop dat sy geweldig baie deur haar plaaslike gemeente ondersteun word. Sy wys daarop dat hulle die geestelike versorging van die hele projek waarneem. As iets ook nie goed gaan nie, weet sy dat sy net 'n oproep kan maak en dan word daar bymekaar gekom om spesifiek te bid vir daardie nood. Haar gemeente het ook te kenne gegee dat hulle fisiek op die gronde van die gemeenskap wil kom bid en met geestelike oorlogvoering wil begin.

Proefpersoon BVAV65 wys daarop dat sy nie as deel van haar tuisgemeente betrokke geraak het nie. Tog het sy na die bestuur gegaan en gevra om onder hulle beskerming betrokke te wees. Hulle het haar hulle seën gegee en sy gee ook 'n verslag van tyd tot tyd oor wat gebeur. Die gemeente help ook waar spesifieke behoeftes geïdentifiseer word.

Proefpersoon BVAV50 voel dat sy vanuit haar gehoorsaamheid om te gaan waarheen God haar lei, die gemeente se arms en bene sterk hou. Waar 'n ondersteuningsnetwerk bestaan, kom dit van God af. Die proefpersoon wys daarop dat daar nie 'n groot betrokkenheid van haar gemeente is nie en dat sy ook nie dink hulle weet rêrig wat daar gebeur nie.

Proefpersoon BVAM59 wys daarop dat daar in sy gemeente gemeentede is wat positief is, bydraes maak en hande met hulle vat. Tog is daar op 'n formele vlak, van die kerk se kant, nie 'n baie positiewe houding nie. Die projek word as kompetisie gesien vir 'n ander projek van die gemeente. Tog veroorsaak dit nie spanning vir die proefpersoon nie, net dat die gemeente nie ondersteuning verskaf nie.

- Plek/funksie van gemeentelike betrokkenheid

Proefpersoon BVAV55 glo daar is baie maal geleenthede, soos byvoorbeeld konserte, waar dit wonderlik sal wees as gemeentes kan kom kyk. Sy twyfel egter of gemeentes dit sal doen, maar sy kan agterkom dit vir die gemeenskap lekker sal wees. Net so dink sy dat daar ook groot waarde daarin kan wees om saam met die mense van die gemeenskap na hulle kerke te gaan. Sy voel daar moet meer met mekaar gedeel word, selfs al begin dit by diegene wat betrokke is by die gemeenskap om saam met die mense kerk toe te gaan.

Proefpersoon BVAV56 wys daarop dat dit belangrik is om te onthou dat nie alle mense van projekte hou of daarmee gemaklik is nie. Net so is dit belangrik om nooit te vergeet dat mense op verskillende wyses by 'n projek betrokke kan raak nie. Sommige mense werk en kan net finansiële bydra, ander kan dalk net een maal 'n maand iets bring. Tog is dit vir haar belangrik dat daar vir almal ruimte geskep moet word en dat mense nie voorgeskryf moet word hoe hulle moet help nie, want "dit is net daar wat jy sommer 'n ding dooddruk." Vir haar is dit ook belangrik dat die betrokkenes seker moet maak dat die Here hulle daar wil hê en dat dit nie net 'n "goeie ding," 'n "mooi ding" is nie. Die proefpersoon het ervaar dat wanneer hulp nie volhoubaar is nie, dit groot skade kan veroorsaak. Vir haar is dit belangrik dat 'n gemeente die blootstelling van projekte aan hul gemeentede moet gee en hier help 'n opedag baie. Die proefpersoon wys daarop dat baie mense 'n vrees het om fisiek in sulke gemeenskappe in te gaan, maar wanneer hulle daar is, kan hulle baie keer nie wegkom nie. So gemeentes moet hierdie betrokkenheid meer prakties vir hul gemeentede maak.

Proefpersoon BVAV65 wys daarop dat waar jy die gemeente inlig van jou betrokkenheid, bewaar jy die eenheid in die gemeente. Dit gee jou 'n "oop deur" as daar behoeftes is of as jy inspraak benodig op 'n probleemsituasie. Die proefpersoon voer verder aan dat Christus se basiese opdrag is om uit te gaan en te verkondig. Sy wys daarop dat daar altyd ruimte is vir betrokkenheid, omdat jy met baie behoeftige mense werk. Volgens haar moet 'n gemeente egter versigtig wees om nie daar iets soos 'n gemeente te wil begin nie. Daar is reeds verskeie gemeentes. Hierom is die verteenwoordigde projek van die proefpersoon interkerklik. "So jy moet versigtig wees wanneer jy inbeweeg, dat jy nie 'n bedreiging is vir jou bestaande kerke nie."

Proefpersoon BVAV50 voel die kerk is 'n bedieningsveld, dit is nie net 'n plek om te kry nie. Dit gaan vir haar om dissipelskap, om Jesus te gaan leef. Sy wys daarop dat een persoon se gemeente rêrig inspraak doen en dat dit wonderlik is om 'n kerk betrokke te sien. Omdat die mense van die gemeenskap "uitgewerpte mense" is, vat dit lank om vertroue te skep. Hierom is dit die beste om 'n gemeente te nooi om betrokke te raak. Die kerk is vir die proefpersoon 'n persoon en daarom is die taak om mense betrokke te kry. Nie net finansiële betrokkenheid nie. Persoonlike betrokkenheid is volgens haar nodig en moet die kinders van 'n gemeente ook die geleentheid kry om betrokke te kan raak. Sy glo dat dit hulle van kleins af sal leer dat hulle bevoorreg is en so skuif dit ook bestaande grense. Op die beurt spreek sy 'n behoefte uit aan projekte waarvan laerskoolkinders, tieners, jongmense en volwassenes betrokke kan wees.

Proefpersoon BVAM59 wys daarop dat waar gemeentes betrokke wil raak, die gemeentelêde eerste moet vra of hulle kinders van die Here is. Die tweede is om die opdrag te ontdek wat die Here vir hulle gee. Hy wys daarop dat daar baie maal baie energie bestaan om betrokke te raak, maar dit gou weer verdwyn waar dit nie opreg is nie. Hy gee toe dat die kerk nie orals betrokke kan wees nie en dat die kerk 'n kriteria vir betrokkenheid benodig. 'n Kriteria wat volgens hom ten alle tye sentraal moet staan, is evangelisasie. "As dit nie sentraal staan nie, los dan die projek." Hy wys daarop die kerk kan nie "hand outs" word nie.

- Grootste uitdagings in gemeenskappe wat bedien word

Proefpersoon BVAV55 kan nie iets uitlig nie en wys daarop dat daar baie gedoen word, van voete doen vir die ou mense tot broodjies by die kombuis. Sy wys wel daarop dat sy hoor van die dinge wat in die gemeenskap gebeur, skote of wat ook al, die bendes en so meer. Maar sy is nie daarvan bewus nie. Sy wonder of dit nie dalk die Here is wat mens nie bewus maak nie, want sy het nog nooit onveilig daar gevoel nie.

Proefpersoon BVAV56 lig dwelmverslawing as die grootste nood uit. Sy weet nie hoe gemeentes daarby betrokke kan raak nie. Dit kan dalk 'n lekker "dinkskrum," 'n "noodsaaklik gebedsaksie" wees om vir die Here te vra hoe om dit aan te spreek en verligting te bring. Sy wys verder op 'n groot behoefte aan professionele mense, mense wat vanuit 'n geestelike agtergrond betrokke kan raak. Mense soos sielkundiges, arbeidsterapeute, spraakterapeute, geestelike berading en professionele dienste soos dokters. Ook in terme van maatskaplike werkers, is daar 'n groot behoefte.

Proefpersoon BVAV65 lig 'n behoefte aan verblyf vir ouer mense uit. 'n Ander algemene probleem waarna sy verwys, is die tikverslaafdes. Baie van die ouers is nie in staat om na hulle kindertjies te kyk nie. Volgens haar is daar in die gemeenskapprojek 'n beroep op vroue gedoen om sulke kindertjies onder hulle sorg te neem en sal die projek kos en klere voorsien. Die proefpersoon voel egter dat as dit nie vir hul oorvol huisies was nie, sou hulle maklik die kindertjies geneem het. So die gemeenskap sit vervolgens ook met daardie praktiese probleem van huisvesting.

Proefpersoon BVAV50 lig behuising as 'n groot probleem uit. Maar wat die meeste vir haar bekommer, is die dwelmafhanklikheid, drankmisbruik en afwesige vaderskap. Sy voel die armoede sal regkom, maar die dwelmafhanklikheid en drankmisbruik, is twee goed waaraan min aandag gegee word. Volgens haar word hierdie maatskaplike euwels juis bemoeilik omdat die mense in dieselfde omstandighede bly. Verder is daar ook 'n behoefte aan maatskaplike werkers. Sy wys daarop dat daar

kinders is wat nie behoorlik versorg word nie en wat mishandel word. Tog dink die proefpersoon dat die grootste goed waarmee die gemeenskap sukkel, is die manipulerings deur bendes, direk onder die jeug, binne die ouerhuise en dan ook dwelms en drank.

Proefpersoon BVAM59 wys daarop dat daar 'n behoefte is aan mense om liefde en warmte te gee vir die mense vanuit die gemeenskap. Volgens hom sal die Here sorg vir die res. Die proefpersoon het ook ontdek hoedat goed wat hulle self besluit het, “platgeval” het. Juis hierom voer hy aan dit die seën van die Here moet wegdra en moet Hy self sê wat gedoen moet word. In terme van die gemeenskap, beskryf hy werkloosheid as die grootste probleem. Hy voer aan dat 40% werkloos is en dat dit tot verskeie sosiale probleme lei, soos 'n hoë teringsyfer, HIV, tik, alkohol en meer. Tog is dit nie net 'n kwessie van werk nie. Die proefpersoon, wys daarop dat die mense nie altyd gereed of in staat is om te gaan werk nie. So het hy ook verskeie ervarings gehad, waar die werksomstandighede nie gewerk het nie. Dit het hom tot die oortuiging gebring dat daar eerste by die mense begin moet word, om hulle te ontwikkel. Daarom is sy vertrekpunt 'n kleuterskool, maar hy voel dat die ontwikkeling van mense om baie meer uitbreiding vra. Hulle kan byvoorbeeld nog glad nie werk met die hoërskoolkinders nie. Ter samevatting gaan dit vir hom om mense se menswees vir hulle terug te gee. Hy wys daarop dat as jy jou menswees verloor, “dan maak niks vir jou meer sin nie.”

Gemeenskapsprojek C

Semi-gestruktureerde onderhoude is met al die geïdentifiseerde proefpersone gevoer en hulle terugvoer word in die volgende afdelings bespreek.

- Motiverings om betrokke te raak by die verteenwoordigde gemeenskap

Proefpersoon CVAV33 wys daarop dat sy 'n passie het vir gemeenskapswerk en gemeenskapsontwikkeling. Sy wys ook op 'n passie om mense in nood en behoeftige mense te help, om Christelik te kan werk en die evangelie te kan bring. Die feit dat die gemeenskapsprojek 'n Christelike organisasie is, was vir haar 'n groot aantrekkingskrag, omdat die proefpersoon haar geloof daardeur kon uitleef.

Proefpersoon CVAV53 wys daarop dat sy 'n liefde vir mense het en van kleins geleer is dat alle mense dieselfde is, jy moet alle mense met respek hanteer. Vervolgens het die proefpersoon gevoel sy kan 'n verskil maak in die gemeenskap wat bedien word.

Proefpersoon CVAV62 wys daarop dat sy deur haar tuisgemeente by ander projekte betrokke was. Toe sy hoor van die gemeenskap waar sy tans betrokke is, het sy dit as 'n geleentheid gesien om die mense ook daar te gaan bemagtig. Die proefpersoon wys daarop dat as jy die Here vra waar om te werk en daar 'n “deur oopgaan,” dan moet jy ingaan en “kyk of dit die moeite werd is.” Vir die proefpersoon “was dit die moeite werd.”

Proefpersoon CVAV53 wys daarop dat sy deur haar tuisgemeente van die projek gehoor het. Om betrokke te wees, was altyd haar “passie,” sy het “'n hart of passie vir ander.” Haar gemeente se selgroepe was ook so gestruktureer dat hulle moes kies by watter gemeenskapsbediening hulle betrokke wou raak. Hulle het die Here gevra waar hulle betrokke moet wees en omdat dit een van die eerste gemeenskapsprojekte in die gemeente was, het hulle tot die oortuiging gekom dat hulle by die spesifieke projek betrokke wil wees, “heeltemal betrokke wees.”

Proefpersoon CVAV29 wys daarop dat sy betrokke geraak het om te help. Sy ken die projekbestuurder en toe die projekbestuurder die behoefte om hulp rakende die betrokke projek uitgespreek het, het sy haar hulp aangebied.

- Motiverings om betrokke te bly by die verteenwoordigde gemeenskap

Proefpersoon CVAV33 wys daarop dat die wete dat sy besig is om haar passie uit te leef, haar help om betrokke te bly. Daar is begin met Bybelklasse, om die evangelie te bring en meer evangelisties te

werk. Vir haar is dit belangrik en 'n eer om haar geloof as deel van haar werk te kan uitleef. Wat sy ook voel haar laat bly, is die gebedsondersteuning van individue uit kerke. Sy verwys spesifiek na 'n gebedsgroep, waar daar weekliks saam gebid word.

Proefpersoon CVAV53 wys daarop dat sy betrokke bly, omdat sy die mense, wat deur die projek bedien word, baie jammer kry en weet dat hulle soos uitgeworpenes hanteer word. Sy het gevoel dat sy dalk 'n verskil kan maak om daardie liefde te bewys en hulle die kans te gee op 'n "normale," "ordentlike lewe." Sy probeer ook om die mense geestelik toe te rus. Sy het byvoorbeeld al 'n Bybel in die moedertaal van die mense gegee en ook Christelike tydskrifte na die gemeenskap geneem.

Proefpersoon CVAV62 wys daarop dat sy haar betrokkenheid beskou as 'n passie en as dit jou passie is, "dan staan niks in jou pad nie."

Proefpersoon CVAV53 wys daarop dat sy betrokke bly oor die liefde vir haar naaste en "die plesier," "die vreugde" wat dit gee as jy iets doen en jy sien hoe die mense dit waardeer. Juis omdat andere die mense na wie hulle uitreik vermy, was dit vir haar belangrik om vir hulle te wys dat hulle hul liefhet soos wat hulle is, dat hulle aanvaar word en dat hulle vir hul wil help. Dit is vir haar iets spesiaal.

Proefpersoon CVAV29 wys daarop dat sy nie beplan het om so lank te bly nie, maar toe sy die kinders leer ken het en gesien het wat daardie verhoudings vir die kinders van haar gemeente beteken, het dit haar gemotiveer om aan te bly. Sy beskou dit aan die een kant as lojaliteit, maar aan die ander kant ook as ware vriendskappe wat tot stand gekom het. As sy nie daar kom nie, voel sy dit in haar hart en werk. Net so mis die kinders wat sy uit haar gemeente saamneem daardie kontak. Sy verbind dit ook met "die pad wat die Here met 'n mens stap." "Diep binne 'n mens is dit tog jou geloofsoortuiging, wat 'n mens daar hou ook."

- Invloed van geloof

Proefpersoon CVAV33 wys daarop dat jy as Christen nie kan wegkom van die opdragte in die Bybel wat sê ons moet uitreik na die weeskinders en die armes nie. As gelowige voel sy dit is wat sy moet doen. Vanweë baie uitdagings in haar werk, het dit haar na God gedryf en geleer om afhanklik van Hom te wees.

Proefpersoon CVAV53 wys daarop dat sy baie lief is vir die Here en dat Hy sê ons moet betrokke raak by die armes, weduwees en wese. Behalwe dat sy grootgeword het in 'n huis waar omgee is vir ander kleuriges, het sy geleer om mense te respekteer. Sy glo haar geloof het ook iets daarmee te doen, in die sin dat "jy moet jou naaste liefhê soos jouself." Sy wys egter daarop dat haar betrokkenheid nie regtig haar geloof beïnvloed (versterk of verswak) het nie.

Proefpersoon CVAV62 wys daarop dat haar geloof haar sterkpunt is. As sy nie geloof het nie, voel sy altyd iets gaan misluk. Voor sy iets aanpak, vra sy die Here of dit is wat Hy wil hê sy moet doen. Sy wys daarop dat sy op gevaarlike plekke al gewerk het, maar dat die Here die pad gelykmaak om weer te kom. Haar geloof is beide versterk en getoets.

Proefpersoon CVAV53 wys daarop dat sy sterk geloof in die Here het en Hom vertrou om te help. Dit hoor sy ook by die gemeenskap waar sy betrokke is. As hulle so gelowig bid en die dankbaarheid wat hulle het as hulle iets ontvang, dit het die proefpersoon versterk en geleer dat jyself baie het om voor dankbaar te wees. Jy leer "daar is moeiliker omstandighede as jou eie."

Proefpersoon CVAV29 wys daarop dat die geestelike effek op die gemeenskap nie heeltemal bepaal kan word nie. Tog voel sy dat die betrokkenheid uitdrukking gee aan hulle gemeentevisie, Jesaja 47 se stroom lewende water en die wees soos 'n boom wat heel jaar vrug dra om gestalte te gee aan die Koninkryk van God (kort samevatting van die visie, soos beskryf deur die proefpersoon). Sy wys daarop dat daar wel in haar gemeente 'n barmhartigheidsbediening is, maar dit meer vir volwassenes is. Deur die jongmense te betrek, gee dit hulle 'n kans om ook betrokke te kan raak. Volgens die

proefpersoon is haar eie geloof vanuit die betrokkenheid uitgedaag is. In die eerste plek ween die taalverskil en die feit dat mens nie weet watter effek jou bydrae het nie. Tog het sy by die Here geleer dit is nie sy wat die waarde bring nie, haar blote teenwoordigheid het waarde. “Die ander goed is die Here se werk, dit is nie goed wat ek kan bewerkstellig nie, dit is goed wat deur die Gees moet gebeur.” Dit het haar ook uitgedaag in die sin oor hoe sy nadink oor die Koninkryk van God, dit is nie net die wonderlike ervaring van ’n klomp bekerings nie, dit gaan ook om die daaglikse roetine. Vervolgens het dit haar baie laat dink oor die Here se werk en wat Hy deur haar doen.

- Ervaring van Christelike diens

Proefpersoon CVAV33 wys daarop dat Christelike diens anders is as humanisme, omdat dit ’n opdrag uit die Bybel is. Alhoewel dit volgens die proefpersoon ooreenkomste met humanisme kan toon, is die hoofdoel vir haar om die evangelie te bring. Dit onderskei humanisme teenoor Christelike dienslewering. Maar dit beteken nie net vir haar dat die mens ’n geestelike wese is nie, daar is ook fisieke en emosionele behoeftes wat aangespreek moet word. Jesus het “healtyd vir die mense die evangelie gebring, maar Hy het ook in hulle fisieke behoeftes voorsien.”

Proefpersoon CVAV53 wys daarop dat jy altyd by Christelike diens besig is om jou “Christelike geloof in die gesprek of iets in te bring.” Dit geskied dikwels op eenvoudige wyses, soos om ’n drukkie te gee en te sê “God bless you.” Dit gaan vir die proefpersoon primêr om Christus uit te leef in jou verhouding met mense en jou optrede na buite.

Proefpersoon CVAV62 wys daarop dat Christelike diens veronderstel dat jy jouself ’n kind van die Here noem en dat Hy jou gebruik om andere te “uplift.” As jy “ongehoorsaam is vir die gees van die Here,” dan gaan jy faal in wat Hy wil hê jy moet doen. Die is nie iets wat jy doen vir jou eie gewin nie. Dit vra om ’n totale afhanklikheid van die Here af. Die proefpersoon wys daarop dat as jy vir die Here werk, dan “hou Hy vir jou staande.” Jy moet ook nie die mense gaan help soos jy wil nie, want dan faal jy die mense. Dan speel die Here nie ’n rol nie. Jy moet mense gaan “uplift met die Here se hand.”

Proefpersoon CVAV53 wys daarop dat dienslewering saam gaan met Christenwees. Die Here het ons geplaas waar ons is “om andere te help in enige omstandighede.” Jyself moet minder word en Jesus meer in jou lewe. Christelike dienslewering is vir haar om ander te help en om ’n verskil te maak, dat ander kan sien. “Hoe kan jy regtig vir iemand die Here se liefde wys of wys dat jy ’n kind van die Here is as jy nie vir hom liefde gee nie, want liefde is mos die hoof, God is liefde.” Hier speel die vrug van die gees in Galasiërs (4:22-23) ’n belangrike rol, sodat ander kan sien “die Here is in jou of jy behoort aan Hom of jy maak ’n verskil in ander se lewe.”

Proefpersoon CVAV29 wys daarop dat mens versigtig moet wees om nie ’n “Christelike sousie” oor diens te gooi nie. Tog is dit anders as sekulêre diens wanneer dit opreg is en waarlik uit die hart kom. Dit is ook anders in die sin dat dit hoop bring. Vir haar is daar ooreenkomste met sekulêre diens, maar is daar ’n verskil in hoe mens die diens lewer. Die proefpersoon verwys na Sagaria 8:23, waar “die mense die Jode se kleed sal vasgryp en sê ons wil saam met julle gaan, want ons weet die Here is by julle of ons kan sien die Here is by julle.” Sodoende maak die voorbeeld van die gewer die verskil. Die proefpersoon beklemtoon dat dit nie gaan om druk op mense te plaas om hulle te bekeer of by ’n kerk aan te sluit nie. Dit gaan om hoop te gee, “al gaan dit swaar.”

- Klem en ordening van betrokkenheid

Proefpersoon CVAV33 wys daarop dat die aard van haar werk, maak dat uitkomst en doelwitte bereik moet word, daarom staan dit vir haar eerste. Tog voel sy dit kan nie bereik word sonder verhoudings nie, hierom staan verhoudingsbou op ’n tweede vlak. Sy wys egter daarop dat die bewerkstelling van uitkomst en verhoudingsbou saamgaan, mens moet mens en taak georiënteer wees. Sodoende staan die bereiking van uitkomst en verhoudingsbou vir haar gelyk. Om mense te

bemagtig en eienaarskap te laat neem, is iets wat volgens die proefpersoon op 'n derde vlak geplaas moet word, sy beskou dit as iets wat op bestuursvlak moet gebeur.

Proefpersoon CVAV53 wys daarop dat verhoudingsbou die belangrikste is. In die tweede plek is dit vir die proefpersoon nodig dat die mense van die gemeenskap moet voel dat hulle hul eie ding kan doen. Vervolgens staan projekte en resultate eintlik heel laaste in terme van rangorde, dit is 'n uitvloeisel van die bemagtiging.

Proefpersoon CVAV62 wys daarop dat verhoudings die belangrikste is. Sy wys daarop dat die verhouding buit moet wees “soos met jou huis, jou familie.” Waar goeie verhoudings gevestig is, neem mense in die tweede plek makliker eienaarskap van “dit wat jy daar vir hulle leer” en tree projekte in die derde plek noodwendig na vore.

Proefpersoon CVAV53 wys daarop dat die bewerkstelling van verhoudings die belangrikste is. Sy wys daarop dat as jou verhoudings nie reg is nie, “dan kan jy nie 'n gemeenskapsprojek doen nie, want tog jou hande alleen is te min.” Maar as die verhoudings reg is, dan kan jy in die tweede plek by projekte uitkom, waar jy in die derde weer mense kan ophig uit die situasie waarin hy/sy is. “[Hulle] gaan voel ek wil ook vorentoe gaan, ek wil ook menswaardigheid hê, ek wil ook beter wees in die lewe.”

Proefpersoon CVAV29 wys daarop dat sy die bewerkstelling van uitkomst op hierdie stadium die beste regkry. Daardeur hoop sy dat die gemeenskap ook voel dat hulle betrokke is neem. Vir die proefpersoon loop verhoudingsbou en die bewerkstelling van uitkomst deur projekte hand aan hand. As die gemeenskap nie deel is daarvan (die uitkomst) nie, het die betrokkenheid nie waarde nie. Vervolgens staan verhoudings eerste, nou daarmee saam die bewerkstelling van uitkomst en heel laaste die bemagtiging van die gemeenskap, waar hulle mede-eienaarskap neem. “So 'n mede-eienaarskap is jou doelwit aan die einde van die dag.”

- Verbintenisse bewerkstellig

Proefpersoon CVAV33 verwys na 'n hele paar verbintenisse. Die proefpersoon wys daarop dat daar 'n onafwendbare emosionele band na vier jaar gevestig word en ook omdat die projekte gerig is op die bevrediging van geestelike behoeftes. So byvoorbeeld word daar deur 'n projek gevoelens gedeel, gebedsversoeke gedeel en vir mekaar gebid. Omdat hierdie projekte weekliks in plek is, ontstaan die verbintenisse outomaties. Sy verwys ook spesifiek na een persoon wat vanuit die gemeenskap bemagtig is en met wie daar nou saamgewerk word. Sy word in haar huis besoek en outomaties is die verhouding bevorder, “omdat mens mekaar beter leer ken.”

Proefpersoon CVAV53 verwys na besondere verhoudings, spesifiek een. Sy spreek 'n besondere bewondering uit vir dit wat daardie persoon moet hanteer. Verder wys sy op verskeie inisiatiewe van haar kant af om waarlik belangstelling te toon, wat dit in 'n spesiale verhouding laat ontwikkel het. Sy beskryf daardie persoon as 'n “wonderlike mens.”

Proefpersoon CVAV62 wys daarop dat sy nie so seer 'n een-tot-een verhouding kon ontwikkel met iemand na wie sy uitgereik het nie. Volgens haar was die uitreike “meer in die algemeen.” Sy wys egter daarop dat sy altyd gesorg het dat sy ietsie neem vir elkeen, sonder om iemand voor te trek. Sy wil nie hê hulle moet sê “ek trek die een voor die ander een nie.” Die proefpersoon moet in terme van haar betrokkenheid deur 'n vertaler werk en daarom was haar belangstelling altyd meer gerig op die groep.

Proefpersoon CVAV53 verwys na 'n verhouding wat bewerkstellig is met 'n persoon uit die gemeenskap, wat vir hulle as 'n tolk optree. Sy spreek 'n besondere bewondering uit vir dit wat die persoon moet hanteer. Dit maak dat jy voel “jy wil haar altyd vasdruk en haar net meer help en meer betrokke raak by haar.” Die proefpersoon voel ook dat daar 'n band is met andere vanuit die gemeenskap, want “ons weet presies hoe voel die een.” Sy het ontdek hoedat mense ten spyte van

rassegrense baie van dieselfde kwellinge moet deurmaak. Dit het bygedra tot 'n gevoel van familie, “want hulle is deel van jou, hulle het dieselfde hartseer, dieselfde vreugde en dieselfde bekommernisse en dieselfde behoeftes as wat ons het, wil ek amper sê.”

Proefpersoon CVAV29 wys daarop dat sy in 'n sekere sin sulke verbintenisse kon bewerkstellig, maar ook nie. Die taalverskil maak dit vir haar “regtig baie baie moeilik.” Om die taal aan te leer is ook vir die proefpersoon moeilik, omdat sy nie gereeld dit kan gebruik nie. 'n Ander uitdaging wat verhoudings moeilik maak, is die aard van die proefpersoon se betrokkenheid. Sy is daarvoor verantwoordelik om die kinders vanuit haar gemeente betrokke te kry. Tog wys sy daarop dat daar 'n kindjie vanuit die gemeenskap is, met wie sy gevoel het dat sy 'n mate van 'n emosionele band kon bewerkstellig het. Sy voel egter dat sy nie sulke “verskriklike goeie verhoudings met baie van die kinders nie,” maar dat sy dit wel reggekry het dat die kinders vanuit haar gemeente sulke verhoudings het.

- Rol van verbintenisse

Proefpersoon CVAV33 wys daarop dat sy baie geleer het van 'n ander kultuur en ook van haarself en vat dit saam as “persoonlike goeie leerervaringe.”

Proefpersoon CVAV53 wys daarop dat sy baie geleer het uit die moed wat sy deur die projek raakgesien het. Sy voel ook dat sy nog altyd die goeie in mense raakgesien het en dan partykeer teleurgestel word, juis omdat sy die persoon verkeerd opgesom het.

Proefpersoon CVAV62 wys daarop dat dit vir haar 'n verrykende ervaring was om te sien hoe mense in slegte omstandighede leef en steeds probeer “om die beste voetjie voor te sit.” Uit die gesprekke kon sy optel hoe dit gaan. Sy wys daarop dat as jy “bietjie meer van dit kan weet, dan sal dit jou ook help om bietjie meer betrokke te raak.” Dit beteken dus dat jy ook sal moet kom in persone se huise. Die proefpersone wys daarop dat sy die seën van die Here ervaar en dat dit beter is “om te gee as om te ontvang, want die Here sal self vir jou sorg.”

Proefpersoon CVAV53 wys daarop dat daar baie in die selgroep wat betrokke is, gepraat is oor die rol van die verbintenisse. Dit het vir haar geleer om meer dankbaar te wees vir haar omstandighede. Sy wys spesifiek daarop dat sy opnuut geleer het hoe belangrik dit is dat daar 'n geestelike fondasie gelê moet word, veral wanneer kinders klein is. Soos wat Timoteus by sy ouma Louise geleer het, glo sy ook moet jy as ouer vir jou kinders leer en vir hulle 'n voorbeeld wees. Hierdie tipe lewenslesse, het sy ook met die vroue vanuit die gemeenskap gedeel.

Proefpersoon CVAV29 wys daarop dat sy dink dat die verbintenisse wat die kinders (wat saam met haar uitgereik het) met die kinders in die gemeenskap bewerkstellig het, “hulle oë oopgemaak (het) rondom 'n wêreld wat hulle nie noodwendig geken het nie.” Net so het dit ook 'n sensitiwiteit tot stand gebring om dankbaar te wees en te weet dat daar is “kinders wat niks het en tog oorleef hulle elke dag en lewe hulle en maak hulle die beste van hulle lewens.” Die proefpersoon wys daarop dat dit baie vrae by 'n mens wakker maak en dat dit die Here self is wat vir 'n mens die geleentheid gee om eerder “te kan gee as om vir myself te hou.”

- Betrokkenheid van tuisgemeente

Proefpersoon CVAV33 wys daarop dat haar tuisgemeente veral betrokke is by die aanbieding van 'n Bybelklas en ook deur gebed. Sy maak ook melding daarvan dat sy een keer 'n week na die leier van haar gemeente gaan, wat haar ondersteun en vir haar bid.

Proefpersoon CVAV53 wys daarop dat sy nie regtig deur haar tuisgemeente ondersteun word nie. Daar is 'n behoefte dat meer mense vanuit die gemeente betrokke sal raak. Sy wys daarop dat daar voorheen meer fisieke betrokkenheid was en dat die betrokkenheid nou primêr lê in 'n maandelikse donasie.

Proefpersoon CVAV62 wys daarop dat sy nie ondersteun word deur haar tuisgemeente nie. Tog wys sy daarop dat dit nog nooit vir haar nodig was om hulp te vra nie, want sy kon nog altyd voorsien in wat sy wou doen.

Proefpersoon CVAV53 wys daarop dat haar plaaslike gemeente nie vreeslik betrokke is nie. Sy wys egter op 'n selgroep wat betrokke is en “100% ondersteunend vir mekaar is,” fisiek en emosioneel. Vir die proefpersoon ondersteun die selgroep en die mense na wie uitgereik word mekaar op 'n wedersydse wyse.

Proefpersoon CVAV29 wys daarop dat haar gemeentede se kinders spesifiek betrokke is by die aanbidding van sekere aktiwiteite. Daar is ook baie skenkings en 'n bereidwilligheid van lidmate om te help waar nood geïdentifiseer word.

- Plek/funksie van gemeentelike betrokkenheid

Proefpersoon CVAV33 wys daarop dat daar op elke vlak geleenthede is vir gemeentelike betrokkenheid, op bestuursvlak en ook in terme van vrywilligheidswerk. Die proefpersoon voel mense hoef nie net geld of fisieke hulpmiddels te gee nie. Hulle soek fisiek mense en hande om betrokke te raak. Ook die behoefte aan gebed is sterk uitgelig. Daar is 'n behoefte aan 'n gevoel dat hulle (die gemeentes) daar is en ondersteun, dat daar mense staan agter hulle wat betrokke is by die projekte.

Proefpersoon CVAV53 wys daarop dat mense moet wegkyk van hulself af en bietjie sien wat buite aangaan. Die betrokkenheid moet nie net lê in 'n finansiële vorm nie. Sy voel dat daar blootstelling gegee moet word aan gemeentede om betrokke te raak en te kyk of hulle 'n verskil kan maak. Sy wys daarop dat “ons is gemaak om vir mekaar om te gee en betrokke te raak.”

Proefpersoon CVAV62 wys daarop dat daar 'n groot geleentheid vir gemeentede is om die gapings rondom bestaande projekte te vul. So byvoorbeeld kan daar kos gemaak word op 'n dag wat daar nie deur die projek kos gemaak word. Sy verwys ook na 'n babaprojek, waar 'n pakkie babagoed opgemaak word “vir 'n jong moedertjie wat kom kraam en hulle het nie babagoedjies saamgebring nie, dan het die verpleegpersoneel iets om vir die babatjie aan te trek.”

Proefpersoon CVAV53 wys daarop dat gemeentes nie by te veel projekte betrokke moet raak nie, want dan kan jy net bietjie help. Sy voel ook dat gemeentes meer verantwoordelikheid moet neem vir 'n projek of projekte wat binne hulle grense val. Dit is hulle eerste verantwoordelikheid. Verder is dit vir haar belangrik dat daar meer gefokus word op projekte wat mense bemagtig om self op te staan, sodat daar nie 'n afhanklikheid is nie. Die proefpersoon wys daarop dat mense 'n passie moet hê om betrokke te raak en nie gedruk, gelek of gesoebat word nie.

Proefpersoon CVAV29 wys daarop dat dit ononderhandelbaar is, dat gemeentes betrokke moet wees. Dit is deel van gemeentes se roeping (hier verwys die proefpersoon spesifiek na Matt. 25:44-45). Sy voel ook dat daar nie so seer nuwe projekte deur gemeentes gestig hoef te word nie, maar dat hulle “energie” moet gaan insit by reeds bestaande projekte. Die proefpersoon voel dat gemeentede meer blootstelling behoort te kry aan sulke gemeenskapsprojekte, want dit is “altyd dieselfde mense” wat betrokke is. Tog voel sy dat mens versigtig moet wees om nie te oordeel as iemand nie gaan nie, want dit kan dalk nie so 'n persoon se passie wees nie.

- Grootste uitdagings in gemeenskappe wat bedien word

Proefpersoon CVAV33 wys daarop dat daar bestuurslede nodig is, mense wat op die “beheerrade kan kom dien.” Sy lig ook 'n behoefte aan finansiële bydraes uit en wys daarop dat daar in die gemeenskap 'n groot behoefte is aan mense wat spesifieke vaardighede kan kom aanleer, soos byvoorbeeld “craft”-, naaldwerk- of musiekklasse.

Proefpersoon CVAV53 wys daarop dat daar 'n groot behoefte bestaan om 'n gebou voltooi te kry, sodat daar spesifieke vaardighede vir die gemeenskap geleer kan word. Die vertrek wat tans daarvoor gebruik word, is beperk in terme van spasie. So byvoorbeeld is daar 'n behoefte om onder andere 'n rekenaar tot die beskikking van die gemeenskap te stel.

Proefpersoon CVAV62 wys daarop dat daar steeds gapings in terme van die gemeenskapsprojek is. So byvoorbeeld is daar ontdek dat 'n kliniek TB-pille vir mense gee wanneer hulle nog nie geëet het nie. Sodoende is daar 'n behoefte aan iemand wat dalk broodjies kan maak. Die proefpersoon bespreek ten slotte die begeerte uit om 'n veeldoelige sentrum vir vaardigheidsontwikkeling te voltooi.

Proefpersoon CVAV53 wys daarop dat diegene na wie hulle uitreik, nie regtig vir hulle kon sê wat is die behoeftes nie. Sy wys egter daarop dat dit noodsaaklik is dat onder andere die stukkende naaimasjiene reggemaak moet word. Dit is belangrik dat die mense wat deur die projek gehelp word, self moet kan leer om naaldwerk te doen. Om iets self te maak, “dit gee daai bevrediging.” Dit is volgens die proefpersoon dalk 'n behoefte saam met die kospakkies wat op 'n gereelde basis gegee word.

Proefpersoon CVAV29 wys daarop dat 'n mens maklik die armoede en die toestande daarvan raaksien. So fisieke behoeftes is vir haar ooglopend. Sy is egter bekommerd en wonder of mens nie “prosesse” in stand hou, wanneer mens baie keer met projekte begin nie. So byvoorbeeld sien sy hoedat intelligente meisies, weens die gebrek aan geleenthede, huishulpe word. Hierom voel sy daar is “groter sisteme” wat aangespreek moet word. Sy sien 'n groot behoefte aan “restorative justice” en vergifnis en versoening, want dit kan sisteme verander. Dit lê vir haar grootliks by die skep van geleenthede om mense uit hul omstandighede op te help. Soms is daardie sisteme ook in plek en moet mens net die mense help om daarvan gebruik te maak.

ADDENDUM 12: OPSOMMENDE DATA VAN BEMAGTIGDES SE ONDERHOUE

Bespreking van bemagtigdes se onderhoude volgens projek

Soos reeds genoem het die onderhoude in hierdie ondersoek ten doel gehad om die redes te bepaal hoekom mense betrokke raak by godsdienstige uitreike in 'n ander kultuur. Benewens die onderhoude met die veranderingsagente, is onderhoude ook gevoer met die bemagtigdes wat deur die verteenwoordigde gemeenskapsprojekte bedien word en as ware ook betrek is/word deur spesifieke projekte. Daardeur is gehoop om 'n meer holistiese beeld tot stand te bring van die inter-kulturele ontmoeting wat deur gemeenskapsprojekte tot stand kom. Vervolgens is die vrae wat gestel is aan die bemagtigdes direk gerig op hulle betrokkenheid en die ervaring van mense wat van buite as veranderingsagente betrokke raak. Hierdie vrae sal in terme van die volgende kategorieë bespreek word en volgens gemeenskapsprojek uiteengesit word.

Gemeenskapsprojek A

Semi-gestruktureerde onderhoude is met al die geïdentifiseerde proefpersone gevoer en hulle terugvoer word in die volgende afdelings bespreek.

- Motiverings om betrokke te raak by die verteenwoordigde gemeenskapsprojek

Proefpersoon ABMM41 beskou sy betrokkenheid as 'n passie en 'n roeping van die Here, waar die Here “gesê het om dit te doen.”

Proefpersoon ABMV53 wys daarop dat sy betrokke geraak het deur die gemeente wat deel is van die projek.

Proefpersoon ABMV41 skryf haar betrokkenheid toe aan 'n roeping van God om haar geestelik te laat groei en haar te leer van mense se behoeftes, sodat sy vir hulle tot voorbeeld kan wees.

Proefpersoon ABMV44 wys daarop dat sy altyd die begeerte gehad het om met kinders te werk, maar dat sy ook 'n duidelike opdrag van die Here deur sy Woord gekry het.

Proefpersoon ABMV30 wys daarop dat sy by 'n jeugforum gewerk het. Daardie ervaring het haar tot die oortuiging gebring om met jong kinders te begin werk. Sy wou hê dat daardie kinders “'n baie beter denk van homself” moes ontwikkel en meer positief wees.

- Motiverings om betrokke te bly by die verteenwoordigde gemeenskapsprojek

Proefpersoon ABMM41 wys daarop dat die ervaring van “armoedige omstandighede” en die geleentheid om andere te kan help, hom gemotiveer het om betrokke te bly. Omdat die proefpersoon in die eerste instansie gehelp is, wil hy ook sy “broer” help wat in dieselfde omstandighede grootword en vir hom sê “daar is 'n beter toekoms.”

Proefpersoon ABMV53 wys daarop dat sy deur die gemeente wat deel van die projek is, baie gehelp is. Dit het haar op die regte pad gehou. Sy kan haar behoeftes en probleme met hulle deel en daar is vir haar gebid. Daardie baie gebid het vir haar baie gehelp en daarom bly sy betrokke.

Proefpersoon ABMV41 wys daarop dat die gemeenskapsprojek vir haar as mens help ontwikkel het. So byvoorbeeld het sy geleer om meer te bid, met God te praat. Verder beskou sy haar betrokkenheid as 'n bereidwilligheid om deur God gebruik te word. “I feel like God is showing me, to mould my character, to make me a better woman, to make me a better leader.”

Proefpersoon ABMV44 wys daarop dat “om 'n verskil te kan maak in hierdie kinders se lewe” en die feit dat daar nou geleenthede is, wat sy nie gehad het nie, haar motiveer om betrokke te bly. Sy voel dat as sy 'n verskil in “net een kind se lewe” kan maak, dan het sy baie vermag.

Proefpersoon ABMV30 wys daarop dat die liefde vir die kinders haar motiveer om betrokke te bly. Vir haar gaan dit ook saam met die persoonlike bevrediging wat dit inhou as 'n kind 'n mooi tekening maak of as die kind iets bereik wat jy vir die kind geleer het.

- Vlak van gemeenskapsbetrokkenheid deur gemeentes en/of gelowiges

Proefpersoon ABMM41 voel daar is 'n groter betrokkenheid gedurende die laaste vyf jaar en dink dat die mense die armoede sien en wil help. Tog vermeld die proefpersoon dat daar “paar jaar gelede” mooi groei was.

Proefpersoon ABMV53 sien dat daar meer mense betrokke is.

Proefpersoon ABMV41 voel dat daar in die verlede meer vrywilligers betrokke was. Tog weet sy daar is ondersteuners, maar voel sy meer mense was in die verlede betrokke.

Proefpersoon ABMV44 wys daarop dat die vrywilligers meer raak, veral die wat help om die projek in stand te hou (soos “kos aanry”). Die belangstelling brei ook uit en is daar byvoorbeeld mense wat as 'n kind verjaar, vir hom/haar 'n partytjie kom gee. Dit beskryf sy as “dinge wat saak maak.”

Proefpersoon ABMV30 wys daarop dat daar 'n groter betrokkenheid is. Sy verwys ook na “Christelike kampe” wat in die verlede gehou is, wat die kinders van die gemeenskap baie geniet het en 'n groot verskil gemaak het in hulle lewens.

- Invloed van geloof

Proefpersoon ABMM41 wys daarop jy nie net in die “natural” armoede en pyn kan aanskou nie, dit raak jou geestelike lewe. Dit het sy geestelike lewe totaal verander. Dit het hom 'n passie vir die Here gegee en laat besef dat hy nie die gemeenskapsprojek of selfs mense op grondvlak kan bedien as sy verhouding met die Here nie reg is nie.

Proefpersoon ABMV53 wys daarop dat die oomblik toe sy die geestelike byeenkoms van die gemeenskapsprojek bygewoon het, sy baie geraak is. Sy wys daarop dat sy nie kan sê hoekom nie. Maar toe sy na die geestelike byeenkoms gegaan het, daardie gebou en sy mense het vir haar baie verander.

Proefpersoon ABMV41 wys daarop dat haar hele aanbiddingstyl, haar verhouding met God aangeraak is. Sy het geleer dat om diensbaar te wees en dat dit nie net 'n werk is nie, “when I'm working for the sake of only working, it is only a job and I don't produce fruit. When I work and I know I don't work unto me, I work unto God, I work with purpose.” Sy weet dat God elke dag oor haar toesig hou en daarom is sy betrokke ter wille van God. Orals waar sy diensbaar is, probeer sy haar “Godly values” in te bring en probeer sy uit te reik. Hierom is sy ook betrokke by evangeliese deur tot deur uitreike. “So now I'm bold, I'm not even shy to represent my Jesus Christ. I talk with boldness and because I've actually seen God healing, touching, transforming peoples lives, I now know He's able.”

Proefpersoon ABMV44 wys daarop dat sy deur 'n kursus wat aangebied is, baie oor haarself geleer het. Sy het aanvanklik soos 'n “nikswerd” gevoel, dat sy nêrens kan kom nie. Maar sy het hulp gekry en kan nou ander gaan help wat seergekry het. Sy hou nou selfs dienste by die kerk en mense kom bid saam met haar. Sy glo dat omdat sy die genesing gekry het, daarom het sy gegroei. Sy wys ook op spesifieke gebedsgeleenthede binne die projek waar daar byeengekom word en geestelik uitgereik word na mekaar. Daar word dan saamgebid waar daar 'n behoefte is, gehelp en 'n skouer van ondersteuning aangebied.

Proefpersoon ABMV30 wys daarop dat die betrokkenheid haar geloof laat versterk het. Sy wys daarop dat sy gelowig was en byvoorbeeld kerk toe gegaan het omdat sy moes. Maar nou voel sy, sy wil in die kerk gaan sit. Sy het ook meer vertroue om met ander mense oor die Bybel te praat. Waar sy ook

bang of skaam was om te bid, kan sy nou openlik voor 'n groep mense bid. Hierdie groei is in 'n groot mate te wyte aan die godsdienstige materiaal van die projek en ook die Bybelstudie tye saam, waar daar onder andere gesels is oor die Bybel en saam gebid is.

- Motiverings van gelowige vrywilligers om betrokke te raak (onderskeiding van Christelike diens)

Proefpersoon ABMM41 voel dat sommige dalk betrokke raak omdat hulle hoor dit is 'n plakkerskamp en dit is nodig om betrokke te raak. Maar hy dink dat die gelowiges wat betrokke raak mense is wat van die Here af hoor om betrokke te raak en is dan gehoorsaam. Hulle kom wys prakties die liefde. Hy wys ook verder oor hoe die verteenwoordigde gemeenskapsprojek die projek bemark deur byvoorbeeld die internet en hoe mense geraak word deur dit wat hulle sien. Verder voel hy ook dat die verteenwoordigde gemeenskapsprojek juis vertrouwe bevorder deur die deursigtigheid van hulle fondse. Vir hom is dit die groot verskil rakende baie ander projekte, waar baie van die geskenkte geld nie aangewend vir dit waarvoor dit geskenk is nie.

Proefpersoon ABMV53 wys daarop dat gelowige vrywilligers vanuit 'n geestelike oorweging betrokke raak en mense juis daardeur gelok word. “Die geestelike byeenkomste, soos hulle met mense praat, dit lok die mense aan. As hulle met die mense praat.... hulle is baie geestelik. Hulle raak 'n mens.”

Proefpersoon ABMV41 wys daarop mense meer betrokke raak omdat hulle die nood sien. “And even if you read the news, the crime rate. The crime rate, it shows there is something lacking.” Die proefpersoon voel 'n verdere rede, is omdat die woord van God ons beveel om in die wêreld in te gaan en die goeie nuus te verkondig. Dit glo sy is wat die gemeenskap en soortgelyke gemeenskappe nodig het. “If the community is right, you see it by its fruit.”

Proefpersoon ABMV44 voel dat die hoofrede hoekom mense betrokke raak, is die liefde vir die naaste. Dit is nie enige persoon wat uitgawes sal aangaan en byvoorbeeld by 'n dronk vrou sal gaan sit nie. Dit moet 'n passie in iemand se hart wees, daardie liefde en omgee vir die naaste.

Proefpersoon ABMV30 voel dat mense betrokke raak omdat mense kan sien waar die nood regtig is. In die gemeenskap is daar mense wat regtig hulp nodig het en hierom raak mense volgens haar betrokke.

- Wysies waarop gelowige vrywilligers wys hulle gee om: Die doen's en moenies (klem van betrokkenheid en ordening)

Proefpersoon ABMM41 voel dat daar nie 'n afhanklikheid geskep moet word nie, die mense moet hulle nie sien as “vader Christmas” nie. Die mense moet opgehef word en geleer word om eienaarskap te neem. Iemand moet ook nie alles kom doen nie, deurdat hy nie die persoon op grondvlak die kans gee om sy eie inisiatief en idees te volg en sy eie fondsinsameling te doen nie – dit ontnem hom/haar van belangrike leierskap. Vir hom is balans belangrik. Die persoon wat gehelp word, moet ook iets doen, 'n bydrae lewer. Maar baie maal voel dit vir die proefpersoon of mense alles wil kom doen en die mense van die gemeenskap kom sit net en word nie ontwikkel nie.

Proefpersoon ABMV53 voel dat dit belangrik is dat daar 'n opregte belangstelling moet wees. As iemand byvoorbeeld weggeval het, dan moet daar na daardie persoon toe gegaan word en dan geprobeer word om hom/haar op te help. Dit is iets wat sy by die verteenwoordigde gemeenskapsprojek waarneem. Waar byvoorbeeld sop uitgedeel word, word uitgevind hoe dit gaan. Daar word ook uitgenooi na die geestelike byeenkomste.

Proefpersoon ABMV41 wys daarop dat dit belangrik is dat mense vir die gemeenskap moet bid en dat die gemeenskap ook moet laat bid. Sy voel dat mense geleer moet word om vir God te vra wat hulle nodig het. Hier gee die proefpersoon die voorbeeld van Filippus wat deur God aangespreek is om met die ontmande Etiopiër te praat (sien Handeling 8). “As Christian he could have given him money, but

he didn't need money that time. What he needed was someone who could translate, to make the make the gospel easier to understand. To make him effective. Not that giving is bad, but he listened to the Holy Spirit to say and do what he did and it was very effective." Die is vir haar belangrik dat mense van buite vir diegene in die gemeenskappe moet kom leer hoe om te werk. Voor hulle 'n "handout" kry, moet hulle daarvoor werk.

Proefpersoon ABMV44 wys daarop dat dit belangrik om te wys dat jy waarlik omgee. Hier gee die proefpersoon die voorbeeld van 'n huis wat aan die brand geraak het en hoe die betrokkenes van buite kom help het om dit te blus. Dit is volgens haar "nie net mense wat inkom en iets wil doen nie, hulle wil meer doen as wat hulle alreeds gedoen het." Vir die proefpersoon is dit ook belangrik om nie net te gee nie, want daardeur skep jy 'n verwagting. "Hulle moet ook self begin selfstandigheid neem en verantwoordelikheid begin vat."

Proefpersoon ABMV30 wys daarop dat diegene wat betrokke raak moet voel dat hulle dit wil doen en nie moet doen nie. Daar moet nie ander motiewe daaragter wees, soos byvoorbeeld om iemand deur jou betrokkenheid te beïndruk nie. Dit moet 'n passie wees.

- Verbintenisse bewerkstellig

Proefpersoon ABMM41 vermeld veral een besondere vriendskap. Hy is in verwondering oor daardie persoon se passie en wys daarop dat daardie persoon hom nog nooit laat voel het "soos 'n klein outjie" nie. Daardie persoon sien homself hoër as wat hy na homself kyk. Net so is daardie persoon 'n dader van sy woord. Die proefpersoon verwys ook na geleenthede wat hy met die persoon kan "fellowship" en gesels. Net so glo die proefpersoon dat hy ook deur die "fellowship" en gesprekke na hom uitgereik het. Hy bid byvoorbeeld gereeld vir hom, gee vir hom waar hy kan en bied homself aan as iemand waarop gereken kan word.

Proefpersoon ABMV53 wys daarop dat sy deur die projek 'n besondere verhouding kon aanknoop met iemand vanuit die gemeenskap. Sy voel egter nie dat daar 'n wesenlike verhouding bestaan met mense wat van buite betrokke raak nie. Tog vermeld sy dat sy altyd oop is teenoor buitense, want "dit is mos een God wat ons dien."

Proefpersoon ABMV41 verwys na spesifieke persone wat baie bygedra het. "Their strengths is their leadership, even at home. Their finances." Die proefpersoon sien dat hulle die lewens van mense wil verbeter. Dit is volgens haar alleen moontlik deur 'n verhouding. Sy wys daarop dat God mense geskape het om te kommunikeer, om idees te deel en mense te transformeer. Deur met andere te deel bereik jy soveel meer, want hulle gaan ook dit met andere deel.

Proefpersoon ABMV44 verwys na 'n hegte verbintenis met 'n spesifieke persoon. Daardie persoon het haar gehelp om weer vertrou in haarself te kry en by "standvastigheid" uit te kom. Daar is saam gebid, saam gehuil en saam gelag. Dit is vir haar soos 'n familie, soos susters. Net so glo die proefpersoon dat sy vertrou word en het sy al vir die persoon dinge vertel wat sy nie vir haar eie ma sou vertel nie. Daardie omgee hou volgens haar net aan met groei.

Proefpersoon ABMV30 lig twee persone uit. Die een ken die proefpersoon van kinderdae af en daardie persoon is vir haar soos 'n pa. Die ander persoon is altyd daar as 'n mens probleme het of as jy nie lekker voel nie, dan kan jy met daardie persoon gesels. Hulle kan dan 'n bietjie raad gee. Die proefpersoon wys daarop dat sy ook van haar kant af bou aan die verhoudings deur te help waar sy kan, te luister as iemand 'n probleem het en raad te gee. Sy kan ook maklik sien as iemand bietjie af is en sal hom/haar dan 'n skouerdruk of drukkie gee.

- Rol van verbintenisse

Proefpersoon ABMM41 wys daarop dat die vriendskap hom laat dink aan boeties. Hy het nooit 'n pa of boetie gehad nie, maar die vriendskap is vir hom soos dit. Daardie spesiale persoon is 'n anker en hy

kan oop met hom wees. Die proefpersoon verwys byvoorbeeld na finansiële uitdaging wat hy gehad het en hoe die persoon gery het na hom toe en gehelp het. Dit is vir hom 'n unieke vriendskap, wat hy vir jaar na jaar wil hê. Die persoon het hom gehelp om balans te bring tussen sy geestelike en natuurlike lewe.

Proefpersoon ABMV53 wys daarop dat sy baie by mense van buite geleer het, veral baie vanuit die Woord. “'n Mens kan mos geestelik met hulle praat. Om te praat met hulle, meer uit te vind, want kyk jy is mos nie te oud om iets uit te vind van die Woord nie, iets beter te hoor van God nie.

Proefpersoon ABMV41 wys daarop dat daar nie net gegee word nie, maar dat daar ook aangemoedig word om te werk vir die gemeenskap. Die proefpersoon glo hulle is besig om die area rondom hulle en selfs die wêreld te verander. Deur vir hulle te bid en self vrywillige hulp aan te bied, voel die proefpersoon ook dat sy in staat gestel is om dankie sê en diegene van buite se drome te ondersteun. Dit is soos 'n afloswedren, waardeur sy sê: “I'm with you in the race, I am willing to take the stick like in a relay race.”

Proefpersoon ABMV44 wys daarop dat dit vir haar baie beteken om te weet daar is iemand wat omgee, wat uitreik in liefde, wat 'n oor het om te luister, iemand wat saam wil bid. Die persoon van buite is daardie tipe vertroueling vir haar. “Net daai liefde, daai omgee. Ek kan haar vertrou.”

Proefpersoon ABMV30 wys daarop dat die verbintenisse vir haar baie beteken het en dat sy selfs nie eens die groot ouderdomsverskil teenoor hulle voel nie. Hulle is gelyk aan mekaar. Daar is nie 'n bang gevoel teenoor mekaar nie, dit is gemaklik om in mekaar se geselskap te wees. Die proefpersoon wys verder daarop dat sy in die verlede nie iemand gehad het met wie sy kon gesels nie. Nou het sy iemand by wie sy kan gaan sit en gesels en weet dat die persoon luister en verstaan.

- Wysies waarop gemeentes betrokke kan raak

Proefpersoon ABMM41 wys daarop dat dit goed is om in terme van fisieke middele soos kos, geld en klere betrokke te raak. Maar vir hom is die geheim om projekte te bou, om 'n vriendskap met die mense te gaan bou en vir hulle te bid. Dit is wat hy voel die verteenwoordigde gemeenskapsprojek gedoen het. Hulle wil vriendskappe hê en daarom “commit” hulle hul vir jare.

Proefpersoon ABMV53 voel dat hulle meer fisiek teenwoordig moet wees. “Dat hulle kom en gesels met mense deur God. Meer praat, goeie dinge praat om 'n mens op te lig.”

Proefpersoon ABMV41 wil graag sien dat gemeentelêde meer sigbaar moet raak, soos byvoorbeeld om te kom na opedae, sodat hulle kan sien waar hulle kan help. Sy wys daarop dat hulle eenvoudig net vir hulle moet bid. Die proefpersoon wys verder daarop hoe belangrik dit is om gebalanseerd te wees in terme van die gemeente se vyfvoudige bediening (sien Ef 4:11). Nie net wil sy hê dat gemeentes na hulle gemeenskap moet kom nie, maar sal dit ook volgens haar lekker wees om met hulle te gaan sosialiseer.

Proefpersoon ABMV44 wys daarop dat daarop dat daar groot waarde daarin is om fisiek betrokke te raak. So byvoorbeeld is daar 'n gemeente wat die kinders van die gemeenskap met hulle huiswerk kom help. Volgens haar is daar 'n groot behoefte aan sulke motivering. Die proefpersoon wys ook daarop dat daar 'n groot geleentheid is om uit te reik na jongmense wat nie 'n werk het nie en by die huis sit. Sy voer aan dat daar nie fasiliteite is vir hulle nie en daarom raak hulle maklik in dwelms vasgevang.

Proefpersoon ABMV30 sien 'n groot behoefte waar mense, veral Christelike groepe, betrokke kan raak by jongmense. Sy verwys wel na iemand wat die kinders (wat in dwelms vasgevang is) neem vir berading, maar voel dat daar baie ander is wat nie berading kry of betrokke wil raak nie. Hierom is daar vir die proefpersoon 'n groot behoefte aan mense wat betrokke kan raak deur verskillende aktiwiteite vir die jongmense te kom aanbied en hul daardeur weg te hou van dwelms ensovoort. 'n Goeie voorbeeld is vir haar om iemand te kry wat die kinders kan leer musiekinstrumente speel.

- Grootste uitdagings in die eie gemeenskap

Proefpersoon ABMM41 beskryf die grootste uitdaging in die gemeenskap as die behoefte aan kreatiwiteit. So byvoorbeeld sal 'n jeugsentrum, wat ook voorsiening maak vir vaardigheidsontwikkeling, van groot waarde wees. Daar is volgens hom 'n behoefte aan 'n plek waar die jongmense kan sosialiseer en ontspan. Volgens die proefpersoon gaan hulle oor naweke smokkelhuise toe en weet hulle nie wat om te doen nie.

Proefpersoon ABMV53 voel dat die jong kinders die meeste hulp benodig omdat hulle vasgevang word deur dwelms en dinge wat hul lewens verwoes. Volgens die proefpersoon is daar baie kinders wat gehelp wil word, maar word hulle nie raakgesien nie en is hulle "hulpeloos teen die dinge wat hulle doen." Hiermee saam glo sy dat die grootmense (die mense van die gemeenskap) ook gehelp moet word om sulke kinders te hanteer. Die proefpersoon voel dat "buitemense moet kom praat," want baie mense loop net verby. Daar is ook vir haar 'n groot behoefte aan gebed, selfs 'n eenvoudige gebed. Die proefpersoon wys daarop dat "daardie eenvoudige gebed sal verhoor raak," maar "ons moet saam glo."

Proefpersoon ABMV41 wys daarop dat daar baie jongmense is wat verdere opleiding nodig het. "Of course they have failed, but some of them they can use their hands." Hierdie jongmense moet die geleentheid ontvang om hulself te kan ontwikkel. Maar omdat hulle nêrens het om te gaan nie, hang hulle uit met verkeerde elemente. Hulle verloor hulle begeerte om beter te doen, om hulle drome te bewaarheid. Volgens die proefpersoon kan buitemuurse aktiwiteite baie help, plekke waar jy tennis, krieket of wat ook al kan beoefen.

Proefpersoon ABMV44 wys daarop dat daar aandag gegee moet word aan die jongmense. Daar is byvoorbeeld 'n behoefte aan musiek en die inrigting van 'n geskikte plek waar musiek gemaak kan word. Sy wys daarop dat om die jongmense te help, veral diegene wat verslaaf is aan iets, dit belangrik is om hulle op 'n kreatiewe manier bymekaar te kry. Volgens die proefpersoon wil hulle, die verslaafde jongmense, nie hê almal moet weet van hulle verslawing nie en sal hulle nie sessies wat spesifiek gerig is op dwelmmisbruik, bywoon nie.

Proefpersoon ABMV30 wys daarop dat daar 'n groot behoefte aan behuising is. Die proefpersoon voel ook dat daar nie so seer baie kos nodig is nie, want daar is 'n kosskema en mense in die gemeenskap wat kos uitdeel. Volgens die proefpersoon is daar heelwat werklose mense en sal dit van waarde wees as daar vaardigheidsklasse aangebied sou word.

Gemeenskapsprojek B

Semi-gestruktureerde onderhoude is met al die geïdentifiseerde proefpersone gevoer en hulle terugvoer word in die volgende afdelings bespreek.

- Motiverings om betrokke te raak by die verteenwoordigde gemeenskapsprojek

Proefpersoon BBMV50 wys daarop dat sy vantevore die gemeenskap deur 'n sopkombuis bedien het. Toe sy dit gestaak het, het sy ledig gevoel en die Here gevra om haar te gebruik. Sy wou uitreik na hospitale, maar wys daarop die Here het ander planne vir haar gehad en deur 'n vriendin het sy by die geestelike byeenkomste betrokke geraak en tuis gevoel.

Proefpersoon BBMV57 wys daarop dat dit nog altyd 'n begeerte van haar was om gemeenskapswerk te doen. Sy is deur 'n vriend gebring na 'n gebedsgeleentheid. Sy het daarvan gehou en daar is sy gevra om betrokke te raak. Aanvanklik sou sy net 'n maand betrokke wees om te kyk of sy hou van wat sy doen, maar het sy aangebly. Sy geniet wat sy doen.

Proefpersoon BBMV70 wys daarop dat sy eensaam was. Sy is uitgenooi deur 'n vriendin na die geestelike byeenkomste van die projek. En by die gemeenskapsprojek het sy gesien sy gaan liefde kry en dat God daar aan die werk is.

Proefpersoon BBMV65 wys daarop dat sy nie meer gewerk het nie en gelei gevoel het om net bietjie te gaan kyk wat by die gemeenskapsprojek aangaan. Deur die geestelike byeenkoms van die projek, het sy meer betrokke geraak.

Proefpersoon BBMV37 wys daarop dat sy 'n soortgelyke werk gedoen het, as wat sy nou binne die gemeenskapsprojek doen. Dit was vir haar belangrik om by die kleintjies te begin en 'n verandering te maak in hulle. Sy wou die kinders "leer van Jesus," sodat hulle die boodskap ook by die huis kan oordra en daar verandering kom. Verder wil sy die kleintjies 'n veilige en liefdevolle tuiste gee, weg van dwelms en sulke goed.

- Motiverings om betrokke te bly by die verteenwoordigde gemeenskapsprojek

Proefpersoon BBMV50 wys daarop dat sy gehag geraak het aan die mense in haar gemeenskap. Hulle het nie net 'n tekort aan voedsel nie, maar ook liefde. Sy lig veral die kindertjies uit. Sy beskryf 'n liefde vir jonk en oud en wys op 'n oor wat sy het om te luister.

Proefpersoon BBMV57 wys daarop dat sy hou van wat sy doen. Sy sien ook wat haar betrokkenheid beteken vir haar gemeenskap en kinders. Daar is nou "niks ander planne" wat sy het nie.

Proefpersoon BBMV70 wys daarop dat daar deur die projek 'n liefde uitgestraal word, wat haar betrokke laat bly. Sy maak ook melding van 'n geestelike sowel as fisieke versorging en beskryf 'n opregte omgee vir die medemens. Sy wys daarop dat hulle 'n "baie agtergeblewe buurt" was, maar daar is uitgereik met liefde. Sy glo die "Here het hulle regtig hiernatoe gestuur."

Proefpersoon BBMV65 wys daarop dat haar betrokkenheid vir haar, haar bidtyd (geestelike tyd) is. Sy wys daarop dat dit deel is van wat sy nou moet doen en dat sy by die projek wil wees. Sy wil die gemeenskap dien en nie hê dat sy die gemeenskap enigsens terughou nie.

Proefpersoon BBMV37 wys daarop dat dit haar passie in die lewe is en dat sy 'n verandering wil maak. Sy het gesien die kinders het haar nodig. Dit is die kinders en die Here se hulp wat maak dat sy "hou."

- Vlak van gemeenskapsbetrokkenheid deur gemeentes en/of gelowiges

Proefpersoon BBMV50 wys daarop dat sy voel die betrokkenheid bly dieselfde. Dit is iets wat haar bekommer. Sy voel kerke kan meer soortgelyke projekte lewer, want daar is groot nood, soos benedegeweld en dwelmsmokkelary.

Proefpersoon BBMV57 wys daarop dat daar meer mense kom, wat belangstel in wat die projek in die gemeenskap doen. Volgens haar hou die gemeenskap van dit wat hulle bring, want dit is "dieselfde, regverdig." Sy wys ook daarop dat die gemeenskap diegene wat betrokke raak "geniet" en ook andersom. Die mense kom "smelt saam" met wat hulle in die gemeenskap doen.

Proefpersoon BBMV70 wys daarop dat die betrokkenheid gegroei het en dat daar baie min betrokkenheid in die verlede was.

Proefpersoon BBMV65 wys daarop dat die betrokkenheid dieselfde bly, maar dat die getalle groei. Sy wys daarop dat die negatiewe gebeure in die gemeenskap mense dalk weerhou om te kom.

Proefpersoon BBMV37 wys daarop dat die gemeenskap sien die Here gryp in. Sy sien verandering by die ouers en die kinders. Sy wys ook op 'n soortgelyke projek, wat in die nabye omgewing begin word. Volgens haar is daar 'n vermeerdering in betrokkenheid.

- Invloed van geloof

Proefpersoon BBMV50 wys daarop dat sy gegroei het in haar "godheid." Sy het geleer van omgee vir mense, hoe om haar hand oop te maak vir mense en hoe om 'n warm drukkies te gee vir iemand. Dit het haar laat groei en haar geloof het ook baie groter en sterker geraak in die Here.

Proefpersoon BBMV57 wys daarop dat sy altyd 'n godsdienstige mens was, maar sy het net sterker geword daarin. Daardie geloofsgroei het haar gelei om meer betrokke te raak.

Proefpersoon BBMV70 wys daarop dat haar betrokkenheid by die projek haar meer laat groei het. Sy het gegroei in haar geloof. Sy wys daarop dat as daar 'n probleem is, dan het sy 'n plek waar saamgebid kan word. By die projek gaan dit vir die proefpersoon nie oor goedjies wat uitgaan nie, maar gebede. Dit noem sy "krag wat uitgaan."

Proefpersoon BBMV65 wys daarop dat sy baie gegroei het in haar geloof. Deur die projek is daar saam Bybel gelees, dit het veroorsaak dat daar baie naby saamgewerk word. Daardie passie vir die Here, wat sy vind by die ander wat betrokke is, maak dat sy graag help. Sy het geleer om te bid vir behoeftes en om gehoorsaam te wees aan die Here.

Proefpersoon BBMV37 wys daarop dat sy baie geleer het. Omdat sy so besig is, het sy by die projek geleer om stil tyd by die Here te hê. Dit het sy by die projekbestuurder geleer. Die projekbestuurder gee ook altyd vir hulle 'n Bybelversie en dit het haar geleer om haar Bybel meer te lees. Sy wys daarop dat die Here die antwoord gee vir alles wat by die projek gedoen word en sê dat dit net God is "wat vir jou kan bring waar ons nou is." By die projek het sy geleer van daardie "innige gaan sit by God" as jy moeg is. Sy wys daarop dat die projekbestuurder se woordbediening vir haar inspireer. Sy ondervind vir God "altyd, dwarsdeur."

- Motiverings van gelowige vrywilligers om betrokke te raak (onderskeiding van Christelike diens)

Proefpersoon BBMV50 wys daarop dat sy dink die Here het hulle gestuur en dat hulle betrokke raak omdat hulle sien die nood is baie groot. Veral onder die kindertjies is die nood groot, dit raak die mense aan.

Proefpersoon BBMV57 vermeld 'n eerlikheid en wys daarop dat diegene wat betrokke raak op 'n hartlike wyse ontvang word. Die gemeenskap se ontvangs teenoor hulle is goed en dit is hoekom hulle betrokke raak.

Proefpersoon BBMV70 wys op 'n eerlikheid wat aansteeklik is. Sy noem dit 'n "eerlike goddelike atmosfeer" en beskryf dit as iets wat binne die mense is. Verder sonder sy ook die liefde uit, wat by die mense uitstraal.

Proefpersoon BBMV65 wys daarop dat sy glo hulle weet dit is die plek waar hulle moet wees. Hulle wil hulle geloof uitdeel om verandering te bring. Verder glo sy hulle sien die nood en is dan gehoorsaam aan die Here.

Proefpersoon BBMV37 wys daarop dat sy dink dit is 'n opdrag van die Here om te gee en daarom sien hulle dit as 'n geleentheid om terug te kan gee. "Die Here gee so baie en dis 'n manier om terug te gee."

- Wysies waarop gelowige vrywilligers wys hulle gee om: Die doen's en moenies (klem van betrokkenheid en ordening)

Proefpersoon BBMV50 wys daarop dat gemeentes meer moet inkom en geestelike byeenkomste hou of uitreik na die jeug wat by verkeerde aktiwiteite betrokke is.

Proefpersoon BBMV57 wys daarop dat diegene wat betrokke is omgee, omdat hulle altyd luister en altyd daar is om te help waar mense en kinders behoeftes het.

Proefpersoon BBMV70 wys daarop dat dit nodig is om eerlik teenoor jouself te wees, om nie net vir jouself te hou nie en te gaan uitdeel. Dit is ook nodig dat mense se vriende uitgenooi word om te kom kyk. Die proefpersoon wys daarop dat die bewys van omgee van diegene wat betrokke geraak het, ook hulle as gemeenskap geleer het van omgee vir hulle eie mense en is dit ook hulle taak om te gaan uitdeel.

Proefpersoon BBMV65 wys daarop dat mense kan sien met hul "eie oë" en "verstand" wat aangaan. Omdat hulle die behoefte kan sien, is hulle ook geroepe om terug te kom en juis daardie behoeftes aan te spreek. Vir die proefpersoon is dit belangrik dat gelowiges moet bid, bymekaar moet kom en onder die Woord bly. Die proefpersoon wys daarop dat sy "heeldag onder die Woord" sou kon sit. Juis die geestelike bearbeiding van die projek, maak dat sy nie kans sien om weg te gaan nie.

Proefpersoon BBMV37 wys daarop dat elke gemeenskap behoeftes het en dat dit nodig is om vas te stel wat regtig die behoeftes is. Hierom moet hulle eerste die mense leer ken. Dit is vir die proefpersoon belangrik om eers die groep, die mense, se vertroue te wen. As daar 'n vertroue is, dan sal die mense oopmaak. Die proefpersoon wys daarop dat baie 'n projek begin, dan gaan hulle uit en kom nie weer nie. Net so gaan dit nie vir die proefpersoon oor groot doelwitte nie. Vir haar is dit belangrik om 'n persoonlike aanslag te hê, want as jy mense help sal hulle weer vir ander vertel en so skep jy vertroue.

- Verbintenisse bewerkstellig

Proefpersoon BBMV50 wys daarop dat sy 'n klomp vriende gemaak het. Sy wys op 'n hartlikheid, 'n liefde wat gee en niks terug verwag nie. Sy praat egter nie van materialistiese goed nie, maar die liefde, die omgee, die bemoediging, die vasdruk en die doen van 'n gebed. Dit het haar nader gebring aan die mense wat na haar gemeenskap uitreik. Die proefpersoon wys daarop dat daar niks is wat hulle kan doen om die mense terug te betaal nie. Hulle kan maar net 'n drukkie gee, sê hulle het hul lief en waardeer wat vir hulle gedoen word.

Proefpersoon BBMV57 verwys veral na twee vriendskap en sonder een in besonder uit. Sy wys daarop dat sy daardie persoon bewonder, veral die persoon se bereidwilligheid om altyd mense te wil help. Sy wys daarop dat die persoon haar baie tuis laat voel het, altyd daar was om te luister en uitgestaan het as 'n regverdigde en eerlike mens. Die proefpersoon wys daarop dat sy ook deur haar teenwoordigheid en vriendelikheid aan hierdie verbintenis bou.

Proefpersoon BBMV70 lig veral twee verbintenisse uit. Sy wys daarop dat daardie twee persone haar baie vertroue gegee en ondersteun het. Daardie verbintenisse het haar aangemoedig om ook nog meer betrokke te raak. Sy wys ook daarop dat hulle vertroue by die mense skep en eerlik en skoon teenoor hulle as gemeenskap is, "jy voel jy is deel van hulle en hulle is deel van ons." Volgens die proefpersoon bou sy ook aan die verhoudings deur die bywoning van die projekte en het sy ook geleer om meer te gee.

Proefpersoon BBMV65 wys daarop dat sy spesiale verbintenisse het met die mense wat in die projek betrokke is. Sy wys daarop dat dit "God se gees in hulle" is, wat gemaak het dat die verbintenisse gevorm is. Daar is ook medelye vir mekaar se omstandighede en daar word vir mekaar gebed. Die

proefpersoon voer ook aan dat sy self van haar kant af gee waar sy kan, om diegene wat daar betrokke is te help.

Proefpersoon BBM37 lig 'n spesifieke verbintenis uit. Sy wys daarop dat sy vantevore gehoor het hoe die mense sê daardie persoon het 'n goeie hart en is 'n goeie mens. Sy beskryf haar as 'n besondere mens, 'n gawe van God. Daardie spesiale persoon behandel volgens haar almal gelyk en daar is respek. Die proefpersoon wys verder daarop dat die spesiale persoon baie vir haar geestelik beteken het en dat sy haar lewe by daardie voorbeeld aanpas. Volgens die proefpersoon bou sy self ook aan die verhouding deur vriendelik en behulpsaam te wees. Enige iets “wat krap,” word soos 'n familie opgelos.

- Rol van verbintenisse

Proefpersoon BBM50 wys daarop dat daardie verbintenisse wat bewerkstellig is, vir haar baie beteken. Dit is vir haar lekker om te weet daar is mense wat vir haar omgee en bid. Daar is “nouer en nader” aan mekaar gegroei.

Proefpersoon BBM57 wys daarop dat die verbintenisse vir haar baie beteken het. Daardie persone se voorbeeld het haar ook in haar eie lewe aangespreek om haar werk in nederigheid te doen en die gemeenskap ook te dien van haar kan af. Dit het haar opnuut verseker dat dit is waar die Here haar wil hê.

Proefpersoon BBM70 wys daarop dat die verbintenisse baie vir haar beteken het. Dit is soos “terapie vir jou brein,” waar jy ontdek jy kan meer betrokke raak by jou medemens. Dit het haar geleer om ook meer om te gee vir haar medemens.

Proefpersoon BBM65 wys daarop dat die verbintenisse uit die diepte van haar hart, so baie vir haar beteken het.

Proefpersoon BBM37 wys daarop dat sy so baie uit die verbintenis geleer het, sy kan nou met “selfvertroue gaan” as sy moet. Alles wat sy geleer het, kan sy gaan toepas. Dit laat haar voel dat sy net meer wil doen vir die gemeenskap. Sy kyk nou met ander oë na haar gemeenskap en vra nou hoe kan sy hulle help. Daardie spesiale persoon was waarlik vir haar soos 'n rolmodel.

- Wysies waarop gemeentes betrokke kan raak

Proefpersoon BBM50 wil graag meer betrokke sien. As gemeentes nie geldelik kan help nie, glo sy kan hulle fisiek kom help. So byvoorbeeld voel sy dat daar iets gedoen kan word om die jeug en kinders besig te hou. Dalk net 'n opvoering vir die kinders of die ouer mense van die gemeenskap. 'n Ander goeie idee is om met 'n bus die kindertjies te neem na 'n plek wat hulle die dag kan geniet. Deur daardie uitstappie glo die proefpersoon sal daar ook 'n geleentheid ontstaan om met hulle te kan deel vanuit die Woord van die Here.

Proefpersoon BBM57 wys daarop dat gemeentes kan help om die kinders bymekaar te kry, veral diegene wat so vasgevang is met die tik en bendes. Volgens die proefpersoon moet daar saamgestaan word, want die omstandighede is “'n gruwel in die oog van die Here.” Sy glo ook dat as mense van ander plekke op so 'n wyse betrokke raak, die groter gemeenskap meer belangstelling sal toon.

Proefpersoon BBM70 wys daarop dat mense van gemeentes moet kom kyk. Sy voer aan daar is baie geleenthede binne die projek self om te kan inskakel, soos byvoorbeeld deur die gebedklub. Sy sê: “Kom uit en kom kyk!”

Proefpersoon BBM65 wys daarop dat dit belangrik is om konsekwent te wees en mense gelyk te behandel in terme van dit wat gedoen word in die gemeenskap. Die rede daarvoor, is dat daar 'n

jaloesie tussen mense ontstaan. Hierbenewens is dit belangrik om gebed te bevorder en die mense geestelik te versorg.

Proefpersoon BBMV37 wys daarop dat dit nodig is om die gemeenskap meer geestelik te bedien. “As jy twee trek na Jesus toe, dan het jy mos iets bereik... so groei hulle.” Daardie betrokkenheid moet egter ’n konstante ding wees.

- Grootste uitdagings in die eie gemeenskap

Proefpersoon BBMV50 lig die versorging van die jeug as die grootste behoefte uit. Volgens haar is die jeug besig om “vir die verderf” groot te raak, omdat hulle drink en met dwelms smokkel.

Proefpersoon BBMV57 lig die geweld en die tik, as ’n vorm van dwelmgebruik, uit. Sy voel ook dat daar meer aandag gegee moet word aan die kinders wat rondloop sonder skool.

Proefpersoon BBMV70 lig die dwelmgebruik as die grootste uitdaging uit. Volgens haar vernietig dit die kinders en bevorder dit misdaad.

Proefpersoon BBMV65 wys daarop dat daar nog meer aandag gegee moet word aan die klein kindertjies, want sy voel dat die kindertjies nie mag honger ly nie. Onder die ouer mense, identifiseer sy ook ’n groot behoefte aan warm goedjies, soos komberse en wys daarop dat baie van die blyplekke baie koud is. Sy voorsien ook die behoefte aan ’n groter kombuis, sodat meer mense voedsel kan kry en spesifiek siekes gevoed kan word.

Proefpersoon BBMV37 lig dwelms en werkloosheid as die twee grootste uitdagings in die gemeenskap uit. Werkloosheid is vir haar “regtig ’n groot probleem.”

Gemeenskapsprojek C

Semi-gestruktureerde onderhoude is met al die geïdentifiseerde proefpersone gevoer en hulle terugvoer word in die volgende afdelings bespreek.

- Motiverings om betrokke te raak by die verteenwoordigde gemeenskapsprojek

Proefpersoon CBMV55 wys daarop dat sy by die spesifieke projek betrokke geraak het oor sy die gemeenskap wou help en ondersteun. Sy het ’n behoefte aan kennis en inligting waargeneem, wat aangespreek moes word.

Proefpersoon CBMV64 wys daarop dat sy nie geweet het hoe om die uitdagings in haar gemeenskap aan te spreek nie en daarom het sy betrokke geraak. Sy was veral besorg oor die kinders en wou hulle help. Baie van hulle beland op die straat, het nie kos nie en wil nie skool toe gaan nie. Sy het deur haar gemeente, wat by die gemeenskapsprojek ingeskakel is, betrokke geraak.

Proefpersoon CBMV38 wys daarop dat sy betrokke geraak het oor sy daarvan hou om kinders te leer en oor God te getuig. Sy wou die kinders help om te groei in hulle verhouding met God. Sy het gehoor van die gemeenskapsprojek en het self besluit om betrokke te raak.

Proefpersoon CBMV55 wys daarop dat sy betrokke geraak het omdat sy ’n begeerte gehad het om die gemeenskap te ontwikkel. Sy wys daarop dat daar so baie probleme is.

Proefpersoon CBMV41 wys daarop dat sy betrokke geraak het omdat sy die gemeenskap wou help, spesifiek diegene wat werk, deur hulle kinders te versorg.

- Motiverings om betrokke te bly by die verteenwoordigde gemeenskapsprojek

Proefpersoon CBMV55 wys daarop dat sy die positiewe resultate van die projek sien, daarom bly sy betrokke. Sy wys ook daarop dat sy baie lief geword het vir die mense wat van buite betrokke geraak het en dat hulle baie vir haar beteken het. Sy beskryf die verhouding soos 'n "familie" en al het daar van hulle weggegaan, kom daar weer nuwes.

Proefpersoon CBMV64 wys daarop dat die betrokkenheid in haar bloed is. As sy nie betrokke kan wees by die kinders nie, voel sy daar is iets wat sy moet doen. Selfs al is sy op vakansie op 'n ander plek, sal sy met kinders praat, Bybellees en saamspeel. Weens sosiale uitdagings wat kinders bedreig, benut sy die geleentheid om hulle te leer om mekaar te respekteer.

Proefpersoon CBMV38 wys daarop dat sy betrokke bly, omdat sy dit geniet om by die kinders te wees. Sy hou van die kinders en sy hou daarvan om vir hulle te kan onderrig.

Proefpersoon CBMV55 wys daarop dat sy betrokke gebly het deur middel van die ondersteuning in terme van voedsel en geld.

Proefpersoon CBMV41 wys daarop dat dit haar geloofsoortuiging is, wat haar gehelp het om betrokke te bly.

- Vlak van gemeenskapsbetrokkenheid deur gemeentes en/of gelowiges

Proefpersoon CBMV55 wys daarop dat sy 'n afname in betrokkenheid waarneem en dat die vrywilligers minder word. Sy wys daarop dat daar baie was, maar dat hulle onttrek het.

Proefpersoon CBMV64 wys daarop dat die betrokkenheid afgeneem het. Sy wonder of dit nie dalk iets te doen het met misdaad nie, want sy dink die vrywilligers voel nie veilig nie en dit ontmoedig hulle om na die gemeenskap toe te kom.

Proefpersoon CBMV38 wys daarop dat daar nie regtig 'n toename is nie en dat meer mense betrokke moet raak, omdat daar so baie probleme in die gemeenskap is.

Proefpersoon CBMV55 wys daarop dat sy nie weet of gemeentes enigsins betrokke is by die projek. Sy voel die projekbestuurder het iets daarmee te doen. Sy dink kerke is nie meer betrokke nie.

Proefpersoon CBMV41 wys daarop dat dit vir haar voel asof daar geen vrywilligers meer betrokke is nie. Sy voel dat donasies, wat vir hulle bedoel was, weerhou word deur die projekbestuurder. Tog voel sy gemeentes is betrokke, daar is net nie donasies nie.

- Invloed van geloof

Proefpersoon CBMV55 wys daarop dat die betrokkenheid by die projek vir haar geestelik laat groei het. Dit laat haar meer bid vir die mense van haar gemeenskap en ook vir haarself. Sy vra die Here vir krag, veral omdat sy die omstandighede van die mense in die gemeenskap ken en dit vir haar diep raak. Sy vertrou ook net op die Here, want dit is Hy wat sorg. Sy wys ook op 'n gebedsgroep wat begin is, waar daar net vir die kinders gebid word.

Proefpersoon CBMV64 wys daarop dat sy haar geloof ervaar en dat dit nou meer is. Sy wys daarop dat sy dit nie maklik gevind het om met wit mense te praat nie. Noudat sy hulle sien as haar familie, vertrou sy hulle en voel sy haar geloof het gegroei. Sy voer aan dat sy makliker met die kinders in die projek oor God praat en dat sy self beter verstaan. Volgens haar kom daar iemand na die gemeenskap wat die kinders geestelik bedien en het sy ook baie daaruit geleer. Sy tree tans op as 'n prediker in haar eie gemeente.

Proefpersoon CBMV38 wys daarop dat sy dit baie moeilik gevind het om aan te bly die spesifieke projek, omdat diegene wat saam met haar werk nie gered is nie. Sy wys daarop sy nie verstaan word nie en dat die personeel baie onbeskof was. Wanneer sy oor God wou praat, is daar op haar geskree en is daar ook vir haar gelag. Volgens haar wou die ander personeel nie van God weet nie. Dit het haar baie hard laat bid en sy het vir God gevra hoekom dit gebeur. Die Heilige Gees het haar egter ingelig dat “first you be humble and teach a good example to tolerate other rude people. Don’t be rude, be humble, because you are a child of God.” Sy beskou dit as ’n nodige les wat God vir haar wou leer.

Proefpersoon CBMV55 voel dat sy deur die gemeenskapsprojek benadeel word, maar dat sy nie haar geloof en hoop in God sal verloor nie. Sy voel dat sy nooit die mense van die gemeenskapsprojek sal vergewe nie. Vanweë haar negatiewe ervaring van die gemeenskapsprojek, voel sy huiwerig om saam met gelowiges te werk.

Proefpersoon CBMV41 wys daarop dat haar negatiewe ervaring teenoor die gemeenskapsprojek geen effek op haar geloof en verhouding met God het nie. Daardie geloof van haar bly sterk. Die proefpersoon vermeld egter dat sy ’n wrok koester teen die gemeenskapsprojek.

- Motiverings van gelowige vrywilligers om betrokke te raak (onderskeiding van Christelike diens)

Proefpersoon CBMV55 wys daarop dat die bestuur van die gemeenskapsprojek goeie bemerking in kerke gaan doen. Die mense hoor dan van die behoeftes en dit gee hulle dan ’n begeerte om uit te reik. Daardie uitreik beskryf sy as ’n “geestelike” en “vleeslike” uitreik. Sy wys daarop dat daar baie mense in die gemeenskap is wat nie eintlik in Christus glo nie. Wanneer vrywilligers dan in die gemeenskap kom en sien, kom hulle terug en sê dat daar iets binne hulle gebeur het en dat dit hulle droom is om saam met die gemeenskap vorentoe te gaan.

Proefpersoon CBMV64 wys daarop dat gemeentes betrokke raak. Volgens haar is daar vergaderings waar mense van gemeentes na toe kom en sien wat gebeur in die gemeenskap en hoe hulle kan help. Sy wys daarop dat daar baie dinge verkeerd is in die gemeenskap, die kinders gaan na “sjebeens” toe en daar is baie dwelms beskikbaar. Gevolglik is daar ’n behoefte aan programme om die gemeenskap te help en is dit juis daar waar gemeentes se betrokkenheid inkom.

Proefpersoon CBMV38 wys daarop dat gemeentes betrokke raak, omdat hulle die mense beter wil leer ken. Deurdat hulle uitreik, wys hulle dat hulle die mense respekteer. Dit is vir die proefpersoon egter belangrik dat daar eers hard gebid moet word, want daar is “demons” werksaam in die gemeenskap. Sy wys ook daarop dat diegene wat daar wil werk, buigbaar (“broken”) moet wees, want die mense van die gemeenskap is baie geset in hulle weë en misbruik dwelms.

Proefpersoon CBMV55 wys daarop dat sommige wil help, maar dat andere baie korrup is. Sy wys daarop dat hulle die gemeenskap wil misbruik en maak of hulle Christene is. Aan die einde van die dag veroorsaak hulle net probleme vir die mense van die gemeenskap.

Proefpersoon CBMV41 wys daarop dat mens kom om te help, maar somtyds nie. Daar is somtyds verskuilde agendas en die hulp is nie altyd betroubaar nie.

- Wysies waarop gelowige vrywilligers wys hulle gee om: Die doen’s en moenies (klem van betrokkenheid en ordening)

Proefpersoon CBMV55 wys daarop dat dit belangrik is dat daar ’n verhouding gebou moet word tussen diegene wat uitreik en die gemeenskap waarna uitgereik word. Daar moet volgens haar ’n wedersydse eerlikheid en opregtheid wees. Sy glo ook dat dit belangrik is om die Here deel te maak van jou betrokkenheid. “Jy moet nie iets uit jouself doen nie, jy moet dit doen met die hulp van die Here.”

Proefpersoon CBMV64 wys daarop dat mense eers die gemeenskap moet leer ken. Hulle moet die

mense self vra wat is verkeerd, dit is die manier om dinge reg te doen. Om respek by die mense van die gemeenskap af te dwing, is dit belangrik dat hulle eers met hulle moet beraadslaag. Volgens haar sal die behoeftes wat jy aanspreek, self bepaal wat verder gedoen moet word. “You can’t just go to my yard and do what you like. You must first speak with me.”

Proefpersoon CBMV38 wys daarop dat daar eers uitgereik moet word na die gemeenskap en dat daar eers verhoudings met hulle gebou moet word. Waar hulle byvoorbeeld met kinders wil werk, moet hulle met hulle gesels, met hulle speel, by hulle wees en vir hulle liefde gee.

Proefpersoon CBMV55 voel dat daar direk met hulle gewerk moet word, want hulle bly in die gemeenskap en hulle weet wat is die behoeftes. Sy wys daarop dat sy voel dat hulle beheer moet hê oor hulle finansies, hulle moet toegelaat word om hulle finansies te bestuur. Wanneer iemand wil help moet, hulle duidelik vir die mense in die gemeenskap sê wat die hulp is, vir hoe lank, vir watter bedrag en wat gedoen gaan word. Dan moet hulle terugkom en kom kyk of dit op die ooreengekomde wyse plaasgevind het. Volgens haar is dit die gemeenskap wat die werk moet doen, die mense van buite moet ondersteun.

Proefpersoon CBMV41 wys daarop dat hulle ondersteuning van ander gelowiges verlang, maar daar dat hulle baie misbruik is en nou huiwerig is om hulp te aanvaar. Sy wys daarop dat donasies reguit na hulle toe moet kom, want baie van daardie donasies gaan verlore. Sy beweer dat die gemeenskapsprojek baie van die donasies vir hulself hou, “they keep it by themselves and sell it. The profit that they gain of that selling doesn’t come straight to them.”

- Verbintenisse bewerkstellig

Proefpersoon CBMV55 wys daarop dat sy voel daar is besondere verbintenisse bewerkstellig. Tog lig sy ’n spesiale verbintenis met die vorige projekbestuurder uit. Net so verwys sy ook na ’n groep wat uitreik en sê dat wanneer hulle saam met die mense van die gemeenskap is, dit soos “een familie” voel. Sy wys daarop dat daar geestelik baie geleer is en dat daar ’n verlange daarna is. Verder voer sy aan dat die wyse waarop daar met mense gepraat word, dit van die Here af kom en dat dit “uit die hart” is. Omdat sy glo die mense deur die Here gestuur is, is dit vir haar belangrik om vir hulle te bly bid. “Ons moet vir die Here vra om vir hulle die krag en die genade te gee, ons moet vir die Here vra om hulle harte vir die Here oop te hou, sodat hulle nie kan moeg raak om goed te doen nie.” Sy wys ook daarop dat daar “roekelose dinge” in die gemeenskap gebeur, maar dat daar deur die hulp van die Here en hulle gebede darem nog niks met die mense wat betrokke raak gebeur het nie. Weekliks kom hulle as gemeente bymekaar om vir die mense wat daar betrokke is te bid, sodat die Here daar kan werk.

Proefpersoon CBMV64 verwys na besondere verbintenisse met die personeel van die gemeenskapsprojek en ook vrywilligers wat vanaf gemeentes betrokke geraak het. Sy wys daarop dat hulle vir hul kom bid het en kos gebring het. Nie net het hulle gebid nie, maar is daar ook saam gebid en gehuil in God se teenwoordigheid. Vir haar het daardie verbintenisse verandering gebring. “They made a friendship with us, we must know we are not alone.” Volgens die proefpersoon was dit vir haar belangrik om vir die gemeenskap in te lig dat mense nie altyd so betrokke kan wees nie. “They mustn’t think that they must come back, but we keep praying for them. Praying that God will give them the strength.”

Proefpersoon CBMV38 wys daarop dat sy hegte verbintenisse gevorm het met diegene wat van buite betrokke geraak het. Sy verwys spesifiek na twee verbintenisse en beskryf daardie persone as mense “who trust God very much.” Sy lig ook uit dat sy haar hart met hulle kan uitpraat. Sy verwys na ’n persoonlike gebeurtenis, waar sy amper haar eie lewe geneem het. Tydens daardie gebeurtenis, het hulle met haar gepraat, vir haar gebid en vir haar gehelp om weer goed oor haarself te voel. Dit het haar vertrouwe in daardie twee persone gegee. Sy voel soos ’n suster teenoor hulle. Tog wys sy daarop dat die mense van die gemeenskap nie baie van witmense hou nie, want hulle vertrou nie vir hulle nie. Sy wys ook daarop dat daar binne die projek mense is, wat nie witmense daar wil hê nie en slegte

gerigte versprei. Van haar kant af, het die proefpersoon saam met daardie spesiale vriende kerk toe gegaan en selfs by hulle huise gaan braai. Wanneer een van hulle 'n probleem het, is sy ook daar om saam te huil.

Proefpersoon CBMV55 wys daarop dat sy geen verbintenisse kon bewerkstellig met die mense wat van buite betrokke geraak het nie. Sy wys daarop dat sy bang is vir mense wat na haar uitreik, omdat sy misbruik voel. Sy is huiwerig om enigiemand te vertrou. Volgens die proefpersoon het mense gekom om hulle te help, maar is hulle nou uitgegooi. "They feel they are just like pigs staying in a sty. When it is time to feed, they are just being fed by the crumbs." Van haar kant af, het sy die mense wat verantwoordelikheid neem vir die projek probeer kontak, maar wou hulle nie luister nie.

Proefpersoon CBMV41 wys daarop dat sy gevoel het dat die gemeenskapsprojek aanvanklik vir haar omgee het, maar dat dinge oor die laaste vyf jaar verander het. Sy wys daarop dat dieselfde prosedures van die verlede nie meer gevolg word nie. Daar is ook nie 'n gemaklikheid met die personeel nie en daar word nooit saamgesit om kwellinge deur te praat nie. Volgens die proefpersoon was daar in die verlede twee ander persone wat van die gemeenskapsprojek se kant af, op 'n deursigtige wyse met hulle gewerk het. Niks is vir hulle weggesteek nie. Sy voel hulle is in daardie tyd raakgesien en was betrokke. Maar met die nuwe bestuur van die gemeenskapsprojek het alles verander.

- Rol van verbintenisse

Proefpersoon CBMV55 wys daarop dat die verbintenisse met mense van buite vir haar baie beteken het, want sy leer baie by die mense. Sy wys daarop dat as jy by hulle leer en daarop fokus, "kan jy weer baie vër kom. Dan kan jy weer andere gaan leer van wat jy by hierdie mense geleer het." Sy beskou dit ook as hulp van die Here af. Sy sê dat as sy iets doen of iemand iets gee, dan weet sy dit is die Here wat daar gewerk het. Dit is "die Here wat sy hand uitgereik het."

Proefpersoon CBMV64 wys daarop dat daar deur die verbintenisse baie in haar belê is. "When I look at myself, they are putting me on a whole other level. I am climbing." Sy wys ook daarop dat diegene wat uitgereik het, haar in staat gestel het om self iets vir die gemeenskap te kan doen. Sy wys daarop dat sy geleer het om diegene van buite te sien as dieselfde groep "the same family" en voer aan dat sy baie vriende gemaak het.

Proefpersoon CBMV38 wys daarop dat sy diegene wat op so 'n besondere wyse na haar uitgereik het, beskou as 'n lid van haar familie. Sy beskou hulle as "very very Christian," want dit kon nie vir hulle maklik gewees het om iemand te vertrou wat hulle nie geken het nie. Wanneer sy saam met hulle is en met hulle praat, behandel hulle haar soos 'n prinses. "I feel like they love me truly."

Proefpersoon CBMV55 wys daarop dat sy nie voel dat verhoudings met mense van buite die gemeenskap nodig is nie. Sy voel dat sy misbruik is deur die gemeenskapsprojek.

Proefpersoon CBMV41 voel dat dit nodig is dat mense van buite die gemeenskap verhoudings met hulle moet kom bou, maar kan nie verder op hierdie stelling uitbrei nie.

- Wyses waarop gemeentes betrokke kan raak

Proefpersoon CBMV55 wys daarop dat daar geleenthede vir gemeentes bestaan om betrokke te kan word. Sy verwys byvoorbeeld na die hou van kerkdienste en die hou van 'n geestelike praatjie, want "almal is nie gelowig nie" en "glo ook nie aan die Here nie." Sy glo dat as daar mense kan kom wat die Woord van die Here kan "laat deurdring tot die mense, dan kan die Here baie wonderwerke doen."

Proefpersoon CBMV64 wys daarop dat gemeentes van buite bymekaar kan kom deur kerkdienste saam met die mense van die gemeenskap te hou. Na die dienste kan daar dan saamgekuier word. Volgens die proefpersoon is daar 'n siening dat daar baie slegte dinge in die gemeenskap gebeur. Maar

as hulle so veilig saamkuier, kan dit baie persepsies verander. Dan sal mense voel dat hulle makliker die gemeenskap kan binne tree.

Proefpersoon CBMV38 wys daarop dat die gemeenskap evangelisasie benodig. Volgens haar kan dit dalk help om iets soos 'n tent op te slaan en goeie predikers in te bring. Net so is daar 'n behoefte aan evangeliste om van huis tot huis te gaan. Sy wys ook daarop dat dit nodig is om met die kinders te kom praat en hulle lief te hê. Daar is baie huise waar die ouers siek is en daar geen klere of kos is nie. As jy so na hulle uitreik, “you can make it bold with them, they will trust you.” In die laaste plek verwys sy ook na die ouer mense wat hulp benodig, want “they suffer too much.”

Proefpersoon CBMV55 beklemtoon dat sy voel dat hulle deur die gemeenskapsprojek misbruik word. Sy weet daar word donasies ontvang en dat hulle nie daarin deel nie. Verder voel die proefpersoon ook dat daar rassekwessies (diskriminasie) agter die gemeenskapsprojek skuil.

Proefpersoon CBMV41 wys daarop dat sy voel dat gemeentes self moet kom kyk wat is die behoeftes en daarvolgens vir hulle moet kom help en 'n verskil maak.

- Grootste uitdagings in die eie gemeenskap

Proefpersoon CBMV55 wys daarop dat daar baie uitdagings is. As daar op iets gefokus moet word, dan is dit die kinders. Sy voel hulle moet betrokke wees by projekte en programme, soos Bybelklasse. Daar moet op die kinders gefokus word, want hulle verloor baie kinders aan tik. Sy wys verder daarop dat daar niks is wat die kinders kan doen nie en dat daar ook niks is wat vir hulle aangebied word nie. Dit is nodig om die kinders besig te hou, sodat hulle uit die strate kan bly en weg is van 'n “verkeerde voorbeeld.”

Proefpersoon CBMV64 wys daarop dat die kinders en die vroue in die oorgrote meerderheid in die gemeenskap is. Waar projekte begin word, is dit belangrik om op hierdie twee groepe te fokus. “I think that if you can go through these two groups, something can happen. If you want to destroy something you can also use these two groups.” Vir die proefpersoon is duidelik dat die kinders die leiers van more is en dat ons juis aan hulle moet aandag gee.

Proefpersoon CBMV38 wys daarop dat die grootste uitdaging lê by die kinders, veral omdat hulle vasgevang is in dwelm- en alkoholmisbruik. Saam met dit gaan ook misdaad, soos byvoorbeeld kinders wat baklei en wapens skool toe neem. Sy wys daarop dat daar onderwysers is wat kinders saam met hulle na die “sjebeens” neem. Net so is daar ook meisies wat huil omdat hulle verkrag word, elke dag. Volgens die proefpersoon is die hele situasie rondom die kinders 'n gemors.

Proefpersoon CBMV55 beskryf die moorde in die gemeenskap as 'n groot probleem. Sy wys daarop dat daar 'n groot behoefte is aan werk of inligting aangaande werk. Dit is volgens haar nodig om die mense die nodige vaardighede aan te leer en hulle te ontwikkel. Daar is baie wat sy aangespreek sou wou hê, maar die belangrikste is vaardighede vir die mense.

Proefpersoon CBMV41 beskryf die behoefte aan 'n biblioteek as die grootste behoefte in die gemeenskap. Hiermee saam spreek sy 'n behoefte uit aangaande projekte om die gemeenskap te bemagtig in terme van vaardigheidsontwikkeling.